

Philosophia Moysaica. In qua sapientia et scientia creationis et creaturarum sacra veréque Christiana (vt pote cujus basis sive fundamentum est unicus ille Lapis Angularis Iesus Christus) ad amussim et enucleaté explicatur / Authore Rob. Flud, alias De Fluctibus.

Contributors

Fludd, Robert, 1574-1637.

Fludd, Robert, 1574-1637. Responsum ad Hoplocrisma-spongsum.

Publication/Creation

Gouda : Excudebat Petrus Rammazenius, biliopola, 1638.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/dyjdt7gs>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

378110

G.1

2331

2332

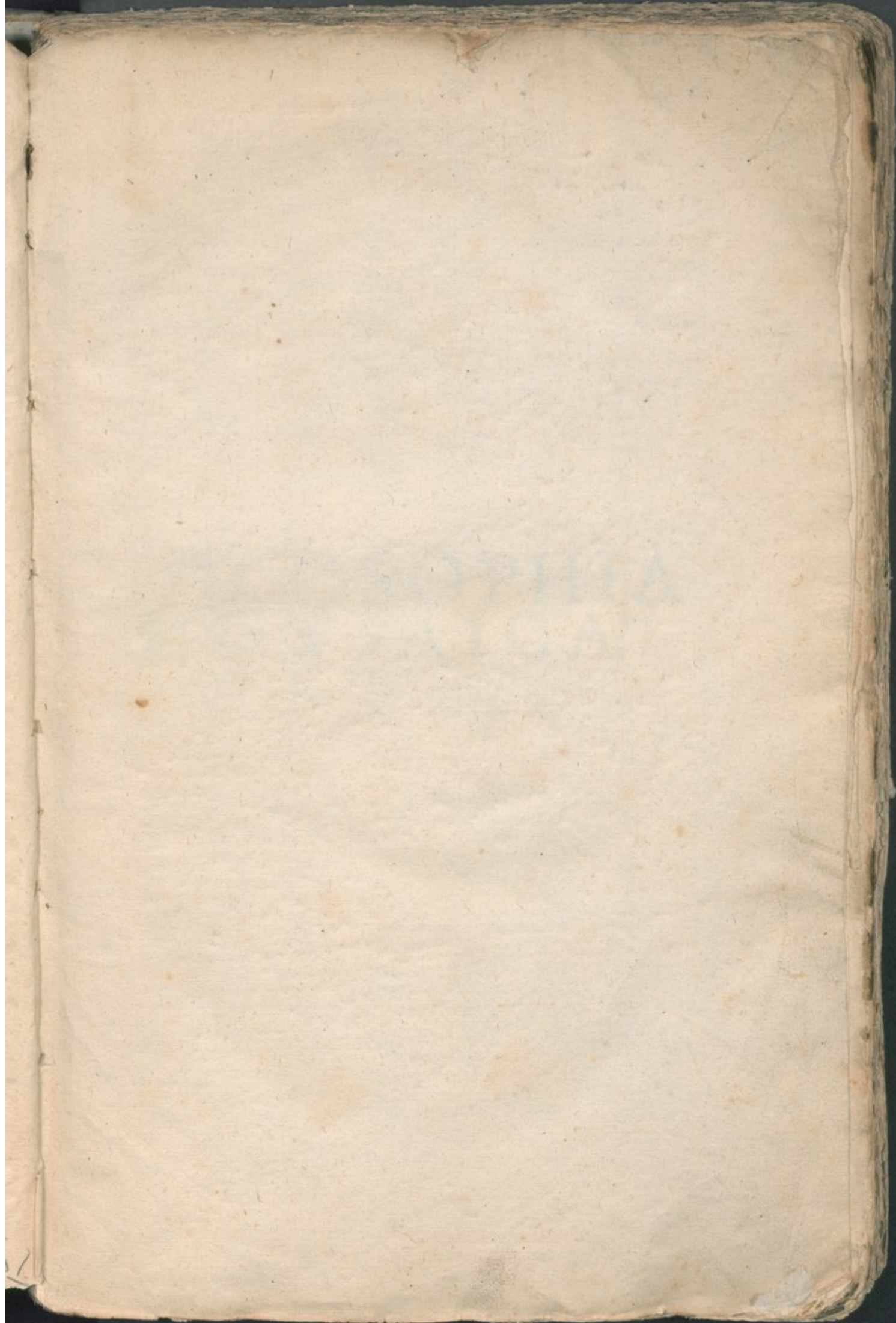
N. vii.

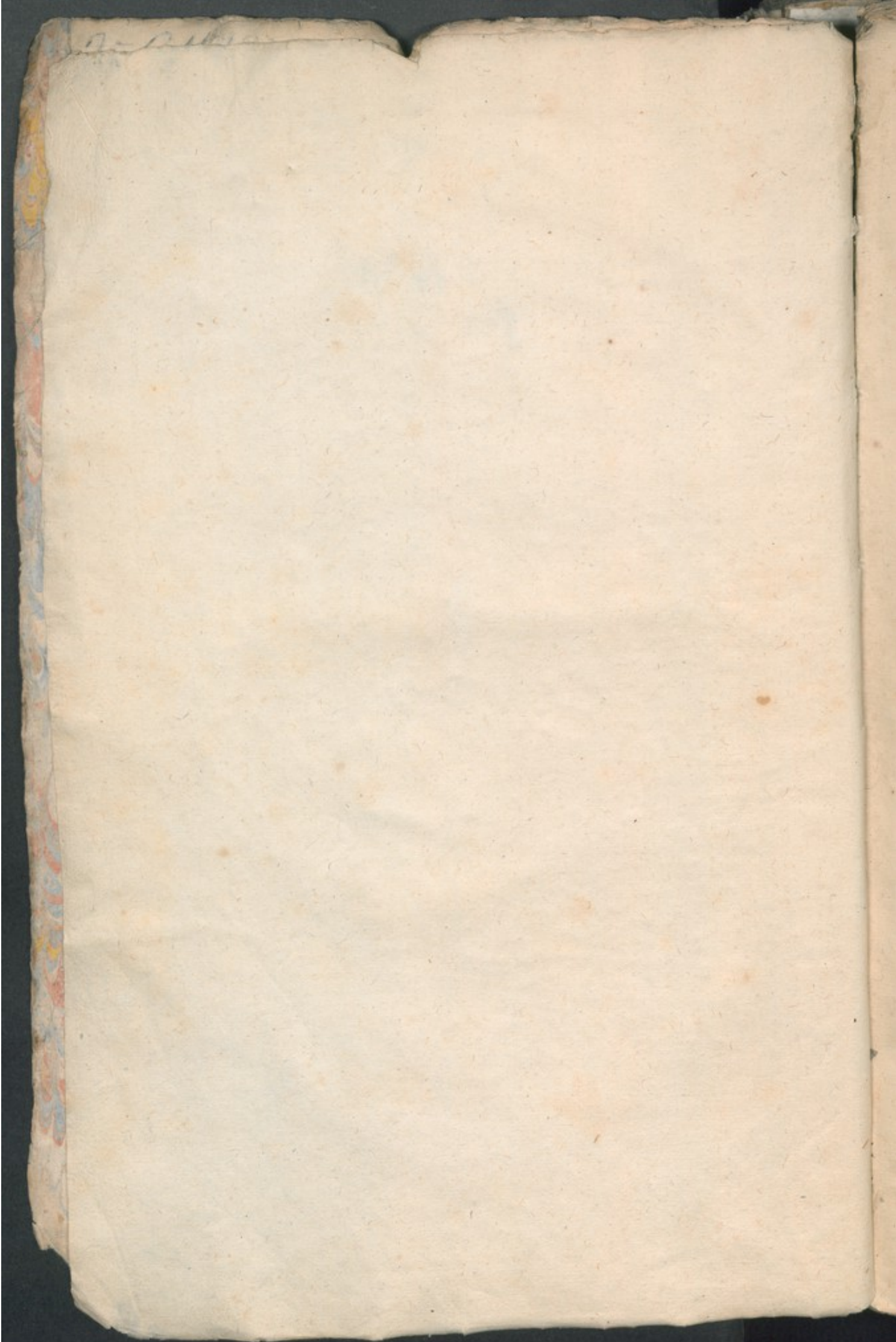
7

25/

74
300

54
11

PHILOSOPHIA MOYSAICA.

Hieroglyphica Figura seu Emblematis oppositi descriptio.

Psalm. 138. 12.
Isai. 81.

Isai. 45. 67.
Tim. 3.
Isai. 18. 11.

I. Iohan. 1.

Sap. 7.

I. Iohan. 1.

Esai. 44. 24.

Tim. 3.

Sap. 11. 18.
Iob 12. 22.
Gen. 1.
2. pet. 3.
Isai. 44. 24.
Psalm. 74. 16.
Psalm. 19. 4.

Psalm 104.
19.
Iob. 34. 13.
Deut. 23.
Sap. 6. 13.
Isai. 45. 67.

A. Denotat Deum quatenus Aleph tam tenebrosam quam Lucidam à Cabalisticis dicitur, Videlicet in proprietate sua tenebrosa & occulta ac latente & Lucida manifesta & patente. Vnde Psaltes: Sicut tenebræ ejus ita lux ejus: Atque ita dicitur Sol gratiam & gloriam dans: Et ipse ponit tenebras in circuitu suo latibulum. Denique si vult revelat naturam suam lucidam, seu gratiam suam præbet mundo: Si non vult creantur tenebræ, juxta istud Prophetæ: Ego Dominus formans Lucem, creans tenebras, faciens bonum creans malum & cæt:

B. Tenebræ fuerunt super faciem abyssi. Gen. 1. Et Hermes. Erat Umbra infinita in abyssu, aqua autem & Spiritus tenuis in abyssu inerant & cæt. Et David: Fecit tenebras locum suum secretum:

C. Hic, Deus (qui est lux in qua non sunt tenebræ ullæ) revelat se ex tenebris: & dicitur ista emanatio a sapiente, Candor lucis æternæ & emanatio quædam claritatis omnipotentis Dei sincera, quæ splendore est ipso sole preciosior & super omnem dispositionem stellarum luce comparata invenitur prior: In hoc statu pro essentia seu actu divino per se hoc est sine ulla cum materia mundana mixtione accipitur, diciturque à Cabalisticis Aleph in Lucidum a tenebroso mutatum: de quo Apostolus: Tenebræ jam transierunt, & verum lumen omnia illustrans jam lucet: In hoc verbo lucido erat omnium rerum vita. Hoc omnia fecit, extendit caelos solus, stabilivit terram & cum eo nullus.

D. E. Vbi ex tenebris seu potentia divina & luce sive actu divino unicus ad imaginem monadis divinæ conflatur mundus: Nam ex immensa tenebrarum abyssu. B. egressæ sunt aquæ juxta istud Hermetis. Umbra infinita in abyssu, aqua autem & Spiritus ejus in abyssu inerant, floruit autem splendor sanctus & cæt, ex qua aqua mundi existentia est orta, ut è regione ex fonte incomprehensibili. C. derivata est illa essentia quæ aqueam mundi existentiam informat. Vnde textus sacer: Manus omnipotentis creavit mundum ex materia informi. Et alibi. Revelat fundamenta è tenebris & educit in lucem Vmbra Lethalem: Et Moyses. Spiritus Dei ferebatur super aquas. Denique Apostolus. Coeliterant prius & terra de aqua & per Aquam assistente verbo: Hoc enim extendit Iehova celos stabilivit terram, privativæ & tenebræ ipsius proprietatis effectus est nox, lucidæ vero & positivæ dies, ipse auroram & solem est fabricatus & in eo posuit suum tabernaculum.

F. Denique denotans diurnum mundi hemisphaerium & G. nocturnum duplices illos arguunt effectus contrarios quos Deus unicus sub duobus nominibus in mundum hunc typicum producit: nam juxta mysticam Orphei, Hesiodi, Euripidis atque Æschyli theologiam (quorum erat fabulis mysteria quæ à divinis personis didicerunt in volvere.) Sol in Archetypo divinus (a quo omnis ornatus & pulchritudo, numerosam Vitæ harmoniam comprehendens, derivatur) dicitur habere in dextra pietatem & benevolentiam in sinistra sæveritatem & punitionem. Hinc solem hunc creatum seu mundanum (in quo ille archetypicus posuit tabernaculum) vocarunt uno respectu Apollinem, quem fingunt habere in dextra gratiam, vitam & sanitatem, in sinistra vero Portare arcum & sagittam: at alia ratione eum Bacchum & Dionysium dixerunt. Sub nomine Apollinis diurnam ipsi proprietatem assignarunt, cujus est omnia ex septem partibus conflare eaque præservare, hinc inde ipsum vitæ generationis, multiplicationis, & sanitatis authorem intimantes. Per nomen Dionysij nocituram ejus naturam intendunt, in qua creaturas ex septem partibus diurno tempore ab Apolline conflatas destruit, dilacerat atque dissipat, hinc arguentes ipsum mortis, corruptionis, & decrementi esse causam. Ob istam rationem eum vocarunt Athenienses sub nomine Apollinis Alexicacon id est mali pulsatorem, & veteres Apellin loco Apellinis quasi malorum discussorem, & Homerus Vlion hoc est sanitatis authorem: Et David Deo dante creaturis vitam colligunt: recipiente Spiritum eorum expirant, emittente Spiritum suum recreantur. Et Iob: Ad hominem apponit Deus statum suum, quem si reciperet expiraret omnis caro. Ego occidam (ait Dominus) & ego vivere faciam. Et Salomon. Vitæ & mortis habet Deus potestatem qui deducit ad portas mortis & reducit: Denique ait Deus. Ego Dominus & non est alter, formans lucem, creans tenebras, faciens bonum & creans malum. Ego Dominus faciens hæc omnia.

Pro Ulteriori hujus Emblematis descriptione vide in Principio Medicinæ meæ Catholicæ.

PHILO.

PHILOSOPHIA MOYSAICA.

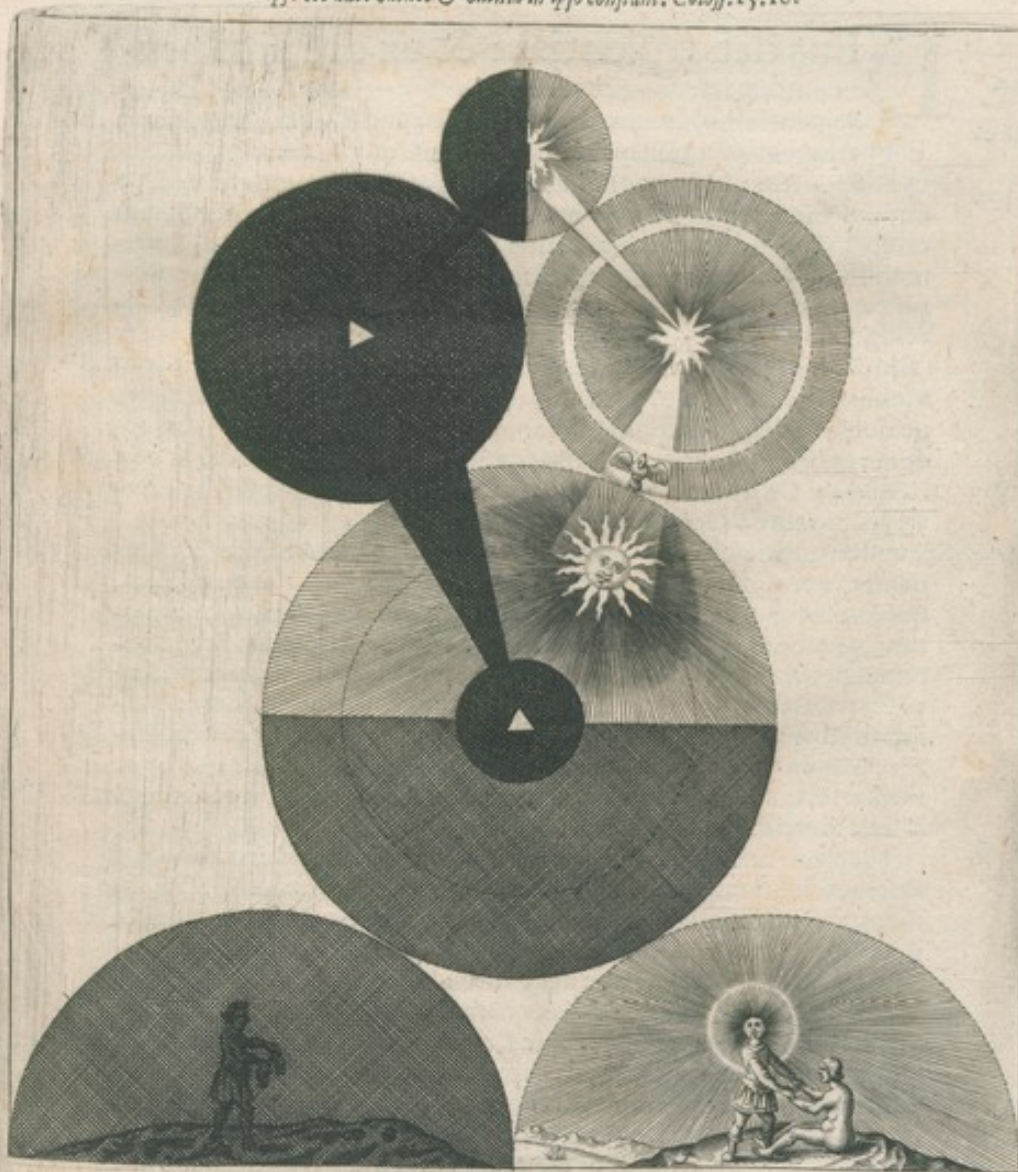
In qua

Sapientia & scientia creationis & creaturarum Sacra verèque Christiana (vt pòte
cujus basis sive Fundamentum est unicus ille Lapis Angularis Iesus Christus)
ad amissum & enucleatè explicatur.

AVTHORE,

ROB. FLVD, alias DE FLVCTIBVS,
Armigero & in Medicina Doctore Oxoniensi.

*Christus est imago Dei invisibilis, primo genitus omnis creaturæ, quoniam in ipso condita
sunt universa in cælis & in terra visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes,
sive Principatus, sive potestates, Omnia per ipsum & in ipso creata sunt:
ipse est ante omnes & omnia in ipso constant. Coloss. 15. 16.*

GOVDE,

Excudebat Petrus Ramnagenius, Bibliopola. Anno. M. DC. XXXVIII.

PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ.

Sectio Prima.

In qua

Vera & syncera Philosophiæ Moysaicæ ba-

sis sive lapis Angularis unicus, qui est radicalis creaturarum omnium Existentiæ & Essentiæ ratio atque mysterium; docetur, vivoque sacrarum literarum testimonio confirmatur: dum e regione spuria & imaginaria illa Ethnicorum Philosophiæ Fundamenta deteguntur, evertantur, & in nihilum redigantur.

AVTHORE,

ROB. FLVD: alias DE FLVCTIBVS,
Armigero, & Medicinæ Doctore Oxoniensi.

DEus dat sapientiam & ex ore ejus prudentia & scientia Proverb. 2.6.

Prov. 2.6.

1. Cor. 3. 19.
20.

1. Cor. 2. 12.
13.

Coloss. 2. 8. 9.

1. Corinth. 3.
10.

Baruch. 3.

Isai. 47.
Mich. 1. 3.
Ecl. 1. 13. 22.

Job. 38. 4.

Joh. 1.

Sapientia hujus mundi stultitia est apud Deum, Deus novit cogitationes sapientum quod sunt vanæ 1. Cor. 3. 19. 20.

Nos non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus, quæ a Deo donata sint nobis, quæ & loquimur, non ex doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina Spiritus; Spiritualibus spiritualia comparantes: animalis autem homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei: Stultitia enim est illi & non potest intelligere. 1. Corinth. 2. 12. 13.

In Christo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi, in ipso ambulati radicati & superædificare in ipso confirmati fide: Videte, ne quis vos decipiat, per philosophiam & inanem fallaciam; secundum traditionem hominum & secundum elementa mundi; & non secundum Christum, quia in ipso habitat omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Coloss. 2. 8. 9.

Secundum gratiam Dei, quæ mihi data est, ut sapiens Architectus fundamentum posui, alius autem super ædificat, unus quisque videat, quomodo super ædificet: Fundamentum enim aliud nemo potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus. Siquis autem super ædificet super hoc fundamentum Aurum, Argentum, Lapides pretiosos, lignum, scænum, stipulam, uniuscujusque opus manifestum erit: Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujusque opus, quale sit, ignis probabit; si cujus opus manserit, quod super ædificabit, mercedem accipiet; si cujus opus arserit, detrimentum patietur.

Israel deservit oraculum Dei, quod est fons sapientiæ ad exquirendam artem, scientiam & intelligentiam in gentibus alienis & inter Ethnicos, qui nesciverunt veram sapientiam, sicut fecerunt Agareni & qui erant in Theman. Baruch. 3.

Quare o Israël scientia tua hæc decepit te: Isai 47.

Hic existit splendor Gloriæ Dei & character substantiæ illius, qui portat omnia verbo virtutis suæ. Hic Lapis angularis, quem structores spreverunt qui est caput anguli cujus libet Creatoris.

A Iehova hic est, estque mirabilis in oculis nostris: Super istud fundamentum sita est terra & mensura ejusdem. Coloss. 1. 13.

Denique in sapientia ista Deus fecit omnia & omnia sunt & consistunt in ea, & super eam & sine ea omnia nihil.

PROEMIVM.

P R O E M I U M.

IN animo meo est, quod nemini adversum sive injuriosum videretur, si ego Medicinæ Professor in Patroni mei Theo-Philosophici & Medici, divi nimirum Lucæ imitationem, Sacrarum literarum testimonio cum efficacissimis æternæ illius Sapientiæ rudimentis (ut pote quæ est unicum illud fundamentum seu Lapis Angularis, super quem creatura omnis fundatur) ad veram & essentialem Moysis philosophiam, suscinendam uter. Si scalæ Jacobi esset officium, ut mediante ea, tam Animæ quam Angeli à terra in cælum ascenderent, adque itidem à cælo in terram descenderent, idque gradibus tam Elementari quam cœlesti naturæ correspondentibus, vel (ut Poëta mystici loquendo habet) si Naturæ catena suum annulum superiorem pedi cathedræ Iovis in Cælo habeat affixu, uti annulus ejusdem infimus terræ est alligatus, quomodo nobis creaturis terreis vel potius imaginibus divinis tabernacula lutea inhabitantibus possibile est, ut à confuso creaturæ chao, quasi ejus externo, versus splendidam Creatoris Essentiam in ejus centro latitantem, ad veræ sapientiæ mysteria perquirenda & investiganda ascendamus, nisi in terræ ipsius circumferentiam sive mansionem oculis Linceis in primis introspeciamus? Et tum postea altius gradatim descendendo ad centralem tandem divinitatis seu Lapidis verè Angularis sedem paulatim pertingamus, super quem fundata & stabilita est qualibet creatura, quippe qui est verbum sine quo nihil, hoc est incorruptibilis Dei Spiritus, qui inest omni rei, illave Divinitas summa, quæ vivificat omnia, omnia esse & existere facit: Illa denique formarum, quæ est Entium Ens, & Omnia in Omnibus. Si igitur Deus in ejus verbo æterno & per illud creaturas omnes fecerit, eas vivificaverit, & earum quamlibet etiam ad hunc usque diem in sua specie præservavit, quis (obsecro) Philosophorum utcumque peritus, mysteria Creatoris in Creatura enucleare, aut cum judicio mentali Creatorem in creatura sine literarum sacrarum documentis &

Spiritus Sacrosancti conductu decernere queat? An ne Agarenos & illos, qui erant in Theman imitando, fontem totius Sapientiæ relinquemus, ut veram Sapientiam, ubi non est invenienda, inquiremus? Et tamen nihilominus absit, ut quis intentionem sive mentem meam hoc in opere sinistrè interpretetur, aut temerè putet, quod leges & statuta Theologiæ sacræ ab Antiquis Ecclesiæ patribus stabilita atque ordinata aut violare aut oppugnare contendam: Verum sciat velim, quod, ut unus & idem in Sacra Scriptura textus duplicem solet sensum sibi vendicare, videlicet internum sive Spiritualem, & externum seu literalem, & tamen horum uterque est verus, ut cunque quodammodo videntur in aliquo respectu ab invicem separari at discrepare; haud aliter quàm sub nomine & persona unius ejusdemque hominis, natura gemina, videlicet Anima Spiritualis & materiale corpus intelligimus; ita etiam præter mysticam illam interpretationem, quam textus Scripturarum continet, ipse extrinsecè tales realitates creatas exprimere & delineare potest, quæ in primis ad verum Essentialissimæ Philosophiæ subjectum attinent. Porro etiam est sedulo considerandum, quod subjectum & Methodus pertractandi & procedendi in utrisque professionibus, nimirum Theologia & Philosophia vera, ab invicem quodammodo differant; cum illa, nempe Theologia synceram ac nudam divinæ Essentiæ naturam directè, hoc est, demonstratione a priore indicet, haud aliter, quàm ad Circuli existentiam probandam, initium inquisitionis facimus à Centro formali, seu puncto medio, atque ita paulatim ad circumferentiam per semidiametri gradus descendimus: Hæc scilicet Philosophia actione & methodo contraria in sua inquisitione pergit, quippe quæ à creatura seu organi creati circumferentia, seu externa quasi demonstratione à posteriori versus ejus essentiam centralem ascendit, ut hac sua industriâ radicalem interni illius Spiritum investigemus, qui agit & operatur in ea.

Nonne

Cap. I. 3. I.

Rom. I. 20.

Nonne à Sapiēte admonemur, ut opifitium nobis incognitum atque absconditum per ejus opera addiscamus, si nolumus pro vanis haberi? Hoc est, ut divinam æternamque causam per creatos & temporales ejusdem effectus apprehendamus? vel ut Philosophus ille sacer Divus Paulus habet, ut videamus & intelligamus invisibilia Dei; sempiternam etiam virtutem ac divinitatē ejus per ea, quæ facta sunt: Scilicet in creaturis & per creaturas ejus: Haut aliter, quam interna & centralis circuli monas sive punctus, inquisitione facta à circumferentia per semidiametrorum partes seu punctus descendendo invenitur: sicceret se immergit verus Philosophus in creaturam progrediendo, at ejus externa quasi circumferentia in centrum usque, in quo lapis ipsius angularis delitescit; Quod cum ita sit & cum pagina sancta sit utriusque harum professionum seu scientiarum demonstrationibus plena, fiducia mea est, quod nemini videbitur alienum, si axiomatibus & testimonijs Bibliorum summæ veritatis ad Phillosophiam istam sacram statuminandam utar. Quod autem textus sacer per integrum ipsius fere filum, tam Philosophiæ, quam Theosophiæ subjectum delineat, in eo sat liquido apparet, quoniam actus & operationes tam mundi ævialis seu Angelici, atque illius temporalis cum cælestis tum elementalis, quam æterni & divinitatis Copiose describit. Sed evidenter constat, quod mundus æternus (qui nec principium habet nec finem) cum sit sola Majestate divina, repletus existat præcipuum ac solidissimū illud fundamentum, super quod sita & collocata est Theologia, ut ex altera parte mundus temporalis, seu inferior, qui habet cum Principium, tum finem, atque etiā visibiliter cum creaturis ejusdem in cælum & terram distinguitur est unicūcūq; veræ Philosophiæ subjectum sive basis. Pro mundo verò Angelico seu æviali, qui habet principium, sed nullum finem, & à Deo pro spirituum Angelicorum & Animarum beatarum sede ac receptaculo ordinatur, ut ipse situm & positionem suam inter prædictos mundos extremos, nimirum illum æternum

& hunc temporale habet, ita quidē immediatū cum utrisque extremis nexum ac relationem habet, ut pote qui suam lucem & vitam seu essentiam formalem immediatē recipit ab æternitate: cujus tum postea portione deorsum effundit, eamque cum mundo temporali seu mansione inferiori communicat, ut ipse cū creaturis suis exinde crearetur & vivificaretur: Vnde sequitur, quod ut forma mundi temporalis sit Angelica sive ævialis, ita anima & vita mundi ævialis est divina seu æterna: Quibus manifestum redditur, quod natura sive proprietas angelorum nec à Theologia subjecto est excludenda, quippe quæ de divino lumine sive splendida & fulgida divinitatis presentia participat: neque à Philosophiæ substantia eximi potest, quatenus lux Angelica sit anima & vita naturæ temporalis & consequenter necesse est, ut veræ philosophiæ expertus agnoscat scientiam suam seu fundamenta suæ Philosophiæ radicaliter procedere ab æterno Deo per Spiritus suos æviales seu Angelicos in creaturis suis temporalibus (intelligo stellas, ventos, Elementa, Meteora & corpora perfectè mixta.) Itque ideo quatenus subjectum Philosophicum ab influentijs angelicis animatur, necesse habemus credere, quod intuitu mentali in lucem illam æternam penetret, quæ tam temporales, quam æviales spiritus seu creaturas vivificat ultra quā nihil vel imaginatione vel mentali apprehensione decerni aut excogitari queat.

Hæc est ergo tripartita illa mensura scala Jacobi, quam ipse in somnio suovidit, dum caput loco pulvinaris super lapidem reposuisset, in cujus Longitudine, latitudine & profunditate trium prædictorum mundorum imagines seu characteres fuerunt delineati sive depicti: atque hac de causa Lapis ille domus seu tabernaculum Dei dicebatur. Vnde certū est, quod, ut lapis ille suum externum & internum habebat, ita Patriarcha in divino hoc suo somnio angelos à terra (quæ est scabellum pedum Dei) quasi externo & corporali, per mundum æviale seu Angelicum ad mundum æternum quasi centrum & maximè internum, in quo est

PROEMIVM.

est ejus thronus, ascendentes atque ite-
rum per eosdem gradus a loco seu sede
aternitatis per idem medium aviale
in regionem temporalem descendentes
intuebatur. Simili etiam modo cum
Propheta Ezechiele (idque visione ma-
gis externa) decernere ac concipere po-
test Philosophus verus, mysterium non
modo rotæ in rota, sive avialis essen-
tiæ in temporali existentia, sed etiam
aspectu adhuc magis interno & men-
tali illud Rotæ in medio rotarum, vide-
licet motorem centalem & spiritum
æternum in aviali, mediante quo tem-
poralis seu Corporea creatura immedi-
atè vivificatur & agitur: Quibus
(Scripturis sacris innitentes) inferre
queamus, quod Deus sit essentialiter
unum & omnia & quod impleat omnia:
Et quod ipse operetur omnia in omni-
bus. Quod vivificet omnia: Et quod e-
jus spiritus incorruptibilis insit omni-
bus: Et quod verbo ejus omnia sint fac-
ta & sine eo nihil: Et quod in verbo es-
set vita, & illa esset lux hominum. Et
quod ipse det vitam & inspirationem
& omnia. Et quod in ipso vivamus,
moveamur & simus. Et quod ipse, sit
Pater omnium, qui est super omnia &
per omnia & in omnibus nobis: Et quod
ab ipso, per ipsum & in ipso, per ipsum
& in ipso sint omnia. Et quod miserit
spiritum suum & creaverit omnia. Et
quod det flatum populo qui est super
terram & spiritum calcantibus eam.
Et quod omnia in sapientia fecerit:
& impleta sit terra possessione ejus. Et
quod dante eo creaturis colligant, ape-
riente manum ejus omnia replebuntur
bonitate, avertente faciem suam tur-
babuntur creaturæ at auferente spiri-
tum eorum deficient & in pulverem
suum revertentur, emittente vero spi-

ritum suum, recreabuntur & renova-
bit faciem terræ & cæ. Et quod per
ipsum universa sint creata in cælo &
in terra, visibilia & invisibilia, sive
Throni, sive Dominationes, sive Prin-
cipatus, sive Potestates, omnia per ipsū
& in ipso creata sunt. Et quod ipse sit
ante omnes, quod & omnia in ipso con-
stent & c. Observa, obsecro, quomodo A-
postolus his verbis paucis tres prædictos
mundos ad vivum depingat. Rursus
ait, quod Christus sit omnia & in omni-
bus: Et quod portet omnia verbo vir-
tutis suæ: Et quod in eo sint omnes the-
sauri sapientiæ absconditi: & quod sa-
pientia ejus faciat aëri pondus & a-
quas appendat in mensura, & quod po-
suerit pluvijs legem & viam procellis
tonantibus. Et quod respondeat ipse
Iobo in turbine. Et quod ipse per ver-
bum suum det nivem, sicut lanam &
pruinam, sicut cineres dispergat, &
quod glaciem projiciat sicut buccellas,
& quod ante faciem frigoris ejus nemo
durare possit: Et quod simul ac emit-
tit verbum suum liquefaciat ea, & si-
mul ac flet ventus ejus, fluant aquæ:
Et quod flante Deo cōcrescit gelu & c.
Infinitos quasi alios locos & Biblij sacri
thesauro producere queam ad confir-
mandos actus universales operationes-
que mirabiles & potentes, quæ ab es-
sentialissima & æterna illa Dei sa-
pientia assidue efficiuntur, quæ, uti
diximus, est essentialis illa Basis seu
lapis Angularis, super quem pura &
sincera philosophia edificatur: Sed
quoniam de ipsis alibi in Philosophia
seu Meteorologia mea sacra copiose
egi, atque etiam in ista præsentī
sectione plura dicam, vos ad ea brevi-
tatis causā refero.

Coloss. 1. 16.

Coloss. 3. 11.
Hebr. 1. 3.
Job. 28. 25.
Job. 38. 1.

psal. 147. 15.

Job. 37. 10.

Ephes. 4. 8.
1. Cor. 12. 11
1. Tim. 6. 13
Sap. 12. 1.
Job. 1.
Aq. 17. 25.
Ephes. 4. 6.
Rom. 11. 36.
Judith. 16. 17.
Isai. 42. 5.
Isai. 102. 24.

SECTIONIS PRIMÆ CONTENTA:

Primus Instrumentum sive Machinam experimentalem describet, diligenti cujus observatione, quaelibet Philosophiæ nostræ Moysaicæ particula demonstratur & contra falsam Ethnicorum Doctrinam Sustinetur.

Secundus Sapiëntiam genuinam & veram a spuria & falsa, consequenter Philosophiam essentiãlem, & Sacrosanctam ab illa Ethnicorum adulterina & inventione humana producta, distinguit.

Señio hæc
Prima in
Libros
quinque
dividitur
quorum

		Primaria quæ sunt.	<p>Tenebræ seu Materia prima. Cap. 1. 2.</p> <p>Aquæ quæ sunt Materia rerum omnium secunda. Cap. 3. & 4.</p> <p>Lux divina, quæ est essentia illa centralissima omnia creans, informans, vivificans, movens. Cap. 3. & 4.</p>
Tertius.	Explicat rerum omnium principia.	Secundaria.	<p>Activa quæ sunt { Frigiditas. Caliditas.</p> <p>Passiva quæ sunt { Humiditas. Siccitas.</p>
	Veram plenitudinis & vacuitatis conditionem adversus veterum Philosophorum sententias petraçtat & aperit.		
	Myfticam tum.	Condensationis. Rarefactionis.	Rationem docet.
Quartus.	Generationis & Corruptionis ortum atque etiam Regenerationis atque Resurrectionis mysterium detegit. cap. 6. Ethnicorum opinionem, quæ Deum necessitate in hoc mundo agere contendit, refutat penitus. cap. 7.		
Quintus mysterium	<p>Ventorum cap. 2. 3. & 4.</p> <p>Nubium & pluviarum, cap. 5. 6. & 7.</p> <p>Nivis, cap. 7.</p> <p>Fontium & fluminum, cap. 8. 9. & 10.</p> <p>Fulguris & Tonitru, cap. 11. 12. & 13.</p>	Adversus Ethnicorum Philosophorum mentes enucleat.	

Ac in fine sive conclusione Appendix quædam ex Viri in mysterijs Dei ac Naturæ profundissimi operibus extracta editur, quæ Philosophiæ Moysaicæ excellentiam præ alijs omnibus extollit & magnanimiter defendit.

SECTIO.

SECTIONIS PRIMÆ,
LIBER PRIMVS.

DE INSTRUMENTO EXPERIMENTALI
SIVE DEMONSTRATIVO.

HUIVS LIBRI ARGVMENTVM.

Liber hic primus, qui est quasi procemium & præparatio ad cæteros quatuor sequentes, declarat, quod cum hominum mundanorum animi pro hodierno die ad summum usque infidelitatis culmen sint ita erecti atque elevati, ut more Iudæorum sine signis & demonstrationibus credere nolint: Iudæi signa petunt (dicit Paulus) & Græci sapientiam &c: Author hujus tractatus præcipuum fore victoriæ medium in hoc conflictu Herculeo, qui inter duos inimicos & agonistas fortissimos veritatem & falsitatem, hoc est, sapientiam Dei & illam mundanam est faciendus, existimavit, si vulgare & bene notum aliquod experimentum sive practicum instrumentum invenire potuisset, quod cœlesti nostro Athletæ, scilicet veritati loco massæ sive sustis Herculei ad monstrum illud deformæ & horrendum, nempe Infidelitatem domandam & exterminandam inservire queat, quod tam pertinaciter ad sui Domini nimirum erroris & tenebrarum principis statuta atque privilegia sustinenda exponit: cum tales, qui reali practica atque oculari demonstratione nolunt ad centrum veritatis dirigi ac conducere, magis irregulares & à politis & a quadratis rationis regulis errabundi meritis sunt censendi, quàm bestię sive animalia bruta, ut pote quæ experienciâ (stultorum ob istam rationem matre dicta) gubernatæ, illud solent eligere, quod ab ipsis probatum est bonum; quod verò sibi malum invenerunt, summo peré evitant. Propter hanc igitur causam & ad hunc effectum machinam quandam spiritalem, nomine speculi Calendarij dictam elegit, quam ipse vocat instrumentum suum experimentale sive demonstrativum, ut per ocularia & practica ejusdem experimenta sapientiæ & philosophiæ mundanæ falsitatem delineare & veritatem defendere possit, quæ originem suam ducens à Patre Luminis est vita, veritas atque verus Lapis angularis, in quo & per quem omnis creatura constat, & in suo esse præservatur.

CAPVT. I.

Hic author rationem exprimit, cur in istius discursus philosophici introitu seu initio fabricam, proprietates & usum machina seu instrumenti cujusdam experimentalis proponat.

Ateor, rem esse commendatione dignam propositionem philosophicam, acutis argumentis & quasi telis ex rationis naturalis, pharetra selectis probare

atque sustinere, sed quoniam subtiles istius speciei inquisitiones & objectiones (utcumque primo intuitu probabiles & verisimiles sunt, tamen in conclusione falsæ & erroris plenæ plerumque inveniuntur) ideo tales, qui inviolabili scripturarum sacrarum

A

veritati

SECTIONIS PRIMÆ LIB. I.

veritati sunt devoti meliori fide in ijs stabilientur, modò si auctoritas sancta cum cæteris conveniat. Et tamen duo istiusmodi testimonia ad omne dubium sive scrupulum in veritatis sapientibus confirmatione videantur sufficientia, tamen tanta obstinacis fervore astuare videtur huius mundi & præcipuè communium hominum incredulitas, imò verò & tanta astutia & subtilitas etiam in hominum nonnullorum haud mediocriter eruditorum spiritus irrepfit, qui magis sensu practico, quam spiritali speculatione ducuntur, ut nisi cum Divo Thoma videant & manu contrectent, aut saltem signum aliquod evidens intueantur, fidem quandoque, rei utcumque veræ, adhibere nolunt. Ob istam igitur rationem cum ego ipse solus in palæstram philosophicam adversus illos philosophos ethnicos, qui mundana sapientia freti philosophiam finxerunt humanam, me conferam, necesse habeo, ut armis Her-

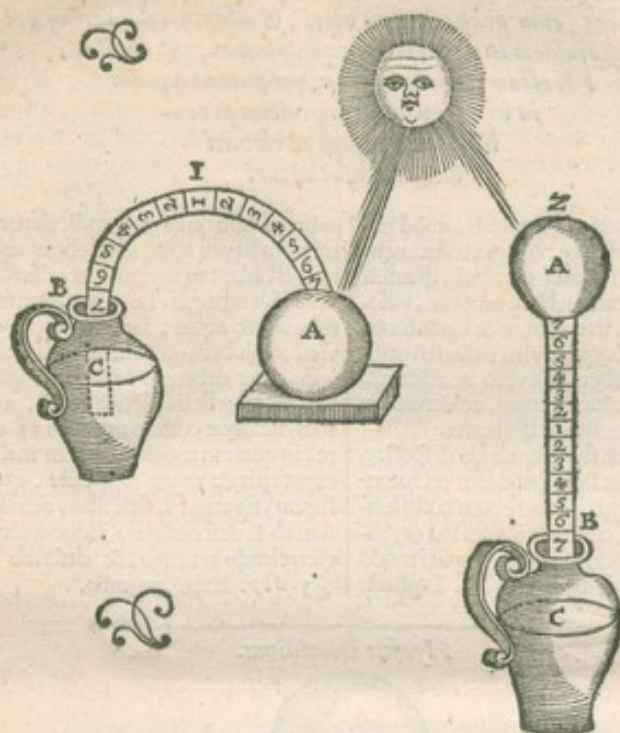
culeis me inprimis muniam, Nam ut Apostolus contra bestias Ephesi in similitudine hominum pugnavit, ita ego adversus illas Athenæ videlicet Proteiformes Peripateticorum philosophos contendere aggredior. Quare mihi proposui in loco priori arma solida ex rationibus & secretiore Naturæ thesauro cudere, illaque sacrarum literarum Auctoritate & virtute temperare, ac tandem ocularein producam experientiam sive demonstrationem, mediante qua loco massæ seu fustis Herculei irrationabile illud monstrum, incredulitatem, facilius domem & subjugem, quippe qua non est perniciosior & ferocior generi humano hostis. Quod ut melius ad finem desideratum perducam, instrumentum quoddam Experimentale, mundo vulgariter notum hic in lucem produco, quo oculi infidelium inviam veritatis dirigantur, & à dictis philosophiæ spurie & sophistice ad metam veritatis divertantur.

CAPVT. II.

Quod instrumentum vulgò speculum Calendarium dictum, falso à quibusdam nostri seculi hominibus sibi met ipsis arrogatur, utpote, qui illud propriam suam inventionem esse falso gloriantur.

GLoriæ tam impensè avidus atque fame & reputationis cupidus est homo, ut quomodo, quave ratione illam acquirat, nimirum an sit directè vel indirectè, parum refert. Ista sola erat causa, ob quam Ethnici philosophi sibi ipsis ea philosophiæ principia more surreptitio ascripserunt, quæ summo jure sapienti divinoque philosopho Moyfi pertinebant, nominibusque sive titulis novis illam suam latrociniam velabant & quasi deaurabant, ut hac ratione ostentarent ea proprijs suis inventionibus, fuisse stabilita (ut infra dicitur latius) simili planè ratione instrumentum sive speculum hoc nostrum experimentale, plurimos, habet inventores spurios seu adulterinos, qui; quoniam typi formam aliquantulum immutarunt, ipsius inventionem à seipsis prius excogitam gloriantur. Quod ad me attinet, cuilibet quod suum erit tribue-

re æquam atque honestum esse existimo: Non enim erit mihi dedecus istius meæ philosophiæ principia præceptoris meo Moyfi ascribere, ut pote qui ipsa etiam divino digito formata atque designata accepit, neque jure mihi fabricam huius instrumenti primariam arrogare aut vendicare queam, quamvis illo in naturali Macrocosmi, mei historia & alibi ad veritatem argumenti mei philosophici demonstrandam (licet in aliâ formâ) sum usus: & agnosco, me illud in veteri quingentorum saltem annorum antiquitatis manuscripto graphice specificatum, atque geometricè delineatum invenisse. Primò itaque formam, sub qua illud in monumento prædicto antiquo inveni, vobis exponam: Deinde ejus figuram atque positionem, quod vulgariter inter nos est cognitum atque usitatum hic describam.

Ex quibus videre licet ista duo solummodò in figura & non naturâ inter se variare: Nam radij solares calore suo in globum concavum capitis. A. operantes faciunt, ut inclusus aër, eorum actu rarefactus per fistulam A. B. in ollam aquae descendat & per superficiem aquae in forma bullarum egrediat; occidente verò sole nocteque frigida appropinquante, iterum congelatur, contrahitur atque condensatur aër ille inclusus, qui pridie Solis praesentia calidâque ejusdem actione erat rarefactus. At quia in sphaera plumbea & fistula sat aëris non est ad hujusmodi condensationem in debita proportionem efficiendam, quoniam pars ejus (ut dictum est) pridie erat exhalata, idè ut evitetur vacuum, tantum aquae ex olla C. in fistulam plumbeam exfugitur, quantum aëris in rarefaciendo est exhalatum. Rursus, quando Sol proximo die oritur, aër in vitri globo & fistula conclusus iterum rarefiet, ac tunc seipsum dilatando, aquam, quae in fistulam conscen-

derat, in locum priorem repellet. Atque ita haec in condensatione ac rarefactione, alteratio semper eodem modo plus minusve se habebit, prout Sol nobis vicinior aut remotior erit, aut juxta venti in elemento spirantis sive frigiditatem sive caliditatem.

Idem etiam aëri secundo speculo incluso continget, globus enim sive pila in summitate vitri, plenus est aëris, atque exactè in quaelibet respectu, plumbeo refertur pilae, sic ut fistula recta, quae ex aqua ascendit, capitique adjungitur, exactè fistulae curvae prioris comparatur, adèd, ut si pila plumbea superius erigatur, ac fistula curva fiat recta, ut ex aquae olla ascendat, perpendiculariter in plumbeam sphaeram, cum nulla erit differentia inter formam sive figuram primae & secundae machinae vel instrumenti, ita ut unusquisque discernet, eandem esse utriusque in effectû conditionem ac usum.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. I.

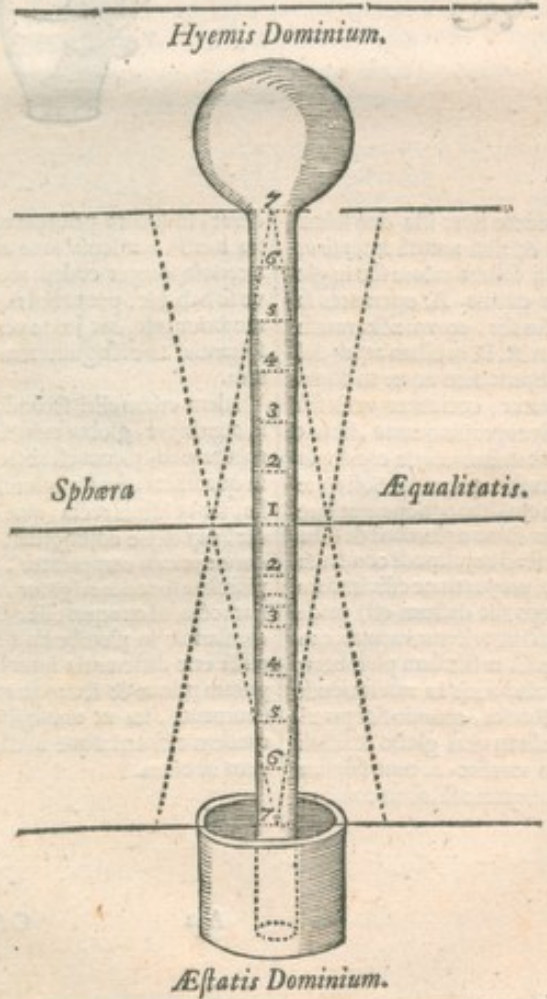
CAPVT. III.

Hic fabrica organi seu instrumenti hujus, quod vulgus speculum calendarium vocat, cum preparatione vitri, & adaptatione orificij vel nasi ejusdem in vas pervum aquâ plenum, exprimitur; Vbi etiam opiniones eorum, qui putant aquam in vitri seu matrati collum per caliditatem exsugij & elevari merito confutantur.

Observandum est imprimis, quodd experimentalis hoc nostrum instrumentum, ex tribus constatur partibus; quarum Duæ sunt naturæ machinæ propriæ, videlicet Matratiæ sive vitrum & vas inferius aqua plenum, in quod vitri nasus seu orificium intrare debet; alia verò accidentalis magis est, atque ita ordinata, ut vitrum sua positione perpendiculari sustentet.

Ad matratiæ sive vitrum quodd spectat, illud debet caput satis spatiosum vel rotundum vel ob longum habere cum collo longo & angusto, cujus orificium seu os reliquo collo proportionari & duplici modo præparari atque adaptari debet. Imprimis

enim collum ejus perpendiculariter positum, ita in vasculum sive peluam aquæ plenam est adaptandum, ut ejus orificium fundum ejus attingat. Deinde à superficie sive summitate aquæ, sursumque per collum vitri ad globum ejusdem usque ascendendo mensurare debemus, donec ad ipsam pilam, sive illa sit longa sive ovalis, perveniamus, illudque collum in partes 15. dividere, in quarum media, nimirum in illa inter caput ejus & aquæ superficie, quæ est in fundo, figuram I. describo, deinde deorsum ab I. descendendo atque itidem ad I. ascendendo numero, & describo 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. Exempli gratia.

Quod ad aquæ vasculum spectat, illud etiam cum proportionem vitri sive Matracij fistulæ vel colli in fundum ejus descendentes, in dicta figura depictum habetis.

Iamque fistulâ Matracij seu vitri ita in partes divisâ, vitrum preparare ac disponere debetis hoc modo, ut magneticum & attractivum frigiditate, atque expulsum seu dilatativum caliditate efficiatur: Accipiat ergo, velim, orificium matracij in manibus & caput ejus sive sit rotundum, sive ovale, igni donec valde incalasciat extendatis: Calor enim ignis rarefaciet aërem vitro inclusum, efficietque, ut bona ejusdem rarefacti portio ex orificio vitri evolet, ac in eo statu remanebit, quamdiu vitrum in illo caloris gradu manet, quo instanti, si repente fistulæ nasum in vasis instrumenti aquam ponatis, percipietis, quod ut Matracium frigescit, sic etiam aqua in speculi collum paulatim, sursum, ascendet. Observandum quoque est, quod quo calidius vitrum factum est, eo altius appropinquante frigore in collum vitri ascendet, cujus rei ratio est, quia, quod magis in vitro rarefecit aër caloris virtute, eo minor erit aëris proportio & per consequens eo major vel minor aquæ proportio in vitri collum

sublimabitur, secundum majus vel minus frigoris in aëre externo dominium: Nam aër post ejus attenuationem in vitro remanens, ab intenso frigore condensabitur, & condensatione tantum aquæ secum rapiet & in altum attollet, quantum aëris prioris in dilatatione ex aquæ superficie expiravit, quo manifestè apparet, deceptos fuisse eos, qui calorem attractionis aquæ sursum occasionem fuisse cogitant, cum demonstratione ista oculari patet, quod sit caloris actus, qui eam pellit deorsum; è regione verò constat, quod frigus sit ascensionis aquæ causa: Vtunque impostores nonnulli, quod rem admirandam magis efficiant, liquorem sive spiritum esse secretum & ab ipsis solummodò motum, prædicant, qui vitro inclusus arcana quadam proprietate aquam quandoque in vitrum ascendere, & quandoque descendere faciat: quam astutiam ut melius tegant, aquam inclusam vel viridi aëre vel similibus tingere assolent. Quod ad accidentalem hujus machinæ partem pertinet, illa variformiter, seu in quacunque forma vel figura nobis placeat preparari & fabricari potest: Meam autem ejusdem fabricandi rationem hic depinxi.

CAPVT. IIII.

In quo diversæ instrumenti hujus demonstrativi proprietates & usus exprimuntur.

TAm proprietas hujus instrumenti, quam usus consideratur vel universaliter vel particulariter. Proprietas enim ejus generalis est, vel contrahere & condensare, nimirum, cum aër inclusus per frigus externum animatur, vel dilatare ac rarefacere, quando scilicet aër inclusus à calore externo excitatur: Atque idem per naturam ejus constringentem & dilatantem, rationem sine conditione aëris mundi universalis discernere possumus: Qua quidem observatione facillimè est speculandum, nihil esse in toto naturæ imperio, quod aut rarefieri aut subtiliari queat, nisi mediatione & actu caloris, sive sit visibilis, sive invisibilis, qui est effectus lucis, ut è regione nihil

contrahi aut condensari potest sine frigore, cujus origo sunt tenebræ. Proprietates autem hujus instrumenti particulares cum ipsarum usibus sunt istæ. Primum per machinam istam aëris externi sive catholici Elementi temperamentum in calore & frigore revelatur: Quod enim altius aqua in collo sive fistula Matracij scandit, eo fortius arguit frigoris in aërem Dominium: Ad eo ut hoc modo quotidie de frigoris in aëre augmento vel decremento indicare queamus, & consequenter per aquæ in fistula descensum caloris in aëre seu Spiritu mundano proportionem scire facilius erit.

Experimenta quædam notatu digna ex speculi hujusmodi observatione collecta.

Si aqua, quæ satis altè in speculi seu instrumenti collo seu fistula erat elata, subito per aliquot gradus jam desidat; signum erit indubitatum pluvie sive imbris immediatè subsequens.

Si unius noctis spacio aqua elevata refidet, pluviam non multam proventuram arguit.

Si Austro aut Eurus flet immediatè post Aquilonem, vel Favonium, aqua observabitur per gradus nonnullos cadere: At verò si

post Notum vel subolanum spirat Boreas, seu ventus frigidus occidentalis, tum aqua manifestè exaltabitur.

Si aqua ad gradum in collo Matracij I. attingat aërem arguet esse temperie moderatum in calore & frigore, haud aliter, quam se habet aër, dum Sol per æquinoctium transeat vernale.

Quod si altius ascendat aqua, tum arguit aërem per tot gradus ad dispositionem frigidam septentrionalem vergere, per quot

SECTIONIS PRIMÆ LIB. I.

supra I. elevatur: Nā considerare debemus, quod à gradu 1. ad superiorem 7. ad hæmisphærium hyemale pertinet: & per consequens gradus multiplicationis frigoris importat spatium istud; ita, ut si aqua ad 2. argumentum est, quod frigus superet calidum in aëre per gradum unicum: Si ad 3. per duos: Si ad 4. vel. 5. arguit pruina: Ad 6. magnam glaciem: Ad 7. glacies in ista civitate londinensi adeo est magna, & dura, ut homines & currus super flumen Thamesin transire soleant.

E regione verò si aqua subsidat à 1. ad 2. hæmisphæry inferioris ordinis seu activa-

lis: Sive calidum arguit primum caloris Dominij super frigus gradum si ad 3. descendat vel 4. majorem in aëre caliditate demonstrat. Si usque ad 5. aut 6. cadat aqua, aërem declarat impensè calidum: Verum si aqua ad imam figuram 7. detrudatur, extremum & intensum indicat in aëre calorem, ita, ut ratione ejusdem fulmina & tonitrua in eo efficiantur.

Quibus videre vas est, quanta sit relatio illa, quæ facta est inter aërem externum sive universalem, elementum spirituale sub lunare, atque illum speculo instrumentali inclusum: De his in capite sequenti plura,

CAPVT. V.

Hic evidenter probatur, non obstante ulla objectione, quod fieri possit in contrarium, quod organum hoc experimentale relationem habeat non modo ad mundum magnum, verum etiam, quod spiritus instrumento huic inclusus ab illo machina mundi regatur & gubernetur.

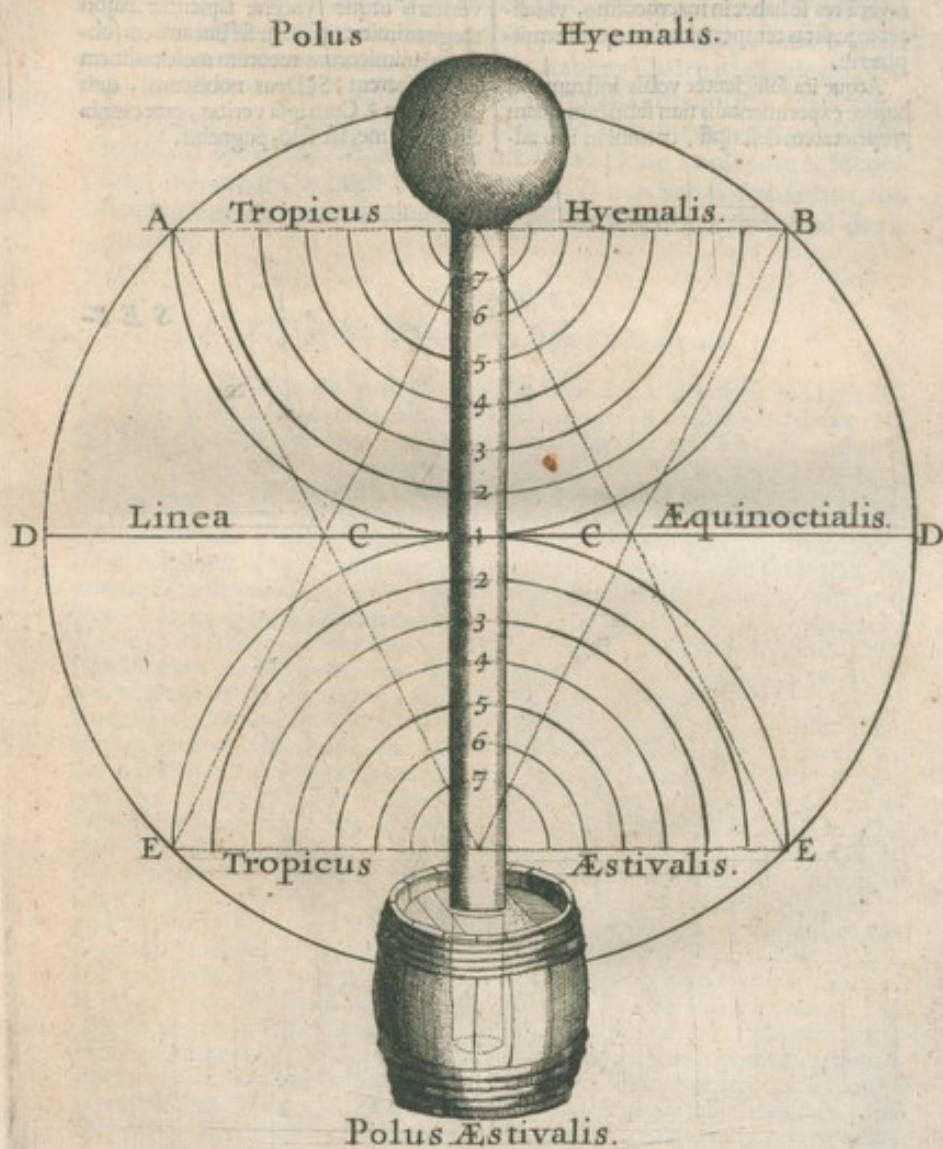
Sed priusquam ulteriori comparatione inter spiritum in parvulo hoc nostro typo seu machina contentum, & proprietates agentium & patientium in eo, cum illis magni mundi procedam; necessarium est, ut primò cujdam dubio, sive objectioni, quæ fieri potest, respondeam, quæ quidem, nisi remota & resoluta sit, relatio seu comparatio hujusmodi, ignorantibus aut ineptis seu omnimò impossibilis videatur: Scio igitur haud paucos objecturos esse, quod nulla comparatio conveniens inter parvam hanc nostram machinam artificialem, atque naturalem illam mundi fabricam seu organum fieri possit: Quandoquidem spiritus in speculo nostro ubique clausus, seu vasi suo strictè inclusus est, atque idè aër secundum speculi formam seu figuram, vi movere cogitur: At longè aliter res sese habet cum spiritu illo, qui vastam mundi cavitatem occupat, ut pote in quo aër seu spiritus quolibet impulsu huc atque illuc liberè observatur movere, sicut in ventorum à singulis mundi plagis observatione quotidiana sumus instructi. Cui respondeo, quod ipsa eadem est motionis ac relationis ratio in crassa sive densa natura ad tenuiorem, & similiter à tenuiori seu rariori ad crassam & densam, in subiecto parvo, quæ in majori, si modò similes habeantur respectus, idque in aequali pondere & mensura proportionali caloris & frigoris. Imò quidem audacter affirmo, quod totus mundus tam completè cum spiritu sive aëre est refertus, quàm est vas hoc nostrum experimentale: Quod si non esset, sequeretur per consequens, quod vacuum admitteretur in rerum natura, quod quidem, ut quispiam Philosophorum crederet, absurdum foret. Quare audacter concludo, spiritum in cavitare hujus instrumenti contentum (con-

siderata ejus magnitudine) esse quantitate, mensurà & pondere proportionatum ad illum mundi majoris: Testatur enim experientia, quod in singulis anni partibus calidum & frigidum proportionaliter Dominium habent, tum in spiritu speculi, quàm in aëre mundano & eisdem in utroquo solent producere effectus tam in rarefactione, quàm in condensatione aëris, uti in prædictis est declaratum: Nam quod magis calor abundat in aëre mundano, eo etiam magis deprimitur aqua in collo instrumenti, & per consequens aër in dicto collo inclusus dilatatur & rarefactus est: è contra quò magis frigoris inclementia viget in aëre externo, eo plus aqua in fistulam instrumenti elevatur: Quibus evidens est, quod prædictum dubium sive scrupulus penitus auferatur. Hoc ergo respectu vellem ut quilibet lector consultus & sibi constans intelligat, quod, quando hujusce instrumenti naturam sive conditionem intueatur, observare quidem potest actionem in rarefactione & condensatione mundi cujusdam minoris, qui in omni re videtur mundo majori consentire & correspondere, utpote, qui suum hæmisphærium tam aquilonare, quàm Australe habet, qua lineà per signum 1. transeunte haud aliter ab invicem distinguuntur, quàm illa in mundo majore per lineam æquinoctialem: Duos etiam videtur tropicos cum polis suis habere solummodò Australem polum seu hæmisphærium calidum esse putamus, respectu nostrum, qui spiraculo ab eo procedens à Sole est, qui respectu nostrum australiter disponitur. Atque idè polum hunc seu hæmisphærium hoc æstivum, ut è regione alterum hyemale dicimus: atque demonstravimus, quod gradus 1. in fistulæ instrumenti

menti meditullio æquatoris sedi, directè
respondeat: Quoniam, si Tropicus Aequi-
lonaris seu hyemalis supponatur esse basis
unius trianguli, cujus conus in centro tro-
pici æstivi finiet; & rursus, si Australis seu

æstivalis Tropicus sit basis, alterius Trian-
guli, cujus conus definit in centro Tropi-
ci Borealis; necesse est, ut ubi per triangu-
los hosce imaginarios facta est intersectio
media, ibi æquator transeat.

Exempli gratia.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. I.

Atque istum æquinoctialis locum sphaeram æqualitatis appellamus, quoniam quo tempore Sol existit in Ariete vel Libra, in vernali scilicet & autumnali linæ Equinoctialis sectione, dies noctesque sunt æquales, atque etiam utraque hæmisphæria tunc temporis æquali caliditatis ac frigiditatis temperiæ solent convenire. Taliter etiam reverà res se habet in macrocosmo, videlicet æqualitas temperiæ in utroque hæmisphærio.

Atque ita sufficienter vobis instrumenti hujus experimentalis tam fabricam, quam proprietatem descripsi, ut mihi in isto ad-

versus Peripateticos mundanos certamine pro oculari demonstratione loco clavæ Herculeæ inserviat: Cùm denique rationibus ex profunda veritatis pharetra depromptis, quæ securæ & expertæ armaturæ vices subeant, sim stipatus, cùmque ista armatura sit instar testudinis sive clypei sacrum literarum autoritatibus munita, quo veritatis utque synceræ sapientiæ majori magnanimitate causam sustineam, cur (obsecro) inimicorum meorum multitudinem extimescerem? Si Deus nobiscum, quis contra nos? Cum ipsa veritas, quæ omnia vincit pro me, sat scio, pugnabit.

S E C -

SECTIONIS PRIMÆ liber PHILOSOPHIÆ
MOYSAICÆ Secundus.

Hujus libri Argumentum.

In libro hoc primò probatur Philosophiam Ethnicorum esse adulterinam & falsam, tum quia super sapientiam mundanam fundatur, quæ, teste Apostolo, est mera in oculis Dei stultitia, tum quatenus est veritati contradictoria & consequenter non descendens à Patre Luminis, qui est in cælo, sed à principe tenebrarum, qui sedem suam in regione obscuritatis & ignorantiae habet: Quare ista sapientia seu *Sophia* ab Apostolo dicitur terrena, animalis, diabolica. Hinc ergo ab eximio illo Theo-Philosopho D. Paulo admonemur, ut per Philosophiam ejus modi vanam, quæ est à traditione hominum & secundum Elementa mundi hujus inventa, & non habet pro securo suo fundamento Lapidem Angularem Iesum Christum, minimè decipiamur.

1. Cor. 3. 19.

1. Cor. 3. 15.

Coloss. 2. 8.

CAPVT. I.

Philosophia Etymologia, Definitio & divisio.

Priusquam in abyssum Philosophiæ essentialissimæ profundissimam me immergam, cujus fundatio est vera *Sophia* seu sapientia divina, quæ est res tam difficilis executionis, ut nihil præterquam velox & agiler alata hominis anima ad exitum felicem valeat perducere; operæ pretium & rationi haud dissentaneum existimavi, ut in primo loco vocabuli *Sophia* Etymologiam consideremus, cujus naturam nudam tam avidè venamur, sitique Tantalea affectamus, quòd tum postea meliori methodo & certiori intellectu ad ipsius essentiam sive definitionem perveniamus, ac denique firmiori confidentia in subiecti divisiones ac differentias descendamus, ut tali progressu veritatem directius depingamus, eamque melius à falsitate & errore distinguamus. Cùm igitur Philosophia sit tractatus hujusce nostri negotium, sciendum est in primis, quòd ipsa generaliter pro sapientia accipitur, at vero in sensu seu significatione magis propria & peculiari interpretantur Amorem, seu amicum (& ut alij vocant) studium sapientiæ: Nam vocabulū *Philosophia* componitur ex *Philos*, quod est amicus & *Sophia*, hoc est, sapientia, quasi amor seu studium sapientiæ. Liqueat ergo, quòd à Græcis sic vocatur, quatenus comprehendit in se amorem sapientiæ, seu quia in tractando sapientiam homines ad ipsius amorem incitantur atque alliciuntur. Antiquis temporibus dicta erat hæc scientia *Sophia*, seu sapientia tantum, at Pythagoras egregius ille philosophus vocabulū *Philosophia* tum postea addidit, ut pote, qui se maluit potius pro Philosopho, hoc est, sapientiæ amatore, seu studioso haberi, quàm titulum sapientis sibi impudenter arrogare.

Ab Etymologiæ istius sensu haud erit difficile naturam & definitionem elicere: Nimirum, quòd sit amor seu studium sapientiæ ardens fervensque animi ad ipsam inquirendam atque apprehendendam applicatio, quatenus vocabulum importat, quid sit amor sapientiæ sincerus. Evidenter ergo ex istis apparet, completum philosophiæ subiectum esse sapientiam, cujus perfecta cognitio est summum vitæ mortaliū bonum, & meta illa amabilis, adversus quam sapientes cujuslibet sæculi in primis, collimaverunt. Verùm ut à rerum primordio erat in rebus distinctio differentiaque opposita, nimirum inter lucem & tenebras, bonum & malum, justitiam & injustitiam, ac (ut uno verbo concludam omnia) inter realia & vera Dei atque præstigiōsa, vana & imaginaria Diaboli hominumque mundanorum, quibus est ipse Dux seu potius seductor; ita etiam extremum est inter veram sapientiam; quæ est à Deo & illam falsam ac phantasticam, sive humanæ inventionis atque traditionis effectum discrimen, cujus pater est Diabolus; quippe qui eam hominum Ethnicorum conceptibus ac phantasij, chimeris impressit, ut etiam electos (si esset possibile) subtilibus atque callidis suis fallacijs decipiat. Hinc ergo tanta seminata est à mundi origine inter philosophiam atque essentialē, & illam falsam seu adulterinam discordia: hinc tantus philosophorum & philosophiæ à mundanis contemptus. Nonne hoc totum à pagina sancta habemus sufficienter confirmatum? Non in Sapientia carnali (ait Apostolus) sed in gratia Dei versari sumus in hoc mundo. Atque iterum: Prudentia carnis Mors est, quoniam sapientia carnis est inimica Dei; Prudentia spiritus est vita & pax. Et alibi luculentius: Prædicatio mea non est in persuasionibus

2. Cor. 1. 12.
Rom. 3. 6.

B

sonibus

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

tionibus & humanæ sapientiæ verbis, sed in ostensione spiritus & veritatis: sapientiam loquimur inter perfectos; sapientiam autē non hujus mundi, sed loquimur Dei Sapientiam in Myſterio, quæ abſcondita eſt, quam Deus revelavit electis per ſpiritum ſuū &c: Quibus verbis docemur primū, quod orationes oratorū mundanorū ſuaves & mellifluæ, qui ſolo ſermone & non reali virtute ſunt ſapiētes, philoſophique ſophiſtici, qui linguis multa pollicentur, effectu tamē parum aut nihil præſtare poſſunt; ſint planē venti inanes, cū viceverſa philoſophi reales ſeu eſſentiales verba virtute & poteſtate munita edere ſoleāt. Secundō, quod ſermo à vero & potenti philoſopho prolatus, ſit fructuoſus & florefcens, quippe qui æternitatis ſapiētia & non illa hujus mundi ſtaturminatur, quæ lapidis Lydij examinatione ſolūmodo potēs invenitur. Tertiō, quoniā ſapiētia cœleſtis humano generi eſt myſticē & nō humana traditione revelata, ut pote in poteſtate divina ſolūmodo & ſolis ſanctis atque electis detecta ſeu manifeſta & per conſequēs Ethnicis ſapiētibus atque infidelibus incognita: & tamē iſti ſunt præcipui philoſophiæ Chriſtianorum compoſitores, quā ipſi, veræ ac divinæ philoſophiæ leges reſpuentes vel ſaltē ignorantes, tanta fiducia & conamine venerātur atque inſequuntur, ac ſi divinitas à cœlo eſſet nobis hominibus demiffa. Cū nihilominus nos ex Apoſtoli verbis colligimus, quod ipſa ſit fallax, vana & ſophiſtica, quatenus orta eſt ex traditione hominū & ſecundū elementa hujus mundi fabricata & non à Chriſto vero lapide angulari, in quo habitat plenitudo Divinitatis corporaliter: Hinc ergo idē aliter: Nos non ſpiritum hujus mundi accepimus, ſed ſpiritum, qui eſt ex Deo, & qui ab eo donatus fuit nobis; loquimur, non in doctis humanæ ſapientiæ verbis, ſed in doctrina ſpiritus, ſpiritualibus ſpiritualia cōparantes: Animalis enim homo, non percipit ea quæ ſunt ſpiritus Dei: Stultitia enim eſt illi & non poteſt intelligere &c. Atque iterum: Sapientia hujus mundi eſt ſtultitia apud Deū: Deus enim novit cogitationes ſapientū, quod ſtultæ ſint &c. Quibus etiā decernere poſſumus, quod ſit ſapiētia falſo ſic docta & in effectu veræ ſapientiæ contraria: quare & ſtulta ab Apoſtolo dictatur; atque idē conceptus ſeu imaginationes talium ſapientum ſeu Philoſophorum cum ſuis Diſcipulis (utcuque optimē de ſe ipſis ſentiant) ſunt revera ſtultæ & nullius æſtimationis coram Deo. De huiusmodi verō philoſophis Propheta hæc: Vae, qui dicitis malū bonū & bonum malum, faciētes tenebras lucem, & lucē tenebras, ponentes amarum in dulce, & dulce in amarum. Vae, qui ſapientes eſtis in oculis veſtris & coram vobiliſmet ipſis prudentes. Nonne etiam aſſignat D. Iacobus, inſignē inter has ſapientias diſcrepantiam? Sapientia (inquit) contradicens veritati non eſt de ſurſum deſcēdens à patre luminis, ſed terrena, animalis,

diabolica: Sapientia verō de ſurſum deſcēdens eſt de Deo: quibus liquet, quod ut juxta integram paginæ ſanctæ harmoniā, ſapientia accipitur, nimirum pro terrena & mundana, quæ eſt ſpuria, hoc eſt, ab inventionē humana, nec non ſecundū elementa mundi parta (uti dictum eſt) itā etiā eſt ſapientia vera, pura atque eſſentialis nimirū illa, quæ ſuum ortum ſeu radicem habet in Chriſto ſeu verbo Dei juxta illud ſapientis: Verbum Dei altiffimi eſt ſapientiæ fons. Quod cum ita ſit, non cum tanto fervore ſeu vehementia à nobis Chriſtianis adoranda atque amplectenda eſt Philoſophia illa adulterina & mendax, quæ ab infidelū figmentis originem ſuam ducit, ut illa omnī veriffima & efficaciffima, ut pote ſuper fundamentum verum Chriſtum Ieſum, unicū lapidem Angularem in contemptu habetur, & pro nihilo planē penderetur, quippe cujus ſolus eſt implere, ſuſtentare & vivificare omnia: Nam in ita faciēdo ſtultos & temerarios imitabimur Iſrāēlitas, de quibus Propheta Baruch in hoc ſenſu: Sapientia ſontem reliquit Iſrāēl, hoc eſt, neglexit ſapientia veram, ut artes, ſcientiā & prudentiam in extraneis gentiliū nationibus quærerent, in quibus non erat inveniēda, ſicut fecerunt Agareni & illi, qui fuerunt, in Themiā, qui hac viā ad veræ ſapientiæ perfectionem attingere haud potuerunt: Nōne in tali philoſophiæ veræ neglectu Prophetiæ divinæ præceptū violabimus? Quod eſt, ut vias gentiliū minimē diſcamus: quoniam leges populorum ſunt vanæ. Et Apoſtolus hiſce paucis nobis innotefcere videtur extremam illam varietatē & diſſonantiam, quæ eſt, inter duas iſtas ſapientiæ ſpecies. Sapientiam (inquit) græci quærebant; Iudæi ſigna, nos Chriſtum crucifixū prædicamus &c: Quo quidem ſermone arguere videtur, contemplativam græcorū philoſophiam, quæ ex traditione hominum & ſola imaginatione ſtipata eſt orta, cujus patroni erant Peripatetici, ſtoici & Epicuræi. At philoſophia practica erat illa, quam affecerunt Iudæi (noluerunt enim credere ſine practiciſ philoſophiæ effectibus ac in ultimo loco nominare videtur veræ philoſophiæ medullam, ſive ſtudium ſapientiæ rectū, quæ conſiſtit in Ieſu Chriſto crucifixo, quæ ex ſolo Deo eſt, quatenus ſapiētia hujus philoſophiæ ab ore Iehovæ eſt egreſſa: quoniam ejus ſos (ut dictū) eſt verbum Dei. Hinc in ſua propria perſona ſic loquitur ſapientia iſta vera: ab ore altiffimi prodij &c. Atque hac de cauſa Apoſtolus diſſerentiam inter philoſophiam Græcorum, quæ erat ſpuria, imaginaria & phantaſtica, atque iſtam veram & realem oſtendens, hanc nobis proponit cautelā: Vt (inquit) conſolētur corda ipſorum, inſtructi in charitate, & in omnes divitias plenitudinis intellectus in agnitione myſterij Dei Patris & Ieſu Chriſti, in quo ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſciētiæ abſconditi. Hoc dico, ut nemo vos decipiat in ſublimitate ſermonū: ſicut ergo accepiffis

1. Cor. 2. 4.

Coloſſ. 2. 8.

1. Cor. 2. 12.

1. Cor. 3. 13.

Iſai. 5. 20.

Iacob. 3. 15.

Eccleſ. 1. 7.

Baruch. 3.

Ierem. 10. 2.

1. Cor. 1. 22.

Eccleſ. 24. 5.

Coloſſ. 2. 2.

pistis Iesum Christum Dominum nostrum, in ipso ambulate, radicari & abundantes in gratiarum actione. Videre, ne quis vos decipiat per philosophiam & inanem fallaciā secundum traditionē hominum & secundum elementa mundi & non secundum Christum Iesum: quia in ipso habitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter, & estis in illo repleti, qui est caput Principatus & potestatis &c: ex quibus verbis res iste notatu dignę sunt respiciendę & cum diligentia observandę. Prima est, quod omnis intelligentię & scientię plenitudo consistit in revelatione & scientiā mysterij Dei & Filij eius Christi Iesu. Quoniam (ut ait Apostolus) in Christo solo consistit sapientię & scientię Theaurus: Vnde Christus in hac verba: Querite regnum Dei & cetera adjiciuntur vobis. Et per consequens est mera stultitia ad veram scientiam & intellectum atque sapientiam inquirendā ab ipsis, qui eam non habent. Secunda, quod mellitui oratores & dolosi & fallaces philosophi vanique istius mundi philosophi sunt summopere evitandi & nullo modo credendi, quippe quorum doctrina seu verba sunt superficialia & vix probabilia, quatenus rei veritate pro sua in structura basi nihil aliud habent, quam figmentum inane & imaginariū. Tertia, quod sit Philosophia & consequenter sapientia quaedam, quę initium suum ducit ab invēione seu traditione hominum & secundum elementa huius mundi & non secundum Christum, atque ideo omni conatu a veris Christianis evitanda ac propulsanda vel saltē non tanta sinceritate observanda, ac si a quadam divinitate esset de coelis in terram emissā. Quarta, quod illa sit philosophia sincera, & per consequens sapientia vera, quę est secundum Christi naturā, quippe in quo omnis perfecta scientia & cognitionis atque sapientię Theauri sunt siti: atque illa doctrina fabricatur non juxta hominum doctrinā seu traditiones, nec secundum mundi elementa, quę est terrena animalis, Diabolica, & contradicens veritati; sed secundum eam, quę a Deo, Patre Luminum descendit, uti ab Apostolo Iacobo docemur. Super huius ergo sapientię humanę seu mundanę bases erecta est (uti diximus) ea sapientia Græcorum (quę est præcipua philosophiæ Christianę pro hodierno die columna) Hocque probari videtur in eo; primum, quia Apostolus Paulus negat ipsam esse veram philosophiam, quatenus super Lapidē Angularem Christum Iesum non ædificatur: quemadmodum ex sermonibus eius, philosophis Atheniensibus prolatis, liquido satis explicatur. Nam quando sectæ Epicuræorū & stoicorum colloquium cum eo habuissent (postquam rationibus divinę philosophiæ ipsos ab Idololatria & deorum falsorū atque ignotorum veneratione dissuassisset, ipsisque sapientiæ veræ Iesu Christi leges, futuramque a mortuis resurrectionem prædicasset,

& consequenter eos in veræ & realis Philosophię fundamentis, instruxisset) eorum nonnulli replicaverunt dicentes: Quid vult seminiverbius hic dicere? Alij verò, dæmoniorum videtur iste annunciator: Quibus tandem respondet philosophus verè Christianus in verba hæc: Viri Athenienses, per omnia quasi supersticiosiores vos video: Præteriens enim & videns simulachra vestra, inveni & aram, in qua scriptum erat **IGNOTO DEO**. Hunc ergo quem ignorantes colitis, hunc ipsum annuntio vobis &c. Nota hic obiter, quod isto sermone arguit, ipsos verum sincerę philosophię fundamentum ignorasse; ut pote, qui verum Deū, qui est verę sapientię scaturigo haud cognoverunt. Tunc in hunc modum progreditur: Deus (inquit) qui fecit mundum, & omnia, quę in eo sunt; hic cœli & terrę cum sit Dominus, non in manu factis templis habitat, nec manibus humanis colitur, nec in diget aliquo, cum ipse det omnibus vitā & inspirationē & omnia &c. Auscultate & observate (obsecro) sapientię istius philosophi excellentiā, qui his verbis philosophos hosce mundanos sapientiā divinā, & per consequens philosophiam Essentiāle perspicuē docet: Nam per textum istum indicat, quod Spiritus Dei, qui est Christus Iesus templum artificialia non inhabitet, sed rem quam liber creatā faciat suum sanctuarium, & inter omnes alias creaturas ipsum hominē templum suum carneum facit per superexcellentiā, ut in eadem contextu liquet, atque ideo affirmat, quod idem spiritus sapientię sanctus det omni creaturę vitam, & inspirationē & omnia. Quare si omni rei tunc nulla restat res in mundo, quę non animatur ab eo, quippe suam vitā, respirationē & existentiam ab eo & in ista divina sapientia hauriens, & propter istam rationē a scripturis Lapis haud immeritō dicitur Angularis, quatenus scilicet super ipsā & in ipsā omnis creaturę fabrica consistit, eique radicaliter innititur. Quare evidēs est, quod ipse solus sit mundi lux, in qua est vita illa, quę vivificat omnia; Et qui est omnia in omnibus: In ipso condita sunt universa in cœlis & in terris visibilia & invisibilia, omnia per ipsū & in ipso creata sunt. Et ipse est ante omnes & omnia in ipso constant: Ille implet omnia, operatur omnia in omnibus. Nonne videtur etiam Salomon huic rei astipulari, dum asserit, Spiritum Dei incorruptibilem inesse omni rei? Procedit autem Apostolus in istiusmodi orationis filo: Fecitque (ait) ex uno omne genus humanum inhabitare super universam faciem terrę, definiens statuta tempora, & terminos habitationis eorū, querere Deum, si forte attraherent eum, aut inveniant: quamvis non longē sit ab unoquoque nostrum: in ipso enim vivimus, movemur & sumus: sicut & quidam vestrorum poetarum dixerunt &c. En & ecce admirabilem Lapidis divini istius virtutem &

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

Coloss. 2.3.

stupendas illius in creaturis operationes! Et nota, quod semper in potestate hominis est, ut ipsius inquisitione, & pulsatione possit ad suam salutem acquiri. Hic est ineffabile & inexplicabile veræ Philosophiæ subjectum, & summum verorum philosophorum bonum, quod tantis laudibus à veteri & novo Testamentis exaltatur & ebuccinatur. Quare non inconsulte dixit in loco prædicto Apostolus: In Christo omnes Theauri scientiæ & sapientiæ sunt absconditi &c: Quibus inferre videtur Apostolus, quod nulla sit vera philosophia, quæ non habet spirituale istam fundamentum, nimirum Iesum Christum, in quo est plenitudo, divinitatis corporaliter, & qui est caput tam Angelicæ & superioris Naturæ, quam Creaturarum inferiorum; &

per consequens omne in omni. Quod cum ita sit, apertis videre licet oculis, quam longè à veritate Philosophia illa Græcanica distet; atque hac de causa minime à pijs Christianis est illa amplectenda, sed potius in æternum releganda exilium: cum à sacris scripturis via magis recta, completa & perfecta ad sapientiæ æternæ mysteria dignoscenda vereque philosophiæ arcana investiganda, delineatur. Denique in eo patet, quod Græcorum Philosophia atque ideo mundana sive humana illa sapientia, super quam struitur talis philosophia sit terrena, animalis & diabolica, & sapientiæ & philosophiæ veræ contradicat, atque ob istam rationem necesse est, quod sit falsa & spura in sequentibus apertè demonstrabitur.

CAPVT. II.

In quo, quid sit sapientia humana, & quis homo animalis, ac è regione, quid Sapientia divina, & quis homo spiritualis, enucleatè discutitur.

Sed priusquam ulterius in hoc nostro discursu progrediamur, operæ erit pretium, ut mundo inprimis ortus seu originis tam sapientiæ humanæ sive mundanæ & hominis animalis (de quibus scripturæ plurimus in locis) quam illius divinæ atque hominis spiritualis rationem aperiamus. Sciendum est ergo, quod suprema sapientia sit ipsius animæ gustus, intelligentia ejus visio, mens ejus oculus, ratio ejus aspectus, atque ipsa ratiocinatio objecti inquisitio, ut, ubi intelligentia non accipiat gustum seu sorem suum primum à sapientia suprema, ibi sapientia in suo iudicio falli atque decipi solet, nec est satis, ut habeat mentem pro oculo, cuius actu sit visio, quippe quæ versatur tam in inferiorum, quam in superiorum intuitu: Sed necesse est, ut recta iudicium à sapientia procedat. Est ergo intelligentia illa animæ facultas seu potestas, qua homo percipit, cognoscit & discernit res omnes intelligibiles: Atque intelligere debemus, quod visio istiusmodi fiat tribus modis, nimirum vel per assistentiam sensuum exteriorum & tunc versatur mediante phantasia circa corpora sensibilia, quæ solent quandoque, imò verò plerumque, hominis naturalis intellectum atque rationem dirigere & assistere: vel per solum phantasiæ spiritum, & tunc versatur circa corporum & spiritualium simulacra imaginaria: atque in ambobus istis videndi speciebus intellectus facile corumpatur, & ratione phantasiæ mediata qua cognitio rerum corporalium intelligibilium conducitur & offertur rationi, ac tandem intellectui, seduci queat: Nam impossibile est, quin phantasia (cum sit interior facultas sensitiva, quæ profundam in se va-

riarum rerum sensibilibus sive præsentium sive absentium impressionem recipit, & ex varijs rerum sensibilibus realium speciebus similes laborat species in conceptu producere & extrahere, Et (cum ultra rerum naturalium, sensitivarum, & substantiarum corporearum cognitionem transcendere non possit) impossibile (inquam) est, quin animæ seu intelligentiæ notiones tales sensibiles representet, quas objecta ejus specialia ei assignant: Hinc ergo evenit, quod animus seu intelligentia in percipiendo rectè & iuste res, quaslibet intelligibiles cognoscendo & discernendo decipitur, idque eo præsertim magis quò phantasia ad conceptum aliquem alicujus rei intelligibiles imaginariarum, à rebus quibusdam sensibilibus extrahere atque elicere conatur: Nam in tali actione intelligentia seu animus (ad modum ab ipsa phantasia seductus) facillimè circa talem rem in discernendo & percipiendo decipi queat: quatenus res illa intelligibilis sit spiritualis ac supernaturalis, & per consequens circulum capacitatis humanæ rationis excedit: Verbi gratia, cum mentio homini naturali sive animali fiat de Deo Exercituum, tunc effigies statim in spiritu ejus phantastico alicujus sensibilis & corporei Potentatus, seu Imperatoris eminentis suis principibus munitus depingitur. Porro si Spiritum Sanctum arguere velit, impressionem columbæ vel linguas ardentes fissas & hujusmodi alia præferet. Etiam si seraphin nominemus, ipse cum sex alis contactus in spiritu phantastico apparebit, ut & Angelus igneus & alatus in eo videbitur, & diabolus cornutus, pedibus fissis & in effigie terribili & more phantastico in eo præsentabitur.

tabitur &c: At si immediate à sensibus in spiritum phantasticum veniat ico, tunc etiam obiectum tale visionem intellectualem fallit. Exempli gratia: Baculus rectus in a qua positus, apparebit visui curvus, & more tali. De pingetur in spiritu phantastico. Arbores, civitates, & montes videbuntur navigantibus moveri: Postis vel columna apparebit phantasiae, nocturno tempore homo: similiter auditui sonus bombardæ, ut & ipsius pulveris accensi splendor pro tonitru & fulgure habebuntur imaginationi: ut & ululatus felis pro clamore puerili &c: Porro etiam phantasia repræsentat falsa simulachra tam in somno, quam vigilijs per se, uti in delirio vel phrenitide vel mania correptis videre licet: Imò verò & quandoque fingit ea, quæ nec unquam fuerunt, sunt aut erunt. Hinc etiam est, quod tot errores irrepperint in mundum, quibus hominis animalis sensus atque intellectus solis similitudinibus veritatis loco ipsius realis veritatis ductus & mera probabilitate innitens dicipitur & in semitam contrariam seducitur, nihilque intelligere videtur, præterquam corpora, quæ à sensu phantastico offeruntur: vel in Spiritu phantasiae merè imaginatio per se creantur. Hinc orta est sapientia illa mundana seu humana & consequenter philosophia illa Ethnicorum vana, quæ ex traditione hominum & secundum elementa huius mundi & non secundum Iesum Christum veram sapientiam ab Apostolo specificatam processit. Ex istiusmodi visione intelligentiæ fallaci, imaginantur & formant peripateticum suo principe, Elementorum terræ, aquæ &c: cælorum, Altorum atque ipsius mundi æternitatem, fortunæ finxerunt in mundo Dominium, deū necessitate ad generationē, & corruptionē agere dicunt, loquuntur de Vacuo, quod in substantia mundana possint imaginari, sphaeras cælestes credunt esse motu raptō & violento primi mobilis vectas: Meteora à furnis & vaporibus à terra & aquis elevatis fieri, & per antiperistasi in invicē coacervari, eosque ab attractiva vi solis, Altorum &c: in altum sublimari existimant: Terræ motum fingunt, à ventis terræ visceribus inclusis causari, volunt fontes à vaporibus terra venis condensatis generari: Nubes ab ipsis in altum elevatis & mediante Antiperistasi inspissatis procreari: Hocque idē à sensu colligunt & in phantasia spiritu imprimunt, quoniam observant in destillationibus vapores ex olla vel cucurbita in summitatem Alembici ascendentes, in guttas excrecere & coagulari. Porro ventos ab exhalationibus à terra ascendentibus & ab eorum repercussionibus ab alijs descenditibus fieri asserunt, quoniam fumum liquorum vel carbonum accensorum in suo ascensu à vento in aère descendente lateratiter pelli observant. Tonitrua etiam ab ignis in aqua murmure fieri existimant, quo-

niam ipsum ferrum candens in aquam projectum talia murmura & strepitus facere animadvertunt &c. Quare evidēs est, quod duabus istiusmodi in phantasia visionibus, nimirum à sensibilibus sensuum corporeis & ab imaginibus spiritualibus in ipsa impressis, utatur ille hominis animalis animus seu intelligentia, quæ interiora & centralia, hoc est, superiora & divina, veraque negligendo ad exteriora & superficialia intuenda penitus est addicta: Vnde sequitur, quod ejus ratiocinatio sapiculē circa objecta, quæ inquirat, fallatur, ita; ut plarumque vix probabilia pro veris accipiat: quoniam notiones, quas à sensibilibus in phantasia impressionibus inquirat, incertæ sunt: quatenus imagines tam præsentium, quam præteritorum & futurorum in ejus spiritu more imaginario delineata majore ex parte sunt fictæ & imaginariæ, tales nimirum apparentes, quales rei veritate non sunt. Huiusmodi est igitur hominis naturalis sive animalis conditio; huiusmodi (inquam) sapientiæ humanæ seu mundanæ radix atque fundamentum, quippe cuius animus non intelligit sive intuetur oculis spiritualibus & à sapiētiæ gustu instructus, quorum est ea respicere, quæ nec corpora nec corporum formas habent, cuiusmodi sunt Deus, Mens, Verbum, Sapientia, Iustitia, Veritas & essentielles animæ affectiones ^{Iacob. 3. 15.} bonæ. De huiusmodi ergo sapientia intendit Apostolus, ubi ait. Quod sapientia, quæ est de infra sit terrena, animalis & Diabolica. Vnde liquet, quod homo animalis non possit (juxta divi Pauli sententiā) percipere ea, quæ sunt de Spiritu Dei, quippe cui sunt illa istia; nec possibile est, ut ab eo ullo modo intelligantur, ut pote quæ spiritualiter sunt discernenda. At spiritualis rerum secretio non est naturale sed super naturale fidei opus, quatenus non à notionibus sensibilibus, sed à cognitione supernaturali spiritualiter in animam illuminatam infusa allurgit.

At verò è regione in tertia intelligentiæ animæ visionis specie, in qua ipsa mentis acie, inferiora negligēdo respectum suum ad supremam sapientiam dividit, quæ est ejus gustus & alma nutrix, in qua sita est infallibilis omnium rerum notio, ipsa nec falli, aut deludi vel seduci potest, atque per istam visionem, quæ res intuetur, quæ nec corporeæ sunt, nec corporum formas habent, (quas superius recensuimus) potest animus seu intelligentia ad veram animæ agnitionem pervenire, & nullo modo per priores videlicet sensus & imaginationes, quatenus hæc potius fallunt animum, & faciunt, quod sibi illa videantur, quæ revera non sunt. Per recessum igitur à sensibus & corporum simulacris ad sui ipsius & Dei, ejusque sapientiæ atque angelorum cognitionem pertingere solet, homo internus seu spiritualis; recedendo (inquam) à sensibus, animumque suum à multitudine

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

unitatem versus distrahendo, hoc est, revocando radios suos extrinsecus dispersos ad se eosque in se retinendo: Nam sensibus impeditur anima necemere seipsam & creaturam valeat. Si ergo anima versatur circa Deum, tunc exultat & gaudet in suo bono, quippe quod bonum animæ est Deus: At si versatur circa mundana, tunc letari videbitur in exterioribus & in bono carnis: Ascendere autem ad Deum, hoc est, gustare de suprema sapientia, est intrare in se ipsum & ad intimam sui penetrare. Qui ergo ita in altum speculatur, ut transcendat se ipsum, & de suprema sapientia sapiat, ille verè ad Deum ascendit. Hæc ergo est vita animæ & cordis hominis, dum Deum suum contempletur: Nam qui vivit in Deo, ille suum quasi esse cognoscit, esse ipsum Deum & Dei Verbum: Vnde ait Mercurius Trismegistus: crede quod in te vidit & audit Verbum Dei: Et Evangelista: In verbo erat vita, & illa vita lux hominum. Et alibi: Vos estis Templum Spiritus sancti & membra Christi. O quam nobilis existit spiritus ille, qui veræ sapientiæ gustu ductus oculis spiritualibus percipit, se ex luce & vita creatum esse: Nam spiritus deprehendens se ipsum ex vita & luce compositum ad vitam rursus & lucem transcendet. Hac igitur ratione anima seipsam transcendens se pro libitu ad inferiora & superiora delatat & ad cognoscendum & contemplantum Deum supra se, seipsam in se, & angelos juxta se, & quicquid cæli ambitu continetur: infra se divinitus illuminatur. Tunc ipsa in hac sua conditione mediante sensu, corpora sine errore speculatur; imaginatione corporum similitudines, ratione eorum naturas, intellectu spiritum creatum & intelligentiam illum increatum: Nam discernere potest intelligentia post summæ sapientiæ gustum inter verum & falsum, quando sensus informat imaginationem & imaginatio rationem, & exinde faciat scientiam illam, quæ prudentia dicitur (ut tum postea rationem instruat divinam præsentiam ac sapientiā verum producat. Atque hæc est vera & unica hominis spiritualis & mente erecti visio, qua illam sapientiam speculatur, quæ descendit de super, quæ est Iesus Christus, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi, quam homo animalis sive naturalis comprehendere nequeat, sed ipsam (teste Apostolo) pro stultitia aestimat. Verba viri istius spiritualis sunt ista. Non spiritum huius mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, ut sciamus, quæ à Deo Donata sint nobis, quæ & loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes: Animalis enim homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei: stultitia enim est illi, & non potest intelligere &c. Super istam igitur sapientiam est philosophia vera Moysaica fundata, à viris spiritualibus & theodidactis in Biblijs sacris al-

legatis per instinctum Spiritus Sancti mundo revelata: Estque in omnibus Philosophiæ mundanæ & ab hominibus animalibus traditæ contradictoria. Agnoscit enim hæc vera Philosophia, Deum esse purum & incomprehensibilem spiritum in phantasiæ marginibus minimè comprehensum, nec non & verbum ejus ac æternam ipsius sapientiam. Angelos facit Spiritus divino numini atque etiam Dæmones inservientes, ab intellectu hominis naturalis minimè in sua essentia concipiendos; multo magis essentialiter in ejus phantasia, pro ut revera existunt describendos. Fatetur etiam contra Ethnicorum leges, mundum & consequenter terram, aquam & cætera electa, atque cælum, stellas, & cætera in mundo fuisse à divino verbo creatas: & per consequens non ab æterno (ut ipsi falso opinantur) Fortunam Peripatetiam in mundo locum nullum habere concludit, neque agendi necessitatem Deo imponit, sed ipsum secundum voluntatem suam in hoc mundo operari testatur. De vacuitate substantiæ mundanæ non loquitur, sed mentionem facit de inanitate seu absentia Spiritus divini omnia informantis, cujus præsentia omnia dicuntur plena. Cælus in æterna & non primi mobilis coactione mediante sapientia conversi asserunt: Meteora non è fumis & vaporibus fieri, sed ex æfflatu divino ex cælo, quod est ejus arca thesauraria, produci narrant; idque sine ulla aut solis aut stellarum attractione: quippe quarum est proprietas, non attrahere sed discutere potius. Terræ motus à potestate occulta angelica & non à ventis terræ inclusis causari volunt: Nubes non à vaporibus, sed aeris condensatione, mediante sapientiæ actu produci statuunt: Ventos ex thesauris Dei derivari & non ab exhalationibus imaginarijs generari ajunt: Tonitru non ex nubium & exhalationum collisione oriri scribunt: Cum sit vox Iehovæ: Nec procedunt fulgura ex exhalationum accensione, sed ex ore & throno Dei. Atque ita in crateris. Hæc sunt sapientiæ veræ instituta sacrarum literarum autoritate statumina. Vnde evidens est, quid sit sapientia humana seu mundana: nimirum illa, quæ fit ex visione intelligentiæ exteriori seu sensibili & apparitione notionum corporaliū, seu corporum sensibus exterioribus subjectorum vel simulacrorum in corporum Spiritu phantasiæ impressorum, ex qua orta est Philosophia humana seu ex traditione hominum seu ex elementis huius mundi parta: Et per consequens quid sit homo animalis seu naturalis, facilimò erit ex istis discutere: Videlicet intelligentia, cujus ulterius, quàm ad res mundanas sensibiles & phantasticas percipere nequit, Quippe cui de sapientiā suprema gustare vel metis aciem ad Spirituales & ideales verbi divini notiones convertere nescit: Similiter è regione ex istis colligere fas est quid sit vera

Ioh. I.

I. Cor. 2. 12.
13.

vera sapientia, nimirum illa, quæ descendit ab alto à Patre Luminum, videlicet, quæ ab intelligentia sive animo est orta, quæ inferiora & sensibilia negligendo intuitu suum fixum ad superiora habet, hoc est, corpora & eorum simulachra respuendo, in ea luminis sui aciem flectit, quæ nec corpora nec corporum similitudines sunt, sed nudæ atque infallibilis veritatis ideæ: Nam si ad verbi seu sapientiæ supremæ seu Christi spiritualis existentiam visus sui aciem fidenter dirigat, ibi illum, qui est omnia in omnibus inveniet, & consequenter omnia in eo, qui est omnia sine fallacia aut deceptione speculabitur: Nam cuius Spiritus unicus est Christo, ejus spiritus unus erit factus in ipso, & per consequens omnia ei sine dubitationis alea scire non erit difficile: Nec tibi Lectori hoc videatur mirum, cum omnia in mundo majore secundum proportionem debitam in microcosmo retineantur: Nec equidem est ea increata divinitas, quæ mundum & omnia in mundo implet, hominemque centraliter & per irradiationem à centro totum occupat ab invicem divisa: Quare certum est, quod ea, quæ de Deo, Verbo, Æternâ sapientiâ, Iustitiâ, Virtute, & alijs in microcosmo

ubique in scripturis sunt intellecta, in ipso etiam microcosmo sunt intelligenda: Ut enim terra, aqua, aër, ignis, æther & spiritus empyreus, intellectus, ratio, mens, sapientia, verbum & Deus in microcosmo comprehenduntur: ita etiam ista omnia proportionaliter ita in microcosmo comprehenduntur, ut non sint ab illis in microcosmo magis, quàm radij Solares à soledivisa. Verùm, ut est in natura humana quandoque ad mundi inferiora respicere, quod est hominis animalis sive naturalis munus & nonnunquam ad superiora vertere suæ contemplationis aciem, quod est hominis spiritualis affectio: Ita redditur quidem homo in genere pronior vel ad sapientiam humanam; & consequenter ad philosophiam mundanam inveniendam & fingendam, quæ est falsa, ut pote stultitia & inanis coram Deo; vel ad illam divinam in utroque mundo evangelizandam & statuminandam, quæ est iusta & acceptabilis apud Deum. His igitur cum diligentia consideratis, ut omnis scrupulus ab hujus mundi literarijs in philosophiæ hujusce nostræ inquisitione dematur, in hunc modum progrediemur.

CAPVT. III.

In quo veræ sapientiæ & philosophiæ origo ac essentialis principium explicatur, naturaque & potestas ipsius realiter: idque paucis detegitur.

VT methodicè in hoc nostro negotio procedamus, restat jam, ut in loco priori Sapientiæ philosophiæque essentialis originem, fontem ac scaturiginem cum diligentia ex literarum sacrarum testimonijs perquiramus; definitionem naturamque ipsi maxime convenientem tum postea majore cum facilitate exprimamus: Deinde ostendamus, quod sit reale non modò philosophiæ veræ cum Scientijs ex ea dependentibus fundamentum; sed etiam mysteriorum sive arcanorum omnium abditorum; imò verò rerum cunctarum, tam præteritarum, quàm futurarum revelatrix atque detegitrix. Ad originem autem hujus sapientiæ sacrosanctæ quod spectat, testimonio & consensu paginæ sacræ probabo, quod illius fons sit ipse Deus, qui est Luminis Pater: Vnde patet, quod sit sapientiæ mundanæ omnino opposita, quippe quæ est terrena & animalis. Hinc Apostolus: sapientiæ dator & inventor Deus est: & alibi: sapientia & fortitudo Domini sunt. Et Iob: Sapientia in antiquis est & in multo tempore prudentia. Et vir sapiens: Sapientiam dat dominus, ex ore ejus prudentia & scientia. Et alibi Sapientiam possidet Deus in principio viarum surarum, ante-

quam quicquam faceret, à principio, ab æterno ordinata est. Concepta erat, cum nondum erant abyssi. Et Syriacus ait: Sapientia à Deo profecta est & prior omnium est creata. Atque iterum: Ex ore altissimi prodij primo genita ante omnem creaturam, Et Salomon: Sapientia cœlitus mittitur de sanctis cœlis, ut mecum sit & mecum laboret. Et alibi tempus electionis, ipsius modum exaltationis, & viam separationis veritatis ipsius à falsitate seu figmento, in his paucis, sed planè aureis enucleat Salomon: Sapientiam Dei ab initio natiuitatis investigabo & ponam in lucem, nec præteribo veritatem &c: Hisce quidem locis & multis alijs (quos brevitatis gratia omitto) patet, quod sapientia, ex qua dependet vera & essentielles philosophia, sit omnium purissima & simplicissima, quatenus initium suum à Patre luminum ducit uti etiam expressè nos docet D. Iacobus.

Sequitur jam, ut: Quid sit Sapientia ista, & quomodo à Divinitate sit parta, secundum dicti Sapientis mentem explicemus: Sapientia (inquit) est vapor virtutis Dei & candor Lucis æternæ & speculum sine macula Dei Majestatis & imago

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

bonitatis illius. Et Apostolus: Christus est effulgentia gloriæ & character personæ Dei, qui sustinet omnia verbo suo potenti: Quibus discernere queamus, quā immanis sit differentia inter falsam seu mundanam & sapientiam terrenam Ethnicorum, atque illam veram, sinceram & essentialē, cujus radix est Deus, quatenus ejus fons est verbum seu vox Patris luminum. Sapientia fons (ait textus) est verbum in excelsis: & ingressus illius mandata æterna. Existis igitur luculenter satis verē sapientibus liquet, quid sit sapientia illa æterna. Iam verō operam dabo, ut mirabiles ipsius virtutis operationesque catholicas vobis tā universaliter quā particulariter detegam, quibus agit & operatur per totam machinam mundi inque creaturis ejusdē: Ob istam etiam rationem dictus est Christus (qui est vera Sapientia) sustinere omnia verbo virtutis suæ. Verū hęc omnipotens ipsius potentia in & super omnia per excellentiā hūc Philosophi & Theosophi Pauli verbis enucleatur. Christus (inquit) est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ: Quoniam in ipso condita sunt universa in cœlis & in terra, visibilia & invisibilia, sive Throni sive Dominationes, sive Principatus, sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes & omnia in ipso constant, etc. Quæ Apostoli Doctrina admodum aliena sive extranea Academicis illis procul dubio videbitur, qui Philosophiæ Ethnicorum rudimentis nimirum confidunt, quippe quæ sapientiam nullam talem, nimirum cœlestem sive Dei verbum, nec quod mediante eo cœlum, terra & Intelligentiæ Angelicæ sint creatæ, agnovit, aut quod in eo & per illud cuncta fuerunt & ad huc in suo statu existunt: Sed nobis præsupponit per multas naturas efficientes subalternas nimirum illas intelligentiarum, stellarum, elementorum, meteororum & similium, quas volunt operari omnia tam superius quam inferius ex semet ipsis: & mundum statuunt esse æternū, hoc est, sine principio & fine: cū ē regione verā & sacrā istā Philosophiā doceamur, quod Deus omnia verbo seu Sapientia sua creaverit, quod ipse operetur omnia in omnibus, & quod sit omnia in omnibus: Nam textus prædictus expressē ait, quod omnia in ipso constant. Sed ad propositum: Præcedens antiquitatē & virtutem hujus sapientis textus videtur confirmare hoc: Sapientiā (inquit) possidebat Iehova Principio viæ suæ ante operam suā ante ullū tēpus ante ullum seculū: Cum nullæ essent abyssi, edita erat: cum nulli essent fontes, abundantes aquis: ante montes fundati essent: cū nondum fecerat Iehova terram: Cum aptaret cœlos ibi erat: Cū statueret ambitum in superficie abyssi: cū fortificaret superiores nubes supernæ: Quando roborabat fontes abyssi: quando ponebat mari statutum suum: Quando

statuebat ambitum in superficie abyssi: cum fortificaret superiores nubes supernæ: quando roborabat fontes abyssi: Cum statueret fundamenta terræ, erat sapientia apud eum cuncta componens &c: Quo sermonis filo, primū antiquitatem istius sapientiæ sacrosanctæ depingit & tum postea docet, ipsam fuisse cœli & terræ, & consequenter cujuslibet reicreatæ, sive sit invisibilis, sive visibilis compositrix. Hoc totum cum sensu & opinione philosophi sacri Moysis convenit, ut pote qui agnoscit in primo ordine, Abyssum fuisse sine forma. In secundo narrat, materiam hujus abyssi fuisse informem atque inanem præsentia istius Spiritus divini: Elohim Ruach universaliter fuisse informatam & aquarum nomine insignitam: In serie tertia ostendit, quomodo operatione & actu istius Spiritus Divini & essentialis sive Vocis seu Verbi FIAT ab omnipotente prolata, efficacissima illa creatura Lux, quasi forma creata, esset ab origine in aquarum massam producta: Quarto loco docet, quod spagyrica secunda vice editi virtute, aquæ superiores per interpositionem firmamenti ab inferioribus essent divisiæ, atque ita per secundū FIAT statuti sunt cœli, quæadmodum illo ipso Dei verbo tertia serie emissæ aquæ inferiores in Elementa essent dispositæ: Vel potius unicum mundi inferioris Elementum aqueum quadrifari, seu in quadruplicem spiritus seu ventorum naturam alteratum, quas naturas in uno eodemque elemento seu Spiritu aqueo sic alteratas Ethnici Elementa dictitarunt: Nonne videtur p̄sentes hoc idem hūc verbis paucis asseverare? Verbo (ait) Domini firmati sunt cœli & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum? Atque iterum: In sapientia omnia fecisti. Et D. Petrus: Cœli erant prius & terra ex aqua & in aqua existentes Verbo Dei. similiter D. Iohannes: Ab eo omnia sunt facta & sine eo factum erat nihil: Mundus nimirum ab ipso spiritu luminoso factus est & mundus non novit eum. Et Salomon: Sapientiā Deus fundavit cœlos, stabilivit terram in prudentia: Denique tota harmonia paginæ sacræ (quam hoc in loco recitare longum nimis foret) hoc idem expressē videtur confirmare, videlicet, quod rei cujusunque naturæ sive conditionis esset facta, disposita & completa, per, & mediante virtute, sive emanationem istam divinam, quæ est divinus ille actus, cujus radix est verbum: Ex ipso (ait divus Paulus) per ipsum & in ipso sunt omnia: Sed quoniam nonnulli (sat scio) hujus mundi replicabunt, quod, etiam si sit verum, quod Deus divino suo spiritu sine verbo creaverit omnia, tamen non sequitur ipsum immediatē agere & essentialiter existere in requalibet: verum postquam spiritus iste æternæ sapientiæ creaturæ cuilibet virtutem in creatione peculiarem assignasset, tunc restat, ut creatura agat per se, hoc est,

Heb. 1. 3.

Eccles. 1. 6.

Heb. 1. 3.

161. 32. 6.

Psal. 103. 24.
2. Pet. 3. 5.
1. Ioh. 1.

Prov. 3. 19.

Coloss. 2.

Prov. 3. 22.

stat, ut creatura agat per se, hoc est, libero quodam arbitrio seu voluntate propria, quæ dividitur absolute & distinguitur plane ab immediato actu Divinitatis. Hisce sibi male constantibus, juxta fundatas nostras in Divinitate regulas sive canones respondeo, quod essentia divina sit individua: Quare evidens est, quod Deus non solcat actum ullum essentialem, cujusmodi est anima, vita & functiones exinde dependentes cuiquam creaturarum impartire, quæ ab ipsius natura discontinuari aut separari queat, juxta axioma illud: quod dedit Deus, nunquam dimisit. Atque ob istam rationem Christus, qui est æternus sapientiæ spiritus, dicitur omnia implere. Imo verò (replicabit mundanus istius seculi sapiens) qui homines à simplici veritate distinctionibus vanis distrahere aggreditur: ista præsentia divinitatis inest omni rei virtualiter & non essentialiter seu substantialiter. Cui ego: libenter scire velim (distinctiones ejusmodi academicas pro nihilo existimans) Nam D. Paulus mandat Timotheo: si quis, ait, doceat doctrinam aliam & non accedat ad sermones sanos Domini nostri Iesus Christi & ad doctrinam timoris Dei, is est, qui se extollit, & cum nihil sciat, sed infirmus est circa disputationem & quæstionem verborum, ex quibus sit invidia & contentio & maledictoria & suspitio mala: Et attritio, filiorum hominis, quorum corrupta mens est, & destituntur veritate & putant, quod quæstus sit reverentia Dei. Tu autem elonga te ab istis: Libenter (dico) velim scire, an virtus Dei non sit ejus essentia, aut an una ab altera distingui aut separari queat? Si autem respondeat, quod virtus divina non sit essentia, sed accidens, pro certo credendum est, tale responsum esse erroneum. Cum sit manifestum atque ipsis etiam Judæis & gentilibus notum, quod Deus ab omni accidente sit liber, quippe qui est essentia omnium essentialissima in se & per se existens, nulli accidenti obnoxia. Porro ubi actus ejus essentialis adest, ibi etiam est ejus virtus, & ubi ejus virtus, ibi pariter adest ejus essentia: Quod quidem ni esset, verbum Dei sive actus divinus, cujus est omnia vivificare; omnemque creaturam reddere agilem atque mobilem, videretur esse nihil, nisi merum accidens; imò verò accidens à divina essentia divisum: quod quidem quam foret absurdum, radicis ipsius immortalitas arguit: Nam David textu prædicto habet: spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum, nimirum cælorum &c. Credo neminem esse adeo mentis inopem, ut virtutem istam pro accidente habeat: Sequitur ergo, quod virtus divina sit idem, quod essentia divina, & per consequens in ipso Deo & à Deo, hoc est, à spiritu divino nunquam divisa. Sed quid plura? Cum hoc expresse à scripturis confirmatum habemus: Spiritus (ait

Salomon) est vapor virtutis Dei & syncerus fluxus à gloria Omnipotentis & splendor à luce æterna &c. Quid? An virtutem vel splendorem istum à luce æterna procedentem dicemus accidens, cum sit spiritus sapientiæ sanctus, ut fatetur sapiens? Hinc etiam divus Paulus loco antea citato: In ipso condita sunt universa in cælis & in terra, tam visibilia, quam invisibilia omnia in ipso & per ipsum creata sunt & omnia consistunt in ipso &c. Quibus patet, quod extra illum, spiritum sit nihil. Et Iohannes: In verbo erat vita &c. Et per consequens liquet, quod creatura sit continuata & annexa divinitati per vinculum divinæ istius naturæ, hoc est, per unum & eundem spiritum Virg, qui inest ei: sine quo nexu, unionem vel relationem ad invicem impossibile est, ut creatura possit momento temporis existere: Hinc igitur dicit psalmista Regius: Omnes creature in te expectationem habent, ut des escam ipsis in tempore suo: Te dante ipsis, colligunt, aperiente manum tuam satiuntur bono: Abscondente faciem tuam conturbantur, recipientes spiritum eorum expirant; Emittente spiritum tuum, recreantur bono &c. Quo videre liceat, quod sit actus istius sapientiæ immediatus, qui facit creaturam vivere & existere, & quod sit ea, quæ operatur omnia: Nam scripturæ testantur, quod Deus vivificat omnia: Et quod in eo vivimus, movemur & sumus, & non modò nos, sed etiam omnis caro in genere, uti ex hoc ipso textu colligimus: Atque etiam ex isto Iobi testimonio: Si Deus apponens ad hominem animam suam, spiritum sive flatum ejus ad se reciperet, deficeret & expiraret omnis caro simul & homo in cinerem reverteretur &c. Ecce ergo lapidem Angularum, super quem ædificatur omnis caro, & sine quo ipsa in nihilum redigitur. Porro Propheta, Deus dat flatum populo, qui est super terram, & spiritum calcantibus eam &c. Quomodo (vos obsecro) possibile est, quod iste vitæ spiritus sit in & cum omnibus præsens, atque ideo essentialiter in omni re, & tamè à sua actione immediata cessaret & requiesceret, cum sit in se omnium velocissimus, maximèque agilis & mobilis, ut à Salomone docemur? Quod iste spiritus sit omnibus præsens, in eo liquet, quatenus omnia agunt, moventur, & vivunt in ipso & per ipsum: Nam textus superior habet: Omnia in ipso consistunt. Et alibi: ipse operatur omnia in omnibus. Et D. Petrus: Cæli & terra & consequenter omnia, quæ erant ex aqua consistunt Verbo Dei. Et Salomon: Incorruptibilis Dei spiritus, in est omni rei: Atque spiritus disciplinæ sanctus, implet terrarum orbem. Et psalmes: Quid irem à spiritu tuo, aut quid à facie tua fugerem? Si ascenderem cælos, illic es, aut iterum ponerem in sepulchro, ecce ades: Si assumerem alas auroræ habitaturus in extremitate maris, etiam illuc manus tua deduceret me & prehenderet me dextra tua: Sin autem dice-

Coloss. 1. 16.

Ioh. 1.

Psalm. 124. 24.

&c.

Job. 34. 14.

Isa. 7.

Coloss. 1.

1. Cor.

2. Petri. 3. 5.

Sap. 1. 2. 1.

Psalm. 139. 7.

Isa. 32. 6.

Isa. 7. 25. 26.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

rem, utique tenebræ velut crepusculo ob-
voluant me, atque nox est lux circa me,
tenebræ quidem ita obtenebrare possunt,
quin tu prævideas; sed nox ut dies illustrat
&c. Quamobrem manifestum est, quod
sit realis spiritus Dei & non aliqua virtus
accidentalis (uti nonnulli falsò imaginan-
tur) qui implet omnia. De quo propheta
Isaias hæc: Cælum est sedes mea; terra
autem scabellum pedum meorum: Et Ie-
remias: Cælum & terram nunquid im-
pleo. Iam verò ut sciatis, quomodo hoc
fiat, sedulo verbo Davidis Regij ausculte-
tis velim, dicentis: In sapientia omnia fe-
cisti: repleta est terra possessione tua &c:
hoc est, spiritu tuo, qui implet omnia, in-
format & in actum reducit omnia. Vnde
etiam filius Syrach: sapientiam suam effu-
dit Deus super omnia opera sua & super
omnem carnem juxta datum suum, Ac si
dixisset, quod spiritus sit secundum plus
vel minus in omni re, nimirum juxta illam
proportionem, quam Creatori placuit, vel
huic five illi creaturæ eam assignare. Atque
ista est ratio, quod Salomon in alio loco
asserit, sapientiam operari omnia, juxta
illud etiam Apostoli supra dictum: Deus
operatur omnia in omnibus: Quod cum
ita sit, quid quæso obstat, quin audacter
inferamus, quod spiritus iste sit præsentia-
liter & essentialiter ubique, & per conse-
quens in omni re? Quid plura, nonne nos
docet Moyses egregius ille noster in phi-
losophia sacra præceptor, quod statutis
cælorum & Elementorum fundamentis
qualibet creatura ex ipsis conflata, & in
ipsis movens ac vivens; tam existentiam,
quam præsertionem suam ab illo unico
spiritu acciperet: videlicet, quod Sol, Lu-
na & cætera cæli sydera, & semina rerum,
& arbores, & herbe, & omnia alia in ge-
nere vegetabilia, atque ex animali regno
reptilia & quadrupedia, volatilia atque
etiam ipse homo fuerint ab uno eodemque
Spiritu creata: Verum enim verò Deus
majorem spiritus sui portionem homini

assignavit, ut ampliori ipsius præsentia &
possessione cætera animantia excelleret.

Integrum hujus negocij philosophici
scopum scriptis, uti à scripturis expressè &
apertè recitatur, mandare nimis foret la-
boriosum: Nam si introspeciamus opera
Moysis, libros Iosue & Iudicum legamus,
historiam Regum & Chronicorum obser-
vemus, Narrationem Iobi auscultemus,
Psalmos Davidis, proverbia & Ecclesia-
sten, Canticum Canticorum & Sapientiam
Salomonis perquiramus: monumenta Pro-
phetarum, subjectum Ecclesiastici atque
Maccabæorum scrutemur, ac tandem, re-
lationes ac dicta Christi & Apostolorum
cum diligentia animadvertamus; perci-
piemus evidenter, quod ista sacra sapien-
tia, cum essentialibus ipsius virtutibus, ac-
tibus & effectibus in vasta totius tam su-
perni, quam inferni mundi caritate sit ba-
sis & fundamentum totius doctrinæ &
scientiæ, tam in rebus naturalibus, quam
supernaturalibus, seu potius, quæ concer-
nunt actus Dei in tabernaculis suis creatis,
seu aqueis tegumentis, quæ ipse vel induit
vel exiit secundum voluntatem suam,
uti scripta illa sacra ubique ferè loci te-
stantur.

Iam verò relictis generalibus ad parti-
cularia descendam, & ostendam, quomo-
do sit Sapientia ista æterna centralis fons
& Lapis Angularis, in primis artium om-
nium: scilicet Theologiæ & Medicinæ,
Astronomiæ, Musices, Arithmetiæ, Geo-
metriæ, Rhetoricæ, ac tum postea, quo-
modo scientia Meteorologica in ipsius actu
& virtute dependeat: Deinde quaratione
scientia Ethica seu Moralis & Gubernatio
politica ab instructionibus & directioni-
bus ipsius oriantur: Ac tandem declarabo,
quomodo omnes actus secreti, revelatio-
nes mysticæ atque miraculosæ ab ipsa per-
ficiantur; illum confirmando locum scrip-
turæ, ubi dicitur: Cæteræ scientiæ sunt
ancillæ hujus. De hisce ergo omnibus or-
dine in sequentibus.

CAPVT. IV.

*In hoc capite probatur, quod vera sopia seu sapientia sit basis & funda-
mentum omnium artium; & per consequens, quod si ipsa homini
debita inquisitione reveletur, ille ab ea quasi unica sa-
pientissima & essentialissima magistra doceri
atque erudiri potest.*

Coloss. 2. 3.
Prov. 2. 6.

Ecclesi. 24. 46.
Ioh. 14. 26.
Ioh. 16. 13.

IN Christo (ait Apostolus) sunt omnes
thesauri sapientiæ & scientiæ abscon-
diti: Et Salomon. Sapientiam dat Domi-
nus, ex ore ejus prudentia & scientia: &
Ecclesiasticus: Thesauri zabit super virum
scientiam & intellectum iustitiæ. Atque
iterum: Ego doctrinam, quasi prophetiam
effundam & relinquam illam querentibus
sapientiam: Et verbum incarnatum, seu
Christus Iesus ait: Spiritus sanctus vos doce-
bit omnia, Et alibi: Cum venerit ille spiri-

tus veritatis, docebit vos omnem verita-
tem. Esdras gustavit de sapientia ista es-
sentiali, indata veste materiali, nimirum in
forma poculi cuiusdam ignei, cujus haustu
adeò spiritu divino erat repletus, ut volumi-
na sapientiæ per integros quadraginta dies
dictaret: quorum omnium ea scriptis man-
dantes recordati sunt ejus scribæ. Et Salo-
mon ait: Sapientiam optavi, & datus est
mihi sensus: invocavi & venit in me spiri-
tus sapientiæ. Sed ne istius mundi scrupu-
losi

cap. 7. 7.

loſi dicant, quòd verba iſta Salomonis in ſenſu alio intelligantur, quàm illa earum ſcientiarum, quæ ſub philoſophia naturali comprehenduntur: Moneo ergo tales, ut pro meliori ipſorum directione ad ſapientis documenta ſuas convertant mentes, qui ſatis apertè hiſce dubitationem delere aggreſſus: Spiritu (inquit) ſapientie mihi datum eſt, ut cognocerem conſtitutionem mundi & vim Elementorũ & Principium, medium & finem temporum, ſolſtiorum mutationes, & varietates temporum ſeu tempeſtatum, & anni circuitus, & ſtellarum ſitus, & naturas animantium & animos ſeu iras beſtiarũ, & ventorũ ſeu ſpirituum vim, & cogitationes hominum, & differentias plantarum & radicum facultates: Etiam cognovi, quæcunque ſunt occulta & manifeſta: omnium enim artifex me docuit ſapientia &c. Ex quibus colligimus, quòd hujuſce ſpiritus divini revelatione, rex iſte ſapientiſſimus ad rerum & ſcientiarum omnium cognitionem pervenerit: Nam cum ſapientia ſit radix centralis, ſive lapis Angularis omnium, quomodò eſt poſſibile, ut ad centri notitiam pertingamus, cum circumferentia arcana ignoremus; idque præſertim cùm circumferentia ſeu externum rei ſit nihil, præterquam illud ſolum, quòd ordinatur & diſponitur à centro. Et ob iſtam cauſam ſpiritus iſte divinus haud immeritò à profundiffimo Philoſopho Hermete dicitur centrum cuiuſlibet rei, cuius circumferentia eſt nullibi, at nihilominus omnes in ſe comprehendit circumferentias. Ex prædicto igitur Salomonis ſermone addiſcere poſſumus imprimis quòd ſapientia ipſi haud aliter, quàm Moyſi abſtruſa illa myſteria, quæ concernunt mundi fabricam revelarit: Secundò, quòd ipſum naturam & poteſtatem Elementorum cū occulto actu & miraculoſa generatione & proprietatibus meteororum, quæ fabricata ſunt ex materia elementari docuerit: Tertiò quòd rationem & modum ortus & productionis ventorum, & Aſtronomiæ anni diſiſionis, & ſitus ſive poſitionis ſtellarum in cælo atque naturarum earum aſtrolagicarum ei præbuerit. Quartò, quòd myſteria artis medicandi præcipua aperuerit: Nam fatetur, ſe à ſua magiſtra ſapientia naturas omnium creaturarum & conditiones beſtiarum, & differentias plantarum & facultates radicum didiciſſe. Quintò narrat, quòd mediante iſto ſpiritu particeps eſſet factus rerum omnium occultarum ſeu abditarum & conſequentiæ Myſteriorum Angelorum; imò verò & arcanorum ipſius Dei.

Ad Theologiam autem quòd attinet, conſtat ipſam à verbo *Theos* Deus & *Logos* ſermo derivari, quaſi ſermo de Deo. Hæc alta ſcientia ſuper divinas hæc etiam baſes fundatur, unde ſapiens: Spiritus ſapientie trans feret ſeipſum in animas Sanctas & amicos Dei, & prophetas conſtituit: Ne-

minem enim diligit Deus, niſi eum, qui cum ſapientia habitat. Iterum alibi: Sapien-
tiam emittit Deus è ſanctis cælis, à throno
gloriæ ſuæ mittit illam homini, ut præſens
verſetur ſecum in labore, ut cognoscat,
quid gratum ſit apud ipſum: Illa enim no-
vit omnia. Ob hanc etiam rationem inquit
ſapientia: Ego illuminabo omnes ſperantes
in Domino. Et alibi: Ego ſum liber vitæ,
teſtamentum altiffimi & agnitio veritatis.
Et Salomon: Sapien-
tiae concupiſcentia
conducit ad regnum perpetuum. Atque
iterum Sapien-
tia doctrix eſt diſcipline
Dei & electrix operum illius, Et alibi: Per
ſapientiam habebò immortalitatem &c.
Animo tædium foret, & lectori videretur
forſaſſe ſuperfluum, ſi plures Theologica
doctrinae confirmationes, quæ ab iſto ſpi-
ritu indicantur & manifeſtantur, hoc in lo-
co enumerarem: Paucis dico, quòd iſte eſ-
ſet Spiritus ille in Chriſto Carneò & Apo-
ſtoliſ ſuis, qui fecit eorum organa corpo-
rea linguas videlicet loqui, manusque &
plumas mandare ſcriptis totam illam The-
ologicam doctrinam & ſapientiam, quæ à
novo teſtamento continetur: Atque etiam
erat iſte ſpiritus, qui ſermones in veteri
Teſtamento quaſi oracula divinitatis per
plena Patriarcharum & Prophetarum ora
edidit. Quare opus eſt, ut ad ea quaſi ſon-
tes Theologiae literales retroſpiciamus,
quippe ſub quorum typicis ſeu griphicis
inſtructionibus occultus ſpiritus huius ſe-
creti ſenſus deliteſcit; qui mediantibus my-
ſticae Theologiae præceptis extrahi atque
enucleari poteſt.

Procedam jam ſecundo loco ad ſcienti-
am illam, quam habere baſin cum Theolo-
gia probabo, quæ ad mundum ævialè ſpe-
ctat: In ipſo (ait D. Paulus loco antea cita-
to) condita ſunt univerſa in cælis, ſive Do-
minationes, ſive Throni, ſive Principatus,
ſive Poteſtates. Et alibi in Chriſto habita-
bat omnis plenitudo divinitatis corporali-
ter, qui eſt caput omnis Principatus & po-
teſtatis. Atque iterum: Chriſtus conſtitui-
tur ad dextram Dei in cœleſtibus & ſuper
omnem Principatum & poteſtatem & vir-
tutem & Dominationem &c. Quibus te-
ſtimonijs atque alijs permultis ex ſacra pa-
gina collectis (quæ brevitatis cauſa omitto)
probat, quòd nullum myſterium ſecre-
tum inter angelorum ſocietatem compre-
hendatur, ſive illud ſpectat ad ipſorum cre-
ationem, ſive eſſentiam, ſive proprietates
& virtutes ſive denominationes, quæ non
ſunt in ſpiritus iſtius ſuperexcellentiſ po-
teſtate, & ſcientia non exiſtat, à quo etiam
& per quem revelatur, illud hominibus:
Nec quidem eſt mirum, ſi in ipſius velle ſit
omne in omni detegere: cùm notum ſit à
ſapientibus, ipſum eſſe omnia in omnibus.

Iam verò ad proximum ſcalæ ſcientia-
rum gradum deſcendam, qui eſt Aſtrono-
mia cuius natura eſſentialis ſuper iſtius ſa-
pientiſſimi ſpiritus alas volare & ejus Baſi
premi in

Eccleſ. 24. 45.

Eccleſ. 24. 32.

Sap. 6. 21.

Sap. 8. 4.

Sap. 8. 13.

DE
Mundo A N.
GELICO.
Coloſſ. 1. 16.
Coloſſ. 2. 9.
Ephel. 1. 20.

ASTRONO-

MIA.

Quæ eſt ſci-

entia in

Sap. 7. 4. 7.

THEOLO-
GIA.
De mundo
æterno.

Sap. 7. 27.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

mundi tempo-
porali scien-
tia.

Eccles. 24. 6.
Eccles. 18. 5.

Eccles. 145. 4.

Psalm. 32. 6.
4. 15. 6. 17.
Baruch. 3. 34.
Isaiah. 10. 33.

Math. 27. 45.

Isaiah. 5. 20.

Iob. 38. 31.

Sap. 7. 10.

sive fundamento inniti videtur. Vnde fili-
us Syrach: Sapientia in coelis fecit, ut orire-
tur indeficiens lumen &c. & verisimile est
(juxta Prophetæ regij assertionē) quod
spiritus iste tabernaculum suum posuerit in
sole: utcunque nonnulli haud sibi constan-
tes locum istum in alium sensum & nihil
ferè ad propositum interpretari videntur:
Nam ille ipse spiritus in sua propria persona
loquendo, dicit: Ego sapientia gyrum
coeli circummini sola: Ac si dixisset, Ego in
meo tabernaculo solari per coeli circuitum
ambulavi. Et psalmes: Deus in sapientia sua
numerat multitudinem stellarum, & om-
nibus ijs assignat nomina. Magnus Domi-
nus noster, magna virtus ejus & sapientiae
ejus non est numerus &c: Quare manife-
stum est, quod si in sapientia sua seu per
istum suum spiritum stellæ numerarentur,
& nominibus proprijs vocarentur, sequitur
etiā, quod earū virtutes, cursus & proprie-
tates in ipso sint optime cognitæ, quippe
a quo fuerunt ab origine creatæ, ordinatæ,
& in eodem, quo nunc existunt statu præ-
servatæ: Nam David Rex confirmat, quod
quælibet in coelo virtus ab isto Dei spiritu
procedat. Et Esdras: Stellæ fundatæ sunt in
verbo Dei, qui novit numerum stellarum:
In hoc etiam respectu Prophetæ Baruch;
stellæ dederunt lumen in custodijs suis &
latatæ sunt ad jussum Dei. Atque hinc
erat quoddam spiritus iste pro Iosua pug-
naret, solum fecerit fixæ in coelo per ali-
quot horas stare. Porro etiam splendorem
solis in tenebras patiente Christo conver-
tebat. Ad hujus etiam jussum stellæ adver-
sus Sisaram pugnaverunt &c. Undeli-
quet, quod, ut coeli & stellæ erant in prin-
cipio ab isto spiritu, creati & animati, ut
pro organis ad mundum inferiorem seu su-
blunarem ad ministrandum inservirent;
ita etiam ultra communem Naturæ mi-
crocosmicæ cursum seu modum, possunt
pro voluntate & imperio istius spiritus
omnipotentis (qui agit in ijs haud aliter,
quàm anima in corpore) à propria & con-
suetudine sua actione diverti; videlicet tam
motum suum, quàm lucis & spiritus sui
influentialis activitatem alterando. Ad
stellas verò fixas quod attinet, Iob in per-
sona istius spiritus hæc. Nunquid ligare
poteris manibus tuis fructus delicatos ver-
giliarum seu Pleiadum, vel serotinos fru-
ctus Orionis aperire facies? Nunquid exi-
re facies Maarothe, seu signa coelestia tem-
pore suo & Arcturum cum stellis minori-
bus veluti filijs suis duces? Nunquid nosti
statuta coeli? Nunquid pones dominium
ejus in terra? &c: Ac si quis diceret, quod
nemo valeat cursum stellarum directè &
pro certò intelligere, aut potestatem &
virtutem influentiarum discernere sine
spiritus istius sapientissimi assistentia &
indicatione. Ob hanc ergo rationem vi-
detur Salomon gloriari, quod cursum anni
& dispositiones stellarum & mutationes

solstitiorum, doctrinā istius spiritus om-
niscentis intelligeret si ergo Astronomiæ
professor istud verum astrologiæ funda-
mentum non habeat, omnes procul dubio
ejus prædictiones erunt falsæ & fabulosæ,
vel saltem (ut plurimum) incertæ & men-
daces, ut in Astrologis vulgaribus videre
licet.

Sequitur, ut de scientijs ad inferiorem
mundi temporalis regionem spectantibus
verba in loco proximo faciamus, quo ra-
tionem operationis spiritus istius Catho-
lici ad meteororum multiformium pro-
ductionem in Catholico Elementari reg-
no ostendamus.

Pro actu & operatione istius æterni
actoris & motoris in Aëre, Aqua & terra
quasi in uno Catholico elemento seu spiri-
tu sublunari humido, ad meteororum pro-
ductionem. Hæc etiam à libro sacrosan-
cto: Deus Sapientiā suā aptat pondus aëri,
& appendit aquas in mensura, & facit plu-
viā statuta, & vim fulgitis tonitruum
&c. Quo sermonis filo arguit Iob, quod
hic spiritus æternus, in quo est tam con-
tractionis, & condensationis, quam dila-
tationis & rarefactionis vigor & potestas:
Potest pro voluntate suā aërem vel spissio-
rem & ponderosorem condensatione &
consequenter in nobis consistentiam red-
dere, vel eum in substantiam tenuiorem &
subtiliorem dilatando seu rarefaciendo in
formam fulguris sive corruscationis redu-
cere. Quare sciendū est, quod in omnibus
istiusmodi mutationibus, formæ hujus
varietatē ab actore sive alteratore isto ac-
cipiat; idque juxta voluntatem ipsius, qui
est rerum omnium dispositor sive ordina-
tor: Atque ita nubes, fulgur, Tonitru-
cometa, Gelu, Nix Grando, glacies &c. id
genus alia assidue ab istius spiritus actu
creantur & in hoc mundo sublunari pro-
ducuntur. Nonne hæc omnia à sacra scrip-
tura habemus confirmata? Sapientiā Dei
(ait Sapiens) eruperunt abyssi, & nubis rore
concreverunt. Et Syriachus in persona di-
cti spiritus: Ego sapientia, sicut nebula
texi omnem terram. Iterum: Ego in al-
tissimis habitavi & thronus meus est co-
lumna nubis. Et Iob: Deus nubes effecit
sapientiā. Et David: ipse educit nubes ab
extremo terræ, fulgura in pluviam facit.
Producit ventos de thesauris suis. Et alibi:
Verbo suo quam celerrimè excurrente &
sermone suo in terra emissio, edit Deus ni-
vem, sicut lanam, & pruina, sicut cine-
res dispergit, Coram furore ejus quis con-
sistat? &c: Sunt profectò multa centena
aliorum locorum, quæ ex libro veritatis
citari queant ad probandum, quod omnis
meteorologia vera fundatur super istum
spiritum: Sed quoniam uberius libro hujus
ultimo de hoc subiecto agemus, in quo
veram Meteororum historiam non modò
recitavimus, sed etiam Meteorologiæ
Aristotelicæ errores & fallitates detegi-
mus

METEORO-
LOGIA in tem-
porali elemen-
tari mundo

Iob. 28. 25.

Prov. 3. 20.

Eccles. 24. 6.
Eccles. 24. 7.
Iob. 28. 25.
Psalm. 134. 7.
Psalm. 147. 15.

DE PHILOSOPHIA MOYSAICA.

mus & plura de ijs non dicam. Denique cum hac Salomonis confessione membrum hoc concludam. Novi (inquit) virtutes Elementorum & varietates temporum sive tempestatum & ventorum seu spirituum vires: Nam omnium artifex me docuit sapientia. Vnde manifestum est, quod ipsa, quæ erat meteororum fabricatrix & per consequens in naturarum ipsorum inprimis cognitione est versata, ipsa (dico) Salomonem in eorum mysterijs instrueret.

Restat nunc, ut de Medecina sive curandi arte pauca dicamus: Ad istam scientiam præstantissimam quod pertinet, sapiens dicit: A Deo est omnis medela &c: Quod cum ira sit, evidens est, quod præcipuus in arte curandi actus sit immediatè ab isto spiritu, quare Propheta Regius: Misit verbum suum & sanavit eos, & eripuit eos de interitionibus eorum. Et Salomon: Neque herba, neque malagma sanavit eos, sed tuus domine, sermo, qui sanat omnia &c. Observa bene. Verbum seu sermo tuus (ait textus) qui sanat omnia: At divinum istud verbum est radix sive fons istius spiritus æterni, & consequenter basis & fundatio curationis, consistit in ipso: unde sequitur, quod omnis curandi virtus procedat ab eo: Nam etiam hoc idem cum sensu Apostoli convenit: Discrimina, seu divisiones, ait, sunt gratiarum, sed idem spiritus: Divisiones operationum; idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus: Alij quidem per spiritum datur sermo sapientiæ; alij verò sermo scientiæ secundum eundem spiritum; Alij fides per eundem spiritum &c; alij dona sanationis per eundem spiritum; iam verò, quod spiritus iste omnipotens & omneoperans sit ille, qui vitam attribuat creaturæ, ex multis sacræ scripturæ locis confirmatur: Nam inquit sapiens: Sapientia custodiet salutem. Et iterum: In sapientiæ dextra est longitudo dierum: Est lignum vitæ omnibus, qui apprehenderunt eam &c. Atque hoc tam de animo, quam de corpore est intelligendum: Quemadmodum in curationibus à Christo & Apostolis ejus feliciter peractis apparebat, quæ eas mediante spiritu isto complebant. Porro, sapientiam (ait salomon) qui inveniet, inveniet vitam & hauriet salutem à Domino. Et alibi: Ipsa hos qui se observant à doloribus, liberabit. Atque iterum: Per sapientiam nati sunt, quicumque placuerunt tibi, ô Domine, à Principio &c: Imò verò quilibet prudens lector considerare debet, nullum esse animal, vegetabile, aut minerale in medicinæ arte, usurpatum, quod actum suum curativum non immediate ab isto spiritu habeat & receperit. Propter hanc ergo causam Syrachus Altissimus de terra creavit medicinam, & vir prudens non abhorrebat eam. Quo contextu observandum est, primum quod arbores, herbæ, radices atque etiam mineralia, cum sint terrigena fuerint à Deo ab origi-

ne mundi pro curatione hominum ordinata: ac tunc postea, quod actus in ipsis salutiferus eis à spiritu isto incorruptibili sit impertitus: Quippe qui dicitur inesse omni rei, & operari in ijs omnia, tametsi varieformiter notetur in ipsis agere, ut Apostolus loco ante citato videtur asseverare, confirmans prædictam sapientis assertionem, quæ est, quod Deus verbo suo sanat omnia. Si ergo verbum sanat omnia, tunc nihil sanare potest, quam mediante verbo sive spiritu sapientiæ, cujus fons est Verbum (uti antea est dictum) sed cum incorruptibilis iste spiritus sit in omni re, & cum sit omni re hujus mundi agilior & mobilior; & cum respectu sue puritatis per omnia penetret, & per consequens in omnibus operetur: Quid, obsecro, me aut ullum Christianum impediet, dicere, quod Deus operetur omnia in omnibus, mediante Verbo per se & immediatè, & consequenter, quod nulla creatura agere potest ex se ipso & per se ipsam: uti absurda est illa Peripateticorum doctrina, nos fallō (corda syncerorum Christianorum à veritate creatoris seducens) instruit. Nam erroneis hujusmodi illius rudimentis homines pios allicere tentat, ut à Deo omnia creante, & qui est omne in omni, derogent, quo creaturæ (quæ sine verbi præsentia planè nihil sunt) sibi absolutam & per se agendi & operandi potestatem arrogent, quod quidam, ut melius præstare queat, multarum essentialium & distinctorum subalternarum agentium meminit (ut antea dictum est) quæ omnia actiones & operationes habere fingit per se, hoc est, sine ope alterius, quod existant, agant & operentur: cujusmodi sunt Sol, Stellæ, venti, Elementa, seu potius Elementum Catholicum multiformiter informatum, & creaturæ tam perfectæ, quàm imperfectæ mixtæ. Certè in hoc faciendo deludit mundum, ipsum efficiens credere, quod organum seu instrumentum agat essentialiter per se & non centraliter & divinitus orta virtus, quæ est cujus libet creaturæ fundamentum, & insignis summi philosophorum boni character sive meta, adversus quam veræ philosophiæ amator collimat. Hæc ergo est ratio quod Salomon, Prophetæ, & Christus cum sanctis suis Apostolis Christianos omnes exhortantur, ut sint veræ sapientiæ amatores, ut pote in qua est omnis actus tam intellectualis ad mentem humanam ad scientiæ & sapientiæ culmen sublimans, quàm materialis nimirum ille, qui operatur ad vivificationem, vegetationem, & multiplicationem. Sed de isto alibi latius, concludendo hujus capituli membrum cum ista confessione Salomonis: Naturas, ait, animalium & iras bestiarum &c. differentias virgultorum & virtutes radicum atque etiam quæ sunt occulta & manifestata mihi patefecit omnium artifex sapientia &c. Quibus arguit quod sapientia herbis, ani-

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

malibus, & mineralibus virtutes eorum tam occultas, quam apparentes impertiverit; ille, dico, spiritus supremus, qui est omne in omni & operatur omnia in omnibus, & per consequens potest docere & in struere per revelationem externam, quid in creaturæ interno agit, & qua virtute in qualibet creatura operatur. Et quam vis Philosophi & Medici Ethnici ab effectu sola praxi percepto & observatione sensibili, quasi demonstratione à posteriore, occultas plantarum proprietates invenerint, exempli gratia, quod Tilia & Viscus Quercinum, Laonia Epilepsiam curent, & herba Herniaria respiciat rupturam Herniam dictam (unde suum nomen accepit) ut etiam tussilago (quatenus curare soleat tussim) & quod Euphrasia oculorum caligini conferat. & inter animalia, quod Bufio sistat sanguinem, pes Asini & ranæ voleant, ad morbum caducum, quod scorpiones curent ictum Scorpionum &c. Tamen, quia fundamentis centralibus sympathiæ & antipathiæ, quæ constituent in voluntate & Nolluntate unius & ejusdem spiritus destituuntur, nullam aliam harum rerum mirabilium & abstrusarum rationem reddere possunt, præterquam, quod sint, proprietatis occultæ, & in fine nihil ulterius de hac re inferre possunt, præterquam, quod sint talia, quia talia, atque ita pro conclusione ab eruditissimis hujus mundi Doctoribus nihil accipiunt, nisi Ignotum per Ignotius.

MUSICA.

Quod etiam hujus spiritus actio & virtus in omni Musices specie versetur, nimirum tam in vulgari illa & artificiali, quam in magis essentiali & mystica, sive sit macrocosmica sive microcosmica, non modò observatione communi, sed etiam inspectione magis interna elicere fas est: Ad harmoniam verò mundanam quod spectat, & ad rationem, quomodo quod libet Elementum sublimare, & quælibet sphaera super lunaris essentiali quadam concordia sympathetica specie disponuntur, tota scripturarum series videtur confirmare: nimirum quod ipsa mediante Spiritu divini actu perficiatur. Et præceteris Salomon ad mirabile istius Spiritus effectum in harmonia mundana testatur in his verbis: In se Elementa dum convertuntur, sicut in organo qualitatis immutatur, & omnia suum forum custodiunt. Sed Apostolus hoc totum cum majori excellentia & efficacia exprimit, dicens: In Christo condita sunt universa in cælis & in terra & omnia visibilia & invisibilia, per ipsum & in ipso creata sunt, ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant: In ipso cõplacuit omnè plenitudinè Divinitatis in habitare, & per eum reconciliari omnia in ipso, pacificans per sanguinè crucis ejus, sive quæ in cælis sive quæ in terris &c. Ecce hic perfectum & Catholicum Amoris, Sympathiæ, Harmoniæque fontem, & ille, qui non modò tollit discordantia mundi peccata, sed etiam cælum & ter-

ram à discordia emundat & concordiatque harmonica pace seu amore symphonico pacifica sua virtute adornat: atque hinc est, quod spiritus iste à sapienti & mystico philosopho dicitur esse vinculum seu ligamentum Elementorum, mediante quò discordia mundi & microcosmi sive hominis Elementa in harmoniam decentem & unionem quietam constringuntur atque rediguntur: Ad imitationem ergo istius mundanæ consonantiæ Musices externæ concentus, nimirum illius tam vocalis quam instrumentalis typicè efformatur, quæ respectu veræ & synceræ istius Spiritus Symphonice se habet ut umbra ad subjectum illud, cujus est umbra; aut ut imago ad realem personam, cujus est imago.

Iam venimus ad Arithmetica & Geometriam, quas vir sapiens in isto suo sermone videtur includere: Omnia mensura, numero & pondere disposuisti seu temperasti ubi per mensuram intelligit progressus rei in longitudinem, latitudinem & profunditatem, ad Arithmetica, Cosmicam spectantes: Quam mensuram spiritus iste omnipotens in sua emanatione facit à puncto in lineam; & à linea sive radice in quadratum & tandem à quadrato ad cubum, quasi à puncto seu termino à quo ad superficiem, & à superficie ad corpus seu terminum ad quem. Per numeros intelligit Arithmeticas illas dimensiones in progressionem Arithmetica, quibus spiritus iste ab unitate in multitudinem est egressus: Verbi gratia ab 1. in 10, quasi ab æterno omnium rerum centro in statum avialem sive Angelicum, quæ quidem progressio erat primus & omnium simplicissimus compositionis seu mixtionis gradus. Deinde a 10. ad 100, qui progressus multiplicativus denotat compositionem mundi temporalis: ac tandem à 100, seu Centenario ad 1000: Atque hæc progressio arguit creaturas ab elementis seu ex varijs Elementi Catholici alterationibus compositionem. Ita, ut quilibet Christianus ex istis videre queat, quomodo Deus sit omnia in omnibus & tamen extra omnia, atque (ut in textu est) in cælo, in mari, in abyssu & inferis. Ob istam causam Pythagorici omnia in tria ista principia Arithmetica 1. 2. 3. includebant, ex quibus 1. attribuerunt Deo in abstrusa sua existentia, 2. referebant omnium rerum materię: & 3. formæ mundi catholice: Sub istis ergo tribus res omnes sunt comprehensæ: De his autem uberiorem efficiam (Deo favente) mentionem in sectione secunda, ubi de essentialibus sympathiæ & Antipathiæ efficiam mentionem. Vir Patiens in persona Iehovæ sic loquitur: Vbinam eras, quando fundabam terram? Annuntia si nosti intelligentiam. Quis disposuit mensuras ejus, aut quis extendit super eam lineam? Super quo bases ejus defixæ sunt, aut quis jecit lapidem ejus Angularem. Quibus arguit, quod spiritus iste, qui est lapis Angularis

ARITHMETICA
GEOMETRIA.
Sep. 11. 22.

Sep. 19. 17.

Coloss. 1. 19.

Job. 38. 4.

gularis seu omnium rerum Basis (nam sine eo nihil est factum aut existere potest, ut D. Iohannes testatur) non modò terra sit, dimensionem & positionem geometricam habuit; sed etiam Sol Cœlestis & Luna & Stellæ, & omnia tam in cœlo quàm in terra sua pondera, proportionem & magnitudines & situs in hoc mundo acquirunt. Imò quidem ipse àër secundum mensuras & proportionem varias in characteres seu imagines meteorologicas multiformes effingitur: Nam sacer textus habet: Deus sapientiâ aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura & facit pluvie statuta & viam fulgetro tonitruum, &c.

RHETORICA.
ORATORIA

Sequitur, ut virtutem & potentiam ejus in scientia Rhetorica & arte Oratoria explicemus & probabimus paucis, ipsam esse exactissimam in illis docendis magistratam, atque etiam essentialissimam in animabus seu spiritibus hominum motricem, ut pote ejus actu, homines planè muti & barbari redduntur eloquentes & efficaciter persuadentes; &c. quod amplius est, ipse est essentialis ille in oratorum voce & verbis spiritus, quo mediante auditorum animi ad attentionem & ad fidem sermonibus eorum adhibendam alliciuntur & attrahuntur: Nam Moyses colloquium cum divino isto spiritu habens: Non sum, ait, vir facundus, neque unquam autem fuit, ne quidem ex quo locutus es cum servo tuo, sed impedito ore & lingua sum. Tunc dixit Iehova ad illum: Quis statuit os hominum, aut quis statueret potest aut surdum aut mutum? Nonne ego, qui sum Iehova? Nunc itaque ito & ego adero ori tuo, & docebo te, quæ te loqui convenit &c. Quo docemur: quòd eloquentia & apta verborum dispositio & sententiæ & sermones, tam in rhetorico, quam in oratore sunt à Deo, ejus solius est facundiam dare aut adimere pro placito suo. Quare ait Evangelista erunt omnes docti à Deo. Et Prophetæ: universi filij tui sunt docti à Iehova. Verùm Christus exprimit hoc omne verbum adhuc magis expressis: Spiritus, inquit, sanctus, quem mittet Pater, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quaecunque dixerò vobis. Iam verò quòd hic spiritus sit æterna illa sapientia, qui efficit & excitat functionem istam Rhetoricam atque Oratoriam in hominibus, scripturæ alibi docent: Aperuit (ait Sapiens) os mutorum & linguas infantum rexit discretas. Et filius Syrach. Tanquam imbres mittit eloquia sapientia sapientis & in oratione confitebitur Domino &c. Possem hoc loco permulta alia ex sacra pagina proferre exempla, ad istam meam assertionem confirmandam: scilicet ad probandum, quòd Rhetorica eloquentia sit à bono isto sapientie spiritu: sed ea brevitate gratia jam omittam, ut ad artes mechanicas transeam, quarum omnium inventiones probabo à boni istius spiritus instinctu & conductu ortum suum

habuisse, tametsi partim temporis vetustate, partimque invidia atque ignorantia hominum sint pro hodierno die conspurcata & commaculatæ.

Pro artibus mechanicis sciendum, quòd ipsarum inventio & origo (ut diximus) fuerit ab inspiratione istius spiritus: Verbi gratia. Ars Sartoria sive conveltitoria ab instructione hujusmodi spiritus procedebat: Hinc Iehova ad Moysen: Loqueris cunctis sapientibus corde, quos replevi sapientie spiritu, ut faciant vestes Aaroni, in quibus sanctificatus ministrat. Porro operis Aurifabrilis & gemmariorum artificij & fabrilignarij & sculptoris lignei inventis ab illo ipso fonte initium duxit, quare dixit Iehova Moyli: Ecce vocavi Bezaliel & implevi eum cum spiritu Dei, Sapientia & intelligentia & scientia in omni opere, & ad excogitandum, quicquid fabrifieri potest ex auro, argento & ære, marmore & gemmis & diversitate lignorum, dedique ei socium Ooliab & in corde omnis eruditi posui sapientiam, ut faciant cuncta, quæ præcepi tibi &c. Quibus evidens est, quòd cujuscunque vera artis mechanicæ scientia sit in spiritu Dei, in cujus sola potestate est docere homines omnia. At hoc totum alibi planius exprimitur: Dicit enim Moyses filijs Israhel, Ecce vocavit Dominus Bezaleel, implevitque eum spiritu Dei, sapientia & intelligentia & scientia & omni doctrinâ ad excogitandum & faciendum opus in auro & argento, & ære & ferro, sculpendisque lapidibus & opere carpentario. Quicquid fabre adinveniri potest, dedit in corde ejus: Ooliab quoque ambobus eruditur sapientia, ut faciat opera abiectarij, polymitarij at Plumarij de Hyacintho, & Purpura Coccoque bis tincto & bysso & texant omnia &c. Præterea legimus, quòd Noë esset in Arce structura ab isto spiritu instructus: Nam textus ait: Sanavit sapientia terram per contemptibile lignum justum gubernans. Mediante ea ars Musica erat revelata Tubali: Textus enim habet: Tubal fuit Pater Canentium Cithara & organo. Et Tubal: Cain erat primus operum ferreorum & æreorum inventor. Et Ada. Iubal erat Tabernaculorum artis pastoralis Pater & author: Concludimus, quòd nulla sit vera ars mechanica, quæ suam ab isto omnipotente spiritu non habet ortum, cujus est solius docere omnia.

Porro etiam, quòd vera Moralis philosophia sit in ista sapientia radicata ex toto sacrarum scripturarum sanctarum filo est observandum: Erat enim vox istius spiritus essentialis, quæ mundum Christianum per os & linguam Christi docebat, ut sequeretur bonum & evitaret malum. Ex ore etiam sapientis hæc: Sapientia servat semitas justitiæ, vias sanctorum custodiens: Per eam intelliges justitiam & judicium, equitatem & omnem semitam bonam si intraverit cor tuum concilium, custodiet te, prudentia

ARTES
MECHANICÆ.

Exod. 28.

Exod. 31.

Exod. 35. 30.

Sap. 10. 4.

ETHICA.

Prov. 2. 7.

SECTIONIS PRIMÆ IIB. II.

Prov. 2.9.
Irov. 7.5.

Sap. 8.7.

Ecclesi. 6.3.

POLITIA.

2. Chron. 1.10
Irov. 8.15.

Ecclesi. 9.18.
Ecclesi. 4. 15.

Sap. 8.10.
Sap. 8.14.
Sap. 9.12.

prudencia servabit te, per eam evadēs à via mala: Custodiet te prudentia à muliere extranea. Et alibi: Sapientia docet temperantiam, prudentiam, iustitiam & fortitudinem, quibus utilis nihil in vita hominibus. Et iterum? Sapientia est concilium, æquitas, prudentia & fortitudo &c. quibus verbis virtutes quatuor cardinales recitantur, quæ sunt fortissimæ totius philosophiæ moralis columnæ: Nam in concilio temperantia est consideranda; & tunc accedit iustitia, prudentia & fortitudo: Iterum filius Syrach: In Sapientia est decor vitæ & qui operantur in ea non peccabunt &c. Iam sciendum, quod peccatum sit transgressio legis, & lex Moysiæ fundatur tam super morales civilitatis illius canones, quæ debent esse inter unum & alium hominem, quam in debita Dei observantia & timore. Et Salomon: Cum Sapientia venerunt mihi omnia bona & innumerabilis honestas per manus illius. Verum hæc luculentius ad huc & ad vivum magis exprimitur nobis in textu antea citato: Sapientia labores magnas habet virtutes; sobrietatem enim & prudentiam iustitiam & virtutem docet, quibus in vita nihil hominibus utilis. Quibus testimonijs cum mille alijs (quæ hoc in loco recitare non est opus) evidens est, quod unica moralis philosophiæ magistra & doctrix sit ille Sapientia spiritus, qui descendit à Patre Luminis.

Ad gubernationem verò politicam (quæ ad reges, principes & magistratus hujus terræ spectat) quod attinet, invenimus etiam ex literarum sacrarum veritate, quod originem & radicem suam habeat in spiritu prædicto Sapientia seu disciplinæ sancto. Hinc ergo ait unus textus: Sapientia facit regem, ut dignè regnet in populum. Et Salomon: Sapientia Reges regnant & legum conditores iusta decernunt: Item. Sapientia principes imperant, & potentia decernunt iustitiam. Et alibi: Sapientia melior est, quam arma bellica. Iterum: Sapientiam qui audit, iudicabit gentes: Et alibi: Sapientia ministrabit in medio Magnatum & in conspectu præsidis apparebit. Et Salomon: ob sapientiam habebam claritatem apud turbas & honorem apud seniores: juvenis acutus inveniar iudicio, in conspectu potentum admirabilis ero. Iterum, per sapientiam disponam populos, & nationes mihi erunt subditæ. Atque iterum: Sapientem timebunt audientes regis horrendi. Ob sapientiam multitudini videbitur bonus. Et alibi: Sapientia deducit me, ut disponam populum tuum iustè. Hic ergo & multis alijs, hic brevitate causa emittendis apparet, quod Sapientia

divina sit sola & salutifera in rempublicam gubernatrix & directrix: & quod ubi viæ ejus à rege despiciuntur in republica, ibi opus est credere, quod talis gubernatio, ut pote à Sapientia mundana parata, debet esse terrena, mala & diabolica, & non secundum leges & regulas divinas.

Iamque caput istud cum miraculosis & supernaturalibus illis effectibus, quos producit spiritus iste admirabilis, concludam. Instructione hujus spiritus actus admirabiles & supra caput & rationem humanam in mundum producuntur: Nam, qui de divina ista essentia participat, ipsamque suæ naturæ valet adaptare, is precul dubio in ea & per eam mirabilia coram hominibus præstare potest: Dicitur enim, quod sapientia intraverit in animam servi Dei Moy sis, ita ut steterit coram regibus potentibus & horrendis in portentis & signis. Transtulit Israël per mare rubrum & inimicos demerit. Et alibi: Sapientia multiplicem experientiam docet: Nam scit illa præterita, de futuris æstimat, & it versutias sermonem & solutiones anagrammatum; signa & monstra, antequam fiant, prælagit, eventus quoque temporum & seculorum &c: Mediante ista etiam Daniel somnium regis exposuit, & Ioseph visionem Pharaonis: Hujus revelatione prophetæ de futuris, Prophetarunt. Christus & Apostoli atque etiam Elias & Elisæus aegrotos curaverunt desperatos, & mortuos ad vitam restituerunt: demones ex corporibus humanis ejecerunt, aquam in vinum transmutarunt, quinque mille homines quinque panibus & duobus piscibus nutrierunt, & iarinam atque oleum multiplicaverunt; arcanos hostium sermones & intentiones detexerunt; per istum spiritum à loco ad locum mirabiliter vectitunt: ventos compescuit per eum Christus & super aquis ambulavit, à mortuis resurrexit, intravit portam clausis januis, in monte erat transfiguratus, & terræ motus factus est horribilis, & Sol præter naturæ communis leges est lumine orbatus. Sed procedamus: Spiritus iste (teste Apostolo) scrutatur omnia, etiam profunda Dei. Et textus alibi: signa & præstigia in virtute Spiritus sancti effecit Christus per Paulum. Per hunc spiritum Adam habuit virtutem continendi omnia: Et Propheta Daniel hæc: Ipse revelat profundum & abscondita, & novit, in tenebris constituta, & lux cum eo est. Quod cum ita sit, perspicue liquet, quod nulla sit vera & genuina ars seu scientia, sive sit manifesta, sive abstracta & mystica, quæ ab istius veræ sapientiæ doctrina non est derivata, ut pote sine qua nihil reale seu essentialiale potest in arte vel sciri vel acquiri.

MIRACULA
PROPHETIA.

Sap. 10.16.

Sap. 8.8.

1. Cor. 2.10.
Rom. 15.18.
Daniel. 2.22.

CAPVT. V.

IAm verò cùm veræ sapientiæ & consequenter philosophiæ & Philosophi puri naturam seu assentiam satis luculenter explicaverim, conveniens erit, ut falsam & adulterinam huius mundi sapientiam cum Philosophiâ, quæ fundatur super eam describam, simul atque signa & characteres non modò huius sapientiæ & Philosophiæ immundæ, sed etiam Philosophi, qui in ea & ab ea quasi spurias enutritur & educatur. Apostolus ait, quod vera sapientia, quæ à Patre luminis oritur, est pura, pacifica, benigna, suavis, misericordiæ & fructus boni plena; non iudicâs, sine æmulatione aut hypocrisis: At è regione asserit, quod illa sapientia, quæ est ab infra, & non à Patre Luminis, sit terrena, animalis, Diabolica & contradicens veritati: & Consequenter est liirgiosa, immodesta, non suavis, bono fructu destituta atque æmulationis, contentionis & disputationis plena: Ut ergo basis seu fundatio prioris philosophiæ est Iesus Christus; ut pote qui est vera sapientia: Ita quidem fundamentum posterioris, est hominum mundanorum traditio & inventio prestigiosis Diaboli suggestionibus animata, ut hac via lites, disputationes, & oppositionem faceret in hoc mundo: Hinc dixit divinus ille Philosophus in ponendo differentiam inter duo ista opposita: In Christo sunt omnes Theauri sapientiæ & scientiæ absconditi &c: Qua verborum serie asseverare videtur D. Paulus, quod omnis sapientia & scientia & consequenter Philosophia vera, scientiæque omnes sincere, quæ ab ea derivantur & in ea comprehunduntur, continentur & sunt querendæ & inveniendæ in Christo, qui est æterna illa sapientia, & lapis verè Angularis, qui implet, informat, & vivificat omnia, & nulla hominum industria in vana mundi & Ethnorum scientia & sapientia investiganda, quippe, quæ est fallax & vix probabilitatis facie ornata, quatenus oblectis & erroneis mundanorum præceptis & non Christi spiritualibus ordinationibus innixa. Et propter istam rationem Apostolus condemnat Philosophiam verbis generalibus, agnoscit inspectione magis peculiari, quod amor veræ sapientiæ, atque idè ipsius Amator sit respiciendus & honore summo à sapiētibus reverendus. Quare certum est, quod per Philosophiam intelligat mundanæ sapientiæ studium. Nam ibi loci confiteretur, Christum esse veram Sapientiam, ut pote in quo habitat omnis plenitudo Divinitatis corporaliter. Quare sequitur, quod talis Sapientiæ amatorem seu amicum summo opere collaudet, & per consequentiam Philosophiam,

quæ super tali basi, tali lapide, inquam, Angulari erigitur disprobare nesciet: Quibus evidens est, quod duplicem Philosophiam in isto Textu intendit, & quod cautelam, quam dedit Colossionibus in evitanda philosophia & vana fallacia, solummodò illam indicavit Atheniensium, quæ ex traditione hominum & secundum elementa mundi est parata. Verum eam approbare videbatur, quæ super Christum erat stabilita. Quare ait Textus (& non secundum Christum &c:) & ibidem rationem, cur talis Philosophia sit imprimis amplectenda, ostendit: Quia, inquit, in eo habitat plenitudo omnis Divinitatis corporaliter: & per consequens ipsa ait illa sapientia à Patre Luminis descendens, super qua fundata est omnis creatura; sequitur ergo, ut is, qui est Theophilus, seu Christi Philus sit verus Philosophus, quoniam ipse est verè illa sapientia, quæ revera est radix & basis rerum omnium. Sensus ergo huiusce loci Apostoli est, quod Vox Philosophia, cùm esset vocabulum iuxta Ethnorum inventionem, idè reiicienda erat respectu rudimentorum & regularum ejusdem erronearum: Quatenus facta & fabricata erat juxta traditionem hominum infidelium, quæ Christianos ipsos & multò magis Ethnicos sive gentiles in errores & à vera Dei cognitione deducit, quàm ut eos in viam veritatis & divinorum scientiam dirigat: Et ob hanc causam, multi faræ Idololatriæ conditio est orta, quæ ut causa est neglectus veri cultus creatoris. Imò verò & contemptus nominis ejus: adèd, ut ad venerationem & cultum creaturarum loco creatoris, per quem ipse vivunt & existunt, incitentur. Hinc ergo est, quod admonemur, ut ejusmodi philosophiam summopere evitemus. De huiusmodi ergo Philosophis, qui suam scientiam super lapide Angulari non posuerunt, & Christianis talibus, qui talibus Ethnorum figmentis innituntur. Apostolus idem hæc: Revelatur ira Dei de cælo super omnem impietatem & injustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent: Quia quod notum Dei, manifestum est illis: Deus enim illis revelavit: Invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea quæ facta sunt intecta, conspiciuntur: Sempiterna quoque ejus veritas & divinitas, ita ut sint inexcusabiles, quoniam cùm Deum cognoverunt, ipsum non glorificarunt, aut ipsi dederunt gratias sed in dicendo, quod essent sapientes evanuerunt in imaginationibus suis: Nam mutaverunt gloriam incorrupti Dei in similitudinem hominis & avium, & quadrupedum & serpentium &c. Quibus intinuat D. Paulus,

He. 3. 17.

Coloss. 2. 7. 3.

Rom. 1. 19.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

Paulus, quanta sit in istius mundi sapientibus seu Philosophis iniquitas, qui veritatem divinam, imo verò Divinitatem incorruptibilem, quæ inest cuilibet creaturæ, eamque falsis hominum inventionibus ita à mundanis abscondunt, ac si dixisset, quod falsi huius mundi Philosophi omnimodè conantur fictis suis delusionibus ab ethnicis partis, ut tenebræ humanæ non comprehendant vitam sive lucem illam essentialem & coelitus dimissam creaturarum ac præcipuè hominis, quæ lucet in tenebris, tamen fas non sit istam divinitatem in creaturis discernere. De hisce etiam Salomone: Vani sunt homines omnes à natura in quibus inest ignorantia Dei, & qui ex ijs, quæ spectantur bonis, eum, qui est, intelligere non potuerunt, neque ex operibus consideratis, ipsum artificem agnoverunt &c. Quod autem Spiritus iste divinus sit in omni creatura in eo alibi arguit affirmando, spiritum Dei incorruptibilem inesse omni rei &c. Hoc etiam confirmatur multis alijs locis, ut antea est dictum. Quare opus habet quilibet Christianus, ut sit in legendo philosophiæ Ethnicorum cautus, & ut sibi optime constet, secumque iterum iterumque duorum prædictorum philosophorum sententias idque seriò ponderet. Sed præcipuè præceptorum prioris eorum (D. nimirum Pauli) recordetur, qui, quando mundanos Athenæ Philosophos ignotum Deum adorantes invenisset, novam ipsis philosophiam & sapientiam ijs omnino in cognitam, Iesum videlicet Christum prædicabat, quæ quidem Doctrina videbatur illis aliena, ita ut irabundi in hæc verba prorumperet: Quid vult seminare verbum hic dicere? Alij verò novorum demoniorum videtur esse annuntiator, quia Iesum & ejus resurrectionem annuntiabat: Quibus fat liquidò constat, quod vera sapientia nec ad aures eorum pervenerit, nec in corde eorū radicem habuerit, unquam. Imò consideret velim, quod de spurjijs istis Philosophis cum ipsorum sapientia seu Philosophia Apostolus intellexerit in loco antea citato, ubi, ait: Videte ne quis vos decipiat per Philosophiam & inanem fallaciam &c: Hoc est, ut Athenis docebatur: Videlicet cum vanis fallacijs, subtilitatibus & contentiosis cavillationibus & Proteoticis distinctionibus: utpote quibus philosophus talis instar Protei sensum suum in quamcunque significationem sive veram sive falsam convertere potest: unde fit, ut homines tali doctrina dubijs impleantur, quatenus viam doctrinæ sapientiæque veræ planam relinquendo per suos labyrinthos & semitas nebulosas & incertas faciāt inquisitiones: Nonne docemur, quod spiritus, qui est veræ philosophiæ fundamentum sive subiectum unicum & simplex: & per consequens in omni simplicitate quærendus? Nonne dicitur, quod sit modestus, suavis, perspicuus, benignus, pacificus & sine emulatione? Et

tamen nos Christiani volumus potius amplecti spiritum & philosophiam jurgijs, fallacijs, disputationibus contentiosis & ambiguitatibus deformatam. Sapientia ergo vera, tūc sit pacifica & nulla ambiguitate freta, disputationibus & cavillationibus litigiosis non habet opus, nec requirit ad ejus investigationem distinctiones infinitas, aut quidditates vanas ex inventione humana partas, quæ potius discipulum ratione sua multipliciter in ignorantiam ducit, quàm ut eum in nudæ veritatis lumen introducat: cū ē regione sapientia falsa tam abundat distinctionibus, tot scaturit evasionibus subtilibus, ita obnoxia est disputationibus sophisticatis & contentiosis, tantā multipliciter est confusa & in conclusionem tam difficilis est, & fructu bono vacua, ut loco grani veri & essentialis veritatis nihil præter accres, verba, dico, loco realitatis invenerimus, & (ut verbo dicam) apparet, sed non est reale. Corpus videtur, cū revera sit mera umbra. Quod etiam Apostolus sic confirmat: Prædicatio mea non est in persuasivis humanæ sapientiæ verbis, sed ostensione spiritus & veritatis. Et alibi: signa apostolatus mei facta sunt super vos in omni potentia, in signis, virtutibus & prodigijs. Atque iterum: qui tribuit vobis spiritum & operatur virtutes seu miracula in vobis &c. Ecce ergo, quomodo sapientia ista Christianorum secum ferre solet potentiam & virtutē, quas D. Iacobus in textu antea citato appellat bonos fructus: Cū ē contrariò, D. Paulus vocat philosophiam Paganorum fallaciam inanem, & consequenter bonis fructibus orbatam sive destitutam: Vnde concludere videntur, quod nulla sit philosophia fructificans aut philosophus bene fructificatus, præterquam illa, quæ in vera & essentiali sapientia Iesu Christo versatur. Hæc nos Christiani videmus esse vera, & tamen in isto seculo caduco (in quo Satan videtur habere dominium) philosophia prædicta vana & terrena, quæ est præstigiōsa confusione obfusata, tantam habet in mundo isto æstimationem, quod Christus, qui est vera sapientia assidue inter philosophicos ejus cultores ob eorum ignorantiam crucifigitur, & sepelitur in nebulis seu obscura abyssu philosophiæ istius Ethnicæ, quam ipsi tanta veneratione videntur adorare & fervore insigni & tanta devotione amplecti. Aristotelemque ejus inventorem sequi, ac si esset alter Iesus Christus, qui à cælis ad terram pro salute populi & ad aperiendum generi humano scientiarum & sapientiæ veræ thesaurum descendisset. Sed observetis obsecro, quibus characteribus ac coloribus Apostolus istiusmodi philosophos vanos cum eorum contentionibus & sophisticationibus describit: Si quis, inquit, aliter docet & non acquiescit in sanis sermonibus Domini nostri Iesu Christi, & qui secundum pietatem

Iacob. 3. 15.

Sap. 13. 1.

Sap. 12. 1.

Aq. 17. 18.

Sap. 7. 22.

1. Cor. 2. 4.
1. Cor. 12. 12.
Galat. 3. 5.

1. Tim. 6, 5.

est doctrinae, superbus est, nihil sciens, sed languens circa quaestiones & pugnas verborum, ex quibus oriantur invidiae, contentiones, blasphemiae, suspiciones malae, conflictationes hominum mente corruptorum & qui veritate privatae sunt, existimantium, quæstum esse pietatem: A talibus separa te &c. Vehementer opto, ut quilibet Peripateticus Christianus, qui suum tempus secundum Aristotelis leges & morem in vanis disputationibus & cavillationibus conterit, & seipsum insipientem cogitat tali conatu ad summum illud philosophorum pertingere sperat; ipsum, inquam, opto & admoneo, ut ista patienter (omni partialitate & invidia sepositis) consideret, & serio secum cogitet, quid nulla sit talis in Ecclesia Dei, hoc est circa quam philosophia vera versatur, verae Sophiae tabernaculis, vel (si vultis) in sincera philosophia seu sapientiae verae domo consuetudo, uti nos docet Apostolus: Nam ista multiformis inventionis humanae sapientia, tam dissonans est à vera illa, unica & simplici Dei, qui infinitae hujus mundi philosophiae religionis ab illa vera & unica, quæ est à Deo, dissentientes sint ortæ. Hinc ergo est, quod tot sint nimirum philosophiae istius sectae differentes, Peripatetica, Stoica, Epicurea &c. quarum quaelibet infinitis disputationibus & litigiosis cavillationibus suam sectam statuere & sustinere est aggressa. Hæc etiam erat illa causa errorum tantorum in Ecclesia Dei, tam inter Christianos, quam Turcas & Iudæos: Nam inter Christianos erat multorum schismatum & hæresium origo, quas omnes nihilominus ad unius veri Dei (qui est æterna unitas) & ipsius sapientiae simplicis inquisitionem æstimare videtur.

1. Cor. 11, 16.

Hinc ergo D. Paulus: Convenientibus vobis in Ecclesia, si quis videtur contentiosus nos talem consuetudinem in Ecclesia non habemus &c. At sciendum est, quod sanctae sapientiae domus est Ecclesia: utpote, quæ est Christi domus. Concludimus ergo, quod tot sint in Christiano hoc mundo deceptionis viæ ratione evasionum & distinctionum, atque sophisticationum Aristotelicarum, quæ more alterius Protei subiectum argumenti in sensum varium & multiformem transmutare solent, ut sapientiae veritatem præstigioso falsitatis velo occultare nitantur, ita ut veritatem (quæ per se est nuda & simplex) quasi nasum ex cera efformatū, quocumque pro libito volunt, convertant & in speciem variam mutant. Hic ergo non modo violatur veritas, sed etiam homo simplex & bonae voluntatis deluditur & in malum loco boni seducitur. Apostolus hoc huiusce seculi philosophorum ænigmaticorum seu sophistarum genus, quod instar Thraconum gloriosorum in suis imaginationibus elevantur) vivis hæc coloribus depingit: In novissimis, ait, diebus instabant tempora pe-

2. Tim. 3, 1.

riculosa &c. erunt homines seipfos amantes, cupidi, elati, superbi &c. semper discentes & nunquam ad scientiam Veritatis pervenientes; quemadmodum autem Iannes & Mambres resistunt Moyfi, ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente & reprobi circa fidem & ultra non perficient: Insipientia enim eorum erit manifesta omnibus, sicut illorum fuit, Tu autem assecutus es meam doctrinam &c. Iam vero certum est, quod doctrina ejus circa veram versabatur philosophiam, cujus fundamentum erat Iesus Christus; veram, dico, sapientiam & lapidem Angularem, qui universam creaturæ fabricam sustinet & inest omne in omni, & implet sua virtute essentiali omnia, ac denique operatur omnia in omnibus: Quæ quidem doctrina est intentioni & rudimentis Ethnicorum contraria, qui infinita statuunt in isto mundo (ut dictum est) agentia, cujusmodi sunt Angeli, Daemones, Stellæ, Elementa, Meteora, Ignis, Aqua, calidum & frigidum: Homo, bestia, Plantæ, mineralia & cætera, quos omnes volunt loco subalternarum causarum agentium se habere: Hos enim ex seipsis & sine numinis cujuspiam assistentia operari putant: cum tamen nihilominus certum sit, & à sacra pagina decretum, quod non sit præter unicum agens Catholicum Essentiā indivisibile in multis & quasi infinitis hujus orbis mansionibus seu organicis vehiculis, quod in illis operatur omnia in omnibus & supra omnia. Et hæc eorum doctrina tanto ignorantiae & erroris veneno intoxicavit Christiani mundi philosophos, qui firmiter ejus sectae adherent; ut distinguendo dicant, Deum ubique esse præsentem virtualiter sed non substantialiter seu essentialiter, quasi verò Dei virtus possit esse sine ipsius essentia, ut ab ipsius Divinitate, quæ est indivisibilis, possit separari: atque ita somnare videntur, accidentia esse in Deo, quæ ab ipsius essentia possunt dividi: vel saltem distinguunt & dicunt, quod ipse operetur omnia principaliter & mediatè, hoc est, ut prima rerum causa: atque (inquiunt) infinitæ sunt causæ secundariæ, ut antea diximus, quæ ex se & per se soleant operari. Sed si ista eorum asseveratio sit vera, admiror ego, quomodo Deus dici possit implere omnia & operari omnia in omnibus; si sit solummodò primaria seu efficiens causa causarum, & non causa omnium actionum mundanarum universalis, mediante ejus verbo seu spiritu, quem misit in mundum: At voluntatem suam tam in cælo, quam in terra præstantiam? Quid pluribus opus est verbis? Cum Apostolus expressè nos doceat: Quod sint, qui dicuntur Dij sive in cælo sive in terra (si quidem sunt Dij multi & domini multi) Nobis tamen est unus Deus Pater, ex quo omnia & nos in illo, & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum: sed non in omni-

1. Cor. 8, 5.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

bus est hæc scientia. Hæc ille: Quo Theophilosophi sermone quilibet sagax Christianus decernere queat, quàm adversus ipse sit virtuti imaginariæ actuique immediato aut Dæmonum & intelligentiarum, aut stellarum cum influxibus earum, aut qualitarum elementorum, aut ventorum & aliorum meteororum, aut aliarum creaturarum juxta decretum Petipateticorum, cum ejus verbo important, quod omnes actus, siue sint mediati siue immediati sunt à Deo Patre per Filium Iesum Christum. Et quam vis ejusmodi creaturæ appareant in externa demonstratione, quod per se & sine aliquo agente magis interno & centrali agunt & operantur: tamen philosophus iste noster facit nos docet per Regulas suæ philosophiæ (cujus basis est vera sapientia Iesus Christus) quod ipse causam nullam aliam agentem verè essentialem apprehendere possit, præter unam, ex qua sunt omnia; & aliam, per quam sunt omnia: quas nihilominus ambas personas agnoscit esse in essentia non nisi unam: Nam cum unum agens non sit nisi emanatio alterius; & per consequens nullo modo ab essentia abterius magis divisus, quàm radius Solis à Sole, non est equidem mirum, si ipse solus in bina proprietate operetur omnia in omnibus haud mutata Essentiâ, idque præcipue, quoniam inest omnibus essentialiter (ut Salomon habet) Hæc est firmissima, & verissima puræ philosophiæ asseveratio: Quare quicquid philosophi mundani seu Aristotelici dicunt, & subtilitate fallaci nobis persuadere videntur, quod est veræ philosophiæ axiomatibus oppositum; illi quidem nullo modo credere debemus. Atque huic rei videtur D. Paulus istiusmodi sermonis filo astipulari. Miror, quod tam citò transferemini ab eo, qui vos vocavit ad gratiam Christi in aliud Evangelium. Sunt aliqui, qui vos conturbant, & volunt convertere Evangelium Christi: sed licet nos aut Angelus de cælo Evangelizet vobis, præterquam quod evangelizavimus, anathema sit &c. Quare cum Aristotelis doctrina & sapientia sit magna ex parte positionibus & rudimentis veræ sapientiæ & philosophi puri opposita, non decet, pium aliquem Christianum fidem ei adhibere, quatenus (juxta D. Iacobi sententiam) contradicit veritati & doctrinæ Bibliorum sacrorum est contraria. Quare talis doctrina seu sapientia spuria dicitur ab ipso esse terrena animalis, diabolica. Atque hinc est, quod D. Paulus discipulo suo Timotheo hæc scribit. O Timothee depositum custodi, evitans profanas vocum novitates, & oppositiones falsi nominis scientiæ, quam quidam promittentes circa fidem excide-

runt gratia tecum. Quo videtur discipulos suos præmonere, ut sophisticis philosophiæ mundanæ allecationibus minime capiantur vel decipiantur, quippe quæ est veritati contradictoria, nec est pacifica, sed perturbationibus verbosis & vanis disputationibus plena, & expresse intimat, talem, Philosophiam falsam & non rei veritati debere pro scientia haberi, non minus, quàm aliæ scientiæ spurie, quæ exinde dependent. Porro etiam insinuat videtur suis discipulis, quod tales Christiani, qui nimia devotione & fervore eam profitentur, sint mediante astutia ipsius & fallaci ejusdem suavitate introducti in errores insignes in respectu fidei, quæ æternæ istius sapientiæ anchoræ firmè adhaeret. Porro etiam ista in eodem sensu dat Colossiensibus suis discipulis cautela antea à me citata: Cave te (inquit) ne quis vos decipiat per Philosophiam & vanam fallaciam secundum traditionem hominum & secundum Elementa hujus mundi, & non secundum Christum Iesum &c: Quibus nos Christianos jubet, ut relinquamus falsam Athenæ Philosophiam, & ut amplectamur illam veram quæ est secundum Christum. Et ob hanc rationem ait, in eodem Textu: In Christo ambulate radicati & ædificati in ipso &c. Quo arguit, Christum esse unicū lapidē Angulārē & basim veræ Philosophiæ: Quatenus omnes creaturæ; imo verò & universus mundus ipsum pro existentiæ & essentiæ suæ (quæ sunt Philosophiæ subjectum) fundamento habeant. Et consequenter liquet, quod fundatio Philosophiæ ethnicæ sit arena sive sabulosa & nullius proinde valoris, vigoris aut existimationis. Hinc alibi D. Paulus Fundamentum aliud nemo potest ponere præter id quod positum est, quod est Iesus Christus: At jam, quod hoc falsis gentiliū fundamentis opponitur, idem Apostolus sic probat. Hoc dico, ne ambuletis sicut & gentes ambulant in vanitate sensus sui, tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vita Dei per ignorantiam, quæ est in illis propter cecitatem cordis eorum &c: Ac si diceret. Ne ambulate secundum vanitatem philosophiæ seu sapientiæ gentium, & Ethnicorum, quoniam ipsi intellectum tenebris obscuratum habent, hoc est, sapientiā falsā & imaginariā ducuntur & per consequens à vijs veræ sapientiæ Iesus Christi alienantur propter suam ignorantiam.

Restat jam, ut in proximo loco ad errores particulares falsasque philosophiæ Aristotelicæ positiones aperiendas & enucleandas perveniamus, ut eos hac via mundo judicioso per comparisonem, vanitatem, falsitatem illius cum bonitate & perfectione alterius clarius & luculentius exponam.

CAPVT. VI.

*In quo doctrina Ethnicorum Philosophorum falsa ac erronea;
ac illa præcipue Peripateticorum explicatur: ubi etiam
probat, quasdam ob rationes, quod illa sit super hujus
mundi sapientiæ bases & non super illas sapientiæ à
Deo descendenti edificata.*

Non nullos Aristotelicorum ingenio acutiores jam nunc (ut mihi videtur) replicantes & dicentes audio: Quomodo potest vir iste verbosus probare, quod sapientia illa, quæ est philosophiæ peripateticæ fundamentum non sit de supra, hoc est, de Deo, quiescit luminis Pater.

1. Cor. 1. 20.
1. Cor. 3. 19.

Ad objectionem istam discutiendam, necesse est, ut duas illas sapientias ab Apostolo propositas ad invicem conferamus. In primis D. Paulus ait. Deus stultam fecit hujus mundi sapientiam. Et alibi: Sapientia hujus mundi est stultitia apud Deum: Deus enim novit cogitationes sapientum, quod stultæ sunt. Atque ob istam causam Apostolus hæc alibi: Nos non spiritum hujus mundi accepimus, sed spiritum, qui ex Deo est, & quæ à Deo donata sunt nobis, loquimur, non in doctis humanæ sapientiæ verbis, sed in doctrina spiritus, spiritualia spiritualibus comparantes: Animalis enim homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei: Stulta enim sunt illi & non potest intelligere &c: His Apostoli verbis bene ponderatis, inquirendum est in primis, an Aristoteles esset homo animalis nec ne. Si verò inveniat talis, quid ab ipso est ex pectandū præter sapientiam mundanam cum Philosophia tali, quam D. Iacobus vocat animalem, terrenam & Diabolicam, quæ ex se ipsa nihil est, nisi mera stultitia: Cum animalis homo (ut ejus verbis utar) non percipiat illas res, quæ sunt spiritus Dei: Stultitia enim est illi. Ab hujus modi ergo Philosophia jubet nos Apostolus cavere, quoniam fundatur super traditionibus hominum & elementis hujus mundi & nō super Christo. Verum sapientiam græcanicam magis directè sic explicat, eamque ab illa Iudæorum & Christianorum distinguit: Sapientiam græci querunt; Iudæi signa; nos Christum crucifixum prædicamus &c: Quibus arguit, quod græci querunt sapientiam mundanam, quæ præcipue consistit in speculatione seu contemplatione, ut è regione illa Iudæorum versatur in praxi, nimirum in signis & ocularibus demonstrationibus, ut pote sine quibus fidem adhibere nolunt: Ac tandem tertiam nominat Sapientiam nimirum veram, Iesum Christum, in quo erat plenitudo divinitatis corporaliter. Atque hæc est illa realis ac sincera de sursum à Patre Luminis sapientia, quæ à Christianis est omni diligentia inquirenda, quippe super qua quilibet verus Philosophus suæ Philosophiæ fundamentum, juxta hoc Apostoli ponere debet: Fundamentum aliud nemo

1. Cor. 2. 12.

Coloss. 2. 8. 9.

1. Cor. 1. 22.

Coloss. 2. 9.
1. Cor. 3. 11.

potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus. Si autē replicant hujus seculi sophistæ, quod fortè Aristoteles ad Christi cognitionem aliquo modo pervenerit, vel saltem in sapientiam Moyse & Prophetarum, licet de longinquo inspexerit; hisce respondeo, quod, ut Aristotelis ætas verbi incarnationem præcederet, ita etiam manifestum redditur, quod in doctrina Moysaica, quæ in creatione & ordinatione mundi per spagyricum divini verbi actum consistit, quatenus scriptis suis mundum ab æterno fuisse tradidit, parum aut nihil omnino, intellexit. Fateor Platonem, qui huic erat magister, magis in sapientiæ veræ subiecto fuisse versatum, uti ex illius scriptis colligere fas est. Verum ejus discipulus Aristoteles, vanā gloriā elatus, per quandam immanem à disciplina Stoica seu Platonica deviationem unice in mundo Sapientis nomen sibi arrogare cupiens, novam sapientiam seu Philosophiam mundanam, quam postmodum Peripateticam (ipsam ab alijs distinguendo, seque ejusdem principem esse ebuccinat) nominavit, atque ita Philautiā insigni inflatus veritatem figmentis & falsitatibus infinitis ab imaginatione seu conceptu proprio partis eo inquinavit. Hinc orta est Philosophia Aristotelica ex malo bonoque; falso, inquam, & vero ex sapientiæ modico & stultitiæ plurimo conflata: Cum è regione sapientia pura & simplex ex sola veritate sit constituta; quippe à solo spiritu Dei ordinata. Præterea à si doctrina Peripatetica stoica, aut Epicurea fuisset perfecta & secundum institutiones veræ sapientiæ Iesu Christi, cur tantò odio verum & sacrum illum philosophum D. Paulum persecuti sunt spurij Athenæ sapientes, quando ipsis veram sapientiam Christum Iesum prædicaret? Hisce ergo colligere fas est, qualis sit illa sapientia, super quam Aristoteles suam ædificavit Philosophiam, nempe ex se ipso inventa & tradita, & per consequens mundana & humana, & non illa sincera, quæ est de Deo. Verum ut propius Enucleo tenus quasi ad rem ipsam accedam: Ambas sapientias ab Apostolo Iacobo propositas ad invicem comparabo, ut exinde intelligatis, quæ earum sit dignior & à pijs hominibus magis amplexanda: Inquit Iacobus: Sapientia contradicens veritati non est à Patre Luminis, nec est pacifica, nec modesta, sed terrena, animalis & Diabolica. At sapientia & Philosophia Aristotelica; est hujusmodi, quippe quæ est ligitiosa, & disputa-

A. 17.

Iacob. 3. 15.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

2. Tim. 2. 23.

putationum, fallaciarum cavillationum ac controversiarum plena: Quæ omnes ipsius proprietates naturæ & conditioni veræ sapientiæ opponuntur. Hinc erat, quod Timotheus à magistro suo Paulo erat admonitus, ut se à societate eorum separaret, qui doctrinam à vera sapientia differentem docent: affirmando, quod ipsi, qui ita faciunt superbiā sint elati & nihil sciant, sed circa quæstiones vanas & contentiones verbosas, versantur, ex quibus oritur litigium &c. At talis est Aristotelicorum Christianorum doctrina ac Philosophia, ut pote cujus mos & consuetudo est semper in quæstionibus, disputationibus, & cavillationibus versari: Atque hæc est ratio (ut dictum est) tantæ æquivocationis & distinctionum multitudinis, quæ viam struunt tam ad falsitates, quam ad veritates sustinendas & defendendas: Vnde ortæ sunt inter homines tot non modò (ut supra declaravimus) Philosophorum, verum etiā Religionū atque opinionum sectæ, ex quibus disputationes, litigiosæ contentiones non modò in Academiarum scholis, sed etiam inter differentes vulgi in religione factiones: At verò, si eorum Philosophia aut sapientia esset super Iesum Christum lapidem unicum Angularem erecta (qui, ut est omne in omni, ita quidem, est essentia unica & simplex) convenirent procul dubio tam scholares docti, quam homines imioris vel minoris conditionis in unitate unica cū ipso, qui est non nisi unus & idem in nobis omnibus: Nam in ipso & per ipsum facti sumus fratres, atque etiam hæredes cum ipso, regni æterni: Atque iterum cum ipso vivamus, moveamur, & habeamus nostram existentiam (ut D. Paulus testatur) Debemus sine ulla quæstione aut disputatione noscere, illud summum bonum in nobis met ipsis, quod sapientes veri cujuslibet seculi, tanta Deligentia quæsiuerunt & appetitu Tantaleo affectarunt: Nonne nos docet Philosophia Christiana, quòd regnum Dei sit intra nos? Et quòd in nobis sit omnium mirabilium operator: & quòd simus Templum Dei & Spiritus Sancti. Et quòd simus membra Christi? Quòd cū ita sit, cur inter nos orentur contentiones, disputationes & cavillationes vanæ circa quæstionum multiformium & verborum ambiguitates? Aut cur sensus nostros maturiores stolidis corrumperemus & perturbaremus distinctionibus, ab inventionibus humanis & stultā ac Diabolicā hujus mundi sapientiā ab Unitate derivatis recedimus: Cū in ita faciendo, in abyssum multitudinis, seu barathrum ignorantie nos immergamus? Nam solum & unicum veritatis opnamen est, ut in via recta per obscuras erroris nebulas (in quibus stulta hujus mundi sapientia & Philosophia super ipsam fundata, intellectus nostros misere involuit) ad fontem unitatis & concordie quæ est æterna sapientia nos conducat. Hinc ergo vide-

A.C. 17.

Luc. 17. 21.
1. Cor. 6. a. 19.

mus, quā contraria sapientia Græcorum sit illi Apostolorū. Vnde fit, ut D. Paulus admonere videtur discipulū suū Timotheum, ut evitet profana & vana jurgia & oppositionem scientiarum falsō sic dictarum: Quam dum aliqui sunt professi, erraverunt circa fidem. Quare omnes Christiani, qui habent suam fidei anchoram nimis firmiter philosophiæ Aristotelicæ affixam, debent serio secum ponderare, quòd magister eorum supereminens D. Paulus tanto fervore & zelo ipsos videtur præmonere, nimis diligentem observationem philosophiæ Ethnicæ, (quæ consistit in litibus, quæstionibus, sive dubijs, verbositate vana & oppositione scientiarum) esse in causa, quòd Christiani zelosi sine intellectu decipiantur, & respectu fidei in vera sapientia erraverint, ut testatur Apostolus.

1. Tim. 6. 20.

Præterea Apostolus dicit: Sapientia contradicens veritati non est de supernis, sed terrena, animalis & Diabolica &c: Iam verò certus sum, quòd quilibet fidelis Christianus strenuè defendat & sustinebit sacrum Biblion esse ipsius veritatis fontem, Quod cum ita sit, quid respondebunt Aristotelici Christiani, si planè & expressè probavero, doctrinam Aristotelicam esse solido sacrarum literarum sensui & menti contrariam & contradictoriam? Communis est inter Sophistas elegantes asseverare, cū aliqua contradictio inveniatur inter philosophiam Græcanicam & assertionem sacram: quòd verum est secundum philosophiam; verum in scripturis aliter longè invenitur: Quibus respondeo, quòd si aliqua inveniatur in contentis unius & alterius disciplinæ differentia, ibi procul dubio magnus reperiendus est error in istarum aliqua & per consequens una est contradictoria alteri, sequitur ergo, quòd harum doctrinarum unica debeat ortum suum à sapientia terrena & mundana habere. Iam velim, ut quilibet Christianus pius cum, diligentia perpendat, an Dei verbo ad hæere potius conveniat, quòd est summa, veritas, quam aut affirmationibus & assertionibus, Aristotelicis, qui suam sapientiam à patre mendaciorum derivavit. Alij dicunt, quòd homines se tam profunde in naturæ secretis seu philosophia naturali immergant, ut ex Christianis Atheistæ fiant, ut pote qui (ut ajunt) nullam volunt divinitatem agnoscere. Necessè habemus credere, quòd de philosophia Græca & non de illa Iesu Christi intelligant, ut pote quæ spiritum hominis intellectualem dirigit & conducit ad Thronum & sedem maiestatis divinæ, ipsique assidue suadet, ut evitet ac relinquat pessimam hujus mundi multitudinem, ut ad unionem beatam contrahatur, à qua sui spiritus essentia erat ab origine extracta. Tertia hominum species, animo videntur infestari & graviter ferre, quòd philosophus aliquis discursum de divinitate habeat; imò verò credunt, esse in quo

Iacob. 3.

quoque audaciam & præsumptionem haud exigua, axiomata seu testimonia scripturarum ad principia & causas philosophiæ veræ confirmandas allegare, audacter, sed inconsultè satis asseverantes: Biblia sacra hominem solummodò, quid sit ad ejus salvationem conveniens, docere, hoc est, ut timeamus Deum ac proximos diligamus, quasi vero scripturæ sacræ aliquid in vanum scripsissent: Et tamen expressè & apertè ex ijs intelligimus Quod omnis Theſaurus sapientiæ & scientiæ abscondatur in Christo. Et alibi: à me discetis omnia: atque iterum: Spiritus Sanctus vos docebit omnia. Porro etiam ex ijs elicere fas est, tria illa principia, ex quibus Deus creavit omnia, nimirum tenebrosam abyssum, quasi materiam primam, à qua primordialiter omnia; aquas, ex quibus omnia, & spiritum formalissimum Dei, per quem omnia: Ex ea etiam elicimus veram & infallibilem meteororum generandorum rationem, & condensationis & rarefactionis mysterium, causam internam & generationis & corruptionis & actionis atque passionis omniumque aliarum rerum, quæ in scientia philosophica excogitari possunt, quæ omnia Aristotelici vocant naturalia: Hæc, dico omnia directè, planè sine ulla sophistificatione in pagina sacra pertractantur: Atque etiam scientia illa, quæ ad moralitatem & gubernationem politicam spectat, cum cæteris scientijs tum liberalibus, tum mechanicis, quemadmodum est ante declaratum. Quid, Anne erant hæc vanè & inaniter à spiritu veritatis expressa? Minime profectò, sed hos scrupulosos & intellectu destitutos potius culpare debemus, qui minime scripturarum sensum percipientes, tanta temeritate de eo indicare præsumant. Nam si istiusmodi curiosi cum diligentia considerare velint, quod philosophia in sensu suo originali importet philosophiam seu sapientiam, agnoscerent profectò & confiterentur, quod vera & essentialis philosophia seu sophia, sit nihil aliud, quàm sacra ista sapientia, sive spiritus disciplinæ sanctus, qui præcipuum est utriusque testamenti sacrosancti subjectum; & consequenter tam philosophiæ veræ, quàm Theologiæ fundamentum. Vnde etiam apparebit, quod sacra philosophia sit quasi radix, ex qua Theologia oritur: cum sit expressio Divinitatis & actionum ejusdem in creaturis: Nam nullibi in pagina sacra reperitur, quod Deus esset unquam à scripturis nominatus, nisi quatenus considerabatur in hoc mundo quem creavit & creaturas ejusdem. Ita dicitur quod indueret lumen quasi vestimentum: Et quod sit ignis consumens: Et quod impleat coelos, & quod faciat terram scabellum pedum suorum: Et quod posuerit suum tabernaculum in Sole: Et quod fecerit tenebrosam nubem suam ta-

bernaculum: Et quod locutus sit à coelo in tonitru, Et quod sermonem habuisset cum Iobo in turbine, Et quod spiret à Septentrione & Austro, Et quod sit ubique. Etiam dictum est, quod spiritus ejus in forma columbæ descenderet à coelo, atque etiam in forma linguarum ignitarum: & quod impleat terram: & quod hominem fecisset suum templum: & quod sit in omni re: Et, ut verbo dicam, scripturæ mentionem faciunt de Deo in nulla alia re, quàm essentialibus hujusce spiritus in omni creatura operationibus. Quare affirmare mihi liceat verà philosophiā, quod, quatenus ejus fundatio sancta est, disciplinæ spiritus, sit nihil aliud in effectu, quàm Theologia, & nihilominus distinctionis cujusdam causa dicere liceat, quod philosophia essentialis inquisitionem faciat de summo bono, movenda à circumferentia aut externo versus centrum vel internū ad inveniendam vel enucleandam eternam illam essentiam, quæ est omnium creaturarum centrum, cujus circumferentia est nullibi: & est solum bonum & in omnibus rebus actor, atque ita procedit (ut alibi est dictum) à demonstratione à posteriori, hoc est, à visibili creatura ad invisibilem creatorem: juxta D. Pauli & Salomonis antea citata præcepta, quorum prior dicit: invisibilia Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus veritas & divinitas &c. Posterior: Vani sunt hominis omnes naturæ, in quibus est ignorantia Dei, & qui ex ijs, quæ spectantur bonis, eum, qui est, intelligere non potuerunt: Neque ex operibus consideratis, ipsum opificem agnoverunt. At Theologia videtur perviam oppositā movere, nimirum à radicali centro seu invisibilitate Dei atque interno actu creaturæ, quasi demonstratione à priori ad circumferentiā seu creaturæ externum. Quibus videre liceat, quod utraque scientia ad unam metam sive finē, hoc est, ad unum summum bonum collinet: Et tamē sunt nonnulli hujus mundi academici, qui ultra limites creaturæ in sua inquisitione se elevent, hoc est spiritum istum ultra sphaeram Lunæ, imò verò & ultra mundi concavitate magines quaerunt; atque hoc modò ipsum absolute à creatura dividere & distinguere conantur: qua ipsorum imaginatione & progressu scalarum sine gradibus ascendere tentant: volunt (inquam) ad summum rerum cacumen seu fastigium scandere nulla consideratione ad infimum ejus gradum habitā, in eo, quod Deum & sapientiam æternam sine ullo ad creaturas respectu investigato aggrediantur, cum à Te tu sacro instruamur, quod spiritus iste non sit à quolibet nostro remotus: & per consequens, opus non est, ut illum, ultra ignis sphaeram aut in cælis superius inquiramus; cum propinquior sit nobis, quàm quis imaginari queat (ut divi Pauli verbis utar) At non est

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

mirum, quod Academicorum nostrorum nonnulli, philosophiæ Peripateticæ spatio 7. annorum vel ulterius addicti, falsis ipsius rudimentis adeo corrumpantur, & tam parum de essentiali Divinitatis in creaturis natura intelligunt, ut cum ipso (expirato illo tempore) ad altiore promoveantur functionem sive professionem, Theologiam nimirum, reddatur ijs adversissimi qui mysterium divinitatis in creaturis agnoscunt: Et quamvis scripturas pluribus in locis, verbum Dei seu spiritum incorruptibilem, tamē asseverare animadvertunt distinctionibus Academicis, quas ex philosophis planē ethnicis & agilibus atque obsequiosis eorum commentatoribus accipiunt, ita nudam & simplicem veritatem nobilis & qui vocationum involunt, ut eam profundioris dubij & ambiguitatis abyssu, quam fuit antea immergant: Verbi gratia, cum integer Biblij divini concentus sit, quod Deus sit in omnibus & super omnia & quod spiritus disciplinæ sanctus sit in omni re: ipsorum statim nonnulli distinguendo respondent (uti supra est declaratum) quod in omnibus sit virtualiter, sed non essentialiter: Quasi verò ipsius virtus à sua essentia distingui queat. Iterum: ubi dicitur: quod Deus operetur omnia in omnibus. Verum est (dicunt) quatenus causa principalis & primaria: sed (inquiunt) sunt multa secundaria & subalterna agentia, quæ sine prima rerum causa per se & in se agunt: ut sunt Angeli, Stellæ, Elementa, Meteora, & creaturæ compositæ &c. Atque ita Aristotelicis istiusmodi sophisticationibus, rei à scripturis testificatæ veritatem, quippe quæ simpliciter & plano sermone dicunt, quod Deus operetur omnia in omnibus commaculare aggrediuntur: Nam si Deus cum, in & per spiritum suum essentialem implet omnia, necesse habemus credere, quod spiritus ille operetur omnia in omnibus & in omni creatura, quam immediatē implet: idque sine ulla creaturæ assistentia, utpote quæ nihil habet, quod non à creatore acceperit: Quod autem à Deo accepit, à Deo separari non potest: Nam quomodo possibile est, ut organum creatum possit ullo suo actu creatorem suum adjuvare, qui ipsum implet & in ipso tantummodò agit & operatur quid & quando vult? Ego (ait propheta) sum Dominus faciens omnia solus & nullus mecum. Neque videretur hoc cuiquam alienum, cum ipsæ scripturæ testentur, quod ipse sit omnia in omnibus. Atque iterum (ut antea) Incorruptibilis Dei Spiritus est in omni re. Et idem alibi: In Christo omnia sunt condita per Christum & in Christo omnia sunt creata, omnia in ipso constant, ipse est in omnibus primatū tenēs &c. Non intelligit, istam Dei præsentiam esse per accidens, sed essentialiter. Quod cum ita sit, sequitur, quod ista Distinctio cum omnibus alijs ejusdem farinae sit falsa, quæ dicit Deum operari mediātē, sed non

immediatē, & consequenter, quod creatura possit agere per se sive immediatē sine actus divine assistētia. Ac si quis diceret, divinam essentia sive virtutē posse esse divisibilem, vel naturam divinā debere idē esse partibilem & a divina radice separabilem, quoniā est in diversis organis. Possum ergo audacter concludere & omnibus notum facere, quod si scholastici Christiani 7. illos annos, quos ad philosophiæ Aristotelicæ disciplinā assequendā conterunt, in veræ & sacrae cognitione & doctrina addiscenda, impenderent, nolissent procul dubio tam immaniter more gentiliū errare & tot quaestionibus, disputationibus, contradictionibus & jurgijs veræ sapientiæ præcepta & leges ita immaniter in fine illius tēporis oppugnare; sed ē regione aptiores seu paratiores tum postea redderentur ad procedendum in stricta & directā inquisitionis & acquisitionis sapientiæ illius mysticæ viā, quam Deus (teste Apostolo) patefecit atque ordinavit, ut electis & optimē à Deo merentibus suo tempore revelaretur, quo tandē in sanctæ illius inquisitionis fine juxta Apostolorum & virorum sanctorum Exempla, tam potentes in virtute & potestate deveniant, quā in vulgari isto statu suo verbis solis sine essentiali aliquo effectu evidenti, videntur in hoc mundo pollere: Nam bono illo fructu, qui veram sapientiam concomitare solet, erroneā seducentis sui magistri doctrinā privantur. Sed nī crederent Academici nostri Aristotelici, verba mea esse vana aut publicarent, aut replicarent doctrinam istam peripateticam majorem illis fructum & utilitatem, quā ulla alia, quæ ex Textu sacro elicitur, afferre queat: Liceat mihi in primis fructus illos hoc in loco enumerare, quos philosophia nostra sacra mundo conferre potest, & tunc postea videant istiusmodi philosophi mundani, an tam realem & essentialē ex Textu Aristotelico utilitatem extrahere valeant: Sin minus; conticeant, velim, & laudes atque honorem sapientiæ digniori concedant, & deteriores in exilium sempiternum ex hominum memoria relegent, hoc est, diligentia summā meliorem sequantur Philosophiam, eamque seria veneratione Christianā amplectantur: Pro fructu, utilitate, virtute & potentia, quæ sapiēs philosophus ex philosophia sua vera seu sapientia essentiali haurire potest hæc ex contextu sacro colligimus. Sapientiæ pretiū non novit homo, qui eam consequitur, beatus: Nam melior est ejus acquisitio auro, & præcior carbunculis, & omnia delectamenta tua non possunt æquari ei: Longitudo dierum in dextra est, in sinistra ejus divitiæ & honor. Viæ ejus sunt viæ amicitatis & omnes semitæ ejus pacis: Arbor vitæ est prebendentibus eam. Denique tenentibus eam beatus quisque. Ejus eruditio pecunijs & auro effuso electissimo præferenda: Nam melior est ipsa Carbunculis, & omnia delectamenta non possunt

1. Cor. 14. 24.

1. Cor. 15. 25.
Sap. 12. 1.
Coloss. 1. 16.

Job. 28.

Prov. 3. 13.

Prov. 8. 14.

possunt acquari ei. Ejus est consilium & aequitas & prudentia & fortitudo, & robur, per cam Reges regnant & dominatores decernunt judicium, Divitiæ & honores penes eam sunt. Melior est fructus ejus auro effuso & purgatissimo, & proventus ipsius argento lectissimo. Per sapientiam multiplicabuntur dies tui & adjicientur tibi anni vitæ. Sapientia spiritus præferendus est sceptris & Thronis, nec comparandæ sunt divitiæ ei, nec lapides pretiosi & aurum respectu ejus est, ut arena; & argentum, ut lutum: Ipsa est thesaurus hominibus, qui nunquam deficit, quo qui utuntur, cum Deo contrahunt amicitiam, Ipsa cum sit artifex omnium, docet omnia, etiam facit hominē cognoscere tam occulta, quam manifesta, atque etiam cogitationes hominum: Neminem diligit Deus, nisi eum, qui cum sapientia habitat: Est ipsa speciosior sole: Ipsa docet prudentiam, temperantiam, justitiam, & fortitudinem, quibus utilius nihil est in vita hominibus. Per ipsam habebit homo immortalitatem & memoriam æternam posteris relinquit: Emititur illa à Deo è sanctis caelis, à Throno gloriæ, ut præfens versetur cum homine in labore, ut cognoscat, quid gratum sit apud ipsum: Illa enim novit atque intelligit omnia: Ipsa homines servati fuerunt: Hæc conservavit Adamum, & potentiam dedit ei dominandi omnibus rebus: Ipsa mutorum os aperit, & linguas infantum disertas reddit. Infinitum foret, omnes sapientiæ istius facultates in Textu sacro allegatas, virtutes & potentias recitare: Cum legamus, sanctos per eam demonia eiecisse, omnes morbos curasse, & mirabilia ac stupenda præstitisse &c. Restat jam, ut Peripatetici enumerent virtutes & actus suæ fidei seu humanæ sapientiæ, & observet quilibet sagax, an quid reale aut ullius momenti mediante ea queant producere. Profecto meras umbras invenient pro substantia & figmenta pro realibus reperient. At dicent, sit scio, multa narras de tua illa sapientia, sed qua ratione est ipsa inveniendæ? Anne cui quam pro hodierno die datū est talem invenire sapientiam? Quare igitur de impossibilibus loqueris? Debitè & rite præparatis respondeo, quod Philosophiæ istius divinæ scrutatoribus procul ex sacrarum litterarum profundis ad ipsam inquirendam & comparandam proponitur: Nec enim debiliior & segnior, aut malevolentior est spiritus istius benigni & clementis virtus & actus hoc nostro, quam in seculis præcedentibus, in quibus se benigniter suis patefecit: Hoc copiose à sacris scriptis expressum habemus. Ego (ait ista sapientia) amantes mei amo, & studiosè quærentes me inveniunt me: Nam deliciae meæ vel delectationes meæ sunt cum filiis hominum. Venite, vescimini cibo meo, bibite de vino meo, quod miscui: Sapientia quærenti derivati ea non extat, scientia autem prudenti facilis est: Ip-

ipsa requiescit in animo prudentis: Non ingreditur in animam malitiosam, neque habitat in corpore, quod subjectum est peccato: Ipsa facile conspicitur ab ijs, qui diligunt eam, & invenitur ab ijs, qui quærent ipsam: Imo occurrit cupientibus. Ipsa se dignos circumeundo quærit, atque in vijs se benevole illis ostendit, atque in omni cogitatione occurrit eis. Ipsa dicit: Accedite ad me, qui cupitis me & fructibus meis, quos gigno, implemini. Denique pro modo acquirendi talis thesauri, docemur à Christo, pulsemus, ut aperiatur nobis, atque quæramus more debito, ut inveniamus: Et Ecclesiasticus multis in locis & præcipuè capite 2. a versu 1. nos modum ad sapientiam quærendam docet. Imò verò quilibet ferè Textus sacri locus, si mysticè, hoc est, spiritaliter intelligatur, atque etiam sensus ejus moralis, licet typicè aliquo modo nos ducit atque dirigit ad viam & aditum thesauri istius pretiosi investigandum, quam ego fideliter & ex animo sequar, deprecorque summum illum sapientiæ concessorem, ut mihi concedat gratiam ut ad optatam hujus summi boni metam in hac vita pertingam. Verum enim verò, sit scio, alius adhuc scrupulus mundanis ex isto nostro discursu exsurgit. Replicabunt, non esse hoc tempore opus, ut sint miracula, ut pote quæ signa solummodò in Ecclesia primitiva essent necessaria, ut mediantibus illis infideles ad fidem Christianam converterentur. Sed accedam jam propinquius ad probationes meas, quibus ostendam evidenter, quod doctrina Aristotelis sit apertus & oppositissimus sacræ veritati adversarius: Unde fit, quod ab Apostolo pro illo sapientie ramo condemnatur, quem vocat terrenum, animale, Diabolicum & veritati contradicentem.

Hicce ergo apparet perspicuè & ex sacro veritatis testimonio inferius ulterius explicabitur, quod virtus illa, mediante qua Deus manifestè in hoc mundo aut per contractionem à circumferentia ad centrum, aut per expulsionem seu dilationem à centro versus circumferentiam operatur. Nam in mysterio hujusmodi actionis contrariæ in una essentia, tam condensatio, quam rarefactio, quibus coelū, terra & omnia derivantur ex istis videlicet composita corpora, tam meteorologica, quam quæ in sua compositione seu perfectè mixta sunt, cōpleta perficiuntur. Atque iterum per istas proprietates contrarias operatur in mundo Deus aut sympatheticè, hoc est, per concupiscibilem attractionem, aut Antipatheticè nimirū per odibilem expulsionem, uti sectione hujus subjecti secunda declarabitur. Cū igitur res omnes hujus mundi vel attractione sive contractione, vel expulsionem aut dilatatione fiant, videamus obsecro quænam sit illa Aristotelis opinio de causa primaria, imò quidē immediata attractionis; ac tum postea inquiremus, num ipsa cum sensu veritatis sacræ

E conve-

Prov. 14. 6. 14
33.

Sap. 14.

Sap. 6. 13.

Eccles. 24. 23.

Eccles. 2. 1.

136. 7.

Prov. 9. 12.

Sapient. 7.

Sapient. 7. 14.

Sap. 7. a. 17.

Sap. 7. a. 27.

Sap. 8. 7.

Sap. 8.

Sap. 9. 10.

Sap. 10.

Sap. 10. 21.

Prov. 8. 14.

Prov. 8. 22.

Prov. 9. 5.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

convenient nec ne. Peripatetici omnes in hoc conveniunt, videlicet, quod venti, fulgura, Tonitrua, Cometae, nubes & huiusmodi alia meteora fiant ab attractiva solis atque aliarum stellarum virtute, quippe mediante qua vapores & exhalationes ex Terra & aquis in superiores aëris regiones attrahi atque elevari dicunt. Hinc ergo Vêlcurius secundum mentem & opinionem Aristotelis physices, cujus erat commentator, ait, Prout vapores magis minusve sunt calidi, ita altius humilivse elewantur sursum à solis calore aliorumque astrorum, sicut videmus in sole bibente & attrahente aquam &c: At ego demonstrabo, longè aliter se rem habere, efficiamque, ut quilibet humano sensu præditus faciliè & apertis oculis decernat, quod calor seu virtus nec solis nec stellarum, nec ignis nec creaturæ cuiuspiam animalis, quicquam sibi attrahendi facultatem, sed à se pellendi atque discutiendi potius habeat. Exempli gratia: Si in ignis potestate sit attrahere vapores, ad se, tunc non permetteret fumos lignorum & carbonum terrestrium tam leviter ab ejus amplexu recedere: At experientia testatur contrarium: Quippe qua docemur, quod integrum ignis officium sit densa vaporum & exhalationum subjecta rarefacere, eaque subtilia, penetrando & partes compactas dividendo atque dilatando reddere, & non ut vapores & fumos ita genitos ad se ullo modo attrahat: Nam oculariter videmus quod eos, ipsius actû procreatos discutiât & per expansum mundi spiritum dissipet: Etiam, si linteam aliquod aqua madefectum igni apponamus, percipiemus quidem quod substantia in eo aquea in vaporem fumosum virtute ignis cõvertetur: At verò tam longè abest, fumus ille ut ab igne attrahatur, ut ipsum undique per loci cavitatem sine ulla evidenti ignis attractione expandi atque dissipari animadvertamus. Simili planè modo accidit in operativa solis natura: Nam ipse suo calore aquam & rem humidam substantiamque aliquam spissam sive grossam & combustibilem subtiliat seu rarefacit, & rarefaciendo dilatat: Quod autem res humida in vaporem reducta sursum tendat, hoc non fit ab attractive aliqua in sole & stellis facultate: Sed naturali illo appetitu & inclinatione, qua levia elavari solent in altum. Quare sequitur, quod aqua in vaporem subtiliata aut solidum aut unctuosum quippiam, in fumum seu exhalationem reductum non ab aliqua externi agentis coactione, sed sponte & per se ad locum ipsi à Natura destinatum ascendat: haud aliter, quam è regione, quod grave est & ponderosum, motum suum ex propria sua inclinatione deorsum facit: Sed ut clarius ad huc ipsorum elucescat error; Qui vaporum & exhalationum è terra & mari in superiores regiones, attractione solari statuunt, vos

ad Instrumenti nostri experimentalis, seu vitri calendari experientiam referam, qua oculari intuitu invenietis, quod omnis attractio à circumferentia ad Centrum (quæ propriè attractio dicitur) efficiatur à frigore & non à calore: Nam videmus, quod frigoris virtute aqua vitro inclusa, sursum in collo vasis elevetur, & quod hoc fiat in spissatione aëris & reductione ipsius in spatium vitri angustius: At è regione observamus, quod si sol vel ignis vel manus hominis summitatè vitri pertingat, eamque calefaciat, tunc aër inclusus dilatabit & subito à caloris actione evolabit; imò quidem tam longe abest, ut aër attrahatur à calore, ut aquam antea congelativa & inspissativa frigoris facultate attractam, superius per nonnullos gradus præcipitet & deprimat. Quod cum ita sit, considerent velim Peripatetici Christiani, & sedulo animadvertant male sanam magistri sui disciplinam, quam tam sanctè & tanta cum affectione in hunc usque diem sequuntur, & secum paucis colligant, quàm immaniter & more grosso ipse in præcipuo Meteorologiæ suæ argumento erraverit. Quid ergo ulterius ab eo est expectandum, quin ut tota ipsius fabrica persè in oculis sapientium corruat? Breviter dico, quod iste & permulti alij ipsius errores palpalibiles, sunt in causa, ut varij mente saniores ejus discipuli in quam plurimis ab illius animo & sententia dissentiant: Videlicet in opinione ejus de ventorum, Tonitrus, fontium & aliorum meteororum origine: Nam Iohannes Fregius vir doctus & in disciplina Aristotelis admodum versatus, quique naturæ mysterijs juxta Peripateticorû documentum inquirendis, operâ haud minimâ dedit (quæ admodum ex largi voluminis ab ipso editi contentis cui nomen est quæstiones physicae, apparet) hæc in eodem volumine scribit. Quanquam, ait, tota disputatio deventis, sicut de alijs meteoris plena est admirabilem operum Dei, quorum nullæ firmæ & sufficentes in natura causæ proferri possunt, tamen prodest videre, quod usque humana ratio progredi possit. Sacrae quidem literæ dicunt, Deum ventos producere de thesauris suis, unde ipsorum flatus audimus, sed unde veniant, aut quò vadant nescimus: Hæc ille: Ex altera parte Margarita Philosophiæ (opus, quidem magnæ famæ atque æstimationis etiam inter ipsos Peripateticos respectu succi illius Aristotelici, quem comprehendit) post strictam inquisitionem ab ea in natura fulguris & Tonitruû secundum Peripateticorum normam factam: Et cum rationibus ab Aristotele de tonitrus & fulguris ortu prolatis, propter defectum atque imbecillitatem earum ad inveniendû tanti in natura miraculi mysterium, nullo modo esset contenta aut satis facta: Ad istud secretum enucleandum coactus est librum veræ sapientiæ respicere, quippe à qua Salomon fatetur, se vim ventorum & mutationem

Velour.com,
philoe.3.lib.
C.5.

Fregius lib. 25
De causa ventorum.

Margar. Phil
lib. 9. cap. 20.

Sep. 7.
1ob. 23. 25.

tationem elementorum agnovisse. Nam aptat pondus aëri & appendit aquas in mensura, & facit pluviam statuta & viam fulgistro Tonitruum. Vnde Philosophia ista à peripatetico dissentiens coacta est in hæc verba loqui: Quidam Philosophorum (inquit) considerantes mirabilem fulminis operationem, ipsum non opus naturæ sed summi Dei effectum immediatū arbitrati sunt. Iterum, ad fontium procreationem & originem quod spectat: Iohannes vel Curio, qui temporis multum in Peripatetica Philosophia contrivit, tamen commentarium super physicam Aristotelis fecisset, tamen videtur sui magistri assertioni in fontium generatione diffidere: Quare ait. Non consentiunt planè sacrae literæ cum philicis de ortu fontium & fluminum, quæ ex mari per varios alveos meatusque fluere ac ad suos fontes refruere dicunt. Ecclesiastes 1. testatur dicens, omnia flumina intrant in mare & mare non redundat, ad locum, unde exeunt flumina revertuntur, ut iterum fluant. Cæterum Aristoteles & physici Peripatetici dicunt materiam istorum esse pariter vaporem resolutū in aquam & liquefactum à frigore & calore simul intra terram. Ex istis igitur, lector consulte, patet ex confessione discipulorum & quasi pedissequarum Aristotelis, quàm contraria & planè contradictoria sit opinio Aristotelica veræ sapientiæ institutis. Quare ausculta, quæso verba ista Apostoli: Sapientia, quæ contradicit veritati, non est de supra, sed est terrena, animalis & Diabolica: Vnde etiam D. Paulus, si quis vobis Evangelizaverit præter id quod accepistis, anathema sit. Iam verò quod iste princeps Peripateticorum sit in sua doctrina erroneus & disciplinæ sanctæ in causis primarijs generationis meteororum adversissimus, mundo expressè & coloribus vivis in libro ultimo istius tractatus depingam, in quo ipsum mundi Christiani deceptorem & impostorem egregium fuisse demonstrabo, ut pote, qui rationibus præstigijs & vix probabilitate stipatis ad meteorologiam suam statuminandum utitur: quippe quæ in veritate & effectū, hoc est respectu veri fructus, quam vera sapientia producit, nihil sunt nisi meræ fallaciæ & sophismata. Quibus omnibus viris doctis & iustitiæ trutinis libratis, bene ponderatis, mirabile & admodum alienum procul dubio illis videbitur, quod mundus Christianus fuit tam dui per istas nugas Aristotelicæ deceptus: Imo quidem admodum videbitur intelligentibus & mente arrectis novum atque etiam durum, quòd illi ipsi, qui zelo Christiano sunt devoti, fontem totius sapientiæ relinquerent, ut artes, scientias & intellectum ab Ethnicis quaeramus sicut fecerunt Agareni & illi, qui erant in Theman: à quibus vera scientia non est habenda: De huiusmodi Christianis tam huius, quàm præteriti seculi videtur Apostolus in his verbis Prophetisare:

Velour. com.
m. 1. hys.
Lip. 3. Cap. 6.

fac. 3.
Gal. 1. 9.

Naruch. 3.

Erit tempus, cum sanam doctrinam non sustinebunt, sed ad sua desideria conacervabunt, sibi magistros prurientes auribus & à veritate quidem auditum avertent, ad fabulas autem convertentur, &c. Quo sermone intelligit spurios magistros, erroneos Doctores & precipuè adulterinos philosophos: Nempe Epicuræos, stoicos, & peripateticos, quorum doctrinæ & Philosophia, ut secundum traditiones hominum & secundum elementa mundi, & non secundum veram sapientiam, Christum Iesum, se habent, pro stultitia, vanitate & fabula habentur coram Deo & ejus sanctis. Quare Apostolus in prædicta sua oratione Christianos procul dubio tales seculorum futurorum indigitat, qui veram doctrinam seu sapientiam Christi, Prophetarum & Apostolorum relinquentes, se inconsideratè falsorum doctorum & Philosophorum disciplinis addicant: Iterum Philosophus iste sacer præfagire videtur, quòd erunt quam plures in seculis futuris, qui vana gloriæ & amore sui elati, consilia aliorum utrunque sana contemnent, si in ulla re à fundatis & radicatis suis opinionibus dissonantia inveniatur. Textus est talis: In novissimis diebus instabunt tempora periculosa & erunt homines seipsos amantes, cupidi, elati, superbi &c.: Semper discētes & nunquam ad veritatem pervenientes, quemadmodum autem Iamnes & Mambres resistebant Moyfi ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente & reprobis circa fidem & ultra non proficient &c.: Ex quibus verbis colligimus imprimis, quòd nonnulli homines in ultimis hisce diebus adeò suæ propriæ doctrinæ, hoc est, Philosophiæ mundanæ, in qua sunt ab initio instituti, erunt addicti, ut quicquid synceræ veritatis ipsis fuerit oblatum, si suis intentionibus & rudimentis videatur adversum, cum derisione & contemptu respiciant. Secundò in sufficientiam doctrinæ & Philosophiæ illius, quam amplectuntur, exprimere videtur: Nam dicit, quòd sint semper discētes & nunquam ad veritatem seu perfectionem pervenientes. Hoc est, nunquam pertinentes ad supremam illam virtutem & potestatem, quam vera sapientia suis discipulis promittit. Tertio videtur, quòd intelligit mundanam philosophiam per exempla illa, quæ facit de Iamnes & Mambres, quæ in præstigijs Ægyptiorum philosophia & sapientia humana erant admodum versati, cujus virtute nihilominus veræ Moysi Sapientiæ resistere hæud potuerunt. Ac denique intimare videtur, quòd ipsi, qui tam firmiter ad hærent sapientiæ spurie sint ab ea corrupti & inquinati in imaginationibus suis, ita ut cogantur errare in punctis fidei. Quare non erit mirum, si Christiana hæc mea admonitio sit à pluribus istius farinae hominibus rejecta & in contemptu habita, licet sat sciam, nonnullos esse, qui veritatis virtute moderantur, & ob eam

SECTIONIS PRIMÆ LIB. II.

rationē et errores philosophiæ Aristotelis ab infallibili sacrae scripturae veritate distinguere & iudicia sua tam recte & sincere disponere queant, ut sacrosancta unius sa-

pietiae dignitas nullum ab Ethnicis & non sanctificatis alterius actionibus & asseverationibus patiatur detrimentum.

CAPVT. VII:

In quo Deus noster omnipotens Iehova spuriam huius mundi sapientiam & sapientes sive philosophos in questionem pro falsa & erronea eorum, de causis rerum mundi existentie, & originis ac tandem de Meteororum ortu, doctrina, vocare videtur.

Non erat pro nihilo, quod Aristoteles à Græcis Cacodæmon, quasi spiritus malignus & seducens nuncupetur. Quippe qui subtilibus suis inventionibus & sophismatibus, mundum, non modò in illo seculo, sed etiam in seculis sequentibus decepit, & quasi igne quodam fatuo per semitas erroris & ignorantiae à via veritatis seduxit. Nam sophista hic rationibus suis fallacibus magis, quam probabilitatis, veritatisque facie ob ductis, fingit res illas accidentia esse & fortuito sive Casu ortas, quae revera sunt de supra & per consequens essentialiter & divinitus à spiritu sacrosancto partae. Etiam juxta ipsius doctrinam, coelum, terra, stellae atque elementa fuerunt ab aeterno & non creata: atque istam suam assertionem videtur rationibus è fictae suae philosophiæ pharethra & inventionibus à proprio cerebro de promptis, statuminare: dicendo, quod ex nihilo nihil fiat. Porro etiam rationem reddit humanam vitam & motus, & assignat limites mari, suo more: & fingit rerum omnium causas secundum phantasiam suam, proque placito suo assignat occasionem generationis & corruptionis rerum. De prima materia & rerum forma naturalium facit, mentionem, internas earum essentias penitus suo sensu, tametsi ignoret, causas nivis, Gelu, Glaciei, grandinis, pluviae, nubium, nebularum, fulgurum &c: nos irrationabiliter fatis & per conjecturam solam docere conatur, dicendo, quod more adventitio ex vaporibus & exhalationibus sursum calore Solis & Stellarum ex terra & aqua extractis & in mediam aeris regionem attractis ab accidentali loci illius frigore condensatis, & in tales formas quas habent redactis generentur. Multas ex propria inventionem producit substantias probationesque debiles, quibus ostendit se in talibus suis opinionibus minimè esse deceptum, adducit etiam, ventos fortè fortuna & per accidens fieri, nimirum attractione & elevatione exhalationum calidarum & siccarum virtute praedictorum agentium, dicitque, quod illae exhalationes postquam in ascendendo ad mediam aeris regionem pertingant, à loci illius frigore deorsum iterum pellantur & tum postea in ipsarum, descensu alijs exhalationibus ascendentibus occurrant, cogantur lateraliter tende-

re. Praesumit etiam vir iste nimiam phantasia elatus tonitruorum & fulminum, causas intelligere, ipsa etiam per accidens pariter cum ceteris fieri existimans, videlicet à concursu vaporum exhalationibus mixtorum cum infinitis alijs istiusmodi figmentis frivolis & vix verisimilibus: quas omnes verbis mellifluis & subtilibus sed planè externis & superficialibus probabilitatibus loco realis & centralis ipsius veritatis aspectus, obvelavit.

Sed omnipotens Deus coeli & terrae, qui est solus horum omnium author & operator, & ea omnia immediatè format per potentiam & virtutem suam aeternam, & ipsa ex thesauris suis ubi & quando placuerit, emittit. Ipse (niquam) qui est summus humanarum actionum iudex, istum mendaciorum inventorem cum suis asseclis illis ipsis verbis deridere videtur, quibus Iobum (ipsum ob erroneas suas imaginationes obijungendo) est allocutus. Quis est iste involvens sententias sermonibus imperitis? Accinge sicut vir lumbos tuos: Interrogabo te & responde mihi, ubi eras cum ponerem fundamenta terrae, Indica mihi, si habes sapientiam & intelligentiam. Quis posuit mensuras, ejus, si nosti? Vel quis tendit super eam lineam? Super quo bases illius solidatae sunt? Aut quis demisit lapidem ejus angularem &c: Quid, o Peripatetice, Fuitne terra aeterna & sine principio, ut tu proprio tuo sensu ductus asseverare haud erubescis? Deinde pergit sic. Quis conclusit mare ostijs, quando erumpebat, quasi de vulva procedens? Nunquid apertae tibi sunt portae mortis & ostia tenebrosa vidiisti &c: (Quod tu tam temerè ac tanta confidentia ac secundum imaginationis tuae leges generationis & corruptionis ratione assignas? Nunquid ingressus es thesauros nivis aut thesauros grandinis aspexisti quae praeparavi in tempus hostis & in diem pugnae? &c: (quod tu secundum inventionem & mentem tuam fingas earum ortus seu generationes esse per accidens, ipsique principia adventitia assignes) An nosti, ubinam sit via, in qua dividitur exhalatio, quae spargit ventum super terram &c: Quis dedit vehementissimo imbri cursum & viam sonantis tonitru? Anne actor aliquis accidentalis, qualis est frigus, mediae aeris regionis condensans vapores in nubes & per antiperistasin accendens

Iob. 38. 2.

3.
4.
5.
6.

8.
17.

22.

24.
25.

28. cendens exhalationes in nube inclusas) ? Quis est pater pluviae aut quis genuit stil-
 las roris ? &c : Anne credis , solis & stella-
 rum calorem vapores sursum attrahentem esse istius negotij , auctores & actores , ut tu falsò asseverare haud erubescis ? Ex cujus
 29. utero egressa est glacies & gelu de caelo quis genuit ? &c : Estne frigiditas mediae
 aeris regionis , ut tu dicis ? Nunquid conjungere valebis micantes stellas Plejadas,
 31. aut gyrum arcturi poteris dissipare ? Nunquid producis Luciferum in tempore suo
 & vespere super filios terrae consurgere facies ? Nunquid nosti ordinem caeli ? Et
 32. pones rationem ejus in terra ? &c : Et quare non ? Num tu per Philosophiam tuam peripateticam causas omnium rerum tam
 33. caelestium , quam terrestrium intelligere profiteris ? At ille , qui cognoscit rerum omnium mysteria mirabilia praestare potest : Nam hac ratione servus meus Iosuah fecit solem in caelo sive stare : & pro amore
 Hezekiae Spiritus meus fecit solem retro-
 34. movere in caelo. Nunquid ista mediante tua sapientia potes praestare ? Nunquid ele-
 vabis in nebula vocem tuam ut impetus aquarum operiat te ? Nunquid mittes fulgura & ibunt & revertentia tibi dicent , adsumus &c : ? Si bases & fundamenta tuae Philosophiae sint essentialia & substantialia ,
 35. haec omnia & longe majora efficere poteris Nam viri nonnulli à me electi mediante spiritu meo haec omnia praestiterunt : Verbi gratia potest longam à pluvia abstinentiam , Elias apparere fecit nubes in caelo , quibus terra nimis sicca erat irrigata : Et Propheta meus Moyses & Samuel illa ipsa virtute produxerunt Tonitrua & fulmina horrenda in terrorem inimicorum. Elias vocavit ignem ab alto & Iosua grandines stendas) quis posuit in visceribus hominis
 36. sapientiam , aut quis dedit cordi intelligen-
 tiam , Et tamen ausus es tu , frivolis & vanis tuae inventionis effectibus fretus , quae fundatur super hujus mundi elementis , & non super meo spiritu , qui est vera sapientia , opera mea , quae sum unicus & solus omnium rerum creator & genitor creatu-

ris meis ; imò verò & Chimæreorum accidentium operationibus ascribere. Nunquid qui contendit cum Deo tam facile conquiescit ? In haec verba magnus Deus ^{Iob. 39. 32.} Iehova videtur Aristotelem & ejusdem farinae philosophos esse allocutus , qui nimium suis proprijs conceptibus elati tantā audaciā & temeritate super suam sapientiam terrenam & animalē praesumunt , ut etiam ipsi veritati à Deo ortae contradicere & resistere audeant. Opto igitur ex profundo cordis mei , ut philosophi isti mundani se ipsos ab humana illa Ethnicorum sapientia declinantes humiliter ad veram sapientiam & philosophiam convertant , quae fundatur super eam : Nam in ita faciendo se coram solo caeli & terrae creatore humiliabunt , & cum viro tam patiente quam poenitente respondebunt Iehovae dicentes : Ecce contemptibiles sumus , quid respondimus tibi ? Manus nostras imposuimus ^{Iob. 39. 34. Iob. 42. 2.} oribus nostris : Scimus quod omnia potes , & nulla te latet cogitatio , idè insipienter locuti sumus , & quae ultra modum excederent scientiam nostram , ipsi nos reprehendimus & agimus poenitentiam in favilla & cinere : Agnoscendo jam , nullam esse veram sapientiam , praeterquam illam , quae à te est , qui es luminis Pater , cujus virtute mirabilia , operaris. Quapropter fatemur , quod sapientia hujus mundi sit mera stultitia , & quod tales mundani , qui se ei addicunt , decipiantur , quatenus divinant sapientiam , Christum Iesum negligunt , in quo est Thesaurus scientiae & sapientiae absconditus , ut nos docet Apostolus.

Atque ita vobis sapientiae duplicitatem cum varijs ipsius effectibus , & per consequens naturalis philosophiae duplicem expressimus , & docuimus rationem , qua Christiani omnes boni (contra istius aetatis nostrae consuetudinem) debeant unam cum suprema reverentia amplecti ; aliam verò magna cum prudentia evitare atque effugere. Iam verò libro isto sequenti principia Moysaica proponam , quibus integra philosophiae sacrae fabrica statumatur.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. III.

Philosophiæ Moyſaica liber tertius, in quo vera Philosophiæ principia enucleantur.

Argumentum libri.

In libro præſenti author vera & eſſentialia divinæ philoſophiæ principia generaliter pertractat, & quàm inſtantes & differentes philoſophi Ethnici in ſuis de rerum omnium principijs opinionibus fuerint, particulariter exprimit, ubi etiam probat quòd Græcorum Philoſophorum ſeu Naturaliſtarum præſtantes ſuæ philoſophiæ fundamenta ſeu principia à vero & ſacro philoſopho Moyſe more ſurreptitio acceperint; cujus philoſophia digito Dei erat impreſſa ſive delineata, utpote cujus characteres ignei in tenebroſa hyla per verbum divinum ſeu ſapientiam æternam erant quaſi ſculpti & depicti: ſimulque oſtendit, quòd, tametsi philoſophi iſti Athenienſes, hæc Moyſis principia ad ſuam condendam philoſophiam uſurpârunt, & ſibi iſtis ferè vendicaverint, & ut immanem iſtiusmodi ſuam rapinam à mundo tegerent, nova iſtis nomina impoſuerint, tamen quia nec ad profundam & centralem ipſorum intellectum penetrare ſive pertingere, nec ſapientiæ ſanctæ ſeu verbi myſterium rectè & cum iudicio maturo concipere & apprehendere potuerunt, ideò non niſi adulterinam ſuper male cognita illa fundamenta ſeu principia ſtructuram ſive philoſophiam erexerunt: vanam nimirum & fallacem ſapientiam mundanam, quæ non ex eſſentiali veritatis & virtutis ſcopulo ſeu rupe exſcienditur, nec Chriſto unico Lapidi Angulari innititur, ſed ex traditione hominum procedit & ſecundum huius mundi Elementa effingitur: Haud aliter, quam ſi arcem ex ſtramine utcunque ſuper ſcopulum ædificatam, ventis undique obnoxiam atque omni turbine & tempeſtate agitaram vidimus. Poſt hæc author vera principia Moyſaica explicat, eſſe Tenebras, Aquas, & Lucem. Deinde docet, quòd omnis plenitudo & vacuitas conſiſtat in præſentia vel abſentia lucidi & formalis Dei Spiritus. Ac denique quomodo duæ proprietates activæ, ſcilicet Frigidum & calidum immediatè ex prædictis principijs, nempe tenebris & Luce oriuntur, ut è regione duæ naturæ mundi paſſivæ, nimirum Humidum & ſiccum, ſuas à dictis duabus activis origines videntur ſibi vendicare.

CAPVT. I.

In quo Philoſophorum Græcorum atque Arabum in ſuis de principijs naturalibus incertitudo atque inſtantia explicatur.

Evidens eſt Argumentum, quòd philoſophi Ethnici non eſſent in principijs ſuæ philoſophiæ bene conſignati, ſed in cauſis ſuæ naturæ primarijs admodum inſtantes & vagabundi: quatenus inter quamlibet eorum ſectam varia & quandoque contraria inſurgebat de rerum primordijs origo. Verbi gratia, Thales Mileſius, qui in ſeptem, Græcorum ſapientum habebatur numero putavit, aquas fuiſſe omnium rerum initium: Sed Anaximines cum ſuis diſcipulis dixit aërem infinitum fuiſſe primam cauſam ſeu ſcaturiginem omni-

um: Et ob iſtam etiam cauſam Anaximander exiſtimavit, aërem iſtum Catholicum fuiſſe Deum: Et alia parte Zoroaſter vult, omnia ſuum ortum habere ab igne & luce: Vt etiam ipſi Pythagorici, qui affirmant, univerſalem eſſe ignem in omnibus & ſuper omnia. Et certè quaſlibet iſtarum opinionum, ſi rectè & debito modo conſideretur, ad veritatem Moyſaicam appropinquare videbitur: Nam ignis ſive lucis Divinæ ex profundo tenebroſæ abyſſi egredientis virtute & præſentia revelatæ & manifeſtatæ ſunt aquæ inviſibiles, quarum ſubtilior portio in vaſtum aëris ſpiritum eſt converſa. Hac ergo de cauſa tam Thales quàm

quàm Anaximines videntur quodammodo in uno eodemque subiecto convenire: Verùm enim verò si aliquantulum profundius in negotium istud penetremus, percipimus quidem, quòd isti duo philosophi non nisi unico solo Principio illo nimirum materiali seu passivo insisterent, à quo cœlum, terra & omnis alia res suam habet substantiam sive materialem existentiam: E regione verò zoroaster non inconsultè aut sine ratione ignem pro primario suo rerum omnium principio elegit, utpote qui procedebat & in actu apparebat, antequam, Aquæ seu natura humida fuerunt revelatæ: haud aliter, quàm actio passionem seu causâ effectum præcedere observatur: Et tamen nihilominus videtur in eo errasse in ista sua assertione, quòd principium activum possit nullo modo rectè considerari, nisi quatenus relationem habeat ad principium aliquod passivum. Zeno stoicus videtur cæteris aliquantulum cautior, asseverando, quòd substantia ignis mediante aëre in aquam converso primaria esset omnium rerum causâ. Verùm certior adhuc viam tentat Empedocles, quàm Zeno, quippe qui pro radicalibus suis principiis elegit quatuor Elementa, quorum duo fecit Agentia & totidem patientia. Iamque præcipuus istorum philosophorum error in prædictis suis opinionibus de principiis rerum erat, quòd minime considerabant divinam potentiam seu verbum sacrum fuisse majoris antiquitatis, quàm aliquod ex prænominatis ipsorum principiis: Nam si hoc iudicio maturiori intellexissent, confiterentur procul dubio rationibus ab æterna rerum unitate seu essentiali centro prolatis instructi, quòd divina Lux seu emanatio sancta (quam scripturæ sacrosancti spiritus titulo nominant) esset actualis creaturarum omnium origo seu principium, uti nihilominus huic præcedebat alia proprietas divina in una & eadem essentia, quæ dicta est potentia Divina, quæ suum actum seu emanationem præcedit non aliter, quàm Pater tam respectu temporis, quàm ordinis & existentie: haud injuria dicitur, existeret ante Filium aut creator ante creaturam. Atque hinc ait sapiens: Omnium prior creata est sapientia. Nihilominus tamen est certum, quòd nonnulli Græcicis & Ægyptiacis philosophis, nimirum Plato & Pythagoras inter Græcos, & Hermes Trismegistus ex Ægyptijs, adeo fuerunt mentibus suis erecti atque exaltati, idque partim observatione doctrinæ prædecessorum suorum & partim ratione experientie, quàm in itineribus & peregrinationibus suis longis tam à sapientibus Æthiopiæ & Ægypti, quàm Hebræis, Armenicis, Arabibus, Babyloniciis atque etiam Indicis acquisiverunt: Nam ab authoribus fide dignis accepimus, Platonem, Pythagoram, Hippocratem & alios per istas regiones fecisse itinera, ut scien-

tiam & cognitionem suam auferent & multiplicarent: Quod sine dubio decernerent, tametsi de longè & quasi in nebula verum lumen natura humida quasi vestimento indatum: & inter alios traditur, de Platone, atque etiam hoc idem ex nonnullis ipsius scriptis est eliciendum planè, quòd ipse notitiam ac visionem habuisset Dei verbo, & quòd libros Moysis legisset, & quòd admodum profunde in mysterijs divinitatis esset versatus; quare ab ipsis Christianis Divinus vocatur. Simili etiam modo philosophus ille insignis Mercurius Trismegistus per scripta sua Divina arguere videtur se Libros Moysis perlegisse atque etiam in arcanis Dei secretis in speculationem haud minimam habuisse, quem admodum ex sermonibus ipsius profundis sub Pimandri nomine editis colligere fas est, quippe in quibus videtur sanctam Trinitatem agnoscere, atque etiam rationem creationis mundi & Elementorum more Moysaico ibidem apprehendere, quam fatetur esse per verbum Dei factam & completam. Quare hæc duobus inter omnes alios philosophos mihi liceat Divinitatis portionem ascribere. In hoc tamen unico possum neque Trismegistum neque Platonem commendare, videlicet, quòd post Moysaicarum librorum lectionem, quorum subiectum Spiritus Divinus Moysi dictavit tametsi doctrinam & veritatem, quam ex ipsis de principiis rerum extraxerunt, professi sint; tamen noluerunt magistrum suum in suis scriptis agnoscere, sed principia ipsius mutatis eorum nominibus sibi suisque philosophis usurparunt. Verum ut Plato cum suo magistro Moysè inhumaniter & ingratis hac in re ageret, ita quidem & ipse eodem planè modo à discipulo suo Aristotele duriter erat tractatus, ut pote qui percipiens, quòd tria Moysis principia à magistro suo Platone essent sub novis titulis velata & occultata, ut pro proprijs suis haberentur, etiam ipse imitando magistrum suum, ipsum eodem nummo persolvendo nomina & titulos principiorum Platoniorum novo fuco obvelando alteravit & sibi ipsi tandem vendicavit, ut super ea philosophiam noviter à se inventam conderet. Quibus videre licet, quam malè & haud securè philosophia ab humana traditione parva, fundamentis bonis sit statuminata: Haud aliter, quàm si domus straminea vel ex re alia fragili & non durabili constructa, esset super scopulū durum ædificata, quæ nihilominus respectu infirmitatis & imperfectionis rei, ex qua est fabricata, non potest esse diuturna, quatenus ejus materia est ad substantiam solidam suæ basis heterogenea & per consequens malè compacta & cuilibet vento aut turbini obnoxia: Haud secus ac tam spuria & heterogenea, viliter disposita est philosophia istius Aristotelicæ structura respectu principiorum illorum essentialis,

SECTIONIS PRIMÆ LIB. III.

super quæ superædificatur, ut vel minimum quidem veritatis seu sapientiæ sincerae flatum perdurare nequeat, sed facile corruet & in nihilum redigetur: Nonne videtur Apostolus hoc idem ex istis innuere: fundamentum, ait, nem potest ponere, præter id, quod positum est, quod est Christus Iesus. Si quis autem superædificet super fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides pretiosos, scærum, stipulâ, uniuscujusque opus manifestum erit: dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, & uniuscujusque opus, quale sit, ignis probabit. Hicce ergo quilibet sagax Christianus animadvertere potest, quomodo philosophi Ethnicorum peritiores & majoris inter mundanos æstimationis principia sua ex scriptis Moysaïcis acceperint vel rectius surripuerint, quatenus ea sibi ipsis usurpantes magistrum suum Moysen in scriptis suis minime agnoverunt, qui totam suam doctrinam & scientiam spiritui Divinô tribuit sive arrogavit, & ejusdem principia seu fundamenta more practico ex apparitione Dei super montem Sinai expressit: Nam super horum principiorum bases (trium, dico, unius essentia) philosophi veri & mystici vel, si mavultis, Theosophi pij annuntiaverunt, quod Lex tam externa seu Moysaïca, quam interna sive illa Jesu Christi essent ædificatæ, quæ quidem ad aures Aristotelis & ipsius pedissequarum Ethnicorum nunquam pervenerunt, utcumque videantur sua sapientia periti. Nam si legum istarum mysteria intellexissent, tunc procul dubio super Lapidem istum angularem debito & non incongruo more subjectum philosophiæ suæ erexissent, & per consequens idoneos suæ sapientiæ fructus collegissent: Et quamvis à magistro suo diviniore essent instructi, tamen ex ipsorum scriptis apparet, ipsos in centrali rerum veritate fuisse rudes, ignaros atque incultos. Quare mera erat in Aristotele stultitia, qui pro philosophorum facile principe à mundanis habebatur & magnificabatur. Privationem efficere, seu potius effingere, ubi nullum erat alicujus præcedentis positionis seu informationis vestigium, idque præsertim, cum esset chaos, antequam ulla res erat explicitè producta. Sed non est mirum, cum ipse opinatus sit, mundum omnesque in eo species fuisse ab æterno, hoc est, sine principio & fine: Quod quidem si ita esset, non nisi veritatem protulisset, dicendo, quod tenebrosa abyssus seu chaos respectu suæ existentia sine forma, esset privatio alicujus actus, aut actualis præ existentis materiae, sed quod hoc sit falsum, concentus, sacrarum literarum confirmat, quatenus in ijs legimus, quod Deus creaverit mundum à materia sine forma sive informi. Et quod cælum & terra esset prius de aqua & per aquam consistens Dei verbo. Et quod uterus primarius, ex quo aquæ erant extractæ (quæ erant massa illa materialis, ex qua res

omnes sunt conflatae esset informis abyssus, sive Chaos sine forma: & quod per consequens initium suæ informationis haberet à Patre lucis Essentialissimæ omnia vivificantis & informantis.

Sed ut vobis furtum horum philosophorum egregium possimus directius & magis specialiter indicare, sciatis, velim, illud principium, quod Moyses vocat tenebras seu tenebrosam abyssum sive Principium potentiale, quatenus nondum in actum reducebatur, Aristoteles vocat materiam suam primam, quam dicit esse aliquid solummodo in potentia, quoniam nondum in formatur: Atque iterum videtur illud vocare privationem, sed inconsultè satis, quatenus nulla præcedebat materiae primæ positio sive informatio. Ex altera parte Plato videtur hoc principium vocare suam hylen seu hylam, quæ pro nihilo habetur: quatenus est invisibile & informe quid: atque etiam alibi comparat id corpori obscuro respectu suæ animæ & spiritus. Mercurius Trismegistus illud umbram vocat horrendam, quæ nihil erat, nec appareret, priusquam lux divina è tenebris efflueret. Pythagoras facit illum suam Unitatem Symbolicam: Nam in hoc statu potentia divina ad nihil respicit, præterquam ad se ipsam: Hippocrates ipsum vocat Chaos informe: Ad secundum principium, quod spectat, est illud passivum unicum initium, ex quo materialis omnium rerum existentia suum ortum habuit, quod Moyses nomine aquarum insignivit: At Aristoteles mutando & abscondendo rem, materiam secundam nuncupat, quoniam ex primæ materiae visceribus orta est. Plato autem illud vocat principium, Spiritum: ut & Hermes seu Mercurius Trismegistus naturam humidam: Et Hippocrates cum Anaximene vastum & immersum hujusmundi ætherem: Pythagoras Symbolicè illud per numerum Binarium seu dualitatis indigitat, utpote, qui est indicium imperfectionis: Nam videtur indicare imperfectam materiae per se & in se conditionem, nimirum si ab actu divino non informetur, & ob istam rationem numerus Ternarius ab omnibus sapientibus tam philosophis quam Theologis & Cabalisticis pro radice omnium numerorum perfectorum habetur: Denique illud vivificans & omnia animans principium, quod Moyses vocat Lucem, quæ est purus actus immediate à Ruah-Elohim emanans & ab ipso minime divisus, Aristoteles sine alia agnitione facit suum principium formale: Plato illud vocat Actum seu Animam mundi: & Pythagoras Symbolicè seu Hieroglyphicè per numerum ternarium: Hippocrates id pro immortali calido accipit, quod cum omnia in principio à litigio essent perturbata, in supremâ regionem evolavit, quam veteres æthera dixerunt. Nonne est ergo illud insignis quædam rapinae literariæ species inter electus ex

1. Cor. 3. 10.

Sap. 11. 18.

2. Pet. 3. 5.

Gen. 1.

Etos ex philosophis Ethnicis illa falsò sibi mutatis nominibus ascribere, quæ erant prophetæ sancto Moyse à spiritu & quasi per digitum Dei descripta atque revelata; idque præcipue, non modo ut se in oculis gentilium sed etiam Christianorum redderent magnos & eminentes? Et tamen non possum quodammodo non excusare Platonem, & Hermetem cum hi ambo videntur, idque expressè cum Magistro suo Moyse in eo convenire: Videlicet, quod materia, ex qua cœli & terra essent creati, esset natura humida, seu spiritus universalis madidus, & quod interna illa forma seu actus, qui illum in varieformem disposuit figuram & effigiem, esset verbum divinum, quemadmodum in operibus tam Platonis, quam Hermetis Trismegisti sat liquidò declaratur. Verùm inter reliquos nimis altè & super imaginationis & inventionis suæ pennas est sublimatus Aristoteles. Quippe qui mundanæ suæ sapiëntiæ seu philosophiæ super formam principiorum Moysaicorum merè typicam seu symbolicam & non realem posuit: Hinc inde cogitando, ut hac ratione sibi nomen & famam exquisitè docti & absolutè sapientis inter mundanos acquireret: Tametsi in conclusione longè aliter appareat in oculis Dei & electorum; imò verò omnium piorum qui sibi constant, quippe qui actus & essentialis particulares actiones solummodò que ad Deum pertinet ascribit creaturis: Imò verò pertinacià & confidentia ductus, nescio qua, affirmare haud erubescit, quòd res naturales essentialiter sine immediato Dei actu per se agant: Cùm bonis Christianis liquet & ubique in sacra scriptura confirmatur, quòd Deus operetur omnia in omnibus, idque immediatè (uti nobis videtur Apostolus cùm integra sacri Biblij harmonia intimare.) Atque hæc est ratio quòd mundus non assignat Deo soli rerù omniù creatori (uti par est) cuiuslibet in isto mundo actionis gloriam, sed potius naturæ creatæ, nimirum aut Angelis, aut stellis, aut Elementis, aut Meteoris, aut creaturis compositis: Quæ omnes à spiritu seu verbo Dei sunt factæ & sustentatæ atque in suo esse præservatæ. Hinc inde ergo multiplicis Idololatriæ origo, videlicet venerationis solis, Lunæ & stellarum & sacrificiorum atque oblationum Idolis, dijsque falsis & daemonibus deludentibus. Hinc impia Isidis & Osyridis veneratio, falsa- que Saturni, Iovis, Martis, veneris & Mercurij adoratio. Hinc immolationes & holo causta profana ad cœlum, vestam, Cererem, Proserpinam, Vulcanum, Platonem & Neptunum, & per multi alij in mundo errores & abusus absurdi, quibus viri ignari à vera omnipotentis Dei & Spiritus ejusdem cognitione divertuntur: Vti infra ostendetur clarius, & tamen Apostolus nullos ex istis in mundo aut actionum effectus agnoscere

videtur: Vnde ait: Dij sunt, qui dicuntur, sive in cœlo, sive in terra: Nobis tamen unus Deus Pater, à quo omnia, & nos in illo, & unus Dominus, Christus Iesus, per quem omnia & nos per ipsum &c: Quibus asseverare videtur, quòd neque Angeli, neque daemones sive intelligentiæ, neque stellæ neque creaturæ reliquæ, quibus, quasi Dijs, delusione Diaboli & seductione hominù ignari mundani oblationes offerunt, in oculis Christianorum possunt per se aliquid agere, sed ait, omnia & consequenter actiones creaturarum istarum sunt à Deo & immediatè in actum reducuntur per Iesum Christum Dominum nostrum ubique immediatè operantem, quippe qui est centrum cuiuslibet rei, cuius circumferentia est nullibi; vel, ut alij habent, est centrum & circumferentia, vel, ut Apostolus, omnia in omnibus. Hic est verus lapis ille Angularis, qui sustentat fabricam cuiuslibet creaturæ quam fecit, sine quo lapide fundamentali omnia in nihilum rediguntur. Est ergo actus omnium à Deo & illius executio fit per verbum seu spiritum divinum Iesum Christum: & illum actum edere solet ille Spiritus per infinita mundi organa, quæ creavit. Finaliter Deus agit per suum verbum in creatura quasi mediante organo, quicquid vult, ubi & quando ei placuerit. Sed ad propositum: Nam de hoc alibi latius. Hæc ipsa doctrina spuria inventionem hominis subtilis parta, est in causa, quòd mundus in verbi divini cognitione erraverit, quatenus operationes & proprietates Divini Spiritus in creaturis ratione suæ ignorantia non perceperit: Imò quidè nonnulli ex philosophis Christianis ratione hujus debitam in creaturæ tam visibilis quam invisibilis arcanis, & divinæ Spiritus actionibus neglexerunt inquisitionem: Imò verò tantà obstinaciâ & tam seridè, dico, Christiani, Philosophiæ Aristotelicæ pro hodierno die sunt addicti, ut oculos suos nescio quo furore instigati à vera Meteororum scientia, quæ veræ sapiëntiæ sunt fontes, in scripturis sacris publicata, libenter avertunt, ad incertam & vix probabilem doctrinam Peripateticam se convertant. Atque hæc est ratio, quòd ipsi non agnoscent aut saltem minimè admittent ullam veram Philosophiam meteorologicam posse per Spiritus Sancti documenta in pagina Sancta recordata doceri, sed ea solummodò, quæ ad salutem animæ humanæ exinde spectant posse hauriri credunt: cum nihilominus sit evidens, quòd sint paginae integræ, tam in libris Moysis, Iobi, Psalmorum, Prophetarum, quàm testamenti novi, quæ in primis Christianos ad veræ Meteorologiæ mysteria enucleanda & ad immediatos in ipsis actores cognoscendos, quo ipsis honorem & reverentiam summam præbeamus, via regia & sine ullo dolo aut furo invitant,

SECTIONIS PRIMÆ LIB. III.

ut hac ratione opera mirabilia creatoris tam in cœlis, quam in terra admiremur, quæ idèò à mundi origine ad hunc usque diem & Præcipuè in mundo isto sublunari mirabiliter mediante suo verbo producit, ut

ex ijs stupendam spiritus sui æterni in creaturis potestatem hominibus declarat: Verùm de istis libro hujus quinto copiosius atque luculentius.

CAPVT. II.

Quæ fuerint Principia Moysaica, hoc est omnium rerum primordia: Quomodo ex nihilo essent extracta & producta. Deinde quid per hoc vocabulum N I H I L intelligatur: Ac denique Principium potentiale, quod est tenebrosa abyssus seu Chaos informe, satis efficaciter hoc in loco describitur.

PRincipia Moysaica sunt plana atque evidentiâ ijs, qui sapienter verba excellentissimi Philosophi Moysis in primo cap. gen. expressa contemplantur: Nam priusquam mentio ulla de spagyrica illa separatione, quæ virtute verbi Dei seu Spiritus, illius divini Elohim in sex dierum creationis opere erat facta, dictum est, quòd tenebræ essent super faciem abyssi, & quòd terra esset inanis & vacua. Quibus liquet, quòd cœlum & terra nondum essent in actum seu formam essentialem redacta, sed manerent unum quid informe, hoc est, rudis, unica indigestaque moles: Atque ita omnia complicitè erant in unica tenebrosa abyssu comprehensa, quæ quidem erat adhuc explicite nihil. Exempli gratia: videmus, quòd magna arbor, cum radice sua, corpore, ramis, folijs & fructu complicitè in nucleo sive semine contineatur: cum verò explicite nihil tale, præterquam in sola imaginatione comperiamus. D. Augustinus comparat istud Moysaicum N I H I L seu quid informe cum sermone aliquo potenciali, qui dum est in sola mente locutoris, videtur ei, qui est auditor, nihil, hoc est, aliquid in sola potentia extitit, sed nihil actu. At quando sermo ille viva voce editur, tunc illud, quòd erat prius complicitè in animo loquentis, jam explicite ab auditore apprehenditur. Plato illud in hoc Nullitatis statu visioni in somnio comparat, quæ quando homo exsuscitatur à somno, nihil apparet præter imaginationem. Sed, quoniam iste sermo, Deus creavit omnia ex Nihilo, mentes multorum etiam doctissimorum virorum perturbavit, atque in ipsius intellectu, seu sensu gemino ipsos haud parum hæsitare fecit. Mihi propositum est de ipso Nihilo pauca proferre, & quæ nam sit animi mei de eo sententia, hoc in loco breviter explicare.

Inquit Peripateticorum Princeps: Ex Nihilo nihil fit. Docta quidem sententia, axiomatique infallibile in persona tanta eruditione indata, si vocabuli Nihili sensus uno eodemque modo esset semper intelligendus atque interpretandus: Verùm ego bo-

nis & securis statuminatus columnis assero, quòd, si aliqui aut præsumptione aliqua aut ignorantia nonnulli dicit in tam incident opinionem, quòd in his verbis: Deus creavit omnia ex Nihilo: vocabulum N I H I L V M debeat sumi pro nihilo negativo seu absoluto nihilo illo, quòd non cadit sub intellectum, seu capacitatem humanæ rationis, ipsos certiores jam facio, quòd hujusmodi Nihili species nunquam pro prima creationis materia esset intellecta aut à sapientia ullo tempore accepta: Nam apparens est tam infallibi sacri Biblij sensu, quam sincero in Naturæ lumine, quòd & materia omnium in ipso Deo & cum Deo unum & idem ab æterno manerent: atque hoc ex divino fonte sic præbabo: Ait Moyses: in Principio Deus creavit cœlum & terram: In quo sermone Principium non est pro negativo Nihilo sumendum: nam scripturæ nos docent verbis satis elucidatis, quòd ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia: Quare si omnia procedant à Deo Creatore, qui omnium Entitatum est summa, sequitur, quòd materia cœli & terræ atque etiam Lux omnia in formans non procedant à Negativo Nihilo. Iterum Sapiens: Omnipotens Domine, manus tua creavit orbem terrarum, vel (ut Hieronymus habet) mundum ex materia informi: ut Tremellius interpretatur, vel, ut Hieronimus exponit, ex materia invisa & sine forma. Quare sequitur, quòd non esset absolutum aliquod nihil, ex quo mundus erat creatus. Etiam scripturæ alibi: Fide intelligitur, aptata esse secula verbo Dei, ut ex visibilibus invisibilia fierent, & consequenter non ex absolute Nihilo. Præterea si Deus non produxisset & creasset omnia essentialiter ex se ipso, sed ex mero & vano nihilo Negativo, tunc creatio, non pertineret ad Deum, neque ad eum jure referri potest: hoc est, si omnia non fuissent essentialiter in eo, & initium suum ab ipso accepissent, tunc revera sequeretur, quòd omnia non essent ab eo facta, sed suam Essentialitatem

Gen. 1.

Rom. 11. 36.

Sap. 11. 18.

Hebr. 11. 3.

sentiam reciperent à Nihilo, neque confisterent in eo, sed in Nihilo: Verum apparetur est, quod res se habeat longe aliter: Nam creatio est opus Dei, & per consequens non opus & subiectum Nihili absoluti: Ipse est Entitas Entitatum vita omnium viventium, Principium Principiorum, & aquarum omnium fons & scaturigo: Ex quibus cœlum & terræ erant creata. Denique nihil venit unquam in existentiam, aut essentiam, habuit in alio, sed ab ipso solo, & per ipsum solum, nec possibile est, ut aliquid existat, sed in ipso solo. Quare concludendum est, quod Deus genuerit, produxerit, fecerit & creaverit nihil, quod non erat æternum in ipso: Quod etiam Apostolus sic videtur confirmare. In Christo sunt omnia condita sive visibilia sive invisibilia, ipse ante omnes & omnia in ipso constant, Angeli, Throni, Potestates, Dominationes per & in eo sunt creata, qui est Principium: Sed quoniam quæstio ista in Cap. 1. & 2. Libri primi sectionis hujus secundæ planius & clarius discutitur, plura de eo isto in loco non dicam, sed directè ad propositum revertat.

Vt ergo tenebræ Moysaice rectè dictantur potentia divina, ita quidem lux illa, quæ ab Ruah-Elohim dum ferebatur, super aquas emicabat, nuncupata est actus divinus, quas duas Cabalisticè per Aleph tenebrosū & lucidū explicant, uti in locis antea citatis Libri primi sectionis hujus tractatus secundæ Latus declarabitur: Atque hæc de causa scripturæ alibi affirmant, quod Deus sit omnia in omnibus.

Dico igitur, quod idem, quod intelligitur per tenebrosam abyssum & terram inanem & vacuum Moysis, à Iobio nuncupatur umbra lethalis, ut pote quæ est forma & vitæ destituta. In quo etiam sensu alibi dicit: A quilonem extendit Deus super inane & vacuum & suspendit terram super Nihilum. Quibus videre licet, quod non esset Negativum Nihilum, sed materia quædam in potentia ad actum, quæ erat ad huc omni formâ destituta. At forma dat nomen & esse. Vnde sequitur, quod cum prima ista materia esset in formis, haud immerito Nihilum est dictata, quatenus neque nomine, neque existentia aliquâ essentiali erat prædita: Erat enim solummodò aliquid in potentia, & per consequens in actu nihil. Atque ob istam rationem dicitur à Trismegisto Potentia divina. Atque iterum dicit, quod in instanti seu momento apparitionis luminis appareret in forma Vmbre horrendæ: Preterea ut Moyses dixit. Tenebræ fuerunt super faciem Abyssi. Ita Hermetes alibi: Erat umbra infinita in abyssu, aqua insuper & spiritus tenuis intellectualis per divinam potentiam Chaos inerant &c: Quo suo sermone videtur cum Moysæ exactè convenire. Iam verò, quod aquæ atque Spiritus igneus complicitè in

chaos seu tenebro la abyssu continerentur; apparet per præsentiam aquarum, super quas Ruah-Elohim seu Spiritus Domini ferebatur, uti infra declarabitur. Ita, ut per ista testimonia decerne re possimus, quid primum rerum omnium principium materiale sive potentialis existentia esset, nimirum Tenebrofa abyssus. Terra vacua & inanis Moysis. Nihilum, inane vacuum, & umbra lethalis Iobi. Materia invisibilis & informis Salomonis. Potentia divina ante omnia creata Esdræ, quæ erat fons & initium omnium. Umbra horrenda & infinita in abyssu & potentia divina Hermetis seu Mercurij Trismegisti. Aleph tenebrosam Cabalisticum, & ut verbo dicam, erat mysticus & complicitus ille numerus omnium, qui ab odone Abbate dicitur esse principale in animo conditoris condendorum exemplar. Ita, ut omnes res essent complicitè in potentia divina, priusquam Monas æterna suam ad mundi creationem emisisset monadem seu spiritum omnia informantem: At activa Spiritus istius emissi virtute omnia ab occulta & complicita conditione in naturam & existentiam explicitam sunt redacta. Quod etiam Hermes arguit in istis: Cantabone laudes tuas in ijs, quæ in lucem è tenebris eruiisti? An in ijs, quæ latent ad huc arcano sinu reconditi? Quia ejus hymni particula arguit, quod tam ea, quæ invisibilia sunt & in obscuro Chaos, sed complicitè comprehensa, quam ea, quæ sunt manifesta, existant unum & idem in oculis abstrusæ & incomprehensibilis unitatis, qui est Deus & Dominus tam eorem, quæ videntur in debili nostra capacitate, non existere & pro Nihilo haberi, quam illorum, quæ nobis per Spiritum ejus sunt revelata & sensibus nostris perspicua redduntur. Quare Propheta ait: Tenebræ sunt ei, sicut ipsa lux. Ac si dixisset: Omnia sunt coram Deo non nisi unum, qui semper est unum & idem, in quo omnia arcana quasi in Creatoris sinu sunt recondita: Vt Hermes in Textu antea citato ait: Quod etiam totum facis eleganter in locosequenti describit: Principio, inquit, cuncta dependent, Principium ex uno solo & Principium movetur, ut rursus extet Principium, ipsum tamen unum præstat, nec recedit ab unitate. Plura non dicam hoc in loco de isto Principio. Quoniā in libro & capitibus secundæ sectionis antea citatis, plenior de eo feci mentionem: Descendam ergo jam ad Principium Moysaicum secundum, materiam scilicet secundam, quæ est aqua ab utero litigioso ipsius Chaos seu Tenebrosæ Abyssus parta & revelata: Quæ juxta Doctrinam Prophetæ Moysis & Apostoli Petri, erat communis illa materia, sive substantia, ex qua cœlum & terra & per consequens totus mundus & omnia, quæ sunt in eo suam habuissent existentiam.

Gen. 1.
Job. 12. 22.
Sap. 11. 18.

4. Esdræ 6.

Tim. 2.
Revelat. lib. 3.

Odo. abb. lib.
de num. 1. et
ratio.

Tim. 5.

161. 13. 11.

Coloss. 1. 15.

1. Cor. 15. 21.
Coloss. 3. 18.

Timand. 3.

Timand. 1.

Timand. 3.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. III.

CAPVT. III.

*De fructu seu principio materiali, quod præsentia spiritalis divini è tenebrose abyssi sinu seu utero
Chaos erat prius in mundi creationem
editum, & quomodo substantia-
lis mundi machina ex ipso
sit fabricata.*

OMnia ergo in principio complicitè in divina potentia comprehendebantur (uti est demonstratum) quæ respectu humanæ capacitatis erat informis, inanis & vacua, quatenus in una informi & invisibili aquarum massa continebatur, quæ ob istam rationem Elementorum Mater & semen omnium erat dictitata: Quemadmodum videmus quòd tota planta seu arbor in parvulo deformi semine seu nucleo includitur, & nullo modo per rationem seu sensum hominis apprehendi potest, priusquam explicitè è terræ superficie appareat. Ita etiam aqua primordialis erat invisibilis & sine forma & figura, ut pote tenebris de fornibus obvelata: Nam tenebræ fuerunt super faciem abyssi, quæ dicebatur Materia prima, quæ nullum in se actum formalem à captu humano considerandum possidebat, & hanc ob causam in sola potentia extitisse dicebatur. Quidam ergo philosophus profundus, & in mysticis creationis operibus admodum versatus in hæc verba loquitur. Prima materia, ex qua aquæ egrediebantur, erat Nihil, ex quo extracta est materia aquarum, sed hoc non debet intelligi secundum intellectum seu sensum humanum, scilicet, quòd Deus creaverit aquas ex nihilo & tamen verba illa à scripturis sunt rectè prolata, quoniam in principio Nihil erat visibile. Sed si sapientes voluerint mentes suas super captum vulgarem elevare, ut aquarum originem per speculationem debitam inveniant, tunc quidem negare voluissent, quòd ante aquarum creationem esset quedam materia in supremo mysterio sive potentia divina sive Tenebrosa & informi abyssi, quæ erat Catholica seu universalis arca Dei Thesauraria, ex qua aquæ in creatione emanarunt. Atque hoc ex multis Biblij Hebræorum locis confirmatur: Nam Apostolus Paulus loco antè citato ait: Fide intelligimus apta est secula verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent: Unde patet, quòd res, quæ erant visibiles, fuerint originaliter ex rebus in visibilibus factæ. Ex quibus manifestum est, quòd res quæ cadunt sub sensum humanum, non apparerent primordialiter sensui & per consequens aestimabantur in iudicio nostro, ac si non essent. Iterum ille alibi: Deus elegit ea, quæ non sunt, ut ea, quæ sunt destrueret. Hinc etiam ait egregius ille cabalista Reucelinus ex con-

sensu aliorum: Scribitur, inquit, in libro Batur: Nihil est principium, nisi sapientia, & hæc est infinitudo ipsa trium summarum Cabalisticæ arboris numerationum, quas vos tres in divinis Personas appellare consuevistis, quæ est absolutissima Essentia, quæ cum sit in abyssi tenebrarum retracta & immanens otiosaque, vel (ut ajunt) ad nihil respiciens. **Nihil** id est, Nihil, sive non. Ens ac non finis, quia nos tam tenui erga res divinas ingenij paupertate multati, de ijs, quæ non apparent, haud secus ac de ijs, quæ non sunt, iudicamus. At ubi se ista ostenderit, ut sit aliquid & revera subsistat, tum Aleph Tenebrosum in Aleph Lucidum convertitur: Scriptum enim est, sicut Tenebræ ejus, ita lux ejus. Hæc ille. Patet ergo, quòd tamen tenebræ & invisibilitas appareant sensibus nostris esse Nihil, in respectu eorum, quæ mediante luce videmus: Tamen sunt omnia realia & Essentialia coram Deo. Quare illud **NIHIL**, seu vacuum deforme respectu imbecillitatis & capacitatis nostræ, ex quo Aquæ (quæ sunt materiale omnium rerum principium, fuerunt imaginaliter extractæ) videtur materialis existentia ei, in cuius potentia divina reservabatur, quoniam nihil potest esse in Deo, quod non est essentialis realitas, aut aliquid existens, ut ex ipso per ipsum & in ipso sunt omnia, uti à Textu sacro docemur. Quare tam matrix rerum tenebrosa, seu aquarum uterus deformis, quàm infans aqueus, seu Natura humida, quæ paulatim à Tenebrosa Abyssi seu chaos deformi virtute verbi seu Spiritus **ELOHIM** scaturiebat, fuerunt realiter in Deo, antequàm comparuerint, hoc est, in Potentia omnipotentis permanerunt & in voluntatis ejus dispositione haud aliter existerent, quam omnium rerum condendarum numerus fuit primum in animo Conditoris. Quòd autem mundus ex materia hujusmodi sine forma esset primitus creata, testantur hæc sapientis verba antè relata: Omnipotens, manus tua creavit mundum ex materia informi (juxta Tremellij translationem: vel (ut Hieronymus interpretatur) ex materia invisa. Quare sat liquido constat, quòd illud Vocabulum Nihilum capiebatur pro materia informi, & per consequens erat sine nomine & essentia, cum forma, dare soleat nomen & esse: Vel pro re

Reucelin, lib. 3.
De Art. Cap.

Rom. II. 22.

Hebr. II. 3.

I. Cor. 28.

Sap. II. 18.

pro re invisibili, quæ non videtur esse ideò, quoniam non apparet sensui. Iam verò, quod generalis ista materia essent Aquæ, quas præsentia spiritus Elohim modo generali informavit & in actum redegit, ipsis nomen Shamaim imponendo, & quod essent primordiale principium materiale, ex qua mundi existentia, habd aliter, quam ex rudi & deformi luti massa domus effingitur, Textus Magistri mei Moysis videtur liquidò confirmare. Primum, quod facit mentionem de aquis super quas Spiritus Domini ferebatur, idque immediate post nominationem abyssi Tenebræ, & Terræ inanis & vactæ; hocque præcipue priusquam ulla creatura erat explicite formata, & antequam Spagyrica primi Diei separatio esset facta. Quo arguitur perspicue, quod aquæ essent Principium materiale omnium rerum, cum à Spiritu Elohim essent informatae seu inactuatæ: Nam nomine proprio Aquarum erant insignite ante primi Diei opus. Secundò, quod esset idem spiritus Elohim, qui partem quasi obstetricis agens, utrum de formem istum solum foetum dare sive edere fecit, ipsique formam, actum, vitamque impertivit. Iterum ex eodem Moysis Capite addiscimus, quod aquæ fuerint omnium illarum separationum subiectum, quæ in tempore creationis à spagyrica seu ignea ejusdem Spiritus seu Verbi Dei virtute effecta est. Tertiò, quod cæli, qui in regione mundi superiore erant dispositi ex puriori, limpidiori & digniori Aquarum portione & regio Elementaris inferior ex grossiori, spissiori, obscuriori, & viliori earum substantia esset conflata: & quod esset quædam eorum consitentia intermedia Firmamenti nomine insignita, de utroque extremo participans, cujus officium erat, dividere portionem subtiliorem, sive superiorem à grossiori sive inferiori. Tunc infima Aquarum portio

(quàm ego habd injuriâ Elementum Catholicum voco) in alias distinguitur sphaeras seu orbis, quos mundi literati vocant nomine elementorum, cum rei veritate nihil sint aliud, quàm quadriformis elementi Catholici seu aquarum inferiorum à varie-formi Spiritu Divini afflatu facta alteratio, uti infra latius. Videmus ergo ex præcedentibus, quomodò Spiritus Elohim universam mundi fabricam ex natura ista humida seu Aquis fabricaverit. Quod etiam luculenter ex istis Apostoli probatur: cæli, inquit, erant prius & terra de aqua & per aquam consistens Verbo Dei &c: Sed mundus componitur solummodo ex cælo & ex terra; quare sequitur, quod totus mundus fiat respectu ejus materiae de aqua & per aquam, at quoad ejus formam sive essentiam hanc à Verbo Dei seu Spiritu Elohim habet, qui (ut ait Augustinus) igneam aquis virtutem seu vigorem impertivit. Iam verò cum stellæ æstimantur esse nihil, præter densiores portiones suorum orbium, atque etiam quælibet regni Elementaris creatura ex materia elementari componitur, debet necessariò sequi, quod tam stellæ firmamenti, quam creaturæ inferioris mundi, sive sint Meteorologicae, sive mixtionis magis perfectæ, ut sunt Animalia, Vegetabilia & Mineralia suam habeant existentiam ab aquis, quæ, ut in lucem, mediante verbo Dei, ederentur, ita etiam æternum consistunt, & in essentia atque existentia sua sustinentur & præservantur, a verbo seu Spiritu æterno Elohim, quemadmodum perspicue vobis in capite sequenti explicabitur.

Venio jam ad principij illius Catholici descriptionem, cujus est dare vitam & esse non modò cuilibet aquarum portioni in genere, sed etiam omni creaturæ ex ipsis conflatae.

CAPVT. IV.

*Quomodo Catholicum Principium formale, per quod aqua generales
& Consequenter cælum & regio Elementaris atque etiam res
omnes particulares essent factæ, informata in actum
specificum seu essentiam formalem redactæ, atque
in sua specie à Deo immediate ad hunc us-
que diem præservatæ, ortum seu
initium suum ducunt.*

Vobis in præcedentibus recitavi, quod doctissimorum Rabinorū seu doctorum Cabalisticorum opinio esset, ipsam sapientiam æternam, quæ est radicalis omnium origo, quando maneret quasi otiosa & sine actione evidenti (ac si esset in tenebrosa

abyssò retracta) respectu exilis nostræ capacitatis pro Ain hoc est Nihilo seu non Ente & non fine æstimaretur, & tamen istud Ain nobis more mirabili tam postea revelabatur, quatenus emanatio, splendor ve ab ea emissus erat omnia in omnibus &

SECTIONIS PRIMÆ LIB. III.

tamen extra omnia : Est enim virtus illa, qua mediante universæ aquæ, quæ sunt rerum omnium existentia e suo fonte seu puteo Tenebroso hauriebantur, rudi nimirum chaos seu abyſſo, vel, ut antea est demonstratum, Catholica radiorum spiritualium, seu igneæ & formalis virtutis emissio, quæ essentiam cuilibet rei impertit: Vnde liquet, quod tam externum sive passivum omnium hujus mundi creaturarum, quàm internum earum sive activum ab æterno hoc, quo ad nos, **NIHILO** ortum seu initium ducunt, quod nihilo minus respectu sui est omnia (ut dictum est) in omnibus, ut pote in cujus oculis Tenebræ & Lux, visibilitas & invisibilitas, atque adeo potentiale nostrum Nihil seu Prima materia & aliquid actuale, sunt unum & idem in essentia sine ulla distinctione aut differentia. Propter hanc causam æterna hæc infinitudo, hoc omne in Omni & supra omnia rectè describitur, primum ab Apostolo ac tum à Philosopho Diviniore Hermete hoc modo: **Vnus Deus Pater omnium** (ait D. Paulus) qui super omnes & per omnia & in omnibus. Et Hermes: Deus erat Circulus intellectualis, cujus centrum est omne illud, quod est; circumferentia verò extra omnia. Atque alibi eum vocat locum, in quo mundus continetur: inferendo per hoc illud, quod scripturæ pluribus in locis annuntiaverunt, nimirum; quod impleat omnia & tamen extra omnia in se, in illa eadem Vnitatis natura manet, in qua erat ante mundi creationem, quando pro Nihilo secundum Captum nostrum habebatur. Et alibi: **Quod omnia in eo sint condita, per eum & in eo creata sunt omnia, omnia in ipso constant, & ipse est in omnibus primatum tenens**: Et alibi: **Ex ipso, per ipsum & in ipso sunt omnia**: Ac ita in multis alijs textus sacri locis. Et quamvis ad mundi constitutionem Divinitas ista æterna è Tenebris effulserit & revelatione abditiæ suæ sapientiæ sive Virtutis Essentialis, omnia tam visibilia, quàm invisibilia formaliter existere fecerit, atque ita Tenebrosam Cabalistarum Aleph, seu unitas in Aleph lucidum erat conversum: Tamen nihilominus ille idem manet spiritus iste in se ipso non recedens à limitibus suæ uniformitatis. Sed hoc apertè in mentis humanæ dispositione, quæ est essentialis spiritus divini radius, declaratur: Nam ipsa est perpetuo stabilis & sine alteratione in se: & tametsi ejus proprietates sit, aliquando negativa, seu privativa videlicet, quando petenti non vult dare, in quo statu videtur ejus actus nihil in effectu, sive omittere radios suos positivos; & quandoque affirmativa seu positiva, nimirum cum petenti suam concedit petitionem, sive radios suæ bonitatis emittere sit dignata. Simili planè modò, sive Divina infinitas è tenebris clucescat, quasi à Centro versus circumferentiam, sive radios suos centraliter

& in se contrahat, tamen est ipsa semper una & eadem in se sine ulla ejusdem Identitatis suæ alteratione. Sed venio ad propositum: Apostolus loquendo de æterno isto Christo, dicit, Christus est Dei virtus & Sapientia Dei &c. Et jam vobis dicam, sicut antea per os sapiētis annuntiavi, quid sit ista sapientia divina: Sapientia, ait Salomon, est spiritus intelligentiæ sanctus, qui est vapor virtutis seu potentiæ Dei & fluxus seu emanatio quædam claritatis omnipotentis Dei sincera, candor seu splendor lucis æternæ & speculum sive macula Dei Majestatis & imago bonitatis illius &c. Quibus patet, quod Apostolus & sapiens ille in eodem conveniunt: Atque quod ex consensu utriusque liquet, quod spiritualis Christus, Sapientia, Virtus, Claritas, Candor, splendor & verbum omnipotentis. Iam verò quod spiritus iste esset principale in creatione agens, ex hisce patet: In eo, dicit D. Paulus, omnia sunt creata. Atque iterum: Ex ipso & per ipsum sunt omnia: Et D. Iohannes: Verbo omnia sunt facta & sine eo nihil, in eo erat vita. Et Salomon clarius: Sapientiam possidebat Iehova principio vitæ suæ, ante opera sua, ante ullum tempus, ante principium, ante primordium terræ, cum nulli essent abyssi, edita erat: cum nulli essent fontes, antequam montes fundati essent: Cū aptaret cœlos, ibi erat, cum statueret ambitum in superficie abyssi, cū fortificaret superiores nubes supernæ, quando ponebat mari statum: cum statueret fundamenta terræ, erat apud eum veluti alumnus, cuncta componens, & erat lætificans & ludens coram eo. Quo orationis filo narrat Apostolus, quod Christus seu verbum seu sapientia, quam vaporem virtutis seu emanationem potentis definivit Salomon: Et Apostolus virtutem & sapientiam Dei, esset ille, qui erat ante omne ævum aut ullum creationis vestigium in occultis cum Deo: Deinde narrat, quod esset principale in mundi creatione agens. Quo bene considerato, sic pergo. Ex prædictis ergo redditur manifestum, quod mutatione formæ & proprietatis principij primi, quod in tenebris erat quasi verbum in principio ab Aleph Tenebroso in Aleph lucidum (quod tunc dictum est fluxus seu emanatio quædam claritatis Omnipotentis) hoc est emissionem istius spiritus æterni, ignis seu Lucis, Aquæ, quæ in visceribus Tenebræ Abyssi continebantur, fuerunt revelatæ, & ex statu nihili in conditionem Realis Entitatis redactæ: ac tum postea admirabili ipsius activitate motioneque & penetratione infatigabili (est enim hic Spiritus omni remobilior, & attingere ubique potest propter suam subtilitatem & munditiem) Primum tenebras à luce distinguebat & separabat: Deinde Aquas superiores splendidas à grossis & obscuris: Tum postea cœlos disposuit in sphaeras seu orbes, ac tum

Eph. 4. 6.
Alclep. 7.

Eccles. 1. 16.
Rom. 12. 22.

1. Cor. 1. 24.

Sap. 7. 25.

Coloss. 1.
Rom. 11.
Ioh. 1.
Prov. 9. 22.

Sap. 7. 24.

diviis

divisit aquas grossas sive Elementum Catholicum sublinare in proprias regiones, quas veteres Elementa nuncuparunt: uti ex verbis primi Capituli genesios atque etiam ex primo Pimandri Hermetici sermone colligimus. Sed ut de istis magis adhuc particulariter discurrere queamus, quo gloriosos actus & immortalia opera, quae spiritus iste divinus primò in creatione mundi effecit, & adhuc semper per generationem in specierum praeservatione & assidua Meteororum novorum creatione & sustentatione operatur, observetis velim seriò locos istos ex sacra pagina collectos: Sapientià suà Deus mundum ex materia informi creavit: revelavit fundamenta & obsecunda, novit in tenebris constituta & lux est cum eo. Revelavit fundamenta & tenebris & educit in lucem umbram horrendam Aquilonem extendit super inane & vacuum & suspendit terram super nihilum: Nam sapientià ab ore ejus prodeunte rotunditatem coelorum circumcunte solà & in profundo Abyssi ambulante omnia fecit Deus. Aderat ipsa quando praeparavit caelum, quando certa lege & gyro velavit abyssos, ipsa aderat cuncta componens. Ipsa fundavit terram, stabilivit caelos, erupit Abyssos, nubes rore concrefcere facit: Appat pondus aëri, appendit aquas in mensura, facit pluviae statuta & viam fulgetro tonitruum: Coelos creabat & extendebat eos, firmabat terram, & quae germinant ex ea. Sapientià creavit terram, & stabilivit coelos prudentià: facit, ut oriatur lumen in caelis indeficiens & sicut nebula tegit omnem terram: facit anni cursus & constituit dispositiones stellarum, fecit Arcturum & Orionem: Convertit mane in Tenebras, diem in noctem mutat, vocat aquas maris & effundit eas super faciem terrae, praeparavit terram in aeterno tempore & replenit eam bipedibus & quadrupedibus, ipsa effudit Deus super omnia opera ejus & super omnem carnem secundum datum: Per ipsam denique Deus operatur omnia in omnibus, mediante ipsa vivificat & animat omnia. Denique in ipsa omnia fecit sive creavit: repleta est terra possessione ejus &c: In principio fundavit terram & opera manuum ipsius sunt caeli. Quibus locis evidens est, quòd hic spiritus divinitus ad mundum oreandum revelatus; haec sapientià aeterna, quae est emanatio claritatis Omnipotentis Dei, hoc verbum mysticum & mirificum, sit radicale illud principium activum omnia creans, omnia informans, omnia componens & omnia in hoc mundo sustentans & praeservans. Vnde scriptum est. Deo serviat omnis creatura, quia dixisti & factae sunt, misisti Spiritum & creatae sunt &c: Quasi dixisset: Emanatione tua sancta aquae &

tenebrosa abyssos sunt revelatae & informatae, & omnes creaturae ex ijs compactae vivificantur, animantur, & secundum species suas ex Nihilo creantur: Vnde testatur pagina sacra alibi, quòd ipse det vitam, inspirationem & omnia: ideoque non per actum mediatum, ut Peripatetici volunt, sed immediatum, neque per operationem minus principalem & secundariam, sed principalem & primariam: Nam si Deus effuderit istum Spiritum super omnia ejus opera: si iste incorruptibilis spiritus sit in omni re: atque etiam si iste spiritus sit magis agilis activus & mobilis omnia alia re, quid, obsecro, impedire potest, quòd ipse non operetur immediatè & absolutè per se in omnibus? Quare distinctiones praedictae, quae ab humana inventionem sunt partae debent esse nullius respectu actionis divinae momenti, & per consequens omnes causae activae seu efficientes subalternatae debent à sapientibus relegari in exilium, cum sit ipse Solus, qui operatur omnia in omnibus, & per consequens, animat, vivificat & agit ad praeservationem omnium immediatè & per se sine ope alicujus suae creaturae: uti superius est demonstratum. Vnde Propheta: Ego Iehova faciens omnia solus & nullus mecum. Et alibi: Ego sapientià circuivi rotunditatem coelorum sola &c: Est ergo Deus Pater, qui agit per filium seu sapientià suam sine ullius creaturae, sive sit Angelus, sive Daemon, sive Sydera, sive venti, sive Meteora, sive creaturae compositae, adminiculo: juxta illud sapientius, sed non inutiliter à me allegatū: Licet multi sint, qui dicuntur Dij sive in caelo, sive in terra, nobis tamen unus Deus Pater, à quo omnia & nos in illo, & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum. Sed non in omnibus est scientia &c: ac si dixisset, Non sunt creaturae, quae per se quicquam faciunt, sed est Deus, qui per spiritum suum aeternum Iesum Christum mediantibus creaturis operatur immediatè in hoc mundo. Concludimus igitur, quòd spiritus iste à Deo emissus unicum sit essentialè & primarium atque etiam postremum in mundo agens: Est enim Alpha & Omega, principium activum, centralis animae mundanae actus, creaturarum omnium lapis Angularis, earum fabricas animans, sustentans & praeservans: neque novi ego aliam in sacra mea philosophia ista naturam essentialè, praeterquam solum Creatorem istum in creatura seu sacrosanctum mundanum opificem in operibus suis, ut cum Apostolo & Salomone loquar: Atque hoc modo habemus formale omnium rerum creaturarum principium rationi mundanae, satis luculenter & graphice pro exili ingenij mei captu descriptum.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. III.

CAPVT. V.

De Pleno & vacuo, quid sit vera Plenitudo & vacuitas, & qua ratione Philosophi Ethnici in sua circa ea inquisitione erraverint.

IAm verò explicatis duorum principiorum constituentium & componentium naturis, quorum prius est existentia rerum fons; alterum Essentiae formalis origo; necesse est, ut Pleni & vacui proprietates ordine proximo, idque juxta Philosophiam veram & Christianam intelligamus. Sed priusquam in istius rei explicationis medullam me immergam, opus est, ut Ethnicorum Philosophorum de hoc subiecto opiniones cum illis Theo-philosophis Christianis in primo loco conferam. Ut ergo videtis ex precedentibus, quod sit unum principium ad existentias materiales rerum spectans, quod Aquas diximus: & aliud, quod ad earum essentias formales attinet, ita quidem duas de Pleno & Vacuo invenimus opiniones, quarum prior est Ethnicorum, utpote quorum est sententia, quod omnis Plenitudo & Vacuitas debet esse in respectu materiae seu substantiae, qua repletur mundi cauitas: Vnde illud dicunt vacuum, quod non repletur aliqua materiali existentia: Quare ubi est nihil existentiae aquarum, ibi vacuum esse concludunt: Hi ergo nec dolium, nec puteum volunt esse vacuum, tametsi sensibili corpore non sint repleta, quatenus ipso aëre, quem corpus esse agnoscunt, repleantur: Imò verò aërem dicunt ideo vacuum in mundo impedire & plenitudinem sempiternam omnia implere, quatenus ipsius subtile corpus penetret omnia, & ubique per mundum discurrens repleat suam existentiam omnia: quare utcumque ullus locus dicitur vacuus, est tamen undique rei veritate aëre plenus. Hisce ergo sic respondeo, quod frustra sit disputatio de illis rebus, quae nec sunt nec fuerunt, aut erunt unquam: Nam cum aquae essent principium illud materiale, à quo omnia habuerunt suam existentiam, utpote à quibus, per quas & in quibus coelum & terra, ex quibus omnia constant, erant fabricata, ut testatur Apostolus, opus est credere, quod coeli prius & terra deficient, ac denique tota aquarum creaturarum moles & per consequens materiale rerum principium in nihilum redigeretur, priusquam verum aliquod tale, quale Ethnici somniaverunt, in mundo reperiretur. Quare dico, friyolam fieri quaestionem circa illud, quod nec fuit, nec erit unquam: At verò è regione scripturae sacrae videntur aliud Plenum & Vacuum intendere, nimirum illa, quae ad principium formale sive Essentiale pertinent: Nam ubi Spiritus seu Ruah-Elohim ante rerum primordium non appareret, & aquas tenebris obrutas, non informaret, ibi, uti dictum est,

aderat Nihil, & terra erat inanis & vacua, atque ideo in eo respectu, erat Vacuum, nihil aliud, quam absentia spiritus istius omnia animantis & vivificantis & suam praesentiam informantis: Vnde dicta est Tenebrosa Abyssus, potentia divina & consequenter vacua, quatenus omni actu orbat: Hinc Moyses: Terra erat inanis & vacua. Et Iohannes: Deus Aquilonem extendit super inane & vacuum & suspendit terram super nihilum, hoc est, in Abyssu vacua & inani, ut pote tenebris obruta: Deus sapientiam suam fecit coelum & terram: Iuxta illud etiam Moysis: In principio creavit Deus coelum & terram: ubi per principium, mysterium illud Abyssi infinitum intelligunt nonnulli ex doctioribus. Vnde etiam D. Iohannes: In principio erat verbum: Erat enim ex isto principio tenebroso, quod secundum captum humanum videbatur inane, vacuum & planè Nihil, licet Deo optimè notum, quod Spiritus iste lucidus est ad mundi creationem egressus, ut in pluribus sacrarum literarum locis patet. Et Mercurius Trismegistus ait: Erat umbra infinita in abyssu, aqua insuper & spiritus intellectualis, per divinam potentiam in Chaos inerant &c. Liqueat ergo, quod apparitione istius spiritus ex tenebroso mysterio, tenebrae erant fugatae, aquae in lucem productae & omnia Luce essentiali à spiritu isto emissa sunt creata, juxta illud Iobi: Revelat fundamenta è tenebris & educit in lucem umbram lethalem: ac si dixisset, à conditione vacui & nihili re-duxit Aquas, quae sunt materialia omnium rerum fundamenta, & in plenitudinem & realem existentiam convertit nihilum & vacuum virtute plenitudinis activae & lucidae, emissae à spiritu, in quo habitat, teste Apostolo, omnis plenitudo divinitatis corporaliter. Hinc dixit, idque haud insulse Poëta: Iovis omnia plena. Et alibi: Iupiter est, quodcumque vides, quodcumque moveris: Nonne etià dicunt scripturae, Deum omnia implere? Et iterum: Ipsum esse ubique? Atque iterum: Ipsum esse omnia in omnibus? Hic ergo arguitur, quod vacuitas, Inanitas, Nihil & tenebrae sint unum & idem, nimirum absentia actualis & informantis praesentiae virtutis divinae: quoniam omnis plenitudo seu repletio consistit in immediata virtutis divinae actione & proprietate. Sed Deus per spiritum suum nondum è tenebris ad mundi creationem effulsit. Quare constat, quod prima & informis mundi materia, omni, quoad nos, gratià inactuante, creante & informante esset vacua & destituta: Vnde vacua seu

Ioh. 26.7.

Ioh. 1.

Timand. 3.

Iob. 12. 22.

Coloss. 2. 8.

2. Petr. 3.

Gen. 1.

seu inanis, vacua & Tenebrosa sive in formis erat dicta; ut ex ante dictis Moysis verbis patet. Terra, inquit, erat inanis & vacua, hoc est, nondum desummae plenitudinis Spiritu omnia informante gustavit: Nam tenebrae fuerunt superfaciem abyssi: Evidens profecto argumentum, quod spiritus iste nondum comparuerit: Sed post appositionem plenitudinis Spiritus Elohim, terra non erat amplius vacua & inanis, sed ratione participationis, plenitudinis & bonitatis divinae, dicit Textus, Deum vidisse, quod opus istius diei esset bonum, hoc est, plenum bonitatis, divinae, quippe cuius virtute tum postea terra germinaret herbam virentem, facientem semen, & lignum pomiferum faciens fructum iuxta genus suum, & protulit herbam virentem, facientem semen &c: Et vidit Deus, quod esset bonum: Hinc inde arguendo, quod terra, quae antea erat inanis & vacua iam saluti praesentia istius vitae & formae Spiritus esset plena, hoc est, igne divino & Spiritu Dei incorruptibili redundans, juxta illud Salomonis: Spiritus disciplinae sanctus implet orbem terrarum: Et alibi. Incorruptibilis Dei spiritus inest omni rei. Et Apostolus: Christus omnia implet Quibus videre possumus quod omnis plenitudo sit à divino actu seu essentiali Spiritus Divini praesentia, cum è regione vacuitas dicitur adesse, ubi vita illa formalis à spiritu concessa, aquis abest, quod quidem totaliter accidere nequit sine absoluto subjecti ab ejus praesentia sic privati interitu & in statum nihili reductione. Accidit nihilominus in parte, ut quandoque à creatura recedat spiritus iste, videlicet in momento mortis seu corruptionis creaturae spacificatae: Quemadmodum ex psalms Regij verbis constat: Deo dancte creatoris, recipiunt, abscondente facie sua perturbantur, recipiente spiritum suum expirant & revertuntur in pulveres suos; emittente spiritum suum, recreantur bono &c: His ergo patet, quod sit Spiritus Dei praesentia, quae implet hominem & creaturas Vitae bono, & quod ipsius absentia sit vitae vacuitas in spiritu humano: Sed ista vacuitas proprie dicitur privatio, quatenus actum positivum praecedentem sequitur. Haec est igitur ratio, cur vacuum & inane sit tam horribile in rerum natura: Quatenus scilicet extrema & absoluta emanationis aeternae absentia, sive à Spiritu Aquarum mundi ablatio, minime potest tolerari: Nam res quaelibet ex aquis conflata summo naturae suae appetitu cupit informari. Quare abominabile est in natura, ab omni existentia privari. Sequitur ergo, quod, nisi Deus res omnes hujus mundi implevisset suo Vitae spiritu, vacuitas, Inanitas, & deformitas ubique per mundum regnarent, & per consequens omnia manerent in statu Nihili: Sed quoniam Deus praesentia lucida spi-

ritus sui emanantis omnia ex Nihilo creavit, sustentavit, & praeservavit, igitur evidentet liquet, nihil esse in hoc mundo, quod jam est absolute inane & vacuum: Tamen si ante Principium mundi tenebrosa Abyssus & materia deformis caeli & terrae esset talis: Vti Moyses & Iob habent: Manifestum ergo est, quam vana & impossibilia sint vacuum & plenum secundum intentiones Philosophorum Peripateticorum, respectu illorum, quae à scripturis intelliguntur: Nam vacuum & Plenum, Moysaica sunt Potentia & actus, unde per reductionem potentiae, quasi Nihili in actum mediante spiritus Elohim praesentia, vacuum & Inane in plenitudinem convertitur: Non est quidem mirum, si Aristoteles de ista inanitatis & seu vacuitatis & Plenitudinis specie ne cogitaverit unquam, cum in uno loco ait: Ex Nihilo nihil fit. Et in alio loco affirmat: Lucem esse merum accidens, & per consequens non apparebat sensui ejus, quod accidens potuisset inanitatem seu Vacuitatem auferre, seu eam in plenitudinem ratione suae essentiae conferte. Sed ego Christianos Peripateticos proprijs jam aggredior armis, & telo ab ipsorum pharetra deprompto, talem ipsorum assertionem sic oppugno. Commune est inter ipsos axioma: Quod Accidentis esse sit inesse. Ego igitur ipsis me istiusmodi syllogismo opponam: Si Lux sit accidens, tunc ejus esse est inesse sive inhaerere subjecto: at Lux sine ulla ad aliquod subjectum adhaerentia existere potest. Ergo non est illa accidens, sed potius substantia omnium purissima & essentialissima: Major probatur & conceditur ex verbis Aristotelis, nimirum, quod accidentis esse sit inesse: Minor confirmatur autoritate Moysis, ut pote dicentis, quod Lux esset primo die ante omnem aliam creaturam producta sive creata: & per consequens nullam habuit praexistentem materiam, cui inhaereret. Praeterea est ultra captum humanum, ut Deus crearet Accidentia tempore & ordine ante substantias sive creaturas essentielles. Porro etiam Deus fons origo & pater Luminis nuncupatur, ut scripturae tradunt: & spiritus seu verbum ejus definitur esse Lux, in qua non sunt tenebrae ullae. Et iterum Spiritus sapientiae dicitur esse claritas seu splendor & virtus emanans ab omnipotenti Deo. Concludimus ergo, quod verum plenitudinis & vacuitatis mysterium esset Peripateticis penitus ignotum, quippe qui erant verae sapientiae, quae (ut Apostolus testatur) descendit à Patre Luminis, penitus ignari: Hocque apparet in eo manifestius quatenus essentialem lucem seu splendorem sanctum, qui est essentialis structurae cujuslibet creaturae basis & lapis Angularis, esse meram qualitatem sive superficiale accidens, falso tradiderunt.

Gen. I. 16. 17.

Sep. 1.
Sep. 12. 1.
Ephes. 4. 10.

1 Sam. 10. 4. 21

Iacob. 3.
1. Iob. 1. 5.
Iob. 1.
Sep. 7.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. III.

CAPVT. VI.

Quodmodo duæ essentialis proprietates activæ, invicem conditione oppositæ, ac tum postea totidem naturæ passivæ ex predictis duobus primarijs rerum principijs orerentur, & qua ratione omnes in mundo sublunari mutationes sive alterationes virtutibus earum efficiantur.

IN animo meo est, hoc loco partus & origines in primis duarum naturarum activarum seu virtutum essentialium referre, quæ à duobus rerum omnium principijs antea recitatis procedunt, & tum postea conditiones seu proprietates duas passivas, quæ à duarum virtutum activarum effectibus oriuntur, explicare paucis. Sciendum est ergo, quod, ut potentiale sive tenebrosum in proprietate sua essentiali est emanationi Spiritus actuali sive principio lucido contrarium; ita etiam quodlibet eorum sobolem sive proprietatem essentialem conditione sibi invicem contrariam & repugnantem in mundum produxerunt, nimirum Frigiditatem & Caliditatem: De modo & ratione mystica productionis harum virtutum sive proprietatum succinctè hoc capite agam & in primo loco profundum frigiditatis ortum vobis pro captus mei exilitate enucleare conabor.

Evidenter liquet ex ijs, quæ sunt, antea relata, & ad huc clarius libro primo sectionis hujus secundæ dicitur, quod tenebræ sint effectus immediati divinæ Voluntatis, sive Divinitatis latentis sive in se contractæ: & consequenter privativæ Dei proprietatis sive Potentiæ divinæ, quæ est Privationis, Mortis, Vacuitatis, Inanitatatis, Deformitatis & hujusmodi aliarum imperfectionum Mater: Nam proprietas deformis Nihili sive Tenebræ abyssus est naturaliter acquiescere, fixari & nullo modo agere aut operari: Ratio, quoniam in ipsius appetitu est conversationem suam in & circa centrum habere, in quo nullo est motio sive actio, qua se versus circumferentiam dilatat, ut è regione, Spiritus Dei lucidus, sive Deus in sua voluntate sive natura patente versatur circa actiones & motus, qui à centro ad circumferentiam tendunt. Ob istam ergo rationem, principium Tenebrosum sibi, idque naturali inclinatione vendicat, quietem, otium, & fixationem: Atque ista proprietas generat seu producit virtutem essentialem suæ propriæ conditionis, nimirum Frigiditatem, quæ, ut pro Agonista seu Athleta ad resistendos sui oppositi, videlicet caliditatis insultus eligitur, ex cujus societate sunt motio & Actio, ita quidem, nisi ipsa agitur & incitetur agili caloris actione, non movetur, sed videtur pacificè &

quieto more somnolentæ suæ matri, Tenebris videlicet & privationi inservire, quarum soboles, uti diximus sunt fixatio, quies, quæ quasi dormientes adhaerent centro, illudque inhabitant, atque ideò est contra earum voluntatem intueri circumferentiam, nisi violentia excitentur: Et revera frigiditas est actus essentialis, qui procedit à potentia Divina, cui præcipuè in sua actione inservit: Nam potentia Divina circa centrum magis verlatà, in ista sua proprietate contrahit radios suos à circumferentia in se ipsam: Iuxta illud Mercurij Trismegisti: Monas generat Monadem & in se ipsam reflexit ardorem: Ac si dixisset: Monas ista quasi potentia divina, emittens emanationem suam, quæ erat altera monas unius & ejusdem essentialis & in se ipsam, hoc est ad punctum centrale, quo emisit Monadem, reflexit illam, ut ibi quiesceret: Atque ita hoc modo ante ullam mundi typici creationem productus erat mundus archetypicus. Cui etiam astipulari videtur Rabbi Baïr, Cabalista egregius: Sapientia, ait, cùm esset in Abyssu tenebrarum retracta, immanens otiosaque ad nihil respiciens, Ain quasi Nihil dicitur: & in hoc ejus statu Aleph tenebrosus dicitur. In hoc contracto seu potius sequestrato & privato unitatis Divinæ statu, videtur operari secundum proprietatem suam negativam mediante agente suo Frigido, cujus unicus conatus est efficere, ut aquæ quiescant. Atque hoc ejus agens in eo probatur, non esse accidens (ut vana Peripateticorum doctrina docet) quatenus est certum, nulum in Deo reperiri posse accidens, ut pote, quæ est summa, purissima & absoluta simplicitas & essentia merè formalis, in se & per se existens, & per consequens ab accidentibus libera. Quare, cùm divinitas non sit, nisi una essentia, potens est ex se, hoc est, à sua simplici natura pro placito proprietatem quamcunque essentialem à sua divinitate haud divisam producere: Atque hac de causa Sapientia Divina dicitur Spiritus unicus, multiplex; unicus dico respectu suæ essentialis, & multiplex respectu proprietatum essentialium, quæ ab eo progrediuntur. Quod autem essentialis proprietas sive natura Frigoris sit formale illud agens, quo Deus in occulto & potentia-

Finand. 3.

Benelin. lib. 3.
De arte Cabal.

Sup. 7. 22.

li suo

li suo statu ad compescendos & oppugnandos hostiles caliditatis & ipsius actionis & motionis insultus, & ad destruendos & ad nihilum redigendos illos affectus, quos ipse in patienti & positiva sua natura virtute caliditatis produxit, ab affectu & experientia demonstratur. Nam quod Spiritus sapientiae in revelata & manifestata sua proprietate afflatu suo calido ab Austro vel plaga Orientali est operatus (quippe quae ejus actione, rarefacit aquas densas in aërem, faciendo illud, quod erat grossum subtile, & quod erat opacum & tenebrosum Diaphanum & perspicuum, imò verò & invisibile) illud Spiritus iste latentem suam induendo naturam, mediante suo frigore, iterum deformat, destruit, & in speciem contrariam transmutat: Nam Spiritus tali proprietate praeditus & ab Aquilone spirans condensat & inspissat aërem antea rarefactum, illumque à statu suo invisibili ad statum visibilitatis reducit. Atque etiam illud opacum, quod dissipatione & sublimatione partium factum erat transparentis seu Diaphanum, jam virtute sua frigida & contractiva proprietatis septentrionalis actu & operatione à statu divino emissa, in corpus opacum & densum iterum redigitur: Ita, ut illud, quod erat agile, mobile & vivum, virtute caloris advenientis jam factum est stupidum, fixum, mortuum, & quietum per invasionem frigoris: Illud, quod erat leve & nullius sensibilis ponderis, contrahitur in grave & ponderosum corpus sive consistentiam. Quemadmodum videmus, quod vento spirante Boreali, aër convertatur in nivem, grandines, gelu, pruina &c: Iam verò quod non sit, nisi unius ejusdemque essentiae spiritus, qui ambos istos effectus actione seu spiritu contrario pariat, ex istis Prophetarum dictis constat: Veni spiritus, ait, à quatuor ventis & insuffla interfectos istos &c: Quo verborum filo arguit, quod non sit nisi unicus spiritus (dico unicus simplex in essentia: At multiplex in operatione, ut sapiens loco antea citato ait) At verò, ut ea, quae à nobis sunt proposita efficiamus adhuc perspicuora, auscultiis velim ad verba Prophetarum: Velociter currit sermo Iehovae, qui emittit nives sicut lanam, pruina sicut cineres dispergit, deiecit gelu tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistat? Emittens verbum, liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquae &c: Ex quibus quam plurimas res notatu dignas observamus: Quarum prima est, quod Deus in occulto & latenti suo statu per essentialiam suam proprietatem frigoris, res antea versus circumferentiam dilatatas, jam centrū versus contrahit. Secundo, quod proprietatem frigoris attribuitur seu ascribitur Spiritui Dei in Septentrionali ejus actione, sive in privativa, seu occultata sua conditione. Nam verba sunt: Coram frigore ejus quis consistat? Quam-

obrem evidenter patet, quod sit essentialis virtus in Divina potentia. Tertiò, quod debeat esse actus Monadis sive Unitatis in ipsius tenebrosa, abstrusa & privativa natura; tum quia res claras & lucidas & perspicuas reddit obscuras & opacas; tum quia motū agilitatē & vitā auferre videtur ab aëre, qui antea calore essentiali incitatē movebatur, agebat & vivebat: Ac denique, quia omnino opponitur actioni caloris, qui divinitati emananti & vivificanti inservit. Quarto, quod effectus frigoris actu revelatae naturae Dei, hoc est, per ejus verbum emissum, destruantur & in nihilum redigantur: Nam textus dicit: Emittit Verbum, & liquefacit ista, videlicet nives, glaciem & pruina. Quintò, quod contrariae istae actiones ab uno eodemque Spiritu in essentia, sed multiplici in conditione perficiantur ad mandata illius complenda, qui illum emittit. Porro etiam, quod virtus frigida in vento sit essentialis, privans aut congelans, mortificans & contrahens actus Dei, ex hisce paginae sacrae indicatur: Deus fortis edit glaciem flatu suo, flante Deo concrevit gelu. Concludo igitur, quod frigiditas sit actus essentialis potentiae divinae, aut aeternae sapientiae velo tenebrarum involuta, atque ideo divinam voluntatem in tali suo statu seu conditione, noscimus per effectus illos, quos producit; in eo scilicet, quod evidenti suo actu contrahit à circumferentia versus centrum, & ob istam rationem ista Dei virtus est causa congelationis, inspissationis, contractionis, constrictionis, fixationis seu immobilitatis, ponderositatis, quietis & otij, obtenebrationis, mortificationis, privationis, stupefactionis & similium.

In contraria proprietate divina, nempe in spiritus istius natura patente, manifesta & positiva, atque in illo statu, qui dicitur Cabalistis Aleph seu. Unitas lucida, in quo movet, operatur aut emanat à centro circumferentiam versus, & seipsum revelat super faciem tenebrae Abyssus, efficiendo invisibile non Ens aut Potentiale Nihil, ut appareat actu in forma aquarum: In hac, inquam, proprietate ejus dicitur à sapiente esse omnibus mobilibus mobilior, ubique penetrans seu attingens propter immunditiam ejus, ita, ut, quemadmodum privativa seu Borealis ejus proprietatem producebat quietem, otium & cessationem ab operatione per contractionem sive attractionem à Circumferentia ad centrum: Ita in ista positiva aut Australi & Orientali proprietate per viam dilatationis seu emissionis radios suos à centro circumferentiam versus, motum & actionem mediante essentiali caloris agilitate, procreare solet; ut pote, qui calor operatur assidue super effectus frigoris resistendo, dissolvendo & attenuando, levia ex grossis faciendo perspicua & transparentia

SECTIONIS PRIMÆ LIB. III.

ex opacis & tenebrosis efficiendo &c: Ita ut formalis iste Lucis Agonista, videlicet calor, à lucis actu & motu immediatè productus bellum gerat perpetuum adversus frigidum, custodem tenebrarum: Nam unus dominium habere nequit, quousque alter paulatim extingatur, & in exilium quasi relegetur. Quamobrem, ut Lux cum omnibus suis socijs vel adhaerentibus dicitur esse positionis actus, Informationis, plenitudinis, motus, vitæ, salutis & caloris genitrix; ita etiam calor operatur secundum naturam & dispositionem in fatigabilis & semper operantis suæ genetricis, nempe Lucis, ad subvertendos & in nihilum convertendos Tenebrarum & sui frigoris effectus: quemadmodum videmus in naturis Ventorum calidorum, nimirum Australis & Orientalis: Nam, ut venti Septentrionales & Occidentales plus minuse congregant, contrahunt, indurant, condescent, ponderosum efficiunt, fixant & immobilem faciunt, atque opacum reddunt non modò aërem, sed etiam res alias tam homogeneas, quàm heterogeneas: ita è converso venti prædicti calidi solent aërem dissipare, dilatare, rarefacere seu attenuare, mollem reddere, illuminare seu perspicuum & transparentem, volatilem atque agilem sive mobilem facere, quem antea venti prædicti frigidi more prædicto alteraverunt. Atque totum hoc radicaliter à spagyrico seu separativo Spiritus seu verbi divini actu perficitur. Idque arguitur ex verbis Prophetæ in prædicto textu: Emitte, ait, verbum suum, liquefacit ista, simulac efflat ventum suum, effluunt aquæ, &c: Ac si dixisset, quòd emisisset Verbum suum equitans super alas ventorū, & quòd virtute activa & calida illius Verbi Nives, Glacies, Pruinaeque fuerunt dissolutæ, & à fixa, opaca, grossa, ponderosa, & mortali sua dispositione in mobilem, perspicuam, tenuem, & levem aquæ & aëris consistentiam redactæ. Atque ita illud, quod Deus verbo suo operatus est in proprietate secreta, contractiva & frigida: Nam Textus ait: Velociter currit sermo Iehovæ, qui emittit nives, sicut lanam &c: Hoc, inquam, totum per verbum ejus, simulac efflavit ventum suum loco & Naturæ oppositum convertit, in aërem agilem, transparentem levem & tenuem. Ex istis ergo perspicue indicatur, quomodò hæc duæ virtutes oppositæ, nimirum Calidum & Frigidum ortum suum habeant ab uno eodemque Spiritu in radicali essentia, qui in latente sua natura vices agit principij informis & tenebrosi: Vnde & Aleph Tenebrosam seu Potentia Divina dicitur, in quo statu videtur quoad nos quiescere, & circa Abyssum centrum otiosus manere: At è contra in patenti sua dispositione, naturam induit Principij activi, informantis & Lucidi, Vnde jam Aleph Lucidum & actus divinus dicitur: Atque in isto statu appa-

ret nobis, agere & à centro circumferentiam versus movere, radiosque suæ perfectionis undique per aquas ejaculare, suamque naturam vivificam creaturis hac ratione communicare: Atque ita patet, quòd Deus sit radicale omnium principium, à quo principio duo, Naturæ & conditione oppositæ, existunt, ipso nihilominus unum & idem immobile, non alterabile, idem & permanentè existens. Duo ergo consistunt in uno Principio à principijs, & cum principijs duæ proprietates activæ essentielles exsurgunt, à quibus omnia existunt: Vnde rectè dicitur Deus à Scripturis Vnum & omnia: & omnia in omnibus, & sine ipso nihil: & centrum omnium, cujus circumferentia est nullibi: Et in omnibus & super omnia &c.

Ex his ergo luculenter intellexistis, quòd duæ istæ virtutes, videlicet Frigiditas & Caliditas (ut cunque sunt in operatione seu actu oppositæ) ab uno eodemque Divinitatis Spiritu & Essentia originem duxerint, cum fontibus duobus ab invicem itidem conditione distinctis, ex quibus emanant, & quòd Spiritus Dei mediantibus istis duabus proprietatibus, via duplici, rarefactione scilicet & condensatione operetur in mundo: Nam observatur in Elemento mundi sublunaris Catholico, oppositos parere effectus ad voluntatem Creatoris in terra, aqua atque aëre sive Elemento generali; uti inferius stylo ampliori declarabitur.

Restat jam, ut de ortu & Natura duarum proprietatum passivarum dicamus pauca, quippe, quæ videntur habere suas generationes & progressiones à proprietatibus essentialibus activis, nimirum à mutua actione & oppositione Frigiditatis & Caliditatis; quæ, uti dictum est, radices suas habent vel in Noluntate & privativa existentia divinæ naturæ, aut in Voluntate & positiva emanatione ejusdem: Vnde liquet, quòd harum passivarum naturarum existentia dependet ab activis. Et primum vobis animi mei sententiam, Humiditatis partum sive generationem explicabo, actum postea verba de Siccitatis origine faciam.

Imaginari debemus, quòd quando nulla esset Lux formalis, ad informandam sive in actum reducendam Abyssum tenebrosam sive Chaos inane, & per consequens nullus calor ad agendam & faciendam inter lucem & Tenebras divisionem, tunc Chaos informe & opacum ad siccitatem inclinaret, utpote frigoris in eo adhuc occulti actione quasi congelatum, uti in glacie & pruina videmus: Nam certum est, quòd frigus dominium seu potestatem infinitam habet, ubi Caliditas omnino abest: Quemadmodum sub Sole Septentrionali videre licet, ubi omnes aquæ in molem frigidā & siccā ratione absentiae coloris Solaris conglomerantur: Contrario planè modo, ubi Sol aut Venti calidi sua

Isa. 147. 16.

Isa. 147. 15.

di sua caloris spiracula directè emittunt, ibi in exilium relegatur frigus, omnes ipsius actiones seu effectus destruantur, & in siccitatem vertuntur naturà terræ, ita ut in massam siccam, sitibundam & spongiosam redigantur: Haud aliter & per eandem planè rationem (nam tam Frigiditas & Caliditas, quàm Humiditas & siccitas mundi, suas actiones & passiones à principalibus prædictis habuerunt) proprietates nostræ essentiales in materijs principalibus operantur: Nam Chaos erat confusa quædam & frigida atque sicca moles, quousque Lux divina è tenebris apparebat & in aquarum congelatarum massam operabatur: Etiam Lux in se considerata nimirum sine respectu ad actionem ad massam passivam, erat conditionis igneæ, ut pote, in qua actus, calor & siccitas deprehendebantur: Quare sequitur, quod, ut frigiditas in effectū est nihil præterquam potentia divini actus, & quod, ejus actus & Dominium redditur absentia Caloris manifestum & notabile: Ita enim siccitas est nihil aliud, quàm natura passiva apparens cum duabus prædictis activis virtutibus, dum sunt in gradibus suæ intensionis, in quo activorum statu Humiditas perpetuò abs est: Verbi gratia in extremo frigore, quando omnia sunt egregiè congelata, adeest siccitas omnino deficiente humiditate. E regione, ubi fervor solis atque ventorum Orientalium spiracula præter modum calefaciunt terram, ibi etiam minimè reperienda est humiditas. Ad Humiditatem autem quod spectat, dicimus, ipsam esse naturæ quasi adolentis, vel potius, quod loco Hermophrodite se habet, quatenus ex duabus naturis activis est parta sive derivata, ita ut de ipsarum utraque participare videatur in ortu suo: Hinc est, quod proprietates ista passiva sit intermedia conditione inter illas duas. Quare inservit ad suscipiendas impressiones actionum utriusque extremi. Atque hoc totum oculari observatione tali probamus atque demonstramus. Ventus Borealis suo dominio convertit aëris existentiam in nives, grandines, pruina, glaciem: Hoc est, eum mutat à calida & humida in frigidam & siccam substantiam: Sed ubi venti Australes & orientales incipiunt habere Dominium, tunc ipsorum spiramina paulatim in duras prædictas massas seu moles penetrant, ipsasque distrahendo in substantiam humidam sive madidam mutant: Secundum sensum Verborum Textus supra dicti: Emittente Iehovà verbum suum, liquefunt nives, glacies &c: Simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ &c: Hoc est ex rebus siccis fiunt humida: Quo apparet, quod Humiditas sit nihil aliud, quàm mixtio frigoris & Calidi in substantiā aliquā aëreā seu aqueā, frigore prius concretā, quæ est fluxibilis in potentia: & tunc frigiditate extrema caloris præ-

sentiā, Paulatim decrescente, siccitas recedit, locum dando paulatim humiditati, ita, ut, nisi adsit Frigiditas cum caliditate, Humiditas apparere non possit: Sic nisi respiciant Austrini flatus Septentrionis spiramina, nubes & pluvias haud producerent: Sic flatus Occidentales, quatenus participant & in medio sunt inter Meridiem calidum; & septentrionem Frigidum, humidiores solent producere temperies: Sed huius fluxibilitatis ratio est huiusmodi. Videmus ex prædictis, quod frigiditas extrema reddit aërem & aquam immobilem & fixam: Per consequens est signum evidens, quod ventus aliquis incipiat massæ congelatæ prædominari, quando illa incipit humectari, moveri & resuscitari: Quippe quam functionem nihil præterquam calor præstare queat: Simili planè modo in creatus & omnia creans Spiritus Lucis, operatus est in tenebrosa Abyssō, dum super faciem ejus informem ad aquarum creationem ferebatur, fecitque tenebrosam illam molem, aquis potentialibus frigore antea ob calidi absentia congelatis plenam, gradatim liquefcere, & tunc à Moyse nomine aquarum apertè, actualium & realium, sunt vocatæ, & ab Hermete, nomine sunt vocatæ Naturæ humidæ, atque in eodem statu, ad hunc usque diem manent: Chim certum sit, quod tam aquæ subtiles seu aëreæ, quæ grossæ & spissæ, ut sunt maria, fontes & flumina, sunt humidæ & fluidæ, utcumque assidue, sic volente omnium rerum Creatore, ab una natura in aliam mutantur & alterantur: Quæ quidem in Elemento mundi inferioris Catholico, mutationes & conversiones diuturnas per ministros suos Angelicos super Ventorum alas moventes fiunt, quippe quorum est efficere aquas, ut ab una in aliam rotent naturam, hoc est, ab unius in alteram formam transformentur: Sed observemus oportet Aquas visibiles & omnia visibilia, sive sint meteora, sive alia composita ex aquis fuisse serius ab aquis invisibilibus facta & conflata secundum doctrinam D. Pauli antea citatam: Et Moyses agnoscit mare & terram, quæ fuerunt prima visibilia, ex aquis inferioribus, quasi Aëre Catholico esse formatam; & ibidem terræ, quasi totius massæ aquarum faciem seu hypostasim post spagyricam mundi per verbi actum divisionem & ipsius fabricæ mundanæ complementum videtur statuere.

Sed, ut mystica istiusmodi creationis arcana clarius adhuc vobis innotescant illud totum, quod rationibus partim ex sacris literis & partim exactissimis veræ philosophiæ regulis extractis antea probavimus, jam expressius demonstratione oculari confirmabo; quo fides diligentium lectorum & philosophiæ veræ amatorum Zelo fidentiori ad ea, quæ dicta sunt credenda augeatur.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. III.

Demonstratio ocularis singulos proprietatum essentialium supra dictarum ortus & operationes Lectori ad amussim indicans.

Priusquam ad ocularem nostram istam demonstrationem procedamus, quæ erit in & per experimentale nostrum instrumentum facta, in primis considerare debemus, quodd Catholicus aer seu generale regionis sublunaris Elementum, sit subtilior & magis spiritualis Aquarum, infra Firmamentum portio, de quibus Moyles facit mentionem: Quare certum est, quod qualibet ejusdem aeris particula correspondeat ejus toti, & per consequens aer inclusus in Instrumenti hujus vitro est ejusdem naturæ & conditionis cum aere Catholico mundano. Vnde liquet, quodd ratione continuitatis ipsorum, ut aer generalis mundi sublunaris in sua dispositione se habet, ita etiam ejus aer particularis vitro inclusa, qui est Catholici pars, se habet iterum ut Spiritus Ruah-Elohim, qui ferebatur super aquas, ipsas suâ præsentia animavit, vivificavit, informavit, easque dando ijs motionem dilatavit; ita quidem ipsius absentia seu actus & emanationis agilis cessatione, seu radiorum activitatis suæ in seipsum contractione, aquæ similiter sunt contractæ, condensatæ, obscuratæ & immobiles atque quietæ factæ: Vti ex conditione Venti Borealis indicatur, quæ procedit à privativa seu contractiva Spiritus istius virtute. Sed, ut aquæ sui existentia cavitatem amplam mundi replent, ita etiam spiritus omnia informans agnoscitur possidere & inesse omni ipsarum particula: ut scripturæ testantur locis antea allegatis. Quare, ut spiritus iste operatur omnia in omnibus, tametsi in proprietate diversa (unde dicitur multiplex) ita quidem quandoque operatur in aquis istis inferioribus in proprietate seu virtute sua Privativa, nimirum in afflatu suo ab Aquilone & occidente secundum plus vel minus: & nonnunquam in positiva sua natura, videlicet, quando spirat à Meridie & Oriente. In prima proprietate contrahit frigiditatem suam à circumferentia ad centrum, ut supra, in ultima nempe sua virtute calida à centro circumferentiam versus dilatat. Cum igitur Aquæ sunt Catholicum passivum, ex quo, utpote communi omnium rerum subiecto figura mundi & rerum in eo omnium fuit excisa & graphice sculpta & depicta, ut nos docet D. Petrus: & cum æternus omnia in actuans & informans Spiritus Domini, sit Catholicus actor & motor (ut Moyles testatur) facit omnia in omnibus in aquis, idque in & mediantibus infinitis organis, nimirum Angelicis, Stellaribus & Ventosis; necesse est, ut sequatur, quodd ipse solus sit radicale agens in contractione & dilatatione generalibus, quæ factæ sunt tam in aere universali, qui est extra vitrum instrumenti, quam in illo

particulari, qui est intra vitrum: Quare ut Sol, venti calidi, ignis, atque calor creaturæ naturalis proprietatem suam dilatativam ab emanante & Spiritus istius informante virtute habent, & potestate ipsius & temperie frigida aeris, ventorum & aquarum à dispositione privativa adferant: ita quidem sequitur, quodd tam dilatatio, quam contractio aeris instrumenti vitro conclusi procedat ab immediato vel positiva vel privativæ proprietatis spiritus istius actu: Nam quando Spiritus iste spirat ab Aquilone vel Occidente, aer plus minusve contrahitur in locum vitri angustiores. Atque quodd hoc sit verum, probamus in eo, quodd aquæ Dominio frigoris in Elemento Catholico altius in vitri collo trahuntur sive elevantur propter contiguitatem aquæ & aeris inclusi. Atque iterum constat, quodd aer in vitro contentus sit tanto magis contractus, quanto frigus Boreale Dominium habet in externo aere: quod in eo apparet, quoniam in locum magis arctum sive angustum colligitur, quam erat ante aquæ in vitro elevationem: Ex altera verò parte, si venti calidi aut Solis æstivalis fervor aerem externum accendat, tunc aer inclusus etiam se ipsum dilatabit & in sua dilatatione largius facit pro sua existentia spatium. Quodd autem aer ita à calore dilatetur, in eo demonstratur evidenter, quia aqua vasi inclusa gradatim magis deorsum pellitur, quam fuit antea. Iterum, si quis nudam suam manum supra concavam globosam vitri summitatem ponat, aqua in collo Matratij seu vitri suspensa magis deorsum tendet: nam aer inclusus subito dilatabitur. Jam verò, quodd spiritus vivificans, qui istam vitam tam humanam, quam alterius animalis assignavit calorem sit æternus ille spiritus, qui omnia, ut ait Apostolus, vivificat, scripturæ confirmant pluribus in locis tam antea, quam postea in hoc Tractatu assignatis: Atque iterum, iste est spiritus ille, quem Prophetia vocat à quatuor ventis, ut vitæ spiritum, carnem & ossa interfectis restituat. Quibus manifestum redditur, & oculariter demonstratur, quodd Frigidum contrahit à circumferentia ad Centrum, & quodd ingrossat & inspissat aerem inclusum: qui aer inclusus & inspissatus licet oculariter discerni nequeat, tamen in eo probatur, quoniam aqua apparet oculis altius in vitro frigoris prædominio elevari: Vnde necesse est, ut corpulentia aeris constringatur in spatium angustius, & per consequens, quodd aer reddatur magis contractus & densus. Ex altera parte, quodd caliditas dilatat & dissipat inclusum aerem in temporibus calidis, patet ex positione manus super vitri culmen, quam aquæ depressio sequitur.

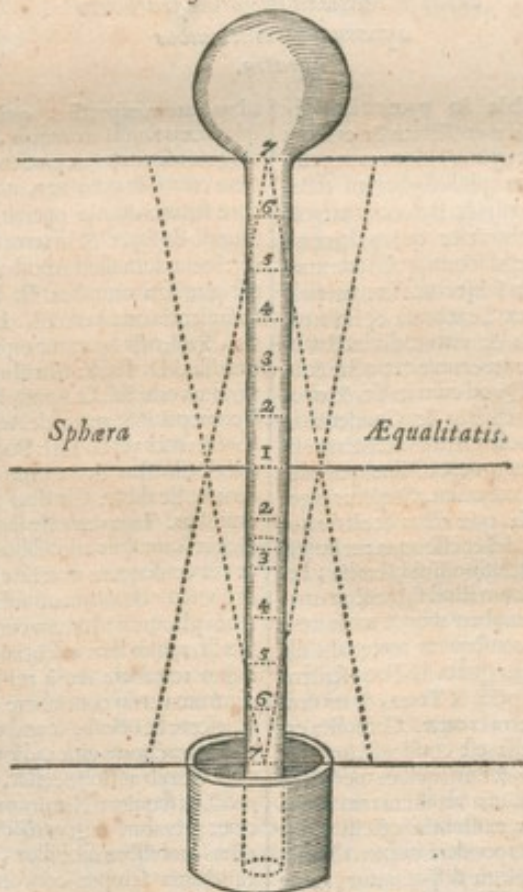
Nota

Nota (vos oro, qui non vultis esse nimis ex parte Peripateticorum parci) errores eorum palpabiles ex diligenti huius instrumenti experimentalis observatione detectos, ex quorum prior manifestatur in illo eorum axiomate dicente, quod calidum congreget homogenea. At percipietis hic oculariter demonstratum, quod calidum operetur contrarium: Nam videmus ipsum dissipare & depellere aërem, qui est homogeneus in se, quatenus est ex simplicibus ejusdem naturae partibus conflatus, & per consequens non congregat homogenea, sed è regione est Frigidum, quod congregat, ligat, inspissat & coarctat ea: Nam oculariter patet, quod contrahit & contrahendo congregat dilatatum aërem in angustiore loco, atque etiam extra vitrum videmus, aërem in nivis & gelu con-

sistentiam congregatu per congelationem frigoris. Quare etiam eorum assertio videtur esse falsa, quæ dicit, quod Frigidum solummodò soleat heterogenea congregare. Alter eorum error immanis est, ubi dicunt Solem, Stellas ignemve; imò verò & calorem omnem attrahere ad se vapores, exhalationes & huiusmodi alia. At invenimus huiusmodi oculari experimento, rem longè aliter se habere, quatenus ab ipso colligimus calorem Solis, ventorum; ignis & illum naturalem animalium aërem dissipando, expellere & per consequens vapores & fumos omnes à se potius propulsare, quàm allicere. Atque hoc in eo demonstratur, quod præsentia caloris aqua vitri collo pellitur deorsum: Vnde liquet, quod qua via tendit aqua, eadem etiam via movetur aër inclusus.

Forma Instrumenti.

Hyemis Dominium.

Æstatis Dominium.

Atque ita in isto libro præsentis trium omnium rerum principiorum conditiones & proprietates, idque secundum Antistitis Moyſis sententiam, satis apertè, ut opinor, detectas atque enucleatas habetis: quas non ita copiose & exactè in eo tractavi, quoniam ampliorem & luculentiorẽ de ipsis discursum in libro sectionis huius secundæ efficiam, ubi de profundissimo rerum omnium sympathiæ & Antipathiæ mysterio Deo volente discurrem.

PHILOSOPHIAE MOYSAICAE.
SECTIONIS Primæ LIB. IV.

Hujus libri Argumentum.

In isto libro author universum rarefactionis & condensationis mysterium radicibus & pro ingenio, quod in eo est, enucleare tentat: Vbi etiam primum eorum causæ simul atque effectus mirabiles in mundi creatione in genere exprimuntur: Atque tum postea recitatur magis particulariter, qua ratione mediantibus ipsis mundi fabrica esset erecta, cœlorum orbis atque stellæ in ipsis rutilantes stabilitæ, ac tandem Catholicum mundi Sublunaris Elementum in regiones quatuor ab invicem distinctæ & modo debito ordinatæ.

CAPVT. I:

Hic communis sive Catholica Condensationis & Rarefactionis causa sive agens, lectoris consulti observationi iterum obijcitur: Nam probatur, quod duæ Proprietates seu virtutes essentielles, illa nimirum Tenebrarum, quæ est Frigiditas, & hæc Lucis, quæ est caliditas, sint præcipua & immediata in agentibus prædictis in Elemento Catholico aquarum alterationibus agentia.

Obis in præcedentibus manifestum & evidens (ut opinor) idque tam veterum philosophorum testimonijs & sapientiæ æternæ autoritate, quam demonstratione oculari est factum, quod commune omnium rerum subiectum sit materiale aquarum, quæ ex Tenebrosa & informi Abyllo præstantia & virtute divini Ruah-Elohim fuerunt ante omnia extractæ & in actum reductæ. Quod cum ita sit, & quoniam omnis Rarefactio & Condensatio necessario versantur circa existentiam aliquam materialem, utpote sine qua tales actiones præstari nequeant. Sequitur ergo, quod sola materia, quæ actus & alterationes tales patitur, debet esse aqua aut humida sive madida istiusmodi substantia, utpote quæ est unicum illud subiectum materiale, quod amplam mundi cavitatem implet, & per consequens materialis illa existentia, ex qua (juxta D. Petri sententiam) cœli erant prius & Terra, & res omnes in cœlo & terra creatæ. Catholica ergo aquarum massa est condensationis & rarefactionis subiectum, quibus mediantibus res in mundo una ab altera tam formam substantiæ existentia efficitur discrepare, & omnia pondere, numero & mensurâ à Divino Spiritu disponuntur, atque proprijs in mundo stationibus ordinantur: hoc est eorû nonnulla regione altiori collocantur & quædâ imiore situ secundum conditiones ipsi a creatore assignatas, sunt retenta. Communis igitur Condensationis & Rarefactionis materia jam cognita, restat, ut in secundo loco actorem in opere prædicto radicalem inquiramus. In præceden-

tibus autem expressi, quod esset æterna splendoris sancti emanatio, quæ à mundi origine usque ad hoc præsens tempus operatur omnia in omnibus, atque etiam tempore futuro omnia operabitur, quæ in mundo de super & in terra subter efficiuntur: Secundum illud Apostoli: Deus operatur omnia in omnibus, Et Psalter Regius: In sapientia omnia fecisti. Et illud sapientis: Sapientia operatur omnia. Atque iterum illud D. Pauli: Christus portat omnia virtute verbi sui. Et Apostolus Petrus: Cœli erant prius & terra de Aquis & per aquas consistentes verbo Dei: Porro etiam dicit, quod Christus sit in omnibus & impleat omnia. Et alibi: Christus est omnia & in omnibus. Iam verò iste sapientiæ spiritus dicitur omnibus mobilibus esse mobilior: & per consequens necesse est, ut ipse agat & operetur omnia in omnibus, secundum suum placitum: Iterum cum voluntate ipsius sit, radios suos essentielles emissos in se ipsum retrahere seu à rei circumferentia centrum versus contrahere, videtur quasi quiescere & otiosus manere & in momento contractionis vitæ radiorum in se, Creaturæ vita ab actione cessat, unde mors immediata sequitur: Nimirum vita sua operatione privatur. Iam verò cum ipse sit omnibus mobilibus mobilior, virtus quidem caliditatis semper concomitatur motionem suæ Lucis, atque etiam ambæ essentialiter ipsi actori unijuntur: Haud aliter ac in sole videmus (quem Sydrachus sapiens Divinitat Trinitat assimilavit, dicendo corpus solar referre Patre, ejus radios seu emanationem Filium, & activam ipsius virtutem calidam, quæ progreditur ad utroque Spirituum Sanctum, quod radius continuis corpori

1. Cor. 12. 6.
Psalm. 104. 25.
Sap. 8. 5.
Rohr. 1. 3.
2. Petr. 3.
Eph. 4. 10.
Coloss. 3. 11.
Sap. 7. 24.

pori Solari, uti emanatio sancta est una individua essentia cum aeterno Luminis fonte, & virtus calida, exiens à Sole & radijsejus, est pariter inseparabilis in Essentia à prædictis duobus: quemadmodum videmus, quod Spiritus sanctus à Patre & Filio emissus, sit unus essentia cum ambobus: Ob istam ergo rationem Mercurius Trismegistus: Mens ab essentia Dei nequaquam divisa, sed illi potius eo modo connexa, quo Solis corpori lumen. Quare evidens est, quod Caloris virtus insit in luce essentialiter, haud aliter, quam motus ab emanatione Lucida abesse non potest. Concludo ergo, quod rarefactio sit nihil aliud, quam existentia aquarum dilatatio, caloris virtute peracta, quæ antea erant frigoris actu contractæ. E regione verò condensatio est substantia aquarum contractio, sive in molem unicam virtute frigoris congregatio, quæ antea fuit virtute calida dilatata & attenuata, ita ut patet, quod subjectum commune, in quod tum Condensatio, tum Rarefactio operatur, est aqua mundi Catholica, aqua ni-

mirum subtilis, cujusmodi est Catholicum aeris sive mundi inferioris elementum, quod istiusmodi operatione, videlicet condensatione, fit vel cometa, vel nebula, vel nubes, vel aqua pluvialis, vel nix, vel pruina, vel grando, vel terra, ut in lapide Cerannio apparet; vel rarefactione fit ignis, vel fulgur, vel ventus, vel coruscatio &c: Denique fons & origo tam Privativi, quam positivi Agentis est vel Noluntas vel Voluntas, hoc est, aut negativa aut affirmativa solius unitatis æternæ, quæ est ille omnia informans & operans spiritus, qui agit, & accomplet voluntatem suam in omnibus & super omnia: idque mediantibus suis organis tam Angelicis, quam coelestibus & Elementaribus, quæ secundum suas in dispositione & Natura diversitates ab interno & centrali actu ab eodem spiritu ijs assignato ad velle Creatoris tam privativum, quam positivum in hoc mundo exequendum seriò moventur atque cum fervore agitantur, ut in capite sequenti luculentius & latius explicabitur.

CAPVT. II.

Quomodo Spiritus Divinus, hoc est, Ruab-Elohim, cum sit Essentia unus, quadriformiter nihilominus mediantibus suis organis seu ministris tam Angelicis, quam Astralibus in mundo isto sublunari operari observatur.

Aeternus Spiritus sapientiæ, qui est radicale omnium rerum principium, & in quo & per quem (uti Apostolus docet) Angeli, Throni, Potestates, & Dominationes erant creati, solet in Catholico mundi inferioris Elemento mediantibus Angelis contrariæ fortitudinis, effectus Condensationis & Rarefactionis operari. Atque hoc ex sacris scriptis sic confirmamus. Legimus in primis, quod spiritus iste unicus sit supremus dominus & princeps quatuor Ventorum: Quod quidem ni esset, Propheta ex mandato Dei non diceret: A quatuor ventis veni Spiritus & insufla super insectos istos & revivifcant. Iam verò, quod hic unicus Spiritus operatur in Organis Spiritualibus & Angelis & mediantibus ijs, ex verbis Apocalypseos videre licet. Vidi, inquit, quatuor Angelos stantes super quatuor angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent super terram nec super mare, nec super ullam arborem &c: Quibus manifestum est, quod quatuor isti Ventorum præfides fuissent ministri & organa in & per quæ verborum quatuor flatus aut emitterentur, aut in locis suis retinerentur juxta voluntatem spiritus istius Omnipotentis, qui ipsis pro voluntate sua dominatur. At nos invenimus quotidiana observatione docti, quod virtus essentialis in vento Septentrionali sit frigiditas atque

ideò contractiva seu attractiva a circumferentia ad centrum, & consequenter Condensationis & congelationis effector: Per ejusmodi ergo virtutes Angelicas Spiritus divinus privativos suos effectus producit, nimirum illos inspissationis, fixationis & conditionis terrestris in Elemento sublunari: Sed è contra animadvertimus, quod mediantibus Spiritibus Angelicis ex plagis Australi & orientali spirantibus, potestas illa æterna rarefactionem & attenuationem in aquis inferioribus per Caliditatis actum producit. Atque ob istam rationem prædicti venti destruant & pessundant eorum rarefactione, totum illud, quod frigidum Septentrionale per viam congelationis effecit: Hinc ergo est, quod potens & Princeps ille Angelus à Cabalisticis præfides & gubernator Solis coelestis dicitur, illumque vocant Chael, hoc est, quis sicut Deus? De quo infra copiosius. Similiter, quod ad organa ipsius Angelica spectat, quæ quatuor angulis terræ dicuntur stare: id ipsis alibi. Quod Filius hominis seu spiritus ille potens emitter angelos suos a quatuor ventis cæli &c: Præterea invenimus in Textu antea allegato, quod Angelus sive Spiritus iste imperialis, qui omnia vivificat & inanimat (unde à quatuor ventis ad ossa mortua resuscitanda, incarnanda & vivificanda vocatus erat) ab angulo Orientali ascenderet & su-

H

premo

Timand. 12.

Ezech. 37.9.

Apoc. 7.1.

Matth. 24.

Apoc. 7.2.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. IV.

premo more imperaverit quatuor Angelis, qui habebant Dominium supra quatuor ventos : Nam Textus sequens est: Et vidi alium Angelum ascendentem ab ortu solis, habentem signum Dei vivi & clamavit voce magna quatuor Angelis, quibus datum est nocere terræ & mari : Dicens : Nolite nocere terræ & mari neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum &c : Quo confirmare videtur locus hic, quod quatuor gubernatores ventorum magno illi Angelo subisciantur, qui est potens illa intelligentia, quæ gubernat & movet non modo solem cœlestem, sed etiam res omnes alias, virtute verbi sustentat. Atque ille Angelus Omnipotens erat procul dubio iste, cujus videtur revelator primo capite suæ revelationis meminisse : Qui dixit ei : Ego sum Alpha & Omega. Iam verò quod sol virtute istius spiritus Omnipotentis, cujus organum immediatum Angelicum erat Michaël, spiritum aëreum tam superioris, quam inferioris mundi gubernet, videtur sapiens hīc agnoscere : Sol, inquit, illustrans cuncta in circuitu pergit spiritus : At virtus ista æterna posuit tabernaculum suum in sole, teste Propheta David. Vnde liquet, quod quatuor Angeli ventorum gubernentur & ordinentur ab interno agente & informante in sole. Atque hæc est ratio, cur Philosophi veteres Ethnici ventos Titanis filios nuncupaverint. Apparet igitur, quod spiritus increatus, qui supereminenter operatur & movetur in Creatura Angelica Michaël (quare El sive Deus fortis ipsi annexus est) est Princeps ille spiritus à Propheta Ezechiele nominatus, ut antea, qui potenter inhabitat tabernaculum Michaëlis, qui ascendens ab Oriente quatuor ventorum Angelis imperavit: Vnde manifestum est, quod omnes Angeli suos habent actus & potentias essentielles ipsis immediate à spiritu isto Catholico assignatos,

quos pro placito ad voluntates suas in mundo tan privative, quam positive exequendas emittit. Hinc ait David : Angeli Dei validissimi robore, efficientes verbum ejus, auscultantes voci ejus, ministri ejus facientes placitum. Atque iterum: Qui facis Angelos tuos ventos & ministros tuos ignem urentem : Ventos (inquit) nam Ruach est spiritus, ventus, flatus. Quibus constat, quod æternus afflatus sit illud, quod animat Angelos, Angeli per illum afflatum sibi communicatum infundunt virtutem & vigorem Astris; astra spiritum istum deorsum ventis transfundunt; venti operantibus Angelis quatuor ventis imperantibus multiformiter commune aëris Elementum alterant, de statu in statum convertunt & quadrupliciter secundum radicis sive Angeli venti prædominantis naturam informant & varia in eo meteorora juxta ventorum flantium naturas producere solent. Sed ut possim magis pertinenter de isto negotio discurre, simul atque difficultates & scrupulos haud paucos concernentes tabernaculum principale spiritus istius Omnipotentis in mundo discutere, qui philosophos & Theosophos hujus nostri sæculi haud parum perturbant; priusquam ulterius in discursu isto de Condensatione & Rarefactione progrediar, meam de ista dubio opinionem, idque verbis haud paucis aperiam, quoniam liquida rei tanti momenti enucleatio non parum requirit sermonem, quatenus ad integrum Rarefactionis & subtiliationis; imò verò & condensationis mysterium aperiendum & revelandum imprimis cōducit: Nam iste spiritus in principali suo Tabernaculo non solum mundi per condensationem & Rarefactionem creationis in genere, sed etiam supremæ spiritus mundani gubernationis & formalis in meteoris producendis rationis causa & origo est immediata.

CAPVT. III.

Quæ fuerint inter hujus ætatis doctos de principali Spiritu istius Catholici, omnia informantis, generantis & multiplicantis in isto mundo situ, sede, tabernaculo opiniones: Hic etiam probatur, quod illa Hieronimi interpretatio super Textum istum Davidis: Posuit Tabernaculum suum in Sole: Sit secundum verum scripturarum sensum: Ac tandem errorum in recentiorum translatione ratio, hoc in loco secunda m Authoris capacitatem explicatur.

161, 186.

Fateor, magnam fuisse inter hujus sæculi doctos controversiam seu disputationem, an Hieronimi seu Tremellij & Pagnini, nec non quorundam aliorum super Textum seu versum 8. Psalmi 18. interpretatio sit potius à mundi literatis recipienda: Nam Hieronimus (qui erat majoris Antiquitatis cæteris, in hunc sensum transfert, *Posuit Tabernaculum su-*

um in Sole. Pagninus verò illum à scripto originali fortasse alteratum & corruptum hoc modo Hæbreum in latinum sermonem mutat: In cœlis posuit soli tabernaculum: Et Tremellius consentiens Pagnino. Soli disposuit tentorium in ijs. Verum enim verò si omnia rei veritate, prout sunt consideremus, invenimus, quod vel Textus temporis ignoran-

tiā possit esse corruptus, & ab originali manuscripto, quod procul dubio Hieronimus possidebat, alienatus, aut istius viri reverendi autoritas, doctrina & dignitas debet necessarīo in quæstionem pro errore tam grosso & palpabili vocari. Ad personam verò ejus quod spectat, verisimile est, quod universa Ecclesia Christiana virum mediocris scientiæ & in lingua Hebraica versati, ad opus seu negotium tanti momenti & communi totius Ecclesiæ Catholicæ Bono, quale erat Biblij sacrosancti ex Hebræo idiomate in Latinum translatio obeundum eligere nolisset: Noluit, inquam, homini tam exigui cum in lingua Hebraica, tum misteriis divinis judicij inniti. Quare ex ista consideratione Personæ, cujus diligentia & curæ tantum opus est commissum, sufficientia constat, & per consequens fructus laboris ipsius in justitiæ trutinis nullo modo cum illis aut Pagnini aut Tremellij sunt ponderandi aut comparandi. Porro etiam nemo negare potest, quod Papa & integra Romanæ Ecclesiæ turba ipsi in hoc negotio assisterent, ei antiquæ manuscripta præbentes, quæ ipsum in vera interpretandi via & sensu dirigerent, ita ut antiquæ autoritatis consensus minime illi deesset in sua interpretatione, quo inter verum & corruptum textum discernere potuit: Atque ideo, ut neque interpretes recentiores pro sua translatione accusamus, neque à laboribus & meritis Hieronimi quicquam derogemus, ut pote quæ æterno laudis monumento insculpuntur, debemus potius errorem corruptioni vel adulterationi Textus Hebraici ascribere, quàm ipsorum cuiquam: Idque præcipuè, quoniam scripturarum harmonia in genere & subjectum totius istius Psalmi, in quo Textus ille recitatur in specie magis ad Hieronimi, quàm ad illorum interpretationē inclinari, quemadmodum magis particulariter his argumentis sequentibus comprobabo: Quorum primum sumitur à radicali capitis subjecto, in quo hæc verba (posuit Tabernaculum suum in sole) reperiuntur: Atque etiam ab alijs paginæ sanctæ locis: Secundò à mystica & Cabalistica vocabuli Hebraici solem significantis: Tertio à Resolutione Theologorum, cum alijs circumstantijs ad ea pertinentibus: Quarto ab Astronomica observatione atque etiam à dignitate & excellentia solaris creaturæ. Quintò ab Arithmetica consideratione: Sexto à puncto & Circulo in geometriæ: Septimo à majoris in Musica seu harmonia perfectionis consonantia: Octavo à Physico seu naturali respectu: Ac in postremo loco à sapientissimorum ac divinissimorum Theo-Philosophorum consensu & asseveratione, qui etiam exactè cum scripturæ sacre symphonia conveniunt. De istorum quolibet suo ordine. Ad primum quod spectat, evidenter patet, quod radicale Psalmi 18. sub-

jectum Creatoris in creaturis cœlestibus divinitatem digito quasi indicare videtur, & consequenter per excellentiam exprimit ipsam in splendidissimo corpore solari inhabitare: Quid enim aliud vult primi versus sensus, qui dicit: Cœli enarrant gloriam Dei & opera manuum ejus annuntiat firmamentum. Quibus innuere videtur, quod gloria creatoris, quæ inest creaturæ, revelat nobis Creatorem in creatura. At ubi gloria est præsens, ibi essentia non absens: Vnde sequitur, quod iste Creator, qui solem cœlestem suā gloriā & influentiā vitæ & lucis implevit, se ipsum in universa mundi fabrica in sole & mediante sole, atque à suo tabernaculo solari perspicue revelavit, quemadmodum per effectus ejus naturales in ordine octavo explicatis expressè declarabitur. Nonne hoc idem verbis Apostoli colligitur: Invisibilia (ait) Dei à creatura mundi per ea, quæ facta sunt intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & divinitas &c. Quibus innotescit, quod sempiterna Virtus, imò verò & divinitas Dei conspiciantur in creaturis & multum magis in sole, quoniam ipse est omni alia creatura luce plenior & clarior: At D. Augustinus ait, quāto plus aliquid lucis in se habet, tantum magis Dei sibi vindicare videtur: Nonne habemus hoc totum à sapiente luculentius explicatum? Sol, inquit, illuminans per omnia respexit & gloria Domini plenum est opus ejus &c: Hoc est plenus est essentia divinā seu spiritu Domini: Non tamen intenditur, divinitatem esse inclusivè in sole, quatenus ipsa etiam est exclusivè in & super omnia: Non aliter quàm spiritus humani sanguinis dicitur habere cor pro principali suo tabernaculo, & tamen inest omni totius spiritus & corporis particula. Iterum apparet ex istis verbis, quod æternus sapientiæ spiritus solem Cœlestem eligeret pro vase seu subjecto purissimo, ut in ipso ad creaturarum omnium vivificationem, animationem & multiplicationem ageret sive operaretur: Ob hanc igitur causam ipsa in propria sua persona ait: Ex ore Altissimi prodij primogenita, in cœlis feci, ut oreretur lumen indeficiens &c: Hisce arguit Catholicus hujus mundi agens, quod sol movetur in & super ipsum &c: Vnde & alibi: Sol in aspectu annuntians in exitu vas admirabile, Excelli opus: Magnus Dominus, qui fecit illum, & in sermonibus ejus festinavit iter &c: Ac si dixisset, solem divino verbo suum efficere iter: Et si quis bene istius capitis sapientis sensum animadvertere velit, illum cum isto Psalmo Davidis optimè sentiet convenire. Pro secundo argumento, quod in Cabalistica Elementorum vocabuli Hebraici **שֶׁמֶשׁ** hoc est, sol, expositione consistit: Invenimus in eo duplex **ש** seu schin, quod Cabalistæ

Psal. 18. 1.

Rom. 1. 20.

Ecclef. 42. 16.

Ecclef. 24. 5.

Ecclef. 43. 5.

SECTIONIS PRIMÆ LIBIV.

faciunt expressionem seu characterem symbolicum ignis sive Lucis, ut è regione **V** in vocabuli medio consistens, quòd laqueæ existentiam arguit. Ac si per vocabuli essentiam intenderemus naturam celorum humidam, in centro contractam, & duplici proportionem lucis seu emanationis, sanctæ à numeratione Cabalistica Tiphereeth, quasi pulchritudine & splendore descendens illuminatam. Quo docetur, quòd massa illa coelestis aquea, seu ex purissima ætherea substantia globoso more contracta, adaptata & præparata sit pro Tabernaculo solis Spiritualis, qui est purissima & essentialissima Lux illa, in qua non sunt tenebræ ullæ: Non quòd in eo, uti diximus, includatur, sed (ut dicunt scripturæ, quòd spiritus Dei Sanctus esset in Christo carnali tam abundanter, unde verbum dictus est incarnatum, seu quòd caro esset verbum factum) & tamen verbum seu spiritus ille non erat ab ulla creaturarum abfens, quatenus omnia essentialiter & præfentialiter implet: Nam spiritus iste Dei in est omnibus, ut scriptum sacrum sparsim habet.

Tertium quòd attinet, in libro, cui Titulus est Resolutio Theologorum, invenimus ex Theologorum omnium consensu, quòd lux illa, quæ ubique per celorum & mundi cavitatem ante quartum creationis diem esset expansa & in tribus ejusdem diebus, loco solis inserviebat, esset die quarta in corpus solare contracta & congregata: At lux ista, quæ sic erat dispersa, immediatus actus seu emanatio illius spiritus seu Ruah Elohim, qui ferebatur super aquas, & per consequens illa lux, quæ est in sole participat procul dubio abundanter cum Divinitate, ut in octavi seu ultimi Argumenti discussione clarè demonstrabitur.

Quartum, quod ex coelesti seu Astronomica dignitate elicitur: Evidens est, quòd solaris mansio in se Divinitatis haud parum comprehendat, quoniam, quantum magis perfectionis aliquid habet in se, & cæteris antecellit gloriâ & dignitate, tantò magis Divinitati accedere videtur: Nam ab Hermete docemur (in hoc haud à Christi doctrina dissentiente) quòd Bonum & Perfectum sunt solius Dei. Iam verò solis macrocosmici dignitas & perfectio facile in eo discernitur, quòd regalis iste Phœbus igneo suo curru per celorum Centrum sive meditullium vehitur, aureis comis effulgens, super eminens sceptrum & gubernationem mundi quasi imperator supremus tenet: Vt pote sub cujus ditione & imperio, virtutes & actiones omnium aliorum corporum coelestium consistunt: Vt Iam bilichus & multi alij docti asserunt: Et Proclus dicit, quòd omnis stellarum potestas seu potentia ad aspectum solis in unum congregate, quæ

tum postea, mediante igneo dicti solis spiraculo super terram disseminantur: Nonne etiam ratione gloriæ vasis seu organi illius Coelestis, comparat sapiens claritatem solis increati sive divinæ emanationis cum eo, ratione suæ pulchritudinis & fulgoris? Nonne itidem ait Syriachus, solis fabricam esse gloria Domini plenam? Sed plura de his, ubi argumentum octavum discutimus.

Quintum docet, qua ratione more Arithmetico probatur, Divinitatem insignem debere inesse Tabernaculo solari, nimirum, ut est unica sola virtus stellaris, à qua omnis stellarum Coelestium multitudo suam essentiam formalem, seu Lucem atque influentiam deducunt: Non aliter, quàm ab Unitate Arithmetica omnes numeri, quicunque derivantur: Nam binarius habet formam Unitatis bis conceptæ; & Unitas ter concepta producit ternarium, atque ita in infinitum. Vel ut una candela accendit alteram, ut secundam & tertiam & sic in infinitum: Sic candela ista informat lumine suo innumeras cœli stellas, & tamen suam propriam unitatem intactam & sine ullo dignitatis aut gloriæ aut virtutis detrimento reservat. Quid denique tot essentielles virtutes, tot gratias & ornamenta Stellis impertire queat, quod non est Divinitate locuples? Aut quid perfectionis potest dare quod non habet, aut à tanta Divinitate non accipit?

Ad sextum Argumentum, quod in Geometria versatur. Cum ergo respectu Geometrico sol sit corpus sphericum, necesse est, ut puncto suo centrali sit præditus, in quo potestas seu virtus ejus illuminans consistit: Quia circumferentia nihil est aliud, quàm quædam semidiametralis dilatatio existentie & essentie punctualis à centro ad circumferentiam. Atque hoc idem est, quod Philosophi pro hoc eorum axioma intendunt. **IN MEDIO CONSISTIT VIRTUS** & veritas. Iam verò si admirabilis pulchritudo & virtus splendida in sole non esset ab ejus Centro versus circumferentiam emissæ, sequeretur, quòd illa à Principio interno non procederet, & per consequens, quod ipse more, Lunæ aliquem alium illuminatorem extrinsecum requireret: Sed quòd hoc longe aliter habeat, in eo declaratur, quoniam nullum in mundo univervo corpus est, huic claritate & splendore lucido coequandum. Quo arguitur planè, quòd corpus hoc splendoris & gloriæ suæ initium à quadam Divinitate Centrali seu virtute Dei lucida & apparente habeat, quæ instar animæ in creaturæ centro vivificat & inæduat, movendo à centro, circumferentiam ejusdem versus: Atque ita corporis solaris superficiem seu aspectum

speculum reddendo igneum, lucidum & coloratum: Efficit, ut secundum centralis agentis infinitatem radiantem, suam emanationem ad omnes vasti orbis mundani limites transfundat sive emittat: Hinc ideo dicitur, quod Deus sit Centrum & circumferentia: Nec cuiquam videatur alienum, quod lucem increatam ab effectu, hoc est, respectu ad tabernaculum ejus solare habito, visibilem faciam: Quoniam scriptura multis locis testatur, quod sit ignis consumens: & alibi Spiritus sapientiae solem & Astra Luce & claritate excellere dicitur: Atque iterum, quod lumine tanquam vestimento induitur: Ac si quis diceret, lucidum solare corpus, esse quasi vestimentum; vel ut in Textu est: Tabernaculum Divinitatis: Denique fons & Pater luminis vocatur Deus, & consequenter, nulla potest esse Lux sive sit visibilis sive invisibilis, quae ab isto fonte lucido invisibili ortum suum non habeat: Nonne agnoscit Apostolus, quod per fidem sit credendum, quod ea, quae sunt visibilia, fuerint prius ab invisibilibus? Quare sequitur, quod Lux in sole corporali visibilis sit, à luce solis spiritualis nimirum à Spiritu Divinitatis invisibili, quae lux invisibilis est continua in essentia cum illa lucis tam invisibilis, quam visibilis portionibus, quas creaturis omnibus impertivit.

Septimum Argumentum, quod Spiritus Divinus *Posuerit Tabernaculum suum in Sole*, observatione Musica ex solis in caelo positione confirmatur: Nam si nobiscum reputare velimus, quod Deus, ut per se existeret dicitur, reputatur à scripturis in caelo coelorum sedem suam habere, & tamen ad coelum respicere non dedignatur: Possumus quidem ipsum comparare unisono in Musica (si sacra cum profanis componere fas sit) Nam si chorda instrumenti Musices aperte pulsatur, sonabit unisonum à ponte seu basi instrumenti ad ejus caput. Simili ratione, si imaginemur chordam à coelorum summitate usque ad centrum seu terram esse extensam: Nam totum hoc spatium repletur Divinitate: Non aliter, quam chorda instrumenti percussa sonat aequaliter à capite ad pontem instrumenti. Iterum, si chordam illam, instrumenti directè in medietate seu puncto centrali lineae premamus, producet perfectissimam consonantiam diapason: Nam si aliqua chordae medietas per se pulsatur, sonabit Diapason ad totum. Quibus patet, quod in unisoni centro constitit sive sita est totius perfectio: Nam quamlibet chordae aequaliter divisae portio, consonantiam perfectissimam, ad totum adequabitur ita, ut istud medium assignabit centrum ad circulum, cujus Diameter erit chorda illa integra. Pari etiam relatione ad Monochordum Mar-

crocoticum, necesse est, ut medius punctus sive chordae semidiameter à summo caelo ad imam terram extensae, sit consonantiae summae perfectionis sedes, quae unisono correspondet, ut unum ad duo, hoc est, in proportionem dupla. Sequitur ergo & per effectum patet, quod sol (qui est Dei Tabernaculum positionem suam habeat in loco isto mundi centrali, qui responderet toti mundi semidiametro, sive Monochordi mundani chordae, ut 1. ad 2. Hoc etiam confirmant Astronomi, dicentes, solem habere suam sedem in centro caeli. Iam verò observetis velim, quomodo consonantia sive concordia haec perfecta mystica ex Divina & radicali unitate seu unisono, qui sonavit sive edidit verbum FIAT & FACTUM EST, fuisset formata. Unitas dixit Fiat, atque ita unisonus produxit emanationem Divinam, numerum binarium arguentem, atque ista emanatio eundem habuit respectum ad Veritatem, unde egressa est, ut Diapason seu perfectio ad Unisonum: Verum emanatio ista splendidissima, à qua omnia sunt creata, & formata in vera Harmonia, procul dubio in isto mundo locum regalis sui ad creaturas aspectus perfectissimum in puncto diapasonis eligeat, qui est perpetuo in medio unisoni, & per consequens in centro Coelorum; sed apparet etiam oculis nostris, quod sol à summo Creatore disponatur in medio septem Planetarum: Atque iterum evidens est ex Divina illa gloria, quae emicat ab eo, quod sit sedes Divinissimae perfectionis: Haec ergo erat ratio, quod Platonici sint imaginati, solarem orbem sive sphaeram esse mundi Animae sedem. Iam verò, ut regalis ista consonantia Diapason comprehendit in se alias Musicae consonantias duas, nimirum illam Diapente & Diatessaron (nam ex istis duabus conflatur Diapason) Verisimile est, quod tota coelorum harmonia & consequenter universi mundi ad actum in isto organo creato redigitur, cujus actor seu Musicus agens est Spiritus aeternus, qui omni minuto edit creaturis ab isto glorioso organo vitae & salutis tonos, & virtutes impertit illis vivificantes, multiplicantes & praeservantes: Nam hoc est unicum Christi seu verbi aeterni in hoc mundo officium, ut pote in quo (teste D. Iohanne) ^{104. 7.} est vita.

Argumentum octavum probatur physica sive naturali consideratione: Nam nos atque etiam cetera animalia observamus; imò quidem & ipsae herbae & vegetabilia terrae videntur agnoscere, quod in sole consistat vivificationis & multiplicationis Thesaurus: Vnde satis liquidum redditur, quod sole nobis appropinquante, herbae & Arbores,

SECTIONIS PRIMÆ LIBIV.

quæ tempore hyemali videbantur quasi mortuæ) incipiant jam resurgere, vivificari, & virides suas vestes de novo induendo reforescere animadvertuntur. E regione verò recedente Sole, ultra lineam æquinoctialem, exiunt non modò suos flores, & semina & quasi amictu lugubri ob Solis recessum seu elongationem ab ipsis sunt vestitæ: At ait D. Paulus: Deus vivificat omnia: sequitur ergo, quòd si Sol sui præsentia afferat mundo Elementari vivificationem, manifestum est, quòd ipse hoc acquirat donum ab illo Dei spiraculo, qui est vitæ Spiritus, quem Deus affluenter in istud vasculum suâ gloriâ plenum effundens, ipsum reddit organum idoneum ad tales actus vivificos creaturis mundanis inferioribus liberaliter implendum. Nonne ait Textus, quòd hunc spiritum effuderit Deus super omnia opera sua secundum datum suum? Cur igitur quæstionem aut scrupulum efficeret quispiam de habitatione Spiritus istius in Sole? Hoc ergo est præcipuum Psalmi huiusce 18. Subiectum: hæc summa ejus intentio, ut Mortalibus naretur cum D. Paulo Rom. 1. & Salomone Sap. 13. 1. quòd gloria atque Divinitas Dei appareat ex & in creaturis cælestibus homini, hoc est ex ipsa creatura seu organo solari Spiritus æternus effulgeat, gloriamque suam nobis revelat ex ijs. Quod etiam confirmare videtur Job: Cælos, inquit, ornavit Deus Spiritu suo. Atque hic est Spiritus iste, qui sui splendoris admirabilis præsentia Solem reddidit cæteris stellis pulchritudine eminentiorem: & ob istam rationem à Platonicijs (qui in hoc divinum Orpheum sunt imitati) mundi oculus dictatur, quippe in quo & per quem, tanquam in claro & posito speculo omnia sunt detecta, reddunturque manifesta. Atque iterum Heraclitus Philosophus: Si Solem è mundo sustuleris, quid est nostrum corpusculum, si desit anima? Nulla ibi contrectatur vena pulsabilis, nullus in eo vitalis habitus aut respiratio: Hac etiam de causa appellatur fons sanguinis, qui irrigat & humectat alia corporis membra: Ita etiam ab effectu patet, quòd virtus vegetationis & conservationis rerum tam inferiorum, quam superiorum à Sole oriatur: quatenus ipse impertit & inspirat suo lumine vitam & calorem inferioribus & lucem formalem assignat superioribus. Jamque Lux ista est simplex quidam actus, qui in se mediante calore vivifico & calore innato convertit omnia, omniaque penetrat, & eorum virtutes per omnia conducit, simul atque tenebras & obscuritates dissipat & expellit. Quibus sat liquidò constat, quòd si vita in genere sit in verbo, ut D. Iohannes ait: Si iste Spiritus vitæ vivificat omnia. Vt D. Paulus & Iudith affirmant. Si Spiritus Sapientiae sit splendor Majestatis & Sole luculentior, simul atque purus Spiritus, qui est omni re

mobiliior & agiliior, si res omnes penetret ratione suæ puritatis, ut Salomon habet. Ac denique si omnes hæc proprietates in virtute Solari inveniantur, Quid hominem sibi constantè dissuadere potest, Textum illum Hebræicum Davidis non rectò fuisse ab Hieronimo intellectum in ista sua interpretatione Posuit Tabernaculum suum in Sole? Hoc profectò erat admodum necessarium, ut homo intelligeret; cum quidè ad hanc usque horam non sint multi, qui agnoscere velint Spiritum Dei immediate operari in organo suo Solari & per Organum Solare, quippe qui seducti doctrinâ Ethnicâ multa admittunt agentia & causas subalternas activas, quæ per se sine ulla relatione ad Spiritum divinum operari credunt. Hinc ergo erat, quòd quam plurimi creaturas pro Creatore adoraverunt; imò verò Soli cælesti, cultum adhibuerunt supersticiosum, accipiendo creaturam pro creatore in creatura: in quem errorem Aegyptij malâ disciplinâ distracti inciderunt: Nam ipsi illuminatam creaturam pro ipso illuminatore adorantes Templum & Civitatem dedicaverunt in honore Solis: Atque hinc erat, quòd equi & currus Solis, quos Iudæi ignorantes ante portam Templi veri Dei suspendi fecerunt, iustè à pijs erant pessundati & penitus aboliti. Iste error, qui in hunc diem Aristotelicè doctis adhæret, suis proprijs characteribus à D. Iohanne delineatur: Vita, inquit, est in Verbo, & hoc verbum seu Lux erat in mundo, & mundus ab eo est factus, & mundus non novit illud, sed quicumque eum receperunt, hoc est, agnoverunt, nimirum quod ab eo omnia sunt facta & quòd sit omne in omni, sunt numerati inter filios Dei &c. Sed pauci sunt, inquam, Aristotelica doctrina distracti, qui hoc agnoscere volunt, unde D. Paulus: Dij sunt, qui dicuntur sive in cælo, sive in terra, nobis tamen (ac si dixisset Christianis) unus Deus Pater, à quo omnia & nos in illo & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia & nos per ipsum, sed in omnibus non est scientia hæc &c: Quasi dixisset pauci sunt, propter Sapientiae mundanæ ignorantiam, qui hoc sciunt. Ergo Iohannes: Mundus per ipsum est factus, sed mundus non novit eum. Quo sermone nos docet, quòd sit solus Spiritus Dei & non creatura, qui operatur omnia: & per consequens concludere possumus, quòd Spiritus Dei sit essentialiter in Creaturis, quare opus est, ut ipsum simpliciter consideremus & agnoscamus in operibus ejus: Nam ille, qui se Christianum profitemur, atque ista non novit, non est nisi nomine Christianus, & consequenter vanus & miserabilis, ut testari videtur Salomon in loco antea citato, dicens: Vani sunt omnes homines, in quibus non subest scientia Dei: & de his, quæ videntur bona, non potuerunt intelligere eum, qui est, neque operibus

Ecel. 1.

Job 26. 13.

Ist. 19. 18.

Ioh. 1.

1. Cor. 8. 3.

Sap. 13. 1.

operibus attendentes agnoverunt, quis esset artifex &c: Ac si dixisset ipsa Creatoris Divinitas à vero Christiano debet in creatura decerni. Quare & Apostolus, ut supra: Invisibilia Dei à creatura mundi, per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & Divinitas. Quare revelatur ira Dei super homines tales, qui veritatem Dei in injustitia detinent &c: Ac si dixisset tales homines hujus mundi docti, qui injustis Philosophorum Ethnorum documentis ignaros mundanos à veritate divertere tentant à Deo strictè punientur: quoniam veritas sincera est virtus & Divinitas Dei, quæ debet ab hominibus apprehendi: Non enim illa Philosophia est amplectenda, quæ ex hominum traditione constat & secundum Elementa mundi se habet, sed illa, quæ est secundum Christum, in quo habitat plenitudo Divinitatis corporaliter: ipse ergo est Philosophiæ & subjecti ejus fundamentum, ut testatur Apostolus: Hisce ergo arguitur, quod Divinitas in Creatura possit decerni in & per aspectum Creaturæ: At Sapiens ait: Sapientiam Deus effudit super omnia opera sua, secundum datum suum. Hoc est uni creaturæ majorem & alteri minorem illius portionem imperavit. Possimus ergo Creaturæ physiognomiâ respicere & per eam de doni portionem à Deo ei assignatam judicare: At ait Textus: Opus Creaturæ Solaris est gloria Domini plenum: Sequitur ergo, quod Deus maximam suæ dignitatis portionem assignaverit Corpori Solari: inter Cœlestia, ut Christi corpus pro vase suo electo seu myrothecio inter homines elegit, ut in eo pretiosam suam Divinitatem pro hominum salute recondere.

Concludimus ergo, quod rectè cecinit vates regius: Cœli enarrant gloriam Dei & opera manuum ejus annuntiat firmamentum: At si cœli creaturæ omnes enarrant gloriam Dei, multo magis & per excellentiam corpus Solare, quod est Gloria Dei plenum. Quare sic pergit: In Sole posuit Tabernaculum suum: hoc est, ipsum elegit pro loco regio suo in cœlo & in terra Domini. Quare dico, quod iste Spiritus, qui Sole loco Tabernaculi utitur, ex eo creaturis, formæ, vitæ, vegetationis & multiplicationis dona distribuit: & tamen non agnoscam cum Aristotele, quod Sol & homo generent hominem: Sed potius, quod Spiritus ille potens, qui vivificat omnia, est ille solus in omnibus, qui potenter illam vitæ vim & naturalis caloris spiraculum tam homini, quam cæteris creaturis clementer & suaviter ubique, sed præcipuè ex palatio suo Solari afflare & concedere solet: & quod vitam multiplicatione & calorem innatam illis assignatum & à Solaris Tabernaculi plenitudine impluit, qua tum postea creaturæ sustineantur ac præferventur in suo esse: At

ista (ut mihi videtur) est sana & vera doctrina, quæ omnem actionem vivificam tam immediatam, quam juxta mundi doctrinam illam mediatam, si qua sit, ei Soli, qui solus agit & operatur, ascribere & non creaturæ organicæ: in quo & per quod creator & omnium effector operari solet.

Ad translationes verò Pagnini & Tremellij quod spectat: Nempe Soli posuit Tentorium in ijs: si talis revera esset Textus originalis, quid quæso instructionis, salutis aut commodi nobis hominibus adferre potest talis interpretatio? Prima translatio nos docet, quod Spiritus Domini sit in lucidissima cœli creatura: inde nos admonendo, quod laudem & gloriam pro beneficijs suis ascriberemus ei, qui fecit tale organum pro creaturarum salute, & qui operatur in eo, & non creaturæ, seu Tabernaculo ejus: quemadmodum Ethnici fecerunt, qui Solem orientem pro Deo adorare solebant. Quare maxima est nobis utilitas, ut exinde doceamur, evitare Antiquorum Ethnorum Idololatriam: Deinde, ut per superexcellentiam agnoscamus Divinitatem regnare in creaturis: E regione verò expositio secunda videtur esse res tam exigui momenti & tam parum ad salutem hominum conducens, ut non satis videatur dignum aut utile, ut à digito Spiritus Dei inter monumenta salutis scriberetur: & per consequens, quid novi hominibus asferre potuit ista interpretatio: Deus Soli posuit Tabernaculum in cœlis? Quis enim ignorat, aut quem latere potuit, solem sedem suam habuisse in cœlo? Nonne hoc intelligit quilibet rudis intellectus puer, oculari solummodo demonstratione directus sine admonitione Prophetæ? In quo, quæso, est ista interpretatio ad Textum præcedentem pertinens: Cœli enarrant Gloriam Dei &c. Cur mentionem fecit immediatè de Sole? Anne bene sequitur, quod Deus fecerit Tentorium Soli? Minime gentium, sed ut intelligeremus, quod cœlorum pulchritudo & gloria lucida procederet à spiritu illo splendido, qui fecit Solem suum Tabernaculum, & quod ab ipso affluenter influentiæ suaves & benevolæ creaturis mundi inferioris distillantur & impluantur.

Iam verò in loco ultimo ad Argumentum posterius accedam, in quo ostendam vobis, quomodo illa Hieronimi interpretatio sit varijs Theophilosophorum opinionibus stipata: Dicit unus, cui etiam D. Augustinus astipulari videtur, quod quilibet res tantum sibi Dei vendicat, quantum magis capax est luminis: At Sol est omnium hujus mundi creaturarum clarior fulgentior: Multi ergo Philosophi conveniunt in hoc: In lumine (inquiunt) numen in numine lumen. Et Plato ait: Ne loquaris de Deo sine lumine. Nonne hoc totum confirmant scripturæ? Deus (ajunt) uestitur lumine quasi vestimento: Atque etiam dictus

SECTIONIS PRIMÆ LIB. IV.

est alibi ignis consumens. Et alibi: est Lux, in qua non sunt tenebræ ullæ. Concludo igitur D. Hieronimum fecisse interpretationem suam in vero sensu & per consequens exinde colligere possumus verissimam & radicalem Rarefactionis & Condensationis rationem: Quippe quarum prior à solis Præsentia sive activitate viva à spiritu in sole; & posterior ab ipsius absentia, & per consequens à majori vel minori cessatione in calore activo solis: Hæc, inquam, sunt causæ alterationum in Catholico mundi inferioris Elemento. Atque hoc totum in instrumento experimentali facile deprehenditur: Nam quo magis sol nobis appropinquat, uti in æstate accidit, eo magis aer in vitro dilatabitur, quod quidem in eo manifestatur, quia in ætivo tempore aqua præcipitari solet: E contra quod magis sol recedit à nobis, & quod magis in hyemali profundo, immergitur, eo magis condensatur aer in vitro: Idque per aquæ in collum vitri elevationem manifestatur: Nec quidem dicimus, quod tota ratio

Rarefactionis & condensationis procedat solummodò à Spiritu in sole existente; cum idem etiam spiritus sit præsentiam in regione Elementari, quàm Æthereæ; & habet potestatem vitæ & virtutis ventorum in suo Dominio; qua mediante tam in Hyeme, quam in Æstate aut exaltat aut deprimit aquas in vitro, & per consequens est causa immediata condensationis & Rarefactionis aeris tam in vitro, quàm extra vitrum instrumenti: Et hoc modo efficit diurnam mutationem quadruplicis conditionis in generalibus aquis *Elementaribus* sublunaribus seu elemento Naturæ humidæ Catholico, illud multiformiter mutando de Natura in Naturam, quas in illo Elemento mutationes Veteres, quos Nostres sequuntur, vocaverunt Elementa: Vti infra Demonstrabitur clarius: Sed prius accedamus ad cælorum fabricandorum rationem, quod opus per Condensationem & Rarefactionem operante Ruach Elohim, erat completum, uti capite sequenti declarabitur.

CAPVT. IV.

Qua ratione æternus Ruach Elohim, sive Spiritus Domini, qui ferebatur super aquas, cælos ex ijs per Rarefactionem efformaverit ac disposuerit, & quomodo ipse stellas per viam condensationis in ijs produxerit.

2. Petri. 3. 4.

Est equidem Apostoli Petri assertio, quod cæli erant prius & terra de Aquis & per Aquas consistens Verbo Dei. Quo sermone elicimus tam causam materiale, ex qua mundus & per consequens cæli erant creati, nimirum aquas; quàm causam efficientem seu Divinum artificem in illo opere stupendo; videlicet Verbum seu Ruach Elohim, per quem ædificatio talis mediante actu rarefactionis & condensationis est facta atque sustentata: Nam per viam condensationis aquæ tenues & invisibiles, ac tum aquæ illæ grossæ visibiles in terram visibilem sunt contractæ, quæ omnia afflatu suo frigido effecit. Divis ergo aquis subtilibus à grossis modo adhuc confuso, Spiritus Domini seu Verbum, cælorum fabricam ratione Rarefactionis vel majoris vel minoris est aggressus: Nam imprimis afflatu suo vivissimo, agillimo & lucidissimo subtiliavit aquas superiores & rariorem & digniorem earum portionem assignavit cæli Empyreï fabricæ, ipsamque ita suo spiritu igneo animavit & informavit, ut perpetuò in statu illo virtute verbi permaneret, & propter spiritus istius Divini in eo Dominium cælum igneum seu Empyreum atque intellectuale nuncupatur. Quare locus iste beatus ob copiosum Dei in illo præsentiam, assignatur Angelorum bonorum atque animarum beatarum mansioni. Deinde infimam harum aquarum superiorum portionem minori Rarefactionis virtute aggreditur spiritus

iste, & secundum suum placitum in orbes seu regiones octo distinxit; videlicet in cælum, quod dicitur firmamentum, quod ordinavit tum postea pro stellarum fixarum sede: Et in cælum seu orbem saturni, & illum Iovis & Martis & solis & veneris & Mercurij & lunæ. Quos omnes orbes seu sphaeras ita rarefactiva sua virtute disposuit, & ab invicem distare ac differre fecit, ut singularum stellarum proprietatibus à Deo ipsis per magnum suum Angelum concessis sive inflatis optimè tam loco, quam Naturæ convenirent. Hoc modo erat mundus Æthereus in regionibus tenuiores vel densiores multiplices Ruach Elohim afflatu redactus: quod etiam Hermes optimè denotat in istis: Distinctis, ait, libratisque rebus, quæ igneo spiritu vehantur, emicuit cælum septem in circulos: Vbi significat, quod esset igneus spiritus (quem Paulo antè vocavit splendorem sanctum) qui sustinebat & elevabat circulos seu sphaeras cœlestes in suis locis destinatis. Et alibi narrat, quod materia ista, ex qua cæli & elementa sunt facta, esset Natura humida, & alibi aquas in Abyssu umbræ infinitæ velatas vocat. Porro & D. Petrus in loco antè citato fatetur, cælos consistere virtute Verbi. Hinc ergo Sapiens: omnia mensurâ, numero & pondere disposuisti seu temperasti: hoc est, ordinavit & sustinuit spiritus Elohim cælos & Elementa in distincta mensura, & proportionem in ponderositate & levitate, & in

Pimand. 3.

Sep. 11. 21.

Hebr. 11. 3.

& in debito ac conveniente numero, nimirum in cœlum Empyreum, Firmamentum atque septem distinctos orbes, cum infinitis corporibus condensatis: Nam tamen cœli sint ex aëre & igne conflati, hoc est, ex portione Spiritus ignei, quem à Spiritu lucido Elohim accepit, & portione tenuis aquæ, unde Aether quasi igneus aër dicitur: Tamen ab axioma D. Pauli dicentis, quod res visibiles essent prius à rebus invisibilibus, instruimur, quod tam corpora visibilia in cœlo, atque etiam omnes lucēs visibiles essent prius ab invisibilibus aquis & invisibili formali luce, quæ sum in Deo primaria unitate omnium creatorum numerorum habet radicem: Atque ideo, ut Aristoteles ait, stellæ sunt densiores suorum orbium portiones; ita & ego dico, quod substantia cœli sit invisibilis ratione suæ raritatis: E contra stellæ sunt visibiles ratione suæ densitatis: Erat enim condensatio, quæ est visibilitatis effectrix & Rarefactio, quæ est invisibilitatis causa. Et tamen nihilominus non concludimus cum Aristotele, quod stellæ sint densiores partes suorum orbium, sed potius lumina, quæ includebantur in spiritu Tenebræ Abyss; qui quidem spiritus in separatione lucis à tenebris sursum virtute lucis sive igneæ naturæ inclusæ tendebat, atque ita secundum proportionem ignis æterni formalis inclusi, quem in hunc usque diem locolapidis Angularis retinet in sede elevationis ipsi appropriata, sustinetur: Haud aliter, quàm ignem illum artificialem Pyrobolus seu fulus dictum secundum proportionem pulveris Bombardalis seu ignis artificialis ad pondus sui corporis vel altius vel depressius in aëre elevari cernimus, ibique manet, durante corruptibilis vitæ suæ igneæ Virtute, qua deficiente, iterum deorsum cadit: Sed lux stellaris, corpus spirituale, cui inest, à tenebris elevatum secundum proportionem lucis inclusæ tam altè ascendit, ac in agili ipsius potestate est, considerato stellaris corporis pondere, atque ita perpetuò pendet in æthere in certa à centro distantia: Quoniam ignis seu lux ipsius est incurrutibilis & æternæ conditionis, & non deficiet unquam, ut illa Pyroboli: Hoc totum expressis in Tract. 1. lib. 5. cap. 3. physica meæ Macrocosmi Historiæ, reperietis, quare vos ad librum istum refero, iam verò, ut omnes vigores illuminantes, & virtutes sive flammæ animantes, quæ aquis universalibus impertuntur, ijs à splendido isto spiritu seu emanatione sunt datæ: Ita quidem nulla sunt ex istis luminibus, quæ separata sunt à spiritus istius essentia: Hinc ergo est (Nam quodlibet lumē habuit diversitatē in proportionē formalis claritatis & mensura ea mensura corpulentia) quod unū corpus cœleste ab alio differat, tam situ & virtute claritatis, quàm motu & influenza ab alio secundum voluntatem creatoris: Sed ex-

tracta quinta Essentia, sive purior essentia, materialis totius chaos, cum puritate luminis, quod à Spiritu creante egressum est, unita erat alteritati Angelicæ; ambæ hæ naturæ in figura unius massæ ex Tenebræ Abyss visceribus exsurgentes, & in cœlorum centrum sublimatæ, Regalem ibi loci Thronum Phœbeum sibi vendicant: Atque ista massa spherica & luminosa solis cœlestis Titulo insignita est cujus officium est, mediante luce ei à Deo assignatâ illuminare stellas cœli cæteras, & elementa atque Elementata inferiora vivificare: Ita, ut postquam Univerſale seu expansum, per spiritum mundanum lumen, esset die creationis quarto in corpus solare contractum: Illud est ordinatum capitale illud vitæ & vegetationis in mundo stellari organum, quod influentias seu spiracula ignea vitæ conservationis, vegetationis & multiplicationis emittit atque impluebat affluenter Terræ atque Elemento sublunari Aqueo.

Habetis ergo rationem condensationis & Rarefactionis paucis & tamen satis luculenter expressam, quibus tam invisibilis cœlorum substantia, quàm corpora eorundem visibilia fuerunt facta: Atque hoc non videtur à Doctorem Theologorum, nimirum Basilij & Damasceni opinionibus dissentire: Videlicet, quod spectat ad modum actionis Divini illius Spiritus in condensatione & rarefactione ante solis in cœlis apparitionem: Quippe, qui volunt, quod diei rarefactio, aut clarificatio cœli, ab emissionē lucis à Spiritu Divini actu ordinata esset; sed nocturnam condensationem & opaca & condensata in cœlo corpora credunt à tenebrarum contactione fieri, juxta ordinationem etiam Spiritus sacri. Videmus ergo ex sapientiorum Patrum Ecclesiæ consensu, quæ nam sit causa frigida condensantis noctis, & quis calidi & rarefacientis diei actor. Priusquàm spiritus igneus per mundi cavitatem delatus in Tabernaculum solare esset congregatus, qui ex deformibus tenebræ Abyss seu umbræ horrendæ aquis, deorsum simul cum tenebris tertio die in centrum detrusis, spagyrica & suparativa verbi Divini virtute extractus erat. Atque ista igitur debet esse ratio præcipua cujuslibet condensationis & rarefactionis ad hunc usque diem: Nam ut spiritus in sole longè à nobis existens, & radios suos in se ipsum quasi respectu nostri contrahens, vel potius faciem suam à nostro hæmisphærio avertens: Unde fit, ut noctes & tenebræ tunc temporis sint longæ, & dies ac lux sint breves & in calore debiles: Ita etiam commune sublunare Elementum condensationi & incrassationi est obnoxium, & ista de causa cogitur seu contrahitur aër dilatatus in consistentiam nivis, grandinis, glaciei, nubium, imbriumque frigidorum &c. Iterum,

Resoluit.
Theol.
Tract. 2. part. 3
De opere primidiæ.

SECTIONIS PRIMÆ LIBIV.

etiam sol nobis appropinquat, elementum illud ita contractum iterum dilatat se: Nam ejus præsentia & calore aquæ frigidae deveniunt calidæ, dies augentur & in calore fortificantur. Tunc (inquam) aer invenitur Rarefactioni aptus, unde tam facile inflammatur & in naturam fulguris, coruscationis & similium (mediantibus Spi-

ritibus Divinis) convertitur.

Hæc pro cælorum & cœlestium per viam condensationis & Rarefactionis structura, sufficient: Iam verò ad fabricæ orbium seu regionum regni Elementaris rationem, mediantibus condensatione & Rarefactione descendam.

CAPVT. V.

Quomodo aque inferiores sive Elementum Catholicum, aqueum, sublunare fuerint in sphaeras distinctas (quas mundani vocant Elementa) Divino Condensationis & rarefactionis actu distinctæ atque dispositæ.

Gen. I.

1. Pet. 3. 4.

Hebr. II. 3.

Cum per præcedentia sit evidenter demonstratum, quòd universa machinæ mundanæ substantia non esset, nisi ex unica sola materia, quæ erat ex potentialis Tenebrose Abyssus visceribus, per spagyricam verbi Divini virtutem extracta, quam Moyses (ut relatam est) vocavit aquas; & Hermes, naturam humidam; ex quibus & per quas (uti tam Moyses, quam Petrus ajunt) cœli erant prius & terra per verbum: Necessè est, ut sequatur, quòd ex ista Catholica aquarum massa, universale Elementum sublunare tam communiter aeris nomine insignitum, quàm illa humidæ naturæ portio, quæ dicta est æther, esset primordialiter derivata: Iam verò Generale hoc Elementum per Spiritum Ruach-Elohim quotidie alteratur & à forma in formam transformatur: Nam aquarum visibilibus massa erat prius ab aère invisibili condensatione extracta atque separata: Atque iterum ista aqua visibilis erat in terram eodem actu mutata: Nonne confirmat hoc Apostolus loco antea citato dicens: Per fidem agnoscimus, quòd semper ita actum sit cum mundo per Verbum, ut ex ijs, quæ videri non poterant, fierent ea, quæ possunt videri? Porro Salomon dicit, mundum fuisse ex materia invisibilis factum seu creatum, & per consequens aquam atque terram. Sed quid opus est Authoritate sancta, cum communis nos docet experientia, quòd aer condensatus sit nubes, & nubes sit aqua pluvialis, & glacies, quæ est de natura terræ, Boreali condensatione sit ex aqua. Porro etiam, quòd terra esset aqua & illa aqua esset aer, in eo patet, quia arbores magnæ, adustione in vaporosum fumum, & consequenter in aerem vertuntur; denique aer in ignem attentatione nimia mutatur. Quibus certum est, terram & aquas fuisse prius à re invisibili extractas nimirum ab aère Catholico & per consequens probatur, quòd Catholicus mundi aer, quem Hermes naturam humidam vocavit, sit Catholicum mundi sublunaris Elementum, cujus mutationibus varijs quadriformis illa natura producit, quæ communiter Elementa quatuor dicuntur, quæ revera nihil sunt, nisi unum Elementum

quadriformiter alteratum: Quoniam evidens est ex prædictis, quòd Catholicus sublunaris aer est radicale subjectum & materialis substantia illarum rerum, quas mundus vocat Elementa: Atque iste aer alteratur ab uno in alterum statum per verbum seu Ruach-Elohim. Iamque nobiscum consideremus, quomodo potens iste spiritus transmutationes suas Proteoticas in una eadem homogenea invisibili aqua & tenui, humida natura aut aère perficiat: Quo evidenter apparet unius naturæ in alteram rotatio; quæ quidem naturæ sic differentes idè dicuntur à veteribus Elementa. Oportet ergo, ut in loco priori consideremus, quòd iste esset vivificus ille spiritus, quem Propheta invocavit à quatuor ventis, dicens: Veni spiritus à quatuor ventis & in suffla interfector istos, ut reviviscat & cuncte patet, quòd iste unicus spiritus Ruach-Elohim esset regalis quatuor ventorum imperator, & consequenter in ejus potestate erat aerem mediantibus organis suis ventosis, contrahere, atque iterum ipsum dilatare. Quare erat procul dubio hic spiritus & nullus alius, qui animas diversas seu diversarum dispositionum jussit quatuor vètos. Angelicosque eorum præfides (quorū est sub ipso gubernare) agit ad aerem invisibilē in species varias visibiles seu meteorologicas, ubi & quando ei placuerit. Et primū ad actum ipsius generalem ad veras aère Catholico effigies efformandas, quod spectat: Aer, dicit Iob, subito cogetur in nubes & ventus transiens fugabit eas. Et Propheta: Dante eo vocem multiplicantur aquæ in cœlo, qui levat nubes ab extremo terræ, fulgura in pluviam fecit & produxit ventum de thesauris suis: Ac si dixisset verbo vel spiritu Iehovæ aer condensando reducitur in aquas, & fulgura transeunt in naturam pluviae. Et Iob: Ocus sapientiæ aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura, ligat densas nubes, ut non findantur, facit pluviae statuta & viam fulgetro tonitruum. Quibus omnibus notare atque elicere possumus, quòd aer elementaris visibilis sit reale & radicale subjectum, in quòd spiritus Dei in hoc mundo sublunari ad effectus prædictos visibiles in actum producendos opera-

Ezec. 37. 9.

Iob. 37. 21.

Ierem. 51. 16.

Iob. 28. 25.

operatur: Idque solummodo per viam condensationis & rarefactionis, quod quidem insinuat ex verbis predictis, ubi dicitur, sapientiam Dei dare pondus aëri: Nam condensatione primi gradus convertit invisibilem aërem in visibiles nubes, & tunc per profundiorum condensationis gradum nubes illae in pluvias rediguntur, atque crassior & magis unctuosae nubes portio in lapidem durum terreum digeritur: Ita, ut ex aëre invisibili tres visibiles substantiae gradus produci cernamus, videlicet nubem, aquam sive pluviam & densam atque ponderosam terram, quae est massa illa Lapis Ceraunius dicta, qui cum Tonitruum sonitu seu voce est nube per spiritum illum editus, videlicet in illo consiliu, qui sit inter naturam liquefactivam ignis & congelationem aquae gelidae dispositionem. Iterum ex altera parte aër per rarefactionem in ignem convertitur, nimirum in fulguris seu fulminis existentiam: Atque has omnes mirabiles suas transformationes, de specie in speciem alterationes à Catholico actore ubique in aëre habitante accipit. Ita, ut ex istis percipiatis totum illud, quod veteres Philosophi dixerunt, elementa esse nihil aliud, quam quadruplicem unius & ejusdem Elementi seu naturae humidae Catholicae mutationem, cui Elemento, secundum quod in suis alterationibus apparet variè, varias & diversas sibi appellationes pro sua varietate acquirit, nimirum Elementi ignis, Aeris, vel aquae vel terrae: Haud aliter, quam eadem aqua, si calefaciat dici potest ignis & vaporosus aër, at in natura sua immutata aqua, atque ulteriori congelatione glacies vel gelu vel nix vel pruina, vel lapis vel terra. Et tamen ista omnia in rei veritate nihil aliud originaliter sua existentia fuerunt, quam aqua tenuis, invisibilis, ex qua caetera quasi visibilia varia à Catholico invisibili primordialiter essent testimonio Apostoli antea citato producta: Hinc verificatur vetus illud Philosophorum: Aqua est Mater Elementorum, cum revera sit unum Catholicum Elementum, in quo omnia: Iamque principalia organa, per quae & in quibus Spiritus iste Divinus, mediante Proprietate diversa mutat & variat Catholicum istum aërem subjectum in naturam quadruplicem, hoc est, ab una conditione & natura in aliam: Sunt venti Angelici, quos ita ordinavit ac disposuit in hoc mundo, ut à quatuor quartis seu angulis terrae in proprietate diversa spirent: Nam ut in praecedentibus est dictum secundum Doctrinam Salomonis, quod Spiritus iste Sanctus esset unicus in essentia, at Multiplex in proprietate aut operatione, ita quidem non nisi unicus existens Spiritus (Nam Propheta dixit: Veni Spiritus à quatuor ventis) operatur in mundo quadrifariè mediantibus quatuor ventis Angelicis in Catholico aëris elemento: Nam quando spi-

rat ab Aquilone, contrahit commune illud Elementum in corpus terreum, videlicet Gelu, Nivem, gradinem, glaciem. Vnde Psaltes: Deo emittente sermonem suum in terram, quam celerrimè excurrit Verbum ejus, qui edit nivem, sicut lanam, pruina sicut cineres dispergit, deijcit gelu tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistat? Emittens verbum liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquae. Ex quo sermone inprimis elicere possumus, quod sit non nisi unitum verbum, seu unicus Dei Spiritus, qui tam Boreali contractione, mediante suo frigore (ut Propheta ait) mutat sublunare Elementum in naturam & conditionem terram, nimirum in duram & visibilem consistentiam per septentrionalem Spiritum. Quare ait Iob: Ab Arcturo egreditur frigus: Flatu suo edit Deus fortis glaciem & latitudinem aquarum coarctat: Quam etiam Australi dilatatione liquefacit ac destruit terenos illos effectus, quos afflatu suo Boreali produxit: Secundò, quod subiectum, in quo operabatur ille Spiritus esset aër, quasi Catholicum Elementum, quod per flatum suum Borealem mutavit à suo statu tenero seu molli, levi, volatili, transparenti, tenui & invisibili induram, asperam, gravem, fixam, opacam, densam, atque invisibilem massam: Tertio, quod Verbum ibi loci sumitur pro Essentia Spiritu seu motore in ventis omnibus. Quare virtus ejus unica, mutata proprietate, tam in actu condensationis & contractionis, quam Rarefactionis & Dilatationis versatur. Verum ad ista omnia officienda, organa suis Angelicis utitur, in quibus & per quae iuxta voluntatem suam operatur in caelo & in terra. Vnde David: Angeli Dei faciunt verbum. Iterum, cum à Meridie emittit Spiritum suum, tunc Generale seu Catholicum istud Elementum redditur vaporosum, madidum, calidum & facile à concursu fortitudinis septentrionalis, utcumque in minima quantitate, in nubes fumosas convertetur: Nam status Meridionalis naturae est septentrionales destruere effectus: Atque ita mutua inter istos ventos oppositos concursus sive actione, natura media sive occidentalis, nimirum aquea apparebit in Elemento Catholico, nimirum conditio aquea sive pluviae frigida, quae se habet inter aërem & terram: Quomodo Occidentis positionem videmus inter polum, Meridionalem & septentrionalem: Sed status australis naturae, est calida & humida, hoc est in eodem statu se habet cum Catholico aëris Elemento in simplici sua natura: quod quidem ni esset, verbum ab illo angulo emissum, noluit tam facile frigidum & siccum Boreae effectus liquefacere. Præterea, quod Spiritus seu afflatus Dei, qui ab Austro emittitur, Elementum Catholicum varieformiter, sed more Spirituali afficiat, Textus iste Prophe-

Psal. 147. 4.

Iob. 37. 9.

AER.

Sap. 7.

Ezech. 37. 9.

TERRA.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. IV.

ta confirmat: Deus ab Austro venit, operuit celos gloria ejus & laudis ejus plena est terra: Splendor, ut lux erit, ante faciem ibit Mors. Et egredietur Diabolus vel (ut Pagninus habet) pestis ad pedes ejus. Quo arguere videtur effectus invisibiles, nimirum corruptionem & infectionem Catholici aeris Elementi, quem spiritus iste in sua ira & malevolentia emittit ab Austro.

Verum cum per organa sua ventosa Orientis operatur, impressiones in Catholico Elemento igneas seu aestuosas generat: Ejus enim existentia in natura & dispositionem ignis alterat, & tunc Elementi ignei Titulum ipsi ascribunt Philosophi. Hoc ex pluribus Textus sacri locis confirmare possumus: Nam, Præcepit Dominus (ut ait Hieronimus in suo translato) vento calido & urenti, vel (ut Tremellius, interpretatur) Paravit Eurus silentem, ut percuteret sol caput Ionæ, aded, ut aestuaret, & petijt animæ suæ, ut inoreretur. Et alibi: Ventus urens seu Eurus desiccabit fructus ejus & rami ejus erunt marcore contracti. Atque iterum: Ventus Eurus aduret spicas. Et alibi dicit Iehova in sua ira: Percussi vos in vento urenti &c: Atque iterum: Postquam veniente Euro, vento Iehovæ à deserto ascendente exaruit scaturigo ejus & siccatus erit fons ejus. Et Propheta Haga: Percussi vos vento urente &c: Quibus patet, quod flante vento Orientali seu Euro Elementum humidæ naturæ Catholicum deveniat aestuosum & igneum, ita; ut inflammet & intemperie calida perturet corpora creaturarum & Vegetabilia desiccando & addurendo destruit. Ex oppositi denique latere: Venti occidentales inveniuntur experientia, esse naturæ & conditione oppositi Orientalibus: Nam ipsi solent Elementum Catholicum in naturam frigidam & humidam aquæ visibilis reducere: Vnde pluvias & imbres calidos proferunt: Ita, ut ex istis videre liceat, quod formalis actus in quolibet quatuor angulorum terræ Angelo (quorum meminit Apocalypsis) habeat virtutem essentiali ei specialiter à Deo secundum voluntatem suam; idque in instanti suæ creationis sive informationis assignatum, atque ideo in eadem proprietate operatur creatura illa Angelica in communi Elemento aquarum inferiorum, in qua voluntas spiritus creantis propriè erat, quando illam informavit: Ita ut commune seu, Catholicum Elementum quotidie de novo ab actu essentiali venti Angelici tunc temporis cum Dominio in eo spirantis informetur: Verbi gratia, si ventus Angelicus Orientalis informat illud de novo, tunc in Elementum igneæ conditionis migrat: Quoniam calefacit & desiccit per excellentiam ratione nimis Rarefactionis aeris: Si verò venti Angelici Australes sua fumosa spiracula in illud elementum emittant,

tunc in naturam vaporosam aeris alteratur, quippe fumoso more calidum & humidum redditur. Vnde Elementi aeris vices agit: Si venti Angelici Occidentales in eo Dominium habuerint, tunc vertitur in simplicis aquæ complexionem, & sub Elementi aquæ nomine manet: Ac denique venti Borealis spiracula ipsum reddunt terream.

Ex istis ergo immane & labyrinthicum illud dubium, quod instar alterius nodi Gordonij tam diu mentes Peripateticorum perturbaverit, nec ab ipsis fuit unquam ad hunc usque diem resolutum, potest facillimè per istam nostram disciplinam dissolvi atque enucleari: Videlicet divinare possumus, quæ nam sit forma Elementorum essentialis: Nam ista nostra Philosophia docemur, quod sit virtus quædam Angelica essentialis ventoso vehiculo in Campum Elementi Catholici apertum emissâ, seu (sit vultis) essentialis venti status sive spiritus à Spiritu Dei in ærem communem, sive humidam passivam naturæ emissus, ad ipsam alterandâ & mutandam secundum voluntatem ipsius, qui eum emisit ab una conditione in aliam. Porro etiam Catholicus aer ita diversiformiter animatus producere solet meteora multarum conditionum: Verbi gratia Elementum Orientaliter mutatum profert soboles sibi similes: Videlicet Meteora ignita, ut coruscationes, fulgura, comete igniti &c: Secundum naturam seminariarum illius spiraculi, quod ipsum de novo jam informavit: Elementum meridionale pariet vapores, nubes aestuosas, fulmina & tonitrua: Elementum occidentale pluvias & imbres gelidos & quasi niveales resolutiones: Elementum septentrionale nives, gelu, glaciem &c: Denique pro planiore dubij prædicti enucleatione sciendum est, quod Deus vivificat omnia per solum Christum Iesum Dominum nostrum, per quem omnia: Ipse creavit organa Angelica, quos inspiravit spiritu suo, essentiali vitæ, qui spiritus essentialis in Angelis cum sit de essentia Divina, à Divinitate separari nequit. Ista ergo essentia cuilibet Angelo assignata eandem retinet voluntatem & dispositionem, quam Spiritus habuit in actu respirationis in illum: Quoniam nulla est creatura, quam ipse non fecerit propter finem ipsi Creatori optimè notum; nimirum, ut suam voluntatem in hac vel illa proprietate completeret. Hinc ergo est, quod non sit Angelus, qui habeat Dominium super hunc vel illum ventum cardinalem, sed divinus spiritus in Angelo quasi organo, qui Elementum Catholicum in hac vel illa virtute essentiali informat & vivificat. Quare certum est, quod Catholici Elementi unius informatio quotidiana est virtus seu actus Divinitatis ab organo Angelico per vehi-

Ascut. 3. 3.

IGNIS.

Ionas. 4. 8.

Ezech. 16.

Gen. 41.

Amos. 4. 9.

Hozex. 2. 18.

Haga. 2. 18.

Apos. 7. 1.

vehiculum ventosum in commune elementum emissus & per consequens Elementi forma est essentialis & vivificus Dei actus ei ab Angelico illius quartæ, in qua spirat ventus præfide inspiratus: Quod autem interna Angeli forma sit immediatus spiritus Divini verbi vel afflatus, literæ sanctæ nos docent multis in locis: Vnde Iehova Moyfi: Ecce mitto Angelum meum ante te, ne exacerbes eum, non enim feret defectiones vestras, quoniam nomen meum est in eo: Porro dicuntur specula politissima lucem Dei suscipientia. Atque hinc est, quod nomina eorum terminantur cum El, ut Michael, Rapha-el, Vri-el, Gabri-el, &c.

At verò ad Elementum nostrum Catholicum quod attinet, scio, quod à mundi istius sapiētibus obijciatur: Si non sit, nisi unū Elementū, quod Catholicū dicis, quid facies de Terra & de aqua seu mari quid putas? Nonne sunt ista Elementa distincta, quæ talia ab origine extiterunt? Hisce ergo respondeo, quod terra erat prius de aquis & per aquas: Teste Apostolo Petro. Quare evidens est, quod aquæ tempore præcedebant terram: atque iterum cœli fuerunt facti ante terram. Quare videtur, quod terra non esset nisi aquarum inferiorum spagyrica verbi virtute separatarum quasi sax & sedimentum, ut ex disciplina Moyfis apparet. Porro, quod aquæ visibiles essent ex aëre invisibili per condensationem formatæ & productæ. Testatur Apostolus loco superius citato. Quare liquet, quod mutationes rerum omnium tam visibilium quàm invisibilium efficiuntur per proprietatem sive facultatem condensantem & contrahentem spiritus Dei multiformiter agentis, & quod reductio eorum iterum à statu visibilitatis in invisibilitatem efficitur per actum rarefacien-

tem & dilatantem illius ejusdem spiritus in essentia, sed multiformis in proprietate actionis, & per consequens, ut aër ab eodem spiritus actu transformatur in aquam, & aqua in terram, per gradus condensationis frigoris, ita etiam actu contrario ejusdem spiritus, nimirum per viam Rarefactionis terra mutatur in aquam & aqua in aërem; idque varijs caloris gradibus. Quod quidem nisi esset, quomodo, quæso, esset possibile, ut tot aquæ à nubibus cadentes, non indices efficerent, ut maria tumescerent & mirabiliter angerentur in quantitate, & aër é contra assidue decreveret? Aut cur consumptis igne tot arboribus & carbonibus fossilibus non diminueretur terra? Si non esset assiduum supplementum per transmutationem aëris in aquam & aquæ in terram: quam quidem alterationem seu naturæ rotationem licet natura divina more secreto & insensibili efficiat, tamen experientia quotidiana docet, rem ita se habere: Nam quando ligna & carbones ab igne resolvuntur & consumuntur, inveniuntur quidem, quod tota terrestris eorum corpulentia abit in fumum aqueum feré & in vaporosum aërem mutata erit. At axioma Philosophicum est, quod res qualibet in primam suam materiam seu principium resolvatur. Quare manifestum est, quod tam aqua, quàm fumus aëreus, ex quibus terrea lignorum & carbonum compositio est facta, esset prius aër invisibilis. Iterum si ista taliter se non habebant, sulphur illud, pulveres & lapides quotidie à cœlo (teste Scriptura) descendentes magis magisque indices augerent terræ molem. Sed probationes istas speculativas omittendo prædicta omnia ex instrumenti mei experimentalis observatione liquidò fat vobis demonstrare & confirmare aggrediar.

Demonstratio ocularis.

Observamus, quod illa tota Instrumenti seu vitri Calendarii portio, quæ ab infima ejus vitri collo se ad ejus summitatem sive caput extendit, est solo aëre invisibili repleta: At in isto aëris inclusi modico varias alterationes & mutationes haud paucas virtute & actu quatuor ventorum in aëre aperto spirantium inveniuntur: Nam cum Ventus Orientalis cum Dominio spiraret, tunc aër iste inclusus seipsum in collo vitri dilatat atque extendit, & aquam in ipsa frigoris virtute elevatam deorsum ad plus minusve pro ratione Dominij caloris deprimit. Quo liquet, quod dilatans talis venti spiritus facit aërem apertum ad naturam igneam inclinare: quatenus ignis dignoscitur nihil aliud, quàm aër extremè dilatatus; tametsi revera sit exuberans formæ lucidæ præsentia, quæ per caliditatem ejus motum perpetuò concomitantem ita dilatat: At verò si ventus

Australis flet, tunc etiam dilabitur aër inclusus, sed non in gradu ignis sed aëris solummodo & per consequens non depellet aquam frigore in collo vitri elevatam per tot gradus deorsum: Verùm si ventus Occidentalis Dominium in aëre libero habet, tunc aër vitro inclusus se reddet adhuc spissiore, & ob istam rationem aquam in collo exaltatā non multum detrudit: quoniam frigiditas habet sufficientem potestatem in illo vento & per consequens aërem magis condensat, quàm dilatat. Denique si Venti Septentrionales in aëre mundano gubernant, tunc aër inclusus eò magis contrahetur & coarctabitur, & per consequens minus requirit spatium pro sua mansione, quàm frigidior erit ventorum illorum actus. Hoc in eo arguitur, quoniam, quod frigidior est ventus, eò altius elevabitur aqua in collo vitri: Vnde constat, quod quod magis aër contra-

SECTIONIS PRIMÆ LIB. IV.

bitur, eò etiam magis condensatur, & consequenter ponderosior redditur, considerando proportionem loci, in quo existit: Nam aer, qui in sua dilatatione tantum ponderavit in spatio semiulnae, tantum etiam ponderare debet in spatium duorum pollicum contractus, Ut ex instrumento nostro experientia colligere fas est.

Atque ex istis decernere possumus, quòd non sit in veritate & radicaliter nisi unicum Catholicum sublunare Elementum, quod assidue mutari & Protei more transmutari solet secundum Angelici spiritus tunc temporis ab aliquo terræ angulo spirantis naturam & proprietatem: Vnde liquet, quòd quadrupliciter secundum quatuor ventorum Cardinalium virtutes & conditiones de novo informetur & alteretur: Quas quidem in uno Elemento mutationes quatuor, uti diximus, distincta fecerunt veteres Elementa aequalia tempore partus seu ortus & ordine existentiae, quæ rerum omnium finxerunt principia primaria. Sed apparet ex istis, quæ à nobis sunt dicta, quòd ista Philosophorum & precipue Peripateticorum positio est incongrua & à veritate dissentiens, utique inter homines tam doctos quam ignaros disciplinae Ethnicorum innitentes frequens & communis sit illa opinio.

Possum etiam mundi creationis mysterium per viam progressionis Arithmeticae hoc modo demonstrare.

Hic habemus progressionem in mundi creatione more Arithmetico descriptam. 1. o denotat Unitatem illam, quæ erat ante omnia, quæ unitas dum in se ipsa sine ulla emanatione maneret activam suam proprietatem in potentia tenebrosa & quasi nihilo reservavit, atque idè pro nihilo quo ad nos aestimabatur: tamen in se esset omnia complicitè: Tunc secunda series. 2. o o arguit emanationem actualem in creatæ lucis ex unitate seu potentia divina, cujus præsentia humida natura ex Tenebrosa Abyllo nempe. 1. o apparebat in forma aquarum: ita ut lux & aqua quasi activum & passivum Catholica ordinantur in serie unitati proxima. Tunc per spiritum igneum æterni amoris & unitatis, illæ duæ naturæ conjunguntur simul, ad cælorum naturam producendam in unam compositionem: Nam ibi consideratur lux per se & Aquæ per se, ac mixtum perfectum ex his, nimirum æther, quasi igneus aer: seu lux & aer in existentia cœli, quæ à nonnullis dicitur Quinta essentia, atque simplex ista ex simplicibus mixtio dicitur à Platonis Anima mundi: Nam ut Elementum Catholicum sublunare esset formatum post cælorum creationem, ita etiam dicuntur cœli animare vel per Solis actus vel mediantibus ventis Angelicis illud: Vel, si vultis quatuor Elementa multiformiter: quare series ita stat 3. o o o, quasi lux, aqua seu aer & cælum: Ultima scala in progressionem ad creationem mundi sic stat. 4. o o o o, quæ importat quadruplicem Elementi Catholici alterationem, per Dei verbum in quatuor mundi ventis die creationis tertia effectam: Erat enim elementum illud Catholicum nihil aliud, quàm aquæ regionis sublunaris generales quadriformiter alteratæ, vel, si vultis stent 4. o o o o pro quatuor Elementis.

Iste igitur fuit mundi status in creatione mundi & in eadem planè conditione manet in hunc usque diem, & in futuro manebit, quousque igneo examine in ultimo pereat, depurabitur.

CAPVT. VI.

In quo vera generationis & Corruptionis atque etiam regenerationis & resurrectionis mysteria secundum literarum sacrarum rudimenta atque disciplinam pertractantur.

VT paucis & succinctè principium obscurum privativum vobis in præcedentibus exposui, nimirum illud, quod ante ullum principium esset sine forma; & per consequens erat causa radicalis mortis seu privationis vitæ: Est enim respectu nostri (uti diximus) sine ulla existentia: quoniam lux activa & vivificans nondum è tenebris effulsit, sed in centro adhuc delitesceret: Ita quidem aliud vobis principium

spirituale vestris considerationibus obtuli, nimirum Lucem è tenebris jam effulgentem, quod est illud solum, quod informat, vivificat, multiplicat & animat omnia: Dixi vobis, quòd ambo ista principia non essent, nisi unica essentialis unitas: Nam tres personæ divinæ conveniebant in unitate essentiae, atque idè illa Lux erat ei tanquam tenebræ & tenebræ ei quasi Lux: Et per consequens patet, quòd ille esset, principium

principium principiorum, hoc est, tam principium privationis & corruptionis, quam positionis & generationis; quarum unum est actus radicalis vitæ, nimirum Lux: & aliud est passivum tam vitæ, quam mortis, videlicet Aquæ, quatenus ipsæ fuerunt e tenebris revelatæ: Vnde fit, quod ratione tenebrarum ex ijs participant in sua passione tam de privativo, quam de positivo principio: & ob hanc rationem actor in utroque extremo est ipse Deus, qui est unitas: qui abstrahendo spiritum suum vivificum ab existentia aquea creaturæ, reducit eam sub dominium privativi principij: vnde Mors & corruptio sequitur: E contra verò per continuationem & præsentiam spiritus incorruptibilis in creatura, ipsa manet virtute ipsius sine corruptione. Porro etiam, ut Deus, postquam abstraxerit suum spiritum à creatura, efficit, ut moriatur; ita quidem, remittente eo creaturæ illi eundem vitæ spiritum, facit ut reviviscat, & à mortuis resurgat. Hæc erat ratio resurrectionis Servatoris nostri in uno sensu, qui propter hanc causam primævis Resurrectionis dicebatur: & in alio sensu erat in causa, quod Elias à mortuis viduæ filium relevaret, & quod ossa Elizei fecerint Amalek interfectum resurgere: atque etiam, quod Christus Lazarum mortuum revivisceret, uti in sequentibus latius.

Iam verò ostendam, testimonijs varijs Scripturarum stipatus; Inprimis, quod, ut aquæ passivæ sunt utrique extremo, nimirum tam privationi, quam positioni obnoxia, ita Solus Deus est radicalis agens in utraque corporis aequi passione; videlicet tam in morte & corruptione, quam in vita & generatione: Ac tum postea explicabo rationem seu modum, quomodo una eademque in essentia Unitas more tam opposito operetur in aqueo omnium, rerum subiecto, nimirum per privationem mediante frigore & per positionem operante calore. Ad primum ergo quod spectat, scripturæ dicunt: Deus vulnerat & medetur; percutit & manus ejus sanabunt: Atque iterum in persona Iehovæ: Ego occidam & ego vivere faciam: percutiam & ego sanabo: Et alibi: tu es, Domine, qui vitæ & mortis habes potestatem, & ducis ad portas mortis & reducis: atque iterum: Vita & mors; bonum & malum à Deo sunt. Quibus evidens est, quod eadem unitas in essentia sit actor solus in utroque horum extremo: Videlicet ad mortem seu corruptionem & ad vitam & ad generationem atque etiam à mortuis resurrectionem. Pro meliori autem huius rei intellectu scire vellem, quod esset Spiritus Dei lucidus & omnia inactans emanatio: seu splendor Majestatis æternæ (ut Salomon habet) vel, ut Hermes, splendor sanctus, qui mundum omnemque creaturam ejus informavit, ijsque vitam seu animam affig-

navit, earumque species tam diu à morte & corruptione præservavit, quam ipse more vivifico in ipsis agit. Hinc dicit Textus: Deo serviat omnis creatura, quia dixisti & factæ sunt, misisti spiritum & creatæ sunt. Et Apostolus Deus non aliquo indigens, dat omnibus vitam, inspirationem & omnia. Et Propheta: Deus dat flatum populo, qui est super terrā & spiritum calcantibus eam. Et Psalter Regius: Vita adest benevolentia Iehovæ: vitæ restaurator est Iehova: Vitæ mæ fontes omnes à Iehova: Vitæ prolongatio est benignitas Iehovæ &c: Quibus apparet, quod sit Spiritus Divini præsentia, qua facit generationem, vitam, multiplicationem & præservationem. Quare etiam Iob: visitatio tua conservat spiritum meum: E regione verò ejusdem spiritus absentia à massa creaturæ aquea est causa primum morbi, ac tandem mortis & corruptionis. Vnde Moyses: Deus malos reliquit, & abscondit faciem suam ab impijs, ut obveniant ijs mala multa & angustia: Verum enim verò rationes speciales generationis atque vitæ, & mortis seu corruptionis ac etiam Regenerationis & Resurrectionis luculentius adhuc per istum Prophetæ regij sermonem eliciuntur: Quam magnificata sunt opera tua, Domine, omnia in sapientia fecisti, impleta est terra possessione tua: Dante te illis, colligent, aperiente te manum tuam omnia implebuntur bonitate, avertente autem te faciem, turbabuntur, auferente spiritum eorum deficient, & in pulverem suum revertentur; emittente spiritum tuum, recreabuntur & renovabis faciem terræ &c: Ecce hic causam Generationis & corruptionis essentialem & radicalem expressam exacte, ab unico solo fonte æterno scaturientem: Vbi agnoscere, inprimis videtur, omnem creaturam à sapientia æterna esse factam, ibique denotat, quod Divini istius Spiritus præsentia creaturæ vivat: Deo (inquit Textus) dante creaturis, colligent & implentur bonitate (hoc est vivunt) Avertente faciem suam (hoc est vivum sui spiritus aspectum) perturbantur (hoc est, si in parte avertit aspectum seu spiritum suum à creaturis, agrotant & infirmantur) Auferente spiritum earum (hoc est, si penitus incorruptibilem in se recipiant vitæ radium) deficient (hoc est) morientur: At si emittat iterum vitæ spiritum, recreabuntur, & renovabis faciem terræ (hoc est per remissionem Spiritus incorruptibilis reviviscant, & de novo ad vitam resurgent. Manifestum est ergo, quod præsentia actione benigna Spiritus Dei incorruptibilis vita adest & continuatur in creatura: Et vice versa totali ipsius absentia mors introducit. At partiali ipsius ablatione & contractione ipsius à circumferentia ad centrum, perturbatur & agrotat ipsa: Nam mori nequit, quamdiu aliqua spiritus Dei incorruptibilis portio inest ei,

rad. 16. 17.
A. 17.Isai. 42. 5.
Psalm. 30. 9.
Psalm. 41. 3.
& 87. 7.
Psalm. 90. 17.

Iob. 10. 12.

Deut. 31. 17.

Psalm. 103. 24.

28.
29.Job. 5. 18.
Deut. 32. 39.Sap. 16. 13.
Ecclef. 11. 14.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. IV.

& in ea operatur : Denique si vevertetur spiritus post ejus à Creatura recessum, facit ipsam reviviscere, hominemque à mortuis resurgere : quemadmodum accidebat Lazaro, Amalakito, in sepulchrum Elizei injecto. Quibus liquet, quoddam mors sive corruptio nihil sit aliud, quam totalis spiritus incorruptibilis sive formæ essentialis absentia, vel extrema & privativa ipsius à creaturæ Circumferentia ad centrum contractio: Vnde sequitur, quod actus formalis essentialis seu radicalis vitæ spiritus est immediatè à Deo, & non ab ulla natura imaginaria, quam somniaverunt Peripatetici: idque evidenter ex loco isto scripturarum probabo: Non permanebit (ait Dominus) Spiritus meus in homine in æternum; quia caro est, eruntque dies ejus centum viginti annorum &c: Quo arguitur, quoddam sit Spiritus Dei, qui facit hominem vivere: Sed quoniam sunt nonnulli hujus mundi scrupulosi, qui nolunt istam Textus illius Hieronimi interpretationem admittere: illum confirmabo verbis istis ex Iobo allatis. Si Deus apponens ad hominem animum suum, spiritum aut flatum ejus ad se reciperet, vel traheret, deficeret & expiraret omnis caro: simul & homo in cinerem revertetur &c. Ita, ut lucidè pateat spiritum esse Dei, qui vitam dat non modò hominibus, sed etiam omni alteri creaturæ. Et alibi pro hominis vitæ auctore: Spiritus Dei (ait Iob) fecit me & inspiratio omnipotentis vivificavit me. Ex istis ergo omnibus constat, quod causa immediatè in generatione & vivificatione agens, sit Spiritus Dei in activa seu positiva sua proprietate & per consequens ejus absentia seu privatio, est causa ruinæ, mortis seu corruptionis: Nam quando Spiritus Domini remouetur à massa corporea seu cadavere, illud relinquit informatum & quasi informe, chaos, seu Terra inanis & vacua respectu speciei præcedentis, semper decrecendo & per viam Corruptionis retrogrediendo in punctum Nihili, à quo procedebat ab origine; quatenus jam nunc spiritu suo positivo & incorruptibili est privatus: Nam spiritus iste, vel penitus decedit, vel totaliter ad centrum se contrahit, manetque quoad nos otiosus, quiescens & nihil circumferenter agens.

Iam verò differentia inter resurrectionem à mortuis, vel saltem à morte mortali in vitam temporalem (nam verba Christi de Lazaro mortuo erant, quoddam dormiebat) & illam in vitam æternam, est ista: Nam ut est nihil, quod mortem magis impedit, quam actualis præsentia spiritus incorruptibilis; ita etiam est nihil, quoddam perpetuitati vivendi magis obest, quam corpus corruptibile aut corpus morti & corruptioni obnoxium: Quare necesse est, ut corpus illud moriatur, ut hac ratione penitus deponat impuritatem & corruptionem, & induat incorruptionem, ut me-

diant Spiritu Dei incorruptibili possit ad vitam æternam resurgere: quæ quidem purificatio seu mundificatio sit dispositione & solutione nodi seu vinculi Elementi alterabilis, vel secundum vos Elementorum mutabilium, & hac viâ liberando partem corporeæ commixtionis & nobiliorem à sua captivitate, ut deveniat pura & munda. Quod, cum sit factum, sequitur, ut per spiritus vivificantis unionem in æternum deveniat spirituale, juxta illud D. Pauli: Dicet aliquis, ait: quomodò resurgunt mortui? Qualine corpore veniunt? Insuper tu, quod seminas non vivificatur, nisi prius moriatur. Et quod seminas, non corpus, quod futurum est seminas, sed nudum granum, ut puta tritici, aut aliuscujus cæterorum: Deus autem dat illi corpus, sicut vult: Non omnis caro eadem caro, & corpora cælestia & corpora terrestria: sed alia quidem cælestium gloria, alia autem terrestrium: sic & resurrectio mortuorum, seminatur in corruptione, surgit in incorruptione: seminatur in ignobilitate, surgit in gloria: seminatur in infirmitate, surgit in virtute: Seminatur corpus animale, surgit corpus spirituale &c: Quo arguere videtur, quoddam corpus debeat mori, ut eo modo corruptionem exuat, hoc est, corruptibilem impurorum elementorum portionem deponat, ut illo hoc modo spirituali reddito possit æterno unitatis vinculo in unum ligari, atque ita à re & conditione animali infirma & corrupta in naturam & statum spirituales, virtuosam & incorruptibilem migrare. Propter istam etiam rationem fatetur alibi, quod caro & sanguis regnum cælorum inhabitare nequeant: Quoniam in natura sua elementari subijciuntur corruptioni & per consequens nequeunt inhabitare locum incorruptibilem: Sed est purus Spiritus tam sanguinis, quam carnis, qui surgunt, postquam deposuerunt grossa sua tabernacula spiritu incorruptibili animati, qui facit vitam temperatam in creaturis temporalibus seu momentaneis, hoc est, rebus ex Elemento quadriformi alterabili compactis: At verò corporibus spiritualizatis & depuratis vitam & esse concedit æternum, quæ vita corpori naturali seu animali est contraria: uti testatur ibidem Apostolus: Nam per purificationem mutatur à corpore Elementari in cæleste seu spirituale. Nonne videmus juxta illud exemplum, quoddam granum tritici adeò exaltetur in virtute, postquam corruptionem sustinuerit & à grossis Elementi ligamentis immune sit, ut in altum ultra terræ superficiem cælum versus eleveatur? Imò verò scintilla incorruptibilitatis in eo regnantis fursus ad patriam tenderet, si à materia Elementari non impediretur; & tamen nihilominus ita post ejus corruptionem exaltatur granum hoc, ut virtute multiplici tum postea abundet: Quemadmodum ex multiplicatione suæ speciei

Gen. 6. 3.

Iob.

Iob. 33. 4.

1. Cor. 15. &c.
36.1. Cor. 15. 2
35.

speciei ratione abundantiae illius spiritus, quem inducit, colligere fas est. Ad aliam verè resurrectionis speciem, quæ est temporalis, quod attinet, illa non fit æterna quia corpus nondum corrumpitur, hoc est vinculi Elementorum illius compositi adhuc non fit solutio, quæ corpus in eo spirituale possit purificari & à facibus Elementaribus completè, quæ ex aquis inferioribus eliciuntur, separari, ita ut corpus spirituale occultum non possit à compedibus suis liberari, quo vitæ spiritus iterum strictius, comprehendatur, & vinculis cum eo æternis uniatur: Hujus speciei resurrectionis erat illa, quam Christus perfecit in Filio viduæ, cui dixit, Adolefens, tibi dico, surge. Et resedit, qui erat mortuus: Etiam talem resurrectionem fecit in Filia gubernatoris cujusdam synagogæ, clamando: Filia surge & Spiritus iterum in illam venit: Huic etiam vitæ temporali resurrexit Lazarus à mortuis: iterum mediante oratione Eliæ Filius viduæ mortuus ad vitam temporalem resurrexit: Nam Textus ait: reuertatur, obsecro, anima pueri hujus in viscera ejus: & exaudivit Dominus vocem Eliæ, & reversa est anima pueri intra eum, & revixit &c: In quo sermone duo veniunt notatu digna: Primum, quod ista corpora nimirum Elementata non essent corrupta, hoc est, partes compositionis eorum non essent per resolutionem divisæ, licet forma speciei esset alterata. Quare, tametsi spiritus reversus sit in ijs, tamen vitam ijs non nisi temporalem assignavit. Et quamvis quis obijcere possit, corpus Christi non fuisse corruptum, & tamen à mortuis ad vitam æternam resurrexit: Respondeo, quod Textus ita: Non dabis sanctum tuum videre corruptionem; & ob istam rationem resurrectionem habuit die tertio post ejus mortem, quoniam corpus ejus erat sine peccato, & proinde ulteriore purificatione haud opus habuit: Nam aliter cum Moyse & Eliæ non apparuisset in monte transfiguratus. Secundo observare debemus, quod sit præsentia Spiritus vivificantis Dei, qui efficit generationem & Resurrectionem à mortuis: atque iterum est ejus absentia, quæ mortem & corruptionem inducit: Nam scripturæ dicunt loco antea citato, quod esset anima pueri, quæ reversa est in ejus viscera. Et in alio loco, ut antea, Spiritus filiae in illam revenit & resurgebat. Quare rectè Iob loco antea notato, si Deus Spiritum suum seu afflatum suum ab homine reciperet, expiraret. Et David, si auferas Spiritum creaturæ seu hominis, expirat; remittente verò te spiritum tuum re-creatur, seu resurgit de novo, seu renovatur.

Iam verò si istud generationis & corruptionis principium cum illo Peripateticorum comparaverimus, tam magnam procul dubio confusionem in enucleatione

unius, nimirum Aristotelicorum, quam simplicem & planam explicationem alterius, videlicet illius Moysaici invenimus. Nam ipsi generationem definiunt esse mutationem materiæ à forma substantiali pristina in aliam formam substantialem: Et contra corruptionem faciunt mutationem sive amissionem formæ substantialis, quæ prius inerat materiæ, sed nunc non inest eidem: Atque ita videtis, ipsos nominare quandam formam substantialem: Sed quid non rei sit illa forma, unde radicaliter oriatur, aut quomodo ingrediatur corpora ad procurandam generationem, & qua ratione iterum ab ijs recedat ad producendam corruptionem; hæc, inquam, omnia prorsus ignorant; & consequenter tali sua doctrina nihil, nisi ignotum per ignotius colligimus: cum rei veritate secundum doctrinam Moysaicam sit Spiritus seu verbū Dei, quod informat & vivificat omnia, efficiens sua præsentia & benevolentia tam Generationem ab Aristotele confuso more ebuccinatam, & Resurrectionem, quam nunquam per mundanam suam sapientiam aut virtutem fallacis suæ Philosophiæ detegere aut decernere potuit, quàm corruptionem, privationem & mortem sua absentia: Ita, ut in ista mutatione creaturæ ab uno statu in alium, & ab una forma in aliam, inveniremus, quod, ut ipsa erat facta secundum suam existentiam, ex Tenebrosa, potentiā seu uniformi materiā, nimirum aquis, quas Spiritus divinus seu splendor sanctus sua luce actuali ijs vigorem vitalem impertiendo, informavit: ita etiam absentia lucis istius divinæ omnia formantis, cuncta deveniunt obscura, mortua, & formæ essentialis destituta, quousque novum lumen, seu nova vitæ virtus se manifestet; quod lumen alienat subjectum aqueum à forma & figura, quam habuit ante: Ita quidem corpus mortui seu cadaver est in statu deformis chaos, eo, quod solitam substantialem hominis figuram seu actum amisit: haud aliter, quàm si Deus sustulisset spiritum suum à mundo, omnia iterum in nihilum seu ab eorum activitate in potentiam divinam seu tenebrosam abyssum reverterentur, qualia fuerunt prius in complicita sua naturæ: Sed quando actus novæ formæ erumpit à cadavere mortuo, efficiens, ut tota ejusdem massa deveniat verminosa, tunc possumus dicere, quod corruptio unius est generatio alterius, quod semper est verum, quando materia Elementaris adest. Liqueat ergo, quod privatio sit medium inter Generationem & corruptionem, & quasi vacuum, & inane quoddam, seu Nihil & non Entitas inter duas formalitates.

Iam verò restat, ut mysterium Generationis & corruptionis hoc modo, videlicet progressionem Arithmetica demonstremus: Circa præcedentis capituli finem, quatuor fuisse progressionis gradus, seu

K series

veleur, lib. 3.
cap. 13. Com.
phys.

Luc. 7. 14.

3. Reg. 17. 21.
22.

Psal. 16. 10.

Iob.
Psal. 103. 29.

SECTIONIS PRIMÆ LIB IV.

series in mundi creatione expressimus; quarum prior 1. o. importat tenebrosam Abyssum seu potentiam Divinam; in quo statu omnia erant complicita in Deo: Secunda erat 2. o. o. denotans productionem lucis & aquarum; nimirum Univerſalia, activa & passiva. Tertia 3. o. o. o. depingit substantiam ætheris ex luce & aqua mixtam; nimirum duo simplicia & primum ex ipsis compositum. Quarta 4. o. o. o. o. explicat Catholicum Elementum sublunare, seu aquas inferiores, quadriformiter alteratum: Atque ista sunt simplicia mundi membra, ex quibus tum postea omnia in mundo componuntur: Atque istud membrum in isto suæ existentia statu usque ad ultimum Pereat perdurabit: Hic ergo bases omnium creaturarum compositarum habemus: Nam super fundamentum 4. o. o. o. o. respectu suæ substantiæ collocantur, ut formam suam à Spiritu omnia informante & ubique præſente acquirunt. Efficiam igitur Progressionem meam à Generatione à simplici Elemento, quadrupliciter per diversos gradus alterato ad complementum perfectè mixti: Nam, ut inter terminum à qua ad quem, necesse est intercedat medium quod est in via ad perfectionem, sed nondum pervenit ad illam metam: ita quidem illud medium ob eam causam haud improprie imperfectè mixtum dicitur, ut pote, cujus situs est inter simplex Elementum, varieformiter alteratum: seu, si vultis 4. Elementa, quæ sunt simplicia & absolutè mixta. Constat ergo, quod in via generationis inter Elementa & perfectè mixtum, necesse est, ut corpori Meteorologicæ naturæ occurramus: Exempli gratiâ: in Generatione hominis; principium ipsius, quod fundatur supra naturam Elementalem aqueam, & locum suum in prima generationis serie videlicet quinta habet ipsum spermata: quippe, quod est aquea seu fluida substantia non nisi parum alterata: & quemadmodum in aqua integra mundi fabrica & semina omnium rerum complicitè continentur, & tamen nihil externè præter aquam apparet: ita in spermate, tametsi nihil appareat in prima serie explicitè præter spermata, tamen totus homo, videlicet ejus ossa, caro, sanguis, nervi &c: sunt complicitè in eo comprehensa, & volunt gradatim ex eo apparere explicitè, nimirum in sexta serie: Nam alterabitur ab humore ad soliditatem cum certa distinctione trium principalium membrorum, nempe Cordis, Cerebri, & Hepatis: In septima serie manebit in forma Embryonis: Et octava series complebit Cubum ad radicem Secundam 2. sive Quadrati 4. (quod in Elemento Catholico depingitur per impressiones quatuor ventorum) ad complementum perfectè mixti in creatura humana.

Pari siquidem respectu videmus in magno mundo, quod simplex Elementum, nimirum Catholicus aer, apparet externè planus & simplex in sua existentia & quasi aliquod invisibile, nihil explicitè & tamen complicitè in se comprehendit, nubem, pluviam, seu aquam, ignem seu fulgur & lapides ponderosos cum Sale &c: Quæ omnia explicitè virtute quatuor ventorum apparent, ita ut vapor teneat primam generationis seriem, nimirum ordinem in Triangulari scala quintum; nubes sextum, fulgura cum pluvia septimum, & lapis Ceraunius seu fulminaris octavum, arguens exactam rotationem quatuor formarum seu naturarum ventosarum in unam mixtionem: At verò, cum hominis cadaver revertitur ad corruptionem, tunc necesse est, ut ejus partes procedant retro in resolutione per eosdem gradus, per quas procedebant ad perfectam compositionem, nimirum à perfecta dispositione 8. ad 7. & à 7. ad 6. & à 6. ad 5. uti revertitur in mucilaginem spermati haud dissimilem, atque in Naturam Elementarem dispergitur, à qua prius est ortum: atque ibi incipit novam inducere formam, sive generationem secundam facere in alia forma: Nam Spiritus omnia operantis est nunquam esse otiosum. Pariter etiam lapis resolvitur in aquam, aqua in vaporem nubem, & nubes in aerem à quo prius est derivata: Qui aer est simplex illud Elementum & per consequens non requirit ulteriorem resolutionem. Quibus patet, quod opus Generationis pergit præcipue per gradus condensationis, quibus mediantibus confirmatur vinculum compositionis Elementaris: Atque etiam exinde redditur manifestum, quod idem Catholicum medicamentum progreditur per viam generationis de forma in formam, & de re in rem: Et quod opus corruptionis fiat per viam Rarefactionis, nimirum resolvendo: Quemadmodum autem in nivis, glaci & pruina fabricandæ ratione à ventis Septentrionalibus, & eorum iterum in aquas & vapores resolutione per afflatus contrarios est explicatum. Atque ita Progressionem materialem, hoc est, alterationem materiæ aqueæ seu aeræ de statu in statum seu de consistentia in consistentiam habetis.

Iam verò sciendum, quod solus in utroque hoc opere Artifex seu operator est Spiritus Dei: Nam in generatione emitte radios suos à Catholici Elementi centro seu spermatis interno, illudque movet ad perfectionem, & semper perseverat in sua actione, quod usque perfectus homo producat. Atque habemus à Iobo sic confirmatum: Nonne sicut lac fudit me, & sicut caseum coagulasti me? Certe & carne texisti me, cum vitæ benignita-

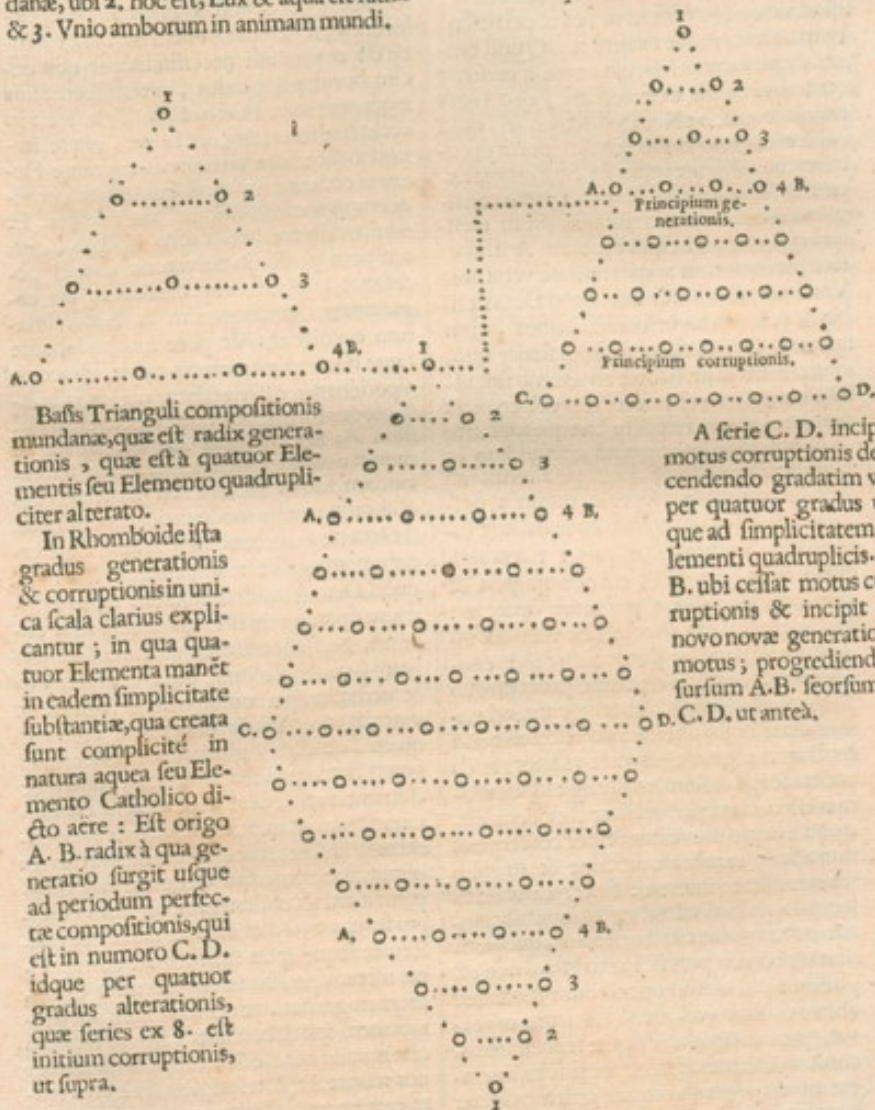
nigritatem exercuisti erga me, & visitatio tua conservavit spiritum meum? E contra cum Dei spiritus radios suos vivificos à genito detrahit, eosque in se, hoc est, in centrum reflectit, & desijt visitare spiritum Creaturæ, necesse est, ut creatura mar-

cescat & revertatur ad id, quòd fuit prius: Vbi iterum Spiritus idem, illam aquæ substantiam ita resolutam per novam generationem in novam convertit creaturam: Atque ita natura divina quiescit nunquam, sed semper est in actione in hoc mundo.

Demonstratio præcedentium ordinum est talis.

Simplex Trigonus compositionis mundanæ, ubi 2. hoc est, Lux & aqua est radix & 3. Unio amborum in animam mundi.

Progressio à quadrato Elementorum usque ad cubum compositionis.

Basis Trianguli compositionis mundanæ, quæ est radix generationis, quæ est à quatuor Elementis seu Elemento quadrupliciter alterato.

In Rhomboide ista gradus generationis & corruptionis in unica scala clarius explicantur; in qua quatuor Elementa manent in eadem simplicitate substantiæ, quæ creata sunt complicité in natura aquea seu Elemento Catholico dicto aere: Est origo A. B. radix à qua generatio surgit usque ad periodum perfectæ compositionis, qui est in numero C. D. idque per quatuor gradus alterationis, quæ series ex 8. est initium corruptionis, ut supra.

A serie C. D. incipit motus corruptionis descendendo gradatim vel per quatuor gradus usque ad simplicitatem Elementi quadruplicis. A. B. ubi cessat motus corruptionis & incipit de novo novæ generationis motus; progrediendo à sursum A. B. seorsum ad C. D. ut antea.

CAPVT, VII:

Quod Deus contra Aristotelis aliorumque philosophorum assertiones non agat necessitate coactus in hoc mundo sed ex proprio suo velle & secundum benignam suam inclinationem.

Illud propriè vocamus Necessarium, quod aliter se habere nequit; ex altera verò parte illud tam voluntarium, quam casu fortuito contingens æstimamus, quòd aliter se habere potest. Iam verò magna orta, est inter Philosophos Ethnicos disputatio, utrum Deus operetur in hoc mundo voluntariè, vel necessitate quasi coactus;

SECTIONIS PRIMÆ LIB. IV.

Major autem eorum pars sentit, quod Deus necessitate & non motione aliqua voluntaria agat & operetur in hoc mundo, tam bene in rerum generatione & conservacione, quam in earum corruptione & ruina: Quod quidem si ita esset, sequeretur necessarium, quod actus talis in Deo involuntarius, procederet ab aeterno à Natura alia Deo potentiori, quæ fuit aut coæterna cum ipso, aut ei præexistens, aut saltem, quod ab aliqua sua creatura esset ad hoc vel illud contra voluntatem suam perficiendum coactus atque exagitatus. Quod omne, quàm sit erroneum atque à veritatis centralis regulis extravagans, ego vobis paucis enarrabo: Nam in loco priori, quid (obsecro) est ipso Deo antiquius aut ei coæternum? Nonne ipsius est ante omnia extitisse? Anne quicquam in Geometria tempore aut ordine ante punctum aut in mensura ipso minus? Equis omnium Arithmetices numerorum aliquis unitate vetustior? Unde necessario sequitur, quod Deus sit liber & voluntarius in suis actionibus, cum ipse sit & semper fuerit ex & in semet ipso, existentiam suam habuit ab aeterno sine ullo ad aliquod vel præcedens vel coæternum principium respectu, atque ideo erat in & ex se ipso sufficiens ad operandum & perficiendum, per se, sine ope alterius ab omni aeternitate. Verùm rationes opinionum istarum Ethnicorum se habent bifariam: Nam in loco priori sciendum, quod Deus virtute & essentia propria & non acquisita aliqua potestate operetur: Deinde, quia effectus in hoc mundo videntur esse necessarii, atque hinc inde concludunt, quod non possint provenire ab aliqua causa Fortuito contingente, vel voluntaria alicujus alterius: Ad primum quod spectat, arguunt (ut mihi videtur) in eo contra se ipsos: Nam, ut ille agit in sua propria essentia vel personaliter, evidens est, quod à seipso moveatur & per consequens non ab ulla externa coactione & impulsu seu necessitate interna: Præterea unitatis latitudo nullam admittit compulsionem, aut contra voluntatem motum, quoniam unitas pati non potest. Porro etiam non est possibile ut Deus ad operandum mediante aliquo extraneo vel alieno efficiente urgeatur, quatenus ipse ab origine manens fixus, constans & firmus, in se & per se solus operatur quasi originalis omnium rerum fons idque per se ipsum, emittens radios vitæ formales secundum placitum suum, eosque iterum in se vel contrahendo sive abstrahendo, ubi & quando vult. Ad secundum dico, quod effectus necessarii nullo modo solent necessitatem in prima efficiente causa includere: Quia causæ secundariæ, quas Plato cum alijs vocat Ancillas & servas, mandata ipsius ordine necessario exequi tentant, ad illud opus ab eo agitatæ, qui est omnis multitudinis unitas, & consequenter omnia in omnibus, ita ut necessitas in

rebus hujus mundi creatis, genitis & corruptis dependeat in voluntate & libero mandato illius, qui eas creavit: Hoc autem à fonte veritatis habemus sic confirmatum. Ignem mitescit, ne combureret, modo ignem ille facit ardere inter aquas. Quo liquet, quod Deus non agat super ignem & in eo necessitate coactus, sed secundum placitum suum. Porro etiam, quando tres servi Dei non obstante ignis violentia in fornace ignea intacti & sine læsione ambulerint, ibi Deus ex libera sua benevolentia est contra aut necessitatis per quindecim horologii gradus, aut consuetudinis leges operatus. Porro etiam solem fecit in cælo fixe stare tempore Iosue, atque iterum in suo motu retrogredi regnante Hezekia contra naturæ cursum & per consequens non ex necessitate, nec coactus. Et admirabilis totalis illa solis Eclipsis, quæ tempore passionis Salvatoris mundi accidebat, præter expectationem & capacitatem Astrologorum & Naturalistarum eveniebat: Ut pote incujus instante Luna nec in capite, nec in cauda Draconis reperiebatur: Vti testatur magnus ille Astrologus Firmicus: Unde evidens est, quod illud via non naturali aut necessitate ad mundi naturam præservandam aut sustentandam fuisset factum: Hi (inquam) effectus omnes nullo modo produci possent, si Deus necessitate ad hujus mundi gubernationem egisset: Unde manifestum est, quod Deus secundum liberum suum arbitrium operetur in hoc mundo & non coactus. Sed accedito & auscultate parum (vani & vos Philosophi, qui Deum actorem & ordinatorem omnium esse legibus & vinculis necessitatis obligatum creditis) quam, obsecro, gloriam aut honorem ei potest homo pro sua sapientia, justitia & clementia attribuere, si esset contra voluntatem suam ad ea præstanda, quæ facit coactus? Videlicet si necessitate nescio qua res omnes sive creare sive Generare sive quippiam aliud secundum hanc vel illam effigiem formare, sed etiam Ens nutrire & præservare atque ipsas finaliter ad corruptionis metam perducere, urgeretur? Quas, inquam gratias, aut quem vultum, aut adorationem ipsi deberemus, si quid faciet in hoc mundo coactus & ex impulsione? At cur nos monet Aristoteles ipse (si hoc esset juxta ejus intentionem verum) quod sacrificia radicibus naturæ offerremus? Aut quid nobis mortalibus utilitatis afferet preces & supplicationes nostras quotidianas coram Deo pro hoc vel illo beneficio futuro effundere? (quod nihilominus officium Plato, Porphyrius, Iamblicus & Proclus docent esse per quam necessarium) si precibus propitiari & placari nequeat in sua iracundia, ut pote qui (si ipsis credere fas sit) necessitate & contra voluntatem suam agit? Aut cur solebant Socrates & Pythagoras (qui juxta oraculi testimonium erant sæculi eorum

tum sapientiores) Deum quotidie orare, si ipse ageret omnia coactus & non secundum voluntatem suam? Aut cur publicavit Propheta: quod Deus sit solus inclaudendus & deprecandus; si ulla in Deo esset necessitas, ut operaretur in Generatione & conservatione rerum? Imò quidem perspicue ex istis, quae dicta sunt declaratur, quod Deus mediantibus hominum orationibus communiter ad misericordiam inclinetur, & quod sit in libero ipsius arbitrio vel in severitate vel in clementia agere cum isto mundo & creaturis ejusdem, & per consequens patet, quod minimè ad hos vel illos in mundum effectus vel creatione vel generatione vel corruptione producendos necessitate agitur: uti falsò & more planè Atheistico tradiderunt nonnulli Philosophi Ethnici, inter quos unum ex discipulis Aristotelis mundo & præcipue medicis (quippe medicorum facile principem inter Ethnicos) optimè notum, nimirum Galenum nominò, qui satis inconsultè in ista verba loquitur, Moyses arbitratu Deum omnia posse facere, etiam si ex cineribus bovem aut equum facere velit. Nos autem non ita sentimus, sed confirmamus, quædam Naturam facere non posse, eaque Deum ne aggredi omnino, sed ex his, quæ facere potest, quod melius est, eligere. Iam verò cum pilos in palpebris statuisset aequales semper esse magnitudine & numero: non ipsum quidem hoc voluisse affirmamus, illos mox factos fuisse, neque enim id facere potuisset affirmamusque, si milles voluisset, nunquam tamen tales futuros, ex Ente molli producti fuissent &c: Ecce quam Atheisticè vir iste temerarius loquatur, & quomodò Dei omnipotentiam restringere, actionesque ipsius limitibus terminare, intolerabileque Necessitatis jugum atque impotentiae notam ei imponere velit.

Sunt tamen nonnulli alij Philosophi, qui modestius adhuc in isto negotio se gerunt: Nam Avicenna affirmat, quod istae in Deo actiones neque necessitate neque more violento aut coactione fiant, sed in mediocritate inter ea consistant: atque ideo concludit, quod sit in voluntate agentis: In qua ejus resolutione videtur non multum à scripturae sacrae sensu variare, quæ in hanc cadit sententiam: Quod Deus castigaverit nos propter iniquitates nostras, & ipse salvabit nos propter misericordiam suam. Quo arguitur, quid sit libera in Deo voluntas ad puniendum & ad miseri-

cordiâ afficiendum. Verum hoc adhuc planius hisce in verbis exprimitur: Deus juxta voluntatem suam facit tam in coeli virtutibus, quam in habitatoribus terræ. Quibus arguit propheta, quod quælibet in hoc mundo operatio juxta voluntatem atque in & per verbum omnipotentis perficiatur: atque ideo non necessitate, ut Aristoteles, Galenus & multi alij ex Ethnicis ad derogationem Virtutis Divinae & diminutionem Omnipotentiae ipsius. Sed, quod sit Necessitas indubitata in causis organicis, & in effectibus, qui procedunt ab actibus Divinis, nihil in mundo planius, nihil in rerum natura certius. Vnde Propheta Baruch: Deo obediunt per omnia Sol, Luna, sydera, fulgur, ventus, nubes &c: Hoc est à Verbo ipsos inhabitante incitantur & necessitate rapiuntur ad faciendum placitum divinum. Non ergo sequitur, quod ipse, qui radicaliter imperat, possit ullo modo cogi, ut in imperio vel Dominio suo sic vel ita agat, ut pote qui primordialiter agit, hoc est, primus & unicus existit in mundo motor: Non enim alium vel ante se vel ipsi, coaequalem habet agentem: & consequenter voluntariè & ex libero suo arbitrio operatur: Atque hinc ait Apostolus: Voluntati Dei quis resistit? Et Propheta: consilium meum stabit & omnis voluntas mea fiet. Et Iob: quodcumque voluit, hoc facit. Quare manifestum est, quod ipse non operetur involuntariè aut ex Necessitate, sed secundum placitum suum.

Concludimus ergo, quod, ut necessarium sit illud, quod aliter evenire nequeat, sed debet ita esse ex necessitate, ita illud, quod est contingens potest aliter accidere & effici. At verò voluntarium est neutrum ex istis extremis: Iam verò, quod actus Dei in hoc mundo sunt voluntarij & consequenter vinculis necessitatis minimè ligati, in eo probatur: quoniam res aliter se habere potest, quàm in statu naturæ constituto: ut, quando voluntas Dei esset, quod Sol ad perpetuum motum destinatus in coelo fixe pro aliquo temporis spatio maneret; & quod ipse (nullo Epicyclo præditus, sed ut aeternum in via sua progredere-tur ordinatus) in itinere, suo retrogrederetur, aut ut Eclipsin ultra naturæ rationem pateretur, Luna (dico) à lineæ Eclipticae vel septentrionaliter vel Meridionaliter aberrante, hoc est, in nullo annalium intersectionum puncto, nimirum nec in capite nec in Cauda Draconis existente, &c.

Deus par-
tum lib. 2.
cap. 14.

Tob. 13. 5.

Daniel 4.

Baruch 3.

Rom. 9.
16. 15.

PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ,
SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

Hujus libri Argumentum.

Post quam Author radicalem duarum essentialium proprietatum, videlicet caloris & Frigoris naturam expressisset, & partim rationibus Philosophicis atque sacrarum literarum testimonio, & partim demonstratione oculari probasset condensationem & Rarefactionem fuisse evidentes earum effectus, quibus mediantibus cœli orbes atque Elementi inferioris regiones erant fabricatæ, & locis decentibus dispositæ: Progreditur ipse jam in libro hoc præsentī ad impressiones illas Meteorologiæ describendas, quæ primi sunt compositionis gradus, indicando, quod ipsarum fabricandi ratio consistit in Spiritus Divini in Elemento communi sublunari actibus: Et consequenter probare aggreditur, quod eorum causæ non à fontibus Merè adventitijs & principijs externis oriantur, uti Peripatetici falsò imaginantur: Propter istam etiam rationem ipse Meteorologicam Aristotelis Doctrinam cum illa Biblij sacri comparat, & finaliter reducendo ipsius de impressionibus aëris Philosophiam, ad Lapidis Lydij seu veritatis examen, ipsum metallum falsum & spurium; imò verò non nisi meram metalli spumam atque faciem respectu aureæ veritatis deprehendit.

CAPVT. I.

In isto capite discursus præcedentis repetitionem paucis inuenietis, atque equidem etiam vocabuli Meteoris expositionem habetis. Porro etiam methodum, quam Author in isto libello intendit, ex eo elicere fas est.

IN discursu meo præcedenti principia solummodò, siue primarias rerum omnium radices in dicavi, hoc est, tenebrosam & potentialem unitatem, atque illam lucidam atque actualem; & dixi vobis, has duas unitates non esse nisi rem unicam in essentia, quatenus lux erat æternæ unitati, ut tenebræ: & vice versa, tametsi debili nostre capacitati Proprietate invicem oppositæ videantur: Tunc dixi, quod unitas Tenebrosa virtute sua lucida faceret, ut aquæ ex Nihilo comparuerint: Inde arguendo, quod ab ista unitate & per istam unitatem & in ista unitate essent, sint & fuerint omnia: Deinde probavi, quod aquæ essent principium omnium rerum passivum seu materiale, ut è regione illuminans ille spiritus, erat inactuans siue informans cujuslibet essentiae initium: Et quod ambo principia ista ab unica solummodò radice seu stirpe originem suam deduxerunt, quæ ob hanc causam ritè dicitur omnia in omnibus: Post hæc narraui, quod Frigus esset essentialē Privativæ quieti adhaerens, & quod esset soboles & Agonista fortissima Tenebrarum: Ut è contra quod Calor esset filius & Athleta magnanimus motui & actioni lucis Essentialis, ad ejus mandata præstanda semper paratus. Ex pressi etiam vobis, quomodo Humiditas & siccitas suas

à mutua prædictarū proprietatum calidi & frigidi præsentia seu absentiā habuissent origines: Et in ultimo loco rationē modūque actuū condensationis rarefactionis exposui simul atque indicavi, quod subiectum commune, in quod operantur, esset aqua; Actorem verò quem in tali operatione radicalem expressi fuisse verbum seu Spiritum Dei, qui agit primum in organis suis Angelicis per stellas & præcipue solem & ventos, in Generali Elemento sublunari, juxta voluntatem suam, illud alterando quadri-formiter secundum formales quatuor ventorum proprietates: Idque vel per viam condensationis vel Rarefactionis in varias species, figuras & dispositiones. Iam verò in isto libro vobis modum ac viam verissimam (ut pote, quæ conveniet totaliter cum historia sacra) aperiam, quomodò Verbum sacrosanctum seu benedictus Dei Spiritus corpora omnia Meteorologica in Elemento aëris Catholico virtute & actu condensationis & Rarefactionis produxerit: Sed priusquam in istum meum discursum descendam; operæ pretium fore existimo, ut declaremus, quid Philosophi per Meteoris vocabulum intellexerint: Illæ apparitiones, quæ videntur in aëre, dicuntur à Græcis Meteora, non quidē respectu essentiali suarū, sed ratione sublimitatis ipsorum in positi-

Positione: Alij illa magis propriè nominant impressiones, quatenus superius imprimuntur & formantur in Elemento Catholico aëris. Sed respectu existentiae eorum magis ad huc propriè dicuntur corpora imperfectè mixta: Idque aut ratione generationis ipsorum in expectatæ subito apparent & procreantur: Aut quia eorum compositio non videtur esse juxta mutationem substantiae, aut alterationem qualitatis: Aut quatenus non sunt tam exacte, ac sunt cætera corpora animata, quæ sunt perfectè mixta; aut denique impressiones dictitantur, quatenus formam adhuc completam minimè acceperunt, nec magna videtur esse in tali mixtione alteratio partium, quatenus membra Elementi sic alterati sunt ad invicem confusa. Ut cunque apparet, quod talia nomina hujusmodi impressionibus secundum placitum & intentionem Philosophi assignantur, cum rei veritate sint magnalia Dei, seu corpora mystica digito Dei insublanari Elemento ad voluntatem divinam in terra formata & fabricata, sive ad judicium sive ad misericordiam perficiendam: Quemadmodum infra latius declarabitur: Ita, ut in hoc sensu haud injuriâ vocari possint characteres aut signa vel benignitatis & misericordiae, vel vindictæ & severitatis nuncupari queant: Propositum ergo meum est in Historia Meteorologica mea, ut vos in veram viam sapientiæ sinceræ dirigam, quo certiori judicio possitis

mysterium tam magnum, ac est scientia Spiritus Dei Meteorologica enucleare atque intelligere, vos quæ è luto Philosophiæ Ethnicorum cæno, cui mundus Christianus per tot secula præterita, atque etiam in hunc usque diem non nisi summo ipsius dedecore tenaciter in hæret. Quod quidem, ut melius perficiam, falsæ Peripateticorum Philosophiæ errores ac absurditates cum infallibili textus sacri veritate per integrum tractatus hujusce mei filum comparabo, ut exinde quilibet sibi constans Christianus trutinis seu lance justitiæ ponderans illas contradictiones immanes, quæ inter unam atque aliam inveniuntur, possit tum postea virtute clariori oculisque sui intellectus apertioribus Doctrinam meliorem discernere, eamque cum sinceritate sequi: Deteriorem verò evitare & in æternum exilium ab eorum memoria relegare: Se totum, inquam, veritati scripturarum sacrarum addicere & præstigiolum Philosophiæ Peripateticæ summo opere effugere, & (ut verbo, quod velim aperiã) ut mente pura & erecta magnam illam differentiam decernat, quæ est inter sapientiam istius mundi ab inventione humana parta, & per consequens teste scriptura nihil præter meram stultitiam atque illam à Deo procedentem, quæ est realis & essentialis veritas: Atque ex istis paucis meam in hoc libro intentionem, ordinem & methodum lucidè percipere potestis.

CAPVT. II.

Hoc in capite integrum ventorum mysterium juxta Spiritus divini intentionem enucleatur: & è regione spiritus falsus atque præstigiolum Aristotelis ac Peripateticorum Christianorum de eo subiecto, detegitur atque explicatur mundo.

VT differentiam illam, quæ est inter falsam sapientiam & Philosophiam veram, & essentialem, luculentius Explicare queam, mihi in priori loco est propositum sectæ Peripateticæ opiniones exprimere & tum postea eas lapide Lydiæ Divini verbi sive scripturæ sacræ examinare, ut exinde colligamus, utrum Doctrina eorum sit sana & realis nec ne. Iam verò, quoniam (ut dictum est) quatuor venti Cardinales cum suis Præsidentibus Angelicis sunt actores organici in Elemento Catholico, sive aquis sublanaribus, ut pote, qui ipsas de natura in naturam, de Itaru in statum mutant; operæ pretium fore existimo, historiam seu discursum istum meum à profundissimo ventorum Generalium mysterio incipere: Quatenus ipsi observantur esse omnium aliorum Meteororum campi aërei sive Elementi Catholici principia. Et primo ordine explicabo, quid Peripatetici Ethnici & Christiani eorum disci-

puli de ijs sentiant. Philosophorum Peripateticorum est opinio, quod ventus sit calida & sicca exhalatio difficulter inflammata ex terra ad mediam aëris regionem usque ascendens, à qua tum postea immediate, deorsum, virtute impulsiva frigoris loci repercussa, atque iterum nitendo sursum tendere, partim respectu suæ levitatis & partim ratione aliarum exhalationum ascendentium, quibus in motu suo deorsum occurrit, lateraliter in infima aëris regione moveri cogitur: Quem quidem aërem ventilat & agit, ne propter motus ipsius defectum putresceret. Hic est integer opinionis ipsorum de ventorum generatione sensus. Quare ego huic descriptioni Peripateticorum de vento in sistam. Primum quoniam spurij Philosophi Christiani, ac si effrena quasi dementia essent perciti, meliori ipsorum conamine istam, Aristotelis opinionem, tam in scholis suis publicis & privatis negotiationibus, quam scriptis ma-

SECTIONIS PRIMÆ LIB V.

curioribus tantâ confidentiâ & audaciâ defendere ac sustinere conantur, ac si esset Divinitus mundanis annuntiata, aut à sacro veritatis oraculo edita ac publicata. Secundò, quia locus, in quo imaginaria ista exhalatio dicitur generari est Terra, & sedes, ad quâ juxta ipsorû Doctrinâ ascendit, est media aeris regio, in quam ratione intemperie ejusdem frigidae non permittitur penetrare: At verò medium, in quo movetur naturaliter sursum, & per compulsionem deorsum seu contra naturam, ac tandem per luctationem & resistantiam aliarum exhalationum ascendit, lateraliter, hoc est, versus dextram vel sinistram movetur, est infima aeris regio. Tertio, quia asseverare videntur per illam suam descriptionem, quòd agens, motor seu causa efficiens istius exhalationis, qua mediante, ipsa tum sursum exaltatur, tum deorsum pellitur, tandemque collateraliter cogitur, sit triplex calor solaris & Astralis attractivus, qui eam elevat, mediae aeris regionis Frigiditas, quæ eam pellit deorsum Terram versus, & colluctatio aliarum exhalationum, assidue è terra ascendit, quæ fumo ita deorsum pulso occurrentes, faciant, ut ipse lateraliter tendat, dicantque quòd ex harum exhalationum tam ascendit, quàm descendit luctatione & contentione, simul atque motu laterali sit ille in aère aperto strepitus, qui vocatur ventus. Atque hoc est ventosum illud Peripateticorum figmentum, quod debita examinatione præce unte, apparebit non nisi aquæ bulla; imò quidem quippiam vento levius, hoc est, merè verba sine substantia: Iam verò causa finalis, cur eorum natura has ventosas motiones in aère constituerit est (uti ex ipsorum descriptione constat) ut mediante tali ventilatione aer possit purificari, purgari & à putredine præservari. Sed quicunque fidem Ethnicæ huic definitioni adhibebit, præsertim si sit veræ sapientiae amator, ipsum moneo, ut quodlibet particulare ejusdem membrum examinet prius, quò melius discernat, an veræ sapientiae & rationis legibus conveniant nec ne.

In serie igitur priori cum diligentia observari debet, an in primo descriptionis præcedentis membrò ulla veritatis probabilitas sit reperienda. Ex ea docetur, quòd materialis venti substantia sit calida & sicca Exhalatio è terræ visceribus exurgens: Sed à pagina sacra (cui in primis & super omnia credere debent Christiani) instrumur, quòd ventus habeat suum ortum sive originem à spiritu seu spiraculo Iehovæ. A flatu narium tuarum (inquit Moyses) coacervatæ sunt aquæ, flavisti spiritu tuo & operuit eas mare. Et Iob: Glaciem edit Deus vento suo, flante Deo concrevit gelu. Et alibi: Deus fecit ventis pondus. Et Psalterius Regius: Qui facit Angelos ventos & ministros suos ignem urentem. Atque

hinc est, quòd quidam in mysterijs veræ naturæ profundis, versati, asserunt, exterum Angelorum esse aërem, seu subtilem humidam mundi naturam: Eorum verò internum seu portionem formalem agnoscunt esse Divinum ignem; atque propter istam rationem Dionysius vocat Angelos Algamatha, hoc est, specula politissima, quæ recipiunt splendorem sive lucem Divinam: Vnde dicitur, quòd imaginem creatoris representent. Quare Propheta loco antea citato describere videtur ventum tam occultum, quàm visibilem; arguitque ignea eorum pars, quæ manifestè apparet in forma Fulguris, esse Angelicum spiritum Divino igne, seu lucida Dei animatione animatum. Quibus rectè consideratis aut oportet nos concludere, quòd spiritus è naribus seu ore Iehovæ sit calida & sicca exhalatio, passionibus præternaturalibus obnoxia & è terræ visceribus orta (quod quidem ex ore Christiano prolatum pijs apparebit profanum) aut quòd istud Peripateticæ descriptionis membrum sit falsum & errabundum: Sed hoc totum clarius ex membrorum sequentium examinatione patebit.

Pet secundum ejusdem definitionis membrum intimare nobis videntur Peripatetici, quòd locus, in quo exhalatio illa, quæ est causa venti materialis generatur, & à quo derivatur, sit ipsa terra, sed sedes ad quam tendit est media aeris regio, & quòd medium sive spatium, in quo movetur tam sursum & deorsum, quàm lateraliter est infima aeris regio: In qua quidem istius Ethnici Philosophi assertionem, evidenter probabo varios & grossos & absurdos reperiri errores: Sed, ut inquisitionem istam nostram magis strictè atque efficaciter perficiamus, erit (ut mihi videtur) necessarium, membrum sive clausulam istam in tres partes distinguere: In quarum priori sedulo considerare debemus, an causa ventorum materialis extrahatur ex terra nec ne. Secunda, an illa substantia fumosa sola tendat sursum, viamque suam ad concavam regionis mediae aeris superficiem solummodo faciat. In posteriori vel tertia, utrum locus, in quo ventus movetur, sit tantummodo infima aeris regio. Ad priorem quæstionem asseveramus confidenter, quòd aut sacrae scripturae (quæ sunt veritatis fontes) sunt erroneæ & veritati haud congruæ; aut quòd ista secunda membri particula debet esse falsa & omnino veritati dissidentanea: Nam D. Iohannes habet: Spiritus ubi vult spirat & vocem ejus audis, sed nescis, unde veniat, aut quò vadat &c: Quæ quidem Evangelistæ verba, si rectè & cum diligentia à sapientibus examinentur ac ponderentur, concludere viderentur, quòd Aristoteles, qui erat infidelis & Ethnicus, profundius in Divinis Dei ac naturæ mysterijs esset versatus, quàm Evangelista, qui erat verus ac sincerus Chri-

Exod. 15. 10.

Iob. 37. 10.

Iob. 28. 25.

Psalm. 103. 4.

Ioh. 3. 8.

Christanus, & tunc sequeretur, quod aut D. Iohannes esset in sua disciplina errabundus & mendax (quod quidem affirmare non modò in Christiano foret dedecus, sed maxima & profana impietas) Aut Aristotelis assertio debet esse falsa, ut pote veritati omnino contradietoria. Aristoteles dicit, quod materia venti movetur sursum à terra, & ascendit usque ad mediam aeris regionem, à qua virtute frigoris deorsum pellitur. Sed D. Iohannes ait, quod ventus non coactione seu violento motu moveatur, nec ab accidentali & externo aliquo impulsu agitur, sed voluntarie & secundum suum placitum sive appetitum: Nam spiritus (ut ait) spirat ubi vult &c: Ista Evangelistica Doctrina, quæ tam immaniter à sententia Aristotelis differt, varijs alijs Biblij sacri testimonijs statumatur: Nam Psaltes Regius cum Prophetam Jeremia dicit: Depromit ventos è Thesauris suis. At alibi probant scripturæ, terram non esse arcam Dei Thesaurariam: Scribitur enim: Aperiet tibi Iehova Thesaurum optimum celos, dando pluviam terræ suo tempore &c: Non dicit terram sed celos: Ita, ut inter hæc duo sit tanta discrepantia, quanta inter noctem & diem. Quare evidens est, quod coelum sive Catholicum aeris Elementum sit secreta arca Dei, in qua omnia Meteorologica Dei Magnalia aut mirabilia Meteorologica reconduntur & reservantur. Atque hinc alibi: Ianuas celorum aperuit Deus, pluens mannam &c: Preterea est res tam difficilis pro mortali lumine, qui spiritu sapientiae non illuminatur ad arcanum istum Thesaurum Dei invenendum ac detegendum: Quod Iehova Iobum etiam ipsum virum iustum & Deumtimentem, & multò magis vanos istius mundi Philosophos, qui verbum Divinum penitus ignorarunt, indigitans in his verbis alloquitur: Pervenisti in Thesauros nivis & in Thesauris grandinis inspectionem habes? &c: Hinc inde arguendo, quod, nisi Spiritus ejus ei revelasset Thesaurum suum, impossibile esset, ut eum cognosceret: Atque hanc ob causam Salomon: Corpus in secum corruptione aggravat animam, ac vix cogitamus ea, quæ in terra sunt; quæ autem in celis sunt, quis investigavit, nisi tu dederis sapientiam &c: Iam verò Salomon est falsus, se cognovisse vires Elementorum & potestates ventorum & per consequens radicalem ipsorum originem: Nam sapientia, inquit, omnium artifex me docuit sapientia: At spuria Aristotelis Doctrina, ejusque Ethnica & mundana sapientia arguit, ipsum ad sapientiae Thesaurum, qui est de Deo attigisse nunquam. Sed procedamus ad secundum dubium, quod est, an juxta intentionem Aristotelis materia venti radicalis sit de terra, & utrum primus ipsius motus sit à Terra sursum. Vir siquidem in Mytherijs naturæ

Aristotele longè doctior huic quaestioni sic respondit: Venti viam, ait, ignorat homo, opus ipsius Dei, qua vi faciat hæc omnia: At Aristoteles fuit homo, imò verò homo Ethnicus, & per consequens eò indirectius potuit de rebus tam abstrusis judicare: Quare Iehova audaciam istiusmodi sapientis mundani deridens, & ipsum quasi pro arrogantia sua reprehendens sic in persona sua dixit. Nostine, ubi sit tua, in quo dividitur, exhalatio, quæ spargit ventum super terram? Inde arguendo, quàm erat impossibile pro viri mundani capacitate talia concipere aut intelligere, nisi per Spiritum Disciplinæ Sanctum doceatur: Sic enim edoctus erat Adam, Salomon & multi alij, ut in libro sapientiae invenitur: Et tamen Aristoteles, videtur Deo satis impudenter respondere dicendo. Ego viam & ortum venti intelligo: Nam ortus ipsius est de terra sursum mediam usque aeris regionem, à cujus frigore iterum deorsum pellitur, & obveniando in via descendens sui alijs exhalationibus successive, ascendentibus compellitur movere lateraliter super faciem terræ: Verum ego hujus rationis impossibilitatem per ea, quæ in posterum immediate sunt dicenda, ostendam.

Ad secundam & tertiam hujus clausulae partes dico, quod medium, per quod venti moventur & vehuntur, est longè vastius, & largius, quàm est illud, cui ab Aristotele assignatum: Nam ventus non spirat tantum in infima aeris regione, sed etiam in media atque etiam suprema. Si ergo ventus flet in media aeris regione, tunc quidem Descriptionis seu potius descriptionis Aristotelis vigor auferetur: Quippe cujus efficacia in hoc præcipue est sita, nimirum, quod talis exhalatio calida & sicca, quæ est materialis venti causa, non permittitur penetrare mediam aeris regionem, sed iterum à frigiditate loci per Antiperistasin aucta, facili præcipitatur sive reverberatur deorsum: Iam verò si aliquis sit tam in media aeris regione, quàm in infima ventus, tunc ista quidem venti causa abrogabitur procul dubio: Quoniam tunc exhalatio ista non repellitur deorsum in infimam aeris regionem, in qua debet alijs exhalationibus occurrere, ut mediantibus illis lateraliter moveatur & dispergatur super faciem terræ, faciens ventum: Nam exhalatio, quæ facit ventum in media aeris regione non præcipitabitur à frigore, sed semper observatur nubes hinc atque illinc movere, & tonitrua provocare in illa regione: Imò vero oculis humanis quotidie ferè manifestatur, quod tam nubes superiores, quæ sunt candidæ & favæ, & hac de causa lucidiores & subtiliores ratione igne ipsarum claritatis,

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

quàm illæ in feriores, quæ sunt grossiores, & obscuriores à ventis ab aliqua mundi quadra ad ejus oppositum agitentur ac impellantur: Nā nisi venti essent in illa regione præsentibus, impossibile foret, ut super ventorū quasi alas volantes in tali forma sine ulla laterali super terram aspersione moverentur. Nonne etiam observamus, quod ventus Australis flet ab Australis Horizontis angulo, & alter ventus ab Horizontis Borealis puncto emittitur, ita ut ambo venti hi Dominium habeant uno eodemque tempore in utroque Horizonte? Vnde ut plurimum accidit, ut magnæ & obscuræ nubes à quatuor mundi oppositis moventes, virtute spirituum dictorum contrariorum, concurrant simul in utriusque Horizontis puncto, atque ita immensum nubium densarum mare ibi congregatur, quod loco tabernaculi magno spiritui, mirabilium & omnium operatori inservit: Vnde fulgura & tonitrua tremenda per concursum naturarum Angelicarum oppositarum sequuntur, qui naturæ ventosæ sunt nuntij & ministri, qui efficiunt vocem Omnipotentis, quod quidem nunquam potuit fieri, nisi venti, unus nimirum adversus alium, juxta voluntatem omnipotentis, cursum more impetuoso in media aëris regione fecissent. Atque hoc etiam totum à sacris scripturis sic confirmatum habemus. Ascendit fumus (ait Textus) è naribus Iehovæ, carbonem accendi sunt ab eo, inclinavit coelos, & descendit & caligo sub pedibus ejus & ascendit super cherubin & volavit seu lapsus est super pennas venti, posuit tenebras in circuitu suo latibulum, cribrans aquas è nubibus cælorum, præ fulgore in conspectu ejus nubes accensæ sunt, tonabat de cælo Dominus &c: Ex quo sermone colligimus, quod non solum nubes & tonitrua atque fulgura à ministris Dei ventosis moveantur: Sed etiam Divinitas ipsa, quippe quæ nubibus in media aëris regione densis & opacis circumducta, vehitur super æreum cherubin, & utitur ventosis suis organis in suo motu. Nam Textus habet: Ascendit super cherubin & volavit super alas seu pennas venti. Quibus quilibet sapiens facillimè decernere potest, quod mundana Peripateticorum sapientia & consequenter Philosophia Peripatetica sit mera stultitia respectu istius, quæ est à Deo: Quatenus ipsa mundo per suadere velit, quod actores tales essentiales, quales sunt venti Angelici (quorum interna essentia est lucidus Dei Spiritus) sint accidentaliter producti, & quod violentiā nescio qua externa, ad movendū excitatur. Cum è regione per veræ sapientiæ Doctrinā evidenter liquet, quod ipsi essentialissimo & vitalissimo interno agente sint præditi, & per consequens juxta prædictam D. Iohannis sententiam ex seipsis moventur, quando & ubi volunt. Luce ergo clarius apparet, quod ventus habeat

actum, formam & Principium internum in se, ad cuius motum movetur & vehitur, quod aut quando primus in eo motor voluerit. (Nam Textus ait, ut antea) Spiritus spirat ubi vult, atque ita interna voluntate est præditus. Quibus videre licet, quàm extravagans & errabunda sit ratio Peripateticorum de hac re, quippe quæ nullam internam aut essentialem in ventis formam admittit, sed ipsos facit res mere accidentales verbi gratia stellæ suo calore attrahunt sibi, hoc est, sursum levant fumosas exhalationes à terra, iste fumus sive exhalatio altum petens, loci frigore pessundatur, & in suo motu ad deorsum, lateraliter ab exhalationibus alijs ascendentibus cogitur. Vos obsecro, qui iusti estis & haud ex parte Peripateticorum parci, mihi fideliter ostendatis velim, quodnam illorum extemorum accidentum in istiusmodi ventorum procreatione possit pro interno & essentiali illo Principio haberi, quod voluntatem seu voluntarium motum in ventis procreare, aut ullum actum Angelicum in aëre seu Elemento Catholico producere queat. Nam Textus ait: Spiritus spirat, ubi vult. Nonne testatur Pagina sancta, ventum esse creatum? Ecce, ait, formans montes, creans ventum Deus Exercituum nomen ejus. Si ergo creatus sit, habet procul dubio Principium internum Creaturæ: Nihil enim creare solet Deus ab externis accidentibus. Quare si nulla sit talis voluntas essentialis seu internum & centrale agens in figmento Aristotelis ventoso, aut inveniendum, aut realiter excogitandum, tunc tam absurdus & vanus mundo procul dubio intelligenti videbitur ejus Spiritus, qui talem disciplinam adulterinam publicat, quàm Philosophia Aristotelica, quam ille docet, est falsa & præstigiola. Nonne erat istius assertionis Aristotelicæ improbabilitas in causa, quod nonnulli ex præstantioribus ejus discipulis ipsi diffidentes, se penitus à magistris sui de ventis opinione vanam illam existimantes averterunt? Inter quos Iohann. Fregium secunda vice commemoro, virum, inquam, in Philosophia Aristotelis admodum versatum. Hic postquam Meteororum causarum meminisset, animum suum statim in ventorum inquisitione ab Aristotelis opinione declinat: Vnde in verba hæc prorumpit. Quemadmodum tota disputatio de ventis & sicut de alijs Meteoris plena est admirabilium operum Dei, quorum nulla & sufficientes in natura causæ proferri possunt, tamen prodest videre, quousque humana ratio progredi possit. Sacre quidem literæ dicunt, Deum ventos producere de Theauris suis, unde veniant, aut quod vadant nescimus. Hæc Fregius: At ego ad hoc me Paulò profundius in istam inquisitionem immergam. Aristoteles cum Peri-

Ioh. 3. 8.

2. Reg. 22. 8.

Fregius lib. 25. in causa. Ventor.

pateticis suis discipulis affirmat, quod ventus ille turbulentus & tempestuosus dictus Ecnephia, atque etiam ipse turbo, sint quidem repentini & subitanei venti, qui violenter e nubibus emittuntur: & tamen admittere non vult; quod calidae & siccae exhalationes possint mediam aëris regionem penetrare ratione frigoris ejusdem: Sed, ut profundius in absurditatis ipsius abyssum descendam: Fatetur quidem, quod Meteororum ignitorum, ut cometarum & hujusmodi aliorum causa sit calida & sicca exhalatio, quæ est terrestris, crassa, pinguis & unctiosa & ideo apta inflammari & accendi: Iam verò assignat ipse supremam aëris regionem pro loco & sede generationis Meteororum talium, nimirum cometarum, & tamen transitum in mediam aëris regionem videtur negare illis exhalationibus, quæ ventos pariunt, quæ non sunt inflammationi obnoxie, & in sua substantia tenues & leves. Anne quisquam adeo mentis inops & effectuum naturalium ignarus esse potest, ut non percipiat, quod Frigiditas potius resistet & oberit rei inflammabili & de natura ignea actuali, qualis est exhalatio illa quæ efficit cometas, quæ rei seu exhalationi, quæ nec est actualiter inflammabilis aut ignea in se, videlicet fumus ille, qui dicitur esse ventorum origo. Iterum apparet ex descriptione cometarum, quod materialis ipsorum existentia est gravior, magis terrestris, grossa & compacta, quam est illa ventorum, atque ob hanc rationem est minus apta ad ascendendum & penetrandum: Quatenus res graves ex propria sua inclinatione tendunt deorsum, quam illa ventorum; ut pote quæ est magis levis & subtilis, & consequenter apta, ut sursum tendat. Quare esset impossibile, ut grossiores fumi, qui facerent cometas, ascenderent & medię regionis aëris diaphragma penetrarent; imò quidem in tertiam seu superiorem regionem se exaltarent, tam bene ratione caloris sui inflammabilis, quam substantiæ grossitiei & ponderositatis: Cum è regione tenuiores & non accendibiles in suo ad superiora transitu à media aëris regione impediuntur. Quare evidens est, quam infirma sit ista & frivola & nulla probabilitate stipata Aristotelis in descriptione prædicta assertio.

Sed venio ad tertium ejus descriptionis membri examinationem, tamen aliquod in præcedenti inquisitione de eo dixerim, tamen conveniens erit, ut existimo, verba de isto ampliora facere, quoniam multum ad mundanæ hujusce sapientiæ, stultitiæ & erroris detectionem confert. In isto igitur membro tria ad venti generationem agentia describit, quæ omnia facit accidentia: Ac si quis diceret, quod venti non moveantur ab interno & essentiali aliquo Principio, sed potius ab externis accidentibus, nimirum calore solis &

Astrorum & frigore mediæ aëris regionis, atque etiam luctatio exhalationum invicem in descensu & ascensu occurrentium, per ista (air) exhalatio movetur lateraliter, & ita ventus procreatur. Quare verbis expressis (nulla de interno aliquo Principio mentione facta) concludit venti generationem non essentialiter sed contingenter & modo externo seu superficiali fieri: Quam aureum & coruscans est hoc mendacium, haud equidem antiquorum Poëtarum figmentis dissimile: Assertio, inquam, quæ primo intuitu videtur pulchra: Sed in veritate est quasi umbra seu inane quid & substantia reali destituta: Nam istiusmodi asseveratione videtur ventum nihil aliud facere, nisi quid per accidens, cum è contrario ab ore veritatis hoc plene contradicatur, ut pote, quod ventum primordialiter à Divino Dei Spiritu sive halitu provenire testatur: Imò verò ab ipso dicitur Angelus, qui dilatatur & ubique emittitur ad voluntatem ipsius obeundam, qui cum animavit & inspiravit vitam: Hinc syriacus: In voluntate ipsius spirat Notus. Et David: Qui facis Angelos ventos, hoc est, qui animat eos essentialiter per Spiritum suum, eosque quasi nuntios emittit ad faciendum placitum suum. Hinc ergo idem Propheta ibidem: Angeli Dei efficiunt verbum. Et Propheta Baruch: Ventus facit mandatum Dei. Et alibi: Ventus procellosus, efficiens verbum Dei. Et tres servi in fornace ignea, & venti, benedicite Domino & exaltate eum super omnia in perpetuum! Quid respondent Christiani nostri Peripatetici ad ista? Quid? Anne putant, quod, si venti essent res accidentales & tam superficialis momenti, ac ipsorum Magister eos in spuria sua Philosophia publicavit, quod Deus ipsos ad verbum suum efficiendum emitteret, aut si interno & essentiali principio essent destituti: Anne Domini & creatoris sui laudes mundo ebuccinare aut ipsi benedicere potuissent? Aut juxta voluntatem ad mandatum ipsius, qui eos emittit, perficiendum moverent? Minime profecto: Verum hoc etiam expressis sacre Pagine locis sic confirmamus, probando, quod internus in ventis motor sit inspiratio Omnipotentis. In spiritu furoris tui congregatæ sunt aquæ, à flatu narium tuarum coacervatæ sunt aquæ, flavisti vento tuo, & operuit eos mare: Et Iob: Flante Deo concrevit gelu. Et Psaltes Regius: Deus emittens verbum ejus liquefacit gelu. Et Psaltes Regius: Deus emittens verbum ejus lique facit nives, & glaciem: Simulac efflat ventum suum, effluunt aquæ. Præterea quod venti sunt Divinitus animati & vita perfectæ, imò vero & intelligenti Divina præditi, evidenter liquet per Angelos 4. qui sunt præfides super quatuor ventos. Teste Apocalypsi. Et per

Ecclesi. 43. 17

Psalm. 103. 4

Baruch. 5. 6

Psalm. 148. 8

Exod. 15. 8

10.

Iob.

Psalm 147. 4

Apoc. 7. 1

Ecclesi. 37

SECTIONIS PRIMÆ LIB V.

ob.

2. Reg. 22. 8.

Ezechiel. 3. 7.

spiritum istum Vniversalem, quem Propheta Ezechiel ex mandato Domini vocavit à ventis terræ, ut interfectos inspiraret. Et per spiritum Sapientiae Divinum, qui aptat pondus ventis : Et per Cherubin, qui est Angelus æreus, ut Seraphin igneus, super quem Iehova descendens à cælis ascendebat, & tunc lapsus est super pennas venti : Hinc inde arguendo, quod ventus moveret & animaretur ab Angelo illo Cherubin, qui est Spiritus essentialissimus & naturæ æris : Quare Deus insidens super Cherubin, ær, per animationem dicti Angeli factus est ventus : Vnde liquet, quod venti externum sit ær ; internum verò natura Angelica. Et tamen non obstantibus istis princeps ille Philosophorum Ethnicus non erubescit dicere, quod ventus sit res mere adventitia, & quod motum & actum suum habeat ab exprimis principijs, & non ab interno & centrali illo agente, qui est actor & operator in omnibus, & consequenter non potuit spirare, ubi vult, nec audire & intelligere vocem Domini per Prophetam, quando vocatus erat à quatuor ventis, nisi essentialiter à Spiritu Angelico esset inspiratus. Ipse secundum imaginationis suæ figmentum narrat, quod existentia venti esset ex terra, exhalatio à terra vi Solis & stellarum extracta : quando è regione Scripturæ dicunt, quod Spiritus, qui animat ventos, sit omni re mobilior & vivacior, dicuntque : Deum eduxisse ipsos ex Thesauris suis : Nam in hoc tam Propheta Ieremias, quam David consentiunt : Sed in isto definitionis suæ membro concludere videtur, quod lateralis ventorum motus efficiatur ratione resistentiæ illius, quæ fit ex contrario exhalationum concursu. Inane & exile profectò Philosophi tam potentis argumentum, ac si motio illa ventosa, quæ constanter spirat à Septentrionali versus Meridiem, possit per manere tam certa, constans & directa in suo actu, si agente tam incerto & variabili conduceretur, qualis est conflictus seu contentio duarum exhalationum, nimirum unius ascendentiæ & alterius descendentiæ. Dicatis, velim (Peripatetici mei acutissimi) quæ nam è terra exurgeret exhalatio, aut quis conflictus esset inter exhalationem ascendentem & descendentem in illa Spiritus emissionem, quæ eveniebat, dicente Propheta : à quatuor ventis veni Spiritus ? Videntur mihi astellæ sive discipuli Aristotelis Christiani in huius dubij resolutione planè muti & linguæ, quibus ratione respondeant, destituti : At si responderent, hunc ventum sive Spiritum fuisse miraculosum & non naturalem ; hisce ego replico, me nullam aliam causam essentialiter efficientem in natura & extra naturam, præ-

ter unicam solam agnoscere : Atque ideo in meteororum in communi mundi natura productione, dicitur, quod Deus flet à Septentrione : Et, quod ipse Spiritu suo producit nives & glaciem : & quod ipse voce suâ tonat de cælis : & quod dante eo vocem, multiplicantur aquæ & fulgura in pluviam facit : & quod, liquefacit densas nubes in pluviam : Et quod mittit fulgura à suo Throno : & carbones igneos ab ore ejus, & quod facit densas nubes tugurium ejus : Et quod venit ab Austro in tonitru : Et quod vox Iehovæ faciat Cedros libani se inclinare, & hœdos more abortivo parturire : & quod ipse sit ignis consumens : & quod nemo possit resistere frigori Dei : atque sic in infinitis alijs tam in novo, quam in veteri Testamento. Et, ut possimus unico Textu concludere, Deus est ille solus, qui operatur omnia in omnibus, & qui vivificat omnia &c : Sed Philosophi nostri Peripatetici distinctione sua scholari videntur respondere, quod sit natura illa infinita, causa efficiens principalis, sed variæ sunt causæ secundariæ & subalternæ, quæ per se operantur.

Quibus ego (ut in præcedentibus) quod veritas est in sua essentia simplex & per consequens essentie & actus duplicitem odio habet. Quare opus est, ut veri Christiani ipsam unitatem & simplicitatem intellectus imitentur : Quod quidem efficere nequeant, nisi mentes suas ab astuta Philosophiæ vanæque fallaciæ multipliciter distrahant, de qua D. Paulus nos jubet cavere, quoniam in multitudine infinitæ delitescent errores : Sed in unitate consistit unica illa veritas, quæ est sapientia vera. Cur ergo cogitationes hominum à simplici scripturarum sensu per multipliciter distinctionum diverteremus, quæ illum, instar nasi ceræ mille vijs torquere videntur ? Scripturæ dicunt : Ex eo, per eum, & in eo sunt omnia : Et, quod spiritus disciplinæ sanctus implet orbem : Et quod incorruptibilis Dei Spiritus inest omnibus : Et, quod Christus impleat omnia : Et, quod ipse vivificet omnia : Et quod operetur omnia in omnibus : & quod dat vitam, inspirationem & omnia, & quod omnia sunt à Patre & omnia per Filium suum Iesum Christum : Et, quod omnia sunt in Christo & per Christum tam visibilia, quam invisibilia, & ipse in omnibus. Et quod portat & sustentat omnia virtute Verbi : Et quod Deus sit Pater omnium, qui est super omnia & in omnibus. Atque infinitas alias scripturarum authoritates proferre possumus, quæ omnes confirmant, essentiam Divinam esse omnia in omnibus, omniaque universaliter operari sine exceptione. Et tamē

Ierem. 51. 16.

Rom. 11.
Sup. 1.
Sup. 12. 1.
Ephes. 4.
1. Timoth. 6.
1. Cor. 12.
Ag. 17.
1. Cor. 8.
Colos. 1.
Heb. 1.
Ephes. 4.

Peripate-

Peripatetici nobis persuadebunt, quod creaturæ actus ita dividatur ab actu Dei, ut per se, mediante virtute activâ ipsi à Deo assignatâ, agere queant; quam nihilominus virtutem negant ullum jam cum Deo habere commercium: Quæ quidem illorum asseveratio si esset vera, immanis exinde sequeretur absurditas: Nam sequeretur, quod essentia Divina esset dividibilis, quod Axioma Theologiæ veræ permittit nunquam, ut pote quæ concludit.

Trinitatem Sanctam esse individuum; & per consequens actus ille, quem creator à Deo accepit non dividitur à datore, neque opus est, ut dividatur, quoniam virtutis illius formalis distributor est respectu illius doni semper cum creatura & in creatura præsens, & à dono illo vitæ haud separabilis; & per consequens operatur omnia in omnibus immediatè, & ob illam causam dicitur à divino Hermite esse centrum cujuslibet rei, cujus circumferentia est nulli: Quare evidens est, quod sit in omni re, sed non ut pars alicujus, sed quatenus est partium omnium compositor & ipsarum director.

Quare sufficiat velim Peripateticis, quod creaturæ sint causæ organicæ, in quibus Spiritus Dei Catholicus agit secundum varietatem proprietatum ipsius, quæ voluntati ejus sunt annexæ. Quocirca evidens est, quod ipse operetur in eis & per eas, idque immediatè & absolutè: Atque in hoc sensu erat, quod Apostolus dixerit: Deus operatur omnia in omnibus: Non dico creatura operatur per se, sed Deus in ea & per eam quasi ejus organum agit. Verùm totum hoc expressius declarat Propheta in istis: Vae Assur, virga furoris mei & baculus ipse est, in manu ejus indignatio mea: Ipse autem non sic arbitrabitur, & cor ejus non ita exultabit: Dixit enim: In fortitudine manus meæ feci & in sapientia mea intellexi & abstuli terminos populorum &c: Nunquid gloriabitur securis contra eum, qui secat eam? Aut exaltabitur serra contra eum à quo trahitur? Quomodò elevetur virga contra elevantem se, & exaltetur baculus, qui utique lignum est? &c: Quibus innuere videtur Propheta, quod, cum esset voluntas Dei movere & agitare regem Assyriæ adversus Judæos, in qua actione Rex ille non esset, nisi creatura seu organum, in quo Spiritus Dei ad voluntatem suam complendam movebatur, ipse nihil per se, sed omnia virtute Divina ad exitum secundum velle Domini produxit: Peracto tamen negotio, Rex ille, qui non erat, nisi mera causa organica seu instrumentalis sibi gloriam & sapientiam & potestatem actionis illius Deo soli in eo actori appartenentem insipienter arrogando, mi-

nus à Deo percipit, ac in illis verbis reprehenditur, Num gloriatur securis contra eum, qui secat &c? Ac si dixisset:

An gloriabitur organum contra ipsum, qui agit in eo, aut dicet; ego feci hoc, cum sit internum & reale agens, ad cujus motum rapitur & movetur, quando & ubi placuerit motori &c: Inquit etiam Ieremias: Suscitavit Dominus spiritum regum Medorum contra Babylonem. Quo arguit, reges Medorum non fuisse actores, sed organa per quæ Deus egit ad ultionem. Sed ad rem revertamur. Quam sorda, imò quidem etiam absurda fuisset illa Salomonis invocatio, si essentia & vita ventorum non fuisset alia, quam illa ab Aristotele publicata.

Evigila, inquit, Aquilo, & veni auster ac perfla hortum meum. Denique si venti fuissent more Aristotelis procreati: Vnde oritur, quod quilibet ventus varia induatur proprietate essentiali, quippe quorum unus est calidus & humidus: Alter frigidus & siccus; tertius calidus & siccus; & quartus frigidus & humidus. Impossibile erat, quod tales inter ventos differentie reperirentur, si omnes venti ratione unica informarentur & crearentur, hoc est, si ortum suum à motu allaterali coacto haberent. Porro sic hoc esset verum, tunc idem ventus modò latere dextro, modò sinistro ac in conclusione inconstanter flare, quod quidem esse falsum testatur experientia. Venio jam ad membri Peripateticæ descriptionis ultimi inquisitionem, quod ad causam finalem productionis seu generationis ventorum spectat. Opinio Aristotelis est, quod natura istiusmodi ventilationem produxerit ratione purgationis, purificationis ac præservationis aeris. Verùm nos experientiâ docemur, quod ista ipsius assertio non sit vera: Quoniam nos cum Galeno & Hippocrate observamus, quod venti Australes sunt contagiosi & pestiferi; quatenus aërem reddunt densum, putridum ac corruptum suo calore maligno & humiditate laxa & spongiosa. Hoc etiam à Textu sancto confirmatur: Ne timete, ait David, à lue seu peste, vel daemonio vastante in meridie. Et Abakuk: Deo à Meridie veniente præcessit vel anteivit eum pestis atque Anthrax ad pedes ipsius. Imò quidem omnes venti in genere, atque etiam alia cæli meteora à creatore tam ad flagellum & poenam, quam ad præservationem & sanitatem creaturarum ordinantur, uti ex plurimus scripturarum locis declaratur. Quare sequitur, quod Aristoteles toto cælo in judicio suo de ventis erraverit.

Psalm 119.
Abakuk. 3.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

Ex prædictis ergo concludere possumus, quod definitio sive descriptio Philosophi hujus Peripatetici, quem Christiani tanta veneratione sequuntur, est omnino erronea ac insufficiens: Quoniam venti sunt creaturæ magis essentielles & eminentes, atque divinitate pleniores, quam aut Aristoteles aut aliquis ipsius pedissequa intellexit unquam, ut pote quæ non sunt res interno lumine & essentia destitutæ, & consequenter, non ab externis agentibus accidentalibus mediante fumosa existentia

est terra scaturiente conflata. Sed ut Zacharias nos docet, sunt creaturæ ac animatæ per Spiritum Angelicum, & stant coram Domino totius terræ & absconduntur in potestate & Thesauro sui Domini, ex quo ipse eos pro placito suo vocat ad mandata sua in cælo & in terra atque in mari perficienda, sive sint ad vindictam & punitionem, sive ad misericordiam & benignitatem creaturis præbendam, ut infra dicetur latius.

CAPVT. III.

Vera ventorum definitio sive descriptio variformiter, secundum Scripturæ sacræ sensum atque intentionem hoc in capite exprimitur.

IAm verò (ut mihi videtur) factionem seu sectam Peripateticorum adversus me murmurantem & ita replicantem audio. Si (inquiunt) dicta Aristotelis definitio non sit bona; uti ex tuis rationibus polliceri videris, assigna, si possis, meliorem. Dicas ergo magis essentialiter velimus, quid nam revera rei sit ventus, vel quomodo rectè eum secundum Paginæ sacræ doctrinam describere queas. Hisce respondeo, illud posse multis modis sub una eademque nihilominus essentia præstari: Et in loco priori ipsum haud impertinenter possumus in hunc modum describere:

Ventus est Spiritus aëreus, mediocris consistentiæ, inspiratione seu Spiritu Iehovæ animatus, quem de promit est Thesauris suis, eumque ad voluntatem suam sive sit per viam maledictionis vel vindictæ, sive benedictionis & misericordiæ exsequendam emittit.

Quælibet hujus definitionis particula ex convenientibus sacræ scripturæ locis probatur: Et primum, quod venti externum sit aër mediocris consistentiæ, in eo manifestatur, quod vocabula aër, ventus & spiritus in multis sacrarum literarum locis per unum idemque vocabulum Hebraicum Ruach exprimuntur. Secundò, quod interna & centralis anima seu actus ipsius sit Spiritus divinus, seu inspiratio Omnipotentis, facillimè ex locis antea citatis indicatur. A flatu narium tuarum (inquit Moyses) coacervatæ sunt aquæ, flavisti vento tuo & operuit eos mare. Et Iob: glaciem Deus fortis edit flatu suo: flante Deo concrevit gelu &c: ac si dixisset, Deus inspiravit aërem suo spiritu, ita ut nulla appareat inter Angelicam creaturam, & aërem divinitus inspiratum discrepantia: Nam aër dicitur externum & manifestum Angelis tam boni, quam mali, animatus à Deo ad faciendum placitum suum, sive sit in puniendo, sive ad benignitatem & clementiam ipsius manifestandam: Vnde pater, quod ejus internum est immediata inspiratio Dei: atque propter hanc causam (ut

antea est dictum) Angeli à D. Dionysio Algamatha, id est, specula clarissima dicuntur, quæ lumen Dei recipiunt: Nonne etiam expressè à Psalte regio dicitur, quod Angelos suos fecerit ventos? Vbi per Angelos intelliguntur emissiones ejus à suo Throno: Atque istæ cum sint aëre incorporatæ, dicuntur naturæ Angelicæ. Atque iterum Iehova dixit de Angelo, quem misit coram Israëlitis in itinere suo per desertum. Noli exacerbare eum, nam non feret defectiones vestras, quoniam nomen meum est in eo &c: ac si dixisset, Lucida verbi mei impressio est in ipso: Nam filius Syrach dixit, quod sapientia præiret Israëlitis in columna nubis die ad præservandum eos à magno calore: Ob istam ergo rationem idem Angelus vocatur in multis dicti libri locis Iehova, respectu actus sui interni increati, & quandoque Angelus respectu suæ in compositione alteritatis, nimirum, quatenus conflatur ex duobus, ut erat creatura. Quare, ut Deus est Identitas, videlicet, ut ipse componatur ex uniformi inspiratione Dei atque humida & aërea natura mundi, hoc est, à creato spiritu, seu aëre creato: quod fecit Davidem (ut supra) asseverare, quod fecerit Angelos ventos & ministros suos ignem urentem. Nonne etiam ponit Propheta ventos in numero Angelorum, cum dicit, quod quatuor venti cæli egrediantur & stent coram domino omnisterræ?

Pro proxima hujus definitionis clausula, quæ est, quod Deus vocat ventos suos Angelicos, ex Thesauro suo ad voluntatem suam complendam, hanc habemus testimonijs Prophetarum, Davidis & Ieremiæ confirmatam: Deus (inquiunt) producit ventum de Thesauris suis.

Denique, quod ad ventorum usum seu causam finalem attinet: causa finalis, cur venti essent creati & emissi, luculenter a scripto sacro sparsim explicatur: Venti (inquit Textus unus) faciunt mandata Dei. Et alius: Spiritus procellarum facit Dei verbum. Et alibi: Angeli Dei validissimi robore

Exod. 23.20.
Ecclesi. 9.

Zach. 6. 5.

Psal. 134. 8.
Jerem. 51. 25.
10. 3.

Exod. 15. 8.
Iob.

Gench. 5. 60.
Fol. 149. 8.
Fol. 102. 20.
Fol. 103. 4.
Job. 38. 35.

robore efficientes verbum & facientes placitum ejus. Iterum : qui facis Angelos ventos & ministros tuos ignem urentem. Et Iob : Fulgura nunquid mittit, & ibunt, & revertentia tibi dicent, adsumus? Vbi per fulgura intelligit Angelos, qui revelant sua occulta : Vnde antea dicti sunt ignes urentes ; & in hoc etiam respectu Deus, qui est istorum omnium operator, dicitur ignis consumens. Porro etiam alibi agnoscit, quod ventus, glacies, turbo, pruina, nubes & fulgura sint ministri ad placitum ejus in quocunque negotio præstandum paratissimi : Sic ventum emisit Deus super terram, ut aquæ diminuerentur & cataractæ cœli clauderentur. Et ventus egrediens à Domino detulit coturnices. Et ventus Aquilo expiratur, ad dissipandas pluvias. Et venti Aquilonis frigiditate afflatu sit glacies instar cristalli : Et Dominus fecit ventum flare ab Oriente ad auferendas locustas à terra. Et Dominus, flante vento urente tota nocte, vertit mare in siccum, divisaque est aqua &c : Denique in definitione seu descriptione præcedenti explicui in primis, quænam esset causa venti materialis nimirum aërea substantia existentiaæ mediocris : Deinde expressi, quod forma purissima & essentialis in eo actus esset inspiratio seu spiraculum Omnipotentis, qui suam in Cherubimico Angelo præsentiam animat, agitat & movet aërem materialem : Tertio, quod locus, in quo venti reservantur, quousque Creatori placeat ipsos usui alicui applicare, esset cœlum seu aër, qui est arca ejus Thesauraria, in qua Magnalia ipsius reconduntur : ac in ultimo loco, quod usus eorum sit ad voluntatem ipsius, qui creavit illos, complendam ; idque vel in aëreo suo statu, in quo non cernuntur, vel in ignea seu interna sua conditione, in qua oculis in forma fulguris apparent, ut ex præcedenti Psalms Textu manifestè explicatur.

Propter istas ergo rationes, & dictis testimonijs stipatus, has sequentes ventorum definitiones haud incongruè composui.

Ventus est invisibilis aër, à Divino Spiritu seu Verbo Iehovæ, animatus & vivificatus, atque ad voluntatem ejus, tam in cœlo desuper, quam in terra & aquis subter efficiendam emissus.

Vel sic.

Ventus est quidam Spiritus Angelicus, aut subtilis aër, qui igneo Spiritu Iehovæ inspiratur atque animatur, apparens quandoque visibiliter in forma fulguris vel coruscationis, & quandoque invisibiliter & occultè : nimirum, quando auditur & non videtur, qui ab aliquo terræ angulo ad mandata emissoris, sive sint in proprietate positiva & benigna, sive privativa & destructiva facienda remittitur.

Vel sic.

Ventus est invisibilis & occultus Spi-

ritus animæ igneæ à Deo more Angelico inspiratæ indutus, qui huc atque illuc alis invisibilibus ad placitum Creatoris complendum vehitur atque agitur.

Nam dicitur : Iehova ascendit super Cherubin, & volavit super pennas seu alas venti : Iam verò Cherubin est Angelus seu spiritus aëreus, ut Seraphin est igneus spiritus seu intelligentia, ut antea.

Vel in forma ista.

Ventus est creatura quædam Angelica ex aëre secundum ejus existentiam & luce essentiali seu formali agitante ei à Iehova inspirata & producta, quam è Theauris suis, vel ad mortaliū flagellum & poenam vel consolationem & benevolentiam emittit.

Vel sic.

Ventus est Spiritus quidam Angelicus aëre indutus, qui invisibiliter ac occulte huc atque illuc, juxta voluntatem ejus qui eum creavit, movetur, cujus vox seu strepitus licet audiat, tamen locus, à quo venit & ad quem tendit à mortalibus ignoratur.

Spiritus (dicit D. Iohannes) ubi vult, spirat, & vox ejus auribus percipitur : Vnde autem veniat, aut quod tendat, ignorant mortales. Et alibi Sapiens, ignorat homo opus ipsius Dei, qua via faciat hæc omnia.

Vel isto modo magis succinctè, idque juxta sententiam Salvatoris nostri.

Ventus est spiritus, qui spirat ubi vult, & vocem ejus audit homo, sed nescit unde veniat & quo vadat.

Ac si dixisset. Est spiritus à Deo creatus, interno principio seu voluntate præditus.

Vel sic secundum verba Davidis antea citata.

Venti sunt Angeli Domini, validi in potestate, qui efficiunt verbum Dei & auscultant voci ejus, ministri ejus, facientes placitum ejus.

Qui facis Angelos tuos ventos seu Spiritus, &c : & Angeli Dei validissimi robore efficientes Verbum ejus, auscultantes voci ejus, ministri ejus, facientes placitum ejus.

Hic ergo videre licet, quàm Ethnicorum Philosophia, quæ bases suas habet super sapientiam hujus mundi, sit huic veræ Philosophiæ, & sapientiæ, quæ oritur & extrahitur à fonte sacro, opposita. Vnde etiam Sapientibus apparere potest, quàm sit impossibile Christiano Philosopho, qui firmiter documentis Aristotelis adhæret, radicaliter in vera fide Catholica versari : Non possumus (air Salvator mundi) duobus inservire magistris : & propter hanc rationem Apostolus, ut antea, nos monet, ut Philosophiam & vanam fallaciam evitemus, quæ fundatur super traditiones hominum & Elementa mundi, & non supra Christum, in quo est omnis plenitudo Divinitatis corporaliter, qui est caput Dominationum & Potestatum, & consequen-

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

ter vita & animator omnium Spirituum seu ventorum Angelicorum. Quare concludere fas est, quod falsa ista Aristotelis Philosophia sit præcipuum Diaboli organum ad distrabendum mentes mundanorum à vera cognitione Dei, utpote, quæ partim astutis suis Sophisticis, partimque alijs delusionibus & vanis tentationibus omni via tentat intentiones Christianorum bonas à vera & sincera illa sympathia & symphonia, quæ debet esse inter Deum & creaturas ejus, distrahere, ut eos ad falsam suam doctrinam & Harmoniam Antipatheticam alliciat: Nam ex præcedentibus sat liquidò declaratur, & per ea, quæ sequuntur luculentius adhuc indicabitur, quod mundana ista sapientia seu Philosophia sit omnino Sapientiæ veræ, quæ à Deo, Patre luminis (ut D. Iacobus habet) descendit, contradictoria & opposita: Quare ipsam in hoc respectu vocat terrenam, animaleam & Diabolicam. Atque propter istam rationem à Christianis prudentiâ prædictis, minimè est fervore tam ardenti & devotione tam superstitiosa in-

sectanda sive insistenda. Cùm sit causa præcipua, quod homines etiam istius nostræ ætatis (utunque radij Divini participes) suæ originis excelsæ, generisve Divini immemores (utpote ignorantia privativa obvelati) non modò tam rudes & artibus scientisque veris tam ignari deveniant, sed etiam in Theosophiæ rudimentis tam manci & exiles redduntur, ut Deum in operibus suis non intelligant, aut opificem unicum per sua opera (uti bonis Christianis convenit) discernant; & per consequens in creaturarum Dei mysterijs versari nesciunt, quarum lapis Angularis est splendor & actor lucidus Omnipotentis & omnia creantis Verbi Dei: Vnde à Salomone proclamatur, istiusmodi homines esse vanos; & a S. Apostolo minas audiunt maledictionibus. Verùm ego majorem istius nostri de ventis discursus portionem demonstratione oculari in capite sequenti indicare aggrediar: semperque me in ista mea demonstratione ad instrumenti nostri experimentalis usum & observationem constringam.

Sup. 13. 7.
Rom. 1.

CAPVT. IV.

Hic author originis ventorum Meridionalium annualium rationem, Demonstratione quadam oculari docet.

Verùm enim verè, quoniam præcedens hæc nostra relatio Peripateticis nonnullis Christianis minimè fidem ei ascribentibus, vel rem non esse ita intelligendam, ac in scripturis loquantur existimantibus, videatur fabulosa & erronea (nam quosdam (sat scio) esse hujusce conditionis homines, ubique gentium versantes) Existimo fore necessarium, ea omnia, vel saltem majorem ipsorum partem, quæ à me de ventis sunt dicta vobis oculari quadam demonstratione ex Instrumento seu Speculo meo experimentalis collecta, indicare: inquam priusquam me conferam, moneo lectorem, ut cum diligentia & attentione eorum, quæ antea sunt dicta, recordetur, & breve Proemij hujusce sequentis subjectum animadvertet.

Debemus sedulò recordari & considerare, quod Lux Catholica informans, quam Spiritus Elohim, qui ferebatur super aquas, ijs impertivit (nam Augustinus agnoscit, quod ille Spiritus igneum aquis vigorem impertiverit) Lux, inquam, ista à vivifico Dei Spiritu emanans, postquam informasset, illuminasset & animasset Catholicam mundi materiam, omni omnium Patrum Theologiæ consensu die creationis quarta in corpus solare erat contracta: Atque ob istam rationem haud improprie dixit Sapiens, quod gloriæ Domini plenum est opus Solis omnia illustrantis. In hoc ideo sensu intelligi potest hoc Davidis: Deus induitur lumine quasi vestimento. Et ali-

bi: Deus posuit Tabernaculum suum in Sole: Quo patet, quod esset voluntas Creatoris omnium, quod vas istud Solare abundare suo vitæ Spiritu, qui ex ipsius centro Harmoniam vitæ per perfectissimam consonantiam Diapason emittit, ut mundum tam superiorem, quam inferiorem secundum annualem cælorum cursum atque temporalem rerum dispositionem gubernaret, vivificaret, elementumque & Elementata inferius varietim per organa ventosa juxta voluntatem Spiritus eum inspirantis tam per modum generationis, quam corruptionis alterat: Nam venti agente Sole radicitus aërem mutant, animant & inspirant, ut ipsi ibidem Angeli ventosi à Sole seu potius à spiritu Catholico Domini in Sole animantur, illuminantur atque informantur: Vnde (ut dictum est) Titanis & auroræ filij haud injuriâ dicuntur: Hinc Syriachus: Sol est gloriæ Domini, hoc est virtutis & essentiae divinæ plenus. Iam verò, quod spiritus iste seu virtus in Sole divina, gubernet aërem, eumque Spiritu Angelico seu principio essentiali interno animat ac movere facit secundum motum motoris, ex istis Salomonis verbis docemur. Sol lustrans universa in circuitu, pergit spiritus & in circulos suos revertitur, vel, ut Fr. Vatabl: interpretatur. Subinde circumeundo pergit ventus, & ad circuitus suos revertitur ventus: Inde arguendo, quod aër animatus à spiritu Solari, venti nomen sibi acquirit & scilicet,

Ecclef. 42.
Psalm. 104. 2.
Psalm. 18. 6.

Ecclef. 1. 6.

se habet, ut Angelica creatura, quippe cuius externum est aër; internum verò Spiritus solis centralis seu igneus, à quo habet suam mobilitatem & aptitudinem ad motum gratia suae attenuationis: Nec tamen intelligatis velim, me universum Dei Spiritum in sole includi existimare, sed uti in scripturis dictum est, Christum fuisse repletum & locupletem Spiritu Dei; ita quidem Deus impertivit Tabernaculo suo solari Spiritus sui illuminantis, generantis, vivificantis atque etiam corruptipentis abundantiam, & nihilominus rei cuilibet alij in mundo essentialiter adest Spiritus ille, sed non in una eodemque proprietatis & essentiae proportionem: Nam juxta communem mundi cursum, quem ordinavit ad disponendam atque regulandam temperiem partium anni, ubi sol, seu Tabernaculum istud Dei remotius distat, ibi potentia Divina, sive frigidus & privativus Spiritus Dei plus minusve operatur. Exempli gratia, quando sol abest à nostro Haemisphaerio, nimirum, cum est sub terra, tenebrae, frigus, stupiditas & spissitudo aëris adesse observantur: Porro etiam sole ultra Aequinoctialem lineam versus Tropicum Capricorni se habente, frigiditas, pruina, nix, glacies, nubes densae, dierumque brevitates nobis Europaeis se offerunt, atque etiam venti Meridionales nobis sunt frequentes: Nam tunc temporis privativa Dei proprietates in mundo septentrionali regnare gestit: Unde herbae, plantae & arbores apparent nudae & vita quasi destituta, quoniam Spiritus & humores congelantur & ferè mortuae videntur. Similiter & terra sua viriditate consueta, est destituta ac instar sterilis ac desolatae viduae incipit quasi

gemiscere ac lugere: At verò è regione, tam citò, quam Regius solis imperator huic nostro haemisphaerio appropinquat, incipitque per ferrugineas & igneas Arietis januas in Haemisphaerium septentrionale penetrare (quod quidem verno tempore accidere solet) tunc creaturae illae semimortuae & frigore Boreali congelatae reviviscere, dies gradatim angelicere incipiunt, frigoris inclementia gratà caloris praesentia magis magisque indies diminuitur, Spiritus & humores in vegetabilibus frigore fixati ac congelati, liquefunt & mobiles ac fluidi jam redduntur. Iamque aves gaudia sua cantilenis suavis ebuccinant, aërque stupidus ac humidus paulatim reficitur, ac alis levibus volatuque celeri regionem Meridionalem propter rationes inferius allegatas visitare gestit. Et tamen non obstante actuosissimi & lucidissimi Spiritus in Sole absentia, non sequitur, quin, quod unus & idem spiritus, ut pote, qui implet omnia, possit proprietatem suam privativam alterare, quando & ubi voluerit: Nam videmus plerumque contra communem & usualem anni constitutionem, quod mediante eo tonitrua, fulgura & cetera meteora ignita, atque etiam venti magis activi, nempe Orientalis & Meridionalis tempore, atque etiam in statu aëris quandoque frigidissimo generentur: Quae omnia perficiuntur ab eo, qui in sole posuit Tabernaculum secundum placitum suum, cujus est operari omnia in omnibus, quomodò, aut quibus organis, atque etiam quando & ubi placuerit: His ergo bene prius ponderatis, in statum Demonstrationis meae jam descendam.

Demonstratio seu probatio, qua docemur, quomodo venti annuales moveantur seu generentur, partim per vivificum, positivum sive actualem illum Spiritum, qui abundanter regnat in sole; & partim in privativo & potenciali ejusdem actu seu proprietate circa polos mundi operantis.

EGo in praecedentibus dixi, quod totus divinae actionis in humida mundi inferioris natura effectus in congelatione & Rarefactione consisteret, & quod earum proprietatum prior communiter à privativo & Boreali Spiritu Dei actu procedebat, qui per frigiditatem operatur, & posterior operatione positiva agit, quae à calore gubernatur: Iam verò ut istae duae Dominium sibi in aëre seu Elemento Catholico, vel ratione praesentiae vel absentiae solis acquirunt: Ita quidem aër universalis est vel frigidior, spissior, opacior & segnior, quando sol est remotior ab eo: Atque iterum, quod ipse est Propinquior, ed calidior, subtilior, clarior, transparentior, agilior & ma-

gis mobilis redditur aër: Observa ergo ex his proprietates aëris in vitro seu Instrumento nostro Experimentali inclusi; & memento, quod non sit, nisi unus & idem Spiritus in Essentia, qui operatur tam privativè, quam positivè in aëre tam inclusò, quam exclusò: Erat enim unus & idem Spiritus, qui per Prophetam à quatuor ventis, nimirum à quarta Boreali & Australi invocabatur &c: Quare certum est, quod sit iste Spiritus, qui gubernat universum aërem sublunarem tam in proprietate privativà, quam positivà: Et quànvis spiritus iste sit copiosus in Tabernaculo suo solari, à quo & in quo vivaces proprietates suae actuo-

SECTIONIS PRIMÆ LIB V.

se effectus declarat : Tamen nihilominus ipse ubique præfentialiter existens valet omni tempore & loco se ipsum in utraque proprietate exprimere. Venio jam ad demonstrationis meæ metam.

In primo capite primi libri istius sectionis primæ sāt vobis liquidò declaravi, quod aer in vitro Instrumenti nostri experimentalis inclusus, habeat in omni respectu relationem ad aerem seu Elementum mundi inferioris Catholicum : Vbi etiam probatur, quod aërea humida natura, tam exactè mundi concavitatem impleat, ubi terra & aqua non sunt, ne existentiae alicujus vacuitas inveniretur in ea : Haud aliter, quàm videmus aerem vitro instrumenti inclusum omnem ipsius cavitatem occupare; & per consequens, ut aer vitro inclusus, facultate solis præsentis dilatativa, alterabitur, nimirum activo tempore, quando aer externus calefit : Ita etiam eodem planè modo, aer externus istius Borealis hæmisphærij dilatabitur, quando sol suis radijs magis particularibus eum salutat; imò certè quò propinquior nobis aderit sol, eò major erit aeris generalis, & consequenter aeris particularis inclusi rarefactio : Ex altera parte, quando sol Hæmisphærij Boreale relinquens lineam Æquinoctialem dividit, & plagam Meridionalem intuetur, tunc communis dicti Hæmisphærij aer frigescet ac condensabitur, & cum eo aer etiam ille particularis vitro inclusus similiter & in eadem proportionem contrahetur & inspissabitur : Quod quidem ex eo constat, quod aqua in collo vitri observatur altius per tot gradus versus vitri caput ascendisse, quemadmodum vice versa aeris ejusdem rarefactio patet, ex aqua ejusdem in collo vitri depressione. Istis ergo à vero perito bene conceptis sive intellectis, videlicet, quod causa istiusmodi dilatationis sive rarefactionis in aëre sit Divini hujusce in Tabernaculo solari actus, præsentia & propinquitas, & quod ratio condensationis illius sit actus ejusdem Spiritus Divinitus emanantis absentia sive remotio, & per consequens præsentia Divinæ potentiae, quæ est Tenebris involuta : Nam, uti diximus, caloris absentia est frigoris præsentia, quod est Essentialis in potentia Divina operator : Atque iterum caloris præsentia, qui est actus Divini agonista, est frigoris absentia : Vnde patet, quod absentia positivæ lucis concipit privativas tenebras & absentia privativarum tenebrarum importat præsentiam positivæ lucis. His, inquam, rite consideratis ventorum Meridionalium tam incernam, quàm externam rationem, & quomodo aer vivifico spiritu à sole emisso animetur, facillimè colligere possumus : Animadvertendum est ergo, quod, cum sol nobis adest, ætas

ipsius præsentia creatur, aer radijs ipsius lucidissimis calefit, & per calefactionem rarior & subtilior redditur & ratione rarefactionis amplius pro sua existentia requirit spatium seu locum : Verbi gratia : Ponimus libras duas Vitrioli in Retortam vitream, bene lutatam, nasumque seu orificium ejus Recipienti amplo adaptamus, lutoque optimè obducimus & obturamus, ne ulla fiat Spirituum per juncturas exspiratio : Tunc ignis gradibus Spiritus, è Vitrioli mole extrahimus : At experientia ducti probamus, quod spiritus olim modicæ & arctæ vitrioli massæ inclusi, jam per ignis activitatem dilatati, & in recipientis immixti amplissimum, ubi illud non est inventum satis capax & amplum ad eos è parvulo corpore exspiratos recipiendum; unde fit, ut materia illa spiritualis locum ad huc magis spatiosum pro sua existentia quærens, vitrum illud in multa frustula violenter & cum magno fragore rumpit, ac aerem apertum multitudinem suorum fumorum replet : Vnde manifestum redditur, quod res condensata non nisi parvum occupabit spatium; sed postquam dilatetur, amplum pro sua existentia, requirit continens. Hoc profectò tum evidenter instrumento isto experimentaliter demonstratur : Nam ubi sol est aëri incluso præsens, vel ventus calidus Dominium habet, ipse protinus plus minusve dilatatur & rarefiet secundum Spiritum solarium & ventorum calidorum tunc temporis spirantium vigorem : Sed iste aer jam dilatatus spatium pro suo continente eo amplius requirit, quod magis dilatatur : Atque hoc sic probatur : Nimirum, quia aqua in collo vasis actu frigoris elevata jam caloris præsentia per tot gradus deorsum pellitur, per quot aer in raritate excellit.

Quo liquet, quod sola ratio, cur aqua magis magisque deorsum præsentia caloris præcipitetur, est; quoniam aer plus minusve dilatatus sibi locum præparat ampliorem pro sua existentia.

His ergo rite cognitis, notare debemus, quod, sole recenter veniente in Hæmisphærium, in quo Hyems suam habuit Dominium, atque ideò, ubi frigiditas loci aerem condensavit : Verbi gratia, quando sol Hæmisphærium nostrum relinquens in illud meridionale migrat, convertendum aerem ejusdem, olim hyemalem, in conditionem æstivalem, incipit immediatè agere ad aeris illius mundi loci, rarefactionem : Atque ille aer ita rarefactus, & quasi radijs solaribus animatus devenit agilis plumisque levibus videtur indui : Vnde fit, quod ipse lucis solaris Spiritu sic animatus à plaga Meridionali, in qua dilatatur, ad locum capacitæ ampliorem evolat, ut pote qui continens

tinens Medionale invenit ad ipsum in statu suo rarefacto continendum : Insufficiens ergo ipse, spiritu solari sic animatus, lineam Aequinoctialem transire cogitur, ut Septentrionale Hæmisphaerium visitet, in cuius ingressu facit strepitum, ratione crassitiei & resistentiæ frigiditatis aeris hyemalis in plaga septentrionali : Atque iste aer sic animatus & divino actu in sole ab austro versus Aquilonem cum tanto strepitu evolans est ventus ille, quem Australem seu Meridionalem vocamus, qui propter eam rationem nobis tam frequenter Principio Hyemis, videlicet immediate, post quam Sol Zodiaci libram, sive æquinoctium autumnale transiens, dosuum in scorpionem fecerit ingressum.

Hinc, inquam, est, quod mensibus Octobris, Novembris & Decembris venti istiusmodi sunt adeo inter nos frequentes; unde tot imbris Meridionalibus ab ijs salutatur : Nempe, quia frigus septentrionale condensat aerem Meridionalem fugitivum in nubes : Atque iterum nubes propter calorem Meridionalem ijs inclusum facilis sunt solutionis, uti vobis in Nubis descriptione explicabitur planius. Hoc totum oculariter demonstratur Instrumenti nostri Experimentalis observatione : Nam solius manus humanæ super caput vitri impositæ contractu, aer inclusus rarefit & dilatatur : Vnde fugit ad Polum oppositum, videlicet ad regionem aquæ frigida, quam ob istam rationem præcipitat & deorsum compellit : Quo arguitur, quod aer frigore contractus caloris contactu dilatatur & viam facit ad partem oppositam, quæ est frigida seu Borealis naturæ.

Ex altera parte venti Boreales, & glacies & Nix, quæ sunt hyemali tempore frequentiores, efficiuntur ab afflatu illo, qui emittitur à Deo in potentiâ & privativa sua natura, quam in isto mundo exercet, seu secundum voluntatem suam exsequitur, tunc videlicet temporis, quando arca virtutis suæ activæ Theauraria, est remotior : Propter hanc etiam rationem posuit circa polos mundi sui frigoris Thesauros, ut pote, qui remotius ab Aequinoctijs distant. Hinc dicitur in scripturis, quod frigus ab Aquilone veniat : Et, quod flante Deo concreveret gelu : Et, quod frigidus ventus Aquilo flaverit & gelaverit, & quod Christallus ab aqua super omnem congregationem aquarum requiescit, & sicut lorica induit se aquis. Atque iterum : Venisti ne in Theaurum nivis, aut in Theaurum grandinis inspectionem habes? Et tamen lux seu proprietas Dei actualis & dilatativa non distinguitur aut dividitur ab eo, quamvis ab Aquilone juxta voluntatem suam spiret in potentiâ seu privativa sua dispositione : Quatenus

tenebræ sunt ei ac ipsa lux, ut ait Propheta Regius. Ob istam igitur rationem solet quandoque in sua iracundia spirare ab Aquilone tam cum fulgure, & tonitru, quam cum nivibus, pruina & glacie &c. Vnde Propheta : Ecce turbo venit ab Aquilone & nubes magna igne involuta &c : & tamen, tam nix frigida cum grandine atque etiam fulgure & calore liquefaciente procedunt ab uno eodemque Spiritu in Essentia : Vt cumque in proprietate sua sit multiplex (ut dictum est) unde Propheta (ut antea citatum) vocavit unum eundemque Spiritum, nimirum unum & idem verbum in Essentia à 4. Ventis virtute differenti-
bus.

Quod etiam Psaltes Regius in his Emitte sermonem suum in terram quam celerrimè, excurrit verbum ejus, qui cecidit nivem sicut lanam, pruina sicut cineres dispergit, delicit gelu tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistat? Emittens verbum liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum, effluunt aquæ. Quibus evidens est, quod Deus sit semper unum & idem in se ipso ubicunque adest, nimirum in septentrione, ubi operatur privativè, aut in sole, in quo gloriam suam activam exprimit : Et tamen ejus voluntas est idem ei, quod est ejus Noluntas, hoc est, tam positiva ejus proprietas quam privativa unitatem suæ essentiae concomitantur, respectu illius, licet respectu nostri, qui patimur, videtur discrepare : Sic etiam voluntas & Noluntas homini concedenti vel neganti petitionem sunt idem : Licet petenti videantur omnimodè contraria æquè ac bonum & malum : Exempli gratiâ negativa ejus in positiva sua proprietate discernebatur, quando moriente corpore salvatoris, solis splendorem, gloriam luminosam & radios in se ad corporis ipsius centrum contra omnem Ethnicorum, aut Philosophantium aut Astronomorum imaginationem, hoc est, contra naturæ cursum (uti antea est Demonstratum) contraxit, adeo ut sol tam niger & tenebrosus appareret ac si esset pix.

Concludo igitur, quod quando proprietas Divini Spiritus potentialis moveatur aut agat in aere, aer contrahitur vel allicitur versus polum quasi centrum, atque ita in nives, pruinas, grandines & cætera transmutatur &c : In quo temporis spatio Instrumentum nostrum experimentale naturam prodit præcedenti contrariam : Nam secundum mutationem aeris exclusi, hoc est, Catholici mundi inferioris elementi, aer inclusus contrahitur, & caput vitri tanquam ad polum arcticum frigidum elevatur. Atque hoc denotat, quod Catholicus seu externus è vitro exclusus aer, simili planè ratione

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

in mundo operetur. Apparet igitur, quodd ratio spirituum istorum emissorum sit occulta & nemini nostrum, qui in profundo ignorantiae abyſſo sumus immerſi, revelata: Sed solummodò ijs, qui veræ sapientiæ Doctrina sunt instructi, quam Salomôn confitetur, esse veram omnium rerum operatricem & realem atque solummodò sapientem artificem seu magistrā,

quæ ista Dei mysteria, dignis revelare solet: Nam verba ejus sunt; Sapientia me docuit vim ventorum & virtutes Elementorum &c: Sed ulteriorem & strictiorem ad huc inquisitionem in Meteorologiæ Aristotelicæ medullam efficiam, & quid ipse de nubium & pluviae generatione cogitet, jam paucis aperiam. Sap. 7. 20.

CAPVT. V.

Quodd Aristotelis Doctrina de nubium & guttarum pluviae generatione inveniatur omnimodè veræ sapientiae institutis contradictoria.

NVnc autem ad scientiæ Aristotelicæ de meteoris aquaticis examinationem accedimus. Et, quoniam causæ nebularum, ut pote quæ sunt nubes tenuēs, sub communi nubium Titulo comprehenduntur, mihi statutum, loco priori, generali nubis descriptioni insisterē. In primis ergo Aristotelis de Nubibus opinionem citabo, actum postea ipsam cum sacrarum literarum de ijs sententia comparabo, ut mediante istiusmodi ad invicem relatione discernamus, utrum Peripatetici de essentia nubis propositum cum veritate consentiat nec ne. Opinio ergo Aristotelis, quam Philosophi Christiani pro hodierno die sequuntur, est, quodd Nubes sit vaporis cujusdam à terra & aqua in mediam aeris regionem vis Solis & stellarum attracti, & in nubis consistentiā, virtute extremi frigoris loci, contractio sive congelatio, quæ tum postea partim caloris solis & partim potestate ventorum hac atque illuc per mediam aeris regionem fertur: Ecce, hæc est perpulchra illa Peripateticorum de Nubis generatione intentio.

Definitio seu
descriptio
nubis Ari-
stotelicæ.

Iam verò, ut melius istius negotij veritatem intelligamus, & an Aristoteles sit verus in ejusmodi nubis descriptione vates, vel falsus seu spurius Propheta, colligamus, oportet nos in primis considerare, quid Textus sacer de genuina Nubis generatione nos doceat, & quomodò cum prædictæ descriptionis Aristotelicæ sensu conveniat: Quod quidem, ut Methodo meliori discernatis, ipsorum dicta ad invicem comparabimus, quò melius quilibet mediocriter literatus de re ista determinare queat.

In definitione ejus præcedenti causam nubis efficientem & procreantem facit Aristoteles calorem sive actum solis & stellarum: Nam asseverare videtur, quodd virtute eorum, vapores sursum attrahente seu elevante, nubes in media aeris regione fiant; simul atque affirmat, ipsas hac atque illoc in media aeris regione, partim motu solari & partim ventis moveri: Porro etiam opinatur, quodd causā vaporis contractionis istius in nubis consistentiam sit

temperies extremè frigida mediæ illius regionis: Ita, ut duo assignare videatur ad nubis generationem seu consistentiam agentia externa, conditione ad invicem contraria, nimirum calorem solis & cæterorum astrorum & frigorum mediæ aeris regionis: Internam verò nubis causam agentem ascribit nullam, & per consequens eam pro re quasi mortua & inanimata & accidentaliter proveniente concludere videtur. Propter istam igitur rationem varia se offerunt cuilibet sagaci considerationi in prædicta descriptione Aristotelica dubia, quæ penitiori & acutiori mentis humanæ acumine sunt resolvenda & determinanda, priusquam ipsa directè de ea judicare possit: Quorum prius est, an ulla sit in calore solari atque Astrorum virtus attractiva ad sursum in mediam aeris regionem, vapores à terra & aqua pro nubium generatione elevandos nec ne. Secundum, an mediæ aeris frigiditas sit causa efficiens condensationis vaporis sublimati in nubem. Tertium, an Nubes externis solummodo causis efficientibus, nimirum mediantibus motu solari & ventis moveantur, & an principiis internis, quibus agitantur sint destitutæ, vel potius ab interno aliquo agente ad versus mentem Aristotelis animetur. Hisce tribus quæstionibus ordine idque breviter respondebo. Ad primam ergo Dicimus, quodd assertio illa Peripateticorum est erronea & falsa, quæ dicit, quodd Sol, Stellæ, vel ignis, virtutem aliquam attrahendi in se habeant, & consequenter, quodd attrahant sursum vapores & exhalationes à terra & aqua in mediam aeris regionem: Nam experientiā probatur, quodd potius vapores & exhalationes à se pellant sive propulsent, hoc est, res calore rarefactas dissipent & expandant, quàm ut eos ullo modò ad se alliciant vel attrahant, & per consequens illud, quodd plerique homines imaginantur, est falsum: Videlicet, quodd Sol fumos sursum attrahat, aut, quodd ignis vapores aquæ attenuatæ alliciat ad se: Sed dicimus, quodd ipsorum officium sit rarefacere

facere & subtiliare aquas & humidiorē terrae substantiam in existentiam vaporosam reducere; & tunc affirmamus, quod tales substantiae in vaporum existentiam redactae, possint per se & sine ope alterius sursum tendere: Nam, ut gravia appetitu innato tendunt deorsum, ita quidem ē regione, quod leve est naturali instinctu sursum petit. Verum totum hoc perspicue per Instrumenti nostri Experimentalis observationem demonstratur: Nam, si manum super globosam ejus summitatem imposueris, aer vitro inclusus dilatabitur subito & in sua dilatatione ab agente rarefaciente evolvitur: Multo minus materiam fumosam ad se trahet.

Quibus evidens est, quod tamen in oculis mundanorum, vapores seu fumi sursum petere videantur, ac proinde concludunt, quod ipsorum a terra motus ad sursum debeat ab attractiva solis & astrorum virtute procedere; tamen ista eorum assertio probatur oculari experimento esse falsa: Quatenus experientia docetur, quod natura lucis & caloris sit attractioni contraria, ut pote cujus solius est rarefacere, & rarefaciendo dissipare seu discutere, cum ē regione attractio seu contractio sit nihil aliud, quam condensatio seu congregatio quaedam a proprietate Frigoris effecta: Quemadmodum speculo seu Instrumento nostro Experimentalis perspicue demonstratur. Sed jam probabo fundamenta Aristotelis, quae volunt, quod nubes sint ex vaporibus a terra ad mediam aeris regionem elevatis, procreatae, esse omnimode veritati dissentanea. Oportet ergo in primo loco considerare, sensum scripti sacri esse huic definitionis membro plane contrarium: Ut pote, ex quo colligimus, quod fide sit intelligendum, aptata esse secula verbo Dei, ut ex invisibilibus visibilia fierent &c: Quare certum est, quod neque terra nec aqua visibiles sint nubium origines, sed potius simplex aeris seu Elementi Catholici substantia, oppositis ventorum flatibus in nubis consistentiam condensata: Atque hoc etiam ex varijs alijs scripti sacri locis confirmatum habemus: Nam Iob: Deus sapientia aptat pondus aeri, & appendit aquas in mensura, ligat eas in densis nubibus, facit pluviae statuta & viam fulgetro Tonitruum. Quibus confirmat primum vir patiens, quod Deus Pater sit radicalis istius operis Meteorologici author, aeternusque ille efficiens, quo mediante operatur. Est ejus sapientiae Spiritus. Quod etiam concordat cum isto Apostoli Textu: Nobis est unus Deus Pater, ex quo omnia, & unus Dominus Iesus Christus, per quem omnia. Secundo quod aer sit subiectum tam Meteororum igni-

torum, quam aqueorum: Nam condensatione ipsius facta est nebula & Nubis consistentia, quae tum postea in pluviam majore adhuc condensatione & resolutione convertitur: At si aer nimium rarefiat in conditione fulguris mutatur: Nec dico quidem actum ipsius fulguris esse aerem; sed potius est lux admirabilis, quae vestitur aere quasi vestimento, mira praedictae sapientiae virtus, quae se multiformiter in aere manifestat, ut alibi est dictum: Nam ubi ejus actio positiva magis viget, ibi aer magis coruscans & fulgureus redditur.

Iam vero, quod aer sit materiale Meteororum Aquaticorum subiectum, Textus praecedens his dictis importat: Deus sapientia sua aptat pondus aeri, hoc est, condensat pro suo placito in Nebulas & Nubes: Nam verba sequentia hoc idem arguunt: Appendit (ait Textus) aquas seu nubes in mensura &c: Aut eas attenuat in fulgura, ut ex Textu residuo colligimus, & semper sapientiae Spiritus adest, in isto vehiculo se in varias species instar alterius Protei convertit. Denique ex dicto Textu elicimus, quod invisibilis aer alteratur in pondere & mensura in consistentiam visibilem nubium, quae tum postea in pluvias liquefcunt, & fulgurum, quae compressione apparent oculis. Porro etiam, quod neque sit Terra nec aqua, sed solus aer, a quo nubes substantia oritur, ex istis apparet. Aperiet Iohova tibi (inquit Moyles) Thesaurum suum optimum coelos, dando pluviam terrae suae suo tempore. Ex quibus observamus in primis, quod per coelos intelligit aerem: Nam in aere nubes procreantur, atque iterum: Aer vocatur coelum in multis scripturae locis, ut volatilia coeli &c: Vnde concludimus, quod ipse sit arca Dei Thesauraria, ex qua ipse juxta placitum suum producit & efformat nubes, quasi visibilia ex re invisibili. Secundo, quod aer vocetur Thesaurus ejus optimus, & per consequens, ut pote ex quo Deus non modo creaturas suas Meteorologicas extrahit, sed etiam sapientes nonnulli summum eorum bonum expectant. Praterea alibi legimus: Propterea aperti sunt Thesauri & evolant nubes & nebulae sicut aves. Sed hoc ad huc evidentius sermone isto redditur. Subito aer condensabitur in nubes, & ventus transiens fugabit eas. Quo arguit expressē, quod aer sit arca Dei Thesauraria, ex qua nubes condensatione eliciuntur, & quod coelum sit unicus Thesaurus, ex quo ipse extrahuntur: & per consequens nec terra nec aqua, ut Aristoteles putavit: Quod quidem si esset verum, animadvertatis velim, quam absurda impossibilitas sequeretur: Nam tunc, cum sol solet aquas aestivo tempore attenuare, aerem maxime redderet

Deut. 28. 11.

Ecclesi. 43. 17.

Iob. 37. 21.

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

vaporum multitudine spissum, & tunc major adhuc irregularitas subinde oreretur ad subvertendam rationem Aristotelis de nubium generatione: Nam si hoc esset verum, majorem nubium & pluviae copiam expectaremus aestivali, quam hyemali tempore, utpote, quo spatio vapores magis redundant ex stagnorum, torrentium & fluminum exhalatione per praesentiam Solarem: At hoc effectu probatur falsum. Ac denique non est calor Solaris nec syderum, sed aeternus Iehovæ spiritus, qui habet Dominium in ventos mundi Angelicos, in quibus organicè movetur & operatur omnes istas alterationes Meteorologicas, in aëre & per aërem, uti infra declarabitur: Vnde dictum erat, ut supra, Sapientiā fecit pondus aëri, & nubes appendit in mensura &c: Sed venio jam ad secundum dubium.

Pro resolutione secundæ quæstionis dico, quodd sit alius modus condensationis vaporis invisibilis sive aëris in nubem, quam est ille ab Aristotele effectus: Nam ubi ille asserit quodd istiusmodi inspissationis actus à contractivo mediæ aëris regionis frigore fiat, admiratione dignum venit, cur effectus iste non etiam alijs temporibus eveniat, nempe cum venti spirant à suis terræ quartis sive plagis: Nam, quando venti Australes dominium habent, tunc nubes observamus multiplicari, & pluvias abundanter cadere: scire, inquam, velim ab istis Peripateticis, cur vapores tam affluenter à terra & aqua illo praesertim tempore, dum venti istiusmodi spirare solent, plus, quam alio, in quo ipsi dominium non habent ad nubes tam copiosas in aëre procreandas ascendant, aut cur vapores taliter ascendentes magis coagulet seu condensaret mediæ aëris regionis frigiditas illo, quam alijs temporibus, cum nubes calidæ aeris spissus, radijs calidis loci mixtus, qui Borealiter ab æquinoctio pelluntur debeant potius mediæ regionis frigora moderari & mitigare. Scio profectò ipsos, quid respondeant, penitus ignorare: Quare eos ulterius in hac re non premam: Sed ut melius eliciatis veritatem, qua aër in nubes condensatur, experimentum à me ipso expertum, quo in nebularum & nubium generationis mysterio eram instructus, vobis paucis explicabo. In itinere meo à Civitate Venetiana Augustam Vindelicorum versus, ut inter montes & scopulos Alpinos viam feci quodam die, toto Horizontis coelo etiam claro admodum & sine ullius nubis macula apparente, & per consequens Sole liberos suos radios undique, sine ullo nebuloso impedimento ejaculante, in montis admodum ac praeceteris proceri ac praecipitis summitate, idque praecipue ex unico ejusdem latere, contra quod nihilominus Solis radij seriebant fortiter, nebulam gradatim crescere & augeri animadverti, quousque tandem illa erat in

nubis densæ consistentiam redacta, quæ tandem in pluviam est resoluta, & toto hoc tempore, aër erat undique, excepto illo scopuli latere, nimirum ab ejus fastigio ad basin ferè usque clarus & nebulis ac nubibus immunis. Primò certe rei novitate admiratus sum, remque mecum seriò considerando tandem ex curru descendi, gramenque digitis arripiendo illud in aërem apertum projeci, ut venti viam exinde discernerem: Inveni autem ejus spiracula directè adversus illud montis supereminens latus dedisse. Quo statim colligebam, quodd gradus in progressionem à vaporis aërei in nebulae & à nebula in nubis consistentiam essent à majori vel minori, communis & Catholici aëris compressione, effecti: & quodd ventus aërem fugientem prosequens, illam solummodo aëris portionem appositione & compressione parum post parum coagulaverit, cujus fugam scopuli resistentis proceritas impediēbat, atque hac ratione aër aëri additus in statu invisibili & tenui in formam visibilem & densam alterabatur: Vnde primò nubecula, deinde nubes secundum anteriorem montis effigiem generabatur, quæ tandem calore Solis in pluviam est resoluta, toto alio aëre manente claro. Quo quidem oculis avertis percepi, quodd nubes non essent more ab Aristotele descripto procreate, nimirum à vapore à terra & aqua elevato, sed inspissatione tenuis ac invisibilis aëris in Nebulae consistentiam, & ab illa in nubem à nebula per unum densitatis gradum differentem. Qua quidem observatione percepi Iobi istam asseverationem confirmatam dicentis: quodd subito aër condensabitur in nubes, & transiens ventus fugabit eas: Job. 37. 21. Verum enim verò, haud parum ad huc in eo haesitabat spiritus meus, considerando, quodd montes & proceri scopuli essent ubique, quo aërem fugientem impediānt in omni loco reperendi: at Nubes è contra etiam in desertis plenis, atque in mari aperto, ubi montes ac scopuli non sunt apparere ac movere cernimus. Quod mecum seriò & saepe revoluens, tandem aliā experientiā edoctus opinione illa mea aliquantulum profundius eram radicans: Nam mecum haud inconsultè cogitabam, nulum esse ventum in coelo cum Dominio. Spirantem, qui non habet ventum alium vel oppositum vel collateralem, qui ei in Elemento communi seu Catholico non concurrat: utcumque non discernitur ob venti potentioris dominium, qui non aliter obscurat actiones minoris venti, quam praesentia Solis solet candelæ accensæ lumen. Iam vero, quodd venti duo uno eodemque tempore spirent, experientiā istā fui instructus: Ego saepius per Maria inventus, observavi, quodd, cum ventus praedominans decreverit aliquantulum in suo vigore per vices, & vela navis non nisi debiliter urgeret, ventus ei oppositus suos patefe-

patefecerit status, quippe quorum virtute vela contrariè movebantur, quousque ventus prior in aëre resurgens fortiorque evadens, vela iterum, ut antea, suis viribus impleveret, nosque ad metam nobis desideratam conduceret. Porro etiam ipsas scripturas habemus ad testificandum, quod duo vel plures venti uno eodemque tempore crebrò spirent: Nam imprimis idem spiritus à quatuor ventorum plagis ab Ezekiele erat invocatus; Et Daniel: Ecce quatuor venti cœlipugnabant in Mari magno: Et

Ezekiel. 37.
Daniel. 7.
Zachar. 6. 1.

Zacharias, isti quatuor equi sunt quatuor venti, qui egrediuntur & stant coram dominatore omnis carnis. Quibus manifestum redditur, quod non unus vel duo venti, sed etiam plures simul in cœlo spirare queant: Nam ex spiraculis suis oppositis vel transversis nubes, Turbines, tempestates, fulgura & tonitrua sunt communiter effecta. Quod omne Poëta ille profundissimus Homerus hisce agnoscere videtur, quæ à Græcanico in Latinum sermonem sic transferuntur.

*Tantus cœlesti rumor percrebuit aulâ,
Cum sœva alterni ruerent in prœlia Divi:
Neptunum contra bellabat Phœbus Apollo:
Adversus Martem certabat Pallas Athene.*

Vbi per divos intelligit Spiritus Angelicos, qui à ventorum præsidibus simul emittuntur, qui per eorum in campo aëris aperto concursum more contentioso juxta prædictum Prophetæ Danielis sensum, inter se contendunt & luctant: Nam per Neptunum arguere videtur plagæ occi-

dentalis præsidem, qui est conditionis aqueæ; & per Phœbum præsidem Orientalem, cujus spiracula sunt ignea: Per Martem intendit fulgura &c: At Ovidius istam in aëre pugnam luculentius sic describit, ubi Boreas videtur habere Dominium.

*Idem ego, dum Fratres cœlo sum nactus aperto,
Nam mihi campus is est, tanto molimine luctor,
Ut medius nostris concussibus insonet Æther,
Exilientque cavis elisi nubibus ignes.*

Vbi per Fratres Boreæ videtur intelligere ventum Australem & ceteros Cardinales, qui, dum Boreas stat cum Dominio, more fluctuoso contendunt in aëre, & non modò nubes, verum etiam Tempestates in Elemento aperto, pariunt. Quare ulteriori dubio non eram distractus, sed pro certo statuebam, quod aut duo aut plures venti simul sive more opposito sive transversali flare possint: Quorum concursu aër invisibilis intermedius comprimitur & in Nebulæ nubisve substantiam redigitur, quæ nubes nihilominus ab illo pellitur & fugatur vento, qui majus habet in cœlo Dominium, juxta prædictum illud Iobi: Subitò aër condensabitur in nubes, & ventus transiens fugabit eas: Ita, ut de facili sit colligendum, quod nubes formetur, quo ad ejus existentiam ab aëre in hunc modum: Aër integram cœlorum cavitatem implens, & per consequens mundus sublu-naris & Elementum Catholicum hæc injuriâ dicendus, cogitur violenter coram venti unius spiramine movere ac fugere: Sed in suo motu seu fuga à vento priorum situ, tum natura contrario, utcumque viribus imbecilliori impeditus, per assiduam partium appositionem & compressionem concrevit & coagulatur paulatim, uti in observatione mea juxta montem est dictum, à substantia aërea & invisibili in nebula vel nubis consistentiam: His ergo rite consideratis, evidenter constat, opinionem illam Peripateticorum de nubis

generatione esse falsam & erroneam.

Iam verò ad Tertij & ultimi dubij resolutionem venio, quod est, an nubes solummodò superficialiter & ab externo, nimirum ventorum transeuntium & caloris Solaris actu (uti est opinio Aristotelis) & non ab interno & centrali aliquo agente moveatur nec-ne, cujus mandatis non modò venti obediunt, sed & nubes partim Spiritu interno movente & partim ventis ab illo etiam spiritu animatis huc atque illuc feruntur. Respondeo, quod nubes contra vanam illam Peripateticorum assertionem suo interno agente fruatur, quod eam vocat, hoc est, ad placitum suum perficiendum, incitat: hoc inquam principium nubis internum, eam quasi vehiculum suum dirigit, quod & quomodò ei placuerit: Nam ut agens hoc est Catholicum, ita quidem illud non abest à spiritu venti, qui etiam præsens est cum nube, utpote, quæ sapientiæ spiritu conflatur atque animatur: Nam, cum dictus spiritus agens sit præsens, cum & in spiritu venti, ipse in & mediante spiritu Angelico venti operatur centraliter in aëre, & facultate sua congregativa aërem contrahit in speciem nubis, quam tum postea facit suum Tabernaculum & ascendens super spiritum Angelicum, & volans super alas venti, facit suum tabernaculum cum vento movere secundum voluntatem suam: Hinc, inquiunt scripturæ: Nubibus densis obteggit Deus cœlos, qui comparent terræ pluviam, qui facit, ut proferant mon-

SECTIONIS PRIMÆ LIB. V.

tes fœnum & dent jumentis cibum. Et
 Iob : Densæ nubes Tugurium ejus : Et
 David : Nubem expandit Deus pro tegu-
 mento : Et Moyses : Descendit Domi-
 nus in nube , & locutus est ad eum. Sed
 totum illud, quod à nobis est antea dictum
 ex istis sequentibus luculentissime explica-
 tur : Inclinauit Iehova coelos & descendit
 & caligo sub pedibus ejus & ascendit su-
 per Cherubin & volavit seu lapsus est su-
 per pennas venti. Posuit tenebras in cir-
 cuitu suo latibulum , cribans aquas de nu-
 bibus coelorum præ fulgore in conspectu
 ejus nubes accensæ sunt &c : In quo Textu
 totum illud antea à me allegatum confir-
 mari videtur : Nam primum dicitur, quod
 Deus super Cherubin ascenderet , qui est
 æreus & per consequens ventosus spiritus
 sive Angelus, in quo verbum Domini mo-
 vebat , & tunc in & mediante isto ventoso
 spiritu , tugurium sibi obscurum efforma-
 bat. Nam dicitur : Posuit tenebras in circui-
 tu suo latibulum &c : Sive currum : Nam,
 ut David habet : Nubes densæ vehiculum
 seu currus Dei , qui itat super alas venti. Et
 alibi dicitur : Mons Dei coagularus, in quo
 beneplacitum est Deo in habitare : Ita , ut
 luculenter constet, quod Spiritus Dei mo-
 veat Spiritum Angelicum : Cum, quasi orga-
 num primi ordinis, & spiritus, informat at-
 que excitat ærem cum natura ventosa , ut
 pote cujus motu sive actu in eo aer trans-
 mutatur in naturam ventosam : Vnde Pro-
 pheta, ut antea : Qui facis Angelos ven-
 tos. Tunc ille aer ab una eademque Divi-
 nitate animatus ærem communem in nu-
 bes reducit , quæ loco currum ei inservit,
 qui est unicus in istis omnibus operator,
 mediantibus varijs organis : Quorum u-
 num est in alio magis centrale , & per con-
 sequens dignitate prius : Nam quo magis
 internum est organum, eò præstantius, no-
 bilius & potentius , ut pote propinquius
 accedens ad Divinitatis sedem , quæ ver-
 satur in centro, & in centro agit & opera-
 tur omnia. Quod Deus est motor unicus
 in tonitribus, quod loquatur ex turbine &
 nube, & quod sit pro velle suo ignis consu-
 mens , & quod agat centraliter in ventis,
 Nubibus, nivibus & tempestatibus, & quod
 omnia ista mediante spiritu sapientiæ per-
 ficiantur, ubique sparsim testantur scriptu-
 ræ sacræ : Quare in conspectu satis conclu-
 dere Peripatetici, nubes solummodò à solis
 calore aut à vento, quasi externis solis prin-
 cipijs animatas movere; Cum hisce , quæ
 dicta sunt, liquet, quod nubes sit Taberna-
 culum , Tugurium & currus æterni illius
 spiritus , cujus equi (ut Propheta Zacharias
 habet) sunt quatuor venti seu potius spiritus
 Cherubinici , qui ventis præfunt , eosque
 animant. Quare evidens est, quod volun-
 tas sive centrale Principium motionis, insit
 nubi : Sed Angeli & venti sunt ministri seu
 organici motores, qui movere eam solent
 secundum voluntatem primi & centralis

in ijs agentis. Quare, tametsi in præceden-
 tibus probavi, quod aer esset nubes con-
 densatus , & ventus transiens fugaret eas,
 juxta Iobi sententiam; tamen ille, qui man-
 dat istiusmodi nubium generationem me-
 diantibus ventis, est unicus & centralis ille
 agens & motor tam in nubibus, quam in ventis,
 qui juxta voluntatē fecit ministros suos eū
 movere & portare, ubi vel quod ei placebit:
 Hinc ergo Salomon : Sapientia ejus abyssi
 ruperunt se & coeli destillant rorem. Et
 Iob : Flante Deo concrevit gelu : & alibi:
 Sapientia aptat pondus aëri & appendit a-
 quas in mensura &c : Audacter ergo con-
 cludere possumus, tam adversus Aristotelis,
 quam aliorum Ethnicorum Doctrinam,
 quod nec terra nec aqua sunt radicales nu-
 bium fontes, sed coeli sive aer sublunaris, ut
 pote, qui sunt arca Dei Theauraria : neque
 est frigoris in media aëris regione incle-
 mentia , quæ vapores aliquos imaginarios
 à Terra & aqua elevatos condensat : Sed
 centralis ille spiritus animans & vivificans,
 habens super alas venti, qui residet, sed non
 inclusive, in nube , qui mediantibus mini-
 stris suis ventosis sive ventis Angelicis,
 nubes creare solet, ut sibi in multis infer-
 viat : Vnde liquet, quod nubes non
 agat & moveatur per calorem Solarem,
 sed Divino illo actu lucido , qui ei in-
 est occulte : & quasi imperator sum-
 mus insidet Cherubinibus , qui sunt aërei
 & ventosi Spiritus seu Angeli , uti Sera-
 phin sunt ignei , atque ita movetur super
 alas venti , quem Spiritus Cherubinicus
 animat , ita ut in & per organum suum
 ventosum dicatur flare & movere, ubi &
 quando bonum ei videbitur. Patet ergo,
 quod Divinitas agat in Angelo Cheru-
 bin, Angelus per Spiritum Dei movetur,
 animat, agit & movere facit ventum;
 ventus se nebuloso aëri immiscens, cum
 rapit, ubi primus & unicus totius machine
 nebulosæ fabricator desiderat; qui in isto
 negotio operatur omnia : Non aliter, quam
 in machina rotis movente observamus,
 quod rota centralis moveat rotam secun-
 dam, quasi organum primi ordinis, & illa
 secunda moveat tertiam; tertia quartam.
 Et tamen videmus, quod integra agendi
 virtus atque essentia sit in centrali rota, &
 consequenter cæteræ rotæ exteriores sunt
 organa, quæ per se mortua sunt, & quies-
 cunt, nisi à primo & unico illo motore ex-
 citentur. Concludimus igitur, quod sit
 omnipotens & omnia creans Spiritus, qui
 est generalis actor & formalis motor in
 meteoris, cui ministri Angelici, qui sem-
 per stant coram facie dominatoris terræ
 (ut Zachariæ verbis utar) assunt, ut orga-
 na seu causæ instrumentales ad suam vo-
 luntatem à re qualibet exequendam. Est,
 inquam Spiritus iste essentialis, qui stat
 à centro nobis per suos Angelos vento-
 sos, qui (teste Davide) sunt ministri,
 facientes placitum ejus. Denique ex istis
 videre

Prov. 30. 26.
Iob. 37.

Iob. 28.

videre licet, quod Philosophia ista Aristotelis non sit de desuper à Patre Luminis, sed terrena, animalis & Diabolica, juxta Apostoli assertionem, quatenus veritati sit contradictoria. Quare extrema videtur in Philosophis Christianis dementia, viri hujus Ethnici doctrinam, tanto fervore insequi, ac si Theodidactus, seu à Deo effectus

actus, cum revera Christianos à divinæ essentiae in suis operibus cognitione, omnino distrahit: Quatenus ipse falso asseverare haud erubescit, non sine immensâ à divinitate derogatione, quod res tanti momenti, quales sunt meteoza, tam in cælo, quam in terra & aquis, varijs modis & more accidentaliter procreantur.

CAPVT. VI.

Vera & essentialis nubis definitio, seu potius descriptio, hoc in capite juxta scripturarum sacrarum sensum explicatur.

A Signes igitur, sat scio (replicabunt Peripatetici nostri) si possis definitionem Nubis magis essentialem, idque secundum veram tuam sapientiam & Textus sacri sensum, quem tanta devotione videris sequi. Quibus ego me ad istud opus obendum paratum esse.

Nubes, est spiritus mundani in arca Dei Thesauria, hoc est, in ejus cælis occultati, sapientia divina centraliter operante, ministrisque ejus ventosis extrinsecus Dei nutu aëra comprimantibus, revelatio: Hoc est, visibilis aëris invisibilis in cumulum nebulosum, statu divino coacervatio, quam Iehova pro tegumento suo expandit, & pro tugurio seu vehiculo, ad voluntatem suam tam in cælis, quam in terris complendam, habet.

Vel sic.

Nubes est aër, in vaporis densi seu nebulae gradum prius, atque ab illo paulatim in spissiore atque obscuriore consistentiam, duorum ventorum sive oppositorum sive transversalium flatibus, Deo sic volente & centraliter ad suam voluntatem complendam operante, compressus atque condensatus.

Vel sic.

Nubes est vaporosa & densa aëris congeries, quam sapientia divina ubique per mundi spiritum expansa, ex nihilo quasi fecit, hoc est, ex invisio atque incognito aëris sacrario seu arca Thesauraria ad suam voluntatem tam in cælis, quam in terris exequendam visibilem fecit & in lucem vulgarem produxit.

In hujusmodi definitionibus, causa materialis est, densa & vaporosa aëris congeries, seu cumulus nebulosus, in qua etiam & causa formalis depingitur: Habemus etiam in ea causam efficientem seu centalem, nimirum sapientiam divinam, ut & externam & superficalem, videlicet ministros sapientiae ventosos, comprimentes aërem, eique in motu assistentes: Habemus &

minieram seu arcam Dei Thesaurariam, ex qua materia seu consistentia nubis extrahitur, videlicet cælos, qui sunt Thesaurus Dei. Denique causa finalis inibi declaratur, esse, ad effectus voluntatis Creatoris, sive benignos & salutare, sive severos & insalubres producendos.

Iam verò ad priorem descriptionis harum portionem defendendam atque comprobendam, ait sapiens: Deus sapientia sua aptat pondus aëri & appendit aquas in mensura &c: Quibus tam causa nubis materialis, quam illa efficiens detegitur: Nam actione Divini in aëre spiritus, aër disponitur in densiorem vel spissiore atque in leviolem aut ponderosiore consistentiam: Nam, verba expressa sunt: Aptat pondus aëri: Quare aër est causa materialis, & spiritus sapientiae, est unicus agens essentialis, & per consequens nubium & pluviae author. Et Syriachus: Aër condensabitur in nubes, & ventus transiens fugabit eas: Hic ergo causa materialis, videlicet aër, atque Formalis, nimirum condensatio in nubes describitur. Et alibi: Congregatio Spiritus aspergit nivem.

Ad causam autem efficientem quod spectat, eam antea descripsi esse spiritum sapientiae: Deus sapientia sua aptat pondus aëri & appendit aquas in mensura, ut antea. Et alibi: Nubibus densis obteggit Deus cælos, & pluribus alijs locis.

Pro causa Finali, ait Iob: Pro irrigatione fatigat Deus densam nubem & dispergit lucem nubis suae, quod cunque praecipit illis faciendum in terra, sive ad flagellum sive ad faciendam beneficentiam, efficit, ut praesto sit. Et Baruch: Cum nubibus mandatum est à Deo, ut obeant totum orbem habitabilem, perficiunt, quod imperatum est. Ita ut videmus magnalia ista Dei, à secretis & invisibilibus suis habitationibus seu sacrarijs extrahi, ad placitum ipsius faciendum, qui ea creavit.

Iob. 28. 25.

Ecclesi. 47.

Isa. 147. 3.

Iob. 37. 49.

Jerem. 6. 60.

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

CAPVT. VII.

Quomodo nubium componendarum ratio, ex instrumenti nostri experimentalis observatione, oculariter demonstratur, atque etiam nivis definitio falsa & vera, oculis intuentium exponantur.

IAm verò æquum est, ut modum, quo nubes in cœlo, opposito ventorum duorum spiramine, videlicet ex Austri dominio & insensibili Boreæ afflatu, generantur, oculari experientia demonstrem. Prædixi vobis cap. 4. lib. 4. sectionis hujus, quod, ut aer vitro instrumenti experimentalis inclusus, solo manus calidæ contactu se dilatabat in collo ejusdem, & dilatatione evolebat à manu tangentis, in frigidam regionem aquæ (quod in eo probatur, quia aqua antea elevata in collo vitri, jam subito præcipitatur) ita etiam aer grossus hyemalis in Hæmisphærio Australi, transiente sole per Æquinoctium Autumnale, præsentia solis calidi dilatatur: &, quoniam hæmisphærium illud, non est ad totum illum spiritum ita dilatatum comprehendendum sufficiens, fugit veloci motu, ab activitate solari, trans lineam æquinoctialem, in hæmisphærium Hyemale seu Arcticum, ut ibi locum pro sua existentia magis spaciosum inveniat: At spiritus ille volatilis & dilatatus, inveniens constantem illius loci aërem, ob solis absentiam à frigore Boreali contractam, ibidem subito condensatur in nubes: Atque hæc est ratio, quod, ubi flatus Borealis nullus evidenter perferitur, ibi venti Australes copiam nubium & pluviarum producere soleant: Ita, ut manifestum reddatur, quod spissus Borealis Hæmisphærij aer, Borealibus flatibus agitatus, & aëre calido subtiliato, ab Hæmisphærio opposito emissio occurrens, ei resistit, & paulatim in nubis existentiam reducit: Hoc, inquam totum, observatione debita aëris vitro machinæ inclusi, explicatur, uti antea est indicatum.

Denique definitiones Aristotelicas pruinae, grandinis, glaciei & similium Meteororum, hoc in loco explicare, easque sacræ scripturæ sensui contradictorias esse, probare nolo, quoniam amplius de istis, in Meteorologia cosmica mea, feci mentionem: & proinde vos ad ipsam refero. Sed nivis solius definitioni jam insistam. Aristoteles vi-

detur asseverare, nivem esse nubem frigore intensissimo congelatam, quæ, antequam sit completè in aquam, vaporosa dispositione dissoluta, in niveam substantiam convertitur: In qua ejus definitione, quoniam cum non minus errabundum ac in præcedentibus & præcipue in nubis origine, invenio, ei fidem exhibebo nullam: Præterea scripturæ sacræ intentionem & leges, istiusmodi sua descriptione transgreditur: Nam ipsam Nivem ego aliter idque juxta Paginæ sanctæ statuta, sic definio.

Nix est Meteorū, quod Deus ab arcano suo Thesaurō, seu arca Dei Thesauraria, in forma lanæ extrahit, ad voluntatem suam efficiendam in terra, sive ad poenam & flagellum, sive ad beneficentiam & benignitatem.

Vel sic.

Nix est creatura, ex abstracta aëris arca, seu Thesaurō Dei, mediante frigido Spiritus Divini spiraculo, in forma lanæ, ad placitum suum divinum perficiendum producta.

In qua causam materialem observamus esse Ecclesi. 49. ipsum aërem, aut substantiam cœlorum, unde Iob. 38. Textus sacer: Congregatio spiritus aspergit nivem. Et Iob: Pervenisti in Thesaurō nivis? eo Psalter Regius: Deus verbo suo emittit nives, sicut lanam, coram frigore Psal. 147. 16. ejus quis consiliat? Et Iob: Flante Deo concrevit gelu. Quibus etiam causa efficiens nivis se prodit, nimirum ipse Deus Pater, à quo omnia per spiritum sapientiæ. Porro causa formalis in eo describitur, quod emittitur instar lanæ. Ac denique finis est, ut vel vindicet suum Dominium adversus impios, vel beneficiat ipsis, quos Iob. 27. 9. Deus in sua misericordia & benignitate respicit.

Plura de ventorum, Nubium, Nivis cæterorumque Meteororum Mysterio in Tractatu seu volumine meo de Meteorologia Cosmica sum locutus: Quare brevitatibus causis vos ad illius discursus medullam refero.

CAPVT. VIII.

Quenam sit Aristotelis de fontium & fluminum origine seu generatione sententia, & an ipse in ea Divina sapientiæ veritati conveniat nec nō.

Cum ergo sit apparens, quod Doctrina Aristotelis de ventorum & nubium generatione & essentia sit impura, fallax & veritati contradicens, mihi in isto loco proposui opinionem ipsius, de fontium & fluviorum origine, ad Lydij lapidis examinem proferre. Peripatetici, cum Christiani, sum Ethnici, tam in fontium & fluminum

orta, quam in Meteoris cæteris à me recitatis, decipiuntur, atque ideo sectæ eorum princeps (re æquis iustitiæ trutinis ponderata) debet à quolibet sincero Christiano, pro mundi deceptore seu impostore haberi, & consequenter ejus de subiecto Meteorologico doctrina debet repudiari atque deleri.

Aristo-

Aristoteles & ejus sectæ reliqui sunt de opinione, quod terræ venter, varijs cavitatibus, meatibus & fissuris impleatur, per quas necesse est, ut vapores à terræ centro ad vacui evitacionem, sursum ascendant, qui in suo motu lateribus concavitatum, fissurarum seu meatuum & venarum terræ adherentes, in aquam resolvantur, qui guttatim distillando efficiunt fontes, quibus tum postea flumina oriuntur: In qua eorum fontium descriptione, concludunt, materiam eorum nihil esse aliud, quam vaporem è terræ visceribus ascendentem, & in aquam tum postea in transitu, ratione frigoris atque etiam caloris loci condensantur: Haud aliter, quam juxta eorum sensum, nubes, pluviae, nives & grandines oriuntur, à vapore primum condensato, & tum postea liquefacto.

At si quamlibet istius membri definitionem oculis acutioribus introspeciamus, illudque paulò accuratius examinemus, percipiemus quidem, quod ad fontium ortum requirant non modò materiam duplicem, verum etiam formam agentem geminam: Fingunt enim, quod materia remota sit vapor, & tunc materiam propinquam imaginantur esse guttas aquæ, quæ ex vaporis congelatione fiunt. Etiam duplices suas causas efficientes frigus & calorem, statuunt: Nam, inquit, est frigoris officium condensare & coagulare vaporem ascendentem in consistentiam aquæ: Ac caloris est & frigidi simul, ut reddant aquam mobilem & fluxibilem. Mihi ergo, Lectores consulti, liceat hisce Philosophis Peripateticis cum suo proprio Axiomate respondere, & consequenter eos armis suis proprijs evincere. Frustra, inquit, fit per plura, quod fieri potest per pauciora: Iam verò, si opus hoc radicale & originale, in fontium generatione, possit convenienter per unum idemque aquæ subiectum, à natura, sine ulla ipsius in vapore resolutione, atque tum postea in aquam secunda vice, condensatione præstari; tunc non dubito, quin mecum concludatis, istud suæ definitionis membrum esse incongruum, vanum & imaginarium: Sed hoc in sequentibus, idque oculari demonstratione reddam apparem & manifestum: Nimirum, quod in cursu naturæ sit possibile, ut aqua sine ulla suæ consistentiæ alteratione, possit secretis venis atque meatibus terræ in altum, etiam ad montium procerorum cacumina, à terræ & maris profundo elevari, postquam ipsa in occulto suo, per arenosam & porosam terræ substantiam transitu, naturam suam falsam deposuerit. Quo quidem fat liquidò apparente, inventionis Aristotelicæ vanitas subito cuilibet sapienti detegatur. Præter hæc sterilitas inventionis, five rationis ipsius, quæ vapores lateribus cavernarum terræ adherentes, debere in aquam converti, & in fontes & flumina

tum postea fieri effingit, reddetur palpabilis & manifesta, si consideremus, quod guttæ ita factæ, paratiores erunt ob earum ponderositatem, tendere atque revertere deorsum in terræ viscera, per eosdem meatus, à quibus sunt in forma fumi elevatæ, quàm, ut moveantur allateraliter. Quare verisimile est, quod aqua sic facta, aut saltem major ejus portio, in locum, à quo venit in forma vaporis recideret. Sed omittendo pro temporis paucillo istas rationes, examinabo & conferam hoc ejus descriptionis membrum cum Biblij sacri Autoritate & veritate, quò melius, an inter se in hac re conveniant nec ne, discernamus.

Invenimus in primo loco, quod non sit accidentale & imaginarium, aut frigus aut calidum in terræ visceribus, quæ istius Meteoris generationem efficiunt, sed Deus, qui operatur aut per Angelicos ventorum spiritus, aut à palatio suo solari ad istius negotij complementum. Et tamen in sua actione tam privativa, quàm positiva frigiditas & caliditas, se ipsas loco ministrorum exprimant (Nam Textus habet: Coram frigore ejus quis consistat.) Tamen est Catholicus ejus actus positivus, in sole & ventis calidis, quem è Tabernaculo suo solari & ex ventis suis calidis extendit, & privativa seu contractiva ejus virtus, quam manifestat per longinquitatem seu absentiam lucidi sui Tabernaculi à regione assignata, atque etiam polaris sedis Propinquitatis, & ventorum frigidorum præsentia; quæ annuatim alterant, & varieformiter mutant creatum Elementum. Atque idem est, ipse Deus, qui mediantibus organis suis spiritualibus, tam in cælo desuper, quàm in terra & aqua inferius, operatur omnia & inter cætera producit ac generat fontes, ex quibus tum postea fiunt flumina: Et per consequens est actus illius Spiritus, qui, teste Salomone, implet orbem terrarum, & omnes mirabiles in ea effectus operatur. Quod etiam Psaltes in his verbis confirmat: Qui emittis fontes ^{Ps. 1.} per valles, ut inter montes ambulent, & potum præbeant omnibus animantibus agri, ut frangant onagri sitim suam. Quare ^{Ps. 104. 10.} videmus, quod solus agens Catholicus, atque idem fontium procreator, sit spiritus ille divinus: Iterum hic causam finalem, ob quam fontes creati sunt, expressam invenietis, nimirum ad irrigandam terram, ad seminum, fructuum, herbarum & graminis multiplicationem, & ad potum animantibus agri præbendum. Verum Peripatetici nostri replicabunt, se nihil novi adhuc, pro opinionis istius, Aristotelicæ, videlicet, materiæ fontium ab ipso assignatæ confutatione, ex scripturis accepisse: Sed, ut istius objectionis medullam auferam, efficiam equidem, ut rei veritatè, idque sine perspicillis clarè intueantur: si huic Salomonis assertioni, accuratè

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

intentione animos suos inclinant. Omnia flumina, inquit, intrant in mare, & mare non redundat, ad locum, unde exeunt, revertuntur, ut iterum fluant: Quo sermone exponit sapiens nobis, realem fontium materiam seu causam materiale, esse aquam, & non vaporem. Ait enim expressis verbis, esse non nisi unam eandemque aquam, quæ circulationem suam perpetuam facit à mari per terræ viscera, mediantibus fontibus & fluminibus in mare. Palpabilis iste in Aristotele error, erat in causa, quod non modò quàm plurimi doctiorum tam antiquorum quàm recentiorum, sed etiam nonnulli ex fidelibus discipulis ab eo hac in revidentur discrepare. Ex Philosophis antiquioribus alij volunt, quod tota aquarum copia, quæ fontes perennes uberrimè scaturiunt, ab aquis cœlestibus seu pluvijs colliguntur: At hanc opinionem videtur seneca evertere hisce rationibus: Primum, quia nulla pluvia ultra decem pedes terram penetrare & madefacere, observavit ex vinearum fossionibus. Secundò, quoniam montes nudis rupibus pleni, atque idè pluviam non admittentes, faciunt fontes quandoque magnos & perennes: Tertio, quia siccissimis locis, putei in altum per trecentos pedes acti inveniuntur: Quo intelligere fas est, hunc non fieri à collectivo humore, sed à viva aqua.

Alij putant, fontes generari ex aquarum in terræ visceribus copia, inter quos Seneca credit, fontes è terra in aquam transmutata produci, quatenus omnia Elementa sunt mutuo transmutabilia: At ista opinio sine ulla alia refutatione ab improbabilitate condemnatur.

Opinio Aristotelis est, quod ex aëris vaporibus in terræ meatibus conclusis, & frigore condensatis, proveniant, uti dictum est. Contra quem in primis Cardanus, asserendo, esse incredibile ab aëre tantam aquæ quantitatem & tam perennem posse gigni. Quare Scaliger cum Cardano, merito confutat eam opinionem, quæ putat, fluvios ex aëre generari, idque præsertim, cum decupla vel amplior aëris proportio concurrere debeat ad generationem unius partis aquæ: quare non tantum in terra spatium concavum pro tam immensa aëris quantitate reperitur, quæ tantam aquæ copiam proferre queat: Præterea tanto aëre consumpto, necesse est, ut vacuum intus reperiatur. Hæc Scaliger. Bodinus verò adhuc acius adversus istam opinionem insistens, istam Aristotelis de fontium origine opinionem derisam jacere ait: Fieri enim non potest aut cogitari, ut aër tantâ celeritate corumpatur, quantâ fluunt aquæ, nec tamen in momento id fieret totus Elementaris aër, quippe qui est in sua substantia rarissimus, quare non sufficeret ad eam aquarum, quæ uno die fluunt, abundantiam producendam: Sed fallitur hac in re

Bodinus, nam aër est aquarum omnium fons & Spiritus.

Quarta opinio est, illa antiquissima tam inter Philosophos Græcanicos, nimirum Platonem; imò verò ipsum Thaletem, qui omnium primus in Græcia Philosophus erat, quæ longè antè, ab ipsis doctissimis & sanctissimis Hebræorum literis erant consignata: nimirum, quod originem suam juxta Ecclesiastes doctrinam ducant à mari; idque duabus confirmant rationibus, primum, quia nullum aliud corpus præter amplissimum mare tantæ copię aquarum, quantæ scatent fontes, sufficiat: Secundò, quod tantâ aquarum copiâ quotidie in mare fluente ipsum tamen non augetur.

Ex discipulis obsequentissimis ipsius Aristotelis: Nam Iohannes Velcurius (vir in Philosophia mundana versatissimus, & qui in mysterijs Philosophiæ Aristotelicæ enucleandis multum temporis consumpsit, & commentarium super sui præceptoris Physica composuit) quando venit ad tractatum ejus de fontium generatione, videtur præceptoris in hac re incertiam, sive imperitiam, explicare in his verbis: Non conveniunt inquit, sacre scripturæ cum Physicis de ortu fluminum ac fontium docent, quippe flumina ex mari per varios alveos meatusque fluere, ac ad suos fontes refluere. Eccl. 1. testatur, dicens: Omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat, ad locum unde exeunt, revertuntur, ut iterum fluant. Cæterum Physici dicunt, materiam esse vaporem resolutum in aquam & liquefactum à frigore & calore simul, intra terram. Hæc ille: Vnde colligimus, quod aut discipulus iste præceptorem suum haud injuriâ pro falsa ista doctrina reprehendat, aut judicium Salomonis pro erroneo intelligat: Nam, si disciplina unius sit illi alterius contradictoria, eligenda est præstantior; deterior verò à Christianis repudianda. Quis autem Sapientum sententiam Salomonis rejciendo, illud Aristotelis amplectatur: aut quis honoris aut dignitatis Aristotelis, viri Ethnici & infidelis salvandæ & præservandæ causa, Salomonem, virum Theodidactum pro mendace aut fallace æstimabit? Sed si Peripatetici nostri Christiani obstinati nescio qua inducunt, Salomonis assertioni credere nolunt, efficiam mediante Experimento oculari capite sequenti explicato, ut Salomonem, mentem illam Aristotelis deferendo, sponte & libenter sequantur.

Concludo ergo ex Biblij sacri Auctoritate, quod istiusmodi fontium definitio seu descriptio sit facienda.

Fontes sunt continui aquæ fluxus qui à mari incipientes, & per venas, fissuras & meatus terræ undique clausos transeunt, ad vallium superficiem montiumque cacumina usque, actu divino

tam

Eccl. 1.

Alber. lib. 2.
meteor.

Agricol. de
ortu subter.

Lib. 2. quæst.
natur.

Met. 1. C. 13.
Lib. 2. de sub-
ter.

Lib. 2. de The-
sto Naturæ.

Lib. 2. com.
Phys. cap. 6.

tam positivo quam privativo cogente, ascendunt, ad fœnum & herbas super terram procreandas, & ad parandum potum pro bestiis ac deinde ut ad mare seu locum unde exeunt revertantur, ut iterum fluant.

Vel sic.

Fontes sunt aquæ marinæ portio, à sua salitudine per porosam & sabulosam terræ substantiam expurgatæ, quæ virtute Spiritus divini terram implentis, sursum per occultas terræ venas seu meatus ad ejus superficiem usque scandens, fluminaque ad graminis multiplicationem & pro animantium terrestrium usum generans, ad mare properat, ut iterum circulem eundem per terram transitum perpetuo efficiat.

In quibus definitionibus, aqua simplex, sine ulla suæ substantiæ aut attenuatione aut condensatione aut figuræ alteratione videtur esse causâ fontium materialis. Causa verò efficiens est Spiritus divini virtus in proprietate duplici, ut capite sequenti declarabitur latius. Atque hinc dicit Salomon alibi: Sapientia erat apud Iehovam in principio viæ suæ, cuncta componens, quando roborabat fontes abyssi & ponebat mari statum. Porro David: Verbum Domini congregat sicut in utre aquas maris, ponens in Theauris abyssos: Denique causâ finalis, ut ait David loco antea citato, est, ut Flumina sic facta potum præbeant omnibus animantibus agri: Et, ut Moyses habet de pluvie beneficio, ad irrigandum terram &c.

Pro. 8. 22.

Ps. 32. 7.

Ps. 104. 10.

Deuter. 28. 11.

Venimus jam ad demonstrationem nostram ocularem.

CAPVT. IX.

In quo Salomonis de fontium & fluminum origine assertio partim osulari demonstratione & partim rationibus à veræ Philosophiæ fonte productis, approbatur atque sustinetur.

TE, erudite Lector, in præcedenti meo discursu certior feci, quod Spiritus Dei, annuatim in Elemento mundi infimi Catholico, virtute duplici agat; quarum una est dilatans seu rarefaciens, quæ in ejus positiva, manifesta, lucida, activa, & calida dispositione perficitur, arca Theauraria, cujus præcipuum est palatium seu Tabernaculum Solare, Divinitatis plenum; altera est contractiva, quæ in privativa & secreta sua dispositione est tenebrosa, frigida & fixa, cujus sedes & Theaurus præcipuus est circa polos mundi: ut pote, quæ cum sit in effectu, priori sive activæ illi contraria, Locum suum in mundi quartis, à Sole remotioribus sibi vendicat: ita, ut Spiritus vivificus, qui suam in Tabernaculo Solari sedem habet, suâ præsentia solummodo dilatando & in exilium relegando frigora Borealia in communi Elemento operatur, actusque Boreales, per viam Rarefactionis destruit; ita etiam per Solis absentiam, frigidus Polaris proprietatis Spiritus, dominium habebit in illa Elementi Catholici portione & per viam Condensationis omnes subtiles illos effectus in nihilum rediget, quos Lucis calor & virtus Solaris produxit. Exempli gratia, totum illud, quod tempore Hyemali in regionibus Meridionalibus, hoc est ultra lineam Equinoctialem, ab Arctico frigore (Sole tunc temporis in Hæmisphærio Boreali manente & ætatem nobiscum faciente) in Catholico Elemento producit, nimirum aëris condensatio, fontium elevatio, & aquarum multiplicatio, nivium, glaciæ & grandinis productio, herbarum, fructuum &

plantarum mortificatio &c. Sol in proxima sua illarum regionum visitatione, quæ erit, dum Borealis Hyems nobiscum regnabit, proprietate sui Spiritus rarefactiva, dilatativa & vivificativa destruet & alterabit, convertendo aërem spissum in subtilem, fontes deorsum, versus terræ viscera deprimendo, quæ hyeme in altum sublimabantur, dissolvendo nives, pruinas, glaciem, grandines; & ex corporibus fixis & opacis mobilia & transparentia, nimirum aquas, faciet: Spiritus arborum, plantarum, herbarum, ratione congelationis semimortuos revivificabit, corpora eorum moesta & quasi lugentia, vestimentis viridibus induet, floribus ea adornabit, ac tandem fructus salutiferos producet. Breviter, nihil est, quo Polaris illa Frigiditas, absentia Solis dominatur in uno Hæmisphærio, in cujus simile Solaris regionis opposita ætas, in eadem proportionemore contrario, non agit: Quod quidem ni esset, necesse foret, mundum quolibet anno debuisset aut suæ substantiæ augmentationem aut diminutionem pati, hoc est, ut quandoque major in quantitate & quandoque minor existeret. Sed, ut Salomon affirmat, quod mare non obstante assiduo fluminum in illud fluxu non redundat: ita, etiam si fontes in uno mundi hæmisphærio affurgant, necesse est, ut in Hæmisphærio opposito pari proportionemore descendant in terram & diminuantur. Similiter, tametsi aër mediante illa attenuatione, quæ per Domini Spiritum fit in Elemento Catholico sublunari, evolare solet, ab Hæmisphærio Æstivali in Hyemale: Tamen necesse est, ut ille aër ita rarefactus in

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

calido seu æstivali loco, eadem proportionē contrahatur & condensetur in frigido seu hyemali, qua erat antea dilatata & rarefacta. Porro etiam, si ultra lineam Æquinoctialem magnæ seu copiosæ accendant pluvie tempore Hyemali, sequeretur necessarium, ut in contraria proportionē magna siccitas abundaret in Hæmisphærio Boreali, tempore eodem æstivali. Præterea, quando nobis adest maximus calor æstivo spatio, illis ultra lineam Æquinoctialem, in hyemali statu, maximum aderit frigus, semper observando eandem in conditionibus mensuram & proportionem. Similiter, si nobis adest, Sole existente circa æquinoctialia, in quibus dies & noctes sunt temporis proportionē æquales, tunc illis etiam aderit ejusdem temperiei in frigore, & calore mensura. Atque hoc semper est more reciproco in Hæmisphærijs istis oppositis expectandum, nimirum, quod mundus, constans & idem perpetuo reperitur, hoc est, ut neque redundet, neque diminuatur aut in quantitate aut qualitate. Atque etiam potentia divina suos in Hæmisphærio suo effectus & actus in sede opposita eadem proportionē assidue producit: Nam quantum magis Spiritus seu aer vel aqua est in uno loco attenuata, tanto magis opus est, ut in alio condensetur. Hisce ergo, iudicio maturiore in loco priori consideratis, ad conclusionem meam practicam sic procedo: Et naturalis mea de hac re observatio est, quod aer Instrumenti Experimentalis vitro inclusus, sit hyemalis, seu in naturam hyemis convertitur dominio frigoris: Nam, ut primum ejus caput seu summitas ampla frigoris externi contactum persen-

tit; aer inclusus se ipsum immediate contrahet & constringet in locum angustiorē, & consequenter, quod aer densior & grossior reddatur, perspicuum est. Et quod res se ita habeat, ex aquæ in vitri collum elevatione, demonstratur: Nam nexus ille naturalis inter aerem & aquam est tam firmus, ut, si ille se contrahat in locum strictiorem, hæc, ut ratione suæ contiguitatis sequatur & sursum immediate elevetur, necesse est. Vnde redditur evidens, quod contractiva seu attractiva Spiritus Borealis seu potentie divinæ virtus, quæ in frigore manifestatur, primum aerem dilatatum contrahit & condensat, atque ita ille aer contractus attrahit aquas ad se, easque in altum elevat, idque sine ulla alteratione aquæ, quæ erat infra in instrumenti profundo, ita, ut in conclusione non sit nisi unica & eadem aqua. Ecce ergo ex hoc demonstratum habetis & probatum, quod sit in natura possibile, quod aqua illa possit in altum à terræ cavernis etiam ad montium cacumina elevari, quæ à mari nutritur, idque via & ratione naturali, sine aquæ in vaporem mutatione, ut Aristoteles vanè imaginatur, contra Axiomatis istius sensum: Frustra fit per plura quod fieri potest per pauciora. E regione videmus, in Instrumenti vitro, quod, si virtus aut in Sole aut ventis calidis rarefactiva seu dilatativa, summitatem vitri calefaciat, aut aerem externum reddat æstuosum, tunc aer intra vitrum se ipsum dilatabit & aquam in vitri collum frigoris actu elevatam, sua dilatatione precipitabit: atque etiam descensus aquæ aeris inclusi rarefactionem denotat.

CAPVT. X.

Quod actiones Contractionis & dilatationis & consequenter Attractionis & expulsionis aeris, instrumento Experimentalis vitro inclusi, cum effectibus Elevationis & depressionis aquæ, quæ ex ijs derivatur, convenienter aëri & aquæ Macroscopicis applicari queant.

Variæ profectò ortæ sunt inter Philosophos tam veteres, quam modernos, disputationes de possibilitate & ratione ascensus aquæ & terræ penetralibus, per ejus venas ad montium cacumina, inter quas una ab alia dissentire videtur: Ac in fine, si rem seriò, prout est, consideremus, earum nulla ad finem desideratum, vel ad completam hujus Mysterij enucleationem pervenit Plato in Phædro ex Socratis mente concludit & credit, maximum esse in terræ ventre hiatus sine fundamento & firmamento aqua immensa pleno, perpetuo sursum & deorsum agitata: Itaque eam in varios canales terræ, in utroque Hæmisphærio pertinentes urgeri, & ad fontes usque manare: At verò ipse in hac sua assertionem nullam causam pro hoc suo fig-

mento allegare videtur: Vnde aded ardua videbatur Aristoteli ista sui magistri sententia, ut ipsam repudiando, novam fontium & fluviorum prodreandorum rationem invenerit; dicendo, quod vapores ascendentes in aquam convertantur & fontes generent. Plinius duas assignat causas, cur aqua per terræ venas discurrens & summitate montium erumpat: quarum prima est, quod spiritu agatur occulto: secunda, quod terræ pondere exprimatur. Hujusce opinionis etiam sunt Seneca, qui facit Philosophum Thaletem suum autorem, atque ex recentioribus Bodinus: Sed, mirum est, quomodo hoc possit esse possibile, cum aqua sit super terram posita, & non è contrario: Vnde non est verisimile, quod aqua possit à terræ pondere comprimi, sed potius

potius terra aquae gravidine onerari. Scaliger ex modernis, putat, hanc aquarum expressionem & in altum elevationem fieri à maris compressione: Quoniam experientia invenit, aquam compressione ponderis alicujus lapidis in altum elevari atque extendi, atque, mare esse eminentius fontibus. Quod nec verisimile videtur. Quoniam, si mare aequè altum esset ac montes, universam terram submergeret: Alij aquas sursum vi stellarum trahi atque sublimari existimant. Albertus Magnus putat, vapores in terrae cavernis elevatos & reflexos, attrahere ad se aquam. Quidam volunt, quòd terra sit spongiosa ac ob istam rationem eam aquas ad superiora attollere sunt opinati. Denique sunt nonnulli, qui credunt, venas terrae haud aliter aquas Spiritu quodam ad sursum movere, quam sanguis in venis animalium sursum & undique agitari cernimus. In fine videmus, quotquot quasi Philosophi, tot de motu aquae fontanae sursum sententiae; quarum haud aliqua, veritatis rationem; imò quidem vix probabilitatis faciem prae se ferre videtur: quoniam genuinam & apertam illarum suarum opinionum rationem reddere haud queunt.

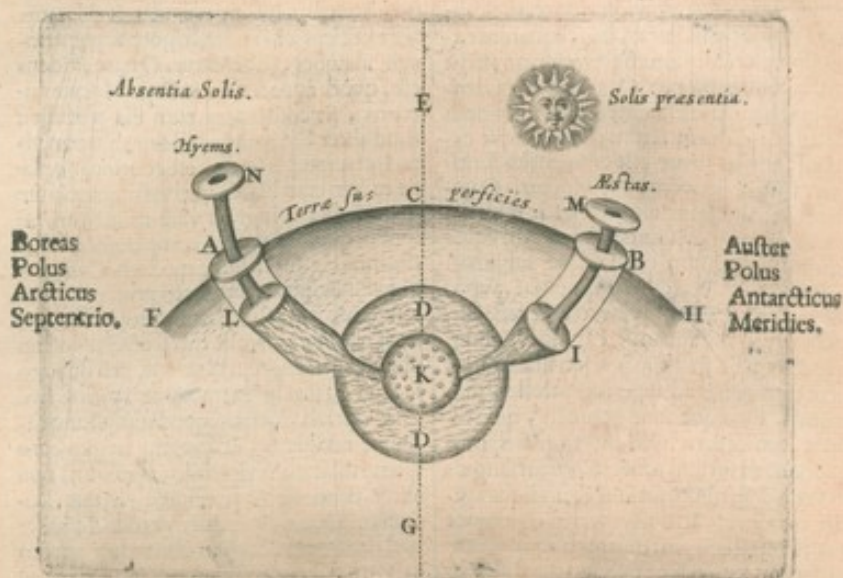
Quae autem sit mea hac in re sententia, paucis aperiam, quam idèd in publicum ego (licet Apostolorum Philosophorumque minimus) proferre haud erubescò, quoniam ipsam non modò rationibus à veritatis pharetra de promptis, sed etiam oculari experientia probare ac demonstrare conabor.

Debemus ergo considerare, ut prius est dictum, quòd Catholicus mundi aër & aqua impleat vastam cavitatem mundi: haud aliter, quam aër vitro Instrumenti inclusus concava ipsius viscera replet. Ita ut aqua fontana hujus mundi, è mari unico scaturiens, in terrae viscera penetrare & ipsius venas implere, seu meatus generales videtur, per quos attrahitur & elevatur usque ad montium fastigia iisdem medijs eademque virtute, quibus aqua vitro Instrumenti inclusa, ad summitatem usque matratij seu vitri sublimatur. Quibus etiam constat, relationem esse, quam proximam inter Haemisphaerij Borealis & illius Australis fontes: quoniam in praecedentibus indicatur, quòd aër Australis, nimirum ille, qui ultra lineam Aequinoctialem se habet, continuatur in sua consistentia homogenea, cum aère isto, qui est in Haemisphaerio no-

stro Boreali: ita, ut volatilis & dilatatus aër transiens à Meridie, frigore Septentrionali, in nubes condensetur. Quare evidens est, quòd aqua fontes in Septentrione nutriens, sit continuata cum illa meridiei: haud aliter, quam aqua ad summitatem vitri Instrumenti elevata, est continua & planè eadem cum illa, in imo vasis, quae ortum suum habet à magno vase in Instrumenti fundo, quod cum mari comparamus. Concludimus igitur in hunc modum. Cum fervidus Solis spiritus in aestatis profundo, aërem more intenso in haemisphaerio Boreali rarefacit, tunc aër ille ita rarefactus locum ubique spatiosorem quaerens, pro dilatato suo spiritu (uti in extractione Spiritus sive Olei Vitrioli videmus, quod rumpitur quòdoque recipiens, ut spatium largius, pro spiritu dilatato recipiendo, operiatur) non aliter deprimit & praecipitat fontium Boreali aquam, quam aër vitro inclusus semel dilatatus, deorsum observatur aquam in vitri collum exaltatam, detrudere ac praecipitare. Ex altera parte frigus, quod eodem tempore ratione absentiae Solis in Haemisphaerio Australi praedominatur, attrahit & attollit aquas fontium in illis regionibus sursum, idque per aëris Catholici in locum angustiores condensationem & contractionem: Haud aliter, ac in Instrumento nostro Experimentali videmus, frigora externa, aërem vitro inclusum, contrahere, in cujus contractione seu centrali attractione aqua vasis in fundo elevatur sursum. Vnde liquet, quòd duo se offerant, tam ad fontes deprimendos, quam eos exaltandos media: Nam, ut spiritus calidus aestivalis in uno Haemisphaerio per rarefactionem aëris detrudit aquas fontium inferius; sic Spiritus frigidus Hyemalis Haemisphaerij oppositi ipsas elevat & attrahit in altum: ita ut ex parte aestivali aquae fontium repellantur deorsum ab aère rarefacto, coganturque suam viam per terrae viscera versus partem hyemalem facere; atque etiam, ad opus illud facilius & citius perficiendum, frigus partis Hyemalis sursum ad se trahit fontium aquas, quas in parte, seu Haemisphaerio opposito aestivali depressit aër dilatatus. Denique adjuvat frigus Hyemale ad fontium elevationem per aëris contractionem, atque è regione adjuvat calor aestivalis ad eorum depressionem & in terrae viscera repercussionem.

Hujus rei demonstratio ocularis per Instrumentum.

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

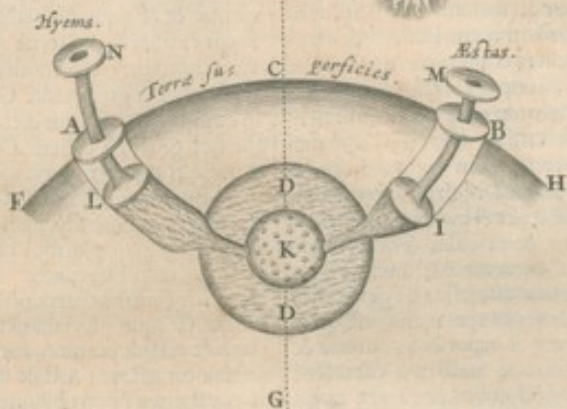

In qua figura E. F. G. sunt Hæmisphærium Septentrionale, in quo Sol est remotissimus & quasi absens, utpote in Capricorno, unde fit, ut in eo habitet Hyems, & in aëre, seu Catholico ejusdem elemento, Dominium habet frigus Boreale. E. H. G. sunt Hæmisphærium meridionale, cui Sol est præsens, & consequenter est æstatis sedes, ut pote in cujus aëre calor habet dominium. E. G. est linea Æquinoctialis, quæ distinguit Hæmisphærium Boreale ab Australi: A. B. sunt orificia venæ seu meatus Generalis in terra, duos fontes arguentia, quæ vena communicare videtur cum utroque Hæmisphærio: Nam continuus est ab orificio seu fonte, plaga Borealis A. transeundo per terræ viscera D. aqua marinâ à salitudine purgatâ plena, & viam suam faciendo ad plagam seu fontem Meridionalem B. Est ergo D. aqua maris per porosam terræ substantiam, in concavum terræ centrum quasi cribrata & à salitudine mundata, quæ communicat, tam cum fonte Septentrionali A. quàm illo Meridionali B. Concludo igitur, quod, cùm Elementum Hæmisphærij Borealis E. F. G. Catholicum seu aër est frigidus, à frigore statim contrahitur, & contractione ad se trahit atque elevat aquam in vena seu meatu terræ A. B. D. Comprehensam: Cujus nihilominus scaturigo & aqua marina D. Hoc (ut dixi) in Instrumento experimentalis per aquæ in vitro elevationem præsentia frigoris demonstratur: Nam quando frigidus externus aër, contraxerit per congelationem aërem vitri capiti & collo inclusum (quod caput & collum comparo ad venam, meatum, seu canalem in terra, quæ clausa esse debet, ut nullo modo expiret) tunc aqua in altum attolletur à vasta olla, aqua plenâ, in fundo instrumenti contenta, quâ ego aquæ marinæ purgatæ & cribratæ

confero. Ex altera parte tempore æstivo vel Australi, atque Orientali, hæmisphærium E. H. G. Vbi sol adest, aër Catholicus rarefactus est & aëris dilatatio circa fontes eorum, aquas gradatim præcipitat in aquæ ductum seu venam ejus Meridionalem versus terræ viscera B vel C. punctum. Vnde plerunque accidit, quod fontes æstatis tempore ferventissimi & siccissimi inveniuntur, aut penitus sicci aut admodum depressi. Denique I. K. & L. M. Designant fluminum à fontibus factorum, in mare regressum, ut iterum fluant. Iam verò dico, quod ratione depressionis aquarum in æstate Meridionali per attenuationem nimiam aëris, aquas ex illa parte deorsum detrudentis & elevationis earum in plaga frigida, per fortem aëris spissi & condensati attractionem, aqua est aptior plus minusve abundare in regione Hyemali, & è regione diminui in illa æstivali secundum majorem vel minorem frigoris & caloris in ijs dominationem. Hoc totum ex vitri Experimentalis observatione sat liquidd demonstratur: nimirum, quod dilatatione aëris majore vel minore, aqua plus minusve deorsum versus instrumenti fundum pellitur. At secundum proportionem frigoris dominantis in aëre externo aqua plus minusve in altum attollitur: Sed ostendam tibi aliud exemplum oculare hoc idem confirmans, videlicet ratione exaltationis aquæ ex una parte per attractionem & depressionis ejusdem, ex altera, per compressionem.

Imagemur Syringam aliquam duplicem, ad invicem in orificijs conjunctam, in cujus Orificiorum unione Globulus adest undique perforatus utrique orificio communis, atque iste Globulus in medio cavitatis undique aqua plenæ & ex omni parte exacte clausæ.

Hyems

*Absentia Solis.**Solis presentia.*

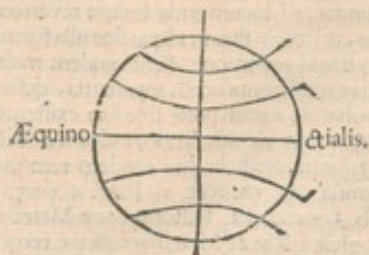
A. R. est syringa Hyemalis seu Borealis. B. K. est syringa aestivalis, quarum amborum orificia conveniunt & securè adaptantur in orificijs ad globulum perforatum K. qui in medio concavi D. D. aqua pleni & undique exactè clausi existit. Dicimus ergo, quòd, si in eadem proportionè compresor seu lingua Syringæ Meridionalis L. M. detrudatur deorsum à B. & syringæ Borealis linguae L. N. sursum attrahatur versus A. tunc necesse est, ut aqua duplici virtute in fontem A. Hæmisphærij Hyemalis elevetur, nimirum per attractionem A. sursum & per depressionem B. deorsum: Et tunc ad est D. D. quasi cisterna communis aqua plena, quæ est origo utriusque fontis, ut pote, quæ ipsis pabulum aqueum perpetuò administret: Nam (uti supra diximus) qua proportionè regnat & operatur frigus in Hyemalis hæmisphærij Elemento, eà etiam regnat & operatur calor in aestivalis hæmisphærij aëre: Et proinde sequitur, quòd quali proportionè detruditur aqua in Meridie, tali etiam elevatur in Septentrione, & per consequens deprimitur in meridie. Atque ita è contrariò, quando hyems adest in meridie & æstas in Septentrione. Ex istis ergo videmus evidenter, quòd sententia Salomonis est vera & indubitata: Nimirum, quòd omnia flumina, & consequenter fontes, intrant in mare & mare non redundat, ad locum unde exeunt revertuntur, ut iterum fluant, idque sine ulla formæ aquarum mutatione. Sunt quidem multa alia experimenta oculis apparentia, quibus probatur, aquam posse sine suæ existentie alteratione, à vasis fundo, in altum elevari: Quorum artificia duo eandem rem probantia cap. 12. sect. 1. Port. 4. part. 2. lib. 3. membri 2. Historiæ meteoro-logicæ: Vbi de Meteoris aqueis è terra in forma liquida scaturientibus, vel in terra residentibus depicta invenietis.

Sed, ut istam Aristotelis opinionem adhuc paulò exactius examinemus, quò vobis luculentius absurditates ejusdem exponamus: Si fontis materia esset vapor è terræ visceribus expirata, tunc necesse est ut talis conversio aquæ centralis in vaporem, debeat, à calore ingenti, terræ visceribus incluso, procedere, sine quo Abyssus seu congeries tanta aquarum frigidarum in vaporem resolvi nequeat. Sed si admitatur, ignem scilicet ingentem in terræ visceribus accendi, observetis velim, quanta sequeretur ex inde absurditas! Nam, primum fatetur, fontes æstate frigidiores esse, quàm hyeme, quoniam extremus æstatis calor includit & per antiperistasin proprietatem terræ frigidam conservat & auget. Quod, cum ita sit, ut ex fontium frigore tempore hyemali apparet. Tunc per hanc eandem rationem, frigus hoc in terra auctum, seu fortificata debet etiam æstivo tempore retinere, præservare & roborare calorem illum in centro terræ conclusum, qui est immediata illius vaporis fontem procreantis, causa: observetis, obsecro, conclusionem: Nam si ita sit, quòd calor in terra centralis, æstivo spatio sit major, tunc vapores magis tunc temporis abundarent: Nam, quò major est ignis, eò vapor & fumus aquæ erit grandior. Atque iterum ratione magni frigoris in terræ cavernis & fissuris contracti, vapores illi citius & facilius in guttas condensarentur: Vnde sequeretur, ut æstivali tempore fontes fierent eminentiores & aqua pleniores, atque idèd flumina frequentius tempore æstivali, quàm hyemali limites sua excederent, atque inundationes facerent: At totum hoc esse veritati dissentaneum testatur experientia. Sed obijcietur (sit scio) quòd stagna & lacus & similia loca humida observentur calere æstivali exsicari, & quomodo possibile est,

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

ut hoc fieret sursum, si virtute solis, aquam in vapores mutante, non attraherentur. Respondeo primum, ut antea, quod Sol non attrahit, sed rare facit solummodo, & tunc res rarefacta per se & ex propria inclinatione tendit sursum. Sed si Sol æstivalis humiditatem omnium lacuum & stagnorum & similium confumeret & in aërem converteret, tunc ex inde sequeretur, quod aër æstivo tempore redderetur densior & spissior ratione tantorum innumerabilium vaporum; cum è contra doceamur ex Instrumenti nostri Experimentalis intuitu, quod aër ei inclusus, præsentia solis attenuetur & rarefiat. Porro etiam major adhuc sequeretur Aristotelis error, nimirum in ipsius disciplina de generatione nubium: Nam ubi ejus opinio est, quod nubes generentur à vaporibus, ex terra & aqua virtute solis & Stellarum extractis, sequeretur, quod nubes & pluviae nobis æstivo tempore forent frequentiores, quàm hyeme. Sed hoc est æquè incongruum & à veritate, ut cætera alienū. Verū ego potius assero, quod, quoniam aër est magis rarus & tenuis æstate ratione præsentiae solis, cujus assidua actione attenuatur & rarefit aër: Idèò nubes sunt paucae æstivo tempore: Nam, (ut supra est demonstratum) nubes ex compressione aëris fiunt, atque aër iterum, sive Elementum Catholicum, cursu quodam circulari, Meteororum resolutione in primam suam materiam invisibilem (quæ erat aër) renovatur. Fateor equidem, nonnullas aquarum terrestrium partes dilatatione subtrahi, & per dilatationem ab Æstivali in Hyemale Hæmisphærium evolare: Sed ex altera parte assero, quod magna eorum portio in vapores minimè redacta, se ipsam aëris dilatati de pressione, & pororum terræ sitibundæ, quæ parata est ad eam imbibendam attractione, versus terræ viscera descendit, quousque iterum ab aëre frigoris Hyemalis actu condensato, terræque poros implente, extrahitur & in altum elevatur. Nam observamus, quod, si sit vas aliquod magnum sive dolium aqua Plenum, diu perdurabit, priusquam tota ejusdem aqua possit in vaporem calore solis redigi. Præterea certum est, quod sol soleat aquam diurno tempore rarefacere, ita, ut in forma vaporosa assurgas super terram, illud nocturno tempore residere observatur, uti in Nebulis & rore apparet. Hinc est, quod observamus, nebulas & rorem æstivali tempore esse frequentiores circa lacus & flumina. Nec tamen negare possumus, quod flumina ex copiosa pluvia limites suos exire cogantur, fontesque nonnulli præter consuetudinem augentur, ratione penetrationis superficialis aquæ pluvialis, in eorum venas per poros terræ. At istud fontium incrementum non est naturale, sed per accidens factum: Quemadmodum in fontibus minerali ali-

quo inscrlis, videre licet, qui extra usum medicinarum quandoque sunt, propter eorum cum aquis extraneis commercium & ad alterationem. At loquor ego de fontibus aquæ vivæ, quorum venæ sunt adeò clausæ & ab aquis pluvialibus securæ, ut aquas extraneas per terræ poros inspiratas vix admittant: Cujusmodi est fons ille Nemefianus Languidochiæ Galliæ, atque ille in comitatu Avenionis dictus la source, & ille non procul à civitate Orelensi Galliæ, & infiniti alij tam parvæquam notæ majoris, quorum omnium fluxus & augmentum est majus tempore Hyemali, tametsi satis sicco & pluvij pluribus haud plurimum obnoxio, esse observantur: Nec etiam intelligo de fontibus particularibus, qui plerumque ab aquis pluvialibus nutriuntur, & proinde cessant omnino, aut ut plurimum diminuantur æstate: Sed de illis generalibus & constanter (non obstante ætate admodum sicca) fluentibus, qui procul dubio relationem habent ad fontes hæmisphærij oppositi. Quare, ut diximus, flatus Australes tempore hyemali & consequenter nubes, quæ ex eorum consistentia generantur in Boreali Hæmisphærio, fieri partim ex vivo actu solari in Meridie, & privatione. Polari in Septentrione: Ita etiam fontes ex parte Meridiei ab aëre dilatato deprimuntur, & ex parte Boreali constringendo altius attrahuntur. Nonne est etiam res notatu digna, quod fontes animadvertantur esse imiores & occultiores, dum sol sit prope Æquinoctia? Nam est observatio ab ijs certissima, qui profontium inventionem effodiunt, quod si fons ille inventus sit vivus in eo tempore, erit in perpetuum tum postea durabilis: Ratio autem, quod fontes sunt tunc temporis adeò in terram immerfi, & quoniam aëris temperies est æqualis: Vnde recedente sole ab uno Hæmisphærio ad aliud, aquæ sunt in motu per viscera terræ ad locum oppositum: Nam tanta est actio solaris in puncto Æquinoctij, talisque æquinoctij proprietates; idque præcipuè dum Sol illud intersectat, quod res versus polos in altum elevatas, reddit pronas: Vti in oculari Magnetis observatione, videre licet, cui si stylum ferri sive aciei polo applicetur perpendiculariter erigatur: Si in loco circuli polaris, elevabitur etiā sed non ita perpendicu-

lariter. Si in parte Tropici, exurget, sed magis adhuc obliquè: At verò in parte lineæ Equinoctialis depressè Iacebit sine ulla elevatione; Demonstratio est ista. Quare non est mirum, si fontes tunc temporis, nimirum, dum Sol est circa Equinoctia, sint occultiores, tum propter eorum depressiones, partim ab Equinoctio, quòd eos magis congregat à terræ Hyemalis superficie, in ejus ventre eos præparans, pro hyeme opposito: Partim propter mitigationem frigoris hæmisphærij olim hyemalis, cujus erat, eos sursum attrahendo elevare: & partim propter diminutionem caloris Hæmisphærij olim æstivalis, cujus erat, fontes per aeris loci dilationem, deorsum pellere, ut ex speculi sive

Instrumenti nostri experimentalis diligenti observatione redditur manifestum. Verum quid pluribus opus est. 5. cum ex præcedentibus à nobis expressis, rei istius ratio enucleatè explicatur, nam si calor hæmisphærij æstivalis subtiliando aërem depri- mit aquas deorsum versus terræ viscera, frigus hæmisphærij oppositi constingendo & contrahendo aërem, eam à visceribus ad se elevat, tunc necesse est credere, quod per continuam operationem caloris æstivalis ex una parte & frigoris hyemalis ex altera, aquæ fontium in fine æstatis inveniantur imiores. Et in Visceribus terræ magis congregaræ, atque in hæmisphærium hyemale elevatæ: Sed jam ad Peripateticorum de fulgure & Tonitru opinionem procedam.

CAPVT. XI.

Fulgura & Tonitrua in isto capite secundum Aristotelis opinionem describuntur, quæ tum postea sacra scriptura testimonio confutatur.

Facta jam inquisitione in Philosophia Aristotelica, de ventorum, Nubium, nivium & fontium natura, hoc in loco opus est, ut animi ipsius de admirabili Fulguris & Tonitru ortu & conditione sententiam, explicem: Quippe, quæ sunt tantæ admirationis motu, ut speculationem ad eorum enucleationem profundissimam requirant: Opinio ergo Peripateticorum est, quòd causa materialis Tonitruorum atque fulgurum sit calida & sicca exhalatio è terra extracta & in mediam aeris regionem virtute solis & stellarum elevata; ubi partim ratione fortis nubium collisionis seu concussionis & partim per illam Antiperistasin, quæ est inter calidam exhalationis & frigidam regionis illius dispositionem, materia illa inflammabilis in nubis ventre sic coarctata accenditur, & violenter è suo carcere irrumpens, deorsum ratione suæ terrestretatis seu consistentiæ compactæ tendit: Concluditque, quòd violentiæ eruptionis ejusdem è nube, fiat sonitus, sive vox illa horrenda, quæ dicitur Tonitru. Hoc, inquam mentis Aristotelicæ de fulgure & Tonitru compendium. Et profectò videtur Aristoteles excusatione quodammodo dignus, si in isto negotio tam abstruso errat, quoniam extat dubium de fulguris & Tonitru ortu, haud facile à Philosophis resolvendum. Hinc ergo est, quòd ipsi non sibi in hujus rei naturæ inquisitione constare videantur: Nam Empedocles est opinatus, fulgura ex interceptione seu impedimento descensus radiorum solarium provenire; sed Anaxagoras vult, quòd sint ignis ætheræi portio, quæ descendit in nubis cavitate, in qua tum postea includitur, dicitque, quòd lux ista è nubis concavo gliscens, dicatur fulgur, & quòd effectus irruptionis ejusdem appelletur Tonitru: Alij credunt, istiusmodi corusca-

tiones igneas à ventorum calidorum collisione accidere, qui cum sint undequaque nubi inclusi. Atque in ea coarctati, ab ipsa accenduntur, & hinc inde provenit murmur illud, & nubium perturbatio: Iterum multi alij aliter de ipsis determinaverunt, ita, ut in hac re haud injuriâ sit dicendum; quot Philosophi, tot istiusmodi sententiæ. Iamque ad opinionem Aristotelis quòd spectat, est ipsa profectò veræ sapientiæ rudimentis adeò contraria seu contradictoria, quòd nonnulli ex fidelioribus suis discipulis Christianis, ei in hac ipsius opinionione omnimodè opposuerunt: Unde in Margarita Philosophorum hæc scripta habemus: Quidam Philosophi considerantes mirabilem Fulminis operationem, ipsum non opus naturæ, sed summi Dei effectum immediatum arbitrati sunt.

Marg. Philo-
sophi in cap-
de Fulmine.

Sed ad definitionis Aristotelicæ particularia veniamus: Dicit, quòd causa fulguris materialis è terra eliciatur, causas verò efficientes facit plures: Nam Agens, in ipsius elevatione, affirmat esse attractivam syderum virtutem. Porro agentia externa, in exhalationis accensione faciunt accidentia, nimirum collisionem & concussionem nubium oppositarum, atque Antiperistasin illam, quæ fit in inter exhalationis calorem & mediæ aeris regionis frigora: Nam, ex ijs exhalationis accensionem fieri concludit, ac tandem ostendit rationem, cur fulgura tendant deorsum, nimirum, quoniam materia eorum est terrestis, seu existentiæ compactæ: Meum autem erit quodlibet istorum particularium, ordine, idque tam rationibus, ex naturæ cista depromptis, quàm sacra scripturæ Autoritate confutare.

Pro materiali ejus fulgurum & Tonitruorum causa, quam ait esse calidam & siccam exhalationem, ex substantia terreæ compactam, & in altum calore astrorum

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

attractivo elevatam. Primum, videtur ipsa in oculis meis idem esse merè figmentum, quoniam probatur antea, syderum calorem facultate attractiva esse destitutum. Secundò, si exhalationi ventosæ (quæ est levis & non ita compacta, & per consequens non adeò disposita ad ascendendum & penetrandum ratione suæ subtilitatis in mediam aëris regionem) in eam regionem denegatur in troitus, multò minus prohibebitur istiusmodi exhalationis speciei in locum tam frigidum ingressus, quatenus ipsa est de substantia magis terrestri & compacta, ac de facili inflammatione, inflammabilis. Verùm ista ad hoc negotium perficiendum impossibilitas Autoritate sancta clarius exponetur. Fulgura (inquit Textus) procedunt à Throno: Et, Deus dicitur fulgurare lumine suo desuper, cardinesque maris operire. Atque iterum: Sternutatio ejus, splendor ignis, & oculi ejus, ut palpebræ diluculi. De ore ejus lampades procedunt, sicut tædæ ignis accensi, de naribus ejus procedit fumus, sicut ollæ succensæ atque ferventis: Halitus ejus prunas ardere facit, & flamma de ore ejus egreditur. Et alibi: Illexerunt corrusionem tuam orbi terræ: Ascendit fumus in ira ejus & ignis à facie ejus exarsit. Carbores succensit ab eo: Inclinauit coelos & descendit & caligo sub pedibus ejus: Et, ascendit super Cherubin & volavit super pennas ventorum, & posuit tenebras latibulum suum, in circuitu ejus Tabernaculum suum, tenebrosa aqua in nubibus aëris: Præ fulgore in conspectu ejus nubes transierunt, grando & carbores ignis. Et intonuit de coelo Dominus, & Atissimus dedit vocem suam: Grando & carbores ignis, & misit sagittas suas, & dissipavit eos: Fulgura multiplicavit & conturbavit eos &c: Quid? an colligimus ex istis, quòd istius materiæ corruscantis substantia esset à terra, vijs ab Aristotele effectis, extracta, nimirum vi stellarum? Aut ausus est quispiam literatus cogitare, in Christiano mundo versatus, quòd res tam abjecta & vilis momenti, qualis est terræ excrementum, à Patriarchis, Prophetis & Apostolis tantà audaciâ & sine ulla reverentia ascriberetur essentiali potestati Dei, & à sua præsentia & Throno, imò verò ab ipsius ore & facie derivari atque accendi? Nec non æstimabitur in ipsis impudentia inaudita, respectu Divinitatis rei, asseverare, Deum esse ignem consumentem, uti tam novo quàm veteri Testamento invenimus? Aut affirmaret, Propheta, quòd faceret Angelos suos ventos & ministros ignes urentes? Quàm viliter potuit diligens in mysterijs divinis speculator, de Angelorum & lucium spiritualium origine judicare, si substantiæ eorum materiales, essent meræ exhalationes accidentales? Iterum docemur quòd coelum seu aër sit The-saurus, ex quo venti, nubes, nives, grandines,

fulgura & Irides extrahuntur, & quòd hæ omnes proportionentur à Spiritu Dei ad placitum ejus obeundum. Vnde loco antea citatò: Deus sapientiâ suâ aptat pondus aëri & appendit nubes in mensura, facit pluviam statuta, & viam fulgetro tonitruum. Quibus apparet, quòd materia omnium Meteororum, sive sint aquosa sive ignea, ex substantia aërea seu Elementi sublunaris Catholici, per verbum aut sapientiam Dei extrahatur, & consequenter non ex terra, neque in isto negotio ulla attractione seu elevatione stellari opus est, cum pura fulguris substantia perpetuò in divina potentia & in arca ejus Theauraria reservatur, quo usque ille ipsam ad placitum suum perficiendum evocat, qui eam creavit. Nonne esset res admiratione digna, quòd tam immensa exhalationum copia uno eodemque tempore per accidens è terra in mediam aëris regionem elevaretur vi astrali, quemadmodum subitò eveniebat in exuberanti sulphuris super Sodomam & Gomorrhæam pluvia? Sed nostri Aristotelici replicabunt juxta eorum consuetudinem, hoc non fuisse naturaliter, sed miraculose factum: Respondeo, quòd negare neque, meteorò illud fuisse materiale: Erat enim ex sulphure & igne conflatum: Iam verò ab ipsis scire velim, ex quo sacrario seu Thesauro produceretur, & an stellæ ipsam à terra extraherent, & in mediam aëris regionem elevarent nec ne, aut an potius Deus eâ ex invisibili suo Thesauro aëreo evocaret: Nam D. Paulus ait, quòd visibilia essent prius ex invisilibus.

Secundò, quòd ad causam agentem seu efficientem attinet, in ea magis, quàm in ejus causa materiali peccat, uti ex prædicto Plaltes Regij sermone explicatur: Nam primum dicit, quòd agens, quòd attrahit & elevat exhalationem illam, sit virtus attractiva Solis & Stellarum, tunc imaginatur causam efficientem à materiæ accensione esse partim concussionem nubium, & partim discrasiam illam, quæ est inter caliditatem & siccitatem exhalationis & frigiditatem mediæ aëris regionis, quæ invicem oppugnantes efficiunt accensionem ignis illius, qui dicitur fulgur. Bone Deus! Quàm male conveniunt ista, & quàm confusum est istius chimæreæ inventionis Chaos, quæ causarum efficientium externarum multitudinè fingit, cum rei veritate non sit nisi unicum, illudque admirabile in isto negotio, quòd est admodum essentiali, internum & centrale, quòd movetur, quo & ubi vult, & operatur omnia in omnibus. Suntne omnia hæc superficialia, accidentalia & externa agētia primarij fulminum ac Tonitruum motores & animatores? Et tamen dicitur, quòd Deus animet & vivificet ea sua præsentia: Nā Textus prædictus Davidis habet: Ignis à facie ejus exarsit, carbores succensit sunt ab eo præ fulgore, in conspectu ejus nubes transierunt, fulgura multiplicavit &c: Et Iob. 36. Iob: Deus fulgurat lumine suo: Et alibi: iter-

Apoc. 4.

Iob. 36.

Iob. 41. 9.
10.

11.

12.

Ps. 17. 9.
10.

11.

12.

13.

14.

15.

Heb. 1.

Ps. 17. 9.

Iob. 36.

Job. 41. 29.

Sternutatio ejus splendor ignis, oculi ejus, ut ignis accensus, de naribus ejus succedit fumus. Halitus ejus prunas ardere facit, & flamma de ore ejus egreditur &c: Quibus manifestum redditur, quod fulgur sit actus immediatè à Deo & quasi virtus quædam, essentialiter ab ipso procedens, spiritumque mundanum Diaphanum induens & illustrans, non aliter, quam die creationis quarto, Tabernaculum suum Solare induerat. Et, in hoc sensu dixit David: Vestitur lumine quasi vestimento, non quod ipse sit fulgur, sed in fulgure & quasi lucida fulguris anima existat: Vnde aliqui:

Psal. 104. 2.

Lev. 20. 2.
Num. 11. 1.

In lumine numen, in numine lumen. Et Moyses: egressus ignis à Domino devoravit eos. Et alibi: accensus in eos ignis Domini, devoravit extremam castrorum partem. Et alibi: Ignis à Jehova egressus consumebat ducentos quinquaginta illos viros qui admoventur thui &c: Sic dicitur alibi: ignis consumens: Et alibi: ignis accensus est in furore meo, qui ardebit usque ad imum Sepulchrum, absumetque terram & proventum ejus & inflammat fundamentum montium &c: sic dicitur, quod ignis Dei à celo descenderit virtute Eliæ: Et alibi Dei præsentia montes, ut cera liquefunt. Hisce ergo consideratis, quid habemus nos Christiani ad

Num. 16. 35.
Deuter. 4. 24.Deuter. 32. 8.
22.
2 Reg. 1. 12.
Psal. 97.

agendum, ad mysticam fulguris creationem, cum superficialibus, accidentalibus & externis Peripateticorum agentibus? Aut cur motores aut animatores nescio quos in fulgure divinitus edito effingunt? Quid imaginabimur nos Christiani de doctrina Aristotelica, cum actum Dei immediatum in creaturis suis Angelicis, fingit esse tam vilem & frivolum, ac sunt adventitiæ fumorum elevationes à creaturis stellaribus, & concussiones nubium fortuito evenientes & conflictus inter frigora & calores factæ? Non erat equidem mirum, si (cum inventio ejus ipsum, in mysterij tanti momenti investigatione, fefellerit) coactus sit ea nobis proponere quæ oculis prudentum vix probabilia videntur, Nam, si mirabiles fulguris effectus consideremus, nimirum, quomodo ipsa vaginam illam penetrando liquefaciant ensē, crumenam perforant, sine ejusdem damno pecunias dissolvendo, dolium penetrent, vinumque absque sensibili vasis detrimento absorbent, ossa in pulpam resolvant, sine apparenti corporis animalis læsione; imò verò & quod amplius est intellectu & ratione, ad discipulos falsæ Aristotelis doctrinæ, opera istiusmodi mirabilia & timenda Dei, in contemptu & neglectu habentes, puniendos, sit prædiximus: Non possumus negare, quin Aristoteles in mundana solummodo sapientia esset versatus, & consequenter Sapientiæ veræ statutis penitus ignarus, quatenus ipse inconsultè satis, est imaginatus, fulgu-

ra non habere interna sua principia, sive agentia essentialissima, quæ ipsa faciunt operari & pro voto suo movere, ubi & quando volunt: haud aliter, ac supra adversus mentem ipsius probavi: quod ventus spiret, ubi vult: eodem plandè modò fulgura agitantur & feruntur pro placito & per consequentiam voluntate fruuntur, quippe, quorum agens centrale est Spiritus Sapientiæ ille, qui (ut Salomon ait) est omni re mobilior & Soli atque stellis claritate excellentior, & omni repenetrabilior: Hoc innuere videtur Job, ubi ait, Sapientia facit pluviam statura & viam Fulgetro Tonitruum. Hoc est, ipsa per spiritum suum animat, gubernat, & movere facit fulgura, qua via ei placuerit. Ac si quis diceret, quod homo moveatur ab anima ei à Deo inspiratâ, quò & quando vult. Quare indiscretè assignavit Aristoteles ad fulgurum compositionem & animationem, externam & adventitiā & non internā atque essentialē causam. Sed, ut ea quæ à me sunt dicta confirmem nimirum, quod sit ratio & intellectus in istiusmodi creaturis, quodque homines à Dei omnipotētia derogantes, & ejus Magnalia more Philosophiæ Ethnicæ in contemptu habentes, luant poenā, duos vobis Historias verissimas & meo tempore accidentes de hac re recitare mihi proposui: Quibus clarè manifestabitur, esse divinam in fulmine seu Fulgare voluntatem. In Hibernia duæ puellæ rusticæ à foro cujusdam oppidi domum redeunt: quarum una novos sibi calceos emerat, eosque manibus portabat: Hæ, inquam, per agros commigrantes, tonitru quodam horrendo in via deprehendebantur: Harum una erat timore percussa, Deumque inclamando arborem versus properabat; altera, alterius fugientis pusillanimitatem redarguens eamque ingenti cachinnoderis & more impio se gessit: Nam voces Tonitruorum in contemptu & derisione habens: quid, ait, times Tonitrua? & anum seu podicem altera manu percutiendo, eumque contra locum, à quo soni edebantur convertendo, osculetur Tonitru podicem, inquit, modò si calceos meos relinquit intactos, non curo: Vnde factum est, ut prior timore Dei & vocis ejus percita tutò evaserit, alteri verò anus & clunes integri fuerunt protenus dilacerati & dilaniati, atque ita blasphemā illa miserè mortua est: Sed, ut ad meritum insipientis Peripateticorum assertio- nis præmium jam intem. Quodam tempore mercatores quidam & nonnulli alij in societate cujusdam Peripatetici, ab Actu Oxoniensi cum cæteris tunc temporis venientes (juvenis bonæ indolis, qui in civitate Salopiæ degebat, in qua ludi magistri negociū susceperat, & pro ejus in Philosophia Aristotelica cognitione in pretio apud plurimos habebatur.) Hi (inquam) per amplam planitiem Salopiensem simul vias

Sap. 7.
Job. 28. 25.Historia
Prima.Secunda
Historia.

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

facientes, nubes densas cum sonis & tonitru ad ipsos appropinquantes animadvertunt: unde major eorum pars pavore haud minimo fuit perculsa. At juvenis iste, ut se ijs in Philosophia Peripatetica admodum versatum ostenderet, ipsos in casu tam perplexo consolari, & ne timerent, eis audacter suadet, affirmando, illud esse in natura commune, modoque adventitio contingens, narratque non tantum esse in eo periculi, utpote, quod generatur ex sola exhalatione calida & sicca ē terræ gremio, vi Solis & stellarum in mediam aëris regionem elevatam, & per Antiperistasis illam, quæ fit inter calorem exhalationis, & frigoris loci accensum; Sed Deus istius consilij impietate accensus, ostendebat auditoribus, rem longē aliter se habere, atque ipse prædicabat: Nam infelix iste vir, qui falsam Aristotelis doctrinam, in derogatione ab opere divino publicare est ausus, poenas luebat: Nam ipse solus inter cæteros fulgure erat subito exanimatus, reliquis solo stupore quodam attonitis, manentibus: Atque ita iusto Dei iudicio condemnata erat Aristotelis de hac re sententia. En & ecce (mi peripatetice Christiane) exempla notatu digna: Nonne vides ex istis motorem intellectualem divinamque voluntatem fulmini inesse? Nonne vides, hic infelicem & miserum mortalem, ob nimiam ejus in Philosophia Aristotelis confidentiam deperditum? Nam, si illam doctrinam seu Philosophiam, quæ super Sapientiam terrenam & Diabolicam est fundata rejecisset, & se cum reverentia veræ Sapientiae disciplinæ addixisset, procul dubio timore vero perculsus, ipsum, qui in Tonitru loquitur, revereri & cum socijs orare voluisset, ut iracundiæ suæ effectus abijs averteret, & subalarum suarum umbram se à percutiētibz, & lædentibus suis ministris præservaret, & tunc procul dubio, tum ille, tum cæteri, qui aderant, evasisent tutō. Tunc (dico) ipse rejiciendo figmenta Aristotelis, divinam in tonitru & fulgure potestatem ex scripturis collegisset, & quod sint ejus ministri, ad voluntatem suam perficiendam aptissimi. Nubes, inquit Iob, spargunt lumen suum, quæ cuncta lustrant, per circuitum: quocunque eas movet Voluntas Creantis agit, omne, quod præceperat illi superfaciem terræ, sive sit ad flagellum sive ad beneficentiam. Atque alibi: Fulgura nunquid mittis & revertentia tibi dicent, adsumus? Et Salomon: ibunt directē emissiones fulminum, & tanquam à bene curvato arcu ad metam, hoc est, ipsa fulgura animata à Deo, vadunt & emittuntur ab eo, in quo est eorū voluntas & operatur omnia: quod etiam evidenter ex Textu isto constat: Ascendit, ait, fumus de naribus Iehovæ, & ignis de ore ejus volavit; carbonēs succensī sunt ab eo, & inclinavit coelos & descendit & caligo sub pedibus ejus, & ascendit

super Cherubin, & lapsus est super pennas venti, posuit tenebras in circuitu suo latibulum, cribrans aquas de nubibus coelorum, præ fulgore in conspectu ejus, nubes succensæ sunt, carbonēs ignis volabant, tonabat de coelo Dominus & Excelsus dabat vocem suam, misit sagittas & dissipavit eos fulgur. Quo sermone arguitur, quod nulla sit causa essentialis efficiens, quæ est naturalis, sed, quod sit Deus solummodō in natura & extra naturam, qui operatur omnia: Nam in sermone præcedente non dicitur, quod aut nubes, aut ventus coruscationes suas emisissent, aut quod ignis descendit à Sole aut aliquo alio corpore coelesti, sed quod fumus egrederetur ex naribus Iehovæ & ignis ex ejus ore, neque dicitur, quod vapores aut exhalationes essent causæ nubium materiales, sed Iehova inclinavit coelos seu aërem nubefque congregabat ex aëre, juxta placitum suum; nec erat frigus mediæ aëris regionis causa agens, in accumulatione aëris in densam nubium massam, sed Iehova eas colligebat in sua privativa & contractiva proprietate: Nam Textus habet: Posuit tenebras in circuitu suo latibulum: nec erat causa aliqua Angelica efficiens, quæ ea per se fecit, sed Iehova ascendens super Cherubin seu spiritum Angelicum, eum animavit, & ad placitum suum præstandum exagitavit: nec erat ventus, qui erat per se motor. Sed Spiritus Cherubinicus à Iehova animatus & inflatus, qui ventum fecit movere: Neque erat locus illē tenebrosus pro secreto Iehovæ Tabernaculo merē à ventis Angelicis dispositus, sed Iehova movens super Cherubin, incitavit Cherubin ad movendum & inspirandum ventum ad nubes in aëre, & ex aëre colligendas: Neque fuit resolutiva Solis facultas, quæ nubes liquefecit in pluviam, sed Iehova cribrabat aquas de nubibus: Nec erat ulla nubium oppositarum Collisio aut Antiperistasis frigoris & caloris, quæ producebat fulgura aut nubium succensionem, sed fulgor & in explicabilis splendor suæ præsentiae: Nā verba Textus sunt: Præ fulgore in conspectu ejus nubes accensæ sunt: neque erat luctus ille contentiosus, qui erat factus inter ignem & aquam in nubis fissura, quæ vocem tam stupendam edidit: Sed erat vox Iehovæ, quæ tonabat de coelo mediante organo seu denso suo Tugurio: Erat, inquam, altissimus, qui edit vocem suam ē nube & fulgura sua emisit ad destruendos impios. Quod cum ita sit, quid operis habemus nos Christiani cum fictis causis Naturalibus, efficientibus per se agentibus: cum certum sit nobis & à Pagina sacra confirmatum, quod Deus operetur omnia in omnibus: Ad illam autem Peripateticorum distinctionem quod spectat, quæ est, quod causa agens sit vel principalis vel secundaria & subalterna, videtis ex Textu præcedente, quod pro nihilo & merō figmento habea-

2. Reg. 22. 8.

Iob. 28. 25.

Iob. 36.
5 p. 5. 22.

TUR

tur: Nam Sola efficiens causa in primo, secundo, tertio, & quarto organo seu instrumento erat Iehova: Erat enim ipse, qui inspiravit Cherubin; erat ipse, qui ascendit Cherubin, erat ipse, qui in ea super Cherubin animavit ventum, cribravit aquam è nubibus, ipsasque succendebat per sua fulgura à se ipso emissa: Denique tametsi pluribus utatur organis, tamen actus essentialis, qui operatur in & per ea, ab unica, sincera & simplici veritate seu identitate emanat: quæ non aliter comprehendit omnia in se, quàm Vnitas in Arithmetica numerum quemcunque: Nam semper Vnitas invenitur in primo, medio & ultimo; imò verò in omni loco numerorum. Variæ sunt aliarum historiæ de isto subiecto admirabiles, quas omnes, quoniam capite 20. Sect. 1. Portio 4. Part. 2. lib. 4. memb. 1. Historiæ meæ Meteorologicæ luculenter expressi, hoc in loco omittam.

Sed Peripatetici (sat scio) contra istam meam sententiam insurgent, replicantes, Metaphoricè fuisse in Scripturis dictum, Iehovam loqui & vocem suam emittere in Tonitru; & per consequens illud non esse realiter, pro ut se oculis obijcit, intelligendum: Quod si hoc esset verum, sequitur vocabula nubis, Nivis, grandinis &c. esse more Metaphorico intelligenda: Vnde pater, quod esset aut sermo realis aut non realis: si non realis, homines potius à veritate in errorem ducerentur: Sed Scriptura plena est huiusmodi sermone, quare certum est, quod tota Biblij Harmonia illud interpretatur, prout revera est: Iterum eorum aliqui, agnoscunt, sermones illos esse genuinos & reales, verum, dicunt illi, ubi Deus loquitur in Tonitru, ibi actus ille est miraculosus & non naturalis. Quibus respondeo cum ore Iobi: Pro irrigatione fatigat Deus densam nubem & dispergit lucem nubis suæ &c. quo redditur manifestum, quod Deus est Actor in usuali nubium congregatione, & facit eas instrumenta seu organa sua communia, ad vocem & sonos suos mundanis edendos; tam pro augmentatione & incremento fructuum animalium, quam pro punitione creaturarum: Vnde alibi: si consideraret homo extensiones densarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit super illud lucem suam, cum his judicaturus est populum & daturus cibum abunde. Etiam alibi adhuc claritis: Vide arcum & benedic ei, qui fecit illum, valde speciosus est in splendore suo, giravit cælum in circuitu Gloriæ ejus, manus Excelsi aptaverunt eam, imperio suo ac celerat nivem, & coruscationes emittit judicij sui: Propterea aperti sunt The-

fauri & evolarunt nebulae sicut aves, in magnitudine sua posuit nubes, & confracti sunt lapides grandinis, in conspectu ejus movebantur montes, & in voluntate sua spiravit Notus, Vox Tonitru ejus reverberavit terram, tempestas Aquilonis & congregatio spiritus aspergit nivem &c: Hæc Syriaci oratio arguere & probare videtur, quod Sola causa efficiens essentialis in generatione Meteororum, videlicet pluviae nivis, fulguris, nubis, grandinis, Tonitru, venti, Tempestatis &c: Sit ipsius Spiritus divini actus, atque etiam denotat, quod materialis eorum existentia sit aer: Quare dicit in conclusione: Congregatio Spiritus dispergit nivem: Hoc est ex aere congregato fit nubes & ex dissolutione nubis dispergitur undique nix: Denique nos certiores facit, quod manus seu Spiritus Dei non sit otiosus in talium operum productione, quæ Aristoteles vocat Naturalia, & consequenter operatur non modò, primariò & secundariò, sed Catholicè & omnino, hoc est, omnia in omnibus, ut ait Apostolus, tam in rerum generatione & præservatione quàm corruptione & destructione, idque non aberrando in sua actione à limitibus suæ Identitatis, sive Vnitatis divisione. Quare contra Aristotelis sententiam nullam aliam naturam agnosco ego, præter solum & unicum Deum in suis Creaturis, vel, si vultis, unicam naturam infinitam in qualibet re creata, quæ est solus actor omnium: Agnosco, inquam cum Apostolo,

1. Cor.

excludendo omnes Deos Ethnicorum sive in cælis sive in terris, quibus primariam aut secundariam aut tertianam actionem falsò attribunt; unum Deum Patrem, à quo omnia, & unicum Dominum Iesum Christum, per quem omnia: & præter hos nullam causam essentialem intelligo in machina mundana efficientem. Ad ultimam Definitionis Aristotelicæ clausulam qua asserit, fulgura deorsum moveri; quoniam materia, ex qua fiunt, est magis compacta & terrestris, respondeo, rationem istam suam esse nimis tam gyganteo Authore debilem & insufficientem: Nam eodem respectu inferre possumus, quod pulvis Bombardalis, cujus substantia est multò grossior & magis compacta, quàm est illa fulguris, debeat necessariò descendere deorsum: & tamen vidimus (experientia illorum locorum, quibus pulvis iste subijcitur, atque etiam in igne artificiali, quod virtus istius pulveris est tendere sursum. Iam verò venio ad veras Fulminis & Tonitru descriptiones, etiam à scripto totius veritatis nobis assignatas,

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

CAPVT. XII.

*Quomodo fulgura rectè à vero Philosopho & juxta sacræ
Scripturæ instituta sint describenda.*

Cum ergo ex capitis præcedentis discursu pateat, quod Aristoteles magnopere & immaniter in sua opinione & concepta tam in materiali, quam formali fulguris & Tonitruï causa erraverit, mihi hoc in loco pro capacitatis meæ exilis validitate, veram & genuinam illorum definitionem ex profundo sacrarum scripturarum mari expiscari liceat, ut ea ratione vobis sinceram ipsorum naturam originemque essentialem ostendam.

Fulgur est igneus quidam aer, qui ex cœlesti seu aëreo Dei Thesaurò extrahitur & fulgidâ ipsius præsentia animatur, inque terram & mare ad voluntatem ejus sive sit in creaturarum bonum sive detrimentum exequendam emittitur.

Vel sic.

Fulgur est coruscans quædam claritas è nubis, quasi Tugurij divini cavitæ procedens, quæ à Throno Iehovæ in terram & maria ad placitum ejus obeundum emittitur.

Quod si velimus fulgur cum omnibus suis accidentibus describere & consequenter totam Tonitruï essentiam (quæ est naturæ mixtæ) describere, illud ex Testimonio sancto hoc modo præstare possumus.

Fulgur est ignis consumens, qui accenditur à facie seu præsentia Iehovæ, ad cujus claritatis aspectum & contactum nubes transeunt, & altissimus tonat seu vocem suam è cœlo edit, sagittasque ad impiorum destructionem ejaculare solet.

Vel sic.

Fulgur est ignis evolâs ab ore Iehovæ, de super à Tentorio ejus emissus, in cujus conspectu aquæ seu nubes (utpote timentes & Abyssi quasi conturbatæ transeunt, voxque Tonitruï Iehovæ in rota movetur) atque carbonem ignei seu sagittæ ejus, ad voluntatem suam in cœlis & in terris exequendam ejaculantur.

Vel sic.

Fulgur atque etiam Coruscatio est lux quædam munda & nitida facta in superioribus nubibus, quas ventus transiens purgavit.

In prima fulguris descriptione manifestum habetis, quod causa ejus materialis sit aer, igneus locus, a quo de promitur est arca Dei Thesauraria seu cœlum: Causa formalis in eo explicatur, quod dicitur Spiritus seu aer igneus, Causam ejus efficientem facimus actum immediatum seu velle divinum: Denique causam finalem in eo detegimus, quod ad voluntatem Iehovæ vel ad mortalium flagellum & poenam, vel

ad misericordiam & benignitatem ipsi præbendam emittitur: Quod totum ex Testimonijs sanctis in capite præcedenti expressis luculenter confirmatur.

Secunda descriptio confirmatur à Pag. Apocal. 4. na Sacra: Fulgura, ait Textus, procedunt à Throno. Et alibi: Præ fulgore in conspectu ejus nubes transeunt. Et alibi: ignis ab ore ejus evolavit. Et: ab ore ejus, velut tædis præeuntibus & quasi halitus ejus carbonem accenderet, & flamma ab ore ejus prodiret. Et alibi: illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ. Porro: Iehova extendit nubes, quasi Tentorium suum & fulgurat lumine suo desuper, cardinesque maris operit.

Tertiæ verò descriptionis membra (quibus universa Tonitruï natura enucleatur) ex testimonijs sacris partim prædictis & partim sequentibus confirmamus. Et in primis causa Tonitruï materialis ex hisce exprimitur, videlicet, quod sit ignis exardens vel igneus aer, & per materiæ descriptionem ejus formam elicimus: Porro causam ipsius efficientem diximus esse Iehovæ irascentis spiritum: Effectum etiam illius agentis asseruimus esse nubium exagitationem & Tonitruï vocem; & tandem finem indicavimus esse ad voluntatem divinam in impiorum ruinam perficiendam: Confirmatio horum hujus descriptionis membrorum, est talis. Ait Psaltes: ascendit fumus in ira ejus & ignis à facie sua exarsit: Carbonem succensi sunt ab eo: inclinavit cœlos & descendit & caligo sub pedibus ejus &c: & posuit tenebras latibulum suum in circuitu ejus, Tabernaculum ejus tenebrosa aqua in nubibus aëris. Præ fulgore in conspectu ejus nubes transeunt, quando & carbonem ignis: intonuit de cœlo Dominus & Altissimus dedit vocem suam, grandinem & carbonem ignis & misit sagittas suas & dissipavit eos, fulgura multiplicavit, & conturbavit eos &c. In quorum siquidem verborum filo, omnia descriptionis præcedentis membra patefunt & confirmantur.

Quartæ descriptionis particulæ etiam ex præcedentis Textus autoritate statuuntur.

Ad quintæ autem confirmationem quod spectat, ea ex præcedentibus confirmatur: Porro etiam tertia & quarta hisce amplius fundavimus. Viderunt te aquæ (Deus) viderunt te aquæ & timuerunt, & turbatæ sunt abyssi: Multitudo sonitus aquarum, nubes dederunt vocem: Etenim sagittæ tuæ transeunt: Vox Tonitruï tui in rota, illuxerunt coruscationes tuæ orbi terræ.

Ultima descriptio confirmatur sic: Iam non

non respiciunt homines lucem, cum nitida est in superioribus nubibus, quas ventus transiens purgavit. Possumus etiam fulgura magis perspicue in natura Angelica describere: Verbi gratia.

Fulgura sunt ignes urentes, quos Deus creavit, ut sibi essent ad placitum seu voluntatem suam faciendam ministri.

psal. 104. 4.

Ait David: Qui facis Angelos tuos ventos & ministros tuos ignem urentem: Nam, scire debemus, quod, ut Cherubin, id est,

aëreus spiritus est animator ventorum non accensorum: Ita Seraphin, qui est spiritus igneus est animator fulgurum: Sed, quoniam alibi, nimirum sect. 1. Port. 4. part. 2. lib. 4. memb. 1. cap. 20. de Meteorologia seu Philosophia mea sacra de abstruso fulminis & Tonitruum interno Angelico, hoc est, de abscondita causa eorum efficiente, amplam effecimus mentionem, vos ad eum, si placeat, locum referam, ut ad Tonitruum descriptiones citius descendam.

CAPVT. XIII.

In quo Tonitruum secundum Bibliam sacri institutionem describuntur.

AD Tonitruum naturam quod attinet, eam, perspicue ex varijs scripturarum sacrarum locis colligimus, in hunc modum esse describendam.

Tonitruum est fragor in Tugurio Iehovæ, super quod, ipse lucem suam extendens radices maris tegit, terræque orbi illuminat, ut cum his iudicet populum & det cibum abunde.

Iob. 36.

Hinc dicit Iob: Si consideret homo extensiones densarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit super illud lucem suam, cum his iudicaturus est populum & daturus cibum abunde. In quo verborum filo tota prædicta descriptio elicitur: Nam ex eo patet, quod forma Tonitruum sit fragor; efficiens verò causa Lux Iehovæ; materiale verò organum nubes densa, quæ dicitur Tugurium Iehovæ: Hinc ergo aliter: Posuit tenebras latibulem suam in circuitu ejus, latibulum ejus tenebrosa aqua in nubibus aëris: Præ fulgore, in conspectu ejus nubes transierunt, & intonuit de cælo Dominus. Denique finis Tonitruorum & Fulgurum inibi declaratur, videlicet, quod sit ad iudicandum populum & ad dandum cibum abunde.

psal. 17.

Vel sic.

Tonitruum est vox Altissimi cum flamma & fulgure mixta à Deo ad conturbandos impios edita atque ordinata.

In qua, forma est, vox seu fragor cum sulphure: Efficiens causa, est ipse Iehovæ spiritus, & finis, ad impiorum flagellum. Confirmatur: Dominus de cælo Altissimus dedit vocem suam, grandinem & carbones ignis & misit sagittas suas & dissipavit eos, fulgura multiplicavit & conturbavit eos.

psal. 17. 15.

Vel sic.

Tonitruum est vox seu sonitus, à fulgure à Throno Dei procedens & à nubis cavitate, in aërem apertum, divino lumine, ad voluntatem suam vel in creaturæ malum, vel in bonum, tam in cælis, quam in terris exequendam emissus.

Vbi causa formalis est vox seu sonitus: efficiens est fulgor Dei; ac tandem finis est in benedictionem vel maledictionem creaturæ. Confirmantur autem sic: A Throno procedunt fulgura. Et alibi: Nunquid mit-

Apocal. 4.

Iob. 38. 38.

tis fulgura & ibunt & revertentia dicent tibi adsumus? Et alibi: Ascendit fumus in ira ejus & ignis à facie ejus exarsit. Et, alibi: Nubes & caligo in circuitu ejus, ignis ante ipsum procedit & inflammabit in circuitu ejus. Alluxerunt fulgura ejus orbi terræ: & alibi: Vocem dederunt nubes: etenim sagittæ tuæ transierunt, &c: Vbi per sagittas fulgura hoc in loco intelligit. Unde alibi: Ibunt directæ emissiones fulgurum, & tanquam à bene curvato arcu nubium.

psal. 17.

psal. 97. 2.

psal. 76.

sap. 5. 22.

Vel sic.

Tonitruum est vox Dei in nube elevata, impetu aquarum undique circumsepti & operati, antequam ignis præcedit & inflammatur in circuitu ejus.

Hinc ait Iob: Nunquid elevabis in nebula vocem tuam, & impetu aquarum operies te? Et alibi: Nubes & caligo in circuitu ejus: Ignis ante ipsum procedit & inflammabit in circuitu ejus.

Iob. 38. 34.

psal. 97. 2.

Vel sic.

Tonitruum est vox Dei, ad quam multitudinem aquarum dat in cælo, fulguraque & pluviam facit.

Hinc scriptum est: Ad vocem suam dat multitudinem aquarum in cælo, & elevat nebulas ab extremitatibus terræ, fulgura in pluviam facit, educit ventum à thesauris suis.

Ierem. 50. 5.

Vel sic.

Tonitruum est multitudo sonitus aquarum, seu vox nubium à Dei corruscationibus toti terrarum orbi illucens, effecta.

Vel sic.

Tonitruum est multitudinis aquarum aspectum Iehovæ timentium & perturbatarum sonitus: Vel vox seu fragor circumiens, quem dare solent nubes, quæ quidem vox immediatè à corruscationibus ex Throno Dei procedentibus, & à nubibus, quæ sunt Tugurium Dei, erumpentibus est edita seu procreata, ad voluntatem divinam exequendam.

In qua descriptione, materiale vocis huiusmodi, organum seu instrumentum est aqua, seu nubes aqueæ quasi timentes & perturbatæ, unde & vocem seu fragorem & sonitum dare solent, ob penetrativam illam potestatem, quæ lucidus & fulgidus Dei aspectus so-

P

lius

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

Phil. 17.

Phil. 76. 17.

lius mirabilium operatoris producit: Hinc dicitur: Præ fulgore in conspectu ejus nubes transierunt, grando & carbones ignis, intonuit de cœlo Dominus, & Altissimus dedit vocē suā. Et alibi: Viderunt te aquæ, Deus, & timuerunt & turbatae sunt Abyssi, multitudo sonitus aquarum, vocem dederunt nubes, vox Tonitruui tui in rota: Causa etiam formalis in eò describitur, quòd cum fragore & corruscationibus fiat. Causa efficiens videntur esse fulgura, seu potius igneus Dei aspectus, ipsa fulgura animans, & ad metam à Deo ordinatam dirigens: Unde fulgura sunt quasi instrumenta Dei in iracundia sua, ut gladius est instrumentum hominis percutientis, ubi tali ense percussisse dicimus, & non ensē: Quare ipsum Deum solum in rebus mundanis actorem, ipsorum Tonitruorum Patrem dicimus, qui emittit fulgura, quasi sagittas suas à Throno suo. Finem posuimus esse ad voluntatem divinam perficiendam.

Vel denique in hunc modum.

Tonitru est vox seu loquela, seu eloquium, seu sonus ab ore Iehovæ procediens, quod sub toto cœlo, cum luce, super terminos seu oras terræ dirigitur, Postquam rugit sonitus, seu tonat Deus voce excellentiæ suæ, & nō investigatur: Postquam audita fuerit vox ejus, qui tonans facit voce sua mirabilia.

Hanc sic confirmatam habemus, audite cū tremore, ait Iob, vocē seu loquelam vel, (ut alius interpretatur) eloquium ab ore Iehovæ egrediens, sub toto cœlo dirigit illud & lucem super terminos vel oras terræ, post cū rugit sonitus, tonat voce excellentiæ suæ & non investigatur, cum auditur vox ejus: Tonans Deus voce sua facit mirabiliter.

Iob. 37.

Ex hisce igitur evidenter apparet contra malefanas Ethnicorum opiniones, quòd neque sint exhalationes nec vapores cum illis, nec sol cum stellis, nec terra aut aqua nec Elementa, neque natura creata, sed solus Deus, qui est omnium mirabilium operator, qui est efficiens horum mirabilium causa immediata: Quod etiam, uti videtis, à sacro scripto habetis confirmatum, ne cum Ethnicis, hoc opus, aut naturæ imaginariæ, aut Elementis, aut Elementatis illa attribuatis, quæ Creatori in primis ante omnia sunt attribuenda. Quare concludere, quòd summa est in Philosophis Christiani nomine insignitis, imprudentia; Imò verò dementia haud recuperabilis, fidem tantam in vanis & mendacibus Ethnicorum de fulgure & tonitru opinionibus ponere, quibus homines tonitrua & fulgura esse quasi res adventitias, & naturali aëris seu cœli intemperie orta, & minimè divinitus emissa, facile persuadentur: Atque ita effectum solummodò respicientes, illum falsò pro causa efficiente attinuerunt, ac si æquum ac religiosum esset, opera à Deo Creatore effecta, creaturis ascribere. Quare, sciatis velim, me

hoc in loco more haud temerario, sed sedulo, seridè & bonis fundamentis stipatum scripsisse: Ut pote cui etiam & alij Philosophi, me longè in abstrusiori Iehovæ mysterio profundiores, astipulari videntur: Quippe, qui considerantes admirabilem Fulminis naturam, & abstrusam cæterorum Meteororum generandorum rationem animadvertentes, ea non opera naturæ alijus secundariæ, cujus famam peripatetici tot laudibus videntur celebrare, sed immediatos summi Dei actus cum scripturis esse arbitrantur. Concludimus igitur, quòd sit evidens, opinionem Peripateticorum, tam Christianorum quam Ethnicorum esse errandam, longèque à veritate distantem; Quippe, quæ dicit, fulgura nihil esse aliud, præter calidas & siccas exhalationes, ex terra extractas, & in mediam aëris regionem, attractiva solis & stellarum virtute, elevatas, quæ nubi densæ inclusæ, partim collisione nubium, partimque per Antiperistasin, quæ est inter loci frigora & suum proprium calorem, accenduntur; cujus tum postea flammæ ex nube eruptione, coguntur tonitrua. Velim, ut quilibet sagax Christianus diligenter observet ex ijs quæ sunt antea dicta, utrum Tempestatis, Turbinis, & Tonitruorum mysterium ex re tam pauci momenti atque æstimationis dependeat, ac Aristoteles nobis tradidit, vel è regione, an potius ex inscrutabili profunditatis divinæ abyssu non emergat, cum fulgura, tradantur à veritatis fonte, esse ignea Iehovæ tædæ, & lumina, quæ ab ejus Throno emanant: & cum Tonitrua dicantur voces, verba & eloquia Altissimi &c: Atque ob istam rationem Iehova istiusmodi Philosophorum mundanorum audaciam reprehendens, qui tantoperè actiones ipsius arcanas præjudicare, & se ipsos præcipitanter in causarum essentialium Mysteriorum Meteorologicorum profundum, sine assistentia & ductu divini spiritus immergere præsumunt, & mundum vix probabilibus seducere intendunt, ei persuadentes, ut credat, quòd arcana talia Dei Magnalia, à rebus tam stultis & inanibus, & secundum suæ phantasie imaginationem partis procedant. Eos in Turbine in hæc verba alloqui videtur: Auribus percipite & considerate mirabilia Dei fortis nostri, cum disponat Deus de illis, cum splendeat Lux nubis? Sive: Nostine de libramentis dense nubis, mirabilis Dei perfecti scientijs? Quæ nam est via, qua in partes diffilit Lux? Cujus utero egressa est glacies? Aut pruina cœli quis genuit? Quæ nam via itur, ubi habitat Lux, & tenebrarum ubi est locus? Quis dedit vehementissimo imbri cursum & viam sonantis tonitruui? Quis est pluvie Pater? Vel quis genuit stillas roris? Nunquid elevabis in nebula vocem tuam & impetus aquarum operiet te? &c: Hoc, inquam, dicit Iehova Iobo è turbi-

Iob. 38.

è turbine, & multò magis iactabundis huius mundi Philosophis, sapientiæ veræ disciplinæ inexpertibus, illos deridendo & obijungendo, præ inani ipsorum præsumptione: & præcipuè indigitare videtur, ipsos Peripateticos, qui prohtentur se omnia prædicta Dei arcana sine ullo divinæ sapientiæ instinctu intelligere, cum è regione, se ex eorum scriptis & doctrina, veræ Meteorologiæ ignaros, sapientibus veris declarant: Vir, Aristotele longè sapientior, ait: Quis hominum cognoscit consilium Dei? Nam, ratiocinationes mortalium sunt timidae, & instabiles cogitationes eorum: In festum enim corruptioni corpus, aggravat animam, & deprimit terrena habitatio mentem plenam curis multis: & vix coniungimus ea, quæ in terra sunt: Quæ autem in cœlis sunt, quis investigabit, & consilium tuum quis noverit, nisi tu dederis sapientiam & miseris Sanctum tuum spiritum è locis altissimis? Sic enim correctæ sunt eorum, quæ in terra sunt, semitæ, itaque sapientiâ fuerunt salvati &c: Ex quibus aureis Salomonis verbis colligimus, primum, quòd Philosophi Ethnici fuerunt mysteriorum & operationum Dei arcanarum igna-

ri: Vt pote, in veræ sapientiæ rudimentis minime instructi, cuius instinctu & directione, sapientes verè ad magnalium Dei cognitionem pervenerunt, ut testatur ^{Sap. 7.} Salomon, qui factus est, se cognitionem, mediante isto spiritu habuisse, virium Elementorum & naturarum ventorum &c: Deinde, quòd veræ sapientiæ disciplina, & Philosophiæ sanctæ subiectum, non sit in Philosophia Aristotelis inveniendâ, sed in libro totius veritatis, id est, Biblio sacro, quippe, quod est vivum verbi revelati exemplar. Tertio, quòd maxima est in Christianis dementia, veritatem ibi quærere, ubi non est inveniendâ: Intelligo in operibus Gentilium seu Ethnorum: quod in eo manifestatur, quoniam ipsa radicitus contradicunt veritati scripturarum, atque ob istam rationem eorum sapientiâ pronuntiatur ab Apostolo Iacobo, esse terrena, animalis & Diabolica: Verbum sapientibus ^{Iac. 3.} factum est. Pro vero Lapidis Ceraunei, sive fulminaris ac Iridis cœlestis atque aliorum Meteororum ortu seu origine, vos ad Philosophiam meam sacram seu Meteorologiam refero, ubi ea more Theo-Philosophico descripta inveniatis.

Conclusio istius sectionis primæ, in qua, fidelis omnibus pijs Christianis admonitio facta est, ut à Philosophia mundana abstineant, & firmiter sapientiæ, quæ à sacris scripturis docetur, idque ob rationis in isto Epilogo expressas adhæreant.

Liceat mihi jam in istius sectionis conclusione (ô vos Europæi, qui tam serè & tanto Zelo vitam vestram in Religione Christiana conteritis) ut calami mei argutiam & orationis meæ filum ad vos convertam, qui falsâ Aristotelis doctrinâ seducti, putatis Meteora, ac præcipuè fulgura & tonitrua esse res naturaliter contingentes, & per consequens, parvi aut nullius momenti aut æstimationis, ut pote aut à calida aut à frigida in aère intemperie productas: Vos sedulo obsecro, ut Christiano more consideretis & observetis admonitionem istam, quam vobis pro ultimo ad istam sectionem Vale, commendo, obtestorque, ut assertionem meam antedictam, neque cachinnis aut derisione, neque contemptu rejiciatis, ut pote, qua vobis sufficenter & luculenter est probatum, quòd venti, Turbines & tempestates & fulgura & Tonitrua, imò verò & alia omnia Meteora quæcunque, sint opera manus Dei immediatæ: Nam isto meo conamine non modò vobis consolationem & salutem asseretis, dum terribilis nubium fragor, seu vox & eloquium Iohovæ, cum fulgure tremendo, & Turbines atque tempestates stupendæ adfunt, in animum revocando peccata vestra, & poenitentia ducti, ad Deum cordialiter & humiliter orando, ut ea in iracundia & severitate sua non ju-

dicet, sed etiam honorem & gloriam ei attribuyendo, qui ab alto tonando, & sonos suos horrendos, tempestates, turbines, ventos, diluvia, cometas, grandines, nives & alia Meteora stupenda emittendo mirabiliter, tam ad flagellum, quàm ad beneficentiam creaturarum, operatur. Velim ergo, ut ingenuè sciatis, quòd sapientes mundi istius sæculi Christiani, Philosophorum videlicet Ethnorum asseclæ, sunt aded ad hunc usque diem à sapientia huius mundi occæcati, & imaginationibus suis decepti, ut fidem adhibere nesciant, quòd Deus mediante suo verbo, immediatè operetur omnia in cœlo & in terra: Cum nihilominus pro certo à scripturis est determinatum, ipsum in una eademque essentia, licet proprietate diversa, efficere omnia per suum verbum, mediantibus suis creaturis, quibus utitur loco organorum, in quibus agit pro placito suo: Nonne, obsecro, est istud eorum tenens sive assertio, Authoritati sacre opposita & contradictoria, quæ dicit, quòd quamvis sint, qui dicantur Dij sive in cœlis sive in terra; nobis tamen unus Pater, à quo omnia & unus Dominus, Christus Iesus, per quem omnia: Sed non omnes istam habent scientiam &c: Ex quibus verbis colligere possitis, quòd, tametsi nos mundani hoc vel illud opus attribuimus aut An-

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

gelis, aut stellis, aut ventis, aut naturæ ali-
cui creatæ secundum Ethnicorum doctri-
nam: Tamen tales Philosophi veri Chri-
stiani, qualis erat D. Paulus, agnos-
cunt non nisi unicum Deum, à quo
omnia in mundo sunt secundum pla-
citum suum ordinata, & unicum verbum
essentiale, nimirum Iesum Christum,
per quem solummodo & non per ali-
quam creaturam mundanam, res seu actio
qualibet à Deo Patre ordinata, immedia-
te in effectum ducitur. Quod omne, ta-
meti veris Christianis pro mera veritate
habeatur, tamen Philosophis & sapien-
tibus huius mundi, doctrina ista à sapi-
entia cœlesti procedens, rejicitur & pro
vanitate habetur. Et quare? Quoniam;
ut ait Textus præcedens, omnes non ha-
bent istam scientiam: Quippe, qui ma-
gis respiciunt (ut ait scriptura) tenebras,
quam lucem: vanam dico istius mundi sa-
pientiam, quæ est terrena, animalis &
Diabolica juxta sententiam D. Iacobi:
Vel, ut D. Paulus habet, mera stultitia
coram Deo, quam illam, quæ est de su-
pra à Patre Luminis, & sic erraverunt in
imaginationibus suis. Vobis ergo exco-
rde meo suadeo, qui in Biblij sacri in-
quisitione versati estis & spiritualiter in le-
ge Domini nostri Iesu Christi versami-
ni, atque enutriti estis, ut vobiscum con-
cipiatis atque iterum iterumque resolu-
tis, quod Deus imprimis primam omnium
rerum consistentiam, nimirum naturam
humidam sive aquas, mediante verbo suo
creaverit, & quod ipsæ manent & subsi-
stunt in verbo & per verbum in eodem
statu humido sive madido, quo fuerunt à
mundi origine etiam ad hunc usque diem.
Et, quod ex aquis suis Catholicis, per
verbum suum coelos & terram creaverit,
quæ etiam ad hunc usque diem firmiter
in sua existentia atque essentia per verbum
consistent: Ut testatur D. Petrus. Epist.
2. cap. 3. Præterea mediante eodem ver-
bo produxit lucem in cœlo, atque etiam
solem, lunam ac stellas cum cæteris mun-
di creaturis, ut sibi loco organorum di-
versorum, in quibus juxta placitum su-
um operaretur tam in cœlo, quam in terra
inservirent: Quæ omnes moventur &
agunt in & per verbum Dei, & in con-
clusionem probatur, Deum solum medi-
ante suo verbo operari omnia in omni-
bus, ut ait Apostolus. Quod cum ita sit,
scire velim libenter, ubi sit Physica illa
Peripateticorum natura, cui formam &
actum distinctum essentialem ex se & per
se assignant? Profecto certissimum est,
nullum esse talem actorem Catholicum,
qualem somniaverunt Peripatetici, sed est
solum Dei verbum, seu Christus ille Ca-
tholicus & omnia implens (ut ait Aposto-
lus) una æterna sapientia, quæ replet or-
bem terrarum (ut Salomon affirmat) unus
in corruptibilis sapientiæ spiritus, qui in

est omni rei, qui operatur omnia in om-
nibus: Vnde sequitur, quod sine eo ni-
hil aut agere aut movere aut existere que-
at.

Quatenus igitur aer est pars cœlestis
consistentiæ, sequitur, quod à Deo per
ipsius verbum sit factus, & quod in ipso
verbo ad hunc usque diem quasi natet,
quippe, quod comprehendit omnia, ut
pote, quæ in eo perpetuè constant, ut
testatur scripturæ: Vnde sequitur, quod
ipse à verbo & per verbum movetur pro
placito ordinantis: Imò verò in aère,
cum sit Dei Thesaurus seu arca Dei The-
sauraria, sunt multa sacraria, ex quibus me-
diante verbo, quod ab Angelis Dei, poten-
tibus robore, efficitur (ut testatur David)
varia Meteororum genera assidue procre-
antur; Quemadmodum probatum est an-
teà, quæ diversorum Angelorum seu spi-
rituum ventis præsidentium, gubernatio-
ni committuntur; Qui etiam secundum
suam existentiam ex aère creantur, & in
aère mediante verbo morantur & per con-
sequens moventur & agunt in verbo, seu
in & per unum & eundem spiritum divi-
num, quem Propheta Ezechiel, sic vo-
lente Deo, à quatuor ventis ad ossa mor-
tua resuscitanda vocavit, cujus admini-
sterio & ductu (verbo eos movente & in
eos operante) omnes species Meteorolo-
gica generantur & sensibilibus producun-
tur in aère; Imò verò omnes tempesta-
tes mirabiles, quæ mundo eveniunt, ef-
ficiunt. Atque hinc est, quod Psaltes
dixerit: Qui facis Angelos ventos, &
ministros tuos ignem urentem. Et alibi:
Dei currum duæ sunt myriades, multa
millia Angelorum, Dominus cum illis est,
Dominus Sinai in Sanctuario habitans.
Hi ergo spiritus, qui in respectu eorum
externi ab aère erant facti, officia sua
cum summa diligentia in aère exercent,
& secundum divinam ordinationem mo-
vente in ijs verbo circa tempestates, nubes,
pluvias, nives, grandines, pruinas, glaciem,
fulgura, Tonitrua, cometas, Chasmata, in-
undationes, calores, frigora, siccitates, hu-
miditates & omnia alia, quæ in aère ver-
sari solent: Hinc ergo testatur Revela-
tor, quod ordinatione divina quatuor An-
geli, super quatuor angulos seu cardines
terræ constituantur præsides, quibus im-
perium super quatuor mundi ventos ha-
bentibus erat assignatum, terræ & aquis
& arboribus & fructibus nocere: Sed, ibi-
dem dicitur, quod isti præsides Angelici
non habuissent potestatem, damnosam sive
tempestuosam suam violentiam exercere
& exequi in terram & aquas, quousque An-
gelus ille Imperialis, qui ascendebat ab O-
rientem, illis agendi atque movendi veni-
am concessisset, hoc est, nisi à verbo
(quod magnus alibi dicitur Angelus, qui
se ipsum nominavit Alpha & Omega)
ad tale opus agerentur & incitaren-
tur.

Psalm. 104. 4.

Psalm. 67. 18.

Apoec. 7. 1. 2.

Apocal. 1.

Iohann. 1.

Ephes.

Sap. 1.

Sap. 12. 1.

tur. Nonne ex precedentibus (testante Davide & libro Regum) intelleximus, quod Deus inclinando caelos descenderit, & ascenderit super Cherubin, id est, aëreum Angelum, & mediante eo, Verbum Dei efficiens volaverit super alas venti & nubes contraxerit & accenderit eas, & fulguraverit & tonaverit de caelo: & aquas & nubibus cribraverit & carbones fecerit in aëre volare &c. ? Sed totum hoc Philosophis Ethnicis erat incognitum, atque ob istam rationem disciplina ista veritatis, à Christianis ipsorum discipulis, penitus rejicitur vel saltem negligitur: quippe, in quorum dictis & scriptis falsus Aristotelis spiritus Dominium habet, primumque in eorum scientia sibi vendicare videtur locum Tametsi ergo ista mea admonitio apparebit fortasse ijs, qui firmiter & obstinaciter suis imaginationibus Chimerijs, & subtilibus Aristotelis documentis adherent, vilis, vana, ridiculosa & minimae aut nullius aestimationis. Tamen istiusmodi farinae homines scire atque mente clariore intelligere velim, quod ipsa sit res maximi momenti & consequentiae in statu Christiano, utpote, quae concernit honorem & Majestatem Dei. Nam, mediante ea, veri Christiani reales & essentialiter tempestatum atque aliarum Dei operationum mirabilium causas, fundamentaliter addiscere possunt, atque exinde intelligere, quod non casu aut fortuito eveniant aut aliquo actu proprio & ipsis naturaliter insito, ut Ethnici phantastici in suis scriptis finxerunt: Sed, quod est providentiae divinae sacrario seu ejus Thesauro producuntur, & deorsum, mediantibus ministris Angelicis per verbi divini actum immittuntur, vel ad impiorum afflictionem & flagellum, aut ad peccatorum suorum recordationem, ut poenitentia tandem praeter timore ducti respiciant: Et quandoque ad creatorum beneficentiam, & ad cibum pro ipsis comparandum: Vnde Iob: si consideret homo extensiones densarum nubium, fragores in Tugurio illius, extendit super illud lucem suam, cum his judicaturus est populum & daturus cibum. Quo innuit, tempestates fieri tam ad judicandum, & puniendum populum, quam ad dandum ipsis nutrimentum: Quare, ipsi terrefacti cum vocem seu eloquium Domini ab alto in tonitru audient & indignationis ipsius flammam & coruscationes timide intueantur aut inundationes ex nimia vel pluvia vel nive praeter rationem exsurgentes, vel Cometas cum aëre corrupto terrore percussi percipiant, ad poenitentiam exinde inducantur seque humiliter coram Deo prostantes preces ad creatorem omnium effundant, ejusque auxilium in tanta necessitate & periculo humiliter & poenitenter implorent: illum supplicando, ut tempestatis furorem mitiget, & ipsius malitiam à se suisque pro misericordia sua & pro amore

Filij sui Iesus Christi avertat, ministrorumque suorum tam aquosorum, quam igneosorum & ventosorum rabiem supprimat, ac tandem, ut ipsis tempora atque aërem mitiorem & clementiorem cum imbris fertilioribus concedat, & quod familiae suae & domesticis & animalibus & jumentis, cum fructibus terrae ad cibum ordinatis, benedicat & à violentia Angelorum tempestuosorum & malevolorum, qui sunt, irae ipsius instrumenta, defendat. E regione, qui istud meum consilium, quod fundatur super veram sapientiam, negliget, & cum porro vel suae in luto seu caeno versari gestiet, & documentis sapientiae mundanae (quae est stultitia coram Deo) firmiter adhaerebit, & per consequens vult, quod magnalia Dei Meteorologica in mundum contingenter & per accidens ac sine ullo interno principio agente eveniant, atque ob istam rationem ea, quatenus communiter in cursu naturali evenientia negliget, ac proinde illa neque (uti Christianum decet) timebit, neque ipsum, qui est eorum author & creator immediatus agnoscat, est meritò inter ipsos numerandus, quos sapiens istiusmodi sermonis filo indigitat: Vani (inquit) sunt omnes homines, in quibus non inest scientia Dei, & de ijs, qui videntur boni non potuerunt intelligere eum, qui est, neque operibus attendentes agnoverunt, quis esset artifex. Et Apostolus de istiusmodi: Revelatur ira Dei de caelo super omnem impietatem & injustitiam hominum eorum, qui veritatem Dei in injustitia detinent: Invisibilia enim ipsius à creatura mundi per ea, quae facta sunt, intellecta conspiciuntur, sempiterna quoque ejus virtus & divinitas, ita, ut sint inexcusabiles &c. Caveat, inquam, talis, ne in eum dirigat Deus fulgura sua directè, & quasi ab arcu bene gubernato: Nam sciat velim, quod fulgura non solum sensum habent, sed & ratione quadam mirabili & Angelica imbuuntur ad mandata divina ad versus impios & operum Divinorum contemptores exequenda. Fulgura (dicit Iob) nunquid mittis & ibunt & revertentia dicent, adsumus? Sit ei pro Exemplis puella illa Hiberniensis, quae pro suo contemptu & blasphemiam in eodem sui corporis loco, quem cachinnando elegit, erat miserabiliter percussa. Et Peripateticus ille Salopiensis, qui pro sua à divinae Majestatis actu derogatione, ut famam opinioni Aristotelis arrogaret, Solus inter ceteros itinerantes, in plano Salopiensi est exanimatus. Respiciat exempla alia potestatem divinam in tempestatibus arguentia, à me Sect. 1. port. 4. part. 2. lib. 4. Membri 1. cap. 20. expressa & videbit apertis oculis, quod Dei virtus & potentia insit Meteoris, & quod numinis divini contemptoribus ne parcant quidem.

SECTIONIS PRIMÆ, LIB. V.

EPILOGVS.

EX his, quæ in sectione hac prima sunt prolata (lector Christiane iudicio & eruditione prædite) immanem illam differentiam, quæ interest inter sapientiam mundanam (quam Apostolus facit meram stultitiam coram Deo) atque illam, quæ de cælo à Patre Luminis descendit (quæ est essentialis spiritus sapientiæ) oculis, ni fallor, apertis discernere queas, & consequenter videre liceat, quod Philosophia Peripatetica, quæ fundatur super sapientiam huius mundi, quatenus traditioni hominum & mundi Elementis, & non Christo seu Lapidi vero Angulari innititur est inanis fallacia, seu figmentum præstigiolum, & per consequens illa Patriarcharum, Prophetarum & Apostolorum Philosophia, quæ fundatur super Christum, seu Spiritum Dei Catholicum, in quo est plenitudo Divinitatis corporaliter, est unicè vera, realis & essentialis quæ immediatè descendit à Deo. Quare, pro conclusione vos Peripateticos Christianos in verbis istis ipsius Moysis (cujus Philosophiæ hac nostra est typus exactus) mihi alloqui liceat: Contestor bodie contra vos calum & terram, me vitam & mortem, bonum & malum, benedictionem & maledictionem proposuisse vobis: Quare eligite vitam, ut vos cum semine vestro vivatis & in cognitione atque intellectu veri Dei locupletes fiat: Nam in vera sapientia consistit sincera, pura & sancta Philosophia, in qua sita atque radicata est infallibilis rerum omnium scientia & disciplina: ut testatur Apostolus, dicens, quod in Christo sint omnes Thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi, & per consequens non in Philosophia illa Ethnica,

Beat. 30. 19.

Colof. 2. 3.

F I N I S.

Appendix quædam huic sectioni Philosophiæ Moysaicæ primæ annexa, ex volumine quodam Germanico Francofurti non multis ab hinc annis impresso, extracta, cui Titulus est (Tabula revelationis Majestatis divinæ capite primo Genescos comprehensæ) quæ acriter contra Ethnicorum Doctrinam ac Christianos ejusdem discipulos invehitur.

Proœmium Authoris.

Cum neminem mente sana præditum latere possit, quàm plurimos & quasi infinitos veritatis adversarios ubique in mundo versari, (nullus enim inimicus, scientiæ & sapientiæ veræ ignaro (cujus farinæ hominum ingens ubique terrarum disseminatur multitudo) deterior ac periculosior est inveniendus) necesse habeo credere, me, proprio & honesto hoc meo conamine veritatis causa suscepto, nil præter risum, cachinnos, opprobria, maledictiones, invectiones Satyricas atque omnium generum convitia, à mundanis partim ignorantia excæcatis, partimque Philosophia Peripatetica contaminatis radicaliter, loco mercedis ac præmij fore accepturum, ita, ut quid facerem aut quò me verterem haud quaquam intelligerem, nisi ipsam veritatem, cujus est omnia, imò verò ipsum Diabolum cum suis asseclis vincere, pro me pugnantem haberem. At quoniam haud minimò est homini calamitate circumsepto solamen, fidelem & Theodidactum in suis angustiis habere socium, qui sagittarum ex livoris & malevolentiae pharetra extraharum, & in eum maligniter emissarum, portionem sustinere, & labores ejus atque ictus in eum inflictos alleviare queat, ideo unum in isto meo conflictu elegi, virum, inquam, scientiâ admodum strenuum & me ipso millies profundius in Mysterijs Dei atque arcanis verbi ejus operationibus immersum, (nam quòd ego Theoricè & sola contemplatione ac diligenti sacrarum literarum lectione didici, hoc ille non solùm speculatione & lectione, sed etiam oculari praxi & reali in Tabula Sophorum inspectione instructus, intellexit, uti ipse in volumine suo antedicto asseverare videtur: Vnde & Ethnicorum errores & vanitates non modò luculenter & ad vivum in eo depinxit, sed etiam acriter adversus eas invehitur: Hinc ergo est, quòd membra nonnulla ex viri illius doctissimi operibus abstraxerim, quæ Ethnicorum librorum inanitatem, & Philosophiæ eorum vanitatem, ac Christianorum ejusdem discipulorum ineptias ad amissim & enucleatè detegunt, eaque in unum quasi fasciculum ideò colligavi, ac huic meæ sectioni Philosophiæ Moysaicæ primæ appendicem feci: inprimis, ut seculi istius malevolis indicarem, me primum non fuisse in istiusmodi pia reformatione motorem aut Authorem: ac deinde eò quòd voluminis illius Dominus, in omnibus mecum convenire & opinionibus meis exactè astipulari videtur: Agnoscit enim, omnia ex aqua originaliter fuisse facta: Fatetur, universa à verbo Dei creata, atque etiam num ad hunc usque diem in eo continuata, præservata, aucta, & multiplicata: Dicit, Deum sine creaturarum assistentia per Verbum operari omnia in omnibus, & consequenter nec ullam Ethnicorum naturam, nec causas earum aut secundarias aut tertianas admittit: Narrat aërem seu universum cœlum esse aquam (unde ego illum pro Elemento Catholico habeo) eumque Verbo Dei, mediantibus organis Angelicis duci. Porro ait, quod Angeli movente verbo omnia Meteororum ac Tempestatum genera, in & ex aëre, quasi arca Dei Thesauraria producant: Concluditque, Verbum movere Angelos, Angelos ventum, & ventum aërem, uti in Appen-

SECTIONIS PRIMÆ APPENDIX

dice ista sequenti latius apparebit. Profecto haud minima erat mihi in lucubrationibus hisce meis consolatio, me virum tam solidā doctrinā præditum & in profundis Dei Mysterijs adeo versatum habuisse in tanti momenti negotio comitem, mihiq; in uno eodemque subiecto tam concinnē convenientem. Sed quid mirum, cum in solidissimum & unicē verum fundamentum, lapidem nimirum Angularem Christum Iesum super ædificavimus ambo.

Membrum hujus appendicis primum, ex capite sexto libri sexti Tabulæ revelationis Majestatis Divinæ, Capite primo Geneseos comprehensæ extractum: in quo Author, Ethnicorum doctrinam Christianosque ejusdem discipulos acriter reprehendit.

Scripta Ethnicorum adeo palmam in Christianorum Scholis obtinuerunt, ut ipsi ludimagistri parum vel nihil de Biblicis veteris & novi Testamenti scriptis sciant aut intelligant: eū tamen Deus in prima sanctione sua, qua cum Moyse & Israëlitis collocutus est, jussit junioribus & provectioribus omnique adeo populo timorem Dei inculcare; ut nimirum ipsum solum invocarent, & præcepta, ordinationes atque sanctiones ejus observarent: Etenim minister ejus Moyse, ex mandato divino universum populum Israeliticum sic alloquebatur. Hæc sunt præcepta, mores, & jura, quæ Dominus Deus vester mandavit, ut ego vos doceam & vos discatis & faciatis ea in regione, in quam proficiscimini occupaturi illam, ut timeas Dominum Deum tuum & observes omnia ejus mandata & præcepta, quæ injungo tibi & filiis ac nepotibus tuis per omnē vitam vestram, quo vivatis diu. Audi Israël & observa, ut facias illud, quod Deus tibi dat in mandatis, quo bene tibi sit & valde multipliceris, sicuti locutus est tibi Deus Patrum tuorum, in regione, ubi est lac & mel. Audi Israël Dominus Deus tuus unus est, dilige Dominum Deum tuum ex toto corde & tota anima & ex omnibus viribus: Et verba illa, quæ tibi hodie præcipio semper observabuntur in corde tuo, & filiis tuis ea annuntiabis & recordaberis illorum, & loqueris de illis, quando fueris in domo tua vel ambulaveris in via, quando sederis vel assurrexeris & alligabis ea pro signo ad manum tuam & erunt tibi in memoriam præ oculis, ac describes ea in postibus januæ tuæ. Timebis Dominum Deum tuū & illi soli servies. Non jurabis per nomē ejus neque alienos Deos coles populorū istorū, qui vos circumdederunt. Etenim Dominus Deus tuus est Deus zelotes in medio vestrum, ne exardeat ira Domini super te & consumat te de facie terræ: Non tentabitis Dominum Deum vestrum.

Deut. 6.

Hic videtis (mi Christiani) qua ratione Deus aperuit Ludum vel scholam filijs suis, jubendo nimirum, ut infantibus quoque timor & præcepta Domini statim ab ipsis cunabulis proponantur & inculcentur; quinimod etiam, ut in pectore suo præcepta divina secum circumferant, recordentur eorum & loquantur de illis, sive sedent domi, sub tectis suis, sive peregrē per loca aliena transeant, vehantur aut equitent, sive dormiant, sive ambulent, sive surgant. Nec solum recordari debent eorum, sed etiam ea ad actum deducere & omnibus viribus vitam suam secundum illa instituerē: Et, nequando obliviscantur eorum, sed in præsentī memoria semper illa secum circumferant, jubentur præcepta divina pro signo alligare ad manus suas & in perpetuam memoriam describere ea in parietibus ædium & postibus januarum suarum. Quod si verò præceptis illis divinis non sint obtemperaturi, sed insuper adhuc tentaturi Deum, quasi non seriō res ageretur, vel nulla poena transgressoribus foret infligenda, minatur illis Deus in eum casum, sævissimas & gravissimas poenas, quod velit eos delere de facie terræ. Quamvis hæc sunt rectissime à Deo ordinata; attamen vos multas inanes ac futes rationes in contrarium allegatis, astruentes, quod juniores istiusmodi res arduas de Deo & præceptis divinis nec percipere, nec intelligere, multo minus ad usum transferre possint; ac propterea illis faciliōra & minus ardua proponenda, videlicet Fabulæ Æsopi, disticha Catonis, Bucolica Virgilij, alia Ethnicorum scripta, quæ huc usque in scholis Christianorum quotidiana ac usitata fuerunt, quippe quæ melius juventuti conveniant: atque præterea etiam perlegendas esse illis animi causā, Comedias Terentij & Plauti, ac tradendos etiam libros sancti Aristotelis, in quibus tractat de rebus naturalibus & supernaturalibus, ac de essentia Dei, describens simul ordine mundum ac cælum: Ex istis nimirum libris posse juniores haurire Dei & creaturarum divinarum

narum ac totius mundi cognitionem. Tum verò postea jactis hisce fundamentis promovendam esse eandem juventutem ad scripta Rhetorum, Ethnicorum, & exercendum in recitationibus orationum publicarum, quod reddatur tantò animosior, & ut possit ea, quæ de rebus naturalibus & super naturalibus, atque etiam de Dei essentia & de creaturis divinis ac mundo addidit, alijs vicissim constanter & magno animo proponere: Quo demum facto, putatis liberos illos vestros eo modo imbutos atque institutos, esse optimos ac doctis simos oratores & concionatores, ita quidè, ut nemo eos valeat disputando ac edisserendo vincere vel superare. Ad quæ tamen scire debetis, quod erretis toto cælo, siquidem nec scripturas nec virtutem Dei sciatis. Anne adeò sagaces estis, & per spicaces, & tamen non intelligitis, quid Deus à vobis requirat? Neque enim animadvertitis, quod multò majori ac difficiliore labore exscriptis Ethnicorum ineptiæ illæ pueris inculcentur, quam si in timore Dei & præceptis divinis erudiantur. Etenim, si infans quatuor vel quinque annorum legere discat decalogum, & memoria eum retineat, suo satis fecit officio. Postea breves illis interpretationes sunt tradendæ, ut exerceant illas ad invicem per quæstiones & responsiones: Et quamvis hæc omnia per infantiam non satis intelligant, tamen eam inde utilitatem percipiunt, ut possint ea retinere firmâ memoriâ, usque dum adolescant, maturum judiciû consequantur, & in verum eorum sensum ac intellectum inquirant; Quinimò etiam præterea assuescunt hac ratione ab ineunte ætate loqui de Deo, & alios de eo differentes audire. His postmodum altiora possunt in lege divina, in Prophetis, & Psalmis facillè proponi & inculcari atque simul etiam interpretationes eorundem tradi, ita ut per accuratam & quotidianam exercitationem, illa omnia melius & rectius percipiant, intelligant & memoriâ retineant, cum nullis circa ea ineptijs Ethnicis distraherentur & impediuntur. Atque hæc quidem piè peraguntur: Hujusmodi informationi largitur Deus Spiritum Sanctum & benedictionem divinam, artem, scientiam & intellectum. Verùm vos hæc omnia dimittitis, & producitis vestros Doctores Ethnicos, circa eos oportet vos multum laboris & molestiæ proferre, antequam doctrinam illam Ethnicam liberis & discipulis vestris possitis inculcare, atque simul etiam discipuli vestri plurimum temporis, & vel decem, viginti, & nonnunquam etiam triginta annos consumunt, priusquam subtiles illas, alios circumveniendi technas imbibant & addiscant: Quibus tamen omnibus ita plavè perceptis, ut nihil amplius restet, quod non pernoverint, non multò sunt doctiores, quàm Michael ille germanus, & neque Deum neque creaturas ejus cognos-

cant, nec aliud quicquam de illis sciunt, quàm quod gramen est viride, quod vacca sit varijs distincta coloribus, quod equus sit scutulatus, quod aqua sit humida, & quod Deus sit talis, qualem ipsum esse ex traditionibus Ethnicorum somniant, ac quod mundus sit æternus.

Hæc & similia phaleratis suis sophisticationibus adeò norunt pingere & exornare, ut vel somnolentum etiam canem valeant per ea ex cineribus provocare: Cum interim ne minimi quidem grani des *Maganvicens* proprietates & virtutes, vel minima saltem ex parte cognoscant. Et tamen docti nihilominus haberi volunt, ac disputare de Deo ac operibus ejus, in quibus revera magis cæci sunt, quàm lucem fugiens talpa: ô miseri & occaecati! An non veremini disputare de Deo & operibus ejus, quæ non novistis? Neque enim quisquam novit Deum, nisi solus Spiritus Dei. Quoniam igitur vos tanquam veri Ethnici Spiritum Domini non habetis, atque ea etiam de causa Deum non cognoscitis, quomodo de Deo & creaturis ejus ullo solidæ veritatis fundamento differetis aut scribetis? Etenim hic attendendum est ad illud, quærite primum regnum Dei ac justitiam ejus & reliqua omnia adjicientur vobis. Sed vos Deum & doctrinam ejus deseruistis, & loco ejus filijs vestris ac discipulis Ethnicam doctrinam proposuistis ac inculcastis, & propterea Deus vos in erroribus vestris reliquit, ita ut per illam vestram doctrinam Spiritum Sanctum non habeatis: Sed per lectionem Scriptorum Ethnicorum in loco Spiritus Sancti Spiritum immundum in scholas vestras invitatis, qui etiam vobis fideliter assitit & opera vestra promovet, quo & vos & discipulos vestros in potestatem suam & sub coronam vel jugum potius imperij sui pertrahat & redigat. Quamvis enim in scholis vestris decantetis canticulam illam. Veni Sancte Spiritus, & postmodum discipulis vestris per integrum diem scripta Ethnicorum summo studio prælegentes, speretis venturum ad vos Spiritum sanctum: Attamen non ille, sed loco illius idolum vestrum Diabolus, ad vos venit: Ille vobis in scholis vestris opitulatur, ut pote, cujus instrumenta estis, quamdiu libros illos Ethnicos tractatis: Sed vos replicatis, haberi etiam simul apud vos scholas alias, in quibus scriptura sacra prælegatur, ne scilicet in altrotro defectus aliquis deprehendatur. Etenim aliquas etiam scholas habendas esse, in quibus Philosophica tractentur, ea quidem, quæ omnium optimè Ethnici descripserint, neque enim hauriri ea ex sacris scripturis posse: Sed postea demum, quando quis plenè ex Ethnicorum scriptis Philosophica præcepta addidit, facillè eum evadere Doctorem excellentissimum. Paginæ sacræ,

Matth. 22.

Marc. 12.

SECTIONI PRIMÆ, APPENDIX

Baruch. 3.

o fatuos delirantes! Quis uspiam Spiritum immundorum suggerit vobis Philosophiam, vel, uti eam vocatis sapientiam, apud Diabolum & filios ejus ac desertores Dei Ethnicos esse querendam? Cùm tamen Deus ipse attestetur, se solum esse verum fontem & scaturiginem sapientiae. An verò non satis superque intellexistis, Deum unicam duntaxat scholam aperuisse, in qua iusserit se solum timeri, mandata sua observari & sibi soli inserviri? Quomodò hæc conveniunt, quòd conamini habere scholam sacrarum literarum, atque simul etiam ipsi Diabolo extruere scholam Ethnicam? Neque enim potestis servire Deo & Diabolo. Ad hæc etiam schola illa vestra, quam Theologiam dicitis, formam non habet deo placentem: Etenim nullum vos in eo Doctorem admittitis, nisi scriptorum Ethnicorū rudimenta prima, & vel omnimodè etiam fundamenta totaliter ac plenè perceperit atque imbiberit; Quippe hunc demum idoneum esse ad docendam sacram scripturam asseveratis, ita quidem, ut Diabolus in utraque hac schola vestra modo horrendo ad clavum sedeat & manifestè homines ac publicè circumveniat & ad se alliciat. Proinde vos ipsi, o miserrimi discipuli, hæc aliquando altius considerate, excutite hoc jugum Diabolicum, deserite scholas vestras impias, & convertimini ad Deum vestrum, & maxime idoneum ludimoderatorem, qui ipse vobis ultro scientiam, artes ac sapientiam; Imò etiam Spiritum Sanctum & vitam æternam offert ac pollicetur: Etenim videtis, quòd in scholis istis Ethnicis, timor Domini & præcepta ac mandata Divina neque ad manum alligantur, neque parietibus & postibus vel januis inscribantur, uti alioquin Deus ad perpetuam istorum memoriam fieri iussit, multoque minus aliquem vel domi vel ruri, vel inter dormiendum vel inter ambulandum vel inter surgendum recordari illorum, aut loquide illis: sed contrarium potius est ante oculos, quòd nimirum omnes omnino aedes, parietes, cœnacula, fenestræ, januæ, pottes, libri, pocula, patinæ, orbiculi, cultri, gladij, frameæ & annuli, Ethnicorum sapientum sententijs ac dictarijs, loco Dei, atque timoris & præceptorum divinatorum sunt completi, ne scilicet domini rerum istarum, obliviscantur unquam Doctoris sui & doctrinæ ejus. Hoc jam verè est impudenter Deum ac Dominum suum tentare. Etenim, dum loco scholarum Deo aperiendarum Ethnicas scholas isti homines erigunt, atque hac ratione Deum blasphemant, autumantes, apud eum non agi hoc negotium seridè nec cordi illi esse: Ac proinde se quoque propter hanc suam mandati divini transgressionem, nulli penitus poenæ subjugandos esse, tentant hoc ipso, Deum quando nimirum pro concessi-

one Spiritus Sancti eum invocant, atque interim diabolicam doctrinam tentant: quocirca etiam juravit Dominus, se istos blasphematores atque tentatores deleturum de facie terræ.

Schola ista prædicta, quam Deus ipse instituit, esse debebat veluti Mater & origo Ecclesiæ suæ Israeliticæ: Vnde etiam tot Sacerdotes, Levitæ, Cantores & Diaconi proveniunt. Illi doctrinam Divinam unà cum Prophetis & politicis sanctionibus in Ecclesia Dei: Inde à Moyse usque ad adventum Christi legerunt, docuerunt, & didicerunt, ita quidem, ut etiam ex istis omnibus virtute Dei omnes ipsius creaturas cognoverint plenissimè, & tantam sibi comparaverint sapientiam, qua certò præciverunt futurum, ut Messias verus Dei Filius ex Virgine in Bethlehem Judæ nasceretur: Et postmodum quando natus erat Christus, & suo tempore ad templum ascendit, ibi ille Doctores invenit ac discipulos legentes ac docentes Moysen & Prophetas, absque omni depravatione & corruptela ac mixtura doctrinæ Ethnicæ. Quia autem credere volebant, verum Messiam jam exhibitum esse & legem atque Prophetas in Christo illo præsentem metam ac terminum suum attingisse, idcirco Christus Ecclesiam illam Judaicam in Christianam Ecclesiam transformavit, loco circumcisionis Baptismum instituit, & novas scholas & Doctores introduxit. Atque illi etiam unanimiter contra Ethnicorum doctrinam & eorundem Idololatricam sunt concionati, & populum ad solum Christum remiserunt, illum nimirum esse verum Deum cum Patre & Spiritu Sancto, pari Majestate, gloria & potentia: ac humanitatem veram illum peccatorum nostrorum causâ assumpsisse, & crucifixum esse pro peccatis nostris, atque hac ratione à morte æterna nos redemisse, tertia quoque die resurrexisse à mortuis, ascendisse in cœlum, sedere ad dextram Dei, unde venturus sit judicare vivos & mortuos. Hæc doctrina tempore duodecim Apostolorum, & post eorum discessum longo tempore, in pleno fuit vigore, explosa omni Ethnicorum Doctrinâ & plurimis etiam librorum eorum combustis, donec tandem perversi illi Ethnici, qui etiam ante Christum natum extra Dei Ecclesiam in pretio & Auctoritate fuerunt, rursus sese per libros suos apud Christianos insinuaverunt atque sese ipsis immiscuerunt & venenum suum inter ipsos seminaverunt, ac Sophisticationibus suis multos Christianos à semel agnita & recepta fide Christiana averterunt, atque præterea omnes Christianorum scholas libris suis repleverunt, uti hoc quotidie in oculis omnium hisce nostris temporibus observatur: Tantum enim Satan Ethnicis illis Sophis-

phismatum technis obtinuit, ut non solum multos Christianos à vera fide seduxerit, Sed insuper etiam illos, qui erant residui, tanto dementiae malo excaverit, ut Ethnicos illos libros in scholis suis ferant, & radices agere permittant ac tantopere illis delectentur, ut persuaderi illis nulla ratione possit, ut tollant illos & summoveant ex scholis, atque veras Dei scholas, sublatis illis, aperiant & instituant. Proinde ut error iste abominandus & horrenda obominatio ex Christiana Ecclesia tandem aliquando extirpetur & scholae ab illis repurgentur, magistratus in illud serid animadvertit, & ludimagistros coget, libros ejusmodi Ethnicos abolere & igne consumere. Quo facto verbum Dei strenue crescat & firmiter permanebit, non secus ac tempore Pauli factum est in Epheso, ubi libri quàm plurimi comburebantur: Et enim, si quis avertere & summo vere voluerit malum, necesse est, ut causam mali tollat. Si vis, ne infans aliquis cultro laedatur, adimendus erit ei cultellus & removendus. Quando quidem igitur per libros Ethnicos tantum Ecclesiae Christianae damnum infertur, merito omnes Principes debent in id incumbere sedulo, ut primo quoque tempore doctrinam Ethnicorum & libros eorundem ex scholis suis tollant & summoveant, igneque comburant, & severe & sub gravissimae poenae comminatione impressionem eorum atque distractionem prohibeant & interdiciant: Ac praeterea etiam cum doctis, peritis ac prudentibus viris consultationem atque deliberationem suscipiant, qua ratione possunt ubique locorum scholae ad praescriptum mandati Divini institui ac aperiri, in quibus solus timor Dei & praecepta divina una cum Prophetis, Psalmis, Evangelij ac politicis sanctionibus Moysis, doceantur & praelegantur. In illud etiam simul summo studio & accurata diligentia serio animadvertendum est, ne clanculum & intra privatos parietes rursus venenum illud & Sophisticatio Ethnicorum aliquibus obrepat, atque hac ratione totum negotium vicissim evertat. Hoc modo resisti possit diabolo, quod minus valeret tantum & tam miserandum malum in Ecclesia Christiana excitare. Etenim omnia ipsius opera sunt inania, nec quicquam aliud somniat, praeter solam inanitatem, qua homines à Deo abducit. A quo monitos vos velim, qui estis discipuli. Porro hoc etiam auditu mirum est, quod Iudaei, Turcae, Ethnici libros nostros tantopere oderint, ut non solum non legant illos, sed etiam pro scelere & peccato reputent, si quis vel folium saltem aliquod ex illis manu sua apprehendat. Tantopere nimirum illi religionem ac doctrinam suam amant & tu-

entur, nequid Christiani ei admisceatur. Latantur etiam summe, quando audiunt vel vident abominandos suos libros in tanto apud nos pretio & honore esse, adeoque eos non solum publice in scholis nostris proponi ac disputari ex illis, sed conciones quoque in suggestu ad populum ex iisdem haberi, sententiasque ac dicta illorum pro nostrae doctrinae & religionis confirmatione allegari. Vnde iterum hoc maximum malum emergit, quod, dum per nostram Christianam doctrinam Ethnicos convertere conamur, tamen nihilominus interim, neglecta Dei scholâ Ethnicorum scriptis utimur: Illi concludunt, nostram doctrinam omnino falsam, atque suam è diverso veram atque inculpabilem esse. Proinde etiam malunt in confessione sua Ethnica persistere, quàm ad veram Christianam fidem converti, maxime cum nos ipsi etiam, qui Christiani sumus, istorum opinionibus altipilemur atque ita Ethnici efficiamur: Haud cogitantes, quod Deus impune ferre hoc istos Ethnicos Christianos non sinet: Quod si quis voluerit Ethnicos ab Idololatria sua & falsa atque fictitia doctrina ad veram Christianam Ecclesiam convertere, longè aliâ viâ & modo insistendum erit: Quippe non solum libri ipsorum omnes ex scholis & universa Ecclesia Christiana ejiciendi erunt & comburendi, sed etiam oportebit falsâ ipsorum dogmata solidis Christianae veritatis fundamentis confutare, redarguere & infringere, atque è contra veram amoris ac praeceptorum divinorum doctrinam unâ cum sacro Sancto Evangelio, constantem & pio Zelo profiteri & concionari. Hac enim ratione demum illi addiscent & intelligent, quis sit Deus Creator, redemptor, protector & salvator noster, & quod falsa ipsorum doctrina & Idolatria in totum ei displiceat & sit damnata, tum vel maxime etiam, quod omnes illi qui non sunt Baptizati, neque credunt Iesum Christum esse Filium Dei, nullam in se vitam habeant, sed cum Diabolo sunt condemnandi: Cum è diverso illi, qui in Christum credunt, sint cum eo resurrecturi atque haereditario jure occupaturi regnum coelorum, & in omnem aeternitatem illud in summa lætitia ac gaudio coram facie Dei possessuri. Id quidem etiam, quod omnes Christiani summe in votis habent, ut Ethnicis quoque contingat, & at simul cum ipsis regnum Dei obtineant & possideant; si modò verè ad Christianam fidem convertantur. Etenim Evangelium etiam Ethnicis licitè annuntiatur, & aperta est caeli janua omnibus illis, qui ad Christum & regnum ejus convertuntur, atque illud ex animo quaerunt. Hinc jam videtis vos Ethnico-Christianorum scholarum patroni & ludimagistri, quan-

SECTIONIS PRIMÆ APPENDIX

tum damnum & malum in Christianam Ecclesiam invehatis, dum discipulos vestros in doctrina Ethnica ab ipsis veluti in cunabulis informatis; ac venenum istud veluti præmansum, illis in os ingeritis, quo à vera ac sana doctrina abducuntur: Et quòd etiam hac vestra Ethnicorum Scriptorum professione, aniam ipsis Ethnicis præbeatis, quò minus Christianam fidem amplectantur: Sed, ut in cæcitate sua adhuc obstinatiores perseverent. Deus sanguinem eorum, qui sunt seducti atque hominis à salute æterna impediti, interitum, petet & vindicabit ex manibus vestris. An verò etiam non putatis, futurum, ut vos, in iudicio novissimo discipuli vestri, quos à Deo abduxistis, & Ethnici, quos impedivistis, quò minus ad veritatis cognitionem pervenerint, gravissimè sunt accusaturi & summè de vobis conquesturi, illi quidem, quòd à verò eos religionis Christianæ tramite, ad avia Ethnicorum seduxeritis; hi verò, quòd publica prælectione ac professione Scriptorum Ethnicorum in Scholis vestris, eos in hæresibus suis & erroribus confirmaveritis, & reddideritis tantò obstinatiores; ita quidem, ut solida veritatis Christianæ principia & fundamenta apud vos non audiverint; multo minus fuerint admoniti ad deserendam falsam doctrinam & Idololatriam ac amplectendam veram religionem Christianam, & quærendum in illa Christum Salvatorem. At verò tamen vos nondum hæc ita futura creditis; sed magno vestro malo tandem aliquando nimis vera esse experiemini. Vel an forsam le-

ve vobis videbitur timorem Dei & præcepta divina deferere & falsam Ethnicorum doctrinam consecrari? An ignoratis Ethnicorum numina & idola veros esse diabolos, à quibus illi falsam suam doctrinam, artes, vaticinia & præstigias sunt mutuati? Quid fuerant Apollo, Diana, Iuppiter, quid Sybillæ? Quid sceminae montanæ, Pygmaei? Quid Dei sylvestres? Quid virgines seu Nymphae aquaticæ? An non hos omnes in necessitatibus & difficultatibus suis consuluerunt? deserentes interim verum ac unicum Deum, qui tamen vobis omnem gratiam atque misericordiam ultro offert, quòd velit vobis præterita, præsentia & futura; imò verò admiranda & magna mysteria unà cum Theauris suis aperire & revelare. Et verò tamen nihilominus & vos agitât dementia, ut malitis diabolum & mendacia illius oracula sequi, & consilia ab ijs petere, falsamque & commentitiam illorum doctrinam promoveri & tractare, quàm verò & vivo Deo Soli adhærere & salvari. An non novistis, illum esse Deum fortem, zelotem, qui non vult honorem suum dare alteri, sed requirit, ut se solum timeamus & præcepta ac sanctiones suas solas observemus, omnesque res Ethnicas atque Idololatrias aversemur, neque ulla ratione Deum alium præter ipsum habeamus & adoremus. Ita videtis omnes vestras actiones atque opera meram esse inanitatem, in qua etiam funditus peribitis, nisi Ethnicæ doctrinæ nuntium miseritis & toto pectore ad Deum & doctrinam ejus fueritis conversi.

Membrum hujus appendicis secundum, ex libri septimi capite 16.
Tabulæ Revelationis Majestatis divinæ extrahitur, in quo
probat, quòd quibusdam istius seculi, spiritus sanctus
conceditur; ubi etiam declaratur, quòd miracula
juxta quorundam mentes non sint penitus
hisce nostris seculis extincta, & in exilium ab hominibus relegata.

Quamvis essentia spiritus sit eximie lucida & splendida atque ignea: at tamen splendor ille cum luce atque igne suo nullatenus conspicitur, sed latent ista omnia corporeos oculos, ut pote, qui densis tenebris sunt obducti atque impediti; adeò quidem, ut vix Solis splendor penetrare atque illuminare eos valeat, ut possint visibilem hanc lucem perspicere & creaturas Dei contemplari. Et, licet hi sancti in essentia sua sint admodum magni, ac præterea quoque ipsum pellucidum cælum una cum aëre, spiritibus atque Angelis istis omnino sit repletum; nemo tamen mortalium ejus est sanctitatis atque probitatis, vel etiam eo modo reconciliatus cum Deo, ut vel minimum saltem spiritum possit oculorum suorum acie con-

tueri: Cujus rei & mali causa unica tantum sunt, opera illa carnalia atque damnable, quemadmodum injusti, scortatores, adulteri, lascivi & incontinentes Sodomitæ, avari, luxuriosi, blasphemii &c. Ita quoque iisdem nullum penitus Spiritum sanctum aut Angelum in essentia ejus vera videbunt: Et, si forsitan etiam alicui contingeret istiusmodi Spiritus essentiam, qualis illa per se est, videre, uti Stephanus essentialiter conspexit Gloriam Dei simul cum Christo Iesu, protinus tamen ille mendacij argueretur & pro incantatore & venefico reputaretur, colludente cum Beelzebub; quin imò etiam omnes illum persequerentur odio infestissimo atque ad postremum quoque lapidarent.

Tanto

Tantoperè nimirum occaecatus est hic mundus, ut nemo credat, eam à Deo gratiam homini posse exhiberi, ut videat aliquem spiritum: Hæc incredulitas prodiit ac indicat falsò Christianos, quorum fides ne magnitudinem grani sinapis exæquat, quin potius nulla prorsus: Pro Christianis tamen hi ipsi ac pro Filis Dei haberi volunt, cum tamen nullam habeant fidem, quæ alicujus sit effectus & viva: ore tantum credunt, nullatenus autem corde, adeoque sufficere sibi putant, si ore tantum & labijs suis fidem confiteantur, cum interim sit cor eorum ab illa quàm remotissimum, nec minori ab eo spatio ac intervallo distet, quàm sejungitur Oriens ab occasu. Radicare oportet fidem in corde & pectore, atque exinde sursum succrescere & proferre fructus homine Christiano dignos. Proinde frustra hi fidem suam jactitant, cum ne minimus quidem fructus fidei in illis deprehendatur. Quisnam ex illis fidei suæ magnitudine & constantiâ restituit proximo suo sanitatem? Vel quis ipse per eam convaluit? Quis visionem aliquam divinam fidei suæ virtute conspexit? Vel quis etiam, per ejus veritatem ac constantiam memorabile aliquid aut notabile obrinuit? Prodeat vel unus saltem ex multis millibus millium, atque indicet minimum duntaxat fidei suæ effectum. Sponsionem fecerim ego, nisi omnes sitis dicturi, quod filium Decurionis sanare non potueritis: atque simul interrogaturi, quid nam sit in causa, quò minus volueritis illud præstare: Sed respondebit vobis Dominus, quòd impossibilitas illa sit penes incredulitatem vestram: Si non poteritis certò aliquid operari, fidem veram non habetis: Quod si fidem veram non habetis, Christiani non estis: Sin autem non estis Christiani, quid gloriâmini de fide Christiana? Præcludenda sanè esset hæc gloriatio & jactantia via, & excommunicandi essetis, donec promissio fieret, vos admissuros atque præcepturos in Scholis Christianis meliorem & pleniorē fidei informationem.

Quamdiu autem hoc non fit, habendi estis pro Ethnicis incredulis, & ex societate Christiana exterminanda: Ignominia namque Christum afficitis, dum nomen ejus atque fidem profiteri & in mendacijs vestris deprehendimini. Etenim, inde Christi nomen inter Gentiles Blasphemia & convitijs proscinditur, quòd fides vestra inanis & mortua, nihil omnino in nomine Iesu præstet aut efficiat. Vos Magistratus, quam curam geritis Scholarum vestrarum? Quomodo juvenis vestra in fide informat? Vbi sunt libri vestri Christiani? Qua ratione proponunt Doctores vestri Moysen, Prophetas & Evangelia una cum Epistolis? Quando tandem subsequantur fructus at-

que operationes fidei ex doctrina illorum? Qui fit, ut nullus videatur illius rei effectus? Profecto Ethnicis atque venenati libri vestri, ac damnabiles Sophisticationes in culpa sunt & impediunt, quò minus possitis edere ullum fidei opus aut fructum. Verum enim verò vos longè aliud habetis, quod respondeatis, asserentes nimirum, non opus esse hoc tempore miraculis, quippe signa illa in Primitiva tantum Ecclesia fuisse necessaria, ut per illa infideles ad Christianam fidem converterentur: illud autem hac nostra ætate non amplius desiderari, sed sufficere, ut fides hominibus per conciones sine miraculis proponatur. Ego verò amici mei, velim ad unum mihi respondeatis: Quid fecit Christus? Quid Apostoli ejus, dum in hoc mundo sunt peregrinati? Nonne ita est, quòd docuerint atque annuntiaverint poenitentiam, & remissionem peccatorum, ac regnum Dei ad vitam æternam per fidem in Iesum Christum? Quòd itidem etiam ægros & corpore & animâ sanaverint, Dæmonia ejecerint, atque ita exemplum posteris reliquerint, quòd in docendo populo & sanandis ægrotorum corporibus & animalibus sequerentur? Vel, an non etiam ablegavit Dominus Apostolos suos in mundum hoc modo? Ite in mundum universum & Evangelium annuntiate omni creaturæ, qui crediderit & baptizatus erit, salvus erit; qui verò non crediderit, condemnabitur: Signa autem, quæ consequuntur eos, qui credunt, sunt hæc. In nomine meo ejicient Dæmonia, novis linguis loquentur, serpentes abigunt, & si quod venenum biberint, non nocebit eis, imponent ægrotis manus & sanabuntur. Imò, etiam credentes edent miracula multò majora his, quæ ipse Salvator edidit. Ita etiam Dominus opera sua per internuntios significavit, nimirum, videre cæcos, claudos ambulare, leprosos sanari, surdos audire, surgere mortuos & Evangelium pauperibus annuntiari: ita videtis, qualis esse debeat vestra doctrina in Scholis vestris, quid debeant dicere Doctores vestri, & quæ ratione oporteat eos fidem simul cum fructibus ejus proponere, annuntiare & propagare.

Citra & extra fructus fidei vestræ docere & credere, non alio modo habendum est, quàm illud, quod est Ethnicorum infidelium, qui neque fidem annuntiant, neque fructus fidei operantur. Quinimò etiā vos estis, ipsis Ethnicis pejores & sceleratiores, utpote, qui Gloriâmini de fide & nullo tamen facto eam comprobatis: Etenim oportet secundum Dei mandatum conjungi doctrinam & opera: Sed ausit aliquis intra limites vestros accedere; qui sanet fide sua ægrotos, qui precibus & jejunijs Dæmonia ejiciat, aliave opera

Matth. 16.
Luc. 10.

Matth. 11.
Luc. 7.
Ibid. 61.

SECTIONIS PRIMÆ, APPENDIX

Christiana expedit: Noone ita est, quod sitis in continenter asseveraturi, illum esse Samaritanum & habere diabolum, cuius virtute & potentia ista omnia perficiat? Quod si verò diabolus hoc præstare potest, quid nam vos potestis? Vel, an efficacior est diabolus, quam fides vestra? Oportet vos per fidem in Christum Iesum eijcere Dæmonia: Sed vos hoc planè invertitis & diabolo illum honorem attribuitis, quod hoc atque illud efficiat, quo quidem ipso ille vos obsidet, & fidem vestram debilitat & labefactat. Egregios verò Christianos! Quando unquam diabolus ullus eijciet alium? Quomodo regnum ejus subliteret? Quando unquam diabolus ægros corpore & anima sanavit? Et siquidem diabolus tam magna præstare potest, ubi est fides vestra Christiana, quam oportebat istiusmodi signis subsequenter commonstrari? Profectò frigidi estis & oscitantes Christiani, nec fidem vestram cassa nuce emerim, utpote per quam nullum penitus effectum valetis producere. Scholæ vestræ partim Ethnicæ sunt, partim Christianæ, atque hinc omnis mali origo, dum liberos vestros ineptijs illis corrumpitis, quod minus possint verum fidei Christianæ fundamentum assequi & amplecti: Illic Ethnicorum libri & Scientiæ ipsis præleguntur, atque altissimo interim silentio præteritur, qua ratione Deus pro benigna suæ Gratiæ,

favoris, sapientiæ ac intellectus & Spiritus sancti concessione, sit invocandus, & quomodo dona ista divina una cum fidei confirmatione sint impetranda atque obtinenda; ita ut sanari in efficacissimo illo nomine Iesu Christi omnes morbi, dæmonia eijci, & increduli ad veram Christianam fidem converti possint: Circa hoc occupari oporteret Doctores vestros atque Ludimoderatores. Verùm persuaderi isthac vobis non possunt: Vnde etiam fit, ut ne gratum quidem sinapis fide vestra possitis provocare. Quomodo igitur consequemini à Deo oculorum vestrorum illuminationem, qua possitis aliquem Spiritum sanctum, vel Angelum aut ipsum etiam Deum in gloriola sua essentia videre? Aded nimirum vestris tenebris istis estis excacati, ut neque diem à nocte, neque verum à falso discernere atque dijudicare possitis, multoque minus cavere vobis à veneno Ethnicorum illo, referto pestiferis diaboli sagittis, quippe quo jam estis tantopere infecti & occupati, ut in cæcitate ista vestra commisceatis sacra cum profanis, & neque Deum neque sanctos ejus in essentia sua cognoscatis aut videatis. Convertimini tandem, repurgate Scholæ vestras, corda vestra emundate, invocate in Spiritu sancto, ita demum confirmabitur fides vestra, ut possitis signa edere fidei vestræ & res spirituales contruere.

Membrum hujus appendicis tertium ex cap. 105. lib. 5. Tabulæ Revelationis Majestatis Divinæ, in quo adversus Peripateticorum de Lapidis Ceraunij creatione agitur.

Maxima pars hominū adduci nequit, ut credat, ex aëre aliquid in terram decidere ac deijci. Et, siquando ranæ, vacæ ac vituli aliaque miraculosa decidunt, existimant hæc omnia prius subito vi venti in aerem fuisse sublata atque ita postmodum rursus in terram prolabi: Quando vero audiunt, jaculum tonitruī, veluti ex pellucido aliquo Christallo politum, aut etiam Ceraunium lapidem albo, coeruleo, viridi variisque alijs coloribus coelitus demitti, quibus ædes, turres, arces, imò & quandoque petrosæ rupes comminuantur, confringantur, & conflagrent, respondent, lapides illos ex subcili pulvere per Solis ardorem sursum elevato, atque in humidam nubem attracto, nasci, & partim oblonga & partim rotunda formā constringi, atque ita concretos, rursus vehementiore calore vires suas in nubes humidam exerente, cum impetu deijci ac deturbari: Hæc nimirum est illa tantopere decantata Philosophia Aristotelica, ut dolendum sit ita futiliter, ineptè ac ridiculè, eos de miraculis Dei loqui, dum veræ scientiæ tergum obvertunt, & mendacibus istis somnijs loco veritatis utuntur & delectantur: adeoque etiam ja-

stare ac gloriari in illis non erubescunt. Sed durum est, eos ab ineptijs suis avertere, cum tamen scire illos oporteret, lapides istos per Angelos Dei preparari ac desuper immitti. Animalia etiam ista superioribus locis in aqua nasci, uti antea brevibus indicatum est; aërem quoque ipsum & cælum ex aqua factum atque etiamnum aquam esse: omnesque in terra gemmas & metalla ex aqua oriri & crescere. Sequitur ergo, quod gemmæ & metalla in aëre seu cælo, ex aqua fieri, & nonnunquam conijci in hæc inferiora, atque ita filices quoque illos aureos aliosque lapides superius in aqua natos, multis in locis desuper ad nos homines in terram deijci, quibus miracula divina revelantur atque Deus in genere humano celebratur. Quamvis autem hæc & alia pro explodenda Ethnicorum doctrina plurimis in locis sæpissimè disputentur, proponantur & solidis veritatis fundamentis in coetu Christianorum confirmantur & annuntientur, nullus tamen inde effectus verè & realiter sequitur. Siquidem etiamnum hac nostra ætate videre licet, qua ratione Ethnicorum libri non solum in omnibus Academicis & Trivialibus scholis, in

urbibus

urbibus & oppidis legantur & juventuti inculcentur, sed insuper etiam immensis commentarijs, non sine summa devotione, labore & sudore tam ab Ecclesiasticis, quam secularibus illustrentur: in quibus variè disputatur de immortalitate animæ, ac de ejus essentia & actionibus, alijsque rebus plus quàm notorijs, ita tamen, ut nihil inde subsequatur aliud, quàm si qua vacca lambendo detergat vitulum, vitulus enim ille tum nihilominus manet. Eodem, inquam, modo se res habet circa istiusmodi glossas & commentaria, ut quamvis multa ad ista Ethnicorum scripta comminiscantur, illa tamen, uti ab initio erant, ita etiam ex post facto maneat venenata ac damnata Ethnicorum doctrina: Atque adeo etiam illi ipsi Doctores reverendi, si Dijs placet, quia sacram scripturam é manibus dimittunt, multoties & integris suis commentis non rectè intelligant aut assequantur, quid sit anima, quid spiritus sanctus & ejus dona, atque ubi Spiritus sanctus habitationem ac scholam suam habeat & exerceat: tantoperè nimirum fatuos illos exagitat Ethnicorum Scriptorum dementia, ut sacram quoque scripturam ex traditis Ethnicorum interpretari, vel rectè de

pravare non erubescant; cum tamen illa non per tenebras Ethnicas, sed per illuminationem tantùm Spiritus sancti sit explicanda. Quis igitur temerarijs istis & nequam hominibus liberos suos committet, ut venenum Ethnicum ab ijs hauriant, atque una cum magistris ac doctoribus suis efficiantur filij perditionis. Veri ac sinceri Christiani hoc à Deo mandatum acceperunt, ut Moysen & Prophetas, imò Christum Dominum suum audiant & sequantur. Ab hisce igitur omnes Ethnici Doctores ac discipuli remoti sunt & exclusi, asserente Christo ipso, cum inquit: Qui non est mecum & verbum meum non audit, contra me est, neque discipulus meus est: Qui non colligit mecum, dispergit, qui me non sequitur, non est me dignus. Iam verò Ethnici Doctores nihil horum faciunt: neque enim Moysen audiunt, nec Prophetas, nec Christum: Quod si audiunt eos, contemnunt; discipuli eorum dici non possunt, sed ab ijs seu ex numero eorum sunt exclusi, si ex eorum numero sunt exclusi, non sunt filij Dei, sed impij, si impij sunt, non sunt participes regni cælorum & consequenter à Deo penitus remoti & ejecti sunt.

Membrum quartum est caput. 78. lib. 7. tabulæ Revelationis
Majestatis divinæ: quod aëris mysteria, verum-
que Meteororum contra Peripateticorum mentes explicat.

OMnia creata sunt per verbum Dei: Proinde quoque omnes res verbo Dei gubernantur moventur & ducuntur. Hoc nolunt admittere sapientes hujus sæculi, sed peculiariter sibi consingunt opinionem, qua statuunt, naturam omnia peragere, & quod natura per causas secundas in tertias operetur, & stultum ex stulto generet: cum tamen ista eorum figmenta & opiniones nihil sint aliud, quàm pura putanda mendacia: Neque enim natura illa in tota rerum Universitate existit, quæ aliquid operetur aut producat, sicuti Deus facit, qui omnia Verbo suo creavit, & quam ille cuique creaturæ benedictionem largitus est & attribuit ei, ipsa obtemperat, atque verbo illi ac jussui Divino obsequitur, ac ne latum quidè unguem ab eo discedit. Omnes omnino creaturæ in metis ac terminis obedientiæ divinæ persistunt, homine excepto, qui à Deo recedit, contemnit præcepta ac doctrinam ejus, consingit sibi ipsi Deos, Idola; religionem ac sanctiones sibi peculiares in ædibus sacris constituit, depravat verbum Dei, compellit alios, ut & ipsi ordinationes atque traditiones suas præferant Verbo Dei, sanctos invocent, reliquias sanctorum pro sacris venerentur, orent pro defunctis, sacram atque à Christo institutam coenam sub una tantùm specie administrent, & si quæ sunt alia istius

generis deliria, quæ observantur in dedecus & extenuationem Verbi divini: id tamen, quod firmum nihilominus permanebit & contemtores suos tandem aliquando judicabit. Eodem quoque modo delirant Sapientes mundi seu Philosophi, quippe, qui non concedunt, Deum operari omnia in omnibus, & quod verbum ejus omnia moveat, concitet & conservet, sed naturæ illud suæ ascribunt, prætendentes, Deum operari per media, & quidem per secundas & tertias causas: atque ita delirantes illi sapientes vel ultro intelligere nolunt, quod Deus unicè per verbum suum, non autem per ulla alia media, atque ita etiam nequaquam per istas ab illis allegatas causas, sed in illis tantùm operetur. Primum corpus, nimirum aquam Deus madidum seu humidum per verbum suum creavit, atque hoc ipsum etiamnum hodie post lapsum tot mille annorum humidum manet: Nulla istic videtur causa alia, quæ aquam humectet vel madidam reddat, super & in aqua Deus condidit aërem, ut natet super aquas & impellat ac moveat illas, atque in liquida & fusili illa substantia ipsas conservet. Hoc itidem fit etiamnum hodiè. Cum aëre etiam simul creavit verbo suo Angelos & spiritus, qui in aëre circa directionem tempestatum, pluviae, nivis, grandinis, pruinae, nubium, fulguris, tonitruum, ignis, Chasina-

SECTIONIS PRIMÆ, APPENDIX

tum, fulminis, aquarum, caloris, frigoris, humiditatis, siccitatis & aliorum id genus quam plurimorum, munus suum ac officium obeant & exequantur. Atque hoc ipsum quoque etiamnum hodie fit in verbo ejus. De hisce omnibus seculares illi sapientes seu Philosophi libros sibi conscribunt mire ineptos, in quibus ne punctum quidem unum, nedum integra litera vera est, sed quicquid ex cerebris eorum in calamum atque inde ulterius in chartam dimanavit, hoc tantum in illis legitur, quod nihil prorsus est aliud, quam purum putum mendacium. Quin imò etiam ipse Spiritus oris in sapientibus istis omnino mendax & falsus est: volunt tamen illi nihilominus sapientes vocari, & conantur alijs persuadere, ut libros suos ante omnia discipulis in Scholis suis proponant, ac probè eos in illis exercent, quò doctiores inde evadant; consistere namque in illis totum omnium reliquarum artium fundamentum Attende autem, quàm futiliter de istis jam commemoratis rebus scribant, unde nimirum nubes, pluviae, nix, grando, pruina, calor, frigus, fulgur, lapis Ceraunius, aquarum inundationes & tempestates bonæ ac malæ oriuntur. Profectò, ne ineptiora quidem somnia alicui obvenire possent, quam quibus afini isti res commemoratas de pingunt. Fit autem id unice inde, quod neque Deum neque Sacrosanctum ejus verbum cognoscunt, atque adeò etiam sacram scripturam contemnunt, neque legunt in illa, sed delirijs suis duntaxat incumbunt, & mendacium mendacio assuunt. Quod si Scripturam sacram eo studio perlegissent, quo libros & volumina sua mendacia evoluerunt, vera de aère & tempestatibus invenissent: Quod nimirum non eo modo circa illas sese res habeat, atque illi in libris suis mendacibus de illis scripserunt: Sed, quòd Deus pro hisce jam commemoratis speciebus peculiares suas arcas Thesaurarias habeat, ex quibus ventos ac tempestates producit, & quòd Angelos ac spiritus suos faciat ventos, & flammæ igneas: Quæ quidem omnia si ex Biblijs sacris deprompta & in unum veluti fasciculum colligarentur, uti forsàn aliquando in peculiari libro illorum omnium pro parte delineatio fiet, quo vos ardeliones mendaces cum illis vestris figmentis & delirijs fugeretur? Quoniam enim Deus ad varietatem tempestatum inducendam, peculiares suas arcas Thesaurarias habet, & Angelos ac spiritus, atque inde omnia illa inducit, quæ videmus: quam mirifice nimirum tempestates oriuntur, quam mirabiliter lapis Ceraunius coalescat, qua ratione æstus & frigus generent tonitru, ita, ut ad arces, ædes ac arbores usque illud pertingat, quoniam unquam veritatis prætextu hæc & alia vestra deliria, ò mendaces impudentissimi, contra expressam sacram scripturam probabitur aut defendetis? Nunquam videlicet illud

probare poteritis, ut vel maxime etiam de animarum vestrarum salute agatur, nisi forsàn sacra scriptura falso sit & mendax. Sed illa jam per tot millia annorum examina sustinuit sua, & in actis præteritis fuit deprehensa vera, atque mendacia vestra ac malitias detexit, eaque ratione vos cum libris vestris confudit, ut non magis, quam Pater vester, diabolus in examine potueritis subsistere. Quid igitur jam prodest vobis tot tantaque mendacia effinxisse, descripsisse & publicè inter homines divulgasse? Nimirum, mudo universo risui estis, & ludibrio, nec quicquam magis in votis habetis, quam factum fieri posse infectum. Porro Deus etiam lucem, Solem ac Lunam & stellas, diem & noctem verbo suo creavit, & sua ipsius servitia imposuit, atque propterea etiam illa omnia secundum verbum illud munera sua obeunt. Vbi igitur natura vestra, quæ peragat ista? Nihil planè uspiam est, præter unicum & solum Verbum Dei, quod ista omnia operetur. Orbem terrarum Deus Verbo suo condidit & firmavit; ille igitur etiam in verbo illo firmiter consistit: Vbi ergo natura vestra, quæ globum terrestrem in continua hac ejus & immota firmitate conservat? Fecit Deus, ut terra omnis generis plantas per semina earundem proferat, hoc omne fecit ille in Verbo Dei. Vbi igitur natura vestra Peripatetica, quæ producat ea? Condidit etiam Deus omnia animalia in terris, in aère, in aqua, atque ad postremam etiam hominem ex terra fecit, atque verbo suo Sacrosancto benedictionem illis divinam impertivit, ut crescerent, multiplicarentur, & replerent terram. Hæc omnia quoque Verbum Dei efficaciter inde à mundo condito usque in præsentem horam in hominibus & animalibus quibuscunque est operatum; ita, ut omnigena animalia & homines nati fuerint, creverint & multiplicati repleverint terram: Hoc omne, inquam, operatum est hoc usque Verbum Dei in animalibus & hominibus & etiamnum idem operatur. Vbi igitur natura Aristotelica? Proinde nemo non inde per solida veritatis fundamenta intelligit, quòd omnia per Verbum Dei creata sint, & per idem quoque verbum, in indito sibi primitus in creatione cursu dirigantur, gubernantur, moveantur ac ducantur: Pro ut etiam aër in verbo Dei natat, & per constitutos ad hoc Angelos Dei, ducitur, quò & quomodo Deus vult: Atque ita etiam ex mandato divino per Moysen difficiles tempestates movebantur & concitabantur in Ægypto secundum voluntatem divinam. Etenim Deus solus & præter eum nemo clavem tenet ac clavum tempestatum, omniumque aliarum rerum & operationum, quibus movere & impellit & horsum retrorsum, pro libitu ac placito suo, nec quisquam illi in eo ullum obstaculum, impedimentum aut remoram obijcere potest, nullus etiam

etiam adest illi coadjutor, nulla ibi natura valet, de qua delirantes illi seculares tam multa garriunt ac scribunt, quibus excacare homines & pellicere eos ad mendaciorum suorum libros conantur, à quibus tamen cavere sibi debent & prospicere filij lucis. Vos inspectores legitimo ordine ac modo efficit, ut libri isti mendaciorum veteres ac recentiores ex scholis vestris tollantur & comburantur, in mandatis date Doctoribus vestris, ut de novo Biblia universa accuratissimo studio evoluant, & omnia, quæ de tempestatibus atque alijs huc usque commemoratis rebus eò pertinentibus in illis deprehenderint, diligentissime cum omnibus circumstantijs inde accersant, in ordinem certum redigant, & verborum sacrae scripturae convenientium ac aptorum, ornato ritu extendant, explicent, & sacris Textibus Biblicis confirmant: Atque tum postea ea discipulis condecenter ac debite proponant & inculcent.

Quamvis enim hoc ipsum leve nonnullis videri possit, attamen est illa res ardua ac maximi momenti, & concernit etiam honorem Divinum, ut filij Dei verè & ex fundamentis sciant & intelligant tempestates, atque alias eò spectantes operationes, non motu proprio, aut casu fortuito, neque etiam tali modo inepto, qualem prædicti illi mendaciorum libri illis affingunt; sed ex providentia Divina & Thesaurorum arcis induci & provenire, ac desuper in hunc mundum inferiorem demitti, quò, si quando tempestates periculose suboriantur, in vocare Deum possint, ut velit illud tempestatis periculum clementer avertere, & loco ejus pluviam benignam largiri, atque insimul etiam fructus terræ, unà cum hominibus & pecoribus ab omni malo defendere, tueri & conservare, ac ut præterea etiam circa hæc omnia considerent alia, quæcunque cedere possunt in honorem Dei.

Membrum quintum ex cap. 22. lib. 7. Tabulae revelationis
divinae extractum: In quo Angelorum officia &
actus describuntur.

Primus inter Angelos est magnus ille spiritus, qui immensam & latissime extensam aquam, quæ cælum vocatur distinat atque in sua essentia conservat, omnibusque rebus crescentibus & viventibus mirifice motum tribuit: Secundo loco positi sunt Cherubin, qui custodiunt & observant arborem vitæ: Ita etiam prænuntiant nonnulli res futuras, & docent homines, alij occidunt & repellunt hostes, alij nivem, pluviam, fulgura & tonitrua dimittunt in terram, & sic in cæteris: Omnes tamen simul serviunt Deo, dum voluntatem ejus in rebus omnibus expediunt, in cælis, in aëre, in terra: Atque adeò in omnibus omnino locis, & id quidem etiam varijs ac mirabilibus modis, ut ex scripturis elicere fas est.

corporales inter cælum & terram atque adeò etiam in ipsa terra, per motum peraguntur: Verbum Dei movet Angelos & Spiritus movent aërem, aër movet aquas; aqua sua humiditate radicali res omnes visibiles in terra connectit, & omni generis terræ fructus in verbo Dei protrudit. Homines & animalia omnia moventur per verbum Dei, ut pote, per quod acceperunt benedictionem, ita ut in motu illo generent, crescant & multiplicentur &c.

Vos Doctores Ethnici Christiani, parum vel omnino etiam non estis solliciti de Sanctis Spiritibus & Angelis, aut, quid illi ex mandato seu verbo divino egerint omni tempore, atque etiamnum agant, sed contenti estis Ethnicis vestris Evangelistis, Prophetis ac Vatis: Vnde non est mirum, si nescitis, an illi aliquid agant & quidnam operentur. Sed sciatis velim cum discipulis vestris, quòd Deus omni tempore inde à principio usque in præsentem horam fuerit per sanctos suos Angelos operatus, &c.

Ex cap. 1. lib. 8. Revel. Mat. Div.

Porro sciendum est, quòd permotus aër omnia illa, quæ in officij sui executione præstat, perficit, quippe, qui per Angelos aëri præstitutos, in verbo Dei Spiritu aliter, ordine, & efficaciter concitatur. Eodem quoque modo res omnes spirituales &

Membrum ultimum ex capite 48. lib. 7. & cap. 106. lib. 5. extractum, in quo asperitatem & duritiem ejus in loquendo ad Christianos Ethnicorum discipulos excusat, & optimum finem, ad quem omnes ejus sermones tendunt paucis explicare videtur.

Drum & grane est hæc omnia præscribere, & forsitan etiam tibi multò gravius est ea audire: ac dices haud dubiè, hæc nimis asperè ac duriter scribi & judicari: Scire autem te velim, quòd uni-

versum hoc opus neminem omnino judicet, sed indicet duntaxat, quid evenire possit illi, qui non Deo, sed Diabolo obsequitur, & à quibus rebus, & quomodo, & qua ratione cavere sibi debeant

R Chri-

SECTIONIS PRIMÆ, APPENDIX

Christiani, ne incidant in retia diaboli. De quibus omnibus etiam Evangelium, unà cum omnibus Epistolis Apostolicis enuntiat hæc verba: quòd adversarius vester diabolus circumbeat tanquam leo rugiens, quærens, quem devoret. Finis autem, ad quem tendere debet quilibet Christianus est, ut quærat lucem omnimodè essentialē, at mundani, tenebrofi, & Ethnicæ doctrinæ sectatores non animadvertunt tantam lucem in primo hoc capite Geneseos accensam esse, ac præterea etiam lucis istius splendorem non observant, atque inde præcæcitæ suæ neque Deum neque creaturas suas neque etiam seipsos vident: Idcirco voluit Deus, hanc illis declarationem ad agnoscendum lumen illud præscribi, quòd intelligant, quid sibi velit hoc ejus Verbum **FIAT LVX ET FACTA EST**

LVX. Quam latè sese hæc lux in loca omnia superiora, inferiora & collateralia extendat, omniaque penetret & illuminet, quo illa ipsa opera Dei, Filij ejus obvia & in rebus omnibus perspicua & nota fiant & reddantur: sicuti etiam omnia verba hujus capitis primi Geneseos, eo modo sunt luce illa illustrata, ut ad splendore eorum Deus una cum creaturis suis agnosci & apprehendi & in perfectâ cognitione ac scientia retineri possit. Quid debuit Deus ultra facere, quàm ut eos in luce hujus luminis & scientiæ rerum omnium constitueret? Cum ipsi è diverso, omnibus viribus ex lu-

ce illa evadere enitantur & tenebris inhiēt, quibus jam tum sunt collo tenus immersi, indeque ad nullius & ne vel infimæ quidem etiam creaturæ divinæ cognitionem pertingere valeant, ut taceam interim, quòd etiam hoc Verbi Divini lumen in totum à se exturbaverint: Quando autem Deus ipsis & universo mundo lumen verbi sui Divini atque aded etiam cognitionem omnium operum suorum prædicto modo accendit, & hanc insuper declarationem præscribit, monere eos hoc ipso vult, ut ex istis suis tenebris tantoperè sibi desideratis, tandem aliquando ad ejus lucem emergant, eaque illuminentur & veram rerum omnium cognitionem adipiscantur, atque unicè illa ad ejus laudem ac honorem & ad ipsorum salutem ac proximi utilitatem pie utantur.

Hæc ille: atque permulta ubique sparsim alia adversus artium hujus sæculi incongruentiam, defectum & contaminationem, atque etiam Philosophiæ & Scientiæ Ethnicorum insufficientiam, quæ omnia hoc in loco describere nimis foret longum, & lectori fortasse tædiosum. Sufficit, ut per ista quilibet sagax & mentis compos videre queat, artes & Philosophiam Ethnicorum esse veritati seu sapientiæ sanctæ (quæ est veræ Philosophiæ fundamentum) aded oppositas & ad invicem contradictorias, ac sunt Lux & Tenebræ, Bonum & Malum, ac denique Deus & diabolus.

F I N I S.

PHI-

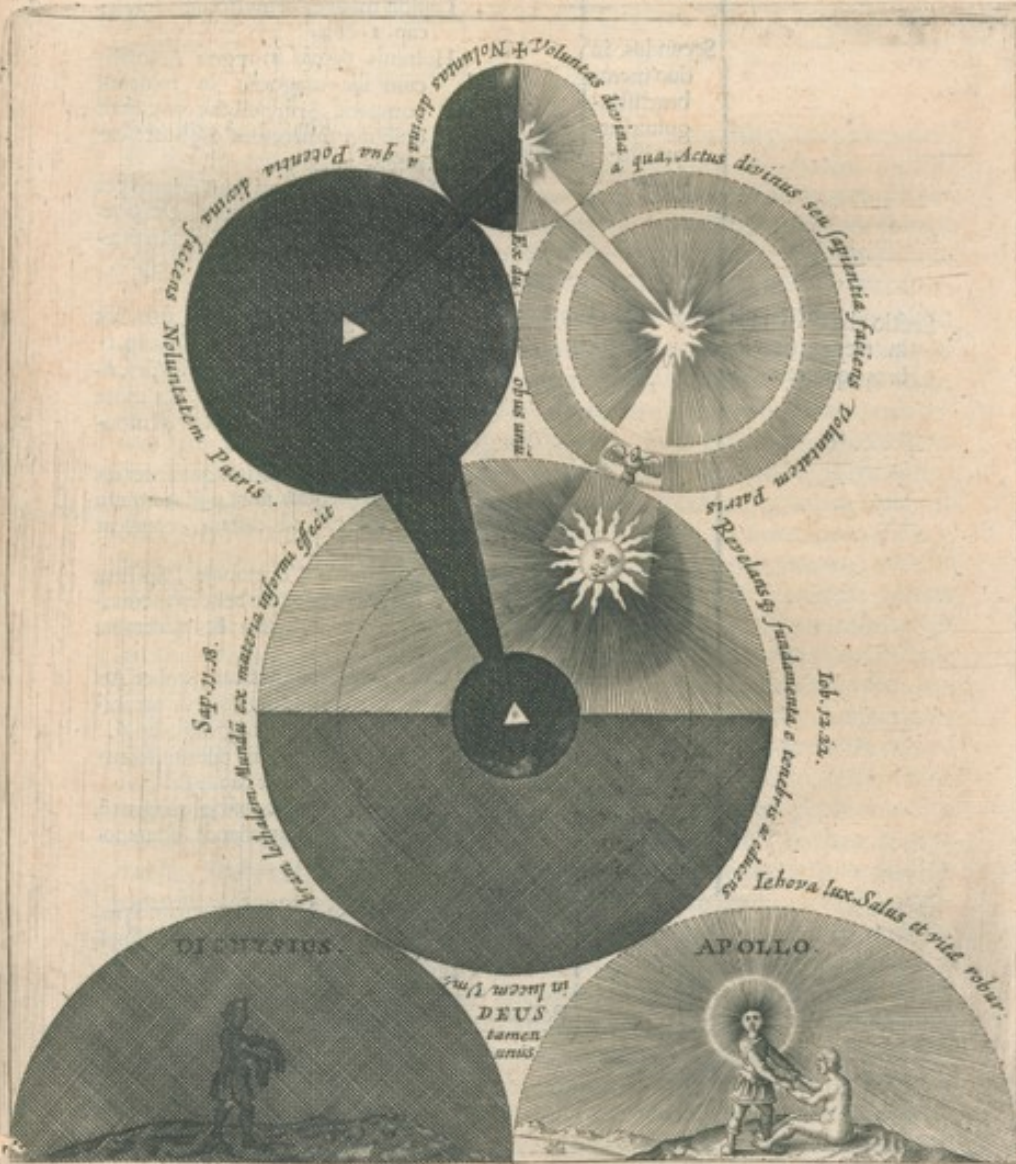
PHILOSOPHIÆ MOYSAICÆ

SECTIO SECUNDA

IN QVA

Fundamenta radicalia tam Sympathiæ five attractionis naturalis, aut coitionis concupiscibilis, & consequenter omnis Magneticæ Curationis, quàm Antipathiæ five odibilis expulsiõis, atque aded cujuslibet morbi & infirmitatis in fallibilibus naturæ rationibus probantur, Philosophorum ac Cabalistarum Sapientissimorum assertionibus sustinentur, inviolabili Scripturarum sacrarum Testimonio confirmantur, ac tandem varijs experiencijs ocularibus demonstrantur.

Gemina fecit Deus omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quod mancum est. Ecclesiastici cap. 42. vers. 25.

Ego Dominus & non est alter formans Lucem, creans tenebras, faciens bonum & creans malum : Ego Dominus faciens hæc omnia. Isai. 45. 67.

SECTIONIS SECVNDÆ CONTENTA.

Primo.	<p>Myſtica Divinitatis entitas capite 1. & 2. Aeterna actus lucidi potentiaque divinae progenies cap. 3. Abſtruſa & radicalis Animæ mundanae, atque omnium Animarum particularium origo: cap. 4. & 5.</p>	Enucleatur.
Primum.	<p>Primaria Sympathiae & Antipathiae Principia docet, capite. 1. Quomodo & quibus vehiculis actus contrarij a ſuperioribus ad inferiora deſcendant. cap. 2. & tertio & 4. offendit. Actiones in anima ſeu Spiritu explicat, quæ Sympathiam & Antipathiam produciunt: cap. 5.</p>	
Secundus in duo membra diſtinguitur, atque iſtorum.	Secundum	<p>Lapidis magnetici myſterium aperit: cap. 1. & 2. Hominis natura in regno Animali, cum illa magnetis in minerali comparat, & in quibus conveniunt quibuſve diſſentiunt explicat: capite. 3. 4. & 5. Diabolum nihil certi ſeu Veritatis per ſe, hoc eſt ſine creaturis Dei præſtare poſſe, ſed more tantum præſtigioſo agere demonſtrat. cap. 6.</p>
Sectio hæc ſecunda in tres partitur libros, quorum.	Tertius etiam in duo dividitur membra quorum.	<p>Virtutes magnetis Animalis, cum illis magnetis mineralis confert. cap. 1. Quatuor in Homine mumias deſcribit, earumque operationes more magnetico variformiter demonſtrat cap. 2. Actiones Sympatheticas quæ inter res a Deo creatas fiunt poſt mutuum contactum ad diſtans, enucleat cap. 3. & 4. Arguit, ipſa Vegetabilia, Spiritus magneticos æque bene in ſe continere, ac animalia & mineralia: cap. 5. Curationem magneticam probat Argumentis fide dignis, eſſe naturalem & non Cacomagicam. cap. 6. Myſterium curationis per tranſplantationem detegit cap. 7. Secretum in microcoſmo magnetis, modumque extrahendi illum docet: cap. 8.</p> <p>Effectus tam Antipathiae quam Sympathiae vni eidemque Spiritui inefſe poſſe demonſtrat cap. 1. Quod ſit licitum & admodum neceſſarium ut myſterium tam Antipathiae quam Sympathiae ſintelligatur a quolibet medico perito, quo melius malo cacomagico præveniatur, cap. 2. Quomodo Sympathia in Antipathia poſſit alterari, docet. cap. 3.</p>

LECTO.

TE scire velim (lector doctrinā & pietate ornatē) quod, ut præcipua sectionis Tractatus hujusce Philosophici prioris intentio sit, creatorem in creaturis idque mente elevata contemplari, ita quidem sectio hæc posterior circa admirabilem & arcanam Sympathia & Antipathia tam speculationem, quam praxin versatur: Quas duas in mundo tam cælesti, quam sublunari proprietates oppositissimas, Majestas divina pro suo placito vel ad creaturas amore & concordia conjungendas atque conciliandas, vel ad invicem odio ac livore prosequendas exercet. Observa ideo & enuclea cum diligentia, si placet, abstrusam hujus sectionis secundæ medullam, mysterium præcæd omnium profundissimum & intellectu atque observatu difficillimum, ac proinde inquisitione perpensa dignissimum. Principia illa tria Moysaica iterum pro perspicuiori arcani tam profundi enucleatione, hoc in loco remittere, ipsæque medullam adhuc magis vivam ac essentialē ut addam, me urget necessitas ipsius rei, suadetque animi mei ad tuum intellectum elucidandum cupido: vale.

LIBER PRIMVS SECTIONIS SECVNDÆ
de Sympathia & Antipathia.

Libri hujus primi Argumentum.

Postquam hujus tractatus Author, inquisitione diligenti præeunte, intellexisset, omnē Sympathiam & Antipathiā immediatē à quibusdam differentibus animæ seu Spiritus vivificantis passionibus fuisse ortas; quarum una est concupiscibilis, altera vero irascibilis, & tamen eas ab effectu creaturis tam animalibus & vegetabilibus, quam mineralibus inesse percepisset, ad causam ejusdem rei radicalem invenendam atque dignoscendam desiderio haud minimo incendebatur. Cum autem secum iterum iterumque reputasset, æternam virtutem (quæ est caput & radix omnium) esse simplicem & absolutam naturam in se, nullam talem in ipsius essentia diversitatem decernere potuit, quatenus ipsa non nisi unica eademque Identitas in se ipsa æternum existit: Nam juxta sacræ Scripturæ intensionem, sicut tenebræ ejus ita & lux ejus. Vnde colligebat, quod binus æqualis effectus, quorum unus est alteri conditione seu dispositione contrarius, debeat necessario à duobus diversis in eadem essentia integra proprietatibus emanare, videlicet ab ejus Noluntate & Voluntate, quarum una per tenebras, altera per lucem exprimitur: Nam, quando mens æterna & lux infinita (in qua revera non sunt tenebræ ullæ) non vult, tunc se à creatione distrahit & in se ipsa reservat, hoc est, reflectit ardorem suum in se ipso, atque ita nihil sua præsentia lucida aut creat aut informat, sed universam abyssum (quæ in hoc statu in divina potentia dicitur existere) tenebris undique obrutam, informem & splendore vivifico destitutam reliquit. Atque hæc sua negativa seu contractiva actio est perfectus suæ noluntatis Character, cujus effectus generales sunt Tenebræ & privatio: Sed, cum è regione, abstrusa illa unitas, benignum & salutarem suæ essentia (quæ est voluntatis suæ expressio) radium & splendorem in Chaos seu abyssum deformem emittit, tunc tenebræ & privatio luci & positioni, ut pote vitæ atque formalis existentia actui locum cedere cogantur. Per istiusmodi ergo suæ contemplationis objectum percipiebat, quod actus ille tam voluntatis, quam noluntatis in unica unitate essentiali continebantur, quæ in se & per se est tota bonitas, & consequenter, quod noluntas in ea sit nihil aliud, quam ejus voluntas: Nam, quatenus ipsa est unum & omnia, ita quidem ejus voluntas & noluntas non est, nisi unica Identitas in ea & tamen omnia & per omnia: Nā, mediante ea, operatur, quicquid vult more tamen privativo,

R 3

quam

SECTIONIS SECVNDÆ ARGVMENTVM. LIB. I.

quàm positivo, cum in cœli virtutibus, tum in habitatoribus terræ: Quare sequitur, quod tenebræ & lux sunt unum & idem in unitate ista Archotypica: Quoniam omne in ipsa est bonum, quatenus ipsa in se est sola & absoluta bonitas: Ad effectivam & informantem lucis emanationē quod spectat, ipsæ profectō apparent creaturis tales, & varias imò verò infinitas huic mundo contrarietates, producere videntur, quæ à mortalibus secundum effectus, quos ex ijs comperiunt, aut bonæ aut malæ æstimantur: Vt cunque Authori videtur evidēs, quod istæ duæ effluxiones seu extensiones contrariæ in effectu ab una eadēque æternitate essentiali procedentes, fuissent rerum omnium principia, quatenus Chaos obscurum à suis visceribus aquas præsentia lucis edebat, quæ erant unica illa materia, à qua cœli & terra, ac consequenter integer mundus erant facta: Nam vivifica æternæ lucis emanatio eis formam, figuram virtutem & motionem impertivit: Hisce ergo ab Authore serio consideratis ratio ipsius protinus eum informavit, mundum fuisse ex materia seu subiecto dispositioni contrario compactum atque fabricatum: Non est enim possibile, ut parentes naturæ ab invicem dissentientes, proles sibi conditione & naturâ consentientes & concordantes pariant: & tamen huiusmodi erat Creatoris voluntas, quod istæ duæ proprietates, quasi toni dissonantes, in unisoni sive unitatis unionem quasi ad suam ipsius imaginem per inviolabile Spiritus æterni amoris & concordie vinculum colligari deberent, ut exinde materia, quæ est aquarum tenebrosarum substantia, loco foeminae, formali & masculinae emanationi, sive Spiritui illuminanti ab unitate emisso, inserviret: Quo tandem Triunum Typicum, ex dualitate sive unitatum confusione ad imaginem Archetypi statueretur, qui merè Spiritualis existens, fuit vita æterna illa radicalis & mundi essentia, quæ erat sine principio: Atque ob istam rationem necesse est, ut mundus, quippe ad imaginem Archetypi creatus, animâ Catholicâ fruatur, qua mediante agere & vivere potest ad exemplar ipsius, à quo tum forma tum materia ejus derivantur, & per consequens opus est, ut binis Prædictis proprietatibus, nimirum illa Voluntatis & Noluntatis induatur: Hinc ergo animadvertit author, quod, cum internus, Tum externus Typus, seu mundus Typicus debeat necessario contrarijs passionibus atque alterationibus subijci, quæ à binis illis in unitate Archotypica proprietatibus oriuntur: Nimirum, quandoque anima ejus est apta ad dispositionem tenebrosam & privativam, sequendo in ista sua proprietate naturam aquarum, quæ sunt Tenebræ Abyssæ. sive chaos informis soboles, in quam potentia divina habet Dominium: Atque hoc statu videtur induere Noluntatis in unitate Characterem, & quandoque ipsa affectat & imitatur actionem & proprietatem lucis quæ ab æterno unitatis fonte emanat: Atque in hoc statu videtur manifestè agere, informare & quasi velle, seu positivam & lucidam induere naturam, & per consequens sigillo seu impressione voluntatis in unitate obsignari. Atque hic est efficax ille voluntatis sacræ effectus: Nam, videbatur Authori, quod, quatenus totus mundus esset ex duabus proprietatibus contrarijs conflatus, nimirum ex luce formali & materia humida obscura, debet consequenter sequi, quod Catholica in mundo anima, seu Spiritus ejusdem, generaliter vivificans, & per consequens quælibet particularis existentia formalis, quæ ab anima Catholica derivatur non aliter, quàm radij infiniti ab unico sole, passionibus & alterationibus conditione oppositis sit obnoxia seu subiecta. Hinc ergo oritur illa assidua amicitia & inimicitia, quæ observatur esse inter bonos Angelos & Spiritus malos. Hinc quotidianæ illæ mutationes & variationes, tam amabiles, quàm odibiles, quæ rarione varietatis influentiarum vel convenientium vel ab invicem discordantium tam
in cœlo

in cœlo æthereo, quàm elementari eveniunt, Hinc effectus illi contrarij procedunt, qui à ventis tum loco tum conditione oppositis vel natura convenientibus in Elementum Sublunare Catholicum expirantur: Vnde tam concordia, quàm discordia cum diversitate multiformi meteororum in eo producuntur. Hinc est affectionum multiplicitas, dispositionum oppositio, Spirituum passiones, & ut verbodicam, sympathia & Antipathia illa, quæ observatur esse inter creaturas tam simplices, quàm compositas sive sint animales, vegetabiles aut minerales, Concludit igitur Author hisce fundamentis statuminatus, quod sit æquum & justum hisce duorum excellentissimorum Philosophorum Heracliti & Empedoclis de hac re opinionibus astipulari, quarum una est, quod omnia fiant per litem & inimicitiam, hoc est ex Inimicitia & Amicitia: Altera, quod ex quatuor Elementis & ex amicitia & lite composita sit anima. Hinc inde arguens contrariam illam dispositionem, quæ est inter Spiritum aqueum seu naturam humidam mundi, & clarum mentis lucidæ radium, respectu eorum originis: Nam, per litem intelligit tam contentionem spirituales, quàm corporalem, respectu scilicet illius potentia sive fortitudinis contraria: quæ est inter formalem & omnia informantem lucem & Tenebrosam materiam, tam ratione corporis in actione corruptionis, quando anima parata est ab eo discedere, quàm in Antipathetica seu irascibili passione respectu animæ, in qua Spiritus laborat & præter naturaliter patitur. Atque hæc prædictorum Philosophorum opiniones non videntur à sensu sapientis discrepare, qui dicit, quod Deus gemina fecerit omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quod mancum est.

Eccles. 42. 25.

CAPVT. I.

*In hoc capite demonstratur, quod Deus sit pura, simplicissima
& Catholica illa unitas, quæ numerum & multitudinem omnem in se comprehendit.*

VT nemo est, ut cunque Mathematicæ perfectionis sphaera exaltatus, aut profunde in mysticis Arithmeticae abstrusæ visceribus immerfus, qui agili maturioris sui intellectus intuitu, rem aliquam observare aut discernere potest, quæ sibi vel ordine vel antiquitate locum ante unitatem meritò vendicare queat, (unde unitas à Philosophorum sapientissimis agnoscitur esse principium & radix omnium numerorum & multitudinis) ita quidem quilibet sibi constans negare non potest, quin, quod radicalis ista identitas, ut in pura & simplici sua natura consideratur, ab ulla dimensione quantitativa limitari, aut in numero aliquo includi sive comprehendi, aut in portiones distinctas dividi, aut substantiâ aliquâ seu Entitate definiri ne queat. Atque hinc à sapientibus concluditur, quod unitas sit antiquissimum & maximè radicale rerum omnium principium, ut pote, quæ comprehendit in se omnes substantias, quantitates & qualitates, non aliter, quàm punctus in Geometria, in nuda & simplici sua essentia consideratus, observatur esse indivisibilis, quippe, quid vix perceptibile & quasi nihil determinabile: Et tamen punctus agnoscitur à Mathematicis

esse radix infallibilis, non modò lineæ cuiuslibet Geometricæ, verum etiam omnium aliarum continuatarum in Mathesi & Physica dimensionum, quatenus ipse omnes in se comprehendit magnitudines & à nullo comprehenditur.

Ita duo dimensionum quarumcunque Principia, quatenus ordine & tempore omnia alia in rerum natura præcedebant & excelebant, Mathematici experti invenerunt, ad imitationem Typicam sive imaginem internissimi, centralissimi & abstrusissimi in divinitate puncti, sive unitatis splendidissimæ in eodem statu manentis, quo ante mundi creationem extitit, nimirum, quando se ipsam in se occultam & secretam, hoc est ab omni creationis actu reservavit: Ita, ut in ista huiusce existentia unitatis conditione, nec pro Deo haberi potuerit, quatenus ipsa ad huc nullam creatione produxit creaturam, à qua pro Deo coleretur, nec pro Patre ritè haberi potuit, quoniam nullum ad huc filium sive Archetypum sive Typicum genuisse apparebat, nec pro summo bono æstimari videbatur, quatenus abyssus tenebris ad huc obruta, seu hyle deformata, de lucidâ & vivificâ ipsius bonitate nondum participaret: Nam,

R. 4 adhuc

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

adhuc vacua erat & inanis : neque dicenda erat pulchra & formosa , quia pulchritudinis suæ radios nondum cum creatura communicaverat : Nec directè æternitas vocari debebat , quoniam in isto suo statu abscondito , humanæ capacitati comparebat non omnino existeret , imò verò pro nihilo æstimari & per consequens nullum habere aut cum æternitate , aut ætialitate , aut temporalitate , commercium . Porro etiam nomen Principij in tali conditione sibi vendicare non potuit , quoniam nullum adhuc ad rem aliquam creandam habuit relationem , adeò erat occultata & obscurata à mortalium apprehensione & in ipsius ordine & antiquitate adeò incognita , atque etiam tam inscrutabilis & incomprehensibilis in sua essentia , ut nullo modo aut pro substantia aut quantitate aut qualitate concludi potuisset , sed potius pro quodam Ente Transcendente , in se ipso solummodò reservato atque consistente , nullum habens principium seu radicem , à qua extraheretur : in cujus nihilominus divina potentia , quasi in loco continente sine fine & termino omnia , quæ jam explicitè apparent , complicitè continebantur : tamen exilis mortalium capacitatis respectu , pro Nihilo æstimabantur . Atque ob istam rationem , nonnulli in veræ sapientiæ legibus versati , monumentis eorum æternis , reliquerunt , quòd Mystica hæc unitas , cum esset . Tenebrosæ abyssi nebulis involuta & quasi vacua atque otiosa maneret , pro Nihilo habebatur . Non ens non finis . Quoniam tenuitas & paupertas capacitatis ingenij humani in rerum divinarum consideratione est talis , ut soleat ea imaginari & judicare non omnino esse , quæ non apparent oculis : Propter hanc causam turbæ Cabalisticæ præstantiores , istam radicalem unitatem in sua abstrusa & occulta conditione Aleph Tenebrosam dictitarunt , quæ litera Hebraica recipitur inter Iudæorum Doctores vel Rabinos , pro figura unitatis in Arithmetica , & per consequens intelligitur Hieroglyphice pro Deo , in absoluta sua natura Monadica , quatenus nimirum in se sola videtur esse sine ullo emanationis signo contracta : In quo quidem statu Mercurius Trismegistus ipsam in verbis his describit : Monas (ait) ante mundi exordium sibi ipsi & non alijs reluxit : Et alibi planius : Erat umbra infinita in Abyssi aqua insuper , & spiritus tenuis intellectualis per divinam potentiam in Chaos inerat . Et Moyses : Tenebræ fuerunt super faciem Abyssi . Quibus sapientes licet de longè discernere queant , quid esset potentia divina , priusquam creatura ulla e tenebroso Chao explicitè apparebat , atque etiam de facili concipere possunt , quòd nam esset radicale tenebrarum principium , videlicet radiorum actualium lucis æternæ in lucida ista unitate , in qua non sunt tenebræ ullæ , retentio sive occultatio : ita , ut Tenebræ Originales

pro Nihilo alio haberi queant , quam mera lucidæ à radicali unitate emanationis absentia , quæ est omnis actionis fons & origo , neque etiam potest lux illa vivificationis divina adesse vel emanare , ubi voluntas illius simplicis & absolutæ in unitate absentia est negativa : Hinc ergo ex necessitate sequitur , quòd tenebræ essent super faciem abyssi , & quòd terra esset vacua & inanis seu informis , antequam essentia divina emicabat & ferebatur super aquas : & , quòd tenebræ essent factæ otij atque quietis Tabernaculum : quoniam , ubi actus divinus , seu sacra emanatio abest , vel saltem agere & radios suos emittere non vult , omnia dicuntur in potentia manere , & consequenter sine actuali virtute , hoc est , quasi mortua & immobilia existeret : & , quòd durante potentia privativæ dominio proprietatis frigoris & stupiditatis sit in vigore , quoniam calor à motu generatur , & motus est quid à luce inseparabile : & lux ista radicem suam habet in unitate lucida , quæ ob hanc rationem luminis Pater dicitur . Quare sequitur , quòd divina ista essentia in hoc statu contrahit & retinet seipsam in se : & tunc Chaos obscurum in divina potentia reservatum , debet motu & calore privari : & quòd sit ad densitatem & inspissationem ratione dominij frigoris inclinatum : Et quòd sit privationis fundamentum & consequenter vitæ & creaturarum essentia inimica , quatenus natura ejus actui , motui , & calori , qui sunt divinæ emanationis ministri est opposita , & per consequens est mortis , corruptionis & deformationis origo .

Concludimus igitur , quòd , ut lux sit vitæ , positionis , motionis & voluntatis divinæ in sua revelata natura initium , sic etiam tenebræ primordiales sunt caput & scaturigo mortis , inanitatis , privationis , quietis ac denique voluntatis divinæ essentia : Atque hinc testantur scripturæ sacræ , quòd quando Deo salutare sui vultus radios creaturis emittere placet , ipsæ recreantur bono & vita : at quando in parte abscondit faciem suam lucidam , tunc ægrotant & conturbantur , sed si totaliter auferat vitæ aspectum , immediatè expirant & moriuntur . Hinc etiam Moyses : Deus malos relinquit & abscondit faciem suam ab ijs , ut obveniant ijs mala multa . Et David alibi : quousque abscondis vultum tuum à me ? exhilara me vultu tuo , visitatio tua conservat spiritum meum . Quibus patet , quòd essentia hæc divina actionem suæ voluntatis & voluntatis tam post ejus mundi creatione , quam ante illam observet : in quorū priori detinere solet vitam à creatura mediante privationis actu , in posteriori impertit ei vitam , eamque præservat : Nam per proprietatem suam rarefactivam creavit atque vivificavit mundum & omnia , quæ in mundo sunt .

Revelin. lib. 2.
de Re. Cabal.

Pinand. d. 12.
Pinand. 3.

Gen. 1.

Psal. 104. 29.
Deuter. 31. 17.

Psal. 135.

CAPVT. II.

*In quo probatur, quod omnia fuerunt complicité & Idealiter
in Deo & ex Deo, priusquam explicité aliquid
compareret aut factum esset.*

STatum & existendi modum unitatis
æternæ, priusquam aliquid erat creatū,
secundum exiguum Ingenij mei validita-
tem; simul atque effectus, quos in poten-
tiali seu informi rerum omnium subiecto
produxit, satis manifesté in præcedentibus
explicavi: atque etiam ibidem expressi,
quod omnia in eo statu essent complicité
& occulté in omnipotente & incompre-
hensibili divinæ perfectionis puncto com-
prehensa, in qua eorum conditione mane-
bant & existebant quasi Nihil, quoad nos:
quatenus nulla forma (cujus est assignare
rebus nomen & esse) erat induta, atque
idè in statu informis virtutis hujus, respec-
tu nostrum, existentia, sapientes ipsam
vocaverunt potentiam Divinam: Sed, ut
hoc totum, Authoritate sacra clariùs con-
firmare queamus: Apostolus ait: Ex ipso,
per ipsum & in ipso sunt omnia. Et alibi:
Omnia sunt ex Deo. Et alibi: Unus Pater
omnium, qui super omnes, & per omnia
& in omnibus nobis. Atque iterum: Om-
nia per ipsum & in ipso creata sunt, & ip-
se est ante omnes & omnia in ipso con-
stant. Et alibi: ipse est omnia in omni-
bus. Et Syriachus: diximus multa, nec ta-
men assecuti sumus: summa dictorum est,
ipsum esse omnia. Hisce sacris Poëtæ viden-
tur convenire dicentes: Iupiter est, quod-
cunque vides, quocunque moveris. Et:
omnia Iovis plena &c: Quibus facillimè
est colligendum, quod Deus genuerit,
produxerit, fecerit & creaverit nihil, quod
non esset æternaliter ex seipso & in seip-
so, ita, ut ab ipso omnia emanarint & pro-
cesserint, nimirum ex abscondito in mani-
festum, ex incognito in cognitum ex Sim-
plicitate pura & Archetypica in similitudi-
nem Typicam, ex fonte in mare, & ex pun-
cto in circulum: illud sagacis Philosophi
verificando: Deus est omnium centrum,
cujus circumferentia est nullibi: vel, ut alij
volunt, ipse est centrum & circumferen-
tia: Hinc ergo mihi liceat inferre, quod
omne genitum, principiatū, creatum, pro-
ductum, separatū venit ab ingenito infi-
nito, incipiente, improducto, in separato,
uno: Omne inferius ex superiori, omne
corporale ex spirituali, omne visibile ex in-
visibili, omne tēporale ex ævo, omne avia-
le ex æterno. Hinc sicut Deus dicitur, quod
ex ipso & per ipsum & in ipso sunt omnia,
ita etiam dicitur, quod ipse super omnia &
per omnia & in omnibus: Sequitur ergo
consideratio per egressum & descensum
universi, vel quasi per progressum à cen-
tro versus circumferentiam. In Deo omnia
erant, nihil nisi merè Deus, ex Deo omnia

veniebant in principiū, & tum omnia erant
nil nisi merè principium, manente tamen
Deo in se ipso. Ex principio omnia proce-
debant in Verbū, & tum omnia nihil erant,
nisi merè Verbū, manente tamen principio.
Ex verbo omnia procedebant in Spiritum
Domini, & tum nihil erant, nisi merè Spiri-
tus Domini, manente tamē Verbo. Ex Spiri-
tu Domini omnia procedebant in aquas
scilicet superiores & tum omnia nihil erāt,
nisi merè aquæ, manente tamen Spiritu Do-
mini. Ex aquis superioribus omnia descen-
derunt in aquas inferiores, & tum omnia
nihil erant, nisi merè aquæ inferiores, ma-
nentibus tamen superioribus: Ex aquis in-
ferioribus, quasi Elemento Catholico qua-
driformiter alterato & astris invisibilibus
omnia procedunt in corpora visibilia &
tunc omnia nihil sunt, nisi merè corpora vi-
sibilia, manētib; tamē Elementis & astris
invisibilibus. Tandem explicatis atque ab-
solutis hisce omnibus totum universum in
quintum esse, hoc est, in hominem est con-
tractū, ubi omnia nihil aliud sunt, nisi merè
homo, salvo tamē & integro manente Vni-
verso: sic postremus omnium existit homo,
qui habet & gerit in se omnia, & est omnia,
quippe, qui essentialiter est imago ejus, qui
erat prior omnibus, qui est benedictus
Deus, qui erat omnia, qui fudit omnia, &
qui in hominem concludit omnia. Quod
quidem totum testimonio sancto & Caba-
listarū assertionibus confirmare possumus:
Nā in scripturis habemus, quod Deus om-
nium fons creaverit tenebras, & quod hæc
tenebrosa abyssus esset principiū informe,
quod complicité comprehendebat in se om-
nia: & quod Verbū illud, esset in principio,
atque iterum, quod Verbum hoc ē tenebris
egressū esset: Et, quod Spiritus Domini fere-
batur super aquas, quæ apparebāt ex Tene-
brose abyssus visceribus. Et quod omnia in
principio essent aquæ, luminoso tamē spiri-
tus vigore non extincto: Et, quod hæc aquæ
essent in superiores & inferiores divisæ, sed
prima creationis vis in illis superioribus pa-
tebat, cū cælum Empyreum esset ante
Elementū sublunare creatū: Tunc ex aqua-
rum superiorū cum spiritu lucido, quo cœli
erant ornati, aquæ inferiores essent forma-
tæ & ordinatæ: Nam inferiora reguntur à
superioribus. Denique omnia composita ex
aquis inferioribus mediantibus astris invi-
sibilibus ab aquis superioribus emissis creata
sunt, ac tandē omnium perfectio Adam ad
imaginē Dei est factus compendium totius
mundi in se habens, Hermes hæc: Pimander
mens divinæ potentia mutavit formam &
universa subito revelavit: Cernebam enim

Isai. 45. 7.
Sap. 11. 18.
Ioh. 1.
Gen. 1.

Rom. 11. 36.
1. Cor. 11. 12.
Ephe. 4. 6.
Coloss. 1. 14.
1. Thess. 3. 11.
Ecclesi.

Ad Aldeph.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

omnia in lumen conversa suave nimium atque jucundum, quod intuentem me mirifice oblectabat: Paulo post umbra quædam horrenda, obliqua revolutione subterlabatur, in humidamque naturam migrabat, ineffabili tum vultu exagitata, unde fumus magnus in sonitum erumpebat. Et sonitu vox egrediebatur, quam ego luminis vocem existimabam, ex luminis voce Verbum factum prodijt: verum hoc naturæ humidæ astans, eam fovebat; ex humidæ autem naturæ visceribus syncerus ac levis ignis protinus evolans, alta petit, aër quoque levis spiritu parens mediam regionem inter ignem & aquam sortiebatur, terra verò & aqua sic invicem commixta jacebant, ut terræ facies aquâ obruta nusquam pateret. Terra postmodum animantia, quæ intus habuerat, peperit: At Pater omnium intellectus, vita & fulgor existens, hominem sibi similem procreavit &c: Quibus arguit, quod Deus seu mens divina in unitate sua simplici esset potentia divina, & sic in Deo omnia erant nil nisi verè Deus. Tunc mutavit se in principium Tenebrosum, & tunc omnia nihil aliud erant, quam principium Tenebrosum, quippe cui omnia inerant cōplicitè, manente tamen Deo, tunc emanatio lucida est facta, qua, fugatis tenebris ex principio Verbum factum est, & tunc omnia nihil erant nisi Verbum, manente tamè principio. Ex verbo omnia procedebant in Spiritum Domini, & tunc erant nihil nisi merus Spiritus Domini & sic in cæteris. Porro etiâ scriptum est in libro Bahir: Nihil est principium, nisi sapientia, hæc cum sit in abyssu tenebrarum retracta & immanens quasi otiosa, vel (ut ajunt) ad nihil respiciens, idcirco dicitur Ain. Nihil. Non ens & non finis, quia nos tam tenui erga res divinas ingenij paupertate mulcati, de ijs, quæ non apparent haud secus atque de ijs, quæ non sunt, judicamus: At, ubi se ostenderit, quod sit aliquid & revera subsistat, tunc Aleph tenebrosum in Aleph lucidum convertitur: sive Aleph magnum, quando exire cupit & apparere omnium rerum causâ, per Beth proximè sequentem litteram & nominatur אב Ab id est, Pater omnis generationis & productionis, facit enim res omnes. Hæc ille: Unde liquet, quod illa digressio sit consensu tam scripturæ sacræ, quam Philosophi & Cabalistæ sapientissimorum. Si autem more retrogrado, à circumferentia rerum in centrale earum punctum quasi à terra in summum coelum ascendere velimus, cum homine incipiendum putamus, utpote qui erat ultimus atque infimus scalæ superioris gradus, per quam à cælo in terram demonstratione à priori, & quasi ab Alpha ad Omega descendimus: atque ita demonstratione quasi à posteriori & quasi ab Omega ad Alpha procedemus in hunc modum: Eva, Mater omnium viventium non ex absolute nihilo facta est, sed essentialiter ex Adamo,

qui dicit: hoc os ex effibus meis, & caro ex carne mea: & antequam Eva extraheretur ex Adamo, tunc quidem in Adamo nihil erat, nisi ipsissimus Adam, qui erat microcosmus & complicatio totius universi. Adam microcosmus non ex nihilo factus est, id est, non ex seipso, nec per se ipsum, sed ex Macrocosmo, mundo majori: & antequam extraheretur inque proprium esse veniret, tum ipse in macrocosmo nihil aliud erat, quam ipsissimus macrocosmus seu mundus major. Macrocosmus non ex mere & absolute Nihilo est factus, sed ex aquis superioribus, hoc est ex mundo Angelico extitit, & antequam hoc fieret, mundus major in superioribus aquis nihil aliud erat, nisi ipsissimæ aquæ superiores, vel ipsissimus mundus Angelicus. Mundus Angelicus seu aquæ superiores non ex nihilo extiterunt, sed ex spiritu Domini, qui eas ex se ipso effudit & super eas ferebatur, & antequam hæc effusio fieret, omnes aquæ superiores vel Angelicæ substantiæ in Spiritu Domini nihil aliud erant, nisi ipsissimus spiritus Domini, sine omni distinctione aut multitudine: Spiritus Domini non ex nihilo venit, sed ex ipsissimo verbo ex ore primogeniti prolato, & antequam Spiritus Domini distingueretur seu procederet ex verbo in proprium esse seu personam, tum ipse in filio & cum filio nihil aliud erat, nisi filius sine ulla distinctione aut multitudine. Verbum sive Filius non ex Nihilo venit, hoc est, non ex seipso, sed ex principio juxta illud: Verbum erat in Principio: Et antequam hoc verbum ex principio in propriam personam nasceretur, tunc ipsum verbū in principio nihil aliud erat, nisi principium, in & cum principio essentialiter unū, sine distinctione aut multitudine. Principium verò, in quo erat Verbum non ex nihilo, neque ex seipso ortum est, sed ex Deo: Ex ore enim Altissimi prodijt, & antequam prodiret, tum principium in Deo nihil aliud erat, quam ipsissimus Deus essentialiter, æternaliter & simplicissime unum & idem sine distinctione. Sic Deus, omnium unitas, omnia ab æterno in se habuit, & ipse, ut est in se unum, ita etiam fuit omnia, ita tamè, ut ipsemet in se manserit absque mutatione aut diminutione sui ipsius. Atque ita omnia ab initio produxit & quodlibet in proprio esse distinxit ipse, nihil negotij habens cum Negativo ullo Nihilo, cujus supra mentionem fecimus, cum ipse in se sit unum, seu unitas illa æterna, omnia cōplicitè in se comprehendens, & per consequens est fons & origo, à qua omnia tam ævia & temporalia procedunt & in sua essentia consistunt: Non aliter, quam omnes numeri Arithmeticæ procedunt seu emanant ab unitate & in unitate comprehenduntur: Nam, utcumque largè se extendit numerus, semper habet unitatem ad ipsum incipiendum, atque ad ipsum pariter concludendum, & rei veritate nihil præter unitatē habet

habet ad partes ipsius interiores constituen-
das. Sed pro meliori vestra instructione per
diligentem in numeros Cossicos inspectio-
nem observare possitis, quomodo Divina
& centralis atque essentialis hæc unitas om-
nes creaturas tam ante, quam post earum
creationem in se ipsa comprehendat: Nam
scire debemus, quod sit nihil in hoc mun-
do, quod non est aut radix, aut quadratum,
aut Cubus, aut aliqua alia figura existis
composita: Radix repræsentat principium
omnium proportionum sive magnitudi-
num Cossicarum, quadratum designat
figuram simplicem & Spiritualiter Princi-
piatam, quæ creatur seu efficitur ex Radi-
cis multiplicatione; Cubus autem ex qua-
drati seu figuræ principiatæ augmentatio-
ne in sua radice conflatur: Vnde videre li-
cet quod integrum corpus cubicum & con-
sequenter ipsum quadratum in radice con-
tineatur, & in conclusione est nihil aliud,
quam ipsa radix in se & à se ipsa multipli-
cata: Sed, ut ista mea demonstratio propi-
us adhuc ad intellectus vestri intuitum
accedat, suadeo, naturam & proprietatem
divinæ istius Monadis seu unitatis ac-
curatiori paulò diligentia consideretis, ni-
mirum, ut ipsa, in simplici & sincera sua
existentia se habet, tunc ipsam in mundo
typico sine ulla à punctuali seu centrali sua
profunditate egressu, tres prædictas dimen-
siones cossicas in se complicitè, & conse-
quenter omnes alias res, quas jam per crea-
tionem explicite produxit continere depre-
hendetis. Atque hoc lucide per istam Arith-
meticam demonstrationem probatur: Nam
si unitatem in se ipsa & per se ipsam, tan-
quam radicem explicaverimus, nihil præter
se ipsam pro quadrato produceret, quod ite-
rum in se ipsa, multiplicando solummodò
se ipsam, loco cubi proferet, nimirum me-
ram unitatem, ita ut radicem, quadratum,
& cubum nihil nisi unum & idem invenie-
tis: Vnde evidens est, quod tamen habeamus
hic tres unius puncti ramos, qui videntur
in formali sua progressionem differre (in-
telligo radicem, quadratum & cubum) ta-
men in veritate essentiali, non est, nisi ista
realis & radicalis unitas sive identitas, in
qua res omnes manent potentialiter seu
complicitè, idque more abstrusissimo: Et,
ob hanc rationem sapiens ait: Deo omnia

sunt cognita, antequam crearentur. Et Es-
dras: Dei potentia ante omnia creata finis
& initium omnium est. Et Hermes. Ex
uno principio cuncta dependent, princi-
pium ex uno solo, & principium movetur,
ut rursus extet principium, ipsum tamen
unum præstat, nec recedit ab unitate: Hoc
idem etiam intimare videntur ista Salvato-
ris verba: Ego & Pater unum sumus, Pa-
ter in me & ego in Patre & Pater in me
manens ipse facit omnia. Etiam in hunc
sensum videtur Hermes loqui de Archety-
pa mundi structura, ad cuius imaginem
mundus iste typicus erat formatus: Quare
cum alibi visibilem Dei filium vocat: Mo-
nas (ait) generat Monadem & in se ipsum
reflexit ardorem, Quibus verbis arguere
videtur, mundum Typicum complicitè in
mundo Archetypo (Deo sic volente) fuisse
descriptum, quem tum postea explicite de-
pinxit. Quibus liquet, quod mundus iste
sit factus ad imaginem mundi Archetypi.
Sed ni aliqui captiosi, in istam meam opi-
nionem invehentes, exceptionem contra
istam meam opinionem caperent, allegan-
tes eam Antiquorum Ecclesiæ, Patrum con-
sensui omnimodè contradicere, ego hoc in
loco nonnullos ipsorum de hac re senten-
tias explicabo. Ait D. Augustinus: Ideæ
sunt formæ æternæ & incommutabiles in
mente divina. Scotus dicit, quod sint res
objectivæ, cognitæ ab intellectu divino:
At nihil est in Deo, quod non est Deus,
quoniam Deitas non est nisi unus idemque
spiritus: Vnde sequitur, quod Ideæ in Deo,
tamen secundum varia divinitatis placita
sunt plurimæ (nam homo factus est uno
modo, & equus alio &c.) tamen omnia
sunt non nisi unum in Deo, ut D. Augusti-
nus videtur alibi luculentius in his verbis
confirmare. Primus & summus intellectus
est ars quædam Omnipotentis atque Sapien-
tis Dei, plena omnium rationum viven-
tium incommutabilium, & omnes unum in
ea, sicut ipsa unum de uno cum quo unum.
Et alibi ait: Tu es Deus meus & Dominus
omnium, quæ creasti & apud te omnium
stabilium sunt causæ & omnium mutabi-
lium, Apud te immutabiles manent origi-
nes, & omnium rationabilium, & irratio-
nabilium atque temporalium semper vi-
vunt rationes: Et Boetius habet hæc.

Ecclef. 23.
4. Esdr. 6.
Pimand. 10

Iob. 13. 16.

Pimand. 4.

Lib. octing.
quæst. 45. lib.
1. dist. 3.

De Trinit.
lib. 6. cap. 24.

Soliloquio-
rum cap. 31.

lib. 3. de con-
sol.

Tu cuncta supermo

Ducis ab exemplo, pulchrum faberrimus ipse.

Mundum mente gerens, similique imagine formas.

Denique Anselmus modum & progres-
sionem cujuscunque rei exemplaris à fonte
Ideali quam doctissime sic exprimit: For-
ma rei, ait, Artificis est Archetypa & ve-
ritas, & dum à potentia in actum pro-
ducitur motus est, in materia verò jam
producta est similitudo & imago, atque
hac de causâ Odo Abbas ille doctissimus
ait: Numerus Ternarius est principale
in animo Conditoris exemplum Conden-
dorum. In quo etiam sensu Hermes loco

antea citato: Monas generat Monadem &
in se ipsam reflexit ardorem, quod unitas
in mundi Idealis sive Archetypici fabri-
ca emisit verbum, quasi essentiam à se
ipsa genitam, & in unitate ab eo haud
quaquam distinctam, ac tandem reflexit
illum spiritum sapientiæ ab ambobus pro-
cedentem in se ipsam. Hinc filius Syrach:
Fons Sapientiæ verbum Dei in excelsis,
& egressus illius mandata æterna: In
hunc igitur modum erat mundus Arche-
typus

Pimand. 12.

Ecclef. 1. 5.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

typus ante omnia in & ex una eademque Unitate, sed ratione triplici creatus, nimirum per egressionem unius quasi quadratū æternum ab uno, quasi radice æterna, & per regressionem illius emanationis quasi in formam Cubicam, ad rerum omnium Idealium Archetypi complementum, quo tres divinæ in unica essētia infinita proprietates facile discerni queant, atque etiam ratio, qua omnia mundi typici complicitē ante ullam creationem essent in Archetypo idealiter comprehēsa. Concludimus igitur, quod secundum istam imaginem idealem mundus iste Typicus in triplicitate variatatis esset tum postea formatus & proportionaliter adaptatus, nimirum ad divinæ similitudinis exemplar: Nam, ex unitate in divina & abstrusa sua existentia, nimirum, ut in tenebris seu chao potentiali esset originaliter quo ad nos abscondita, flamma splendidissima formalis essentiae Catholica emanabat, & spiritus sapientiae ab utroque procedens, conjunxit formalem illam emanationē cum materia aquarum potentiali, ita ut horum trium unione, nimirum divinæ lucis, & substantialis materiae tenebrarum, videlicet aquae cœli erant prius & Terra & consequenter totus mundus, ut testatur D. Petrus: Sed hæc optimè hisce paucis confirmat Plaltes Regius: Verborum inquit Domini firmati sunt cœli, & spiritu oris ejus omnis virtus eorum: Quo sermone totum aperit: Nam, per Dominum intelligit Patrem, à quo omnia, per Verbum Filium, per quem omnia & spiritum ab ore utriusque mediantem, quod omnis essentia & virtus seu actus in hoc mundo est derivatus. Concludere igitur possumus, quod si unitates mundi idealis sint ab unitate unica radicali, quasi filij ab uno Patre extractæ, & ab eadem, quæ est infinita in se, includantur: debet sequi necessario, quod triplex membrum mundi istius creati debet esse in & ab illa unitate, quatenus mundus Typicus cum suis membris sit ad imaginem & representationem Archetypi effectus, qui est æterna illa monas, in qua sunt omnia, unde haud injuriā dicitur ab Apostolo omnia in omnibus. Atque iterum: Omnia creantur per ipsum & in ipso & ipse erat ante omnia & omnia in ipso constant. Et alibi: Ex ipso, per ipsum & in ipso sunt omnia: Vnde haud injuriā dicitur circumferentia & centrum: Atque centrum omnium, cujus circumferentia est nullibi. Et, ab Apostolo Pater omnium, qui est super omnia & in omnibus. Hinc Rabbi Zoar: Omnia sunt unum respectu Dei, licet varia videantur respectu nostrum. Et Plato ait, quod non modo omnia sunt in Deo, sed etiam omnia quæ jam existunt, ut pote, quæ (quatenus sunt in Deo & ab eo procedunt) non sunt nisi unica Entitas. Et Hermes in Tabula sua Smaragdina: Vt omnia essent mediatione unius, ita etiam omnia ab ista unica

re adaptatione procedunt. Et Proclus: Vt omnia ab uno sunt derivata, ita quidem cursu continuo ad illam iterum unitatem reverti festinant, cum qua, quod grandior est concordia, per quam sibi invicem occurrunt, eò plus de ipsa participant. Iterum Plato alibi: Omnia à Deo Altissimo procedunt & summa ope contendunt, ut ad eum revertantur, quoniam in ipso summum ipsorum Solamen, sustentatio & finalis requies consistit. Propter istam ideā rationem Leucippus Philosophus fecit unitatem istam suam summum bonum. His ergo videre licet, quod Antiqui Philosophi à Biblij sacri Harmonia nullo modo differant. Denique Iob hæc omnia adhuc clarius: Revelat, inquit, Deus fundamenta è tenebris & educit in lucem umbram lethalem: ubi per fundamenta intelligit aquas, quæ in tenebrosa abyssu continebantur, ex quarum tum postea existentia cœli & terra, & consequenter totus mundus est fabricatus, mediante Verbo prædicto secundum exemplar sive imaginem Archetypi. Quare haud injuria concludere possumus, quod principia conditione opposita, ab una eademque unitate sive Identitate procedant: videlicet ex nihilo quo ad nos, seu tenebris privativis, & quasi ex umbra lethali, mutatione formæ ejusdem identitatis à potentia privativa in actum positivum per emanationem lucis è tenebris. Hinc Salomon: Manus Omnipotentis mundum ex materia informi effecit. Et Iob: Aquilonem extendit Deus super inane & vacuum & suspendit terram super nihilum, hoc est, super rem inanem & vacuum formā: Nam per inane, vacuum, & Nihilum intelligit informes illas tenebras & umbram lethalem, de qua mentionem fecit antea, sive materiam informem Salomonis antea citatam, quæ, quandiu erat in potentia divina, erat in debili mortalium sensu merè Nihil, ut dictum est, quatenus nondum erat informata. His ergo manifestè constat, quod omnia essentialiter in ista radicali unitate æterna comprehendantur, quippe, quæ, ut est una, est etiam infinita, & in eo quod sit tam in suis dimensionibus & essentia, quam potestate seu virtute infinita, necesse habet, ut in se finita omnia contineat: Vnde scripturæ: Ipse est omne in omni: ipse implet omnia & tamen est extra & ultra omnia & in comprehendendo & concludendo omnia, est solummodo in se ipso: & tamen à creatoris suis nunquam absens, quippe quas verbo suo efformavit: & primam voluntate ejus processit verbum ejus Fiat & Factum est.

Iamque quod principium privativum sive tenebras lethales ab infinito omnium rerum centro, cujus circumferentia est nullibi extraximus, nos satis profundè in formalis & vivificæ lucis seu principij activi naturam immergemus, quod ab eadem radice primordiali originem suam duxit, ut hac

2. Petri, 3.
161.

Coloss. 1. 11.
Coloss. 1. 16.
Rom. 11. 36.

Rabbi Zoar,
Plato.

Hermes,
Proclus in
Problemat,
Theol.

Plato.

Leucippus.

Sap. 11. 13.
Iob. 26. 7.

ut hac ratione præstantioribus intellectus mei coloribus formam illam essentialem excellentissimam, quæ naturam mundi hu-

midam sive aqueam à profunda tenebrarum captivitate & quasi umbra lethali redemit, faberrimè depingam.

CAPVT. III.

Quomodo amabilis & splendidus amoris Catholici & vivifici Spiritus à fonte totius bonitatis effulserit, tenebrasque litigiosas atque odiosas ab obscuri Chaos sive Abyssus deformis Throno removerit, ut exinde mundus pulcherrimus ex Nibilo actuali ipsius præsentia crearetur & divina ejusdem pulchritudine ornaretur.

Admirabile est & ultra captum humanum, quod ex unica Unitate in essentia, rami duo, proprietate, more tam opposito inter se differentes excreverent, nimirum tenebræ, quæ sunt informitatis, erroris, deformitatis, contentionis privationis & mortis origo: ac lux, quæ est vehiculum & causa unica informationis, veritatis pulchritudinis, amoris, positionis & vitæ. Non eat pronihilo, quod Manichæi tantâ confidentiâ tenerent, quod duo essent principia coæterna, quorum unum fecerunt Deum, quem luminis principem vitæque & sanctitatis omnique bonitatis autorem agnoverunt, & diabolum finxerunt alterum, quem tenebrarum principem dictitarunt, & originem seu initium contentionis, mortis, ægritudinis & totius mali. Atque diabolum ideo ipsi Deo in sua essentia fuisse coæternum existimabant, quoniâ nulla potest esse bonitas, quæ ab eodem contrarium, nimirum malitiam non habet relationem: Hac (inquam) ratione volunt, ut Deus malitiei & pravitatis, sit coæternus in sua existentia cum Deo bonitatis: quibus suis imaginationibus non modò diabolum ex creaturarum limbo excludere, sed etiam unitatem ex naturæ limitibus expellere & Diadē sive dualitatem (quæ rei veritate est nihil aliud, quàm unitatum confusio) loco illius erigere atque coronare tentant. Et profecto ille punctus seu hoc dubium tam difficilis videbatur discussionis atque resolutionis, ut nonnulli ex Poëtis & Philosophis sapiētioribus viderentur ipsis hac in re quodammodo altipulari, uti apparet per quasdam mysticas & allegoricas ipsorum expressiones, quas more ænigmatico: discursibus fabulosis involvebant: Inter quos Poëta Pronapis nomine in suo protocofino asserit, quod Demogorgon (per quem intelligit Deorum summum) undique cum Æternitate & Chao rudi fuisset ante omnia stipatus, fingitque, quod quodam tempore, dum Æternitas in sua majestate maneret, magnum tumultum & commotionem subito in visceribus Chaos ex ortum animadverteret: Vnde, ut ipse ei auxilium in difficili hoc partu præberet, manum suam ad parturientem porrigit & obstetricis officio fungendo, istud subito parere fecit monstrum quoddam

deforme & tempestuosum, cui nomen ob contentiosam suam conditionem *Lirigium* erat impositum, quod, postquam magnas perturbationes & commotiones in aere excitasset, & alis ambitiosis fursum volare & adversus Demogorgonem suum Creatorem pugnare conaretur, à Demogorgone protinus in abyssum profundum præcipitaretur: At observante ipso, quod Chaos novo iterum partu laborasset, & quod in laboribus suis suspiria ferventia cum sudoribus gravibus emisisset, ipse noluit manum suam ab eo remove, quousque secundum edidisset partum, in quo Pan cum tribus suis sororibus, quæ dictæ erant paræ esset natus. Cum verò Demogorgon egregia pulchritudine & forma Panis esset captus ipsum omnium mundanorum negotiorum præsidem & gubernatorem effecit; jussitque tres ipsius sorores, ut more ancillarum & ministrarum fratris sui mandatis obedirent: sequebatur exinde, quod Chaos suo onere seu magna illa congerie, seu massa, qua laborabat jam levatū, Pana suum (sic suadente Demogorgone) in suo Throno constitueret: Hæc est fabula illa Parabolica de Demogorgone & Chaos cōmuniter à Poëtis recitata. Allegoria eorū importat, quod generatio & procreatio omnium ab Alissimo & summo Deo Creatore procederet, quem per Demogorgonem important, cui Æternitas vinculo indissolubili in unica societate essentiali conjungitur: quoniam ipse est solummodò dicendus æternus, qui est & semper fuit principium, seu prima rerum omnium causa: Et fingunt etiam, quod Chaos locum tertium in æterna illa societate sibi vendiceret, quippe, quod est (secundum Ovidij relationem) materia seu subiectum illud confusum atque indigestum, ex quo omnia hujus mundi constantur: atque ob istā causam Antiqui tradiderunt, ipsum fuisse Deo coæternum, ut pote, quæ erat rudis illa congeries, ex qua Demogorgon universalium Pater res omnes juxta voluntatem suam creavit seu formavit: & per consequens subiectum sive materiam istam omnium fuisse generalem rerum omnium Matrem existimaverunt, ex qua & super quam Universalis cunctorum Pater: genuit & efformavit res omnes: Vnde con-

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

cluserunt, duos fuisse cunctorum genitores Catholicos ab omni ævo, quorum unus erat Pater, alter verò Mater. Et tamen in hoc consentire videntur, videlicet, quod Deus esset causa principalior, volentque ipsum Chaos loco socij passivi Demogorgoni inservire, ut ex ea quasi genetrice universali res omnes generet: Et quamvis sapiens & divinus Plato innuere videatur, Chaos ab omni antiquitate socium Dei fuisse, tamen nobis tam ipse, quam alij similis profunditatis illud à Deo æterna quadam generatione seu productione processisse, ipsumque tum postea ex eo omnia fabricasse intiment. Quocirca concludunt, quod à Deo procederet Chaos & ab ipso minimè est dividendum, atque etiam ei loco Sodalis fœmininæ pro generatione & procreatione inservit: haud aliter, quam Eva ex Adamo extracta, dicta erat socia & adiutorium ei in generis humani productione: Hæc est tam Philosophantium Ethnicorum, quam Cabalistarum mylticorum opinio: Sed ad prædictæ allegoriæ explanationem procedam: Manus Demogorgonis importat divinam potentiam, primogenitum & deformem Chaos, nimirum Litigium, significat principem tenebrarum, qui est oppositionis, discordiæ Pater: Vnde ob eius ambitionem adversus lucis & vitæ Dominum rebellionem, in Abyssi tenebræ voraginem præcipitabatur: Per secundum ejus partum, qui erat Pan, universam mundi naturam, atque concordem Elementorum dispositionem indigitant: inde arguendo, quod post magnam illam discordiam seu commotionem & perturbationem, quæ in prima uteri Chaos dilatatione se offerebat concordia pacifica secundo ejus partu sequeretur, quæ erat tam formosa & acceptabilis Deo in ultimo hoc ejus partu, ac discordia deformis esset ei foetida, odiosa & ingrata in primo. His ergo videre possitis, quomodo omnia Elementa in principio in confuso Chaos ventre luctarent & contenderent: Tres parvæ seu sorores fatales dictæ Clotho, lachetis & Atropos, quæ cum Pane erant; denotant tres temporis ordines, nempe præsens, præteritum, futurum: Clothonis curæ tempus præsens committitur, ejusque officium est filium vitæ nere: Lachetis præest tempori futuro, respicit materiam illam, sive Canabaceam sive lineam, quam Clotho aggredditur nere, & Atropos tempus præteritum, quod est irreparabile & irrevocabile importans scindendo filum finit opus. Ego super parabolicam istam relationem infero, quod tamen Chaos seu tenebræ Abyssus esset cum Deo & in Deo ante mundi creationem, tamen infinita & sola æterna unitas & essentia radicalis eam creavit & produxit ex se ipsa: Nam illa in sua persona hæc loquitur: Ego Dominus, & non alter est, formans lucem & creans tenebras, faciens pacem & creans malum: Ac si dix-

isset: Ego sum Pater lucis seu fulgentis sapientiæ Spiritus, & ego creavi Tenebrarum Chaos, ex quo tum postea mundi existentiam atque etiam tam discordiam, quam concordiam Elementarem, hoc est, litigium & pacem in hunc mundum introduxi: Ita ut sit evidens, non nisi unicam unitatem æternam esse, quæ in se est mas & fœmina: & omne quod imaginari potest, quæ ex seipsa & in seipsa produxit omnia, haud aliter, quam Adam comprehendebat in se Evam, quæ erat tum postea microcosmi mater: Hinc ait Mercurius Trismegistus: Mens autem Deus utriusque sexus fœcunditate plenissimus, vita & lux cum verbo suo alteram mentem peperit. Et scripturæ hoc idem videntur testificari, dicentes: Qui ceteris generationem tribuo, an sterilis ero? Quare manifestum est, quod ex una eademque unitate radicali æternam existente tam materia, quam formæ omnium procedunt & quod appareant in respectu earum existentia & progressionum solummodo æviales, hoc est, habentes principia, sed sine fine: ut cunque in essentiali earum radice, nimirum in Deo abstrusissima unitatum unitate, à qua procedunt, sunt æternæ: Ita, ut quemadmodum tenebræ Abyssus, seu Chaos obscurum, & lucidus informans Spiritus, sunt duo principia opposita & ad invicem conditione & proprietate contraria (nam à tenebroso principio discordia, malum, frigus, congelatio, quies, mors, privatio, negatio seu voluntas procedunt: ut è regione ab illo lucido, quod est pulchritudinis & gratiæ typus, lux, concordia, bonitas, calor, rarefactio, motio, vita & positio seu voluntas derivantur) ita etiam ambo hæc sunt non nisi rami generales ab una eademque unitate essentiali assurgentes, qui cum limites sui fontis infiniti excedere nequeant, sunt in eo lux & tenebræ & consequenter nullo modo differunt in sua essentia à radice, à qua scaturiunt, quæ est omnia in omnibus. Hinc ergo Psaltes: Tenebræ sunt ei sicut lux ipse: Nam omnia sunt unum in eo, qui est solummodo unum & idem in se ipso, ex quo per quem & in quo omnia: Nam ejus voluntas & ejus voluntas sunt tantum unum in eo, qui est una simplex Identitas, & quæ est ejus voluntas illa est tam ejus affirmatio, quam negatio, quæ non sunt nisi unicum bonum in eo, qui est tota bonitas: Et tamen respectu creaturæ, cum ipsius negatio dominatur, ipse lucem vultus sui benigni abscondit, & totum est quasi tenebræ, & tunc operatur privativè, quo ad nos: Nam, ubi abscondit faciem suam, omne videtur deformem, inane & essentiali & bonitate destitutum. Ecce hic voluntatem negativam seu privativam, quæ rectè nominari potest respectu nostrum ejus voluntas, quia in suo velle respectu sui, videtur nolle, respectu hominum, quibus denegat suam præsentiam: E regione, si ejus affirmatio seu

Timand. I.

Psalm. 138. 12.

Rom. II. 36.

seu positiva proprietas habeat Dominium, tunc emittit nobis lucidam suae pulchritudinis benignitatem, atque ita spiritus creaturae ipsius praesentia recreatur, & per consequens ipsius bonitate repletur: Ecce etiam hic voluntatem ejus affirmativam seu positivam, quae respectu tam Dei, quam nostrum, dicitur voluntas: Sed, ne hoc videatur alicui alienum, observet velim sedulo naturam radij illius mentalis in homine: Nam Deus mentem ei ad ipsum informandum & ratione atque intelligentia induendum impertivit: Spiritus (inquit Iob) est in homine, at inspiratio Omnipotentis facit eum intelligere: Et tamen ista unitas essentiae, quae est imago Dei per duas contrarias proprietates in genere operatur, quarum una est affirmare, dare & concedere petitioni petentis per emanationem quandam amabilem: Ecce hic actum positivum in spiritus humani unitate depictum. Alia est negare & auferre aut se opponere petitioni & desiderio querentis, per privativam quandam ablationem seu recusationem praemij desiderati. Ecce hic est effectum negationis seu nolentis ex hac parte descriptum; nam radius mentalis non emicat seu emanat petitori, sed in se contrahitur seu reservatur. In his duabus actionibus contrariis non nisi unicum effectum laudabilem in hac sola unitate observamus: Nam, tamen si concedit mens meae per amicum & misericordem radij mentis emanationem, ita, ut ardeat expectationi petentis: aut si e contra negatur petitio querentis ad magnum ipsius damnum seu malum, tamen menti cum nolentis, cum volentis, tam affirmatio, quam negatio videntur bonae, ut pote bona ratione fundatae: Vnde patet, quod ambae illae non sunt nisi unum & idem in effectu, utcumque petenti appareant differre. Pari etiam ratione in aeterna & archetypa unitate (quae & mens divina dictatur, cujus typus & imago est intellectus seu mens humana) actus tam voluntatis, quam nolentis est unus & idem, & non est, nisi bonitas in ea, quae est tota & absoluta bonitas, quae contrarietatem in se non admittit, tamen si creaturae, quae subijitur effectibus tam privativae, quam positivae voluntatis ejus privativa seu negativa actio videtur mala: ut e contra ejus positiva seu affirmativa emanatio quippe benignitate & amore plena habetur ab eo pro bono & consequenter cum gaudio recipitur: Nonne docemur autoritate sancta, quod bonum & malum, vita & mors, paupertas & divitiae a Deo sunt? Et alibi; quod, Deo abscondente faciem suam a creaturis conturbantur, recipiente spiritum eorum, expirant, emittente spiritum suum recreantur bono. Et alibi: Visitatio tua praeservat spiritum meum. Atque iterum: Attolle faciem tuam & emitte lucem supra nos, & efficiet, ut videamus lucem & splendentes efficiet tenebras nostras. Et Prophe-

ta: Tenebras ponam ijs in lucem. Et Iob: Tenebris in die incurrent astuti & quasi in nocte palpabunt in meridie. Et Apostolus: In tenebris est & in tenebris ambulat, qui odit fratrem. Et Propheta: Tenebrae persequentur inimicos Dei. Et Moyses: Deus abscondit faciem suam ab ijs, ut obtingant ijs multa mala & angustia: Et tamen nulla est istarum duarum proprietatum, quae non est absolute in essentiali & radicali sua unitate bona, utcumque ultima sit privativa, passiva, odiosa, deformis, contentiosa & mortalis creaturae, quae eorum sentit & patitur effectus. Nonne scribitur, quod ipse habeat potestatem vitae & mortis, & quod deducat ad portas mortis & reducat? Et tamen totum efficitur secundum duplicem ejus proprietatem videlicet nolentem & volentem in unitate essentiae, in qua nihil est malum. Vnde sapiens Philosophus a scripturarum sensu in hoc non dissentiens. Non est in monade divina, nisi unum & bonum, in ipso enim factore nihil malum, nihilque turpe. Atque ob istam rationem, quando Iob seipsum sentiret a Deo percussum, idque sine causa & praeter justitiae (ut ei videbatur leges), quatenus pro viro justo aestimabatur, & (ut Textus ait) secundum cor Dei erat: tamen ipse (non obstantibus suis poenis) pio quodam erga creatorem suum zelo intigatus (utcumque agnovit totum suum malum ei ab aversione faciei Iehovae evenisse) ait: Et tamen absit a Deo impietas & ab Omnipotente iniquitas &c. Praeterea patet cuiquam etiam in Philosophia mediocriter perito, quod Deus tam circa creaturae corruptionem & privationem, quam generationem & positionem versetur. Et tamen nemo Christianorum ignorare potest, quin utraque istarum proprietatum in unica, syncera essentia sit absolute bona, quatenus ipsa est in bonitate completa, tamen si ex altera parte nihil est magis terribile, timendum, abominabile & perniciosius creaturae, quam est ipsius in propria mors seu corruptio. Si nos Christiani negaremus proprietatem in divina unitate, tam ad deprivandam creaturae vitam per contractionem radij sui vitae in se, quam ad vitam impertiendam per dilatationem radij ejusdem a centro suae unitatis versus circumferentiam: non sine ratione nos poetas atque Philosophis Ethnicis iudicio & capto viliores aestimari possumus: ut pote, qui testantur cum sapiente, quod bonum & malum, vita & mors, honestas & paupertas a Deo sint. Quo arguitur, quod ista unica essentialis divinitas operetur proprietate duplici & more opposito in creaturis mundi. Proclus sequendo antiquam Orphei, Hesiodi, Euripidis & Aeschyli Theologiam (qui omnia arcana illa quae dederunt a personis in mysterijs Dei profundis, suis historijs fabulis involverunt) proprietates istas in supremo & archetypico Sole sub umbra Solis Typici & visibili-

Iob. 9.

Sap. 16. 13.

M. Trismegisti
Pimand. 14.

Iob. 14.

Ecclef. 11.

Ecclef. 11. 14.
Iob. 104.
Iob. 4. 7.Iob. 18. 29.
Iob. 42.
Iob. 1.
Iob. 1.
Nahum. 1.
Levit. 31. 17.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

visibilis agnoscit : Nam ipse & prænominati Poëta mystici, unitatem istam vocant Apollinem diurno tempore : Nam prætendunt, quod in positiva & benigna sua natura, quæ manifestatur per vivificantem jus in Sole virtutem, ipse componit creaturam ex septem partibus (nam numero quaternario Pythagorici significarunt materiam Elementarem rerum, utpote quæ est quadratum, ad radicem duo, qui est numerus imperfectus & proinde designat materiam; & per ternarium, qui est numerus perfectionis, Hieroglyphicè depingunt formas rerum, ita ut ex horum numerorum conjunctione exurgat numerus septenarius qui includit perfectum creaturæ complementum, quod in animæ seu formæ & corporis seu materiæ compositione sive unione perficitur. Iterum unitatem hanc eandem Dionysium nocturno tempore vocant, nimirum in tenebrosa seu privativa sua proprietate, asseverantes, quod ipsa sub isto titulo soleat creaturam dominio Apollinis seu diurno tempore creatam seu compositam in septem partes dilacerare: ita, ut videantur arguere, quod una eademque unitas in essentia sit author tam destructionis & corruptionis, quam generationis & vivificationis: Quare duplicia ei assignant nomina, non respectu essentiae ejus, quæ est unica, sed ratione proprietatum ipsius, nimirum ut proprietatem ejusdem essentiae unicam distinguant ab alia per variationem nominis. Hinc à Cabalists dicitur in una sua proprietate, videlicet privativa & tenebrosa, Aleph Tenebrosam, nimirum, quando contrahit radios suos in se seu avertit faciem à creatura: In alia verò ejus proprietate, nimirum positiva & lucida, eam vocat Aleph lucidum; nimirum quando emittit benignitatis & pulchritudinis & vitæ radios. Ex his ergo nobis Christianis apparet, quod Ethnici seu Gentiles cum scripturis sacris agnoverint & scriptis parabolis mandaverint, quod sit in potestate unius ejusdemque unitatis radicalis salvare & destruere, hoc est, vitam dare aut illam auferre, sive aut velle aut nolle, & (ut verbo dicam) operari omnia in omnibus juxta placitum suum: Atque ita confirmatum habetis, quod duo membra naturarum oppositarum ab unica radice æterna scaturiant, & quod ista membra seu proprietates essentielles & principales more contrario in mundo agunt, & per consequens effectus ab invicem differentes producant: Vnde patet, quod, cum aquæ, ex quibus & per quas (teste D. Petro) cœli erant prius & terra ex tenebrosa abyssu prodierunt & erant quasi secundus ipsius Chaos partus, quem Poëta fingunt esse Pana sive naturam humidam universalem; Facillimum erit sapienti Philosopho considerare, quod passiva istius mundi portio ad proprietatem & conditiones tenebrarum instinctu quodam naturali inclinatur, ita, ut si non esset

ratione præsentiae formalis hujus mundi portionis, quæ procedit à lucido spiritu sapientiae, quæ (teste sapiente) est vapor virtutis Dei, & sincera emanatio claritatis omnipotentis, & splendor luminis divini, & speculum sine macula bonitatis ejus, quæ dividit aquas in distinctos orbes sive sphaeras & dat pondus aëri & appendit aquas seu nubes in mensura, facit pluviam statuta & viam fulgetro Tonitruum; si ipsa (dico) non adesset aquis, easque suâ præsentia & actu non excitaret, illæ procul dubio sine ulla differentia in uno statu sine alteratione permanerent. Est iste spiritus, qui dixit ab ore Altissimi prodij & rotunditatem cœlorum circumivi solus, in profundo abyssi ambulavi: Est illa sapientia, inquam, lucida, quam (teste Salomone) Iehova possidebat in principio viæ suæ ante opera sua, ante omne tempus, antequam mundus erat creatus, quando nullæ essent abyssi, antequam fontes erant creati, aut montes elevati, aut terra ordinata: quando posuit cœlos, ibi aderat; quando fortificaret superiores aquas, ibi erat, quando mare limitibus esset terminatum, quando terræ dedit fundationem, ipse aderat ei, tanquam omnia componens. Denique ab ipso omnia sunt facta & sine eo nihil est factum: Ita, ut si non esset per præsentem formalis istius spiritus actionem, materia mundi aquea in statum deformem suæ matris Chaos revertetur: Nam, quatenus manet in hoc mundo, inclinatur ad dispositionem suæ matris: Est enim passiva, foemina, frigida atque etiam est rerum omnium mater, & in alio respectu, vivifica & splendida unitatis æternæ emanatio est masculina, activa, & Pater rerum omnium, quippe, quæ omnia in hoc mundo vivificat: ut ait Apostolus, & juxta prædictorum Poëtarum sententiam, qui ipsam sub nomine Apollinis proponunt.

Hoc igitur bene à nobis considerato, haud difficile erit ex horum duorum principiorum detectione, nimirum lucis & tenebrarum ad radicalem veræ Sympathiae & Antipathiae cognitionem pertingere: quoniam evidens est, quod illud ab amabili, concordanti & vivifico atque appetibili amore procedit, qui à benigna Creatoris emanatione procedit, quæ semper cum suo simili conjungi atque uniri appetit, suumque simile præservare per unionem intendit: Hoc à discordanti, privativa & contentiosa illa affectione derivatur, quam tenebræ & deformitas filijs lucis & vitæ pariunt: Ex his itaque apparet, quod, ut antè harum duarum proprietatum differentiam seu effectum unius unitatis separationem, nempe lucis à tenebris, quæ median te verbo seu spiritu divino efficiebatur, omnia erant unum & idem sine distinctione aut differentia: atque hæc unitas seu unum nullo modo erat inter res creatas numerandum, ita, ut in tali statu lux esset tenebræ, & tene-

Sap. 7. 24.

Job. 26. 7.

Ecclef. 3.

Proverb. 8.

Job. 1.

Col. 1. 16. 17

& tenebrae lux, & consequenter harum nulla ab humano capto discernenda, nihil realiter distinguendum, sed omnia erant unum in prima rerum omnium materia, quae consistebat in aeterna unitate: In Christo, ait Apostolus, omnia sunt condita, per Christum & in eo omnia sunt creata, ipse ante omnia & omnia in ipso constant & cetera: ita, ut in illo respectu, nec erat lux nec tenebrae, nec dies nec nox, nec coelum nec terra, nec Spiritus nec corpus, nec bonum nec malum, nec purum nec impurum, nec generabile nec corruptibile, nec hoc nec illud: & tamen nihilominus omnia ista, sive sint spiritualia sive corporalia, procedebant ab illo subiecto potentiali, quod manebat complicitate in illa infinita unitate, quae fuit, est & erit omnia in omnibus & super omnia. O admirabilis Dei in operibus suis sapientia! Omnia (dico) ab una sola materia, quae nihilominus est nihil eorum, quae facta sunt. Omnia fuerunt abstrusa & abdita, sed secundum dictum Salvatoris nostri: Nihil est tam secretum & occultum, quod non debet manifestari seu revelari: idque mediatione operationis penetrativae verbi admirabilis Fiat, spagyrica spiritus aeterni actione & virtute illud unicum in duo principia conditione contraria dividente, quibus nomina naturis suis convenientia sunt assignata. Nam unum, ut dictum est, lux, atque alterum Tenebrae vocabatur. Primum etiam Diem, & alterum Noctem dictitarunt, atque ita purum ab impuro separabatur. Hinc ergo erat, quod mundus originaliter in duo regna contraria praedictis duobus ramis ab unitate exurgentibus correspondentia divideretur: Qua quidem relatione facillimum erit enucleare, quid in veritate sit lux & tenebrae, quid dies & nox, quid bonum & malum, quid coelum & quid infernus, quid veritas & quid falsitas, quid humilitas & quid superbia, quid iustitia & quid iniustitia, quid gaudium & quid tristitia & moeror, quid dulce & quid amarum, quid pax & concordia, & quid litigium & discordia, quid actio & passio, quid vita & quid mors, quid generatio & corruptio, quid purum & impurum, quid sanitas & quid morbus, quidque salubre & quid insalubre, quid medicina & quid venenum; ac denique quid amabile, & quid odiosum, & consequenter, quid sit Sympathia & quid Antipathia illa, quae inter infinitas huius mundi creaturas dominatur. Quod autem totus mundus & quaelibet ejusdem creatura ex hisce duobus conflatur contrariis sive naturis oppositis, testantur non modo Philosophorum Ethnicorum sapientiores, sed etiam Scripturae sacrae: Nam Heraclitus asserit, omnia in hoc mundo ex lite & concordia componi. Et Empedocles, animam ex Elementis (hoc est, ex spiritu aereo & lite atque amicitia) con-

flari tradit. Et Syriachus adhuc clarius: Gemina sunt omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quod mancum est. Eccles. 43. 29.

Denique, ne lector aliquis scrupulosus me pro tam longo super bina ista principia contraria, discursu condemnaret, operae pretium existimo, ipsos, qui sunt pietate & judicio praediti, certiores facere, quod exacta illorum cognitio sit haud exigui momenti seu importantiae, quatenus duo praedicta primordia observantur esse solida ac realia tam universae Philosophiae, quam Theologiae fundamenta, utpote quorum radix & basis in vera cognitione horum duorum contrariorum sita est: & per consequens, si ipsa non sint bene in primo loco enucleata ac explicata, quomodo tum postea, erit possibile, ut recte in vera Philosophia pertractentur, aut in ijs sacrae scripturae locis intelligantur, in quibus toties repetuntur? Ad istius autem quaestionis abstrusae sive aenigmati Sphynghiaci resolutionem atque explicationem quod attinet, videlicet, cur Deus sive Unitas aeterna in suo arcano sensu, intentione sive consilio mentali, ex tenebrae abyssi visceribus seu materia informi, idealiter in ipso consistente, contraria ista duo ordinaverit & excitaverit, ad efficiendum, ut, median-
tibus illis, omnia mundana in mutuam dissonantiam, pugnam & conflictum permanerent: ita, ut nihil inveniatur de bonitate participans, quod suum non habet contrarium, hoc est, de malitia & pravitate non participat: imò verò ipsum summum bonum, videlicet Majestas divina sine suo opposito non existit: Profectò tam occulta est ista cabala, ut à mortali capacitate explicari atque enucleari nequeat, quippe, quae est mysteriorum divinorum profundissimum, nisi illud nonnullis electis & Theodidactis immediate à spiritu sapientiae (qui est solus Mysteriorum talium scrutator & revelator) concedatur, qui spiritus etiam in nobis est, & spirat, ubi & quando vult, & in scripturis multis nominatur nominibus; nimirum dicitur spiritus veritatis, spiritus sanctificationis, spiritus illuminationis, spiritus revelationis, qui erat primus interpretator secretorum divinorum in pagina sacra contentorum: Neque profectò nos decet ex nobismet ipsis, ut inquiramus, cur Deus hoc vel illud fecerit, aut quomodo vel quare illud sic vel sic formaverit: Sed zeloso Christiano convenit, haec omnia ad illud tempus referre, in quo secretum hoc revelabitur: quod quidem eveniet, cum sigillum septimum aperietur. Tunc enim Mysterium hoc profundum, quod tantae in mundo contrarietatis causa est, detegetur, & ostendetur ratio finalis, nimirum, cur providentia Dei se ipsam per ista duo principia opposita revelabit, & omnem huius mundi inimicitiam & discordiam exstinguet. Pro finali dissonantiae seu discordiae istius termino, Apostolus

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

illum testatur eventurum, quando Filius regnum Patri tradiderit, & postquam omnem Principatum & Potestatem & Virtutem evacuaverit: tunc enim ipse regnare debet, quousque inimicos suos superaverit, & ultimus ille inimicus, qui destruetur, erit Mors, ita, ut quemadmodum duo contraria ab una unitate procedebant, ita etiam ambo hi ramis dissonantes; is, quasi unitatum confusio in unitatem unicam amabilem & concordantem, in qua nulla est inveniendi dissonantia, finaliter reducitur; nempe, cum verba ista Revelationis sunt completa: Ecce omnia nova facio:

Apocal. 21.

Vetera enim transierunt. Sed discursum hunc allateralem relinquendo, ad argumentum meum Sympatheticum & Antipatheticum procedam, in quod, ut majori celeritate & facilitate penetrè, & in actionum ipsarum oppositarum inquisitionem altius me immergam, conveniens erit, ut in primo loco modum & rationem describam, quo mundus ex horum oppositorum participatione & commixtione, lucis scilicet & aquæ, quæ est tenebrarum filia, existit & vivit; & tum postea, quid de anima mundana antiqui Philosophi determinaverint, paucis expediam.

CAPVT. IV.

In quo evidenter tam antiquorum, cum Poëtarum tum Philosophorum sententiâ, quàm sacrarum literarum autoritate, atque alijs rationibus firmis probatur, quid sit & ex quibus principys componatur mundi anima.

Mihi, in istius de anima Mundi discursus introitu, propositum est, tam antiquorum Cabalistarum, & Rabinorum mysticorum, quàm Philosophorum sapientum opiniones, de isto subjecto, aded à quibsdam mysteriorum tam profundorum imperitis & ignaris condemnato, & tantâ constantiâ ab alijs, qui oculis sui intellectus lynceis in secreta naturæ viscera penetrarunt, & cum debita reverentia centralem & æternum ejusdem agentem sunt contemplati, stabilito atque celebrato, recensere; ac tum postea in animo meo est, concordantiam illam, quæ est inter eorum opiniones & sacrarum literarum sensum sive mentem explicare. aggredior: Cabalistarum est sententia, quod magnus Angelus, quem nomine Mitatron nuncupant (quod nomen interpretantur Donum Dei) est Catholicus ille spiritus, qui universali-
ter animat universum mundum: Vnde Rabbi Moyse illum capit pro generali intellectu agente, à quo omnes formæ particulares descendunt. Et volunt, quod ab isto spiritu universali omnes virtutes tam animales & vitales, quàm naturales procedunt, quas etiam Angelos vocant, quorum numerus respectu nostram infinitus existit. Ex Philosophis Democritus, Orpheus, cum varijs Pythagoreorum, non multum ab ista Rabinorum & Cabalistarum opinionibus, præterquam in sola nominum varietate differentes, autumaverunt, omnia fuisse Dijs plena, quibus in creaturis divinos attribuerunt honores, eosque (preces & sacrificia ijs offerendo) vario cultu & ceremonijs differentibus adoraverunt, præeunte tamen consideratione & cautela tali, quod hos omnes Deos, unico, seu Iovi, seu potius Ichovæ, unitati æternæ, rerumque omnium Patri referrent. Ista nihilominus eorum intentio, ab ignorantibus malè intellecta, erat præcipua Idololatriæ

Revelin. de
ant. Cab. lib. 3.

inter Gentiles occasio, ut pote, sub quæ prætextu creaturas loco Creatoris, seu divinitatis in creaturis venerabantur. Ob istam ergo rationem Salomon: Vani sunt homines naturâ, in quibus est ignoratio Dei, & qui ex ijs, quæ spectantur, bonis, cum, qui est, intelligere non potuerunt, neque ex operibus consideratis ipsum opificem agnoverunt, sed creaturam pro creatore receperunt. Similiplanè ratione Platonici virtutem illam universalem, qua mediante omnia generantur & præservantur, Animam mundi nuncupaverunt. Hisce etiam ipsorum intentionibus videntur Astrologi Arabici assipulari, quippe, quorum est animus peculiarem rei cuilibet hujus mundi animam à generali isto spiritu Catholico derivatam, assignare. Huic etiam opinioni Mercurius Trifinegius, Theophrastus, Avicenna, Algazel, & alij tam Stoici, quàm Peripatetici, adherere videntur. Iterum Zoroaster & Heraclitus Ephesius concludunt, quod hæc mundi anima sit immensus ignis invisibilis, ex quo & per cujus actionem omnia generantur, & à potentia in actum producantur. Virgilius, Poëta ille eximius, illam vocat mentem, quæ per artus & compagines mundi transfunditur, qua tota ejus moles abstruso quodam modo agitur. ait enim:

Spiritus intus alit, totâque infusa per artus
Mens agitat molem &c.

Marcus Manlius, Boëtius & Augurellus in sententiam Virgilij incidere videntur: Manlius autem hæc habet:

Hoc opus immensi constructum corpore
mundi

Vis animæ Divina regit &c.

Boëtius etiam ista:

Tu triplicis mediam naturæ cuncta mo-
ventem

Connectis animam.

Et Augurellus ait:

Nonnul-

sup. 13. 1.

Lib. 1. Christo.

Nonnulli quicquid diffunditur undique cœli,
 Aëraque & terras & lati marmoris æquor,
 Intus agi referunt animâ, qua vivere mundum
 Cuncta putant, ipsumque hac mundum ducere vitam:
 Ast animæ quoniam nil non est corporis experts,
 Mundus at & mundi partes quoque corpore constant
 Spiritus hic intermedius fit, quem neque corpus
 Aut animam dicunt, sed eum, qui solus utroque
 Participans in idem simul hæc extrema reducunt, &c.

Alchimisitarum atque etiam Philosophorum sapientiores faciunt animam istam infinitam quandam naturam seu virtutem, quæ in omnibus similia ex similibus procreare solet: Nam natura ista generat omnia, eaque multiplicat, nutrit & sustentat: quam etiam ligamentum Elementorum vocant, quo ipsa utcumque inter se concordantiâ symphoniacâ, harmoniæ pacificæ nexu ligantur. Denique Rabbinæ Mystici affirmant, quod iste ignis occultus, sit ille Domini Spiritus sive amor igneus; qui quando movebatur super aquas, ipsis igneam quandam virtutem Harmonicam impertivit, sine cujus præsentia & assistentia seu calore benedicto & vivifico nihil ex ijs potest generari aut multiplicari.

Ex his ergo colligere potestis, veterum cum Cabalistarum tum Philosophorum & Poëtarum de anima mundi intentiones, quæ non sunt tam impie & profanæ, ac nonnulli istius nostræ ætatis Christiani, magis superstitiosè zelosi, quam intelligenter docti existimant, si res rectè, pro ut est: consideretur & cum sacrarum literarum sensu conferatur: Moyses ergo habet, quod Spiritus Domini ferebatur super aquas (& Augustinus addit) igneum ijs vigorem impertiens. Iam verò, ut vidimus, quod homo, qui vocatur Microcosmus, ex anima & corpore componatur, quorū anima ejus pro ejus cœlo seu parte spiritali vel aquis superioribus; corpus verò cum humoribus ejusdem & quasi aquis inferioribus, quarum basis est terra, haud injuria, atque quod ambæ hæ partes sunt informatae, unitæ & vivificate à spiritu illo vitæ, quem Deus ijs inspiravit: Ita observamus, quod cœlum, sive spiritalis humida natura macrocosmi æterna emanatione seu spiritu sapientiæ divino, animetur & vivificetur: Et quemadmodum sit facillimum discernere, quod cœli macrocosmici sunt duplices, ut pote, quorum inferiores, quos Elementa vocant ex aquis inferioribus existunt; illi verò superiores, quos æthera dicunt ex aquis superioribus seu spiritalibus constant: Haud aliter in mundo minori seu microcosmo nimirum homine, cœlestis spiritus receptaculum dignoscitur esse aër: Vnde mediciratione istius differentiæ distinguunt inter vitales seu æthereos spiritus & naturales seu Elementares: ita etiam considerare debemus, quod materialis humidus spiritus

cœlorum in utroque mundo est in se motuus, sed respectu cœlestis emanationis, quæ ijs inest, eosque informat & vivificat, dicuntur vivere, movere & sunt vel tenuiores vel densiores, prout vel majorem vel minorem spiritus informantis portionem seu præsentiam, quam Deus ijs assignavit in se habent: Nam, quo magis vel minus abundat spiritus ille vivificans in ista aëris regione, eo est ipsa tenuior, purior, activior seu agilior ac dignior. Iob ait: Sapientia aptat pondus aëri, & appendit aquas in mensura: Fecit terram in fortitudine sua & præparavit orbem in sapientia sua: & prudentiâ suâ appendit Aquilonem super inane & suspendit terram super nihilum in cœlorum structura, & cum Deus strueret fundamenta terræ, ipsa aderat cuncta componens. Atque iterum sapientia dicit: Ex ore Altissimi prodij primogenita ante omnem creaturâ, in initio ante seculum creatus sum, usque ad futurum seculum non desinam, habitatione sancta coram ipso administravi: In cœlis feci, ut oreretur lumen indeficiens, & sicut nebula texi omnem terram: in altissimis habitavi, & Thronus meus in columna nubis, cœli gyrum circumivi sola, profundum abyssi penetravi, in fluctibus maris ambulavi & in omni terra steti. Feci Arcturum & Orionem, converti in mane tenebras, diem in noctem mutavi, vocavi aquas maris, effudi eas super terræ faciem; cœlos denique mediante spiritu meo ornavit Deus: Converti cœlum in gyro in locum suum uno die, omniaque numero pondere & mensura disposui & temperavi &c: Quibus testimonijs, & permultis alijs, quæ produci possunt, lucide apparet, quod omnes in mundo mutationes, alterationes, actiones, ornamenta pulchritudinis, motiones, numeri, pondera, mensuræ & consequenter omnes illarum operationes & diversitates, quæ sunt in generali homogenea aquarum massa efficiuntur ab isto divino spiritu, cujus radix est verbum, quippe qui solus teste D. Paulo operatur omnia in omnibus. Hinc Prophetæ regius: Operatur Deus mirabilia, & ampla sunt, quæ omnia fecisti in sapientia. Atque iterum: Verbo Domini firmati sunt cœli, & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum: Quæ quidem verba inferre videntur non modò materiale mundi substantiâ, quæ per vocabulum cœli innotescit, sed

Iob 28.
 Psalm. 14. 7.
 Proverb. 3.

Eccles. 24.

Amos. 1.
 Ester. 4.
 Jerem. 51.
 Job. 26.

1. Cor. 12.
 Psalm. 109.
 24.
 Psalm. 33. 6.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

etiam ejus formam inactualem ac agentem, videlicet principium omnia vivificans, quod arguitur per Verbum & Spiritum, à quibus aquæ prius receperunt suam originem ac tum postea ex aquis istis Catholicis cœli & terra erat numero, pondere & mensura ordinata, hoc est, per Spagyricam Verbi virtutem in orbes differentes distincta, juxta illud D. Petri: Cœli erant prius & terra de aquis & per aquas consistentes Verbo Dei. Ac si quis diceret, quod postquam Spiritus Domini ex tenebrosa Abyssus emerisset (nam, teste D. Iohanne, verbum erat in principio) & actum atque formam & nomen aquis dedisset, ille Spiritus Domini revelaret & operaretur explicitè, & particulariter illud totum, quod Chaos seu Tenebrosa Abyssus generaliter comprehendebat in se complicitè & more confuso. Quare, postquam ipse universalem rerum materiam revelasset, quæ erat aqua; illam paulatim & gradatim anatomizavit, secretam ejusdem medullam meatusque occultos penetrando, illud jam manifestavit, quod ab omni aternitate esset in potentia Divina occultatum: & primum substantia & existentia mundi ex ea in genere est producta: Manus Omnipotentis (ait Textus) mundum ex materia informi effecit: tunc aquea & humida illa substantia dividebatur in cœlum & terram, distinguendo nimirum aquas ab aquis virtute ejusdem spiritus: In habitatione sancta (ait Sapiens) coram ipso ministravi. Et alibi: Sapiëntia apud eum fuit cuncta componens. Sed hoc luculenter ex isto Mercurij Trimegisti sermone indicatur: Ex luminis (inquit) voce verbum factum prodit, verum hoc naturæ humidæ astans, eam fovebat: Ex humidæ autem naturæ visceribus syncerus & levis ignis protinus evolans alta petit, aër quoque levis spiritus parens in mediam regionem inter aquam & ignem fortiebat; terra verò & aqua sic invicè commixta jacebant, ut terræ facies obruta nusquam appareret &c: Quibus evidenter probatur, quod tenuis ista aqua spiritualis seu natura humida non sit magis anima orbat, quam spiritus humanus vivificante vitæ actu sit destitutus. Nam, ut in anima cujuslibet creaturæ viventis duo sunt præcipuè requirenda, nimirum agens & patiens, ita, ubi unum ex istis deest, ibi nulla potest anima creata existere, quippe, quod mundi anima esset sola inspiratio Dei sine vehiculo humidi Spiritus creati, quod est materia cœli, tunc illa mundi vita foret simplex Identitas & unius ejusdemque proprietatis; & consequenter, nulla foret aut actionis in mundo varietas aut contractio & dilatatio rerum in Systole & Diastole, & tunc sequeretur, quod nec actio nec passio animæ inesset. Nam sine natura passiva virtus activa consistere nequit, ut è diverso sine motu activo passivum esse non potest. Chaos (ut dictum est) erat loco foeminini

seu passivi ad actum Demogorgonis sive Dei: Pariter actus seu forma, quæ procedit à divinæ lucis emanatione seu effluxu est masculinus actionis fons & scaturigo, ut & aquæ, quæ à Chaos ventre sunt sortitæ, sunt passionis subiectum. Hinc ergo de facili est colligendum in primis, quid sit anima mundi, & per consequens ex quot & quibus partibus consistat. nam considerare debemus, quod, ut quælibet creatura habet suum internum & externum: ita quidem oportet, ut nos in primis animæ mundanæ internum & externum, quatenus ipsa est creatura, inquiramus: atque iterum, quod sit creatura, in eo declaratur, quia non est Identitas, sed alteritas, qualis est existentia Angelica. Nam si esset Identitas, nulla foret inter ipsam & divinam unitatem differentia, & consequenter, creationis actum, utpote æterna, non admitteret. Iam verò quod ista anima sit alteritas, & consequenter creata, ex eo constat, quatenus ex duobus juxta Angeli consistentiam consistat; utpote, cujus internum est lux seu flamma illa vivificativa, quæ immediatè procedit à lucida & splendida spiritus æterni emissionem, ut ejus externum est Spiritus ærialis creatus seu purior & limpidior aquarum superiorum substantia, quæ creatur, & animatur ab actu seu virtute Spiritus Divini: Et, quoniam natura ignis vitæ essentialissimi & nunquam morituri dicitur esse ubique & in omni loco mundi: Nam, Scripturæ dicunt, quod Christus impleat omnia; & quod sit omnia in omnibus: Et quod Spiritus Dei sit in cœlo, in inferno, in extremis maris, in nocte & tenebris &c: & quod sapientiam suam effuderit Deus super omnia opera sua: & quod Spiritus Dei incorruptibilis in sit omni re: Et, quod cœlum sit ei sedes & terra scabellum pedum ipsius. Et, quod Spiritus sapientiæ impleat orbem: quatenus, inquam, est in omni mundi particula & in universo ipsius spiritu, ita, ut jam propter ipsius præsentiam dignitate plenus est ille, qui antea erat vilis & deformis: Certum est, quod sit iste solus spiritus increatus, æternus & centralis in suo externo spiritu mundi creato, qui facit mundum vivere, atque ideo Spiritus iste Angelicus seu alteritas ista est dicta mundi anima: Quoniam est Catholicus seu generalis ille mundi Spiritus, purissimo & lucido aquarum superiorum amictu ornatus, atque ab origine animatus, qui vivificat omnia. Hinc ergo quæstio illa toties inter Peripateticos agitata, & tanta ingenij exilitate resoluta, potest solida istiusmodi speculatione plenè enucleari atque resolvi: Nimirum, quæ nam sit inter animam, mentem divinam atque spiritum differentia: Cùm sit evidens, quod mens in stricta sua significatione particulariter considerata pro nudo æternæ emanationis ab unitate radio accipitur per se, hoc est, simplici sua natura

2. Pet. 3.

Sap. 11. 18.

Ecclef. 24.
Proverb. 9.

Trimeg. 1.

Ephes. 4.
Coloss. 2. 11.
Psalm. 139. 7.
Ecclef. 1.
Sap. 12. 1.
Isa. 66. 1.
Sap. 1.

sua natura (nullo ad mixtionem respectu habito): At si Catholicè consideretur, pro universali Spiritus Divini à fonte unitatis effluxu capitur, quem ad spiritum seu naturam humidam mundi universalem informandum seu creandum emisit Creator. Sic Mercurius Trismegistus vocavit Pimandrum, id est, Deum Creatorem mentem divinam, à qua omnia sunt facta, ut in sermone ejus primo denotatur: Hæc erat forma Dei in homine, qua mediante Apostolus dicit, non fuisse rapinam arbitratam se esse aequalem Deo; cujus ratione dicitur alibi, templum Spiritus sancti & membra Christi: at verò spiritus in genuina & stricta sua significatione est internus ille mundi spiritus creatus, seu subtilis & spiritalis aquarum superiorum substantia simpliciter & in se considerata, quæ à mente illa Divina ab illa Archetypica emanatione seu Spiritu Domini, qui ferebatur super aquas, informatur, animatur & illuminatur. Denique animam in puro & integro suo sensu vocamus eam unionem seu mixtionem, quæ facta est inter effluxum illum æternum ac subtilissimum mundi spiritum ipsius præsentia creatum: Ita, ut ex istis discernere possimus imprimis quid sit forma informans seu natura naturans, de quibus totæ cinere Peripatetici etiam in tenebris palpantes & reitam profundæ penitus ignari: & quid forma informata seu natura naturata. Nam liquet ex prædictis, naturam naturantem fuisse mentalem istam ab unitate æterna emanationem seu effluxum omnia createm seu informantem suâ præsentia, juxta illud: Misit spiritum suum & creavit omnia. Forma informata seu natura naturata est lux creata seu purus mundi Spiritus præsentia mentis Divinæ informatus: ita, ut quemadmodum divinitas in homine dicitur Verbum incarnatum seu veste carnea indutum: ita quidem Spiritus Divinus spiritum creatum, quali veste induens potest optimè ad verba ista Piatonis referri, Amictus lumine quasi vestimento. Invenimus ergo in eodem Exodi capite, quod organum spirituale, in quo Spiritus Dei operatur & reidet, quandoque dicitur Angelus, nimirum quatenus est alterius, hoc est, respectu ipsius æterni. Atque iterum ibidem, Ichova quandoque dicitur, videlicet ratione formæ æternæ seu identitatis illius puræ, quæ agit & operatur in eo. Et alibi dicitur, quod Angelus præcederet Israëlitis in columna nubis diurno tempore & in columna ignis nocturno. Atque iterum dicitur in eadem Historia, quod Ichova eos in eodem ordine & modo præcederet. Et sapiens dicit: Fuit sapientia Ijs regumentum interdiu & lux stellaris noctu. Atque hujus rei ratio alibi sic exprimitur: Noli (ait Textus) exacerbare Angelum meum, quem mitto ante vos, quia non feret defe-

ctionem vestram, quoniam sortem meum est in eo &c: ubi per nomen ejus intelligit Verbum seu Spiritum divinum in externo Angelico, quod illud inspirat & animat, ut ex loco præcedenti Sap. 10. 17. apparet. Quod autem mens divina, quæ suo actu vivificat mundum, ut sumitur simpliciter, sit effluxus absolutus mentis seu unitatis æternæ in spiritum mundanum, ex isto Textu colligimus: Animam & spiritum dividit & discernit sermo Dei vivus: Vbi per sermonem seu verbum intelligitur radius mentalis, & per spiritum intenditur natura mundi humida & passiva, quæ præsentia verbi seu radij mentalis existit; cujus ablatione annihilator anima creaturæ per disjunctionem partium illius. De spiritus illius mentalis ablatione & adhibitione ab anima creaturæ: hæc dicit David: Deo recipiente spiritum suum à creaturis expirant; emittente spiritum, recreantur bono &c: Quibus tam animæ ex spiritus mundani cum illo divino unionem creatio, quam spiritus Divini à spiritu mundano divisio & separatio arguitur. At jam istud totum definitionibus animæ in genere nonnullis quorundam Ecclesiæ Patrum atque Philosophorum cum Christianorum tum Gentilium, tum quatenus relationem habet ad corpus aliquod, quam ut consideratur simpliciter in se & in conditione sua separata ostendam: Damascenus ait: quod anima sit substantia spiritalis, à divinis fontibus emanans, simplex, indissolubilis, immortalis, libera, incorporea & indivisibilis quantitate, figura, pondere & colore carens. Cui etiam attipulatur D. Bernhardus. Et Augustinus eam definit in hunc modum: Est mens divina omnia intelligens, omnibusque se assimilans. Atque ob istam etiam rationem Philosophi nonnulli volunt, quod ad similitudinem spiritus sapientiæ sit efformata, qui cognoscitur esse imago Dei: quoniam secum portat, & in se continet cujuslibet rei similitudinem; ab ipsis ergo definitur cujuslibet rei similitudo; unde virtutem in se habet omnia comprehendendi Iterum omni rei assimilatur, quatenus est unum in omnibus. Sunt etiam ex Philosophis Mysticis, qui animæ humanæ naturam plenius in ista definitione concludunt: Anima est lux quædam divina ad imaginem Verbi, causa causarum, primi exemplaris, creata, substantia Dei, si gilloque figurata, cujus Character est verbum æternum. Alij eam definiunt sic: Est res incorporea omni decore adornata, sanctæ Trinitati assimilata, æternæ gloriæ adæquata; vel sic: Est spiritus intellectualis semper vivens, semper in motu. Et secundum sui operis officium varijs nuncupatur nominibus: Dicitur vita, dum vegetat; Spiritus, dum contemplatur; sensus, dum sentit; animus, dum sapit; mens, dum intelligit; ratio, dum discernit; memoria, dum recordatur; dum vult, voluntas;

Tim. 1.

Philip. 2. 6.

Iedich. 16. 17.

Psal. 142.

Exod. 3.

Sap. 10. 17.
Exod. 23. 20.

Hebr. 4.

Psal. 104. 39.
30.

Damascenus.

Bernhardus
Augustinus.

Sap. 7.

Agil. lib. 3.
cap. 37.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

At ista omnia non sunt nisi una essentia, sed proprietate diversa &c: ubi eam mentem & spiritum non secundum essentiam, sed respectu proprietatum operandi: Ego verò eos tetigi quasi partes animæ constituētes: Sciatis autem velim, definitiones has posteriores ei assignari, quatenus cum corpore conversatur. Iam verò si more debito istas omnes descriptiones de essentia & proprietatibus animæ, tam in ipsius libertate, quam tempore incarcerationis in corpore humano examinaverimus, invenimus quidem, quod à prædicta mea intentione nullatenus discrepare videntur: Nam, primum probatur, quod sit divinitatis seu emanationis divinæ soboles, & tunc quod habeat pro suo externo subtilissimum spiritum mundi creatum, quæ mixtio facit eam alteritatem, seu ex duobus compositam, videlicet ex lucida externi fontis emissionem & spiritu mundano, atque idem in prædictis definitionibus dicitur respectu sui interni, nimirum in prima definitione substantia spiritualis à divino fonte emanans: in secunda mens divina: in tertia imago seu similitudo divinæ sapientiæ: in quarta lux divina secundum imaginem verbi, & substantiam Dei, cuius Character est Verbum: in quinta similitudo sanctæ Trinitatis, cœquata gloriæ divinæ: Quod autem ista divinitas participet cum spiritu mundano, apparet ex definitione sexta & septima, in quibus (respectu suæ substantiæ externæ) dicitur spiritus, qui spirat in corpore & est vehiculum formalis actus, qui est effectus virtutis radij divini. Vnio igitur spiritus mundani cum mente divina constituit animam, ita, ut anima includit mentem & spiritum; quorum illa est increata; hic creatus, quasi internum & externum unius alteritatis seu compositionis Angelicæ. His igitur in primo loco consideratis, prædictas Philosophorum & Cabalistarum opiniones per testimonia sancta confirmare aggrediar. Et primum cum magno Cabalistarum Angelo Mitatron, quasi dono Dei exordiar, quem dicunt esse Catholicum intellectualem agentem, à quo omnes particulares formæ descendunt. Apostolus ait, quod ipse vivificat omnia. Et Salomon: Quod Spiritus Sapientiæ sit arbor vitæ & fons atque origo vitæ: Et si iste spiritus sit fons vitæ, tunc respiciatis velim ista filij Syrach: Deus effudit sapientiam super omnia opera sua & super omnem carnem secundum datum suum: atque hic erat Catholicus & Angelicus iste spiritus, quem Deus, quasi nuntium spirituale ex se ipso in forma emanationis emisit, ad movendum super aquas eosque informandas & vivificandas, non modò generaliter in majori mundo, sed etiam in qualibet ejusdem particula: Atque ista emanatio erat in verbo Domini, à quo omnia sunt facta & vivificata, utpote in quo erat vita, teste D. Iohanne. Hinc ait Apostolus: Christus im-

plet omnia, & est omnia in omnibus: & in principio fecit coelum & terram & omnia: eaque verbo virtutis suæ portat. Hoc verbo Domini cœli fuerunt firmati & virtute spiritus ab utrisque procedentis omnes coelorum & consequenter munditotius virtutes, & per consequens mediantibus ijs mundi vita, actus & præservatio est orta: Vnde concludit D. Paulus, quod Deus non aliquo indigens dat vitam, inspirationem & omnia: & quilibet Philosophiæ peritus agnosceret, animam nihil esse aliud, quam illud, quod tam corpus, quam spiritum animat sive vivificat: Cur igitur dubio ulteriori moveamur, an spiritus divinus Catholicus, qui implet omnia & omnia in omnibus operatur, sit fons & origo atque caput vitæ ac animæ mundanæ, qua vivit, movetur & existit: & per consequens essentialis vita & centralis & mentalis forma sive anima mundi, cujus vehiculum seu amictus est spiritus Catholicus mundi tenuissimus, quem movet & excitat haud aliter, quam corpus ab ipsa anima movetur & exagitur, vel, ut spiritus vitæ à Deo Adamo inspiratus movetur, & exagitur mediante organo subtili aëreo in corpore ipsius? Quid? Existetne æternus & vivificans sapientiæ spiritus, qui dicitur implere omnia & ubique ad esse, & in se habere Catholicus & primitivi creati Angeli naturam: Nam (teste Sapiente) prior omnium creata erat sapientia: existitne, cum sit Catholica mundi anima seu vita omnium, quatenus est emanatio claritatis omnipotentis & splendor claritatis æternæ, & speculum sine macula Majestatis Dei & imago bonitatis ipsius, qui est unicus, simplex, subtilis, permanens in se ipso & magis penetrans & mobilis omnium rerum (quæ omnes proprietates Angelo à D. Dionysio & à Patribus antea allegatis animæ in abstracto assignantur) existetne, inquam, in omnibus, & cœlestem mundi utriusque spiritum nimirum majoris & minoris implebit, & nonne in ijs actus sui vivificantis & multiplicantis effectus producet? Anne manebit in creatura otiosus & vacans? Anne spiritum suum agilem & vivacem in mundum mitteret, ut quiesceret, & activa sua functione abstineret? Non certè: Nam Pater operatur in ipsum secundum suam voluntatem ordinando, & ipse voluntatem ejus in creaturæ spiritu, quem inhabitat, accomplet, ordinata sui Patris exequendo: A Deo Patre, ait Apostolus, omnia per Iesum Christum Dominum nostrum. Hinc Iudith: Deo serviat omnis creatura, quia dixisti & facta sunt, misisti spiritum & creata sunt. Ita, ut magnus mundus cum homine gloriari queat, quod ad imaginem Archetypi sive Dei Creatoris esset factus, & quod in eo vivat, moveatur & existat, secundum illud Apostoli ad hominem, qui est mundus minor. Videtis ergo ex his, quod Mitatron seu Donum Dei Cabalistarum, quem pro intel-

1. Tim. 6. 13.
1. Cor. 1. 3.

Eccles. 1. 9.

Ioh. 1.

Ephes. 4.
Coloss. 3.
Heb. 1.

Phil. 33.

AA. 17.

Sap. 7.
Sap. 12.
Eccles. 1.

Sap. 7.

1. Cor.

Iudith. 16.

AA. 17.

pro intellectu agentis Catholico habent, est nihil aliud, quam universus ille sapientiae spiritus, quem Deus à Throno suo, vel, ut alibi habetur, ab ore ejus, tanquam maximum erga mundum utrumque sui amoris & benignitatis argumentum & donum emisit; ut pote, cujus praesentia ejus substantia ex nihilo deveniunt aquae, & illae aquae à deformitate & non existentia reducuntur in actum & pulchritudinem vivam, ipsaeque vita & existentia explicitè attribuantur, quae antea erant complicitè in tenebrosa quasi mortis umbra inclusae; intelligo ex deformi Chaos, seu Tenebrosa Abyllo, in formam jucundam ex fomno lethali & quiete quasi tenebrosa in vivam actionem & motionem & ab obscuritate in lucem producuntur. Atque iste utrique mundo benefactor, dictus est meritò Mitatron, seu Dominum Dei Catholicum, ut pote mediante quo universum nihilum deforme universale aliquid speciosum redditur. Sed, ut melius possim vobis naturam Angelicam istius supremæ intelligentiae dictae Mitatron, & consequenter mundi animam, demonstratione Philosophica indicare, velim in primo loco modum, intelligatis, per quem Philosophi antiqui ac potissimum Platonici suam mundi & spiritus ejusdem harmoniam demonstrant: Hepatichordum, quod Plato invenit, & ad animam mundi probandam adaptavit, ex septem Chordis sive proprietatibus partim paribus, partim imparibus consiltebat: Nimirum 1. 2. 3. 4. 8. 9. 27. Quas quidem proportionales tamen Proclus & Porphyrius in unica linea descriperunt: nihilominus mihi videtur, quod Adraustus & Calcidius illas magis propriè lateribus Pyramidis seu Trianguli adaptarunt in istum modum,

In cujus Pyramidis cono seu summitate 1. exprimitur, quæ unitas, quatenus ex uno latere participat cum materiali existentia, nimirum cum 2. 3. & 4. & ex alio latere cum emanatione formali commercium habet, evidens est, quod iste punctus seu 1. unitas, à qua ambæ hæ lineæ differentes procedunt, est fons & origo tam

materiae, quam formae: Vnde est tam Syneſij, quam aliorum Theosophorum opinio à sensu scripturarum minimè discedens, quod Deus sit omne, quod est; quippe à quo, per quem & in quo sunt omnia: quod sit mas & femina, vel (ut Mercurius Trismegistus habet) utriusque sexus fecundissimus, quod sit potentia & actus, quod sit forma & materia: Imò verò, ait, nihil est, quod ipse non existit. Sed hoc totum (ut diximus) cum harmonia sacrarum literarum convenit; ut pote, quæ agnoscunt, Deum esse omnia in omnibus & super omnia: & quod in ipso omnia consistunt, & quod ex ipso, per ipsum, & in ipso omnia. Sex aliae figurae correspondere inter se directè se ipsas à latere materiali ad illud formale respicientes: nimirum numeri in regno materiali pares, illos regni formalis impares, ipsis proportionaliter convenientes, intuentur: Nempe 2. respicit 3. & 4. intuetur 9. & 8. 27. Quibus equidem correspondentis species omnium creaturarum cum suis Harmonijs vivaciter exprimitur, & in prima serie gradum illum Harmonicum animæ mundi, qui erat in principio & in eodem statu adhuc permanet, more quasi Hieroglyphico designat. Nam, in primis secundum Archetypi exemplar, ab (1) uno sortita sunt (2) duo, qui numerus à Pythagoricis unitatum confusio dictatur; atque ob hanc causam est radicalis & incipiens imperfectionis numerus, qui respectu suæ confusiois & imperfectionis est in eadem relatione ad unitatem, à qua ortum suum habet, ac lucida aeterna unitas est ad tenebrosam Abyllo sive informe Chaos, quod à Poëta dicitur rudis indigestaque moles. & quam rectissime dicitur imperfectus numerus: quoniam lucis aeternitas effluxus, qui est omnis perfectio, illi quasi aquas in potentia nondum sua praesentia fecisset perfectum: Et, ob istam rationem materia aquea, quæ ex Chaos est extracta, est per se confusa, imperfecta: haud aliter, quam numerus binarius (2) aestimatur respectu Ternarij (3) imperfectus, & non nisi unitatum confusio, quoniam omnis perfectio consistit in tribus terminis; videlicet principio, medio & fine, ita, ut, si eligatis unam unitatem ex 2. pro principio & aliam pro medio, nihil relinquatur pro fine, & per consequens deest ipsi perfectio: Si ponatis unitatem pro principio, & aliam pro fine, tunc ad sunt duo extrema, sed deest illi unitas pro medio: si unam unitatem pro medio & aliam pro fine assignaveris, tunc deest principium. Quare sequitur, quod iste numerus sit in se imperfectus, & consequenter aquæ per se sunt imperfectæ, ut pote in quarum constitutione natura abyssi Tenebrosæ, seu maris & naturæ humidæ adest, sed deest formalis illa unitas, quæ in se, quasi in Pyramidis sive Trianguli Isoscelis cono adhuc se continet. Pariformiter, si unitas actua-

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

lera suum effluxum, ut perpulchram & splendidam vitæ unitatē non emisisset, numerus 2, seu deformes aquæ, in ventre Chaos in suo obtuso, confuso aut imperfecto statu mansisset, hoc est, sine forma aliqujus rei perfectæ: nempe, Nihil aut aliquid in sola potentia; ita ut materia seu aqua Catholica, antequam ab unitate lucida (quæ tertiam facit unitatem) erat informata, esset planè vacua & inanis: quatenus ei deerat Vnitatis informantis præsentia, mediante qua vacui & inanitatis indispositionem deponit & pulchritudinem plenitudinis induit: ita, ut ejus vacuitas mutatur in plenitudinem, ejus potentia in actum, ejus tenebræ in lucē & ejus deformitas in lympidam, speciosam & vivificam pulchritudinem: ac denique ejus imperfectio in perfectionem est mutata. Atque hinc dictum est, quod Deus vidit, quod creatura ista esset bona, hoc est, impleta erat vivificā divinitatis essentia, quæ est absolutē & tantummodò bona. Hac igitur ratione, nimirum additione formalis unitatis, numerus confusionis & imperfectiois, quæ erat in materiali dualitate cum Chao (quod est materiæ mater) Symbolizante, in mundi lucem editur & producit perfectio seu numerus Ternarius. Nam unitas illa formalis animando & induendo aquas superiores facit primariam, perfectam & dignissimam mixtionis speciem, uniendo scilicet unitatem mentalis lucis & cœlestem spiritum in Angelica essentia, quæ tum postea traditur omnia mundana animare atque informare. Atque formalis ista unio significatur Symbolicè per 3, seu numerum Ternarium, qui ob istam rationem dicitur perfectionis, & numerus animæ seu radicalis numerus formæ in cursu naturæ. Hinc ergo est, quod Platonici & Pythagorici exprimant materiam, quæ est imperfecta in se paribus sive imperfectis numeris & quemadmodum in mundo Archetypo per 1, 2, & 3, in forma sacre Trinitatis designato, non apparent nisi tres Ideales dimensiones in unica divina sive æterna natura & essentia, quæ in modo suæ progressionis designant in arte Cossica radicem, quadratum & Cubum, quæ important animam supremam & spiritum & corpus mundi idealiter in Archetypo depictum: Et liquet, quod ista tria videntur ab unica 1, seu unitate exurgere: Nam multiplicando 1, per 1, producit 1, & se ipsam, quæ sunt duo, quati simplex ideale quadratum, & iterum multiplicando quadratam illam unitatem in se assurgunt 2, & unum, quæ faciunt 3, sive cubum simplicium unitatum, qui arguit perfectionem mundi Idealis, qui est in Deo: ita, si accipimus radicalem & simplicem numerorum ex duabus unitatibus pro radice, producemus ad exemplar prædictum Archetypicum mundum Typicum creatum, nimirum, si tres materiæ dimensiones, videlicet, Longitudinem, latitudi-

nem & profunditatem ejus per progressionem à radice in quadratum, & à quadrato in Cubum materiæ inquiramus: Radix ergo materiæ erat 2: Nam, tametsi suprema unitas se ipsam multiplicet & dilatet in 2, exinde arguens suum primogenitum; tamen, quoniam Spiritus sanctus illuminationis non emanabat, omnia fuerunt tenebrosa quo ad nos: Quare imaginari debemus, quod materiæ multiplicatio in hoc mundo est nihil aliud, quàm lucis formalis in abyssum aqueam sive multitudinem materialem penetratio: Nam, quo densior existit materia, eò propinquius accedit ad suam radicem 2, sive tenebrosam Chaos. Iterum, quod ipsa per opulentiam & abundantem lucidæ emanationis formalis præsentiam facta est tenuior, eò propinquius ad formalis unitatis radicem accedit. Hoc, inquam, Mysterio rectè intellecto, omnis scientia etiam in Philosophia abstrusissima facillimè discerni potest. Radix ergo materiæ, quæ est, 2. Tenebrosam Chaos importat: Radix verò formæ, quæ est 3, arguere videtur, quod radix 2, quæ designat aquas tenebrosas sit per formalem & splendidam unitatis seu 1, emanationem sive extensionem animata; atque ita primus (2) seu numerus binarius erat completus & anima mundi creata seu revelata, nimirum, per Angelicam emissionem seu effluxum, atque hoc modo Cabalistarum Mitatron seu Donum Dei seu anima mundi erat primitus producta, quæ juxta traditiones eorum dicta est prima creatura seu primum omnium creatum. Hoc quidem optimè cum hoc Syriacho consentit: Prior, inquit, omnium creata est sapientia: Deus creavit illam in Spiritu Sancto. Atque in & per istam creationem Angelicam omnes etiam alij Angeli sunt facti: Vnde dicitur: Christus est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo edita sunt universa in cœlo & in terra visibilia & invisibilia, sive sint Throni, sive Dominationes sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso omnia sunt, & ipse ante omnia & omnia in ipso constant &c: Ecce hic descriptum habetis verum Spiritum Catholicum, qui non omnia tantum fecit, sed & est omnia, quippe, qui ea vivificat, cum omnia sint in ipso, sed etiam facit voluntatem Patris in omni creatura quam formavit. Hinc ergo dicitur à Rabbis Mitatron seu Donum Dei, & à Propheta magni Consilij Angelus: & vocabitur nomen ejus (ait Propheta) magni consilij Angelus. Itaque multiplicando 3, in eo habebimus quadratum formale creatum, quod importat 9. ordines Angelorum, qui proprietate dicuntur variate secundum dispositionem & proprietatem effluxionis illius sanctæ, quæ ab infinito luminis fonte ad multiformiter in hoc mundo operandum emittitur. Et formale quadratum 9, in sua radice 3, multiplicatum, producit corporalem cubum: ita, ut

Ecclesiæ.

Coloss. 1. 13.

Ibid. 6.

omnia

omnia corpora sint conflata ex substantijs tenuibus, multiplicando quodlibet quadratum in sua radice, & prodibunt 27. pro cubo formali & 8. pro illo materiali: Quæ arguunt, quodlibet corpus Elementatum sive materiam compositam: & quemadmodum materia, quod magis multiplicatur in se, eò levior, tenuior, spiritalior & clarius erit creatura, quam informat, ita, ut formalis radix, quadratum & Cubus importent essentias & animas creaturarum tam super cœlestium seu ævialium, quam cœlestium & Elementarium, quæ secundum maiorem vel minorem formæ proportionem vel magis vel minus digniores redduntur. Nam secundum istas in forma multiplicationes creaturæ magis vel minus in valore & gloria exaltabuntur. Videtis jam, quàm longè & quibus proportionibus tam spiritalibus, quàm materialibus harmonia mundi Platonica se extendat, atque etiam ex ijs observare possitis, quod, ubi proportio ista Harmonica non est inter materiam & formam, necesse est, ut ibi adsit tam corporalis, quàm spiritalis dissonantia seu discordia, & per consequens Antipathia. Videmus præterea, quod vitæ radix in compositione Angelica seu alteritate fixatur: nimirum in mixtione simplicis & æternæ atque increatae lucis & puræ spiritalis materiæ: ita, ut æterna sapientia est actus primus & anima essentialis Angelorum, & ævialis seu Angelicus Spiritus est actus & essentialis vita Stellarum seu corporum cœlestium & influentiarum eorundem, & influentia Stellaris est vita & anima ventorum seu Elementorum (nam vis vitæ impletur ab Intelligentijs Olympicis in illas elementares) seu ventorum præfides & emanationes spirituales seu effluxiones à quatuor ventis quadrupliciter informant Elementum Sublunare Catholicum sive aquas inferiores. Ac tum postea Elementum juxta proprietatem, quam ventus prædominans ei assignat, multis modis informat meteoora sive impressiones Meteorologicas, ex quibus tum postea composita Elementata fiunt, quæ hac ratione à fonte divino totam suam essentiam & vivendi rationem multiformiter trahunt, idque ratione differentiarum organorum, per quæ & in quibus indifferenter agit in hoc mundo. Vnde apparet, quod Deus in principio cœlum superius sive Empyreum & spiritum intellectualem, quod cœlum est Angelorum sedes primum animaverit, quod radici comparamus, ubi 2. animatur à 3. per additionem 1. seu lucis formalis ad materiam 2. Et cœlum Empyreum (intelligo Spiritum Angelicum) animat stellas & regionem ætheream, infundendo influentias suas in intelligentias Olympicas, quas quadrato referimus: & cœlum stellatum est quasi maulcus &

multiplicator in cœlo Elementalī & creaturis ejusdem, quas Cubo comparamus. Profecto non modò Cabalistæ abstrusi, sed etiam Philosophorum profundissimi memoriam sempiternam istius radicis perfectissimæ & formatissimæ, seu numeri ternarij cum tribus dimensionibus suis reliquerunt; non illius mercatorij aut vulgariter in Arithmetica noti, sed illius in numeratione formali inere spiritalis & essentialis Characteris, quæ procedit à quadam circulari revolutione & quadrata & cubica multiplicatione. Atque ob hanc causam in arcanis naturæ peritiores suam formalem & Mysticam Arithmeticam & Geometriam super illud subjectum fundaverunt, quæ non circa communia aut vulgaria subjecta, sed totaliter in profundis veræ cabalæ, naturalis Magiæ & essentialis Alchymicæ meditationibus versantur: quæ scientiæ, utpote, quas vulgus ignarus temerè & sine causa legitima sub illis titulis condemnat, sunt à secretioribus artistis dictæ scientia Elementaris, Cœlestis & supermundana: tum, quia separatarum (ut ajunt) intelligentiarum & substantiarum naturas pertractant, tum quia sunt omnium dignissimæ, quatenus circa cognitionem Creatoris versantur. Nam maxima perfectio, in qua homo magis gloriari queat, est, ut ad certam Dei cognitionem pertingat: Vnde Propheta: Non gloriatur Sapiens in Sipientia sua & non gloriatur fortis in fortitudine sua, nec gloriatur dives in divitijs suis; sed in hoc gloriatur qui gloriatur, se scire & nosse Deum. Et certè hæc sunt tres illæ scientiæ mysticæ, quæ cognitioni trium mundorum (intelligo Intellectuales, Cœlestis, & Elementaris) appropriantur: qui mundi juxta Cabalistarum dicta hisce tribus literis nominis **אבן** Adam representantur. Etiam spectant ad tres hominis seu Microcosmi partes, videlicet intellectum, animam & corpus, quod subijcitur alterationi & corruptioni. Rabbi Zour super has bases fundatus, dicit, quod sint tres res, quæ in vicem correspondeant in ternaria ista dimensione, quippe, quæ formantur ad exemplum Archetypi seu radicalis Ideæ, nimirum Tabernaculum Dei, quod Moyses erexit, Templum Salomonis & corpus humanum: idque secundum trium illorum numerorum speciem, qui ipsis applicantur, nimirum vocalem seu operativam, qui est extractum mensuræ ad mundum Elementarè formalem, qui est extractum à vocali ad cœlestem & rationalem seu divinam, qui est extractum à formali ad intellectualem: quod totum efficitur apparens per Tabernaculi descriptionem. Hoc Tabernaculum cum tribus prædictis mundis Symbolizavit in suis partibus seu regionibus. Nam earum anterior erat intellecta, & aëri, ventis, nivibus, pluvie atque omnibus alijs impressionibus

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

tionibus Meteorologicis exposita, & perpetuis quasi aëris alterationibus erat obnoxia. Atque ad hanc Tabernaculi partem commune hominum genus, atque etiam bestiae in assidua vitæ & mortis vicissitudine, ratione continuorum sacrificiorum & holocaustorum, quæ in isto loco offerebantur, frequentabant. Atque idem ista regio importans cubum materialem Elementari mundo quam rectissime refertur, quæ conflatur ex materia seu aqua grossiori, quasi substantia fluida & inconstans: atque ob hanc rationem proprie vocatur mundus tenebrarum. Hinc ergo Apostolus vocat Diabolum Tenebrarum principem, & alibi eum vocat hujus mundi principem. ista etiam regio corpori humano refertur. Secunda Tabernaculi portio, quæ erat undique deaurata & candelabris septem luminum ornata & illuminata, est cœli stellati Symbolum cum septem egregijs ipsis luminibus, nimirum planetis. Atque hoc cœlum, ut est inter duo extrema, videlicet illud Empyreum atque Elementare medium, ita quidem hoc de extremo utroque participat, nimirum de aqua & de igne: atque hinc est, quod cœlum dicatur ab Hebræis שָׁמַיִם Schamaym, quasi ab שֶׁן Esch, igne, מַיִם Maym, Aqua, & à Græcis Æther, quasi igneus aër. Sed aqua ejus existentia est idem incorruptibilis: quoniam ejus appetitus adeo nectare formali desuper emissio inebriatur, ut omnis alterationis oblitus sit: motum autem seu activitatem suam ab eodem aeterno effluxu recipit, qui juxta Salomonis dictum est omni re mobilior. Et revera est primus motor Catholicus, qui dicitur primi mobilis præficiens, ad cujus actum omnes Intelligentiæ inferiores moventur, & ignes suos rutilantes secum in circuitu rapiunt: haud aliter, quam videmus, quod omnes rotæ exteriores, per se quasi mortuæ ad motum unius rotæ centralis moveri animadvertuntur, ut pote quæ rota est earum vita. Hisce ergo colligere possumus, cur ista mundi regio, Cœlum, & Sphæra æqualitatis dicatur, nimirum ratione mixtionis suæ ex æquali portione formæ & materiæ: Etiam, cur appelletur Sphæra animæ, nempe, quia conflatur ex puro & incorruptibili aquarum spiritu, qui est fœmīneus & passivus, atque lucido igne seu actu aeterno. Nam mens Divina mediante humida ista natura, quæ est ejus Vehiculum seu organum, agit, proprietatem suam vivificantem exprimit & exercet in hoc mundo. Hinc ergo agnoscunt etiam Ethnici, quod omnis vita consistat ex calido innato & humido radicali, quorum illud est activum & à Deo; hoc est, passivum & à puriori aquarum spiritu, quem quintam essentiam vocant nonnulli. Ista igitur regio ad vitam seu animam huma-

nam refertur, & relationem propinquam habet ad quadratum tam formale, quam materiale, quod est inter radicem & cubum quid intermedium. Tertia Tabernaculi portio erat *Sanctum Sanctorum*, quæ supercœlestem seu intellectualem sive Empyreum importat spiritum, qui nihil aliud est ferè, quam purus & syncerus ignis, & traditur à Theologiæ Patribus esse Angelorum atque animarum sedes, qui sunt immediati magni sui Domini & principis Lucis ministri. atque hoc testatur duorum Cherubimorum præsentia, qui suis alis propitiatorium tegunt. Hoc cœlum refertur ad intellectum humanum, qui ab Hebræis vocatur Nessamah, à Græcis Νους, & à Latinis Mens, quæ Dominium habet in animam humanam. Ita, ut videre liceat, quod in magno mundo Cœlum Angelicum, quod est maxime formale, igneum & luce divinâ plenum, est quasi anima cœli ætherei. Nam per illud & ab illo ista regio recipit suam vitam, motum & existentiam, atque proportionem simili cœlum æthereum seu cœleste est vita seu anima & agens in ipsius cœli Elementis. Nam mediantibus Sole, Luna & cæteris Stellis, quæ suas influentias & radices deorsum super terram implunt, terra & aqua & omnes creaturæ in ijs agunt, vivunt, generant & multiplicant: ita, ut cœlum æstimetur ab omnibus Philosophis esse mas, & Elementum sublunare fœmina, cujus matrix est terra & aqua. nam terra & aqua recipiunt influentias quasi masculi spermata, atque ita omnes generationes in terra & aqua fiunt. Nam corpus terreum operari nequit sine impressione seu contactu aëreo: imò verò ipse homo requirit (ut Peripatetici volunt) assistentiam cœlestem ad suam generationem: Vnde Aristoteles: Sol & homo generant hominem. Porro etiam Philosophi omnes videntur in hoc consentire, videlicet, quod superiora agant in inferiora instar maris in fœminâ. Et commune est inter Cabalistas peritiores Axioma, quod omnes res inferiores sint repræsentativæ superiorum. Et profectò vir admodum doctus & in istiusmodi scientia abstrusa bene versatus affirmat, quod æviale sive Angelicum cœlum esset ad exemplar illius aeterni sive Idealis creatum: atque itidem, quod temporale Elementale esset imago cœlestis, & quod illud etiam ad exemplar ævialis esset formatum: ita, ut Icones & actiones mundi obscurioris habent suas similitudines Ideales in & à cœlo lucidiori cœlesti; & mundi Stellaris imagines & actiones fuerunt prius in cœlo intellectuali & Angelico depictæ seu delineatæ: atque illius itidem Icones suam sortiti sunt originem à radicali exemplari, seu principio in Archetypo existente. Concludo igitur, quod tã Theologi, quam Philosophi mystici conveniunt in hoc, videlicet

delicet quoddam Deus numero ternario, qui est primus numerus impar pro progressionem Arithmetica gaudeat. Nam nos Christiani personarum Trinitatem in unitate veneramur. Et Aristoteles dicit, quoddam naturali quodam instinctu, ipsum Deum secundum numerum ternarium revereri instruamur. Nec in consuetudine est hoc dictum, cum in mundo Ideali essent tres proprietates ab unitate extractae (ut supra probavimus) ad cuius exemplar mundus realis erat tum postea fabricatus, ita ut Trinitas in Divinitate erat radix totius positionis mundi formalis. Nam per radicem 3. mundus intellectualis & Angelicus erat designatus, per quadratum 9. mundus coelestis, & per Cubum 27. ille Elementaris, quemadmodum ex praedicta Platonis doctrina elicere possumus. Ad Rabbiorum verò & Cabalistarum opiniones quod spectat, ipsi quantitativis istius ternarii proportionem aliter considerant. Nam Cubus radicis 3. consistit ex tribus 9. seu numeris novenariis: ita quidem ista tria 9 capiunt, eaque ordine Arithmetico sic conjungunt 9. 9. 9. quae constituunt (999) nonaginta novem, ita ut secundum normam Arithmetica primus novem versus dextram sit simplex digitus seu numerus digitalis, qui ratione suae simplicitatis, formalitatis & essentialitatis, attribuitur novem Angelorum ordinibus, qui pertinent ad mundum intellectualem: at (9) novem in medio consistens videtur ex uno latere magis participare de forma seu simplicitate, & ex altero de materia: Atque ob istam rationem illum novem orbibus seu sphaeris coeli stellaris attribuunt: Tertius (9) novenarius, qui loco centenarium disponitur importat profundioris & magis materialem compositionem, quae ad mundum Elementarem spectat: qui omnes numeri atque etiam mundi regiones tandem in homine terminantur, qui est quasi meatus secundum imaginem unitatis ab ipsis elementaribus ad res coelestes, & ab illis ad res intellectuales. Denique si unitas, in qua Leucippus Philosophus summum collocabat bonum, sit praedictis tribus novenariis addita, numerum completè millenarium, qui est cubus ad 10. & finis omnium numerorum secundum Hebraeorum Calculationem, constituet. Etiam quadratum radicis 3. quod est 9. additione Aleph, quod est 1. producit denarium numerum, ultra quem (ut Aristoteles ait) nemo unquam invenit numerum. Ad praedi-

cti ergo typi exemplar lux antiqua seu Moylaica fecit fructuum & bonorum, à terra exurgentium, partitionem in partes tres dividi, quarum numerum centenarium, ut pote magis materialem & grossum Laicis & profanis, decimas Ecclesiae & Presbyteris, ac denique unitatem sive partem decimam pro Deo assignavit, qui ut est omnia, ita quidem non est nisi unum. Sed ad propositum. Cabalistae adoptaverunt nomen sui Angeli, quem ad animam mundi cum Platonis referunt, ad triplicitatem istam ternariam seu formalem proportionem; nempe 999. inde arguendo radicalem, quadratam & cubicam extensionem sive formae divinae in profunditate materiae emanationem: & consequenter demonstratur, ipsam esse Alpha & Omega, vivificatorem omnium, qui omnibus est praesens & per omnia penetrat. Nam litera seu Elementa vocabuli Mitatron Sarhapanim, quod significat principem facierum (qui sumitur pro anima mundi) secundum Calculationem Hebraeorum ascendunt ad 999. atque idèd hoc nomen cum literis ejusdem hunc numerum importat, sed tamen nihilominus cum ista consideratione, quoddam vocabuli Etymologia per interpretationem significat DONUM DEI. Nam quod, obsecro, donum impertire majus potuit Deus creaturis suis potentialibus & generaliter universo mundo, quam aeternum suae sapientiae spiritum, vel suum primogenitum, ut mediante ejus praesentia essentiali ex nihilo quasi aliquid efficeretur, & ut aquarum deformitatem & inanitatem deponendo & reducendo eorum potentiam in actum, & dividendo eas in caelum & terram, pulchrae & speciosae redderentur, & existentiæ, essentiali & vitali facultate praeservarentur. Hoc erat ergo verum & Catholicum Dei Donum, cujus incorruptibilis natura in est omni rei, ut eam praeservet; & implet omnia, ut creaturis nunquam desit: & quemadmodum hic spiritus est omni re mobiliior, ita operatur omnia in omnibus, juxta voluntatem illius unitatis, quae illud emisit. Hac ergo de causa & respectu ipsius officij ac quatenus erat spiritus emissus, haud immeritò & non sine bona consideratione erat hoc nomen Angeli Catholici teste Scripturà ei impositum. Possumus etiam aliter demonstrare, mundum ipsum atque animam ipsius esse secundum Archetypi imaginem creatam hoc modo.

Sup. 12. f.
Sup. 1.
Sup. 7.

Deus.....1

Lux.

Caelum.....3

Sphaera aequalitatis.

Terra.....2

Tenebrae.

In qua demonstratione contemplari liceat, quomodo ex 1, quae erat lux, in qua

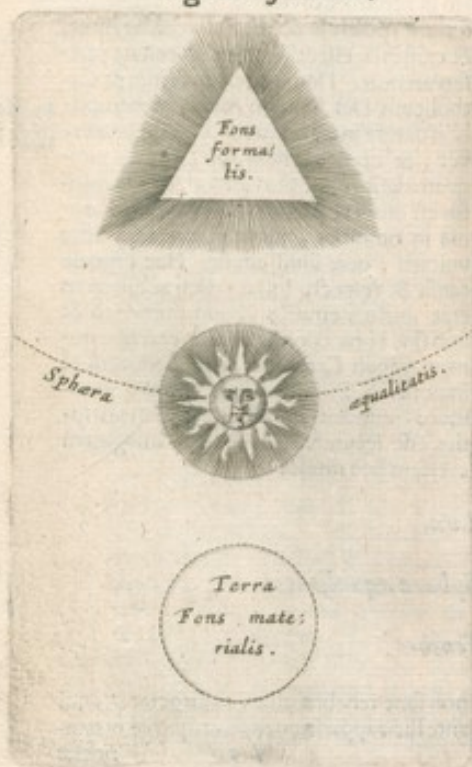
non sunt tenebrae ullae, exurgeret 2, qui ante lucis apparitionem erat, quo ad nos tenebrae

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

nebræ seu tenebrosus Chaos seu abyssus ita dictum, quoniam tenebræ nondum ad aquas informandas effulserunt: Inter ista duo extrema interponuntur 3, tanquam pacifica & charitate plena unitas, quæ est medium amabile, duo extrema, nimirum lucem & tenebras, in amicitiam perpetuam coniungendi, seu spiritus divinus amoris & concordia, qui residens in medio inter duo illa principia, tam situ, quàm conditione extrema, unit & coniungit divinum formalem ignem cum humida materiali natura seu tenebrarum spiritus: ita, ut duæ illæ naturæ olim oppositæ, maneant in una sympathetica concordantia, atque idè formalis iste ternarius vocatur ligamentum Elementorum, item & amicitiam concordia vinculis connectens.

Excellens ista animæ mundanæ harmonia aliter à me quàm aptissimè mediantibus duabus figuris Pyramidalibus est explanata, quarum una est formalis, altera materialis. Basis formalis Pyramidis, est divinæ lucis fonti contigua, & denotat ista Pyramis lucidam emanationem spiritus omnia informantis & vivificantis, à fonte lucido in existentiam seu materiam informem mundi, ita, ut ejus conus penetret usque ad centrū tenebrorū terræ seu abyssi. E regione basis Pyramidis materialis seu aquæ loco est diametri terræ, qui ab ortu in occasum transit per terræ centrum quasi loco à basi formali oppositissimo & remotissimo: ejus verò conus ascendit usque ad centrum basis Pyramidis formalis: uti hic depictum habetis.

Figura Pyramidis.

Iam verò, ubi intersectio facta est in medio inter ambas Pyramides, delineavi arcum circuli: quoniam portiones tam formalis, quàm materialis Pyramidis sunt in intersectionis puncto æquales. Ego igitur juxta Platoniorum opinionem voco Sphæram seu orbem per istam intersectionem transeuntem, Sphæram æqualitatis, atque in alio respectu Sphæram animæ, quæ positionem suam habet directè in medietate cœli stellaris, quod propter istam rationem dicitur æther seu igneus aër: ac si quis diceret, æqualis portio spiritus aquarum & formalis ignis à Deo luminis Patre descendens, ut dictum est, atque idè, ut in præcedente demonstratione colloca- vi 3, in centro seu medio lineæ, nempe inter divinæ lucis unitatem 1 & tenebrosus Chaos, vel deformem & confusum diadem (2) Ita in mundo erat corpus spirituale Solis visibilis istius mundi Typici collocatum: in quo Sol invisibilis & increatus, mundi Archetypici posuit Tabernaculum suum, atque ob istam causam à Platonis Sphæra animæ ritè dictatur. Et certè ab effectu invenimus, quod omnis vivificatio procedat potenter ab influentia Solari. Porro tam in respectu pulchritudinis eminentis creaturæ illius, quàm actus vivificantis ejusdem liquidò constat, quod benedictis divinæ lucis scintillis abundet. Iterum experientia quotidiana docet etiam rusticum & agricolam, quod sit organum lucidissimum, per quod & à quo ipse, qui vivificat omnia benignitatis suæ effectus seu divinum vitæ necesse in inferiora quotidie effundit atque distillat. Iam verò, quod ista concordantia vitæ perfectissima & excellentissima maneat & sedem suam habeat in medietate lineæ & quasi Chordæ extensæ ab unitate, seu centro basis formalis ad dualitatem seu centrum basis materialis: ac si esset Monochordi mundi Symphoniaci Chorda, per consonantias musicas, sic probo atque demonstro. Perfectissima consonantia in Musica est Diapason, quippe, quæ ex omnibus alijs propinquis accedit ad naturam sacræ unitatis. Nam est dimidia pars unisoni, & per consequens aptissimè sacrosanctæ vitæ emanationi comparatur, quæ ex unitate oritur; atque idè haud injuria dicitur Idea seu imago unitatis, & ut unitas, cum non sit nisi unica essentia in divinitate, comprehendit tres personas, importantes tres Harmonia Archetypicæ consonantias; ita etiam Diapason comprehendit sub se seu in sua dimensione alias duas Musicæ concordantias, nimirum diapente & Diatessaron: Iam verò, quod perfectissima illa consonantia in unisoni medietate consistat & sit posita, & duas sua positione centrali in unisono concordantias Diapason procreet, hoc modo probamus. Accipiat Barbiton, vel aliquod aliud instrumentum musicum ex Chordis consistens, & percutiatur aliqua

aliqua ipsius Chordæ apertè & dabit vocem Catholici sive universalis unisoni. Nam, ut Chordæ est unica, ita sonus erit absolute unicus in se & se habebit, ut Pater consonantiarum, quarum primogenita & dignissima erit Diapason, quæ ex ventre seu centro Unisoni procreatur hoc modo: Pre-me Chordam Unisonam constituentem exactè in medietate, & tunc ambæ dimidiæ Chordæ portiones, se habebunt in proportionem dupla, nimirum ut 2. ad 1. Atque ita Diapason perfectissima consonantia se producet. Quod est argumentum sufficiens ad demonstrandum, quod perfectio Diapason sit in sede Solari, & consequenter, quod formalis & viva concordantia totius mundi, quasi monochordi (cujus spiritum refero ad Chordam monochordi) à sede Dei ad terram usque extensa, sit non aliter in isto medio & centrali loco, quam cor, quod est sedes vitæ humanæ: & tamen per radios Solis hæc mundi vita seu anima facta est Catholica & omnia implet: non aliter, quam sanguis vitalis universaliter per microcosmi fabricam mediantibus venis & arterijs se expandit. Sed, jam metu, ne istum punctum, nempe ad probandam animam mundi, sim nimium persecutus, quare illum relinquo, ut possim, subiecto præ manibus habito, propinquis accedere, atque eò magis, quoniam libro quarto sectionis primæ, ubi translationem istam D. Hieronimi sustinui esse veram, videlicet: **DEVS POSVIT TABERNACVLVM SVVM IN SOLE**, mysterium Solare plenius pertractavi, jam verò ad secundam Philosophorum opinionem procedam. Antiqui Philosophi, Democritus, Orpheus, cum Pythagoricis asseverarunt, omnia esse Dijs plena: at omnes hos Deos ad unicum summum Iovem referunt: ubi per Deos, divinas virtutes omnibus rebus iufusas intendunt, quas Zoroaster vocavit divinos Illices, & Synesius Episcopus Symbolicas illecebras; alij eas vocant animas, alij sortes, in quibus virtutes rerum dependent. In quibus videntur non multum errare, præterquam, quod essentiam divinam in diversitates Deorum distinguunt: attamen in eo se ipsos excusare & ab hoc errore purgare apparent, quod omnes illos Deos ad Iovem unicum referant: qua quidem relatione continuitatem & indivisibilitatem animæ cum divinitate agnoscere videntur. Conveniunt ergo cum scripturis in eo, quod divinam essentiam inesse omni rei fa-

teantur Platonici & omnes illi Philosophi, qui cum eorum opinione participant, in omni re cum Orpheo & Democrito consentiunt, nisi in eo, quod illi spiritum hunc divinum animam mundi vocant; hi Iovem esse dixerunt, & quod hi virtutes creaturas possidentes Deos dictitant; illi eas animas peculiares nominant, quæ relatione continuam habent cum anima mundi: Haud aliter & in eodem sensu scripturæ dicunt, quod Spiritus Dei incorruptibilis inest omni rei.

Concludo igitur, quod, eò anima mundi habeat pro suo interno splendorem unitatis æternæ emanationem, & pro suo externo subtilem Catholicum aquarum spiritum seu naturam humidam, quæ ei loco humidi vehiculi seu organi materialis inservit, in quo & per quod spiritualiter ubique & in omni re operatur, agnoscere debemus, quod sit quædam contrarietatis species etiam in ipsa anima Catholica mundi, sine qua nulla foret actio & passio in anima creata. At quatenus ipsa est creata ex anima lucida seu natura activa increata, quæ tendit ad Deificationem & exaltationem Spiritus creati, si ipsi adhæreant & ex creato passivo spiritu, qui est soboles obscuræ & tenebræ abyssus seu Chaos, & ideo ad tenebrarum naturam movendam facile inclinatur. Non est mirum, si ratione variæ spiritus istius conditionis ei ad sint quandoque passionibus bonæ, & quandoque passionibus malæ, quæ non modò in coelis & in terra macrocosmi & creaturarum tam cœlestium, quam Elementarium ejusdem, sive sint animalia sive vegetabilia & mineralia, sed etiam in mundo minori, qui est homo more opposito seu contrario operantur: Quemadmodum in primo capite libri hujus sectionis sequenti declarabitur. Sed in primis operæ pretium existimo, verum mysterium animæ peculiaris microcosmi enodare atque enucleare: ac tum postea ostendere, quomodò omnes aliæ creaturarum tam animalium, quam vegetabilium & mineralium animæ à Catholica ista mundi majoris anima procedant & deriventur, ac in suo vitæ statu ab illa præserventur & multiplicentur: Quonià hoc dubium à præstantioribus Philosophis nondum est plenè & lucidè ad hunc usque diem disceptatum: & per consequens discursus iste meus non debet etiam ab hujus ætatis doctissimis parvis fieri aut leviter & negligenter inspicere.

SECTIONIS SECUNDÆ, LIB. I.

CAPVT. V.

Quomodo omnes animæ particulares à Catholica illa mundi anima non modò procedere, sed & suas in ea & ex ea habere præseruationes & multiplicationes dicantur, & primum cum anima creatura nobilissima, nimirum hominis, incipiam.

Fim. 1.

Fim. 8.

Fim. 9.

Hermes, dictus Mercurius Trismegistus, consultè satis dixit, quòd mundus esset factus ad similitudinem seu typum Dei. Quare, ut unus dicitur Archetypus, ita quidem alter typus dicitur, ob istam ergo rationem alibi asserit: Scio mundum à Deo atque in Deo; hominem verò à mundo & in mundo consistere; principium autem comprehensioque omnium Deus. Atque iterum sic: Deus est Cosmi seu mundi Pater, Cosmus verò eorum, quæ in Cosmo, & Cosmus quidem Filius Dei & jure Cosmus appellatus est, quia omnia varietate generationis exornat, nec non indefinente vitæ operatione perpetua necessitatis celebritate Elementorum commissione, ordine genitorum: Cosmus, quæcunque ab ipsa origine suscepit à Deo, perpetuò seruat &c.: In quibus non videtur ipse à pagine divinæ sensu discrepare: Quoniam ibi invenimus, quòd Deus in principio creaverit mundum ex materia informi, & quòd naturam mundi humidam seu coelos mediante suo spiritu vivifico adornaverit, & quòd ab inspiratione ejusdem Spiritus vitæ in mundo mundus & omnes creaturæ ejusdem fuerint animatæ, & quòd illæ creaturæ accipiant ab Elementis mundi substantialibus suam existentiam materiale: ita, ut quemadmodum Deus per effusionem spiritus sui vivificantis & omnia operantis in mundum fecit humidam & passivam ejusdem naturam operari; & ille spiritus mundanus sic animatus; quippe cujus vis divina in totum & in qualibet ejus parte effunditur cum natura sua interna naturante; haud injuria nuncupatur anima universalis: ita sine ulteriore dubitatione quælibet anima particularis in vasta machinæ mundanæ cavitate procedit, seu procreatur, dependet, seu præservatur & multiplicatur ab & in anima ista Catholica; utpote, cujus est, teste Scriptura, inspirare & vivificare omnia, & ut alibi habetur, dare vitam, inspirationem & omnia. Quare non modo Microcosmus, sed etiam Macrocosmus in eo vivunt, moventur & existunt. Nec mirum, si vobis Peripateticis assero, omnes peculiare animas consistere in illa mundi Catholica: haud aliter, quàm omnes radij Solares sunt in Sole: cum vestrum sit axioma pro certo statutum, quòd totum comprehendat suas partes: Vnde sequitur, quòd quælibet pars particularis suam hauriat existentiam à fonte totius: Sed Catholicus materialis mundi Spiritus in-

AQ. 17.

atur & informatur à Catholico æterno Spiritu omnia creante & vivificante, qui in sua essentia est indivisibilis. Quare, ut ab immenso vitæ fonte vitæ influentiæ sub forma infinitorum radiorū invisibilis unius Solis expiratæ creaturis infinitis actualiter emittuntur, ut mediantibus ijs vivant & informantur: ita quidem hi vitæ radij non minus sunt continui & indivisibiles à fonte vitæ seu spirituali & invisibili Sole, quàm radij Solares à Sole visibili discerni aut separari queant. Neque erat sufficiens, ut Adam indueret corpus microcosmicum, videlicet massam Argillaceam seu terream pro portione sua materiali seu elemental, nisi spiritus iste divinus à Deo in mundum emissus suæ divinitatis portionem, nimirum vitæ spiraculum, in illud non inspirasset, quo mediante, movebat, vivebat & in statu humano existeret. atque ideo Hermes haud inconsultè dixit, quòd mundus esset imago Dei, & homo imago mundi. Nam, ut Deus aqueum mundi spiritum suo afflatu vitæ vivificabat; ita ille vitæ spiritus, qui est unica essentia indivisibilis cum Patre, in mundum emissus, universalemque ejusdem spiritum implens, non modò hominem, sed etiam omnem aliam creaturam animale, vegetabilem & mineralem vivificat, præservat & multiplicare facit. Nam (teste Salomone) Spiritus Dei incorruptibilis inest omni rei. Hoc igitur in loco seu ordine priori sagaciter considerato procedit sic.

Sap. 16. 1.

Specierum super terram varietas ab actu creationis procedebat, quando Verbum FIAT erat editum, & immediatè voluntas locutoris à sua sapientia seu verbo in Spiritu Sancto erat peracta. Sunt autem nonnulli viri consulti, qui putant, quòd omnes creaturarum species seu genera per literas 22. Hebræorum & in ijs essent expressæ & idealiter quasi depictæ; non dico illas externas, quæ vulgariter imprimuntur aut atramento vel arte describuntur, quæ sunt mera umbra respectu aliarum, sed igneæ, formales, lucidæ & spirituales, quæ in tenebrosa abyssi seu hylæ facie seu superficie igneo æterni locutoris verbo in principio sunt sculptæ seu depictæ: Vnde originaliter Elementa quasi Hylementa sunt dictæ, quatenus nimirum in obscuro Chaos five hylæ Cartha seu superficie sunt descripta secundum sensum & voluntatem Creatoris: ac si verbum Creationis Typicæ mysteria à Deo Patre recipiens ea typicè & secundum

audum exemplar Archetypicum Characteribus formalis ignis vivis delineaverit: Lingua autem, quæ ex ijs est formata, lingua hinc inde sancta appellatur à pluribus hujus seculi Rabbiniis sermone superficiali decantata; à paucis verò essentialiter intellecta: & tamen earum cognitio vera haud minimi apud sapientes in vera tam mysteriorum sacrorum, quàm Cabalisticorum abstrusorum enucleatione existit momenti. Sed, ut procedam, Iuxta divini verbi & Characterum ejusdem formalium tenorem, quorum effectus transcutunt sine ulla alteratione mundum, quælibet in isto mundo species, seu quodlibet rerum genus, erat creatum, atque iterum quodlibet individuum cujuslibet speciei, & quælibet species cujuslibet generis, fuerunt factæ ab invicem tam in figura & proportionem, quàm conditione seu proprietate distinctæ & diversæ. Iam verò, ut superius dixi, quod iste Domini spiritus seu Verbum, existens in se unicus & idem in essentia, sed in proprietate multiplex, efficeret voluntatem sui Patris in Creando res tam differentes, ita quidem continuat & præservat omnes has species seu genera per generationem & multiplicationem in suis statibus successivis, & omnium earundem individua per totum suæ existentiæ tempus, mediante tam æthereo, quàm Elementari nutrimento, sustentat: quod quidem alimentum spirituale descendit à coelo ad nutriendos spiritus cujuslibet individui secundum suam speciem. Nam intelligere debetis, quod, ut anima mundi est anima generalis omnibus, ita quidem aer factus est aurei ipsius Thesauri sive pabuli spiritualis cista seu arca, quod, dum occulte & more vaporis invisibilis à coelo in aërem descendit, implet & sustentat omnia: unde, quatenus in aëre aperto natat, tam aptum est ad sustinendam & multiplicandam vitam serpentis, quàm illam hominis, avis, piscis vel arboris &c. Nam, ut primum magnetica creaturæ vis (quæ omni momento refectionem & alimentum ab isto Nectare seu pane cœlesti appetit,) proportionem debitam istius spiritus seu naturæ Catholice attraxerit & introduxerit, generalem suæ conditionis statum relinquit, & specificam Creaturæ dispositionem induit, hoc est, juxta individui naturam, quæ illud recipit, operatur & in eam se convertit; nimirum in cane caninam proprietatem & essentiam, in coelo illam cœli, in homine humanam, in quercu quercinam, in tritico triticeam &c: sibi assumit naturam: & consequenter est in causa, quod spiritus cujuslibet creaturæ in eo nutritur & sustentetur. Nam, hoc erat mandatum Creatoris, quod, quo spiritu creatura juxta conditionem suam in creationis instanti esset creata, eodem etiam sive in nutrimento sive in aëre sustentetur, præservaretur & multiplicaretur. Hinc dicit Philosophus fide dignus: Est in aëre oc-

cultus vitæ cibus. Quo innuere videtur, quod cibus Quintessentialis, quem creatura à Catholico vitæ spiritu in isto mundo recipit, ordinatione divina ubique in aëre pendeat, & volent, ut semper sit paratus pro cibo vitæ creaturarum elementatarum spiritualis supplemento. Hinc scripturæ: Deus dat vitam & inspirationem & omnia: & quod vivificat omnia: Et, quod visitatio ejus conservet spiritum: & quod vita adsit benignitate Iehovæ: Et, quod vitæ fons penes eum sit: Sed istud Propheta alibi luculentius: Deo dante Creaturis colligunt, aperiente manum suam satiantur bono, abscondente faciem suam conturbantur; recipientem spiritum eorum expirant; emittente spiritum suum recreantur. Et Christus ait in Oratione Dominica: Panem nostrum Super substantialem da nobis hodie, ut Hieronymus interpretatur. Et Salvator idem alibi: Pater vester vobis de coelo dat panem verum: Panis enim verus est, qui de coelo descendit & dat vitam mundo: Sed sat scio à nonnullis adversus me allegatum fore, quod panis iste hoc in loco intenditur pro pane spirituali, & non pro materiali nutrimento. Concedo ego, quod in hoc haud inconsulte loquantur & arguant. Nam cibus iste est spiritualis, atque ob istam rationem reservatur pro creaturæ corde & arterijs, & nihil in se est, quàm pura vita: Nonne dicit salvator, quod non solo pane vivat homo, sed omni Verbo, quod procedit ab ore Dei? At sermo iste intelligebatur de Manna illa Moysaica, qua mediante Israëlita fuerunt in deserto nutriti. Et Apostolus vocat illud alimentum, & Petram spiritualem, quæ erat Christus. Et ideo dixit Petra illa spiritualis: Ego sum panis vitæ. In hoc ergo verbo solummodò & in nulla alia re, est solum hoc verbum in alimento, quod nutrit & sustentat & non alimenti externum. Nam in hoc verbo inest & erat vita. Hinc dictum est à Moysse post creaturarum creationem: & vidit, quod omnia, quæ creavit, essent bona, hoc est, non inania & vacua, sed essentia divinitatis plena. Hinc ergo omnis creatura dicta est bona participativè, quoniam participat de illo spiritu, qui solus est Bonum & Bonitas. Remettar ego, quid nonnulli ex Philosophis Ethnicis dixerint de hac re, qui (in Christianorum dedecus sit dictum) profundiores habuerunt in divinis mysterijs inspectionem, quam plurimi istius ætatis doctores, qui Christianorum nomine insigniti majores videntur, ut pote in veris Christiani fundamentis steriles, quàm rei veritate sunt. Unde & aptiores ratione suæ inscitie redduntur, ea omnia, quæ à Philosophis Antiquioribus sunt prodita, condemnare, ipsosque pro reprobatis & damnationi adjudicatis habere, sermonis profecto Apostoli immemores, quo docentur, quod omnes homines sint ex divina generatione. Sed ad propositum. Zeno

A. 17. 25.
Job. 10. 12.Psalm. 30. 6.
Psalm. 30. 10.
Psalm. 104.

Ioh. 6.

Matth. 4.

Deuter. 8. 3.

2. Cor. 11.

Ioh. 8.
Ioh. 1.

Gen. 1.

A. 12.

Zeno.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

Prometheus. Philosophus animam humanam ignem naturalem; & Prometheus, ignem cœlestem homines vitā ditantem vocarunt. Et quoniam iste Prometheus traditus est, possessionem ignis istius habuisse, idē à Poëtis fingitur, ipsum pro surreptitia sua ignis istius ē cœlo ablatione graviter à Iove fuisse punitum. At Hermes illam ignem verbi humidæ naturæ adhaerentem vocat. Et Zoroaster atque Heracitus dicunt, illam fuisse ignem invisibilem, mediante quo omnis generatio & multiplicatio solet fieri. Cum ergo ignis ille vitæ nunquam moriturus sit in Creatura animali, necesse est, ut pro conservatione & multiplicatione illius à suo simili in aëre omni temporis momento nutriatur: quod, ni fiat, necesse est, ut vita creaturæ evanescat, atque ita Creatura pereat. Atque hoc est illud, quod Parmenides videtur intimare, ubi ait: Natura suā naturā lætatur. Hanc ob causam ignea vitæ virtus suam positionem habens in cordis creaturæ centro, cum gaudio, delectatione & appetitu insigni per magneticam quandam proprietatem suam simile ex aëre mediante inspiratione attrahit. Nam (ut dixi) occultus vitæ cibus seu alimentum est in aëre. Hæc ergo est ratio, quod Author quidam anonimos optimè in mysterijs Dei & naturæ versatus hoc dicat. O natura cœlestis veritatis naturas multiplicans! O natura fortis! Natura vincens & superans suasque naturas gaudere faciens! Quibus arguit, quod adjumento & visitatione istius naturæ cœlestis, spiritus vitales & flammæ ijs inclusæ crescant & multiplicentur. Nam hujusce virtute non modò vita, sed & fructus generationis procedunt & more infinito producantur. Inferimus ex his, quæ jam dicta sunt, quod aër Elementaris sit influentijs vitæ, vegetationis, multiplicationis & formalibus seminibus plenus: quatenus ipse est arca Dei Thesauraria, divinis radijs & donis cœlestibus locuples & exuberans. Nec spectat ista mea assertio ad regnum solummodò animale compositionis, sed etiam ad illud vegetabilium: nam hoc ipsissimo spiritu vegetant, hocque multiplicant in infinitum, & suam existentiam habent. Nam ego sum ipse ocularis testis, atque etiam possum, si opus est, demonstrare, quod spiritus tritici vegetabilis, in quo secretus spiritus habitat sit purus sal volatilis, qui nihil est aliud, quàm aër specifiçi seu tritici essentificatus. iste sal volatilis est liquor unctuosus, tam albus & clarus, ut Cristallus, cuius nihilominus internum igne vegetabili repletur, quo mediante in infinitum multiplicatur. Nam iste ignis formalis est vis quædam Magnetica, per quam sibi similis vitæ & vegetationis exuberanter ex radijs Solis, qui est arca Dei Thesauraria vitæ, & vegetationis, mediante vehiculo aëreo extrahitur. Percepi ergo, spiritum istum vegetabilem à suis ligamentis Elementaribus

liberum, & in liquoris lymphidissimi formam redactum, radiorum solis formalium aded cupidum & tantā sympathiā appetentem, quod ipse solaribus radijs per spatium trium horarum expositus, tantam sibi tincturam solarem sive formalem ad se attraxerit, ut ab albicante & Cristallino colore in rubinum sanguineum esset factus. Quo experimento facillimè revelabatur formalis tam animalium, quàm vegetabilium multiplicandi ratio. Nam, hæc est ratio, quod granum Tritici in infinitum quasi multiplicatur. Præterea nullus verus & peritus Philosophus ignorare potest, quod nitrosa illa cujuslibet rei natura, quæ non est nisi aër, qui virtute secreti illius spiritus, qui eam inhabitat, tam aërem, quàm formam cœlestem ad se attrahit: quoniam formalis actus non nisi per medium seu vehiculum aëreum in creaturam queat inspirari. Atque hæc est etiam ratio, quod tam quantitativa creaturæ substantia respectu aërei vehiculi, quàm formalis essentia creaturæ augeatur indies, atque incrementum suum habeat: Vnde patet, quod ab illo eodem spiritu tam vegetatio, quàm multiplicatio oriatur. His ergo cum diligentia perceptis, ratio in promptu erit, quomodo Chylosus humor albicans in rubicundum sanguinis colorem sit exaltatione transmutatus, atque etiam modus vegetationis & multiplicationis in animalibus atque multiplicationis seu incrementi per viam generationis animalium. Sed, quoniam in primo Anatomie meæ tractatu, ubi de Tritici seu Panis Anatomia sermonem satis amplum de admirabilibus spiritus istius vegetabilis proprietatibus feci, idē plura hoc in loco de ipsis non loquar, sed ad animæ microcosmicæ mysterium me convertam. Spiritus vitæ erat taliter à Deo in hominem terreum inspiratus, ut subito massa in creaturam animale esset redactus: Haud aliter, quàm cum Ruach-Elohim aquas inspirasset, ipsæ erant immediatè animatæ, vivificatæ & in mundi magni imaginem formatæ: ob quam rationem Platonici eum vocarunt magnum animal: Sed, ut mundus erat factus ad imaginem Dei, antequam homo erat creatus, & tum postea ipse homo virtute ejusdem spiritus erat in mundo ad exemplar verbi vitæ seu spiritus prædicti imaginem formatus: ita considerare debemus, quod homo habeat modum vivificationis, sustentationis, præsevationis atque multiplicationis suæ ab anima mundi & Elementis ejusdem. Quare Hermes, haud indiscretè descensum & ingressum spiritus mundi vivificantis in corpus humanum hoc modò describit: Aër, ait, est in corpore, anima in aëre, mens in anima, in mente Verbum; verbum autem est corura omnium Pater. Quibus arguit distinctionem illam à me antea relata, quæ est inter mentem, animam & spiritum, ostenditque, quod summum animæ mysterium

rium sit mens, Pater & Verbum. Porro etiam concludere videtur, quod verbum sit imago Dei, mens Verbi, anima mentis, aer animæ & corpus aeris. Quo discernere possumus admirabile illud ligamentū & nexū quē membra mundi habeant inter se, atque etiā declaratur, quod prior Elementaris materiæ portio sit aer, & quod purior in aere sublimitas sit forma vitalis seu anima, cujus caput est mēs divina, cujus radix est verbū, in quo erat vita. Quare patet, quod mens illa in anima accipitur pro spiritu sapientiæ, utpote cujus fons est Verbū Dei, ut testatur Syriachus, quippe, quæ implet & vivificat omnia. Est enim in eo, teste Davide, omnis virtus cœlorū, & per consequens vis informandi, generandi, vivificandi, vegetandi & multiplicandi. Ac siego cum Hermete dicerē, quod lucidus & æternus Dei spiritus in spiritu Quintessentiali seu Æthereo faciat animā in aere, eamque introducit mediante vehiculo aëreo in corpus humanū, in quo producit effectus vivificationis & multiplicationis speciei. Quare alibi dicit: Anima hominis in hunc vehitur modū: Mens in ratione, ratio in anima, anima in spiritu & spiritus in corpore. Spiritus per venas arteriasque sanguinēque diffusus animal undique ciet &c: Debemus igitur imaginari, quod aer, qui per inspirationē attrahitur ad cor sit illiusmodi divini vitæ Theauri plenus, qui ad cor humanū in suo vehiculo per inspirationē introductus semper suū simile ad se virtute quadā Sympathetica attrahere non desinit. Nā natura lætatur & gaudet in sui similis præsentia, uti diximus: atque iterum, quod cor sit pretiosum thesauri vitalis sacrarium, agnoscere videtur David in istis: Cor tuū, inquit, custodi supra omnē observationē: quia ab eo procedunt actiones vitæ. Modus atque instrumenta, per quæ spiritus ille more Sympathetico attrahit, & post attractionē illud aëreum vehiculum, quod est superfluum expellit, sunt huiusmodi.

Cum sine vitæ & generationis scintillis, quæ in aere occulto modo natant, nemo mortalium; imò verò nulla creaturā mōmēto temporis vivere aut durare possit, necesse est, ut ipsæ assidue & quolibet minuti spatio à creatura attrahantur & per inspirationē introducantur. Nam sine isto actu salutari & effectu ejusdem, necesse est, ut animal immediatē præfocetur. Nam per suppressionē & deprivationē aeris anima in instanti à suo actu seu operatione vivificante cessabit, ut pote, quæ est nihil aliud, quàm æternæ lucis in anima mundana actus: Nā conflatur anima, ut dictum est, ex lucida divinitatis emanantis virtute & subtili humida natura mundi, quarum prior calidū innatum, posterior humidū radicale creaturis assignat, atque ideo duplex ista virtus afflata seu continua aeris inspiratione renovatur ac multiplicatur. Hic ergo spiritus animalis & consequenter hominis per inspirationē attrahitur in lævū cordis Thalamum,

seu ventriculū rectarum fibrarū cordis contractione, in quo actu fibræ transverse & obliquæ relaxabuntur, unde & cordis regio dilatabitur & aperietur, atque ista actio à Medicis vocatur Diastole. In tempore ergo seu spatio istius motionis cor quadam virtute attractiva aërem cum vitali suo thesauro mediante inspiratione per arteriam pulmonum venosam in lævam ipsius regionem introducit, qui Thesaurus tum postea cum pro vivificatione seminali generatione non aliter inservit ac pro spiritali multiplicatione, tum pro nutritione vitalium & interiorū generationis spirituum, quàm Hepar succum grossi nutrimenti Chylosum ad spirituum naturalium nutrimentum ac incrementū sibi per venas mesaraicas allicere solet: qui naturales spiritus ad corporis partium vegetationē & augmentationē à creatore destinantur. Iterum postquam natura vitalis istum aëreum spiritum cum arcano suo Thesauro acceperit, eumque in Thalamum cordis lævum, tanquam suum bene ornatū & subtiliter ad aptatū laboratorium introduxerit, eum cribrare, seu Anatomizare, aperire atque ejus viscera scrutari incipit, naturamque cœlestē cum divino ejusdem actu, verum (dico) vitæ Thesaurū seu invisibile vitæ ignem à grossiori & magis inutili suo vehiculo aëreo Alchymia divinā & admirabili separat, saltemque quendam subtile, volatile & digniorem aeris portionem, quæ essentielle & immediatū est Thesauri vitalis vehiculū, & quasi anima ætherea in aere, ut Hermes dicit, in aortā sive arteriam magnam, quasi spirituum vitalium sacrarium seu myrothecium, includit, atque superflua aeris inutilis portionem per expirationē in instanti emittit: & ista actio expulsiua fibrarum in substantia cordis transversarum contractione & rectarū dilatatione fieri solet. Nam hac actione cor etiā contrahitur & comprimitur: atque ista actio à medicis Systole dicitur. Intelligendū est autē, quod pro meliori Thesauri istius vitæ aurei in arteriali isto sacrario præservatione & comprehensione Deus in Aortæ orificio regioni cordis sinistræ annexo valvas tres similes ordinavit, quæ pabuli illius vitalis ingressu aperiuntur, ac tū postea immediatē clauduntur, ne Thesaurus ille inclusus iterū per eandē portam, qua ingressus est, egrediretur. Propter istam igitur rationē valvæ illæ taliter à Deo efformantur, quod ab intus aperiuntur atque clauduntur ab extra, ita, ut, quemadmodum è regione duæ illæ valvæ, quæ arteriæ venalis arificio inseruntur, sunt foris apertæ & intus clausæ, quæ ideo Mitrales nuncupantur, quoniam mitris Episcoporum sunt simillimæ; atque horum officium est, ut tam aërem inspiratum intromittant, quàm superfluum & inutilem ejus portionem emittant: Vnde patet, quod facilis aëri conceditur quasi Thesauri vitæ accessus in cordis Thalamum, sed negatur Thesauro, quem vexit aer, egressus.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

Iam verò istius spiritus vitæ actionem & effectus, postquam in trunco arteriali sit ita inclusus, paucis exprimam. Certum est, quòd ipse sit captivus factus in ejusdē arteriæ ramis & subdivisis canalibus se ipsum per universum corpus humanum dilatet. Nam per ramos Arteriæ magnæ, Carotides dictos, portio rectificata ejusdē jam specificati spiritus ascendit ad cerebrum; per istos (inquā) canales & conductus parvulos, pars super cœlestior istius in Chymia naturali extractionis (ut pote quæ est dignitate & subtilitate cæteris totius vitæ fontis super excellentior & per consequens mentis divinæ scintillis repletior) supremā Microcosmici palatii regionē & quasi cœlum ipsius Empyreū sibi pro sua sede vēdicat. Huc enim ascendit radius mentalis in suo rationali vehiculo, illumque locū pro suo cœlo cœlorū eligit: sub ea tamē lege & conditione, quòd virtutis & potestatis suæ radij per omnes Arterij Catholici ramos se expandant seu extēdant. Propter istam igitur rationē omnes medici tam Ethnici, quā Christiani concludunt, quòd actio hominis voluntaria suā sedē seu positionē habeat in cerebro, quatenus illud est facultatis animalis regio: cum ē diversio aliæ duæ ipsius actiones, nempe illa vitalis in corde & naturalis in hepate videtur esse illi animali subiecta, cum sint actiones involuntariæ. Atque hæc est causa, quòd cerebrū sit rationis atque intellectus sedes, & quasi primus in machina microcosmica motor. Tunc in secunda serie illa introducti spiritus portio, quæ in officina seu laboratorio naturæ humanæ purificatur & actioni vitali adaptatur in illos Arteriæ magnæ ramos vehitur, qui cervicales nominantur: suntque arteriæ illæ, quæ assignant vitam regioni pectoris. In hoc ergo loco illa spiritus portio spiritualis illius vivacitatis impressionē induit, quæ ad partes vitales & Thoracales attinent: ac etiam in ramis arteriæ Coronariæ dictis sibi assumit ideā internā illorū spirituum, quæ spectant ad vivificationē cordis: atque ita in cæteris ramis arterialibus, videlicet Humerariis, Thoracis, Axillaribus & cæteris cum spiritu isto vivifico, quē comprehendunt. Nam, ut hic spiritus erat in libero aëre, ita Catholicus erat & omnē in se virtutem habet in potentia & complicité: At quando creaturā aliquam ingressus est, tunc specificatur & explicité convertit se in naturā & conditionē cujuslibet creaturæ animalis regionis. Ita, ut invisibilis ille spiritus in vehiculo vix perceptibili delitescens, & quasi in tenui aërei spiritus substantia natans, non solum se expandit & dilatat ad cujuslibet membri corporis vivificationem & vitæ sustentationē, sed etiam se ipsum in nubeculā spermaticā vix perceptibilem contrahendo (quod accidit, in actū copulationis sive coitus per certā magneticā virtutē divino amore animato) & totius gignentis impressionē jam habēs mirabili & veloci actione & transitu in

duo vasa spermatica præparantia arterialia, nimirū dextrū & sinistrum, à quolibet corporis membro, sed præcipue à tribus principalibus descendit: Atque ibi cœlestis ille spiritus igne divino exuberans ad imaginē radicalis Archetypi, (in quo omnia erant prius spiritualiter & idealiter delineata & cōplicité comprehensa, priusquā explicité, quo ad nos paterent: haud aliter, quā Rex David gloriatus est, se imaginē templi totaliter digito Dei descriptū habuisse, quod tum postea ad illud exemplar erat realiter à Salomone ædificatū) continet internū & invisibile illius corporis, quod in actū visibilē tum postea & realiter erat delineandū atque producendum, hoc est, idealiter in se cōprehēdit & possidet hominis interni sive spiritualis figuram: ut ē regione externi, & corporalis hominis ico seu effigies, quæ cōpacta est ē quatuor Elementis, ex spermate hominis visibili in duobus vasibus seminalibus præparantibus venalibus cōtēto, procedit: ita, ut ex spermatis vasorū arterialiū concursu cū illo vasorū venaliū, mixtio facta est inter materiā & formā hominis, hoc est, inter ejus internū & externū; in quo interno est illa antedicta divinitas, quæ domum suam externā ad imaginē speciei conformat. Sed & hoc totū habemus à pagina sacra confirmatum. Tu possides (inquit David) renes meos, ex quo obtegebar in utero matris meæ, non celata est vis mea tibi, ex quo factus sum in abdito artificiosē confectus velut in imis partibus terræ. Massam meā vident oculi tui, & in libro tuo omnia membra mea sunt scripta, ex quibus diebus formabantur, cum nullū ex ijs extaret &c: Vnde liquet, quòd vis divina esset in femine, quod est hominis internū, cujus digitus homo in divina ejus idea antea descriptus ex & in semine externo seu spermate explicité figuratur. Ad istud etiam propositū Iob ista: Spiritus Dei fecit me & spiraculū Omnipotentis vivificavit me &c: ac si dixisset, ex spermatis massa, fecit me spiritus divinus, haud aliter, quā Adamum ex lutō seu argilla, & postea spiraculo suo vitā inspiravit me, & factus sum in animam viventem. Et Salomon: quemadmodum ignoras, quæ sit via spiritus & qua ratione compingantur ossa in ventre prægnantis: sic nescis opera Dei, qui est fabricator omnium &c: Profectò iste Textus habet intentionem admodum mysticā, & præcipue ad istud nostrū subiectū referri potest: Nam, uti istum Textum produxi antea ad spiritus divini in ventis macrocosmicis existentia probandam; ita quidē huic negotio microcosmico aptius referri potest. Nam, ut Iob dicit: Spiritus Dei fecit me: ita textus iste, quā sit difficile ad generationis humanæ arcanum enucleandū: innuens, hominē ignorare viam & progressionem spiritus divini in spermate: quā ejus intentionē etiam confirmat consequentia Textus: Ignoras, qua ratione compingantur ossa in vêtre prægnantis. At quicunque

Psalm. 139. 13.

Iob. 33. 4.

Ecclesi. 11. 5.

cunque intelligit actionē spiritus & viam, qua in isto opere progreditur, sciat modum per quem tam mirabiliter operatur ista. Sed, hoc totum enucleatius à Iobo explicatur: Nonne, ait, sicut lac fudisti me, & tanquam Caseum coagulasti me, cute & carne induisti me, ossibus & nervis compegisti me, cum vita benignitatem exercuisti erga me & visitatio tua præservavit spiritum meum? At ista recondisti in animo tuo: Novi hæc apud te esse &c: ex quo sermonis filo omnis in hac re quaestio & difficultas auferri videtur, imò verò totū istius rei mysterium, nimirum tam in actu generationis, quam in vitæ infantis, tam in utero matris, quam post ejus partum præservatione & continuatione ex ejus observatione aperitur. Nam in isto membro (sicut lac me fudisti) videtur primū argueretur, quod massa spermatica, in qua homo erat complicitē contentus, esset bene disposita & composita à vitæ spiritu atque etiam in matricem injecta: Ex qua tum postea, per occultam viam spiritus, homo erat explicitē productus seu formatus: Tunc sic pergit ad secundum generationis gradum. (Tanquam caseum coagulasti me &c:) Quo arguit, quod spiritus iste divinus immediate post spermatis in matricem injectionem illud in solidiorem substantiam ad instar casei coagulaverit & inspissaverit. Iuxta textum etiam istum præcedentem (memento, quæso, quod sicut argillam fecisti me &c:) Tunc pergit ad tertium generationis gradum. (Cute & carne induisti me, ossibusque & nervis compegisti me &c:) Finito prædicto coagulationis gradu, jam ad corporis humani partū complementum venit, ex quibus homo externus in matrice figuratur. Ex quibus constat, quod spiritus divinus in femine fabricet hominem internum in sua propria persona, atque tunc ad vivificationem illius externi hominis ex spermate Elementari sic fabricati, sic pergit: Cum vita benignitatem exercuisti erga me &c: inde arguendo, quod completo opere materiali, quasi palatio ad Dei formam Spiritum recipiendum apto & appropriato spiraculo suæ vitæ illud inspiravit: atque ita homo, non modò vitæ, sed etiam Mentis & Rationis radio erat præditus. Vnde, quàm rectissimè Apostolus, in eo vivimus, movemur & sumus. Nec satis est, ut quis dicat, Deum hoc totum non ab intus, sed ab extra facere: ac si Spiritus Dei non esset ubique, quatenus omnia implet, & per consequens ab actu generationis nullo modo abesse potest: cū vitæ rei sit inspiratio omnipotentis, & cū spiritus ejus incorruptibilis, in sit omni rei: Nonne etiam dicitur in Ezechiele: Ecce ego introducam in vos spiritum, ut vivatis, & dabo super vos nervos, & succrescere faciam supra vos carnes, & extendam in vos cutem, & dabo vobis spiritum, ut vivatis. Et dixit Propheta: Veni,

Spiritus, à quatuor ventis & in suffla super infectos istos, & reviviscant, & ingressus est in eos spiritus & revixerunt. Ex quibus videre licet, primū, quod erat divina virtus, quæ hominem externum efformaverit, priusquam anima viventi erat præditus, & quod tum postea spiraculo vitæ esset præditus. Porro, ut spiritus iste erat in subtili vento Macrocosmico, ita etiā ipse ad est semini vitali, quod nihil est aliud, quàm ventus, seu spiritus vix perceptibilis. Per ea, quæ sunt dicta, illud dubium; an anima infundendo creata sit nec ne, satis superque explanatur. Nam, quomodo anima mundi à Spiritu Divini afflatu in spiritum mundanum esset creata, in primis explicui: tum postea, omnes animas ab isto fonte duxisse originem suam, demonstravi dixique, radios istius spiritus vivificantes more ignis invisibilis à cælo descendentes implere aërem, & affirmavi istum naturæ ignem, quatenus est à specificatione liber, esse in potentia ad transformandum tam in naturam speciei vegetabilis vel mineralis, quàm illam animalis: & quod simul ac speciei alicujus individuum per inspirationem penetraverit, in ipsius protinus naturam convertitur, & tam ad illius generationem, quàm multiplicationem cum speciei conservatione, nimirum familia ex similibus procreando operatur.

Iam verò si quaeratur, cur Catholicus vitæ mundanæ spiritus, cū non sit, nisi unicus, quemlibet nihilominus partum seu fructum secundum illius speciem, & non secundum suam in essentia unitatem, unicum & minimè differentem producat. Respondedo, me in præcedentibus dixisse, quod qualibet creatura specifica esset radicaliter, idque mandato creatoris in sua specie ab invicem distincta & differenter procreata, & à verbo seu spiritu creante semper multiplicata & in eadē figuræ specie continuata, quæ erat ei in creatione assignata. Et profectò verisimile est, quod Deus in secreto suo consilio proplasma & modulum quasi ordinaverit, in quo & ad cujus exemplar creatura potentialis debet formari, priusquam veniret in actum. Pro meliori hujus rei intellectu, debemus scire, quod sint quatuor vasa spermatica præparantia, videlicet duo in quovis latere; quorum unum est vas venale, & ortum suum habet à vena cava, & ab isto vase fortitur sperma illud, quod ad corporis in fantis constitutionem est ordinatum: & istud sperma nihil est aliud, quàm subtile Elementorum in corporea genitoris compositione à nutrimenti flore extractum, estque visibile quid, & dicitur gemina appellatione Sperma; aliud est vas Arteriale, utpote ab Aortæ trunco scaturiens, in quo habitat spiritus vitæ, est fons & origo hominis interni: nam in eo est invisibilis vitæ ignis: & propriè dicitur Semen, quod est non aliter centrale spermatis in ternum

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. I.

invisibile, quàm anima corporis; ita, ut videatur mixtione horum duorum internus homo in externo complicitè includi. Oportet ergo, ut observemus, quòd, ut duo sunt prædictarum naturarum vasa in quolibet latere ventris, quorum unum est spirituale & quasi masculi & agentis Tabernaculum; alterum corporale seu femineum, seu Elementale & quasi passivum: ita ista duo in quolibet latere in suo versùs testiculum descensu subtile & admirabiles suas implicationes plexusque spectatu jucundos efficiunt, quos Græci Anastomosin vocant, qui quidem partium secretarum amplexus sive textura artificio magni illius Architectoris perficitur (ut Anatomistæ opinantur) quia loco colaturæ inserviant, qua sperma sanguineum reddatur album seu candidum: nimirum, ut in primo loco divideret spermaticam substantiam in vase venali; & feminalem in illo Arteriali à massa sanguinea tam naturali, quæ fluit ab Hepate, quàm vitali, quæ oritur à corde, ac tum postea, ut mediante Dedaleo isto Labirinto seminalis forma, quæ est cælum microcosmicum cum spermatica materia, ex qua fit terra ejus, poterit aptè & secundum veram creaturæ specificæ similitudinem ad invicem permisceri: Haud aliter, quàm videmus formam rei esse mixtione naturali undique per universam substantiam elementalem perfusam sive expansam. Et procul dubio plexus seu Anastomosis istius fabrica est instar impressionis sigilli alicujus notabilis, quæ in homine est humana, in leone leonina, in Aquila aquilina, atque ita in cæteris secundum impressionem istam specificæ creaturæ, quæ est occulta & vix imaginabilis. Istius plexus admirabilis dispositione imitantur Textores, qui fila sua subtilia tot implicationibus

multiformiter dispositis ordinare solent, ut imagines tam hominum, quàm bestiarum & vegetabilium varias intexendo secundum formam implicationis producant. Sperma igitur formatur more Argillæ, quæ natura feminaria liquore quodam humectata & virtute spiritus secreti, qui illam inhabitat, in creaturam convertitur viventem. Hæc duæ ergo naturæ ita inter se secundum leges istius spiritus vivificantis temperantur; & semen seu invisibilis aëris spiritus ita mediante divina illa natura seu primo & centrali ejus motore, qui agit illum spiritum, quasi suum curriculum ita adaptatur, ut corporeum & visibile sperma secundum imaginem suæ creatæ speciei formaret: haud aliter, quàm Talpam domum suam sub terra suæ capacitati & necessarijs aptam fabricare videmus. Atque hoc est opus spiritus secreti, postquam mixtio illa per anastomosin facta in matricem projicitur. Denique totum illud, quod de subiecto animali est dictum, potest etiam de regno vegetabili intelligi. Nam tota planta complicitè prius in semine vel nucleo suo occultatur, & per eandem rationem erat tum postea in lucem explicitè per virtutem & actum abstrusum spiritus lucis & vitæ in eo dominante producta. Sed nimis longè à mea meta aberravi, idque in subiecto (uti metuo) quibusdam, qui hujus mundi sapientiâ ducti rem, prout est, considerare nolunt, haud grato. Volo igitur jam ad plenum hujus discursus mei Argumentum accedere: cum omnis amicitia & per consequens sympathia ab amabili lucis conditione procedit; è regione odium atque idèd Antipathia à tenebris seu deformi Chao oritur, cujus proles primogenita erat litigium.

LIBER SECVNDVS.

In quo mysticæ illæ eradiationes, quæ more occulto à duobus principijs oppositis, Tenebris nimirum & luce, & Sympatheticis & Antipatheticis earum effectibus, pertractantur.

Hujus libri Argumentum.

Postquam author radices Sympathiæ & Antipathiæ essentielles diligenti inquisitione invenisset, easque libro præcedenti explicasset (quippe in quo probat eas non esse, nisi unicam Catholicam sive universalem simplicitatem in essentia, utcunque illa unitas bina proprietate, natura & conditione opposita, haud aliter, quàm voluntas est noluntate prædita,) conveniens esse non existimavit solis circumstantijs & rationibus sola probabilitate stipatis colligere & concludere, nimirum, quod res sit. Quare libro isto præsentè summa ope nititur, ut dictum, hoc est, quare & quomodo actus ille duplex sit in vastam mundi cavitatem disseminatus, ostendat. Et profectò postremum hunc ramum aded invenit à mortalium capacitate investigatu difficilem, ut in operis tanti inquisitione haud minimum laboris, & profundissima Artistæ speculatio requiratur: atque ob istam rationem contentus est in viam tam asperam & difficilem lumine & quasi stella polari, Spirituum illorum sublimium tam Theologicorum, quàm Cabalisticorum dirigi & conducì, qui acceperunt istius tam magni dubij resolutionem & enucleationem ab æterno Sapientiæ Spiritu, quippe qui est solus arcanorum tam profundorum revelator, ut Sapientissimus Salomon, Propheta David & Psaltes regius testantur: imò verò ille ipse, cum est solus in Sympathia & Antipathia actor omnino sufficiens est ad istud arcanum mortalibus revelandum & in vivis suis coloribus depingendum, quod tantà animi industriâ & labore, licet vanè & sine fructu quærunt & venantur Philosophi mundani. Ex Canonum ergo & Axiomatum cum sacrarum literarum, tum doctissimorum Rabbinarum, tam Hebræorum, quàm Ægyptiorum observatione collegit, quod mundus æternus Archetypus radicaliter ab unico simplici & Catholico luminis fonte procedat, qui emanationem seu effluxum decem proprietatibus varijs præditam mundo æviali seu Angelico emittit: & mundus pariter ævialis divinas illas luminis effluxiones per vehiculum Angelicum in mundum temporalem transfundit: ita, ut æthereæ seu cœlestis mundi temporalis regio divinarum influentiarum sacrarium efficitur, è qua magis vel minus juxta voluntatem ejus, qui eas emisit in mundum Elementarè ad mandata obeunda ipsius tam severa, quàm benigna impluuntur. Istiusmodi ergo degradatione percepit ipse, quod Deus unicam solam emanationem essentialem atque differentem, mediante suo verbo mundo universo impertiverit, ut omnes in eo res ex unica Catholica essentia plus minusve participantes ab invicem & inter se tam specie, quàm individuo discreparent, & quod multiformis effluxus illius divini proprietates creaturas Angelicas seu organa spiritualia differentium conditionum & officiorum instituerit atque creaverit, per quas & in quibus virtute varia & multiformi centraliter omni temporis momento operatur, & per consequens evidenter ei appareret, quod, cum in effluxu seu extensione divina sint proprietates contrariæ fortitudinis, necesse est, ut sint etiam spiritus Angelici naturæ & conditione cuilibet proprietati Divinæ correspondentes, quibus mediantibus in hoc mundo administrantur. Etenim in istis organis spiritualibus sive Instrumentis Angelicis, & per ea radij splendoris æternæ influentiæ descendunt primùm in mundi temporalis stellarè regionem, & tum postea ab ea in sublunarem sive Elementarem effundun-

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. Primum

tur, & ad centrum usque terræ ad creatoris placita perficienda penetrant. Denique Author speciale quoddam subjectum & mundo sufficienter notum in suam considerationem capit, ut per experimentalem naturæ ipsius occultæ inquisitionem, possit more magis practico & oculari Sympathiæ & Antipathiæ mysterio mundanis incredulis demonstrare, quod in præcedentibus non nisi Theoricè & per solam speculationem exposuit. Magnes ergo sive Magnesijs est meta illa, ad quam collimat, seu subjectum illud, quod pro proposito elegit suo, utpote cujus occultarum proprietatum effectus quàm aptissimè illis naturæ animalis, vegetabilis & mineralis correspondent. Quare in isto libro præsentis per corporis ipsius anatomizationem & naturæ abstrusæ detectionem viam tentat magis planam præparare ad tales conclusiones experimentales explicandas seu comparationes, quas libro sequenti inter unius atque alterius naturam proponit, quò meliùs natura Animalis atque etiam vegetabilis per illam mineralis detegatur & demonstretur. Et in libri istius conclusione eorum in scitiam & zelum superstitiosum (ut Apostolus ait) sine intellectu denotat, qui aliquam actionem in creatura magneticam essentialiter per singulare Diaboli artificium sive actum patrari posse existimant, ibique Diabolum nihil efficere posse contendit, nisi mediantibus creaturis Dei & virtutibus earum, quæ ad usum potiùs hominum, quàm Diaboli à Deo omnium creatore destinantur.

LIBRI SECVNDI MEMBRVM PRIMVM.

CAPVT. I.

Quod Sympathia sit lucis Soboles, ut è regione Antipathia suum à tenebris ortum habet. Porro utriusque vocabuli Etymologia sive vera significatio, ut etiam ipsorum natura, hoc in capite discutiuntur.

IN portione hujus superiori verbis generalibus detectam habetis unitatem radicalem & essentialem cum duobus suis ramis proprietate oppositis (qui sunt voluntatis & voluntatis Characteres) nec non duobus Catholicis ejusdem effectibus, nimirum amicitia & odio tam bonis, quàm malis omnibusque illis passionibus, sive sint spirituales, sive corporales, quæ ab ijs derivantur. Restat jam, ut in discursus nostri profunditatem descendamus & ad Sympathiæ Antipathiæque viscera usque penetremus: quæ non modò in rebus mundi temporalis, sed etiam in illis mundi ævialis, ab effectu manifestantur. Nemo enim, in scientia vel mediocriter Versatus, quatenus experiètiâ stultorum matre instructus, tanta involui potest inscitia sive ignorantia, ut oculis apertis occultos rerum cœlestium & terrestrium in Sympathia & Antipathia, ijs in creatione insitis effectus non discernat. Sed, priusquam in rei tam profundæ detectionem me immergam, operæ erit pretium, ut vocabulorum Sympathiæ & Antipathiæ significationem seu Etymolo-

giam aperiàm primùm, quò meliùs & directiùs naturas sive essentias earum distinctas percipiatis. Sympathia est vocabulum græcum, nempe Συμπάθεια, & derivatur à Συ, id est cum, unà, cum & παθεω, id est, passio, quod procedit à verbo πασχω, id est, patior. Vnde patet, quod passio prior ex actu divino seu unitate lucida positiva, quasi concordia & amore procedit & propriè dicitur compassio, passio verò posterior ex potentia divina seu unitate tenebrosa & privativa, quasi discordia & odio oritur, quæ sunt duarum naturarum contrariæ fortitudinis in vicem oppugnantium effectus. Possumus ergo Sympathiam haud ineptè definire duorum spirituum, vel ab eadem in proprietate emanatione divina, vel à duabus similibus irradiantium, hoc est, qui radicales suas emanationes ab eadem vel similibus duabus divinis proprietatibus emanant: Exempli gratia: omnes creaturæ, quæ participant ex benignis & amabilibus illis radijs seu irradiationibus, quæ à Deo per Angelicum organum in Sphæram Iovis emittuntur ab ejus orbe seu Sphæra deorsum usque ad terram effunduntur, & infinitis creaturis illis inibi communicantur, quæ sub ista Dei proprietate voluntatis

voluntatis divinæ Characterē creantur: omnes hæc, inquam, propter istam homogeneitatis naturalis rationem suos ad invicem ejaculantur radios invisibiles amicitia & invicem gaudere videntur; ac si earum unica alterius adventum seu præsentiam suo aspectu congratulari velit: juxta illud cujusdam Sapientis: Natura lætatur naturā; natura suam naturam amplectitur, eamque gaudere facit. Ratio autem istius gaudij est, quoniam isti omnes sunt quasi fratres unius & ejusdem Patris sive radicis, nimirum Iovis, ac proinde fraterno & lætabundo more gestiunt, quando se invicem aspiunt. Etiam tales planetæ vel stellæ, quæ sunt vel amici vel de conditione propinqua ad illam Iovis: uti sunt Venus, Gemini &c: influentias impluunt in creaturas sibi in nativitate subditas, atque etiam in illas Ioviales, nimirum, quæ complexionem suas à fonte Ioviali accipiunt. Hinc ergo est, quod creaturæ unius & alterius originis ob suarum naturarum propinquitatem benevolè se invicem aspiunt & amore factis arcto conjunguntur: Sed contra, ubi duæ concurrunt stellarum influentiæ invicem proprietate & fortitudine contrariæ,

hoc est, ab emanationibus divinis conditione oppositis radicaliter procedentes, uti sunt illæ Iovis & Martis: vel Iovis & Saturni, qui invicem sunt inimici, ad ventus & concursus talium creaturarum seu radiorum earundem aspectus erit ad invicem ingratus cum secreta spirituum reluctatione & renitentia: ita, ut unā naturali quodam instinctu omnimodè cupit effugere & evitare aspectum alterius: & spiritus unius conatur radijs alterius emissis resistere, ut clarius in sequentibus exprimitur. Sed, quoniam causa generalis Sympathiæ & Antipathiæ est occulta & secreta quædam emanatio sive irradiatio ab una creatura in aliam, erit necessarium, in negotij tam profundi medullam intueri, quod planities & luculentibus fontem & radicem omnium radiationum & emanationum generalem discernamus: Nam hac ratione abstrusam differentiarum in ijs causam detegemus, & ipsarum extensiones, videlicet ab earum radice ad truncum, & à trunco ad ramos ac tandem à ramis ad furculos & folia infinita quasi individua descendendo profusquamur.

CAPVT. II.

Quomodo & quibus Dei attributis sive proprietatibus Rabbi Hebraici & Cabalisticæ peritiores probant naturarum contrarietatem ab unica æterna essentia, quasi omnium rerum radice dependere.

Pro certo statuitur, quod, ut sunt infinitæ diversarum in machina mundi naturarum creaturæ, ita quidem earum quælibet esset varieformiter in principio creata, & tum postea ab eo tempore more successivo per vanas cœli influentias & multa millia varietatum radiorum desuper descendendum generata & à generationis momento usque ad illud corruptionis sustentata. Quocirca Rabbiorum Cabalisticorum sapientiores affirmant, quod non sit ulla planta aut herba inferius, cui non sit stella in firmamento, quæ percutiat eam & dicat ei, cresce. Neque videntur scripturæ hanc eorum opinionem averfari, uti inferius declarabitur. Sed quoniam radicalis istius rei investigatio speculationem adhuc altiore requirit, opus est in primis, ut cum diligentia perquiramus, quomodo omnis creatio radiorum divinarum emissionem esset effecta, & an illa radiorum emanatio esset in proprietate vel multiformis, vel unius & ejusdem conditionis ordinata. Vobis satis clarè in præcedentibus manifestavi, quod omnia fuissent in rerum primordio ab uno spiritu Sapientiæ æterno creata, qui, quasi nuntius æternus seu Angelus Catholicus ab Ensof (ut ajunt Cabalisticæ) hoc est, ab infinitudine seu infinito lucis fonte sub forma emanationis seu effluxus

splendidissimi ad omnia complicitè in divina potentia reservata, informanda & in actum explicatum reducenda, emittebatur: hocque ex istis scripti sacri testimonijs probare conabor. Salomon vocat istum spiritum disciplinæ sanctum, vaporem virtutis Dei & emanationem quandam claritatis omnipotentis Dei synceram & candorem lucis æternæ, & speculum sine macula Majestatis & imaginem bonitatis ipsius: quæ cum sit una, omnia potest, & in se permanens omnia innovat &c: Quibus arguit, quod tametsi sit in sua essentia emanatio non nisi unica, tamen ratione multiplicitatis suæ proprietatis omnia potest, utique nobis videantur conditione contraria. Hinc dicit Textus alibi: Est in sapientia spiritus unicus, multiplex &c: id est, effluxus divinus essentia seu substantia unicus, proprietate multiplex. Porro D. Iohannes fatetur, quod vita omnium esset in Verbo. Et tamen essentia Verbi, in quo erat vita, est unica, quippe, quæ est lux, in qua non sunt tenebræ ullæ, utique vitæ seu conditiones creaturarum esse varias & tam Antipatheticas, quàm Sympatheticas animadvertimus. Et Syriachus ait, quod Spiritus iste ex ore Altissimi prodiret: Et Salomon. Quod esset cum Iehova in principio vitæ suæ in creatione cuncta compo-

Revelin. de
ure Cabal.
lib. 3.

Sap. 7. & 24.
Ioh. 1.
I. Ioh. 1. 8.

Eccles. 1. 24.
Prov. 8.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. Primum

uens: Vnde liquet, quòd esset per emanationem seu extensionem radiorum Catholicorum ab æterno unico fonte lucido, quòd omnes res essent multiformiter figuratæ & animatæ. Sed illa emanatio juxta varietatem voluntatis & placiti sui fontis in varios se extendit radios dispositione & conditione differentes. Quemadmodum enim

Reuel. lib. 3.
de arte Cabal.

ab eadem arboris radice truncus seu corpus, rami, furculi, folia fructusque assurgunt: ita quidem divina emanatio, quasi truncus arboris Sephiroticæ directè à sua radice *Ensofph*, seu fonte infinitudinis, procedit, à qua ejus tum postea rami & à ramis furculi, & à furculis fructus oriuntur. Sequitur ergo, quòd, ut truncus arboris à radice sua exurgit & quasi creari videtur, ita quidè emanatio seu spiritus iste sacer procedit ab unitate radicali, & quasi de novo creari videtur. Atque hinc sapiens: Prior omnium creata est sapientia & intellectus prudentiæ ab ævo, ipse creavit illam in spiritu sancto, & effudit ipsam super omnia opera sua: Quo denotat, emanationem istam originem suam habuisse à Deo Patre, sed quòd radios suos particulares undique emittit ad creaturarum omnium existentiam & virtutes. Videtur Psaltes hisce testari: Verbo Domini, inquit, creati sunt cœli, & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum. Hic ergo ortum istius spiritus habetis & ejus in mundo officium, nimirum, ut cuilibet creaturæ suam vim sive virtutem movendi, vivendi, agendi, multiplicandi, atque se invicem amore vel odio prosequendi juxta voluntatem sui Patris attribuar. Quare ex prædictis liquet, quòd spiritus iste respectu essentialis ipsius essentiae sit æternus, sed ratione emanationis ejus in mundum dicitur ævialis seu naturæ Angelicæ: Vnde Textus præcedens: Et intellectus prudentiæ ab ævo. Procedimus ergo in progressionem & multiplicationem illius emanationis in hunc modum: Ab arboris trunco egrediuntur rami, tam generales, quàm speciales & individui, quorum qui sunt fortiores post truncum sunt quasi Brachia ipsius corporis, tum sequuntur rami minores ac denique furculi. Ad quæ referre possumus in mundo æviali seu Angelico diversas Angelorum stationes ijs secundum dignitates eorum assignatas ratione divinarum influentiarum, quas à suo Catholico ramo seu emanatione sancta Iesu Christo ab *Ensofph* radice seu patre suo emissa recipiunt. Hoc confirmat Apostolus in his: Christus est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, quoniam in ipso condita sunt universa in cœlo & in terra visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive principatus, sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & ipse est ante omnes, & omnia in ipso constant &c: ita, ut omnes Angeli superiorum sive empyreorum ordinum non aliter in prima serie procedant ab eo, quàm brachia arbo-

Ecclef. 1. 4. 9.

1. 4. 33.

Col. 1. 15. 16.

ris à suo trunco. Et quemadmodum videmus, quòd brachia, utpote trunco propinquiora, sunt robustiora, speciosiora atque firmiora, quàm rami: ita Angeli Emphyrei sive super substantiales sunt emanationi Catholicæ propinquiores & conjunctiores, ac per consequens virtute luceque divina opulētiore atque pulchritudine ornatior, idque per dignitatis gradus secundum quod magis aut minus immediatam fontis emanationis increatæ sedem appropinquant, hoc est, quòd magis accedunt ad faciem essentia lucidæ increatæ, quæ ipsis lucem & gloriam excellentissimam impertit. Haud aliter, quàm videmus in trunco Brachijs, quòd, quòd trunco sunt viciniora, eò etiam in eorum existentia sive substantia sunt grandiora. Post hæc videmus, quòd rami minores immediatè ex brachijs istis exurgunt, habentque locum pro consistentia sua à brachijs distinctum seu divisum, utcumque eorum corpulentia à brachijs non dividitur. Pari equidem ratione observamus, quòd intelligentiæ seu Angeli Olympici vel ætherei virtutes & vitam hauriunt immediatè ab illis Emphyreis; idque diversiformiter & in varietate mensuræ excellentiæ, qui istas influentias in corporibus stellaribus, quasi arcibus suis Theaurarijs ad usos inferiorum reservant. Deinde, ut rami à brachijs arboreis procedentes, vitam & esse alijs ramulis ab ipsis exurgentibus attribuunt: ita etiam Angeli Olympici suos influxus illis Elementalibus infundunt, quorum principes sunt in quaternario numero illi, qui quatuor ventis & quatuor mundi cardinibus, ijs vim seu potestatem vitæ, augmenti & generationis atque etiam corruptionis assignando, præsidet. Quibus videre licet, quòd Deus per sapientiæ spiritum viâ emanationis emissum, & consequenter Angelum magnum primogenitum, quippe primò omnium creatum & nomen habentem suam virtutem Angelis Emphyreis impertit, qui tum postea multifariam ejusdem naturam effundunt in spiritibus Olympicos, à quibus iterum Elementares suas hauriunt facultates seu essentias. Et tamen hæc omnes virtutes essentielles tam in cœlo Emphyreo, quàm Æthereo & Elementari sunt continuæ & indivisibiles ab emanatione sancta, quæ est inseparabilis à sua radice: Haud aliter, quàm truncus arboris radici, & brachia trunco, & rami brachijs, & ramuli seu furculi fructui & folijs animadvertuntur esse continui atque indivisibiles. Ecce ergo (lector judiciose) mundi ævialis dimensionem juxta Textus præcedentis dictum: Christus est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo sunt condita universa in cœlis & in terra, visibilia & invisibilia, sive sint Throni, sive Dominationes &c: Hoc est, creaturæ mundi ævialis tam in cœlis & elementis, quàm in terra conditæ sunt in Christo: Verum hoc etiam à Patribus Ecclesiæ

Dionysius de di-
vina Nom. lib.
6.

Ecclesie habemus confirmatum. Nam Dionysius ait, quod Angelus sit imago Dei & occulti ipsius luminis emanatio & speculum splendidissimum sine macula: atque ob istam causam Angelos vocat Algamatha, hoc est, specula purissima, quæ recipiunt lucem Dei. Hinc inde arguendo, quod sint imagines Catholice ejusdem emanationis, à qua procedunt. Nam scripturæ dicunt, quod spiritus sapientie sit splendor æternæ lucis & speculum sine macula Majestatis Dei, & imago bonitatis ipsius. Et Bartholomæus ait: quod Angeli suscipiant lumen occultum à Deo per influentiam, idque emittant illis, qui sunt inferioris ordinis & conditionis. Et Augustinus & Damascenus dicunt, quod Angeli sunt lumina intellectualia, quæ suum lumen à primo & summo lumine accipiunt. Iterum Bartholomæus, quod vocantur aurum respectu radiorum, quos emittunt: atque etiam dicuntur flumina ignea, ratione lucidarum illarum influentiarum, quas à Deo recipiunt, & tum postea ad illos inferioris ordinis emittunt. Etiam Dionysius dicit, quod ordines superiores copiose recipiunt lumen Dei, & illud tum postea more influentiae spiritibus illis impertiunt, qui sunt sibi & dignitate inferiores; asseritque hanc legem esse in ordinibus Angelorum observatum, quod eorum alij sint primarij, alij secundarij, & alij postremi. Atque ob istam rationem Seraphini Angeli sunt dicti, quia ardent & accenduntur ratione præsentiae eorum immediatæ coram facie Dei. Sed omittendo omnia ista docemur plurimis scripti sacri testimonijs, quod Angeli sint splendidissima lumina, quæ sunt in tertio cælo coram Throno Dei: & quod sint 7. præfidentes in cælo stellato, atque etiam 7. Candelabra, quæ important 7. Planetas: & quod sit unus magnus Angelus, qui est caput eorum omnium, qui tenebat septem stellas in manu sua: Et quod sint 4. Angeli, qui habent Dominium super quatuor ventos, in quorum est potestate nocere mari & terræ & arboribus: & quod isti quatuor sint sub imperio unius, qui secum portat magnam præservationis sigillum: Et quod sit princeps tenebrarum, qui est magnus ille spiritus prædicto summo spiritui natura & conditione oppositus, qui habet Dominium in Elemento sublunari; & quod sint tam malitiosæ & perniciosæ principalitates, potestates & gubernatores in hoc mundo, quæ sunt Creaturis Dei adversissimæ, quàm benignæ & salutares, generique humano propitiæ. Denique semina plantæ multiplicativa stellis cæli, ut & ipsius folia creaturis sublunariibus comparamus, quæ mutationes suas ab internis seu spiritualibus organicis agentibus habent, ita ut discernere possimus, quod æternitas dei vitæ ævialitati, & ævialitas temporalitati: & quemadmodum in mundo æterno videmus, quod prima per-

sona addit principium secundæ, & quod persona tertia ab ambabus præcedentibus procedit ita quidam Angeli æviales seu Empyrei effundunt influentias vitæ & existentie Olympicis seu sydereis, ac itidem illi Elementarij suam vivendi & existendi rationem ab Empyreis per Olympicos hauriunt, atque in fine terra & maria ab istis animantur. Quapropter observandum est, quod Deus operatur mediantibus suis organis Angelicis omnia in omnibus, & quod spiritus ipsius incorruptibilis sit in omni re hujus mundi. Quibus rectè loco priori intellectis atque consideratis, audacter etiâ concludere possumus, quod omnes peculiare lucis Angelicæ ab una & eadem Catholica emanatione procedant, & consequenter invenimus, quod diversitas & oppositio naturarum ipsarum oriatur à multiplicitate proprietatû, quæ sunt in generali emanatione ab æterno & ante ullum ævum à Throno unitatis effluenti. Atque hinc est, quod iste effluxus divinus à Salomone dicitur unicus & multiplex respectu varietatis proprietatum ipsius, quibus variè & more quandoque opposito operatur in mundo. Sed totum hoc luculentissimè à Rabbini Cabalisticis per vitam descriptionis arboris suæ Sephiroticæ sive numericæ explicatur. Quare sciendum est in primis, quod, ut Theologi Mystici non nisi decem nomina specialia in tota testamenti veteris Hebraici serie observant, quæ Deo à proprietate ascribentur: ita quidem quodlibet illorum ad operationem variam efficiendam designari animadvertent. Hinc enim erat, quod Hebraei hoc vel illud nomen Dei à scriptoris recitati secundum conditionem necessitatis peculiaris pro divina assistentia invocare solebant. Et tamen ex verbo scripto colligerent, quod pura divinitas seu Deitas non sit nisi unica interna & immutabilis essentia, atque propter istam rationem non nisi unico essentiali titulo exprimitur, videlicet Tetragrammaton, seu Iehova, quod est ejus nomen inseparabile, utpote, quod ei soli appropriatur: nam illud includit (uti Rabbi Moyses Ægyptiacus ait) & arguit in pura significatione substantiam Creatoris sine ullo cum Creatura respectu seu participatione: ita etiam invenerunt, quod cætera nomina Deo à Scripturis assignantur, quatenus ipse participat cum Creaturis relatione aliqua, vel eas respiciat: & consequenter talia nomina ei ab effectibus & non ab essentia imponuntur & dicuntur nomina à proprietate. Ad nomen verò ejus essentialis quod spectat, erat illud inter Hebræos in tanta æstimatione sive veneratione, quod non erat præterquam in solo Sæctuario, idque à consecratis presbiteris pronuntiatur. Tunc enim erat nomen illud essentialis in illa benedictione editum, quâ sacerdos supremus diebus jejunijs promulgavit. Hæc causa erat, quod nomen hoc tantò honore celebraretur, ut nunquam esset temerè prolatum. Ac etiam,

Sap. 7.

Bartholomæus de re-
bus var. lib. 2.

Apocal. 7.

Ezech. 6.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. I.

quoniam (ut ait Rabbi Moyses) Deum esse & fuisse super omnem essentiam, quatenus existeret, antequam ulla res esset. Atque hoc erat nomē illud pretiosum, quod Moyses cupivit à Deo cognoscere. quando accipit ab eo hoc responsum יהוה, hoc est nomen meum in æternum: quoddā quidē nomen adeo est purum, quia nec articuli nec componi, nec minus humana voce exprimi potest. Ad alia verò Dei nomina seu denominationes, quæ ab effectu ei ascribuntur, quod attinet, illa non Deo secundum suam essentiam, sed secundum opera ab ipso effecta tantummodò attribuuntur, hoc est, quatenus apparet omnia in omnibus, & in omnibus existit & operatur. Oportet igitur, ut pro meliori nostra in hac re instructione intelligamus, quoddā cum divina natura sit & operetur in omni re creata atque etiā extra eas existat (est enim centrum cuiuslibet rei, cuius circumferentia est nullibi, hoc est, extra omnia) in hoc respectu nomē ejus essentialē Tetragrammaton est commune & Catholicū in omni ramo arboris Sephiroticæ sive Cabalisticæ agēs, quippe quoddā Dominium habet in integrū illius arboris truncū sive corpus, & consequenter omnia alia de eē Dei nomina à proprietate ei referuntur, ut brachia trunco, quatenus scilicet relationē habent ad varias ejus proprietates seu virtutes in una individua essetia. Quare illa omnia nomina ipsi ab operibus attributa in ipso & sub ipso cōprehenduntur, quippe, quoddā proprietates tā voluntatis, negationis & privationis, quā voluntatis, affirmationis & positionis ejus, & per consequens mortis & vitæ, maledictionis & benedictionis mali & boni in respectu creaturarū (tamen nihil est idealiter in eo malum, qui est summa & sola bonitas) odij & amicitie, discordie & concordie, Antipathie & Sympathie sub eo cōprehenduntur. Hos in quā, omnes effectus cōditione contrari, ab una radice seu fonte essentiali provenire testantur Biblia sacra; quippe quæ habet solummodò potestatem vitæ & mortis, & deducit ad portas mortis & reducit. Est Iehova, qui est illuminatio & salus & protector vitæ hominis, & est ipse, qui affligit tenebris, morbo & morte. Est Iehova, qui mortificat & vivificat, deducit ad inferos & reducit. Est ipse, cui abundantie suavitatis, & misericors, patiens & benignus, & qui in furore suo arguit hominem, & conturbat ossa & animam ejus. Est Iehova, qui vulnerat & mederi facit. Est Iehova, qui mortem, vindictam, & vexationem minatur. Est ipse, qui facit pestem, tabem, febrem urentem, lepram, scabiem, ulcera, hæmorrhoides & ulcera Ægypti: qui dementia & cæcitate percutit, pavore & cordis tremore, curis & vexationibus afficit: ac est ipse, qui benedicit cibo & potui, quem haurit creatura: atque consequenter est ipse, qui Antipathiam parit: E regione est Iehova, qui benedictiones creaturis concedit, ipse beat

cibum & potū, quos sumunt, ita, ut nutrant & præservent: & est ipse, qui amovet morbos, tollit sterilitatem, & auget dies hominis: & per consequens est causa Sympathie amabilis & concordie inter creaturas: Denique est Iehova, qui format lucem & facit pacē & est ipse, qui creat tenebras & malū. Sed, quoniam essentialis hæc unitas hos contrarios effectus per proprietates oppositas in lucē edidit: ideo Theosophi secretiones varia nomina seu potius denominationes generales ei assignarunt, quas à contextu sacro collegerunt, quæ ei ascribuntur ab effectibus, quæ in earum prolatione sequuntur, quorū alij inclinant ad tenebras & privationē, alij ad lucem & positionem, nonnulli ad severitatem, alij arguunt suæ benignitatis fructum, quidam indicant actus sui privationem, qui eveniunt contrahendo radios suos in se ipsum. Nam tali ipsius actu effectus tenebrarum producantur, nimirū essentialis frigiditas, stupiditas, immobilitas, quies, congelatio, contractio &c. Aliqui efficiuntur per actum ipsius effluxum seu extensionē à centro ad circumferentiam, nimirum lux, motus, calor, dilatatio, attenuatio &c. Volo igitur divina ista decem Dei attributa numerare, quæ æternæ essentiae ascribuntur, ut in arbore Sephirotica ordine reperiuntur, à cujus radice radij æterni multiplicis naturæ seu conditionis ad varieformem radicis voluntatem perficiendam descendunt, quibus multiplices in mundo effectus producantur. Primum ejus attributum seu denominatio à proprietate est *Ehiab*, atque hoc nomen omnium creaturarum fontem seu originem importat, simul atque misericordie & clemencie fundamentum denotat, quoniam influxus seu irradiatio divina, quæ ab isto canali seu fonte descendit gratia, pietate, consolatione & bonitate Patris æterni est plena, cui nos monet Christus sic orare: Pater noster, qui es in Cælis &c. Atque hinc alibi dicitur, quoddā Pater judicat neminem. Nam est officium Patris, ut parcet & gratiosè cum filiis agat. Ita etiam Deus substituit modi sua denominatione existimatur esse Pater omnium, & per consequens in ista sua voluntate est benignus & gratiosus seu affabilis suis creaturis, juxta illud Salomonis: Quin etiam uno afflatu cadere possunt creaturæ à justitia persequente & ventilatæ à spiritu potentie suæ: Verum omnia mensura numeroque & pondere disposuisti seu temperasti: nam quod multum potes, hoc tibi semper adest: quandoquidē tanquam momentum è lancibus est totus mundus coram te, & tanquam gutta rosis descēdens manet in tetræ: Miseris ante omnia, quia omnia potes, & dissimulas peccata hominū, ut relapsant. Nam diligis omnia, quæ sunt, & nihil abominaris eorum, quæ fecisti. nec enim comparasti quicquam, quod habes odio: Æ qui mansurum fuisset aliquid, nisi tu voluisset?

Gen. 16. 13.
Halm. 28. 1. 2.
1. Reg. 2. 6.
1. Sam. 14. 6. 7. 8.
1. Sam. 15. 3. 4.

Iob. 5.
Psal. 27.

164. 457.

Sap. 11. 4. 21.

loiffes? aut conservatum fuisset aliquid, nisi tu voluiffes? Sed parcis omnibus, ed quodd tua sunt, ô Domine animarum amans, &c: Ecce hic denominationis Ehieh fructus seu effectus, nimirum creare & generare omnia, quasi Pater: & ad eorum præsertationem & sustentationem paterna quadam effectione curare. Ob istam causam hoc portæ lucidæ, radicali & primariæ in arbore Sephirotica seu numerationi priori arboris præsidet, quæ dicitur Cheter, seu Corona, ex cuius meatu radij Iehovæ in effabili & benigna sua creationis conditione seu voluntate positiva ad omnium rerum creationem descendit. Nam Ehieh significat Patrem & radicem totius creationis.

Secunda emanatio Iehovæ in divinis numerationibus arboris Sephiroticæ habet pro suo fonte nomen divinum *Iab*, quod arguit benedictam & gratiosam radiorum ipsius emissionem ad humidæ naturæ seu aquarum é tenebris seu Tenebrosa abyfso extraktionem, atque ided attributum seu porta Cabalística, per quam radij istius emanationis actuosissimi descendunt, dicitur *Hochma*, hoc est. sapientia, de qua quidem emanatione divina Salomon ista: Sapientiam possidebat Iehova principio viæ suæ, ante opera sua, ante ullum tempus, ante seculum inuncta fuit, cum nullæ essent abyfso, cum nulli essent fontes abundantes aquis, antequam montes fundati essent, cum aptaret cœlos, ibi erat, cum statueret ambitum in superficie abyfso, cum fortificaret superiores nubes; quando ponebat fundamenta terræ, erat apud eum cuncta componens &c: Debemus autem notare, quodd hoc nomen *Iab*, cuius influentia est sapientia, versatur quandoque in severitate, licet raro: Quoniam præcipua ejus intentio est in creando & præservando. Hinc ergo Iehova dixit Moyfi: loquendo de magno illo Angelo, quem misit ante Israëlitas ad eos præservandos in via illa per desertum & mare rubrum: Ne exacerbes eum, quia non feret defectionem vestram, quoniam nomen meum est in eo. Quo evidens est, quodd sapientia ista quandoque punire solet, quoniam ex Syriacho patet, ipsam fuiffe angelicam illam emissionem, quæ præibat Israëlitis diurno tempore in columna nubis, & nocturno in columna ignis, ut testatur Syriachus. Denominatio tertia est *Elohim*, & attributum seu porta lucida, per quam radij emanationis ipsius descendunt est *Binah*: seu prudentia: atque istud nomen secundum Cabalisticam interpretationem significat terrorem seu timorem, quoniam observârunt, quodd mediante ista proprietate sive attributo divino mundo evenirent punitiones & strages. Nam sub ista denominatione exercet ipse suam potestatem tam ad subitanam mundi aquarum & Elementi alterationem, quam ad punitionem impiorum. Atque ided spiritus illi, qui divinæ hujus influentiæ radios reci-

piunt, dicuntur *Benê Elohim*, hoc est, Filij Elohim, qui sunt instrumenta illa in mundo Elementalī ad voluntatem divinam in ista sua proprietate efficiendam. Virtute etiā hujus nominis aquarum in prima creatione commotio, earumque é Tenebrosa abyfso eductio erat facta: quæ quidem sine extrema oppositione & repugnantia duorum contrariorum, nimirum ignis & aquæ, & consequenter sine horrenda Elementorum dissensione & bello commotiones Tonitruosas in Tenebrosa abyfso ad Verbi *Fiat* prolotionem causantem minime fiebat: Erat enim Spagyrica & altitonanti Verbi virtute & verè Chymica Spiritus Elohim operatione, quodd separatio unius Elementi ab alio, atque etiam unius virtutis formalis ab alia distinctio esset perfecta: Vnde Psaltes Regius: Verbo Domini firmati sunt cœli & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum.

Percipiendum est igitur, quodd tota arboris Cabalística virtus sub istis tribus membris radicalibus ejusdem complicité comprehenditur: non aliter, quam mundi Typici essentia, forma & figura, in tribus Archetypi personis divinis triformiter continetur. Porro tria in mundo intellectuali idem prætendunt, quodd septem in mundo materiali seu aqueo. Nam 2 sunt radix materiæ, & 3 sunt radix formalis; Vnde ergo 1 est formalis radix in Archetypo ad 3 & materialis ad 2: ita quidem 2 sunt materialis radix in mundo Typico ad quadratum 4. Quare sequitur, quodd (4) quaternarius, qui est numerus seu Character Symbolizans cum materia & 3 figura formæ conveniens simul additi producunt universalem mundi substantiam ex materia & forma consistentem. Debemus ergo cum diligentia observare, quodd istæ priores denominationes divinæ pertinent ad illas proprietates, quibus Iehova ad imaginem Archetypi tria priorum creationis diæ opera perfecit, in quibus totus mundus cum suis cœlis ac Elementis esset creatus, & qualibet eorum regio aptè & convenienter disposita.

Septem sequentia in Arbore Cabalística Brachia seu rami spectant ad varias illas alterationes tam propitias, quam adversas, quæ creaturis in hoc mundo eveniunt. Quare quartum membrum illius arboris habet pro suo præfidente benignam & jucundam atque clementem Dei Iehovæ denominationem. *El* dictam, cuius attributum seu porta splendida sive numeratio vel canalis, per quem aureos suos effluxus in mundum emittit, vocatur *Chesed*; Latine, Clementia: quoniā divina influentia, quæ transit per eam, est gratiā, benignitate, vitā & bonitate plena, uti infra patebit. Est enim fons, à quo fortunatus ille Planeta Iupiter amabiles & benignos vitæ creaturarum radios recipit: Vnde Iupiter dicitur, quasi *Iuvans* Pater. Ob istam rationem

Y a Moyses,

Prov. 8. 22.

Ecclef.

Archang. Cab.
de Bog. Cab.

Fol. 33. 6.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. I.

Moyſes, orando pro reſtitutione Miriam ad ſanitatē peſtinam, dixit: *El naphana*: Deus gratiæ, quaſo ſana illam.

Quintum nomen quinto arboris brachio aſcriptum eſt *Elohim Gibbor*: atque hoc effectus, malevolos & inſalubres influētias creaturis immittere ſolet, facitque perturbationes in Elemento Catholico per Tonitrua, fulgura, Cometas; imò etiam excitat ſeper terram bella, contentiones lites, peſtem, febres, eſtque ejus Theſauri arca ſeu promptuarium ſtella Martis: Canalis verò ſeu porta, per quam radij ejus deſcendunt, vocatur Hebraicè *Geburah*, quoddam arguit poteſtatem, vim & violentiam. Ramus ſeu brachium proximum, id eſt, numeratio ſexta habet pro ſuo Domino nomen Dei; *Elosh*, cujus effluxus ſeu radij ſunt vita multiplicatione & pulchritudine pleni: & ob iſtam rationem truncus ſeu Canalis, per quem effunduntur in mundum, dicitur *Tiphereth* Hebraicè; Latine Gratiæ, ornamentum, pulchritudo & ſolacium. Hujus radiatorum ſacrarium eſt corpus Solare, quod & ſuam formoſam ſpeciem, pulchritudinem & Gloriam coruſcantem ab eo recipit: Atque iſte eſt ille Spiritus, de quo Iob intendit, dicens: Spiritu ſuo ornavit cœlos. Et Syriachus: Sol illuminans per omnia reſpexit, & Gloriâ Domini plenum eſt opus ejus. Septima numeratio Cabaliſtica ſeu arboris Sephirotiæ brachium ſeu ramus habet pro ſuo Domino cognominationem Dei *Iehova Schetob*, quaſi Deus exercituum, & Deus jubilationis & perfectionis, atque ideo attributum, porta ſeu canalis, per quē ejus radij ſeu fulgor exit, dicitur *Netzeth*, quaſi Triumphus, victoria, atque etiam juſtitia, charitas & amor; quare influentia generationis, multiplicationis & delectationis ab iſta emanatione procedunt: Arca autem hujus Theſauraria inter cœleſtia eſt Sydus Veneris.

Octavum nomen à proprietate eſt *Elohim Sabaoth*, ſeu Deus exercituum, atque porta, per quam ejus radij tranſeunt vocatur ab Hebraeis *Hod*, id eſt, laus, honor, formoſitas. Promptuarium verò cœleſte, quod ad influentias ipſius recipiendas & reſervandas eſt ordinatum eſt ſtella Mercurij.

Nonum, quod nono arboris brachio aſignatur, eſt *Elehai*, hoc eſt, Deus vivens, ſeu *Sadai*, hoc eſt, omnipotens Deus: atque ejus numeratio ſeu porta eſt *Iefod*, hoc eſt, baſis, fundatio, quies, redemptio: Hujus autem effluxus recipit Luna Cœleſtis, quæ eſt quaſi parva terra, recipiens omnes prædictas influentias in genere, quæ ab alto deſcendunt: atque hæc eſt ratio, quoddam ipſa tot mutationibus ſeu alterationibus ſit obnoxia, cujus effectus tam in generatione & corruptione, quàm in maris exaltatione vel depreſſione cernitur.

Ultimum cognomen, quod portæ decimæ dicte *Malebut*, id eſt, regnum & imperium, præſidet eſt *Adonai* ſeu Dominus, quod quidem importat ſeveritatem & captivitatem creaturis per Dei iracundiam atque iſtius attributi influentiæ cadunt in regionem Elementarem.

Quibus Sapientiſſimorum Rabbinarum obſervationibus & collectionibus invenimus, quoddam in iſtis decem generalibus numinis æterni proprietatibus per decem attributa ſignificatis, omnia in hoc mundo ſive à creatura æſtimantur bona vel mala, poſitiva vel privativa, concordantia & amabilia ſeu diſcordantia & odibilia; & ut verbo dicam, ſive ſint occultæ vel maniſeſtæ oppoſita, vel in natura ſeu conditione inter ſe convenienter diſponuntur, & ab unica unitate deſcendunt: Atque hinc liquet, quomodo iſta unitas in eſſentia, ſit multiplex in proprietate & conditione, ſecundum cujus in Velle & Nolle diverſitatem diverſa & planè oppoſita aguntur, & operatur in mundo tam cœleſti, quàm elementalī: imò verò eſt in illo Empyreo, idque emanationibus particularibus à Catholica & Archetypa emanatione ſcaturientibus: Atque iterum, quolibet dictarum decem emanationum ſephirotiæ in infinitis quaſi alijs eradiationibus à voluntate ſui fontis haud diſſonantibus diſtinguitur: Vnde etiam ſequitur, quoddam quolibet harum proprietatum receptacula habeat in cœlo æthereo ſtellaria tam fixa, quàm erratica, quæ in infinitas creaturas ſublunares, tam animales, quàm vegetabiles & minerales ſuas effundunt virtutes, quæ omnes ab invicem juxta influentiarum proprietates, tam formā, quàm naturā variari animadvertuntur: Atque ratio, cur divinitas creaverit ſeu emiſerit unum radiatorum effluxum alteri contrarium, erat tam ad præſervationem, quàm deſtructionem creaturarum: Nam, ut ultimus harum emanationum effectus erat creatio, generatio & præſervatio creaturarum ſuæ propriæ conditionis & naturæ: ita quidem iſti effectus applicari ſolent aut pro præſervatione & reſtoratione creaturarum deficientium & in firmarum, nimirum, cū venenofum aliquod ſimplex ſive animale ſive vegetabile ſive minerale ad morbum periculoſiſſimum propulſandum applicamus; videlicet in regno animali viperam, Scorpionem, beſonem, araneam, aut Caſthartidem veſicantem &c: in vegetabili Papavera ſtupida, ſeu opium Somniferum, Flammulam Canterizantem, Elleboſum vomiterium, Aconitum &c: in minerali Arſenicū, argentum vivum, Reſalgar, Antimonium &c: quæ omnia ſimplicia habent proprietatem tam ad auferendos morbos, quàm ad ipſos animalibus inducendos, imò certè & ad ipſa quandoque interficienda conducunt: Et tamen creaturis, quæ radios ſuarum

suarum formarum radicales ab ista vel illa emanatione acceperunt horum venenatorum influxum effectus apparent boni & saluteri: utique sunt omnes Deo bonæ, utpote, quæ ab ipso erant ordinatæ, non modo ad sanandum in sua benignitate, sed etiam ad exterminandum & interficiendum in sua severitate, ac denique ad faciendum placitum suum, qui operatur omnia in omnibus, sive sit ad creaturæ beneficentiam sive ad flagellum. Quare Salomon: Ecquid conservatum fuit aliquid nisi tu voluisses? Unde liquet, quod omnia sunt Deo bona tamen impijs, qui patiuntur, videntur mala. Opera Dei universa (ait Sapiens) sunt bona valde: Bona bonis creata sunt ab initio, sic nequissimis bona & mala: Initium necessariæ rei vitæ hominum aqua, ignis, & ferrum, sal, lac, melo, botrus, uvæ, oleum & vestimentum. Hæc omnia sanctis in bona, sic & impijs & peccatoribus in mala convertuntur: sunt spiritus, qui ad vindictam creati sunt, & in furore suo confirmaverunt tormenta sua: in tempore consummationis effundunt virtutem & furorem ejus, qui fecit illos, placant;

Ignis, grando, fames, & mors: omnia hæc ad vindictam creata sunt bestiarum dentes & scorpionum & serpentes &c: in mandatis ejus epulabantur & super terram in necessitatem præparabantur, & in temporibus suis non præteribunt verbum. Propter istam ergo causam, nimirum propter secretam naturarum oppositionem, à varijs divinitatis emanationibus ortam, amicitia & odium, & consequenter Antipathia & Sympathia essent à Deo creata, ut sub titulis lucis & tenebrarum se invicem oppugnarent in isto mundo, quæ quidem contentio incepit primum inter Angelos, deinde inter stellas, quæ recipiunt oppositas Angelorum influentias, tertio inter ventos & Elementa, qui venti suæ contentionis spiritus à stellis & ipsarum influentijs recipiunt: ac denique inter creaturas compositas sive sint perfecte sive imperfecte mixtæ. Sed quoniam inter alias oppositas in mundo naturas, Sympathia & Antipathia sunt omnium magis abstrusæ & occultæ, de ipsarum mysterio pro captus mei exiguitate sequentem efficiam sermonem.

CAPVT. III.

Hic demonstratur, quod occulta tam Sympathia, quàm Antipathia in creaturis actio radicaliter ab Angelicis irradiationibus ad invicem à creaturis sibi subditis emissis producat.

Reuchlin. lib. 3.
de art. Cabal.

Qui bene in Theosophia sunt versati, volunt, quod omnes Angeli sint ejusdem generis respectu suæ creationis, tamen eorum unus est alteri plus minusve illuminatus secundum illud officium, cui à Deo sunt destinati: nam considerare debemus, quod Angeli sint immediata organa seu instrumenta, per quæ & in quibus æternitas suam voluntatē præstare solet, tam in cælo, quam in terra, utpote, qui ejus Verbum Fiat efficere solent. Unde Rex David: Angeli Dei validissimi robore, efficientes verbum ejus, auscultantes voci ejus, ministri ejus, facientes placitum ejus &c. Ita, ut sit evidens, quod nihil in mundo temporali sive in cælo sive in terra factum est, sed illud radicaliter à spiritibus mundi ævialis derivatur: Atque hæc de causa Reuchlinus ait, quod omnia corpora, sive sint cælestia sive terrena, habeant spirituales quosdam directores & gubernatores, qui ipsorum virtutibus & operationibus præsent, sive sint stellæ, sive vegetabilia, sive mineralia, sive animalia, non modò rationalia, qualis est homo, sed etiam irrationalia. Quare Archangelus Cabalista multos facit Angelorum gradus, variaque ijs assignat officia: Nam alij ait, stant coram Tribunali Dei, ipsum laudantes & hymnis celebrantes: alij solent ei administrare atque etiā nobis: alij custodes sunt vigiliæ nocturnæ: alij præ sunt quatuor quartis anni: atque hi sunt prædictes quatuor Solis stationum: alij sunt septē

planetarū gubernatores: alij disponunt influentias stellarū fixarum & duodecim signorum, de quibus intendit ille locus apocalypseos, dicens: In duodecim portis (hoc est 12. signa quæ Plato dicit esse portas cæli) sunt 12. Angeli: alij sunt Tutelares & protectione & præsertione creaturarum ordinantur: nonnulli curā bestiarū habent, alij Plantarū: alij lapidum præciosorum & mineraliū: Hos omnes secretiores Theologi & sapientes approbare videtur, simul atque confirmat, quod Deus operetur omnia in hoc mundo inferiori, mediantibus Angelorum administrationibus. Unde D. Paulus ait quod omnes sint spiritus administratorij, quia à Deo mittuntur ad istud officiū obeundū. Hæc Archangelus. Porro etiā Reuchlinus asserit, quod influxio radiorū Angelicorū à stellis debeat esse diversa & naturæ variæ, quoniam Angeli non movent orbes cælestes motu suo voluntario semper uno eodēque modo, tamen illi motu violento seu diurno assidue ab ortu in occasum moveantur.

Sed quid verbis opus est pluribus, cum operis Cabalistici progressus hoc totum nimirum mysticam operationem & varietatem actionum in Angelis ad amussim enucleare videtur: Nam si decem Dei denominationes sive attributa producant decem emanationes distinctas & conditione differentes, quæ descendunt per decem portas, seu numerationes Cabalisticas supra dictas, contrarios animadvertuntur

Archangelus
de dogm. Cabal.

761.104.4.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. I.

tam in cœlo, quàm in terra effectus procreare, sequitur prædicto Psaltis testimonio, quod sint tot vehicula Angelica, quæ transportant illas decem influentias in mundum inferiorem, quot sunt portæ Sephiroticæ: & consequenter, quot sunt proprietates differentes in velle divino, atque itidem varietates, tot sunt vehiculorum, quibus ad inferiora conducuntur. Nam velim, ut quilibet sagax intelligat, quod Doctores Hebraici de natura & proprietate cuiuslibet denominationis seu attributi Deo à sacris literis ascripti, per illum ipsum effectum, quem immediate post ejus prolationem in lucem edebat, haud aliter judicare solet, quàm Philosophus de natura seu complexione hominis ex ipsius Physiognomiae intuitu aut ex signis, quæ vidit in cœlo de sequentibus ejusdem effectibus, videlicet de pluvia, ventis, tonitruis &c: præfagire animadvertitur. Iam verò (ut dictum est) si sit divina influentia lucis, quæ animat & informat quemlibet spiritum Angelicum, debet ex necessitate sequi, quod quilibet istorum Angelicorum conductorum seu vehiculorum influentiarum divinarum sit ab altero differens seu diversus in proprietate: quoniam formales illæ influentiæ, quæ ipsos animant, ab invicem sunt diversæ, & consequenter erunt naturali inclinatione prout atque parati ad voluntatem Creatoris efficiendam secundum illam emanationis seu radiorum influentiæ proprietatem, quàm à porta sua Sephirotica recipiunt. Ad Angelica ergo illa receptacula seu vehicula quod spectat, quæ ad diversas divinarum influentiarum seu irradiationum species recipiendas sunt ordinata, mihi propositum est pro meliori lectoris intellectu in prima serie portas seu Canales Sephiroticos exprimere: Deinde ordines Angelorum recitare, ex quorum numero illa vehicula Angelica existunt, quæ irradiationes illas recipiunt: ac tum postea stellas cœlestes, quæ sunt cœlestia illarum influentiarum super cœlestium promptuaria sive sacraria nominare; ac in loco postremo aliqua de effectibus, quos influentiæ istæ deorsum à stellis in regionem Elementarem effusæ, tam in aëre, quàm aquis & terrâ producunt, faciam verba. De attributis divinis simul atque emanationibus sanctis cum peculiaribus ipsarum proprietatibus capite præcedenti sumus locuti: ad residuum verò quod attinet, lectorem scire velim, quod decem illæ particulares radiorum emissiones ex totidem portis seu canalibus Sephiroticis in vastam mundi cavitatem ad complementum voluntatis Creatoris factas, habent suos peculiare aurigas seu conductores. Nam in hoc Theologiæ peritiores conveniunt, quod, ut superiores Angelorum ordines recipiunt sua lumina & splendidissimas emanationes immediate à Deo, ita quidem ea emittunt atque manifestant ordinibus Angelorum inferioribus: atque

propter istam rationem dicuntur specula polita, quatenus lumina sua à facie Dei seu æterna ipsius emanatione recipiunt: quæ (uti antea probavi) est omnium horum luminum Angelicorum caput. Atque iterum, ut Theosophi abstrusiores serijs suis ex pagina sacra collectionibus decem distinctas proprietates, atque etiam totidem varias cognominationes seu nomina Dei ipsi appropriata observarunt: ita quidem perceperunt, quod esset Angelus aliquis singularis, qui cuiuslibet eorum irradiationis influentiam reciperet, & naturâ ac proprietate illius esset præditus, ut pote, mediante qua vivunt & animantur, quatenus, ut Angeli externum est spiritualis aër; sic ejus internum est formalis illa emanatio, cujus virtutis est vehiculum: atque hæc est generalis inter Theosophos occultos opinio, quibus Dionysius & Bartholomæus videntur consentire, quod nimirum unus Angelus se immiscere cum alterius negotio seu officio, aut alterius labores suscipere non debeat, nisi sit talis Angelus ordinis inferioris, qui subijcitur Authoritati & gubernationi Archangeli sui, cujus etiam proprietate & natura insignitur, ut infra dicetur latius.

Oportet igitur, ut sciamus, quod officium magni & Catholici Angeli Mitatron esset tam universale, & quod in primis versatus esset circa informationem totius mundi & divisionem lucis à tenebris, atque etiam vivificationem spiritus mundi aquatici & diurnam cœlorum revolutionem: atque ided dicitur; idque haud inconsultè, quod esset divina illa Catholica emanatio, quæ dicta est sapiëntia æterna, quæ ob istam causam dicitur omnium prius creata, à qua tum postea omnia sunt creata. Hinc ergo Eccles. 1. dictum est, quod Angelus ille contineat in se omnem perfectionem Angelicam, haud aliter, quàm omnes radij Solares comprehenduntur in corpore Solari. Nam, ait Paulus, est imago Dei invisibilis, primogenitus omnis creaturæ, in quo condita sunt omnia visibilia & invisibilia, sive Throni, sive Dominationes, sive Principatus sive Potestates, omnia per ipsum & in ipso creata sunt, & omnia in ipso constant. Coloss. 1. & 15. Quare & Rabbinus Hebraici essentiam primæ emanationis ad Angelum Mitatron applicant, quæ dicitur suam viam in mundum per regalem portam Cheter seu Coronam fecisse, vocaturque prima creatura, quatenus denotat spiritum Catholicum mundi, qui prius omnium recepit primogenitum sive imperialem emanationem ab attributo Dei *Ehieh*. quod est nomen æternitatis, quippe, quod respicit tempus præteritum, præsens & futurum. Ob istam ergo causam Magnus Angelus se nominat *Alpha & Omega*, principium & finem. Prima influentia ergo, quæ erat vitæ essentiae Catholice recipitur ab Angelo isto Mitatron, quasi Dono Dei, postquam per portam

tam Cheter in supremum Angelorum ordinem, dictum Seraphin, emittitur, qui ratione propinquitatis illius ad Thronum Dei ardere & inflammari amore igneo traditur atque hinc inde est, quod ordo iste tantâ excellentiâ & pulchritudine ornetur, nimirum ratione istius primariæ & effulgentissimæ emanationis, quæ tam amabilis & benigni Patris luminis copiâ impletur. Ab hinc ergo Angelus iste potens lucidos hocce effluxus in coeli ætherei cavitatem conducit, ac in illo, quasi Catholico ejus sacrario, reservat: Atque spiritus lucis istius præsentia, mox animatur & vivificatur, ita, ut admirabili ipsius actionis ratione dicatur primus coelorum motor, ut pote, in quo movetur primum mobile, ad cujus motum reliqui coelorum orbis, mundum naturalem constituentes, ab ortu in occasum spacio 24. horarum feruntur.

His ergo liquet, quid sit anima mundi, nimirum emanatio ista sancta spiritu coelorum sic amicta, Divina irradiatio, penetrans per secundam portam *Hochma*, quæ emittitur à divino cognomine *Iah*: transit per ordines Cherubinorum, qui significant plenitudinem scientiæ, & abundantiam donorum sapientiæ: atque istius irradiationis influentiæ recipi dicuntur ab Archangelo Zophiele (quod nomen denotat pulchritudinem) quatenus infinitis particularibus vitæ radijs impletur. Sunt tamen alij ex Cabalisticis, qui hunc radorum istorum conductorem Raziem vocant, qui illos immediatè in Firmamentum sive coelum stellatum dirigit, & præcipuè in Zonam illius coeli, qui Zodiacus & signifer nuncupatur, arguens per hanc nominis sui Etymologiam, quod radij istius in eo complicitè reconditi delineant idealiter infinitas creaturarum particularium species, quas omnes tum postea realiter & explicitè in regione Elementari depingit.

Tertia radorum effluxio fit per portam *Binah*, cui præest nomen divinum *Elohim*, & descendit immediatè in ordinem Thronorum; inde arguendo severam Dei proprietatem & judicio plenam. Hos radios recipit Archangelus *Zabkiel*, vel, ut alij volunt, *Zafiel*, significans Genium Cholerae magnæ. Atque hic spiritus conducit hos influxus ad Sphæram Saturni, quam implet Spiritibus sive Intelligentijs suæ naturæ, quas vocant Saturninos, vel *Bene-Elohim*, ac tandem hi effundunt in mundum Elementarem, nimirum, aërem, aquam, terram, influentias seu subiles spiritus suæ naturæ.

Quarta emanatio conducitur per Canalem *Chesed*, cui præsidet nomen sanctum *El*, recipitur ab Archangelo ordinis dominationum, qui arguit potestatem contra malignos spiritus, assignatque vitam & afflatum creatoris: atque Archangelus iste dicitur *Zadkiel*, qui significat genium justitiæ, atque iste spiritus juxta naturam

influentiæ, quam conducit, est veræ justitiæ in proportionem vitæ ac Elementorum amicus: & per consequens vitæ creaturarum factor & Patronus. Hos radios decursum in orbem Iovis vehit, cum infinitis spiritibus suæ naturæ ac conditionis implet, quæ Intelligentiæ Ioviales dictantur, quæ in creaturas sublunares ipsi subditas suæ influentiæ portionem implunt, qua vivunt, multiplicantur atque præservantur.

Quinta radorum emissio fit per portam *Geburah*, cui præses est nomen divinum *Elohim Gibbor*: atque hi radij dicuntur ad ordinem Potestatum descendere atque Archangelus, cui radij isti committuntur, vocatur *Samael*, vel, ut alij volunt, *Hamael*: estque Genius, qui importat terrorem: atque ista Intelligentia radios istos conducit in Sphæram sive orbem Martis, cumque implet spiritibus sive Intelligentijs suæ naturæ, igneoque suæ conditionis ardore constat Itellam Martialem, à qua influentiæ Martiales in Elementarem regionem, & præcipuè creaturis ipsi subditis effunduntur.

Sexta radorum divinatorum emissio fit per Canalem Sephiroticam *Tiphereth*, cujus dominus est Cognomen Dei *Eloah*: atque hi immediatè in ordinem virtutum, descendunt. Hinc Isidorus ait, quod Angeli istius ordinis recipiant illuminationem, purgationem & perfectionem à Deo atque Archangelo Michaeli duce (qui significat, quis tanquam Deus) in Sphæram Solis conducuntur, & ab eo ad inferiora, ad creaturarum vivificationem, multiplicationem, præservationem, & orationem distillantur.

Septima radorum extensio fit per portam seu Canalem *Netzach*, cui præest nomen Ichovæ *Sebaoth*, & ab ea transeunt ad ordinem principatum, à quo per Archangelum Anaëlem ad Sphæram Veneris vehuntur, à qua tum postea ad creaturas ei in mundo Elementari subiectas descendunt.

Octava radorum emissio fit per portam *Hod*, atque huic præsidet nomen *Elohim Zebaoth*: hi descendunt in ordinem Archangelorum, ubi ab Archangelo Raphaële in Sphæram Mercurij conducuntur, & ab ea creaturis in mundo Elementalibus subditis immittuntur.

Nona lucis emanatio fit per portam *Iesod*, cui præest nomen *Sadaï*, quæ descendit ad ordinem Angelorum, & ibi ab Archangelo Gabriele recipiuntur & ad orbem lunæ conducuntur, à quo ad inferiora pro creaturarum ei subditarum animatione & vivificatione descendunt.

Decima & ultima radorum extensio fit per Canalem *Malcuth*, cui dominatur nomen *Adonai*, atque ista descendit immediatè (ut Cabalisticæ volunt) in ordinem beatarum Animarum, à quo in regionem

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. I.

Elementalem. Hæ sunt Cabalistarum de isto irradiationum Angelicarum mysterio intentiones.

Per continuitatem ergo istarum singularum emanationum oppositarum à Deo ad Angelos principales, & ab ijs ad spiritus Olympicos, atque ab istis ad demones sublunares, colligere possumus, primum, quod Deus Solus operatur omnia in omnibus: Deinde, quod secundum varietatem suæ voluntatis varieformiter agat in hoc mundo: & consequenter scire debemus, quod ejus voluntas sit multiformis in proprietate, quoniam res efficiuntur tam in cælo, quam in terrâ secundâ multiformem operationem, ut ab effectibus colligere fas est. Quare, si Deus operetur omnia in omnibus, necesse est, ut diversitas illius operis à multiplicitate suæ voluntatis procedat: Atque propter hanc causam Hermes ait: Voluntas Dei summa est rerum perfectio, quâ necessitas sequitur; necessitatem verò concomitatur effectus: Et per consequens concludit, quod Deus in momento temporis tam ejus voluntatem, quam effectum ejusdem complere soleat: At quod non vult, ut existat, illud quidem esse nequit: Quare, quod existit in rerum natura, cujuscunque sit proprietatis, illud efficitur secundum voluntatem unius ex istis divinis attributis: Neque (inquit Hermes) credibile est, Deo displicere esse, quod placuit, cum & futurum id & placitum multò antè sciverit. Atque ideo Salomon: Ecquid mansurum fuisset aliquid, nisi tu voluisses? Tertiò, quod secundum varietatem divinæ voluntatis res omnes essent creatæ, quarum una aut spiritualiter Sympathizant in affectione cum alia, aut inter se Antipathizant ambæ, ratione radiorum contrariæ conditionis, juxta vel concordantem vel oppositam naturam irradiationis Angelicæ seu emanationis radiorum unius spiritualis creaturæ ad aliam: quæ contrarietas conditionum procedit à varietate proprietatum, quæ sunt in voluntate unius æternæ essentiae. In hunc ergo modum fuerunt omnes hujus mundi creaturæ, tam spirituales, quam corporales compositæ, atque hoc modo erant vivificatæ atque animatæ per radios, quorum unus est alteri conditione contrarius, aut ratione suæ concordantiæ & similitudinis naturæ: Exultant magnopere, quando radij unius influentiæ se invicem respiciant. Scire autem debemus, quod, quamvis quælibet creatura habuerit radicalem suam informationem ex istis emanationibus, tamen in earum generationibus & multiplicationibus possunt variare & discrepare à conditione creatorum seu generatorum suorum parentum, ratione unionis duarum differentium irradiationum in hora natiuitatis. Hinc ergo evenit, quod filius tum figurâ tum conditione possit dissimilis esse suis parentibus: Nimirum, equus magis

furibundus aut mitis, quam ejus genitor, planta, aut fructus, magis laxus, aqueus & insalubris, quam arbor, à qua in forma surculi decerpebatur: & consequenter per applicationem radiorum Angelicorum contrariæ fortitudinis in natiuitate hominis irradiatio seu radiorum ex planta, vel flore vel bestia &c: emissio potest perpetuò Antipathizare cum isto homine: uti ego novi nobilem fœminam, cujus naturæ rosæ irradiatio erat ita contraria, ut solo ejusdem, dum dormiebat, contactu, vesica in facie esset elevata: Porro etiam alius selem, alius anatem tanto odio habebat, ut solo eorum aspectu in lypothymiam quasi incidere solerent. Et cum oppositio inter Elementa sit manifesta respectu illius contentionis & pugnæ, quæ est inter naturas dissonantes, videlicet frigus & calorem &c: ita, ut in hoc casu radix Sympathiæ & Antipathiæ hujusmodi seu potius oppositionis Elementorum bene cognoscantur ab omnibus, nempe ratio inimicitiae inter aquam & ignem, atque inter aërem & terram: Intelligendum est tamen ex ijs, quæ superius sunt dicta, quod sit causa adhuc magis latens & interna veræ Sympathiæ & Antipathiæ in rebus, quæ à quibusdam occultis stellarum naturis ascribitur, cùm rei veritate procedit ab influentijs illis Angelicis contrariæ fortitudinis, quæ invisibiliter & more abstruso à creaturis emanant, quæ sub emanationibus contrarijs & dissonantibus sunt natæ: Quod quidem Reuchlinus optimè ex istis describit: Philosophus (ait) Peripateticis probatur id, quod cœlum quodlibet Sphæricum præter formam suâ essentiali habet assistentem intelligentiam orbis sui motricem, quæ vocatur Angelus, eò quod ad hoc officium missa, intelligens & volens complet jussu Creatoris, tanquam inter Deum & naturam, virtus media, à qua fiunt operationes, in rebus, quas natura eorum vel non fecerat, vel non sic fecerat, quas alij provenire dicunt à proprietate occulta; alij, quia tale. Hæc ille. Quibus patet, quod occulta Sympathia & Antipathia rerum tam in cœlestibus, quam terrestribus procedant & deriventur à mysticis & arcanis actionibus seu irradiationibus, Spirituum Angelicorum, qui primum accipiunt illas proprietates à peculiaribus influentijs seu emanationibus, quæ descendunt à portis Sephiroticis, seu à fonte æterno. Sed, quoniam non est officium Astrologi se tam profundè mysterijs illis immergere, quæ ad mundum ævialem spectant; utpote, cujus est stellas cœlestes efficere fontem & originem illorum effectuum, quæ descendunt ad operandum tam per Sympathiam, quam Antipathiam in rebus inferioribus; volo ego jam more Astrologico indicare, quomodo tam Sympathia, quam Antipathia à multiplici stellarum influentia insurgant.

Vbi ratio Sympathiae & Antipathiae Astrologica enucleatur, ubi etiam probatur, quod, cum omnes spiritus inferiores suarum naturarum influentias de desuper accipiant, & cum creaturae Elementares non sint nisi imagines caelestium, debet necessarium sequi, quod, ut sunt tum Sympathetici tum Antipathetici aspectus sive irradiationes inter duo vel plura caelestium corporum, debet etiam pariter esse emissio radiorum ab uno corpore Elementari ad aliud, qui juxta naturam emanationis sunt vel Sympathetici vel Antipathetici.

FACTO radicali cum Hebraeis mysticis & Cabalisticis Theologis de Sympathia & Antipathia sermone, restat jam, ut illarum arcana more Astrologico aperiamus, nimirum sumendo organum visibile pro invisibili agente, hoc est, creaturae externum pro interna ejus virtute Angelica & influentiam stellarem pro occulta & centrali emanatione divinitatis, quae (ut dictum est) effunditur in spiritus seu intelligentias illas, quae inhabitant & illuminant stellas, & ab ijs lucis illius influentias in mundum Elementalem ad animandos ventos pro quadruplici communis Elementi Catholici mutatione & Meteororum multiformium procreatione corporumque perfectae mixtorum productione emittunt: Oportet ergo (Astrologicè loquendo,) ut sit manifesta oppositio & convenientia non modò in respectu manifestorum Elementorum seu ventorum, qualitatibus sive naturarum, quae dignoscuntur esse tam in stellis fixis, quam erraticis (nam signa zodiaci aequa contrariantur igneis, & nocturna diurnis, orientalia occidentalibus, masculina foemininis &c.) Sed etiam respectu magis occulto: nam in Astrologia peritiores notantur, quod, ut Iupiter, Sol & Luna sunt amicitia cum Saturno conjuncti; ita quidem Mercurius, Mars & Venus sunt ei inimici: Iterum omnes Planetae excepto Marte sunt amici Iovis. Porro etiam est nullus planetarum, excepta Sola Venere, qui est amicus Marti, sed inter cetera Sol & Mercurius sunt ipsi inimicissimi. Etiam Iupiter & Venus sunt amici Solis: contra verò Mars, Mercurius & Luna sunt Solis inimici. Omnes planetae dicuntur amare & fovere Venere excepto Saturno, Iupiter, Venus & Saturnus sunt amici Mercurio; ejus verò inimici sunt Sol, Luna & Mars. Amici Lunae, sunt Venus, Iupiter & Saturnus, ejus inimici sunt Mars & Mercurius. Amici Capiti Draconis sunt Iupiter & Venus; ejus inimici sunt Saturnus & Mars. Denique inimici caudae Draconis sunt Iupiter, Luna, Venus; ut è regione amici ejus sunt Saturnus & Mars. Praeter ista notandum, quod sit alia amicitiae & inimicitiae species inter planetas, nimirum cum eorum unus est in sua exultatione, in domo alterius, & in hoc res subiecta influentiae unius, amanter reci-

piet aspectum alterius. E regione verò Detrimentum unius in domo alterius, facit spiritum unius creaturae, quae nascitur sub illo planeta, qui habet detrimentum & per malum aspectum alterius, qui est in propria domo, in qua est detrimentum, ut Antipatheticè respiciat rem aliquam, quae subijcitur Dominio alterius. Hoc, inquam, modo rei natae praesentia sub planeta, illius Dominus erit ingrata & odiosa alteri, cujus Domini nativitas, detrimentum est in eadem domo. E contra verò observandum, quod duae creaturae inter se Sympathizent & cum laetitia & gaudio se invicè aspiciant, quando earum nativitas Domini convenient in natura, virtute occulta & fortitudine: verbi gratia si Mars sit Dominus nativitas unius, & Venus alterius: hi duo Planetae naturali quodam instinctu inter se conveniunt: Atque itidem Venus, Iupiter, Mercurius & Luna concordant inter se. Porro etiam scire debemus, quod signum illud zodiaci, quod multas unius planetae dignitates in se habet, ut sunt Domus, Triplicitas, Facies, Exaltatio, Terminus &c: optimè Sympathizabit & concordabit cum genitura illius planetae: cum ex altera parte signum vel fixa aliqua firmamenti impressio, quae est in conditione planetae opposita, aut infortunijs plena, exempli gratia, si esset Planeta in suo casu vel detrimento &c: facit mediantibus suis radijs occultum quoddam odium. Praeterea modus ejaculationis eorum radiorum ab invicem proferre solet satis mirabilem alterationem inter duas creaturas sive subiecta: Nam, ut radij stellarum se habebant ad invicem in nativitate animalis, ita verus radiorum aspectus per manebit & exprimeret in re nata vel vegetatione producta. Igitur naturam illorum radiorum seu irradiationum secretarum, quae stellarum influentias concomitantur more adhuc magis amplo & pleniore exprimere intendo, quoniam in ijs consistit Astrologicum Sympathiae & Antipathiae in rebus inferioribus secretum.

Primum igitur scire debemus, juxta profundissimorum Astronomorum & praecipue Alkindi opinionem, quod omnis stella habeat propriam naturam & conditionem, in qua radiorum ejectio cum alijs continetur: & sicut unaquaeque sua habet propriam naturam,

Alkindus libro de radijs,

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. I.

quam totaliter in nulla alia contingit reperire, in qua radorum emissio continetur: sic ipsi radij in diversis stellis sunt diversæ naturæ, sicut ipsæ stellæ sunt in natura diversæ: omnis enim stella suum habet situm in mundana machina ab omnibus alijs diversum: Vnde provenit necessarium, quod omnis stella alium sortitur respectum, quam alia ad omnes alias, & res omnes & loca in mundo contenta. Aspectus autem varius variat effectum radorum, sicut & aliæ proprietates ipsarum stellarum variæ. Vnde fit, quod omnis stella aliud & aliter operatur in locis & rebus diversis: quantumcunque modicis & quam modicè differentibus, cum tota stellarum operatio per radios procedit, qui in omni aspectu vario in se ipsis variantur: Nam radius, qui à centro stellæ ad centrum terræ procedit fortissimus esse probatur ad operationis suæ speciem: qui verò à centro terræ obliquatur secundum proportionem obliquationis in effectum debilitantur; nisi in quantum stellarum aliarum radijs concurrentibus in iisdem locis confortantur: In omnem enim locum omnis stella radios effundit, propter quod radorum diversitas in unum conflata, variat contenta omnium locorum: cum in omni loco diverso diversus sit tenor radorum, qui à totali stellarum harmonia derivatur. Hoc insuper, quia continuè mutatur per planetarum & aliarum stellarum motum continuè, secundum locum mundi Elementorum, & eorum contenta omnia continuè movet in diversas condiciones exeuntes in actum, secundum exigentiam ejusdem temporis harmoniæ, licet humanis sensibus res aliæ mundi videantur permanere. Liqueat igitur, quod omnia loca & omnia tempora diversa constituunt individua in hoc mundo: quod facit cœlestis Harmonia per radios in mundum projectos sese continuè diversificans. Quibus liquet, quod irradiationes omnium stellarum diversas operationes in rebus hujus mundi habeant secundum diversitatem proprietatum rerum: Quatenus res omnes ab horum radorum emanatione sive emissionem existunt & derivantur. Porro etiam notandum, quod cœlestis harmoniæ conditio sit talis, quod cum omnes stellæ sint diversarum naturarum, atque ob istam rationem omnes earum radij sint effectuum diversorum in mundo Elementari, evenit, quod radorum earum operationes adjuvantur in eadem materia seu subiecto, atque iterum in alio inter se impediuntur. Observandum est etiam, quod super rem quamlibet hujus mundi inferioris, stella ordinatur prædominans, atque iterum est quoddam signum cœlestis, quod operi & proprietati ejusdem præsidet. Ex ista ergo radorum stellarum conditione inter se tam magna oritur rerum differentia & diversitas, ut vix reperiendæ sint in mundo res

duæ vel plures, quæ in omni respectu sunt ad invicem similes, tametsi sensus humanus in aliquibus casibus sit sufficiens ad apprehendendam earum differentiam. Concludunt ergo, quod cœlestis harmonia operetur tam differenter in diversis locis & temporibus, ut quandoque similia & nonnunquam dissimilia tam figurâ, quam proprietate producat. Etiam nunc temporis similia per motum similem, & quandoque dissimilia per motum dissimilem, nimirum per motum tardum & velocem. Quibus bene ponderatis, & cum sit evidens, quod mundus Elementaris sit factus ad exemplar cœlestis, ita, ut quicquid continetur in mundo elementaliter, continet in se imaginem cœlestis, minimè dubitare debemus, quod omnia in hoc mundo, sive sint substantiæ sive accidentia essentialia, emittant radios suos ad invicem ad imitationem stellarum illarum, sub quarum Dominio sunt orta: Nam aliter foret impossibile, quod in se comprehenderent figuram mundi stellaris: Sed hoc manifestè & sensibilibiter in quibusdam rebus confirmatur: Nam ignis emittit calorem partibus suis vicinioribus, atque itidem terra undique suæ frigiditatis radios expirat: Etiam medicamenta sumpta intrinsecus, vel extra applicata, radios suæ virtutis in corpus ejaculant. Observamus etiam, collisione corporum duorum solidorum, sonum per effusionem radorum suo modo edi: Iterum res coloratæ radios extendunt radios, quibus mediantibus oculis percipiuntur: odorabilia etiâ suæ virtutis radios undique emittunt, ut odore percipiuntur. Quod cum ita sit, audacter asseverare possumus, quod omnis res hujus mundi, quæ habet actualem existentiam, suos radios undique suo more ejus cavitatem implendo emittat. Et ob istam rationem Alkindus testatur, quod quilibet hujus mundi inferioris locus continet radios omnium rerum, quæ actualiter existunt in eo. Atque ut qualibet res differt ab alia, ita etiam radij cujuslibet subiecti naturâ & effectum à radijs omnium aliorum: Vnde accidit, quod operatio radorum omnium rerum in re qualibet diversa, sit varia & distincta. Hucusque explicavi Astronomorum doctissimorum hæc in re, nimirum de irradiatione cœlestium sententias, quibus nobis videntur innotescere, quod qualibet creatura hujus mundi Elementaris non modò ab istis radijs cœlestibus informatur, sed assidue mediantibus ipsorum influentijs successivis præservatur, & consequenter quod res omnes, quæ in hujusmodi influxibus cœli existunt, sunt typi seu imagines spirituum eorum cœlestium, quorum radijs sunt informatæ. Quare necesse est, ut per Alkindi regulam sequatur, quod, si sint typici seu Icones effigierum cœlestium, quæ eas informant, tunc opus est, ut modo simili radios suos,

suos, licet invisibiles emittant: haud aliter, quàm stellæ, à quibus suæ existentiae influentiam hauriunt: Nam scire debemus (ut in radicali nostra inquisitione est dictum) quòd radij essentialiter descendentes à Deo in custodiam Angelorum & ab Angelis communicati stellis, & à stellis descendentes in creaturas sunt continui, quoniam indivisibiles: Nulla est enim formata virtus à Deo scaturiens, quæ ullo modo dividi aut in partes distingui queat, aut à suo fonte separari. Quod, cum ita sit, debet necessariò sequi, quòd in corporibus, in quibus sunt, effulgeant alijs, aliosque aliorum subsectorum sive creaturarum radios aspiciant: haud aliter, quàm stella una cœlestis in hoc vel illo aspectu intuetur aliam. Quare observetis velim cum diligentia, & attendatis seriò ad ea, quæ à me superius sunt dicta, nimirum, quòd quælibet in cœlo stella habeat suum amicum & inimicum: & quòd ratio istius oppositionis tam inter Angelos, quàm stellas cœlestes esset diversitas proprietatis in voluntate divina: Vnde tot inter Cabalistas orta sunt Dei attributa varia. Procedo igitur in hunc modum, & dico, quòd si in harmonia cœlesti eveniat, ut sit aspectus aliquis vel radiorum ejaculatio potens, qui concurrat cum radijs seu emanatione illius stellæ, quæ est Dominus vitæ rei genitæ, & quòd stella fortiter aspiciens sit inimica Domino vitæ, cuius radios intuetur, tunc spiritus creaturæ sic genitæ vel auctæ passionibus discordantibus, ut sunt timor, ira, tristitia, suspicio, erit obnoxius, idque præcipue si inimicus Domino vitæ fortior seu potentior existens in Schemate cœlesti applicationem suam faciat Domino, valde infortunij & præcipue malo aspectu debilitato: ita, ut hac via contingat spiritui rei genitæ quædam insensibilis Antipatheticæ perturbationis species inter genitum & rem, quæ naturaliter subijcitur stellæ conditione oppositæ. Etiam si res seu creatura producta suam nativitatem incipiat, cum inimicus sui Domini sit potentissimus in cœlo & radios suos contingant simul: Tunc necesse est, ut creatura sub inimici Dominio nata, se habeat in Antipathia cum creatura illa, quæ nata est sub priori Domino seu stella, ratione emissionis radiorum contrariæ fortitudinis & naturæ: Quoniam Genius prioris est terrefactus & quasi odio excitatus ad aspectum alterius, quippe cuius stella priori stella inimicus erat & in cœlo fortior. Quare necesse est, ut duæ illæ creaturæ terrestres prædictis duabus stellis subiectæ invicem præsentent & aspicientes emissionem radiorum suorum contrariorum afficiantur Antipatheticæ, & earum, cuius Dominus est fortior prævalebit: Non aliter, quàm res se habebat cum earum stellis in cœlo. Sed, observare debetis, quòd, tametsi radij fortiores sunt Antipathetici ad debiliores, non sequitur, quòd debiliores sint Antipathetici

ad fortiores: cum semper accadat, ut fortior passio sit in debiliore, ut actio fortior restat in fortiori: At verò si subiectum seu creatura alicui stellæ in cœlo subdita se offerat coram subiecto seu creatura, cuius Dominus in cœlo est prædictæ stellæ inimicus, si nullus malevolus esset in nativitate prioris inter illas stellas aspectus, non sequeretur evidens inter illa duo objecta ex eorum irradiationibus Antipathia, & tamen earum radij eò magis ad actualement oppositionem inclinarentur, si in tempore seu hora concursus eorum, hi inimici cœlestes se invicem respiciant, seu cum radijs suis aspectum malevolum faciant. Verbi gratia, si Iupiter sit Dominus nativitatis, aut productionis rei & Mars ipsum intueatur in quadrili seu opposito aspectu & coram ista creatura (sitque si placet homo) se præsentans feles sive catus Dominus, cuius genitura erat Mars, plures sibi in cœlo dignitates vendicans, quàm Iupiter: tunc quidem aspectus huius felis erit admodum homini illi ingratus. Præter ista, potest feles à quadam stella fixa, cui radicaliter subest, in aspectu hoc Antipathetico adversus tum stellam fixam, tum erraticam alterius animari. Sed è regione, si radij duorum planetarum, vel signorum vel plurium in una & eadem generatione seu productione creaturæ concurrant; ubi stella, quæ habet majus Dominium est Dominus creaturæ seu rei, utrum sit animalis, vegetabilis vel mineralis, & isti planetæ & stellæ fixæ sunt invicem amici, tunc si aliquod subiectum se præsentet, quòd oritur sub Domino & radijs alterius ex illis planetæ: Hac duo subiecta radios suos hic in terram emittentia, se invicem amabunt; & vinculis Sympathiae & amicitiae conjungentur: atque eò major erit concordia, quòd magis inter se conveniunt in natura, proprietate & benevolentia aspectus in instanti suarum nativitatum sive productionum. Exempli gratia, si Iupiter sit Dominus nativitatis humanæ & aspectum habeat cum Venere in sextili vel trino, atque Venus sit in cœlo tempore genituræ canis, felis vel similibus potentior, hoc est, dignitatibus pluribus gaudeat, habetque relationem per radios suos ad Iovem in bono aspectu, tunc dico reciprocum fore inter istas duas creaturas in Sympathia affectionem. Etiam si similis in cœlo amicitia fuerit in momento productionis alicujus vegetabilis, tam homo, quàm bestia illa delectabitur in præsentia & fructione ejusdem simplicis vegetabilis, & si illud comedat, optime cum ijs conveniet; & si sit odorabile, ipsius odore afficientur magnopere. Atque hoc totum est intelligendum in rebus, quæ à sua creatione non erant opposito more & conditione contraria creatæ, hoc est, inter quas Antipathia non erat ab origine ordinata cujusmodi sunt venena & similia, quæ nihilominus successive ex istiusmodi cœli irra-

SECTIONIS SECUNDÆ, LIB. II. Membr. I.

diationibus amicabiliora & minus damno-
sa, atque etiam convenientiora redduntur
ad salutarem tam hominum, quam bestia-
rum usum. Etiam ab Adæ lapsu inimicitia
ingens est inter hominē & serpentem posi-
ta, & tamen ratione huiusmodi Sympathe-
ticæ à cœlo. confluentia inveniuntur non-
nulli inter homines, qui angues & serpentes
amore & amicitia habent, & in eorum so-
cietate delectantur. E contra alij tam ra-
tione radiorum contrariorum, quam odij
originalis ipsos magnoperè evitant & pe-
ste magis effugiunt. Sed, ut ad negotij
istius nostri radicem revertamur, causa
Antipathia & Sympathia rerum mani-
festa, à radicali proprietatum seu attributo-
rum divinarum oppositionis mysterio
profluit, quæ proprietates multifariae à
secreta & abdita æternitatis unitis volun-
tate emanant (uti antè luculenter.) Et ta-
men Astrologi huius rei causam varijs stel-
larum irradiationibus attribuunt, ut po-
te, qui experientia docti solam Sympa-
thia & Antipathia rationem in ijs con-
sistere credunt: at de radicali istius rei
arcano, ne cogita verunt quidem: At-
que hinc erat, quod omnes Philosophi
in genere, inferiora à superioribus regi,
mundumque inferiorem esse corporibus
superioribus contiguum, concludunt. Et
Ptolomæus ait, quod vultus huius seculi
subjecti sint vultibus cœli: & Ariosto-
teles, quod mundus iste sit supernis latio-
nibus fere continuus, ut inde vis ejus
universa regatur. Et Hippocrates: de
cœlestibus autem rebus & sublimibus
mibi nihil dicendum videtur, nisi, qua-
tenus homines, animaliaque cætera,
quæ in terris degunt & gignuntur nata-
que sunt, principia & originem inde ha-
bere demonstrabo, & quod anima de
cœlo est, quod dolere, languere, mori,
& denique quicquid boni malive est in
homine de cœlo proficiscitur &c: Et
hanc ab causam Halij ait: Medicus, qui
astronomiam ignorat, est tanquam cæcus
viam baculo examinans, huc atque illuc
miserabiliter cespitans pro qualibet boni
malive apparentia. Sed, ut propinquius
adhuc accedamus ad huius negotij me-
tam. Cichus Eschulamus ait, quodlibet
signorum zodiacalium recipere nomen
suum speciale & particulare à natura seu
proprietate alicujus animalis terrestris aut
aquatici, cui habet Dominium, dicens,
quod unum soleat cum altero Symboliza-
re: Et Moyſes Arabicus affirmat, quod-
libet animatum habere stellam peculia-
rem, cujus influentijs seu irradiationibus
nascitur & præservatur: idque mandato
divino. Exempli gratia: stellæ, quæ sunt
in constellatione arietis, gubernant & Do-
minium habent super Arietem terrestrem,
atque itidem Scorpio cœlestis vim suam
exercet super illum terrestrem, cui præest.
Et Reuelinus ait: Non est tibi ulla planta

aut herba inferius, cui non est stella in Fir-
mamento, quæ non percutiat eam.

Concludimus ergo, quod Astronomo-
rum atque Philosophorum intentio est cor-
porum visibilium actiones intelligere pro
illo spiritu seu virtute in illis, qui rei verita-
te regit & vivificat omnia inferiora & in-
fluentias multiformes ab organis suis stel-
laribus expirat & minimè stellaris sphæ-
ræ, ut Ethnici sapientes falsò existimant,
qui profundius in mysteria divina, Dei-
que naturam ulterius non penetrarunt,
quàm oculi eorum corporei sive experi-
entia ocularis eos gubernavit: At verò
ipsi, qui se in arcana Dei & naturæ im-
merferunt, principium in istis cœli in-
fluentijs magis occultum & centrale per-
ceperunt: Vnde Mercurius Trismegistus:
Dij in astrorum ideis cum signis eorum
conspiciebantur, dinumeratæ sunt stellæ
secundum eos, qui inhabitant illos Deos
&c: ubi per Deos intelligit emanationum
Angelicarum varietates, quæ ab unica
divinitate proficiscuntur: aut potest
Archangelos seu intelligentias illas prin-
cipales pro Dijs intelligere, quæ sunt sin-
gularum illarum emanationum duces, con-
tra quos Apostolus, idque haud injuriâ exci-
pere videtur, dicendo: Et si sunt, quid dicun-
tur Dij sive in cœlo sive in terra (siqui-
dem sunt Dij multi & Domini multi) no-
bis tamen unus Deus, Pater, ex quo om-
nia & unus Dominus Iesus Christus, per
quem omnia & nos per ipsum: Sed non
omnibus est scientia &c: ac si dixisset,
Deus Pater sive radicalis unitas est fons,
à quo omnia scaturiunt & Catholica ejus
emanatio immediatus actus, per quem
solum omnes virtutes, actiones & vivi-
ficationes sunt diversimodè effectæ, tam
in cœlo, quàm in terra, ita, ut non sit
Angelus, sed Deus in Angelo, qui ope-
ratur. Hinc Picus Mirandulanus: ad cœ-
lum non est referendum, si quid à nobis
sit, quod nostras vires videtur excede-
re, sed potius vel ad Angelos vel ad
Deum: Vnde & Rabbi Moyſes. Angeli
non semper movent orbes cœlestes eo-
dem modo: quo fit, ut non semper eo-
dem modo fiant mutationes horum infe-
riorum: Maximam namque vim & pote-
statem Angelica exercet conditio in res
corporeas, quapropter intellectus agens,
à quo influunt formæ, nominatur Ange-
lus & appellatur præfectus universitati, ut
dixerunt Sapientes nostri, vocaturque
Mitatron, à quo quidem gubernantur
omnes virtutes singulares, quæ pariter
Angeli dicuntur, quorum est multitudo,
quo ad nos infinita, sed quo ad Creatorem
finita & determinata, hæc ille: Et Rabbi
Breslits: Creator quotidie creat coetum
Angelorum, quos alij vocant formas,
quia sunt substantiæ formales, quibus
tota sphaera generabilium & corruptibi-
lium est plena. Iam verò per istum in-
tellectum

Ptol. ser. 9.
Centiloq.
lib. 1. Meteor.

Hipp. de Car-
nibus.

Halij in Proce-
mio ejusdem
sui operis.

Eschul. lib. de
signis.

Lib. 3. de arte
Cubæ.

Fin. 3.

1. Cor. 8. 5. 6.

Lib. 4. de
Astrol. cap. 4.

Rabbi Moy-
ses.

Rabbi Breslits

telleſtum agentem ſeu Mitatron, ut pote, qui eſt totius mundi præſes, quem in prædictis dixi eſſe mundi animam, quæ animat rem quamlibet particularem, radios ſuos formales infinitos emittendo, concipere poſſumus, quod Hebræi myſtici eandem illam poteſtatem ſignificaverint, quàm Apoſtolus loco præcedenti Domino noſtro Ieſu Chriſto aſſignavit; quatenus, ut ipſi fecerunt ſuum Mitatron Catholicum Angelum ſive præſidentem univerſitatis procedentem per viam emanationis ab *Enſoph* ſive infinitudine, ita Apoſtolus arguere videtur, quod omnes formæ & res quælibet alia procedit à Deo Patre, & habet ſuam exiſtentiam per unicum Dominum Ieſum Chriſtum.

Ad propositum ergo: Vt Deus ab infinito ſuo unitatis fonte duo principia naturis contraria ordinaverit, nimirum lucem & tenebras: ita quidem primo genitum tenebrarum erat litigium, ſeu princeps tenebrarum, qui vocatus eſt Satan, cujus Dominium eſt in tenebris & ſuper omnes res tenebroſas & proprietates privativas: atque iſte habet ſub ſe quadriſformes Angelos ſeu Dæmones differentium conditionum, qui habent Dominium ſuper quatuor ventos & Elementum Catholicum, ſuntque ad mandata ſui principis in negotio tenebroſo & per conſequens diſcordiæ Antipathiæ & privationis patranda paratiſſimi: juxta illud *Apocalypſeos*: vidi quatuor Angelos ſtantes ſuper 4. Angulos terræ, tenentes quatuor ventos terræ, ne flarent ſuper terram & ſuper mare & ſuper ullam arborē, & clamavit Angelus aſcendens ab ortu Solis voce magna quatuor Angelis, quibus datum eſt nocere terræ & mari &c. Iam verò quilibet iſtorum Angelorum præſidentium multas habent diviſiones & ſubdiviſiones legionum Dæmonum ſive ſpiruum ſub ſuo imperio, qui tunc ſecundum ſuam voluntatem agunt, quando aſſignatur ijs ſpirandi & aeris perturbandi poteſtas. Omnes autem hi animantur ab influentijs, quæ à ſpiritibus Olympicis ſive cœleſtibus effunduntur, ut etiam ipſi ſuam animationem & dominationis tempora habent ab Archangelo imperiali, qui ab ortu Solis aſcendit aſſignata: Atque hi Angeli ventofii ſunt immediati voluntatis æternæ & radicalis in mundo Elementari diſpenſatores. Ob iſtam ergo rationem, ut nos videmus, oculariter: quod radij Solares illuminant totaliter objectum illud, quod intuentur, & quod iſta illuminatione fiat ratione multitudinis radiorum, qui in illo uniuntur, ita etiam omnes emanationes, quæ deorſum in corpora ſtellaria ſeruntur, ea radiorum in finitudine implent, qui radij ijs loco Angelorum ſubdiviſorum inſerviunt eaque red-

dunt ſeu convertunt in naturam totius emanationis illius, quæ ſtellam illam animavit: Atque hac de cauſa omnes ſellæ Olympicæ ſunt in proprietate ſimiles: Eadem etiam ratio eſt in radijs Angelicis, qui à ventorum Thronis ad ærē & omnia inferiora, nempe aquam & terram cum numero infinito ſpiruum nocentium de natura ſua implenda emittuntur. Et tamen hoc eſt certum, quod ut Deus omnia, ut exiſterent & eſſent (Teſte Salomone) creavit, ita ipſe ex paterna ſua bonitate curavit, ut tot boni Angeli cum ſpiritibus ſibi ſubditis à radijs ſuis bonis ſcaturientes ipſis malis præſiderent, quo malitiam & malevolentiam eorum ſupprimerent atque obtunderent, qui itidem ſuas in ærē ſeu Elemento Catholico manſiones habent: Vnde liquet, quod quilibet illorum ventorum nocentium præſes à meliori & digniori & magis propitia intelligentia gubernetur à ſua malitia pro placito ſuo reſtringatur. Nam Textus ait: Et vidi Angelum aſcendentem ab ortu Solis, habentem ſignum Dei vivi & clamavit voce magna quatuor Angelis, quibus datum eſt nocere terræ & mari, dicens: Nolite nocere terræ & mari neque arboribus, quouſque ſignemus ſervos Dei noſtri in frontibus eorum &c. Ita, ut videamus hîc, quod ſit Angelus quidam imperialis, qui eſt ſpiritus ſive intelligentia bonitatis & præſervationis, qui poteſtatem habet ſuper quatuor Angelos mundi inferioris tam bonos, quàm malos, & per conſequens eſt Dominus & imperator ſuper malignos Angelos non modò quartæ orientalis, ſed etiam aliarum trium: atque iſte videtur eſſe magnus ille Michael, utpote cui Orientalis plagæ gubernatio & ipſius Solis præſidentia aſſignatur: Atque iſte creditur eſſe ille Catholicus, quem Cabaliſtæ Mitatron dictitarunt, de quo antea locutus ſum: atque alij illum æſtimant pro imagine æternæ ſapientiæ, à qua omnia ſunt facta: utrunque erat Angelus ille imperialis, qui victoriam ſuper Draconem atque Angelos ipſius triumphavit, & per conſequens eos detinet ſub ſuo Dominio: Ita, ut, quemadmodum Satan eſt princeps tenebrarum & lucis & conſequenter Chriſti & creaturis ſuis inimicus ita magnus iſte Angelus (in quo eſt nomen Iehovæ, ut teſtantur ſcripturæ) in quo eſt vita & lux ſine tenebris ullis, eſt princeps lucis & poteſtatem habet ſuper lucem, poſitionem & vitam, atque ideo principi tenebrarum earum & effectibus ab ijs ortis eſt inimicus: Atque ob hanc cauſam, ut Satan habet ſuos exercitus in ærē aperto per quatuor ventos diſperſos atque undique diſſeminatos, ita etiam iſte princeps imperialis lucis & vitæ ſuos conductores Angelicos cum legioni-

Apocal. 7.3.

Apocalyp. 7.1.

SECTIONIS SECUNDÆ, LIB. II. Membr. I.

bus eorum undique in Elemento Catholico, nimirum aëre, aqua & super faciem terræ expansos habet, ut custodiant & vigilent malignos spiritus in actionibus, & ut eorum violentijs & insultibus invisibilibus resisterent, nisi Deus ipsis potestatem liberam agendi concedat, signatis prius electis in eorum frontibus salutis sigillo, ne ijs pariter noceant: At iste Dei exercitus quatuor pariter duces habet de natura quatuor etiam ventorum, qui duces bonitate, gratia, iustitiâque abundant: Hinc Theosophi & Cabalisticæ mystici: Ut in exercitu Dei duo sunt Antesignani, nempe, Michaël, Gabriel, Vriel & Raphaël: Sic in exercitu pariter Satanæ latissima gerunt signiferi ultores vcla Samaël, Azazel, Azael, Mahazael, uti Rabbi *Anahim Ratanat* affirmat: quarum priores bellum gerunt in Oriente, secundi in Septentrione, tertij in Meridie, & quarti in Occidente. Hi autem duces Satanæ nocentes & malevoli creduntur esse quatuor illi ventorum præfidentes malevoli, quorum meminit Apocalypsis loco superius citato: Ad quatuor autem Dei duces quod attinet, quod ipsi sint etiam primarij ventorum cultodes & gubernatores ex isto Rabbi Tedaci levi sermone colligimus: Deus, ait, quatuor ventis creavit quatuor Angelos, qui præfecti sunt super eos in die & nocte: Michael, qui est ex parte Clementiæ & miserationis constituitur *Mamona*, id est, præfectus super ventum orientalem usque ad dimidium, diei & usque ad noctem, regitque ventum occidentalem Raphaël, qui similiter est de parte Clementiæ, tum Gabriel in virtute iudicij & severitatis præfectus est vento Boreali super dimidium noctis & duas mensuras mundi: Noriel verò vel Vriel præfides Austro &c: Ita, ut videamus, quod, ut sunt bonæ irradiationes & spiritus benigniores, qui secreta emanatione se extendunt à ventorum Angulis in aërem apertum, nimirum illi, qui secretò & arcano more à benedictionis Iehovæ attributis emanant, ut sunt *El* per Iovem, *Eloah* per Solem, *Sadai* per Venerem &c. & tunc Michaël, Raphael, Gabriel & Vriel, mediantibus suis legionibus voluntatem divinam exequuntur. Præter ista sunt mali & corrupti spiritus contrariæ fortitudinis ventis, qui originem suam habent ab Elohim, Elohim Gibbor & *Adonai*, quorum promptuaria cœlestia sunt Saturnus, Mars & Luna: Neque velim, ut quis admiratione ducatur, quod multipliciter bonarum & malarum proprietatum, quæ à ventis manifestantur, à divina essentia deducam, quæ voluntatem suam à proprietate varia complendam potestatem quatuor suis Archangelis prædictis impertit: cum Propheta iussu divino dixerit: Veni, spiritus à quatuor ventis & in suffla interfector istos, ut reviviscat &c: Quibus Propheta agnoscit, quod non esset, nisi unicus in essentia spiritus vivifi-

cans, quod totum hoc compleret, & per consequens, quod quatuor proprietates oppositæ in quatuor Angelis, qui sunt ventorum præfides sint influentiæ sive radij essentiales, non nisi unius & ejusdem Spiritus vitæ in essentia. Ratione horum spirituum contrariæ fortitudinis in aëre quandoque boni & propitij eventus accidunt creaturis mundi inferioris, nimirum, quando boni spiritus habent Dominium, ventique salutes spirant, quod solet evenire, dum stellæ benignæ Dominium habent in cœlo, & quandoque eùm mali & perniciosi privativo & destructivo successu observantur flare, eùm à pravis & malevolis spiritibus gubernantur, quippe quorum emanationibus spiritus maligni ubique in aëre volantes & quasi natantes ad facinora erga creaturas patranda animantur & incitantur & in flatibus seu irradiationibus invidis à suis præfidentibus crudelibus emissis, exultant & gaudent abunde, quippe quorum emissionibus spiritus isti contrarij fortitudinibus olim consopiti jam excitantur ad bellum & furorem: Sed & totum istud à Iosepho Castaliensi optimè explicatur. A terra, ait, usque ad Firmamentum non est locus vacuus, sed omne plenum formis; ex illis puræ, ex illis capaces gratiæ ac miserationum, & sunt inferius multæ effigies fœdæ, noxiæ, tentatrices, & omnes commorantes & volantes in aëre: & non à terra ad cœlum locus vacuus, quin totum sint species: Ex illis ad pacem, ex illis ad bellum, ex illis ad bonum, ex illis ad malum, ex ijs ad vitam, ex ijs ad mortem, & omne id in habitatione inferiori, in qua nos sumus &c. Quibus arguit, quod Elementum totū sublimare spiritibus tam bonis, quam malis impleantur. Quare citra omnem controversiam est inter hos spiritus contrariæ fortitudinis assiduam bellum & conflictus interesse in regione hac elementari, quorum Agonistarum alij sub velo principis lucis & vitæ seu positionis ordinantur, & alij sub aliis illius tenebrarum, privationis & mortis, quorum hi sunt ad placitum sui principis tenebrosi obeundum paratissimi, & admodum familiares sunt cum natura humida sive aqua, quæ est mundi materia, & tenebrosi Chaos sive abyssi soboles. Atque ideò instinctu naturali magnum super ipsam Dominium habent: Unde ratione inclinationes ipsius ad tenebras facillimè à societate lucis seducitur: Hinc à Scripturis intelligimus, quod mundus materialis, caro & Diabolus sunt vinculis arctissimis ad invicem conjuncti: unde, ut à tribus istis præcaveat quilibet pius Christianus admonetur: Hinc etiam Satan nomine principis aëris, qui est aquarum inferiorum pars spiritualior, à quibus materialis mundi substantia est orta: illi verò boni attendunt principem lucis & vitæ suum Dominum, qui est Sapientiæ Spiritus à lucidissimo æternitatis sermone procedens.

Atque

Lev. M. Rac.
lib. I.Tedes. lev. lib.
de 10. Num.
10.

Ezechiel. 37.

Ioseph. Castal.
lib. de
porta lucis.

Atque isti præcipue in mundi & creaturarum ejusdem vivificatione, præservatione & adoratione versantur. Hac ergo ratione, nimirum oppositione horum spirituum contrariæ fortitudinis omnes passionēs in spiritu & per consequens animā mundi tam majori cum creaturis ejusdem, quā minori immediatē derivantur, nimirum bonæ, ut sunt lætitia, charitas, spes, confidentia, misericordia, magnanimitas, amor seu amicitia & concordia in microcosmo à cordis dilatatione, & in Macrocosmo appetitus, concupiscentia, delectatio, audacia seu magnanimitas, vegetatio & omnes beneficæ in eo actiones ex gratiosa spiritus ejusdem per animam mundanam, rarefa-

ctionem & dilatationem : Atque iterum prave in spiritu microcosmi passionēs, quales sunt : Tristitia, odium, desperatio, Timor, Ira, furor, verecundia & discordia à cordis contractione procedunt : & in mundi majoris spiritu & creaturis ipsius stupor, congelatio, discordia, irascibilitas, timor, odium, ac denique Antipathia à contractiva animæ mundanæ dispositione sortiuntur : Quæ omnes passionēs vel bene afficiunt creaturas & ad vitalium spirituum Solatium & felicitatem conducunt, vel earum spiritus aggravant, & infelices ratione nebularum tenebrarum & contrahentium reddunt.

CAPVT. V.

Quæ nam in spiritu seu anima actiones in genere producant Sympathiam & quæ Antipathiam, & quomodo Sympathia sive compassio à quadam spirituum in uno vel duobus particularibus dilatatione seu radiorum vitæ seu essentia positivæ & benignæ à centre emissionē versus circumferentiam procedant : At è contra Antipathia per radiorum à circumferentia ad centrum contractionem contingit.

NOtum feci vobis in præcedentibus, quoddam duæ proprietates essent more Archetypico seu ideali & complicito in una radicali unitate seu essentia æterna comprehensæ : quarum una ab ejus Noluntate, & altera ab ejus Voluntate est producta. Ecce hic radicem, ex qua originaliter cum Sympathia, tum Antipathia est orta, quantum hæc à proprietate privativa, seu Noluntate divina ; illa à positiva seu voluntate ejus iniquum ducit. Tum postea vobis recitavi, quoddam ab ista radice seu unitate in essentia geminus ramus sive duplex membrum esset derivatum : exprimens Typicè & explicite effectus & naturas illarum proprietatum contrarias, quæ complicitè in radice Ideali comprehendebantur, videlicet tenebras, quæ sunt fructus privativæ suæ noluntatis ; & Lucem, quæ est Character verus seu signum indubitatum voluntatis illius : & deinde probavi, quoddam istæ duæ fuerint omnium rerum principia. Ecce ergo hic principia duo immediata Sympathiæ & Antipathiæ, ab una stirpe seu radice derivata : In loco tertio demonstravi vobis, quoddam separatione puri Chaos Tenebrarum ab impuro (quæ virtute Spagyrica lucidissimæ emanationis seu verbi æternæ unitatis efficiebatur) humida sive aquea mundi natura essentialis spiritus omnia informantis esset creata seu essentialiter informata ; ita, ut in unione istarum duarum naturarum contrariorum, nimirum essentia informantis seu naturæ naturantis & naturæ naturatæ sive informatæ substantiæ in unum spiritus mundi erat animatus : & tum postea secundum Sapien-

tes Philosophos anima mundi vocatus, quæ erat illa compositio Angelica Duorum, quæ hac de causa est alteritas nuncupata uti Deus in simplici & æterna sua natura consideratus dicitur Identitas. Iam verò passiva portio, ex qua Alteritas erat facta, dicitur humida creata natura, seu materia mundi naturata, cujus activa sive interna essentia est & vivax & agilis ab æternitate emanatio, quæ (ut nos Apostolus docet) vivificat omnia & implet omnia, & est omnia in omnibus : Horum duorum uni constituit animam mundi Catholicam, quæ vocatur respectu simplicis creationis & emanationis vivificantis Mens, & ratione spiritus ab ea creati spiritus, & consideratione utriusque simul in unum uniti, anima : Ecce hic tertium progressionis Antipatheticæ & Sympatheticæ à simplici æternitatis radice gradum, nimirum creatum materiam seu spiritum, in anima mundi existentem, tenebrarum Chaos sobolem ; & ob istam causam naturaliter ad privativos & negativos tenebrarum effectus inclinatur, & per consequens est aptissima ad impressiones Antipatheticas seu discordantes recipiendas, quas Angelici tenebrarum spiritus ei imprimere solent : Nam, ut facta lux, quæ humidum mundi spiritum & per consequens integram aquarum massam animat, ex quibus cælum & terra erat facta, uti asserit D. Petrus, est magis nobilis, activus & agilis omnium rerum, teste Salomone, ita etiam in parte opposita materia, quæ informatur (atque ideò creatum corpus & spiritus admodum est degenerans à luce) & minimè propriam suam naturam

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. I.

ad motum vitamque inclinatur: Nam Philosophorum verba sunt, quod materia sit per se ad motum inefficax, ab ipsa anima lucide degenerans. Quare libenter & ex gemina sua dispositione induit matris suæ Chaos, seu tenebræ hylæ conditionem, quæ proclivis est ad requiem, immobilitatem, tenebrositatem, frigiditatem, spissitudinem & congelationem: Propter hanc ergo causam patitur materia aquea utriusque oppositi impressiones, videlicet, quandoque inclinatur ad tenebras, & tunc inspissatur & opaca, frigida, fixa, ponderosa redditur, in qua ejus proprietate tendit deorsum & ad frigidum centrum seu sedem tenebrarum, quæ sunt ei loco matris & in hoc statu redditur rebellis & oppositissima luci & motioni ac calori: atque ita actionibus lucis & vitæ redditur Antipathetica: quemadmodum videmus in aëre & spiritu mundano, qui est clarus, Diaphanus, tenuis, mobilis & sursum tendens, quod totum habet à luce cœlesti descendenti, tamen è regione, appropinquatione seu accessione septentrionalis frigoris, quod est tenebræ Chaos soboles: ille spiritus subito mutatur, nam congelatur atque opacus, spissus immobilis fixusque redditur, quatenus in nives, pruinas, glacies, grandines & consimilia condensatur: ita, ut Antipathetica istiusmodi frigoris tenebrarum accessione discordans factus sit & aversetur ab amabili illa unione & Sympathetico accessu, quem habet cum regione lucis. Ex altera verò parte lucida animæ forma, quæ est æternæ illius emanationis clientia, dat aëri spiritum, vitam, actionem, motum, calorem, levitatem seu tenuitatem & transparentiam: vel, ut Apostolus habet, vitam, inspirationem & omnia. Et notare debemus, quod propinquius accedit spiritus ad naturam lucis, eò firmiora esse vincula seu nexus concordie Sympatheticæ ipsius: Nam, ut Sympathia consistit ex rebus similis naturæ, ita, quod magis spiritus appropinquat ad formam, eò firmior est ejus Sympathie seu concordie nexus, fortiorque & efficacior ejus virtus: Nam quod magis spiritus creatus illuminator, eò minus illius naturalis inclinationis & amoris meminit, quem ad obscuram & deformem suam originem habuit, ita, ut mediante exaltatione tam depurata sua, ad ipsius divinitatis naturam appropinquare videatur: Atque idè Platonis est opinio, quod, si medius hominis interni spiritus nimirum ille, qui est inter radium mentalem & obscurum corporis spiritum, adhæreat magis menti, quàm spiritui Elementali corporis, tunc in boni Dæmonis naturam migrabit: Sed si deorsum ad obscurum corporis spiritum Elementalem respiciat, tunc converteretur in conditionem Cacodæmonis, eritque obscuræ suæ parentis naturæ quàm proximus: Etiam à Scripturis docemur, quod adherendo huic luci divinæ, nimirum

Christo Spirituali, tandem ingens imaginem transformabimur, nimirum, si spiritus nostri interni intermedius inferiora negligendo, hoc est, carnis concupiscentias respuendo ad gaudia & mundities superiorum se erigat: Sed, ut ad animam mundi majoris revertamur: Si spiritus æreus in potestatem tenebrarum & principis earum tradatur, fit corporeus, & in corporis opaci imaginem convertitur, nimirum in gelu, nivem, grandinem &c: Verùm si effectus caloris & formalis lucis actus prævalet super stupidum tenebrarum frigus, tunc corpus prædictum, vel niviale vel glaciale &c: opacitatem suam exuere, & reddetur Diaphanum & transparent, hoc est, à terrenitatura fixa & opaca in aqueam, lympidam & fluentem reducitur: atque iterum per alium gradum accessus ad lucis Dominium magis adhuc dilatabitur, ita, ut à statu aqueo visibili in statum invisibilem & æreum redigetur. Porro etiam gradu tertio appropinquationis ad lucem in statum & conditionem ignis depurabitur: Denique gradu quarto in naturam substantiæ ætheriæ sive cœlestis transfinigrabit, in quo statu amittit omnem ad mutationem appetitum, & jam omnino est oblitus privativæ stirpis, à qua est originaliter ortus: in quo etiam statu transgreditur corruptionis limites, & conditionem induit incorruptibilem, utpote mutationibus minimè jam obnoxius: Ac tandem per quintum gradum transcendit in mundum temporalem, migratque in statum æviæ seu Angelicum: Se enim jam habet in pari cum substantia Empyreæ conditione: Atque ita plus minusve exaltatur in dignitate, quod magis vel minus actui æternæ seu Catholicæ influentiæ formali est obediens: Nam debemus intelligere, quod tota inclinatio æternæ emanationis sit, ut istam tenebrarum sobolem à confusa mundana multitudine ad æternæ lucis unitatem & vitam reducat, ut è regione tenebrarum potentialium conatus in contrarium vergat. Finis lucis creantis actionis integer tendit, ut ligamentis amicitie & unitatis Symphoniacis omnia in mundo divisa & ad invicem contraria in unitatem connectat, hoc est, ut Catholicum tenebrarum filium similem ei reddat, quo tandem in exilium sempiternum relegata Antipathia, mundus & suprema ejusdem mens æterno amore & amicitia inter se Sympathizent. Sed tamen huic optimæ lucis intentioni summo opere resistunt tenebræ, ut unitatis dualitas perpetuo remaneret in mundo, qua concordie vincula, discordie odio violarentur, & Antipathie leges in amicitie & pacis detrimentum inter mundana continerentur. Quibus liquet, quod subiectum illud ab obscuri & deformis Chaos visceribus mediante locis emanatione redimitum jam manet, quasi media substantia inter ista duo extrema, nimirum,

lucem & tenebras, atque ideo est subiectum passivum à Creatore ordinatum ad utriusque extremi impressiones seu Characteres sustinendos. Vnde fit, ut sit quandoque subiectum Sympathiae, nimirum quando est obediens ad unionem & lucem, & quandoque Antipathiae, nimirum, quando est rebelle lumini. Atque ita patefactum jam habemus omnis in anima mundana passionis subiectum. Hæc itaque erat sola ratio, cur Philosophus Heraclitus tantâ confidentiâ asseverarit, omnia ex lite, & amicitia fuisse conflata: Empedocles, animam esse ex amicitia & inimicitia compositam. Enarrabo ergo vobis jam ordinem illum concordiae, quem æternus amor (qui à Patre luminis & amoris emanavit) in qualibet mundi regione ad binas illas naturas differentes ab invicem distinguendas posuit, collocando inter eas subiectum seu sphaeram intermediam cum utroque extremo naturâ opposito conveniens. Et in primo loco ordines in universo spiritu mundano describam, ac postremò de quolibet spiritu particulari vivificato seu in actuato, tam intellectualli, seu Empyreo, quàm vitali seu Æthereo & naturali sive Elementalī efficiam mentionem.

Oportet, ut duo principia opposita in duobus unius semidiametri mundi rotundi extremis, collocemus: & in primis imaginabimur, quòd sedes Dei lucis sive actus divini sit in summa coeli ævialis seu Angelici vel Empyreici convexitate, vulgari more loquendo, hoc est, in circumferentia mundi sit ordinata: Et tunc aestimabimus Thronum tenebrarum seu divinæ potentiae situm suum habere in mundi centro, nimirum terra, quasi loco à lucis præsentia remotiori & magis opposito. Hic intueri potestis duo concordiae & discordiae, amoris, inquam, & odij, & consequenter Sympathiae & Antipathiae principia, quorum effectibus scripturæ sacræ atque etiam Philosophorum scripta & gesta sunt plena. Materia Catholica, videlicet aqua, quæ erat originaliter ex abyssu tenebrosa abstracta (de qua coeli erant prius & terra extracta & virtute verbi divini ædificata) totum illud spatium inter utraque extrema occupat, & virtute spagyrica emanationis illius sanctæ in regiones ita numero, pondere & mensura erat in aquas superiores & inferiores disposita atque divisa, quarum illæ superiores fuerunt bonæ & lucidæ divinitati obediens, ac in naturam igneam conversi, unde coelum Empyreum erant dictæ: Nam propter earum ad lucidam Dei naturam emissam obedientiam igne intellectualli & luce Angelica abundabant: atque ideo ista aquarum portio erat pro sede Angelorum bonorum & animarum beatarum ordinata. Aquæ inferiores è regione, quatenus erant fæcales, grossæ, impuræ & consequenter

magis erga lucis principem inobedientes, quoniâ de tenebrosa sua matre, terra præcipue participarunt, locum & sedem prope radicem suam acceperunt, totumque illud spatium implebant, quod est inter coelum & terram, quod coelum Elementare dictabatur: quòd ob istam causam omnibus generationis & corruptionis mutationibus subijcitur: Vnde propter varias in eo passionis & perturbationes cognoscitur esse Satanæ atque Angelorum ipsius pravorum sedes: Quare ipse à scripturis princeps hujus mundi, & alibi princeps aeris dicitur, & primarij ipsius subditi nuncupantur Principitates, Potentatus & gubernatores istius mundi, ut testatur Apostolus: Ecce hic duo illa naturæ creatæ extrema, à cuius superiori generalis Sympathia & amor sive Symphoniacus in rebus consensus procedit & efficitur in hoc mundo: ab ejus inferiori universalis Antipathia, odium & dissensio rerum in hoc mundo inferiori tunc nimirum contingunt, quando severa Dei attributa in mundum stellarum influentias contrariæ naturæ effundunt, quæ postmodum per earum in mundum inferiorem emissiones animat & libertatem dæmonibus Elementaribus seu ventosis ad vires suas destructivas & Antipatheticas in mundo isto exercendas concedunt: Exempli gratia, attributum Elohim deorsum in globum Saturni fructus suæ gelidæ & glacialis facultatis destillat, quibus spiritus illius orbis animantur & correborantur, qui tum postea virium suarum portionem spiritibus ventorum Septentrionalium & terrenis, qui sunt ijs substituti, impliunt: Vnde Archangelus Cabalista ait: Hoc nomen *El*, quod nos Deum habemus interpretatum, omnia fovet, & omnibus succurrit, summa pietate & clementia, id quod est illi proprium, & ideo illi gratia attribuitur. At per ipsam nomen *Elohim* veniunt severæ punitiones & strages & Angeli ei inservientes dicuntur *Ben Elohim*, id est, filij *Elohim*. *Elohim* ergo terrorem significat & pavorem. Hinc locus Aquilonaris ei assignatur, à quo procedit omne malum. Hæc ille: Quibus discernere possumus, quomodo spiritus, qui sunt, dispensatores salutarium & bonarum, quàm malevolarum seu destructivarum influentiarum, sunt atque comprehenduntur in aquarum inferiorum abyssu seu congerie: Denique medius mundi spiritus dicitur firmamentum, cujus est officium dividere duo extrema ab invicem: atque iste spiritus intermedius talis est conditionis, ut æqualiter de utroque extremo participet, in cujus centro situm est emanationis æternæ tabernaculum, à quo lucis suæ radios deorsum ad centrum usque tenebrarum ex una parte emittit, & ex alia parte suam radicem ab *Elosh* respicit sursum per gloriosam sive ornatissimam portam

Ephef. 3.
Eph. 6.

Comm. in
Cels. dogm.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. I.

sive attributum Tiphereth ascendendo, à quo tantam accipit gratiam, pulchritudinem & virtutem vivificam; ita, ut lux Solaris sua emanatione penetret omnia, omniaque suâ præsentia impleat & vivificet: estque Pater non modò vitæ, sed & vegetationis, multiplicationis & præservationis: atque hic spiritus suum in cœli centro idèd posuit Tabernaculum, ut una perfectissima consonantia spirituali, nimirum Diapason possit Angelos superiores illuminare & corroborare, atque etiam stellas circum circa cum dispositis radijs suis illustrare, aliaque materialia ad mundi Elementaris & creaturarum illius centrum usque penetret, ut pariter radiorum ipsius virtute animentur & vivificentur: & consequenter, ut spiritus tenebrarum ad gloriosum faciei illius conspectum debilitarentur: ac si chorda tenderetur à fonte lucido in cœlorum cacumine regnante, ad centrum tenebræ abyssi seu globi terrestris, ista chorda percussa reddet unisonum: at si in medio prematur, quælibet pars dimidia resonabit diapason ad illum unisonum, arguens duplicem perfectionem à lucida emanatione Catholica procedentem, quarum unus est vitam, vegetationem & quamlibet virtutem aliam aquis inferioribus imperire: atque altera concordiam Sympatheticam facit in superioribus: Iam verò, ut corpus Solare & substantia Ætheris est spiritualis materia consistentiæ aquarum mediæ, manifestum est, quòd sit subiectum facillimè passionibus tam Sympatheticis quàm Antipatheticis alterabile: namaliter non foret receptaculum immediatum istarum oppositarum & contrariarum emanationum, quæ descendunt ab attributis Dei differentibus: Sed ab effectu invenimus contrarium: nam aliquæ stellæ sunt amicæ & Sympathizant in natura cum quibusdam creaturis sublunariis, atque iterum aliæ odio se invicem prosequuntur, & per consequens in mundum inferiorem contrarios effectus emittunt, qui contrarias passiones seu impressiones in spiritibus vitalibus seu animabus quarundam creaturarum Elementarium excitant. Porro etiam invenimus, quòd vita animalis consistat in oppositis actionibus, videlicet in Systole & Diastole, hoc est, contractione, quæ fit à materia spirituali; & dilatatione, quæ fit per actum formalis lucis, ita, ut natura materiæ operetur per contractionem à circumferentia versus centrum: at conditio essentia formalis est dilatare, radiosque suos emittere à centro ad circumferentiam: Etiam Philosophi & medici testantur, in somno & quiete spiritus vitales solere à circumferentia ad centrum se contrahere secundum tenebræ chaos atque venti Borealis conditionem, quæ attractiva suâ facultate efficit, ut agilis

& volatilis mundi in feriois spiritus sive aër reddatur quietus, fixus, & condensatus: sic etiam contractione radiorum spirituum reconciliatur somnus: at è regione in vigilijs concludunt: quòd illæ hiant per radiorum seu spirituum à centro ad circumferentiam emissionem: quòd quidem est duorum effectuum contrariarum verificantis firmamenti operationis in animabus sive spiritibus creaturarum sublunarium argumentum: & tamen ratione æqualitatis cujuscunque actionis & passionis ad invicem habent dispositionem compositam, secundum quòd in naturali vitæ operatione, quæ descendit de desuper, inter se conveniunt: Hinc ergo evidens est, quòd à cœlo stellato radicaliter descendat Sympathia & Antipathia.

Ad mundum Elementalem quòd spectat, certum est, ipsum effectibus manifestis duarum istarum contrarietatum abundare, atque idèd ne aliqua continua præternaturalis sequeretur perturbatio, quæ magnum istum formalem opificem de suo eventu expectato depravaret, qui erat, ut pacem & concordiam in machina ab ipso formata poneret, quamlibet hujus cœli sublunaris regionem proportionaliter, hoc est, numero, mensurâ & pondere distingueret, ut hac ratione orbis amicalis, quasi indifferens amicus inter duos extremos inimicos poneretur; ita, ut portioni Graviori aquarum inferiorum minimam formæ mensuram assignaret, ut ratione sui ponderis ad centrum totius fabricæ caderet, & in eo fixè permaneret, & vocabatur terra: tunc secundæ aquarum inferiorum portioni duplicem lucis formalis proportionem impertivit, ut mediante ea per unicum gradum altius elevaretur: Vnde factum est, ut sphaera aquarum terræ proxima, facta sit tenuior, levior & mobilior, quàm terra: Nam duplex lucis proportio efficeret, ut aqua congelata & fixa parumper liquefieret & fluxibilis atque transparens redderetur; ita, ut partim propter continuitatem substantiæ ipsius cum illa terræ, & partim respectu suæ frigiditatis est amicus temperatus & indifferens ad terram, & amicalis intermediator inter terram & aërem, qui sunt sibi invicem inimicissimi: Non est enim ita frigida ac tetra, nec ita humida ac aër: Deinde lucidum mundi agens, assignavit alteri aquarum inferiorum sive Elementi Catholici portioni tres partes suæ lucis; ita, ut illa in existentiam tenuiorem & magis levem, quam erat sphaera aquæ visibilis converteretur, & vocatur iste orbis aër, qui ratione triplicis suæ in formali luce proportionis, erat calidior & magis dilatatus, quàm aqua: Quare, ut aqua erat frigida; & tamen non ita fri-

ita frigida, ac est terra & humida; sed non ita humida ac aer: ita quidem aer est calidus, sed non ita calidus ac ignis, & humidior aqua. Ratione ergo suae humiditatis, ista proportio Catholici Elementi est ex una parte amicus aquae & respectu suae caliditatis est ex altera parte amicus igni: Denique spiritus vitae increatus aquarum inferiorum portionem, altius adhuc per gradum unicum subtiliavit & depuravit, eamque in summam coeli Elementalispheeram redegit per additionem gradus suae caliditatis alterius, atque hac ratione in dispositionem calidam & siccam est redacta. Vnde fit, quod respectu suae siccitatis convenit cum terra, & ratione suae caliditatis cum aere, sed ipsa est calidior aere, & non ita sicca, ut terra. Ecce hic manifestus est Sympathiae & Antipathiae Elementaliseffectus, quem pacificus Dei amor inter Elementa discordantia posuit: Nam ejus actione aqua, quatenus amica ambobus, interponitur, quasi mediator pacificans inter duos inimicos, terram & aerem: & aer quasi amicus aquae & igni, qui sunt invicem oppositissimi loco mediatoris & moderatoris amicabile interponitur inter eos, & ipsos in pace praeservat: Denique ignis est mediator inter duos inimicos aerem & terram, & eos in pace conservat: Vnde liquet, quod Christus iste Spiritualis (ut ait Apostolus) portat & sustinet omnia ex massa aquea existentia, virtute verbi sui: & ut Hermes ait: Humida natura virtute verbi more Harmonico in Elementa disponitur; ita, ut virtute ista omnis effectus manifestus seu Elementaris Sympatheticus efficiatur in Elemento Catholico, de quo sapiens ista: in se Elementa duo convertantur, sicut in organo qualitatibus sonus immutatur, & omnia suum locum custodiunt: Sed, quando ordo isto Harmonicus seu proportio Symphonica est violata, tunc inimici inter se concurrunt & contra se ipsos ad perturbationem totius fabricae sublunaris faciunt: Nam, aer cum terra sine ullo obstaculo aequo contendit, & aqua violenter invadit Dominium ignis sine medio aereo, ita, ut bellum gerunt inimici ad invicem crudele, nisi amicus utriusque extremi concordiam & amicitiam inter ipsos ponat. Hic videre potestis, quomodo Sympathia & Antipathia suas habeant in regno Elementaliviciissitudines, & qua ratione per nodi amicabile Elementorum solutionem, eorum amicitia in odium convertatur: nimirum, quando in mente Jehovah est ventos & insipientias ejus alterantes emittere, ut, mediis istis, corroboret & excitet suae irae & vindictae ministros sublunares adversus creaturas terrae.

Iam vero probare aggrediar, quod omnes effectus Sympathetici & Antipathetici ab actu spirituum hujus mundi administrantium secundo procedant. Quod sit magna inter Angelos discrepantia inter

mente sanos non ambigitur: nam, tametsi omnes Angeli essent originaliter divinae unitati annexae; tamen ratione rebellionis & ambitionis Luciferi illud unionis vinculum erat corruptum & violatum, & tunc facta est aquarum in inferiores & superiores divisio, ut ista ratione boni, pacifici & obediens Angeli a malis, contentiosis & rebellibus per Firmamenti, quasi Diaphragmatis sive septi transversi interpositionem separarentur; ita, ut Angeli tenebrosi essent aquis inferioribus & saeculentis inclusi: illi vero lucidi suam sedem in aquis superioribus haberent, quae luce aeterna essent undique illuminatae.

Ita videre potestis, quod Angeli coeli (ut pote, qui ex aere puriori seu sublimiori humidae naturae spiritu, quasi coram externo creatur, atque lucida unitatis emanatione, quae est eorum internum) sine respectu materialis eorum substantiae, quae participat de utroque extremo, affectionibus sive passionibus tam Sympatheticis, quam Antipatheticis, atque etiam accidentibus in creaturarum Elementarium spiritibus subjectis & per consequens ratione varietatis & contrarietatis suarum proprietatum, in eorum potestate est effectus tam Sympatheticos, quam Antipatheticos proferre. Exempli causa comparabimus Sympathiam & Antipathiam Catholicam animae mundi majoris cum illis particularibus spiritibus sive animae, quae est in homine, cum scilicet quodlibet particulare esset formatum ex universalis; debemus igitur intelligere, integram essentiam animae vel spiritus humani, utcunque est invisibilis, se ipsum extendere & manifestare per virtutes & facultates suas: Nam per virtutem suam irascibilem contemnit & odit; per concupiscibilem appetit & desiderat; & per rationabilem distinguit & discernit inter utramque. Et profecto integer essentiae animae effectus in praedictis tribus potestatibus consistit, ut pote, quarum prior refertur ad actionem aquarum inferiorum, quae sunt aptae discordare & commotionibus perturbari, quatenus sunt litigij seu principis tenebrarum sedes sive mansio: secunda comparetur naturae firmamenti, quod est regio vitae & amoris salutaris; atque ultimo relatione habet ad caelum Angelorum bonorum seu aquas superiores, quas vocant caelum intellectuale, cujus est inter res sibi subditas seu objectas discernere. Vnde patet, omnem sensum ab anima humana dependentem a proprietate sua rationali procedere, ut ab alijs duabus omnis effectio, motus sive passio animae oriuntur. Iam vero quatuor sunt animae satis notae affectiones, quarum duae a potestate ejus concupiscibili emanant, nimirum laetitia & spes (nam in eo, quod amamus laetitia afficimur, aut spem & expectationem illius rei habemus, quae gaudere nos faciet) duae vero aliae ab ejus irascibili facultate derivantur, nimirum

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. I.

dolor & timor : nam solemus jam dolere in eo , quod odimus , aut solemus timere illud , quod nos dolere faceret : Et revera debita inquisitione facta , inveniunt , istas quatuor animæ microcosmicæ affectiones non esse solummodò principia & communia subjecta omnium vitiorum & virtutum moralium , sed etiam tam abstrusæ seu arcanæ , quàm manifestæ & apparentes Sympathiæ & Antipathiæ in mundo cum majori , & creaturarum ejusdem , tum minori , origines . Nolim enim , ut sitis ignorantes , quod , cum anima hominis ab emanatione æterna in tabernaculo munda- no habitante , oriatur , necessariò debeat sequi , ut anima in magno mundo omnes easdem in se habeat facultates , quibus illa microcosmi sive humana est prædita : Nam tritum illud Philosophorum est axioma : Quod facit tale , est magistrale : at omnes prædictæ in anima humana virtutes seu proprietates ab anima macrocosmi , & mente divina , quæ eam animavit , procedunt : Vnde sequitur , esse tam rationabilitatem , quàm concupiscibilitatem & irascibilitatem in anima majoris mundi , tametsi nobis non manifestentur : idque probamus primum , quia Deus attributa irascibilitatis & severitatis habet in se : Nam ab attributo nominis divini *Elohim Gibbor* , nimirum porta *Geburah* emittuntur ignes & flammivorni iracundiæ divinæ radij , Samaele Archangelo duce in sphaeram Martis , qui sunt *Ira* & *Bilis* in creaturis authores , & per consequens facultatis irascibilis in mundo majori origo : Vnde fit , ut hujusmodi influentijs , irascentes & ignei producantur in mundo Elementalibus effectus , cujusmodi sunt tonitrua , fulgura , cometae , accidentia omnia irabunda . Quare teste scriptura sacra sunt ira & vindictæ divinæ argumenta : Quippe quorum effectus frequenter sunt bellum , pestis , fames &c : Nec enim solum convertunt spiritus in naturam iracundam , sed etiam in eo disseminant effectus & imaginationes sanguinolentas & truculentas , malitiam , ambitionem , violentiam , dissidentiam , traditionem , rapinam & id genus alia . Porro etiam nomen Dei *Elohim* influentias suas per portam *Binah* in Sphaeram Saturni , ex eaque in regionem sublunarem impluens , est timoris , odij , suspitionis , tristitiæ & malevolentiae tam in magno , quàm in minori mundo causa . Ecce hic facultatis irascibilis geminarum ipsius affectionum , videlicet doloris & timoris radices . E regione verò nomen Dei *Iehova Sabaoth* per portam suam *Netzach* effundit radios concupiscibiles , Archangelo Anaele duce in globum Veneris , atque ob istam rationem Philosophi & Astronomi experientia & observatione docti , stellam istam , facultatis concupiscibilis reatricem fecerunt :

quemadmodum etiam Dei denominatio *El* effundit radios rationis , justitiæ & religionis atque etiam naturalis vegetationis in sphaeram Jovis : Sed præter cætera illud *Lab* facultatem naturalem per portam sapientiæ effundit liberaliter . Secundum , quoniam magnus mundus habet intellectualem seu rationale cælum & concupiscibilem proprietatem in qualibet creatura tam animali & vegetabili , quàm minerali patefactam , atque irascibilem , quæ ratione odij & horrore inter res apparet . Etiam , quod sit irascibilis proprietas in regione Elementari , testatur inimica illa , quæ est inter aquam & ignem , atque aërem & terram . Quod etiam sit amor & concupiscentia inter res in eo evidens redditur , quia simile gaudet in suo simili , & natura naturâ latatur : atque idè res quælibet per naturalem quandam inclinationem pro possibili movetur & se convertit ad suum simile . Sic videmus , quod ignis afficitur ad ignem movere , aqua ad aquam , terra ad terram tendat : Sed super omnia spiritus vivificans cujuslibet rei viventis , qui est celestis , atque idè locum & sedem Elementorum excedit , ardentè afficit & inhiat suo simili ac in ipsius præsentia ac societate delectatur , ut propter istam causam passio cujuslibet creaturæ sit futura eò magis Sympathetica , & Sympathia inter res majoris virtutis quò propinquiores in natura & consanguinitate sunt rebus vel præsentibus vel absentibus seu distantibus . Exempli gratia , si ambæ sunt ejusdem mineræ aut substantiæ numero , vel si sint individua specifica numero differentia , ut *Vinea* , pinguedo sive sanguis humanus unius hominis potest Sympathizare cum alio ad distans . Magnes unius mineræ potest more Sympathetico affectare ferrum alterius ad distans : Et hujus rei rationem tam radicalem , quàm immediatam in præcedentibus recitavi , nempe , quia ambæ naturæ ad unicam divinam influentiam pertinent , hoc est , à radijs Angelicis , seu irradiatione ab una eademque stella tam fixa , quàm erratica emissa procedunt : Nam dictum est : non esse animal , vegetabile aut minerale super terram aut in mari , quod non habeat in cælo suam stellam peculiarem , à qua suam vitæ , vegetationis , præservationis & multiplicationis virtutem & influentiam non hauriat . Iam verò quælibet natura Angelica habet radios suos appropriatos ab aliqua ex divinum attributorum emanatione , quæ in sacrarium aliquod stellare transfertur , à quo actu spirituum Olympicorum effunditur & ministris in regione elementari spiritualibus ijs subditis impertitur : quæ quidem emanatio stellaris operatur tum postea in quolibet individuo specificato

secun-

secundum naturam suam, uti antea est narratum. Exempli gratia stellæ in Ariete cœlesti, influentiam præcipuam & connaturalem habent super animalia ejusdem speciei in terra: & stellæ Scorpionis super Scorpiones & similes bestias terrestres. Cancer cœlestis supra cancrum, locustam & similia animalia marina: Nam invenimus experienciâ docti, quod, si cancer marinus capiatur, dum Sol & Luna reperiuntur in magna illa stella, quæ invenitur in pede cancri cœlestis, eximie erunt pedis illius in arte medicandi virtutes, adversus venena & humores malignos: At si ullo alio tempore capiatur, cancer, erit haud magni momenti vel operationis ad dictos effectus. Iterum notandum, quamlibet stellam fixam seu constellationem zodiaci suo proprio frui planeta, cujus dicitur domicilium, qui concurrit ad fortificationem vel alterationem illius influentiae: Nam diversitas applicationis aliarum planetarum ad illud facit diversitatem operationis, etiam in ejusdem animalis spermate vel plantæ semine vel secreto mineralis spiritu: & tamen nihilominus magis minusve inter se convenient & in natura Sympathizabunt, secundum quod radij cujuslibet planetæ se invicem ita aspicientes concedent eis licentiam: Nam, si concursus sive aspectus sit duorum planetarum amicitium unius & ejusdem Triplicitatis, nimirum ubi domus eorum sunt Elementorum concordantium, tunc Sympathia erit fortior. Quod etiam Agrippa haud inconsulte sic confirmat: In rebus proprietates occultæ, non ab Elementalibus natura, sed cœlestibus insitæ, sensibus nostris occultæ, rationi vix Denique notæ: quæ quidem à vita spirituque mundi per ipsos stellarum radios proficiuntur, quæ à nobis non aliter, quam experienciâ & conjecturis indagari possunt. Scire ergo debet, quod unaquæque res movet ad suum simile & inclinatur ad ipsam secundum totum posse suum. Hæc ille: quo arguere videtur, quod Catholicus Angelicus spiritus, qui vivificat mundum, in cujus parte diviniore virtus sive potestas attributorum omnium divinorum Sephirota consistit: in qua etiam (ut testatur

Agripp. Thil.
occ. lib. 1.

Ezekiel. 3. 7.

alio variantem, quam oculari experientia effectus eorum inter se discrepare docemur: Nam, quicquid erat originaliter in secreto Archetypi consilio decretum, illud à generalitate in multas specialitates & à qualibet specialitate in infinita individua seu particularitates fuit effectum seu dispositum; ita, ut ævialis effectus sit imago ideæ æternæ, & mundus temporalis sit ævialis similitudo, atque iterum in mundo temporali seu typico omnis stellaris affigies est exemplar ideæ Angelicæ, atque iterum res elementares sunt umbræ Iconum spiritualium in cœlo. Quare, ut Deus emittit emanationem suam, cujus imago est mundus Angelicus in modorum diversitate, atque respectuum multiplicitate: ita spiritus Angelici sua lumina differentia & distincta ordinibus inferioribus, & quolibet sphaera superior inferioribus effundit, atque ita à stellis, quæ etiam sua lumina sibi invicem per varios aspectus applicant, ea in & supra creaturas gradatim deorsum ad terræ medietatem usque impluunt: quæ creaturæ ad exemplaria suarum stellarum, sibi invicem, licet invisibiliter, radios tam Sympatheticos quam Antipatheticos ejaculant: Nec revera dubitare debemus, quod radij tales sint concordantes & discordantes in inferioribus, cum in ipso unitatis fonte, à quo omnia emanant, oppositionem proprietatum, videlicet Noluntatem privativam & voluntatem positivam observamus: atque haud aliter credendum est, quam quod materia passiva spiritualis animæ mundi sit subiectum illud, mediante quo & in quo divina illa unitas amantes & positivas, hoc est, Sympatheticas passiones & vivificantes vitæ radios exuberanter effundendo, gaudia & jucunditates cum appetitus materiæ spiritualis complemento excitare solet: ita, ut in radicem suam naturalem, nimirum matrem, Chaos seu tenebrosam abyssum in oblivione jam habeat & in sobolem seu filium lucis per adoptionem convertitur: atque ideo in hoc statu videtur participare atque Sympathizare cum aureis illis animæ & vivificantis lucis imbribus, qui à benefici Dei attributis impluunt & jam omnes illas influentias privativas odio habere & cum pavore evitare incipit, quæ ab attributis Dei severis, insalutiferis & destructivis effunduntur: haud aliter, quam lucem videmus à tenebrarum aspectu abhorrere & sui similis præsentia delectari, aut ut vitam mortis & bonum mali sibi contrarij terrore concuti. Hinc ergo provenit, quod filij lucis, qui super spiritum Catholicum illuminatum fundantur sive inferuntur, fugiant & quasi pestem evitent filios tenebrarum, eorumque opera habent in horrore

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. I.

& odio: Atque hujus rei ratio est, quoniam humidus iste creatus spiritus jucunditatem, voluptatem & felicitatem status istius illuminati jam perferens, timet magnopere, ne privativa tenebrarum emissiones, aut infelix iracundiae divina emanatio, suum lumen acquisitum obfufcarent, vitaeque splendorem obtenebrarent, hoc est, ne passionibus suis Sympathizantes, gaudia nimirum seu laetitia in tempestates Antipathizantes traheret, & mœoris, videlicet contrahendo pulchras amoris jucundi emanationes à circumferentia ad ejus centrum, atque ita illum de salutari & vivifico illo vitæ & concordiae irradiatione privando, nimirum occultatione faciei seu lucidi Dei actus, quem emittit à centro creatura ad ejus circumferentiam ad ipsam recreandam & exhilarandam secundum istud Moysis in persona Iehovæ: abscondam faciem meam ab eis, & evenient eis mala & angustiae multae: & dicit in illo tempore, verè quia Deus non est tecum, invenerunt hæc mala. Et David: Deus abscondens faciem suam à malis, perturbantur, si recipiat in se spiritum suum expirant, emittente verò spiritum suum recreantur bono & vita &c: Atque hoc idem potest tam de Catholico macrocosmico spiritu intelligi, quam de illo microcosmico, atque etiam aliarum creaturarum, quæ omnes habent suas à spiritu macrocosmico origines: Nam quando natura illa divina, quæ Solem coelestem animat, esset irata pro morte Salvatoris mundi, in momento passionis illius radios suos à circumferentia creaturae illius nobilissimæ ad ejus centrum contraxit: Unde factum erat, quod suum lumen & pulchritudinem immediate perdidit & contra communem naturæ consuetudinem & leges instar picis niger & tenebrosus redderetur: ita, ut jucunda illa Sympathia, quam creaturis inferioribus atque etiam illis coelestibus suâ præsentia impertivit, istiusmodi accidente pro aliquo temporis spatio esset in Antipathiam mutata: Hæc ergo erat privativa in corde macrocosmi passio, & quasi ejusdem syncope, cum attributum illud Dei pulcherrimum *Eloah* ab effusione suarum effluviarum lucidarum per portam pulchram *Tiphareth* pro tempore abstineret. Etiam palpabiles tenebrae, quæ accidebant in Ægypto fuerunt passio in aëre privativa, quæ contrahendo lucis divinae à circumferentia ad centrum eveniebat. Istiusmodi etiam passiones imitantur Soli, Lunæ & Stellis versus finem mundi: Nam, si mundus esset factus emissionem divinae emanationis (Spiritu enim Dei coeli sunt luce ornati) sequitur, illius ablatione omnia iterum in statum suum primordiale, hoc est, in tenebras privativas seu planè nihilum & deformitatem conversum iri: Sed productio istiusmodi bonarum & Sympatheticarum passionum à centro ad circumferentiam, atque iterum in

malarum & Antipatheticarum passionum & effectuum, qui vitæ Sympathiae repugnant optime vitalium in homine actionum examinatione detegitur atque explicatur: Nam deæ observantur esse in spiritu humano virtutes activæ, quarum una est voluntaria. Quæ instar principis cujusdam imperatorij videtur actionibus alijs præesse & dominari: haud aliter, quam divinus ille Angelus Mitatron. Primo in mundo majori mobili (quod ad voluntatem refertur) præsidere dicitur, & per illud seu mediante illo orbes coeli inferiores illos Elementares circumvolvunt. Eodem inquam, modo, primus in fabrica microcosmica motor est mens seu radius divinus seu Verbum, quod (teste Mercurio Trifinegisto) est caput animæ humanæ, alia virtus in spiritu vitali est involuntaria, quippe quæ imperatur & gubernatur ad placitum radij intellectus seu rationalis: Haud aliter, quam sphaeræ inferiores ad voluntatem primi motoris in primo mobili movere coguntur: ita, ut vitalis in homine actio sit unicus illorum ramorum, qui est involuntarius & haud secus voluntati mentali est subjectus, quam cœlum stellatum, quod est vitæ sedes, ut pote in quo Sol, qui est cor mundi suam habet residentiam). cœli empyrei mandatis obedit. Iam verò, ut invenimus, quod secundum voluntatem divinae essentiae in regionem coelestem, & consequenter inferioribus infusam, effluxus seu effectus tam amabiles & delectabiles ad voluptates & jucunditates in creatura, excitandas à positiva seu dilatativa unitatis proprietate procedit, quam tristes odibilesque à virtute ejusdem privativa & contractiva, in qua Deus faciem benignitatis suæ avertit à creatura (atque hinc inde cum concupiscentibus seu Sympatheticis passionibus, tum odibilibus & irascibilibus seu Antipatheticis efficiuntur in hoc mundo) ita quidem tam experientia, quam observatione Philosophorum & medicorum doctissimorum docemur, actionem vitalem, quæ gubernatur juxta mentem voluntatis superioris, aut dilatatur à dilatativa primi motoris voluntate, cordisque sacrarium aperit ad producendos in spiritu vitali passiones illas bonas, quæ Sympathizant cum vita & luce, videlicet spem, confidentiam, Amorem, misericordiam & mansuetudinem, aut contrahitur & cordis thalamos claudendo, spiritus in eo in unum congregat, unde in spiritu vitali generantur passiones malæ ac privativæ, quæ solent cum bonis illis vitæ laetitia, efficientibus Antipathizare: Ex cordis enim contractione tristitia, cura, desperatio, timor, odium, ira, furor, verecundia &c: adeo, ut quemadmodum ex passionibus bonis spiritus mediante dilatatione sursum ad fontem lucidum usque respiciebat, & voluptatem ac jucunditatem ejusdem intuitu, mirabili afficiebatur gaudio: ita quidem ex malis, spiritus mediante

contra.

Deuter. 31. 17

Ysa. 104.

contractione, visione lucida privari cogitur, & per consequens aspectum suum solummodo ad terra inferiora & miseriarum vallem habet. Vnde factus est passionum ejusdem tenebrosarum vitæ atque salutis contrariarum particeps. Ex istiusmodi autem harum duarum in microcosmo passionum enucleatione, possumus facillimè colligere rationem earum in mundo majori, cum eadem sit ratio partis & totius: ita etiam passionibus mundi majoris, & cætera ab his dependencia possunt facillimè intelligi & discerni ab illis minoris: Exempli gratia: Magnes lapis se habet respectu matris suæ, terræ, ac homo ad Patrem suum mundum integrum: Nam ab Hermete vocatur homo filius mundi: ut ex parte Magnetis Cardanus, Baptista porta, D. Gilbertus cum alijs vocarunt illum terræ filium & Terrellam: Invenimus (inquam) in Magnete omnes passionibus tam Sympatheticas, quàm Antipatheticas, quæ matrem suam terram afficiunt: Nam habet in se suos polos cum terra: omnesque inconformitates in natura evitat, effugitque ab illo, quod est suæ naturæ contrarium, ut Terra: atque iterum Sympathizat cum eo, quod est sibi in natura simile: Æquinoctium, Coluros, Meridianos ac Tropicos haud aliter, quàm terra sibi vendicat, ac denique non modò

sensum in suo motu arguit, sed etiam quandam in sua actione rationem manifestat: nimirum, in recusando illud, quod est naturæ suæ contrarium & amplectendo atque desiderando id, quod est conditioni atque harmoniæ suæ magis conveniens, uti infra parte istius libri sequenti atque lib. hujus 3. ostendetur clarius. Denique quomodò radius iste mentalis mandata seu influxiones benignitatis & severitatis ab alto emittat, in discursu meo præcedenti explicatur, nimirum, permittendo malos tenebrarum Spiritus Dominari in inferiora, aut adjuvando bonos spiritus ad officia gaudij, voluptatis seu jucunditatis perficienda. Ecce hic totius Sympathiæ & Antipathiæ mysticæ summa & complementum continetur, quæ aliqui ratione profunditatis seu difficultatis in illius inquisitione, solent, idque haud injuriâ, secretò alicui potestatis Angelicæ actui attribuire, quæ est media quædam inter Deum & creaturam virtus. Atque ob istam causam Angelica existentia definitur esse tanquam virtus inter Deum & Naturam media, à qua fiunt operationes in rebus, quas vel natura eorum non faceret, vel sic faceret, quas alij dicunt provenire à potestate occulta, & alij, quia tale.

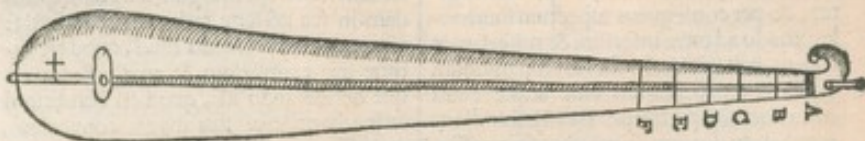
Renellin. lib. 3.
de art. Cab.

CAPVT. VI.

Quomodo Harmonia proportionibus probetur, quid sit Sympathia & quid Antipathia.

Diximus in præcedentibus, omnem in Catholico aquæ Elemento alterationem fieri à spiritu illo omnia operante, qui implet cælum & terram, ut pote sine quo existere nequeunt, unde D. Petrus: Cæli erant prius & terra ex aqua & per aquam consistens Verbo Dei. Probavimus etiam, omnes illas in aquis universalibus alterationes & diversitates ortas esse mediantibus rarefactione & condensatione actu & virtute prædicti spiritus effectis: asseruimus etiam, omnia ista numero, mensurâ & pondere varieformiter; imò verò ratione contraria (sic volente Creatore) fuisse peracta, ut exinde res ab invicem variarent & distinguerentur: Vnde Textus: Gemina fecit Deus omnia, quorum alterum est contrarium alteri, nec quicquam factum est, quod mancum est: Hinc ergo concordia & discordia; hinc Sympathia & Antipathia: Quod omne demonstratione ista musica exactè & ad amissim indicare possumus. Videmus in macrocosmo, universum toni medium esse aërè, ex cujus mensura & proportionem varia, varij eduntur toni seu voces ad invicem vel consonantes vel dissonantes. Quid, obsecro, auribus exquisiti musici discordi in Symphonia to-

no magis ingratum? Quidve consonantiâ magis acceptum? Videmus profecto, tonos à fistula editos secundum proportionem spiritus sive aëris mundani differe solere; ita, ut ab eodem Musici afflatu proferat sonos admodum ab invicem differentes; imò verò & discordantes: Nam si duas fistulas ejusdem dimensionis sonare simul efficiamus, quandoque earum voces in debita proportionem convenire, & animum audientis delectare, & nonnunquam more odioso dissentire, dentesque audientium quasi stridere facient. Pariformiter omnes spiritus in creaturis majori vel minori aëre proportionantur, uno semper eodemque vitæ spiritu agente atque operante, haud aliter, quàm in fistulæ activitate videmus: atque ita juxta eorum concordiam vel discordiam, vel conveniunt vel dissentiant ab invicem: haud aliter, ac marculi Pythagorici in substantijs suis corporeis fuerunt proportionati vel disproportionati: Etiam chorda super duo monochorda aequalis magnitudinis extensa, facit sonos vel concordantes vel discordantes, secundum majores vel minores sectiones illius: Exempli gratia.

Vbi chorda A. ⁺. unius monochordi percussa discordiā producit ad sonum chordæ B. ⁺. vel D. ⁺. vel F. ⁺. alterius monochordi: at si A. ⁺. percutiatur in uno, conveniet cū chordæ portione C. ⁺. vel E. ⁺. alterius. Vnde liquet, quodd, quamvis ambæ chordæ sint unius latitudinis, tamen semper respectu illarum vel brevitatis vel longitudinis aer tam proportionē, quā dispositiōne in rarefactione & condensatione varias observantur super eas edere voces, tam dissonantes, quā consonantes: nam chorda curtior ejusdem extensionis majori & fortiori sua vibratione attenuat aërem magis & consequenter acutiorem reddit vocem: ē regione longior chorda ejusdem extensionis ut ⁺. A. graviolem facit tonum acbreviorem, quoniam aer est in tali mol-

li motu minus rarefactus, & per consequens vox est magis gravis, profunda & quasi suffocata ratione densitatis aëris: Denique sive in gravibus sonis sive in acutis vel mixtis, aëris proportio & pondus est in causa Symphoniz vel antiphoniz median- te actus spiritus in ipso Catholici, quem vel sufflanti fistulam vel pulsanti chordam comparamus, quippe sine quibus vox nec concordans nec discordans redditur in di- ctis organis. Quibus concludimus, quod medium in quo & per quod spiritus divi- nus tam Sympatheticē, quā Antipatheti- cē agit in hoc mundo est aer seu spiritus, qui haud aliter in creaturis agit, quā aer in fistula vel aliquo alio organo Mu- sico.

LIBRI SECVNDI Membrum ij.

In quo natura Magnetica verē & ad amussim anatomizatur, rationef- que actionum Symphoniz & Antipathiz enucleantur.

CAPVT. I.

Author proæmium ad istum suum discursum Magneticum in hoc capite facit, & tum postea ad Chaos opinionem de attractiva corporum magneticorum ori- gine & virtute procedit.

Vobis in membro hujus libri præce- dēte Sympathiz & Antipathiz prin- cipia enucleatē explicui: sed, quoniam non omnibus datum est virtute Theoriz seu speculationis sola in Theaurum seu sacra- rium Dei abstrusum penetrare, quodd in creaturæ profundo centro continetur; me- lioris vetrum instructionis & informatio- nis gratia, descendam parumper, & secre- tum hoc subjectum, quod præ manibus ha- beo, vulgaribus & ocularibus quibusdam demonstrationibus vobis explanabo: ut ergo magis Methodicē procedere possim, in isto hujus libri membro fundamentum tantummodò præcipuum exponam, super quod conclusiones nonnullas experimenta- les ædificabo, quibus incredulos, qui huc usque ratione eorum ignorantiz rebelles & obstinati in sua infidelitate erronea extite- runt, ad certiore & securiore fidei por- tum dirigere atque introducere possim. Et quoniam Sympathiz gesta, atque etiam illa Antipathiz in omni re efficiantur vir- tute & potestate Magnetiva (cujus est tam odibili & irascibili expulsiōne resistere)

quā sibi attractionē concupiscibili allice- re (uti infra dicetur) necessarium & conve- niens existimo, ut cum diligentia, idque oculis Argoicis inquiramus, & intuitu no- stri intellectus etiam lynceo in obscurum lapidis Magnetici mysterium introspectia- mus, quo securius cum judicio & certiori ingressione nostra in demonstrationem tam arcanæ contemplationis, practicā fa- ciamus: Nam cū secreta operatio tam unguenti armarij, quod ignorantes mun- dani tanto odio & vituperatione sunt pro- secuti, quā Mummiz tam corporalis, quā spiritualis ex hominibus & bestijs extractionis ratio, atque etiam vitalis, in- firmæ atque insalubris animalis naturæ in aliquam vegetabilem vel alterius animalis sani naturā transplantatio, cum modo suc- ceptionis, virtutis & roboris unius anima- lis & ejusdem in aliud infusionis: Secreta Spiritus plantæ alicujus cum illo hominis aut alterius animalis alligatio: ita, ut quic- quid uni evenit, nimirum aut humidum aut siccum aut calidum aut frigidum, de illo etiam participabit & alter: Cū, inquam, istiusmodi

istiusmodi operationes dicantur Magneticæ, quatenus virtutes actuosas Magnetis imitantur; summa ope ac conamine nitur, ut viam in omnium mysteriorum istorum anatomizatione atque revelatione aperiam, videlicet Spiritualis Theauri Magnetis dissectione faciam, ut hac ratione in formalis interioris aut centralis & essentialis actionis seu virtutis fontem atque fundamenta tam ipsius irascibilis, quam concupiscibilis passionis introspeciam: Nā si subtili rationis nostræ intuitu meatus invisibiles & antra arcana ejusdem invenire, actum postea punctum seu essentiam eorum essentiarum centalem observare ac denique internum cujuslibet actionis causam detegere queamus, facillimum erat cætera superare, cum, quæ externo effectu apparent, similia debent necessarîo esse homogenea, hoc est, unius ejusdemque conditionis respectu naturarum suarum interiorum, uti infra latius explicabitur: Sed proh dolor! cur præsumo ego, qui sum Apostolorum minimus, aut saltem ex mille minimis viam sive iter tam periculosum ad insulam illam incognitam, in qua abstrusa magnetis natura in medio scopulorum inaccessibilem & periculo plenam inhabitat, cum tot Philosophi sapientes super incerta & tempestuosa maria opinionum navi gaverint & erraverint, ac tandem domum revertentes nova de istius rei mysterio tantummodò illa, nimirum de Magnetis existentia & essentia virtutum activarum, quæ ab alijs sunt prædicta, retulerunt atque ita de proprijs nihil omnino habent, præterquam quòd vel externa operatione vel ab aliorum relatione intellexerunt. Deus bone! Quot sunt in isto mundo puppes stultorum plenæ, qui, postquam in eorum studijs & scientijs operam per multos annos, maria imaginationis vanæ ac vix probabilis sulcantes navarunt & in senectate sua ad portum pueritiæ sunt reversi; habentes sua ingenia & intellectum pauperibus fragmentis sive mercantia, de ipse dixit, sive opinionibus aliorum onustum: Sed de centrali istius arcani scientia, nihil habent de proprio, quod dicant. Ita, ut nos Christiani, post peregrinationem vitæ & studiorum nostrorum in hoc studiorum nostrorum in hoc mundo, existimemus tandem esse sufficiens asseverare, quòd Aristoteles, Plato, Galenus, Hippocrates vel saltem iste vel ille hoc dixerit, & per consequens, quòd sit ita certum & infallibile. Cùm è regione percipimus, scripturas Philosophiam veriorē & certiorē nos docere, quæ illi Ethnicorum est oppositissima. Istiusmodi ergo studentes mundani optimè huiusce verbis ab Apostolo indignantur, quippe, quos narrat esse semper dicentes, sed ad scientiam veritatis nunquam pervenientes: Nā, quomodo obsecro est possibile, ut cæci possint cæcos directè ducere? Alij diu na-

vem suam huc atque illic gubernantes atque ad sedem habitationis virtutum istius lapidis dirigentes, ad insulam ejus petrosæ limites vix ac ne vix quidem attigerunt, & tamen non sine admirandis historijs seu relationibus ex tali itinere collectis redeunt: Ac in fine inventiones eorum novæ repertæ sunt aded superficiales, ac effectus scrutationis sive inquisitionis eorum frivoli: & tandem totum non nisi conjecturale est probatum. Alij tam longè in eorum inquisitione per stellæ polaris allecramētā fuerunt ducti, ut mari glaciali firmiter cum sua puppe in hæserint, nec ulterius progredi potuerint, sed in glaciæ resolutione reversi sunt admirandis imaginationibus de montibus Magneticis & castellis ferreis, etiam per octo supra lunam gradus usque ad sphaeram octavam referti: Imò verò & sunt alij, qui super stellarum illum locū volant. Quibus concipere licet, quomodò Philosophorum quilibet secundum Phantasie suæ Chimereæ leges varia non in aëre, sed etiam supra stellas ipsas ad animam magneticam inveniendam imaginetur phantasmata: Sunt nonnulli, qui in ejusdem investigatione à terræ continente non recedunt, sed ipsa inter stellas cœli numerari existimant, quæ solem pro fixo suo centro habent, ut pote, circa quem perpetuò observantur periphericæ: Ita, ut ipsam terram habere formam stellarem à forma illa Peripatetica longè discrepantem effingant. Denique quilibet istorum habet suam opinionem ab altero differentem. Ut autem intelligatis, hoc totum esse verum, vobis aliquid novorum ad inquisitionem istiusmodi Magneticam pertinentium, post longam in mari fluctuoso seriôsæ contemplationis eorum viam, paucis recitabo. Inter eos aliqui in tali conamine magis alte sapiunt & cœlos videntur pro testibus ad suam assertionem confirmandam invocare; aliqui vela dant usque ad montes Hyperboreos; alij ad Insulas alias Septentrionales ad fundamentum tanti miraculi detegendum tendunt. Alij spiritus suæ inquisitionis in terræ viscera immergentes, inveniunt, eam esse universam formam stellarem ejusdem. Quidam volunt, more atomicæ emissionis ex corpore lapidis & rei attractabilis virtutem talem fieri. Sed inter omnes alios ratione præditos, qui in puppi stultorum navigarunt, vix annuere audeo unum, quippe, qui videtur alteri Grillo esse simillimus, quatenus opinatus est, virtutem Magneticam esse Cacomagicam sive actum Diaboli. Iamque ex illorum, qui spiritu suo ad mysterium istud inveniendum viam fecerunt in cœlum, unus vult, quòd ratio directionis Magnetis ex cauda constellationis uris sit colligenda, affirmando, quòd istius stella in uris prævalet & dominium possidet super istum lapidem & ab eo transfertur ad ferrum. Hæc est Martilij Ficini opinio.

SECTIONIS SECVNDÆ LIB. II. Membr. II.

nio. At ego respondeo, rem ita se habere haud posse, quoniam testatur experientia, ferrum ex seipso suis proprijs frui polis æque ac magnetem, & quod vult, debita adaptatione perquirere & suo naturali instinctu se ipsum convertere & dirigere in propriam polorum suorum stationem: In hanc etiam Marfilij ficini opinionem cadit Petrus Peregrinus, qui sequendo regulas fratris Baconis, inquisivit directionem Magneticam ex polis cœli. Etiam Cardanus vult, quod causa immediata variationis virtutum hujus lapidis ex stella in cauda Ursæ existente exurgat. Lucas Gauricus etiam ipse videtur hac in re astipulari, sed ipse simul addit huic negotio virtutem Saturni & Martis, atque etiam dicit præcipuam in Zodiaco constellationem ad hoc conferentem, & cujus influentijs lapis iste subijcitur, esse virginem. Albertus Magnus concludit, ipsum Magnetem atque etiam ipsum ferrum dirigi ad stellam Polarem, dicitque ipsa haud aliter eam sequi, quam Herba Heliotropium solem. Bessardus fecit suam de hoc lapide sententiam ab alijs discrepare, quippe existimans, polum Zodiaci esse virtutis Magneticæ fontem. Iterum collegium Conimbricense causam istius rei à parte aliqua cœli non longè à Polo distante. At verò Martinus Cortesius putat, attractivam istam virtutem à loco ultra polos seu cœlos mobiles descendere: Ex alia parte, Gaudentius Merula asseverare videtur Magnetem ferrum ad se trahere ea intentione, ut illud dirigat ad polum Borealem, quoniam ipse est superior, ad ferrum, ordo, cum constellatione ursæ. Fateor ergo, radios qui dilatantur ad fratres suos captivos redimendos & libertatem ijs reddendam, eosque ad patriam suam dirigendos esse paratissimos & fraterna pietate inclinatos. Sed non possum ego intelligere dicta Merula in hoc sensu. Alij putant cœlos in genere esse virtutis istius lapidis originem: Nam Paracelsus ait, esse stellas, quæ existentes plenæ potestatis Magneticæ, ferrum ad se attrahant &c. Atque ista opinio videretur probabilis, quoniam ferrum movet ad suos polos, etiam absente Magnete (ut dictum est) Fernelius videtur hæsitare, cum modò fateatur, causam istius actionis esse abditam, & modò, nempe alibi, facit cœlos istius actionis causas. Scaliger propinquius ad punctum veritatis accedens huic actioni seu virtuti assignat causam quandam cœlestem ei pensus ignotam, asseverando, quod Magnes terrestris non sit derivatus à globis seu montibus stellatis, sed ab essentiali potentia seu essentia illa, quæ erat ipsorum fabricatrix, qui gubernat in ea cœli portione, quæ pender in puncto septentrionali. Atque huic opinioni adhæ-

rere videtur Plato, ut pote, qui agnoscere videtur, essentiam Magneticam esse potestatem divinam. Et profecto bene in hac re loquuntur, sed in sensu tam largo, ut ista eorum assertio bene in se considerata appareat discipulis eorum, quasi ignotum per ignotius: Nam, ita terminis generalibus affirmare possumus, omnia esse à Deo: Sed descendemus jam à cœlesti eorum speculatione, atque ad humilitatem eorum respiciemus, qui magis cauti videntes, & ad proverbium illud vetus Noli altum sapere attendentes, magis pronè intuentur, quoniam ad terram solummodo & ipsius effectus respiciunt: Atque istius seriei sunt Fracastorius, qui rationem & causam originalem virtutis Magneticæ attractivæ inquirens, imaginatur, montes Hyperboreos, qui scopulis istius lapidis abundat, ferrea istiusmodi subjecta ad se attrahere. Et hoc istius figmentum videtur quibusdam doctis adeò plausibile & rationi congruum, ut illud tam in eorum scriptis Astronomicis, quam tabulis Geographicis, & mundi descriptionibus & cartis marinis sequantur. Quod quidem nihilominus si esset verum, faciliiori attractu naves in mari Boreali transcentes ad se allicerent. Olaus Magnus, & nonnulli alij, qui ejus sustinent traditionem, volunt vim hujusmodi attractivam provenire ab insulis nonnullis septentrionalibus, quæ tali subjecto magnetico abundant. Sed has eorum Phantasias vento inani committendo ad aliorum procedo hac in re sententias, Lucretius Carus, quidam sectæ Epicureicæ Poëta, videtur somnare, ferri attractionem procedere ab atomorum ex subjecto effusione: Nam, quemadmodum (inquit ille) juxta Epicureorum opinionem, atomi subtiles ex re qualibet emanant, ita pariter atomi, quasi semina Magnetica à ferro per quandam coitionem ipsius cum Magnete in locum sive spatium interpositum, quod est inter eos, emittuntur, & per unionem aut complicationem corporis utriusque, ferrum attrahitur &c. Huic etiam sententiæ Aphrodiseus, Iohannes Costeus, Plutarchus atque etiam Thomas Aquinas inclinare animadvertuntur: Cum in rei veritate deberent scire, quod nulla attractio sit facta per emissionem à centro ad circumferentiam, hoc est, per dilatationem & dissipationem; sed è regione per attractionem & introductionem à circumferentia ad centrum, quemadmodum in syringa videmus, cujus attractione aqua in ejus concavitatem allicitur per ejus linguæ emissionem, à manu movente aqua emittitur, quasi à centro &c. Quare sequitur, emissionem radiorum seu seminum atomicorum ferro non posse esse causam unionis sive motionis ipsius ad lapidem: Sed debet necessario esse magnes, qui facultatem habet sibi attrahendi radios seu spiritus ex ferro: Nam apparet evidenter, ferrum non attrahere se ipsum ad lapidem, sed ab ip-

ab ipso è centro attrahitur. Thales atque Anaxagoras credunt, Magnetem habere suam in se vitam; quoniam observatur substantiam sibi similem ad se attrahere, haud aliter, quàm creaturæ viventes faciunt. Lucretius & Orpheus existimant, sympathiam illam esse inter Magnetem & ferrum, quæ apparet inter marem & feminam, atque in ista eorum opinione haud plurimum videntur aberrare. Averroës, Scaliger, & Cardinalis Cusanus putant ferrom movere ad magnetem, tantum ad suam originalem matricem. Galenus est opinatus, magnetem propria sua forma substantiali ad se attrahere. At jam opus est, ut accedam ad opinionem socij sive collegæ mei admodum docti D. Gilberti, & pro profunda ejus in naturam magnetis inquisitione famigerabilis. Ipsi est animus, quod vis Magnetica ista sive attractiva in Magnete procedat ab actionibus formalibus, hoc est, ab originalibus & primarijs virtutibus seu vigoribus: concludit enim, magneticam virtutem derivari à peculiari seu singulari forma, ab illa forma seu causa specifica in corporibus mixtis differente, cujus meminerunt Peripatetici: Dicitque, esse quandam formam, quæ est propria globorum stellarum & partium eorum homogenearum sive incorruptarum essentia sive entitas, quam ipse vocat primariam, radicalem & astralem formam, videlicet talem, quæ est in sole, Luna & alijs stellis coelestibus: Atque etiam dicit, more simili esse stellam in terra, quæ est illa vera magnetica potentia, quæ vocatur actus seu vigor primus, concluditque istam formam non derivari à toto cælo, affirmatque, influentiâ aut qualitatibus occultis procreari; nec etiam à stella aliqua particulari: Nam virtutes suas Magneticus habet à terra &c. Hæc erat doctissimi mei quondam colle-

gæ de actu magnetico sententia, cujus labores & industriam in diligenti naturæ Magneticæ investigatione, ut non possum haud parum commendare, ita è diverso ratio mihi non permittit, ut speculativæ ipsius hac in re foundationi seu radici penitus consentiam. Quis enim credere potest, terram; multò magis ipsius particularia posse virtutem aliquam radicalem ex se ipsis habere, cum sit evidens, quod tam terra, quam cælum ex aquis sint prius orta, atque idèd, ut cælum erat ante terram, necessariò sequi debet, formalem terræ virtutem totaliter à cælo descendere, & per consequens terra non habuit talem proprietatem à se ipsa, sed ab illo spiritu, qui eam creavit, ut infra clarius explicabitur: Inter Philosophos Ethnicos Plato, & ex Christianis Scaliger & Fernelius credunt, causam illius attractionis esse divinam & de desuper, sed quomodò, aut qua ratione descendat, ne exprimunt quidem: Atque idèd, tametsi in generalitate nihil nisi veritatem sint locuti, tamen in verbis taliter expansis nihil in specie videntur exprimere. Concludam jam cum ultima opinione, quæ est omnium maximè inanitas & ridiculosa: Franciscus Rucus videtur dubitare de magnetis virtute: Non enim hæsit existimare, omnes istiusmodi effectus ut pote ultra captum ipsius esse cacomagicos, hoc est, ex impostura & subtili delusione Cacadæmonis sive Diaboli derivatos. Et tamen vir iste est magis tolerabilis, quàm istiusmodi homines scrupulosi, qui audacter asseverare haud erubescunt, actum illum admirabilem in unguento armario esse absolutè Diabolicum & cacomagicum: Nam vir iste non loquitur, ut ipsi determinatè, & sine uliori dubitationis alea, ut ipsi, sed dubitative solummodò.

CAPVT. II.

In hoc capite opinio authoris de originali & immediata operatione & virtute primum more Astrologico, & deinde ratione ex Philosophia sacra deprompta declaratur.

Certus sum vos recordari, quod in præcedentis mei discursus filo inprimis declaraverim, ipsum Deum in genere operari omnia in omnibus: Ac tum postea modum explicui, quo illa ipsa unitas in divina essentia sit multiplex in proprietate, secundum multipliciter voluntatis ipsius sacre. Atque in eo probatur, ipsam esse in proprietate multiplicem, quoniam effectus actionis cujuslibet particularis, qui non sine voluntate ejus in actum reducuntur, sunt in finiti in varietate. Atque ob istam rationem vobis indicavi, quod

uni eidemque essentia sacre decem diversæ in scripturis assignantur denominationes, ac attributa totidem ijs appertinentia; quorum alia emittunt emanationes vivificas, quibus aquæ sublimatione seu rarefactione erant expansæ, & in cælos lympidos & perspicuos formatæ: Atque istiusmodi influentiæ sunt illæ, quæ virtute Dei Iah per attributum Hochima impluntur, atque etiam, quæ ab Eloah per portam Tiphereth, pulchritudinem & claritatem importantem in globum solis descendunt: Quarum est spiritum mundi

dilatatione & rarefactione clarificare, atque de tenebris emundare: & istiusmodi influentiae officium est procedere in evocando spiritus à centro ad circumferentiam. Ac è contrario sunt quædam alia Dei attributa, quæ radios attractionis & contractionis emittunt, cuiusmodi sunt Binah, seu prudentia, quæ effundit influentias suas in sphaeram Saturni: Mediantibus ergo istis, spiritus Dei in sua prudentia ligavit & suspendit cælos, quasi annulos catenæ auræ ad invicem, & sustinuit Elementi, Catholici orbes in suis destinatis locis, & contraxit grossiorem aquarum portionem à circumferentia centrum versus, atque eam more grosso & tenebroso ibidem confirmavit & fixit: Ita, ut proprietatis attractivæ, contractivæ & retentivæ fons sit Binah, cuius præsidens est nomen Dei Elohim, quod propter rationes vobis in superioribus relatas, est proprietatis septentrionalis caput, ac per consequens frigoris, siccitatis, opacitatis, congelationis, incrasationis & requietis, quæ in centro versatur, ut pote, quod est terminus ad quem motus à circumferentia sit, quas omnes proprietates à sphaera Saturni præcipue recipiunt. Et propter istam rationem virtus centralis, quæ est in visceribus terræ, attrahit & allicit ad punctum istud naturaliter omniagavia, quæ, quando ad centrum terræ usque pertingunt, ulterius penetrare nequeunt: Nam est ad centram istam metam, quod attributum Binah à nomine Dei Elohim animatum collimat, & divinitas illa, quæ terræ centrum inhabitat, est sacra illa essentia, quæ sub nomine & proprietate Elohim existit receptaculum immediatum, cuius emanationis est ordo Angelicus Thronorum, cuius est (testibus Rabbini Cabalisticis) spectare ad terram & aquas grossas atque compactas, & arca huiusmodi effluxiorum Thesauraria in cælo stellato est globus Saturni, cuius ob istam rationem proprietas est frigida & sicca, contractiva, astrictiva & retentiva: Quippe cuius radij in effectu est contrahere ad centrum. Atque ista influentia est præcipua in ventis Borealibus dominatrix, qui venti sunt frigidi, sicci, contractivi, congelativi, estque planeta iste, qui administrare solet virtutem stellæ Polari, ab Ægyptijs Al-rucakba dictæ, ut pote, cui assignantur ab Astrologis naturæ Saturni & veneris: Ac propter hanc causam, est principalis adiutrix & assistens in executione non modo effectuum attractivorum Elohim, & per consequens induit naturam Saturni, qui influentijs & effectibus Borealibus Elohim seu Binah abundat, sed etiam participat de natura veneris, quæ est facultatis concupiscibilis domina: Atque ista de causa facit naturalem coitionem,

hoc est, appetit & attrahit ad se seu in centrum Saturninum suum simile, voluptuoso quodam desiderio & delectatione: Haud aliter, quam foemina appetit virum, seu materia foemina formæ masculinæ avidè inhiat. Hæc ergo est ratio, quod terra ad se attrahit effigies illas formales, quæ de cælo descendunt, quas tanquam spermata desiderabilia non sine magna voluptate abscondit in sua matrice seu visceribus. Nam cælum à veris Cabalisticis & Philosophis dicitur masculus, ad terram, quam pro cæli foemina habent. Quare non possum non consentire cum Lucæ Gaurici opinione, quæ est, quod stella in cauda ursæ majoris sit præles & Dominus ac vivificator Magnetis: Atque etiam, quod Saturnus sit Planeta, qui ei in hoc negotio adiungitur: Ac denique quod habeat præcipuam relationem ad constellationem Virginis in Zodiaco, quippe, quod signum eandem habet cum stella Polari longitudinem: Atque etiam, quoniam ipsa est pariter cum stella illa naturæ terrestris, stipticæ, attractivæ & retentivæ, atque etiam de conditione Saturni & veneris: Omnes hæc, inquam, rationes fortissimæ fuerunt motrices, quod hæc sint præcipue cœlestes in dispositione Boreali in mundo inferiori agentes, & per consequens in attractivo Borealis terræ & Terrellæ poli motu & cuiuslibet particularis ejusdem. Attamen hoc ego addo, quod, cùm influentia à Binah emittitur per Thronos, necesse habemus credere, prius per cælum octavum transire, atque ibi vasa nonnulla eligere magis apta ad portionem Thesauri sui recondendam: Cuiusmodi in Zodiaco sunt Virgo, Capricornus, Taurus, uti ab eorum effectibus comprobatur est ab Astrologis: Unde signa dicuntur terrestria, quippe conditione frigida sicca, stiptica, attractiva, coagulantia & incrasantia: Verùm extra Zodiaci margines elegit pro summo sacrario influentiarum suarum in hoc cælo constellationem ursæ majoris, cuius maxima virtus & potestas est stella illa eminens in ejus cauda, quæ ided pollet & excellit omnes alias constellationes in effectuum & mandatorum frigidorum, contrahentium & congelantium proprietatis Elohim executione, quoniam à calore & præsentia solari est remotior, & per consequens in facultate & vigore suo naturali efficacior & robustior. Hinc ergo est, ut ventus Borealis influentijs istius stellæ animatus, mundum Borealem frigore, gelu, glacie, nivibus & grandine afficiat: Quod autem facit tale, est magis tale: At stella ista suo influxu & ispiraculo contrahit, congelat, coagulat, inspissat, retinet

tinet & ligat; Quid ni ergo pariter non agat cum corpore terreno suis influentijs subiecto? At ceteræ constellationes hoc idem præstare nequeunt, quia earum qualitas propinquiori solis præsentia moderatur, atque etiam contractiva earum virtus à planetarum & signorum humidorum intuitu relaxatur. Et tamen consensus Saturni cum ista stella in eo evidenter declaratur; Quia dum ipse in cælo Dominium habet, existente ipso in Capricorno, vel virgine, stella ista polaris suos effectus gelidos potenter (idque præcipue Hyemali tempore) declarabit: Nam rebellior erit glacies, frigidior reddetur aer, & cum mundanis, arboribus nempe & animalibus inclementer aget. Vnde evidens est, Saturnum commercium quàm propinquum cum stella ista habere. Procedo igitur de desuper ad terræ centrum in hunc modum, stella Polaris emittit in partibus Polaribus vehementer suas influentias, ac præcipue corporibus ei subiectis, & Saturnus atque triplicitas Zodiaci terrea, communiter in inferiora influentias effundit suas cum stella polari convenientes; sed cum majori moderatione respectu propinquitatis aliorum planetarum eorum virtutibus oppugnantium, quas omnes à Binah seu Elohim radicaliter acceperunt. Hæ omnes stellæ intermedie huic extremæ nimirum polari in facultatis suæ Borealis & attractivæ executione assistunt, eamque ad illud opus peragendum fortificant: Nam assistentiâ eorum, venti Boreales redduntur robustiores & magis violenti, quibus spiritus mundi vehementius contrahitur in nives, glacies, pruinas &c. Rerum calores à circumferentia ad centrum alliciuntur & res antea vivæ, jam quasi mortuæ sunt. Quibus addiscere possumus terram non fuisse prius nisi aquam tenuem, quæ tam postea spiritu Elohim in substantiam densam & terream per contractionem & coagulationem convertebatur. Vnde fit, ut tam diu, quàm sit terra, sit habitura in se dispositionem spiritus Elohim, mediante quo in terream effigiem per viam congelationis erat facta: Nam virtute Elohim Ruach terra arida apparebat extra aquas tam bene, quàm cælum, ut testantur Moyses & D. Petrus: Imò verò mediante spiritu ipsius, omne cælum & qualibet sphaera elementalis ad invicem vinctulis quasi firmis colligantur: Ita, ut quemadmodum proprietate nominis Iah (benignitatem Ehieh quasi omnium rerum patrem significantis) per attributum Hochma descendente, aquæ generales sive spiritus mundanus erat illuminatus atque animatus: Ita etiam illæ aquæ sic animate, erant in regiones seu sphaeras distinctas divisæ & ad invicem more pacifico ligatæ per virtutem Binah seu emanationem vel proprietatem retentivam E-

lohim: Vnde David: Verbo Domini firmati sunt cæli & spiritu ab ore ejus omnis virtus. Propter hunc respectum in omni separativo opere creationis & informationis, non modò simplicium cælorum & Elementorum, verum etiam creaturarum ex ambobus compositarum, nomen Elohim erat semper à Moyse pronuntiatum, nimirum, quando tenebræ essent absorptæ & contractione separatæ ab aquis lympidis: cum grossæ & inferiores aquæ essent distractæ contractione à superioribus, cum tenuiores cæli per inspissationem distinguerentur à spissioribus Elementis, quando terra arida esset per frigoris coagulationem in centrum totius fabricæ contracta, quando densior ætheris portio in globum seu corpus stellæ coagulabatur, cum elementa essent in corpus compositum coagulatione compacta: Totum, inquam, hoc erat opus divini Elohim, qui, ut sacraria condensatione conderet, ad aliorum attributorum Dei influentias seu Thesaurus recondendos, ita quidem orbem Saturni erraticum

STELLA POLARIS.

Virgo Zodiaci

atque illas fixas Aluekabæ & virginis & aliorum fixorum syderum ordinavit ad suos proprios Thesaurus reservandos: Et quoniam constellatio Virginis est ita disposita in Zodiaco, ut omnis ipsius virtus quasi à pyramidis basi in stellam Polarem quasi ejus conum contrahatur, Idèd apparet, vim virginis multum conferre ad gelidos & contractivos stellæ polaris effectus producendos. Atque hæ duæ fixæ constellationes à Deo constituentur principales, ad Saturno in suis negotijs interveniendum ministri, qui simul atque strictum cum venere commercium habent: Vnde tanto desiderio concupiscibili in attractivis suis facultatibus sunt præditæ, uti in Magnete & ferro videre licet. Atque hinc est, quòd Astrologi hisce duabus unam eandemque naturam mixtam, nimirum Saturni & veneris assignarunt: Quoniam experientiâ perceperunt, ipsas eundem in proprietate actum præstare: Verum illa polaris, est Virgine longè in sua activitate efficacior, majusque in inferiora dominium habet & præcipue in eas creaturas, quæ ejus dominio, ab origine, Deo sic volente, sunt subditi, cujusmodi præcipue sunt Magnes & ferrum. Quare, ut sit certum (juxta Philosophorum

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

& Cabalistarum sententiam) superiora regere inferiora, adeo, ut sicut sit inferius, sic prius factum erat superius: Ita quidem necessario sequitur, quod polus Borealis in aëre seu sublunari elemento assignetur septentrioni, consequenter operetur per ventum Borealem, & in aqua effectus ipsius character est mare glaciale, & in terra expressè explicatur & manifestatur per punctum Borealem Magnetis seu Terrellæ, quæ omnia per contractivas, retentivas, frigiditas & siccitas istiusmodi constillationum naturas animantur & ad effectus tales producendos exagitantur: Quemadmodum iterum hæc habent illam potestatem, quam in aërem, in aquas, & in terram exercent, à Thronis Angelicis, qui radicaliter eam à fonte Elohim Raach per attributum Binah, qui solet coagulare & inspissare mediante contractione & centrali attractione effectuum rarefactorum à rarefacta, & transparente, rara & lucida forma in spissam, opacam & ponderosam existentiam: Quemadmodum in pruina, nive, glacie & grandine, operante actu septentrionali seu proprietate verbi Elohim manifestatur. Vnde Psalmista regius: Emittit nives sicut lanam & pruinas sicut cineres dispergit, desinit gelu tanquam frusta, coram frigore & eius quis consistet? Liquefit igitur, esse contractivum & coagulantem Iehovæ actum in proprietate sui nominis Elohim, qui immediate res istas, mediantibus organis suis Borealibus, primum Angelicis, deinde stellaribus per angelica, utpote Angelicis animatis, ac denique ventosis & Elementalibus, qui animantur ab influentijs stellaribus, & angelis inferioribus ducuntur; adeo, ut essentia omnium centraliter agens, non sit nisi unica in Deo Iehova, & ab eo, qui est in essentia unicus & exprimitur solummodo per essentiale nomen Iehovæ, at respectu varietatis proprietatum in plerimos distribuitur ramos, juxta voluntatem variam unius essentiae divinae: Atque quilibet ramus illuminans se ipsum in plurimos furculos formales sive radios varios dividit, atque hi in infinitas actiones non differentes à capitalis sive radicalis emanationis proprietate: Exempli gratia: Influentia ab Elohim descendens in sphaeram Saturni cadit, sub cuius dominio sunt infinitæ creaturæ: Nimirum illæ, quæ à prima earum creatione subijciuntur ipsius influentijs, quemadmodum sunt res omnes, quæ terrestri imbuuntur conditione, videlicet frigida, sicca, stiptica, attractiva, retentiva &c. Sed istam Cabalisticam & Astrologicam probationis semitam relinquendo, descendam jam ad talia testimonia, quæ sacra Philosophia mihi concessit.

In præcedentibus retuli, æternam unitatem, in essentia sempiternæ una se ipsam per proprietatem in Trinitatem dividendam sive transformantem idealiter effor-

masse seu descripsisse mundum Archetypum seu internum, secundum cuius exemplar tum postea mundum typicum sive externum explicite delineavit atque fabricavit: Vnde necesse est sequatur, quod, si mundus typicus sive naturalis esset ad imaginem Idecæ mundi interni sive mentalis, tunc quæ partes & proprietates in hoc mundo capacitati nostræ manifestantur, fuerunt etiam eadem in Archetypo: Nam, quod facit tale, est magis tale. Non erat domus aliqua, quam præterit Architektor fabricare, quæ non erat prius idealiter in animo conditoris delineata, ac tum postea super chartam depicta, ac demum realiter ex lapidibus seu lateribus & ligno ædificata. Ita etiam fateretur David, se habuisse templum, quod tum postea Salomon construxit, idealiter digito Dei depictum: Iam verò cum Deus in secreto suo consilio in hunc modum delineasset & ordinasset mundum Idealem in se ipso, ut istum mundum spiritualem explicite & realiter sensui humano compararet, emisit se ipsum ex se ipso, nullâ interim divisione essentiae ipsius factâ in forma æternæ emanationis, (quæ dicta erat ipsius imago & sapientia) qua mediante mundus iste generalis cum qualibet ipsius particula ad effigiem, seu exemplar ideale, quod erat in ipso, est fabricatus: quod cum ita sit, & cum divina essentia non possit ullo respectu in partes dividi, utcumque in proprietate videtur variare, sequitur, quod quilibet radius particularis, qui varieformiter à Catholica ista emanatione ad rerum variarum creationem emittitur, sit unica, indivisibilis cum emanatione radicali essentiae. Atque hinc dicitur ab Apostolo & Salomone, implere omnia, & esse omnia in omnibus & existere incorruptibiliter in omni re, & implere orbem terrarum. Progredior itaque hoc modo: Si mundus creatus habeat suam effigiem & sua membra ac omnes particulares suas proprietates à formali & vivificante mundo, qui erat idealiter delineatus seu descriptus in ista divina & omnia informante & creante emanatione seu spiritu sapientiae; tunc consequenter omnia membra, proprietates & naturas istius mundi esse graphice & admirabiliter descriptas in mundo supernaturali, eo nihilominus manente uno & eadem in essentia: Atque idem, ut in eo Catholica imago mundi æterni continetur, ita quilibet radius sive irradiatio, quæ exit indivisibiliter ab eo, continet in se figuram huius mundi. Atque ob istam causam Philosophi sapientes dixerunt, quamlibet creaturam proportionem quandam mundi majoris possidere, per quam facta est in se parvulus mundus, quemadmodum infra clarius ab exemplo Magnetis demonstrabitur. Atque iterum homo dicitur omnis creatura, quatenus participat de omnibus, ita ut anima ejus traditur esse ad imaginem sapientiae facta, omnium.

Alkindus cap.
de radijs.

omniumque in se gerere similitudinem ac ideo alibi vocatur omnium similitudo. Atque ratio est, quoniam mens in homine non est nisi una unitas, atque hinc alibi definitur esse quædam divina atque individua substantia. Alkindus more Astrologico sic discurret: Si alicui datum esse totam conditionem cœlestis harmoniæ comprehendere, mundum elementorum cum singulis suis contentis in quocunque loco & quocunque tempore plene cognosceret, tanquam causatum per causas: Si etiam aliquam rem hujus mundi in tota sua conditione cognosceret, cœlestis harmoniæ conditio ipsum non lateret, sed etiam causam tanquam per effectum suum comprehenderet: Omnis enim res, quantumcunque modica in mundo elementorum agens, totius cœlestis Harmoniæ est effectus: Hæc ille. Quibus verbis vir iste profundè in mysterijs naturæ versatus videtur asserere, quod, ut est ab unitate in multitudinem descensus, ita quidem illa multitudo explicata est complicitè in unitate radicali, ut etiam unitas ista omnem multitudinem implet. Hac ratione unitas seu 1. est in 2. & 2. in 3. & 3. in 4. & 4. in 5. &c. & tamen illa unitas, quæ est principium, est etiam & finis & medium & omne in omni cujuslibet numeri. Ad hunc modum lux informat Angelicam creaturam, Angelica stellarem & stellaris Elementalem, & Elementalē compositam: At semper non est nisi unica & indivisibilis lux, quæ centraliter agit & operatur in his omnibus: Quare aperiatur creatura composita & inspiciantur Elementa, dividantur ea à puro, & inveniuntur naturam stellarem sive quintam essentiam: Ac si ista substantia stellaris aperiatur, concipiemus subtilem illam alteritatem naturæ Angelicæ, in qua consistit divinus actus aut radius immediatus à Deo. In hoc ergo opere concurrunt separatio prioris aspectus sensibilis à posteriori intuitu intellectuali: Ita, ut observare queatis, quomodo omnia sint in re qualibet, & res qualibet in re omni. Atque hinc Hermes Mysticè non secundum sensum communem loquendo, ait: Qui fornacena cum vase nostro construit, novum mundum conflat. Sed quid pluribus opus est verbis, cum hoc totum demonstratione oculari verum reperiamus: Scimus enim Magnetem non esse, nisi terræ generalis portiunculam, & tamen in se comprehendit omnes cœli & telluris circulos cum utrisque polis eorum; imo verò & illam ipsissimam naturam in omni respectu inter ambos polos & circulos, quos terra generalis habet, unde à quibusdam Terella, quasi minima terra dictatur: atque ita etiam tota terra potest nuncupari parvus mundus, quatenus in se habet duos polos, circulos, atque etiam astrales & elementares naturas magni mundi non aliter, quam magnus mundus in his omnibus respectibus repræ-

sentat Archetypum, qui delineatur intellectualiter, in omnia operante spiritu sapientiæ seu sacra emanatione: Imò certè, ut nos adhuc profundius in nostra diminutiva inquisitione immergamus, si portio ex virga ferrea, quæ naturaliter respicit septentrionem & Meridiem rumpatur, illa parvula portio habebit pariter respectum ad septentrionem & Meridiem cum suo integro, & per consequens, ejus circulos non aliter, quam ejus totum possidebit: & nihilominus ipsa virga observabit Septentrionem & Meridiem, ut antea. Hoc idem invenietur in Magnete, uti inferius declarabitur.

Sed, ut propinquius adhuc ad istius Mysterij explicationem accedatis, intelligendum est, æternam istam irradiationem esse essentialē & spiritualem radicem, ex qua mundus magnus in genere, ac tum postea omnis res particularis in eo fuit in suo genere formata ac figurata; primum, secundum generales decem emanationes divinas & eorum proprietates, quas Philosophi Ethnici quodammodo referre videntur ad decem sua prædicamenta: Deinde secundum species suas subalternas multorum graduum, & ordinum dignitatis, quæ omnia tum postea erant factæ manifestæ, per infinita individua, quæ juxta diversos illos multiplicis voluntatis Dei radios, quos ista æterna & radicalis emanatio ipsæ effundebat, ex suis generibus producebant; qui omnes radij particulares, sive majores sive minores, cum non essent separati in essentia ab universali emanatione seu spiritu sapientiæ, qui omnia fecit & qui est radix eorum, sunt virtus lapidis illius Angularis spiritualis, super quem omnis creatura tam generalis, quam particularis formaliter ac essentialiter consistit & superædificatur. Atque iste lapis Angularis est illa maximè interna & centralis essentia in omni re, quæ, ut vitam ei impertit, ita quidem est omne in omni illius rei, quam in actuat & vivere facit: Atque ideo anima, cujus centrum est iste lapis Angularis, dicitur esse in toto & in qualibet parte. Sed desinam jam loqui de activitate istius essentia in alijs creaturis, ut solummodò in subiecto nostro, quod est terra & progenies ipsius, inter quas Magnes Fœmininus & ferrum masculinum præcipuè numeramus. Philosophia vera & sacra nos docet, quod globus seu massa ponderosa telluris ab isto lapide angulari sustineatur, & per consequens in se habet multiformes suas virtutes ab ipso. Vbinam eras (ait Iehova) quando fundebam terram? Quis disposuit mensuras ejus, aut quis extendit super eam lineam? Super quo bases ejus sunt defixæ? Aut quis jecit lapidem ejus Angularē? Ecce hic divina Philosophiæ axiomata ab ipso creatore propositum. Proh Deum! Quam indignæ sunt Peripateticorum de admirabili terræ structura opiniones re-

Job. 38.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

Cdiol. 2.8.

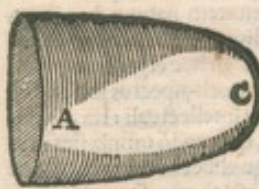
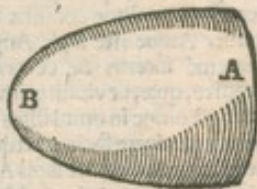
Cdiol. 7.

Cdiol. 7.

Vide lib. I.
cap. 5. Gilberti
de Magnete
pro hoc experi-
mento.

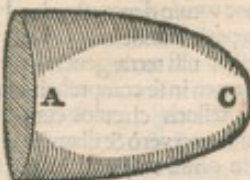
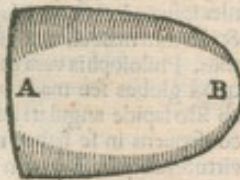
specu rudimentorum & doctrinæ divini
istius oraculi, quæ fundatur super lapidem
Angularem Iesum Christum: Et propter
istam rationem merito nos monet Aposto-
lus, ut caveamus, ne à Philosophia & vana
fallacia decipiamur, quæ est secundum tra-
ditionem hominum & juxta Elementa istius
mundi & non secundum Christum, in
quo habitat plenitudo divinitatis corpora-
liter, qui est caput omnium principalitatem
& potestatem &c. Vbi innuere videtur,
Christum, qui est verbum & æterna & omnia
creans Dei sapientia, esse emanationem il-
lam Catholicam, quæ erat radix in primis
naturæ Angelicæ, quam organum prima-
rium fecit: Ac tum postea omnia inferiora
mediantibus organis suis Angelicis fecit
per communicationem radiorum vitæ cū
ijs, qui non differunt ab ea essentia, nec di-
vidi possunt ab ejus fonte, qui ideò dicitur
implere omnia: Christus (ait Textus) im-
plet omnia; atque alibi: Esse omnia in om-
nibus: & quod portat omnia verbo virtutis
sue: Ipse fundavit terram, & opera ma-
nuum suarum erant cæli &c. Hic ergo
erat, spiritus ille Ruach Elohim, qui in cre-
atione coagulando separavit subtile à spis-
so, fecitque, ut massa urida compareret ex
aquis, eamque in altum vexit, & virtute
sue essentia vivifica super nihilum susti-
nuit. Quare evidens est, istum sapientia
æternæ spiritum fuisse lapidem illum An-
gularem spiritualem, super quem terræ
moles, & quælibet ejusdem particula di-
versa ab initio statuminaretur & in hunc
usque diem fixa & strabilis permaneret:
Quippe, super quem, quasi securissimam
foam foundationem residet: Vnde sat liqui-
dò declaratur, quod, cū spiritus iste im-

pleat orbem terrarum, ipse quamlibet ejus-
dem particulam plus minuse virtute di-
versa & distincta, quasi doniis ab ipso
distributo induit. Quam ob rem, ut nulla
virtus essentialis, quæ ab eo derivatur po-
test ab illo separari, ita quælibet terræ par-
ticula magis vel minus proprietate totius
imbui debet, cū ejus totum movetur su-
per unam lineam sive axin spiritualem: Ut
verba prædicta Iehovæ important, quæ
biformi proprietate secundum naturam
duorum contrariorum principiorum, antea
descriptorum, ab una unitate divina pro-
cedentium differt, nimirum ab ejus Nolu-
tate seu privativa & contractiva natura:
Nam operatur per privativam, contracti-
vam, frigidam & congelantem suam dis-
positionem, quæ magis vel minus augetur
aut diminuitur secundum quod vel pro-
pinquior vel remotior est à polis, videlicet
Boreali & Meridionali; & ab ejus volun-
tate seu positiva, dilatativa & dissolvente
natura, ut pote, qui quasi sol centralis, spi-
ritualis à medio puncto sue axis emittit ra-
dios suos ad circumferentiam: Haud aliter,
ac sol cælestis & æternus ejus agens, qui
idem est cum illo terreno, radios suos ab
Æquinoctio ejaculat, quod est circumfe-
rentia ad medium & centalem punctum
in axe terrestri ad polos ejusdem; sed pro-
pinquius ad polos, quam ad Tropico-
rum cujuslibet hæmisphærij limites non
accedit. Atque hæc est ratio illius Antipa-
thiæ, quæ observatur esse tam in ferro,
quam in magnete: Nam, si in primo ordi-
ne Magnetem exactè in medio seu loco
æquinoctialis inter duos ejus polos, nimi-
rum punctum lineæ æquinoctialis sic divi-
seris.

Ac tum postea partem mediam Hæmis-
phærij Borealis C. A. ad polum australem

B, applicueris in hunc modum.

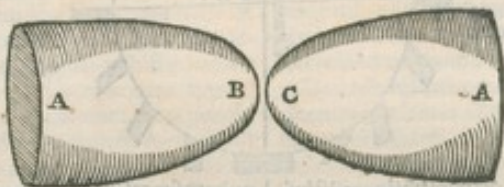

Partes istæ ita conjunctæ à se abhorre-
bunt, & quasi sensu naturali præditæ ab in-
vicem effugient, & à tali conjunctione de-
clinabunt: Quippe, quarum medietatum
in tali positione naturæ sunt admodum ad-
versæ: Quoniam A. est sedes Æquinoctialis
lineæ & per consequens proprietatis rare-

factivæ & dilatantis, & alterius Hæmis-
phærij B. est locus Poli, qui est sedes natu-
ralis contractionis & attractionis: Quo-
rum locorum ille, est sedes naturalis calo-
ris, & hic frigoris: Vnde ille dilatatione
sui solis rarefaciendo expellit à centro ad
circumferentiam; hic contractione radio-
rum

rum sui solis inspissando attrahit & contrahit à circumferentia ad centrum, ibique attractum retinet & quiescere facit. E regione sympathia in Magnete & ferro apparet, quando simile tam ordine, quam conditione naturali applicatur suo simili: Nam si offeratur pars Hæmisphærij Mag-

netis unius, ad illam alterius, mirifice videbunt ambo gaudere: Nam subito se mutuo amplectentur: & ad invicem unientur. Porro continuatione axis spiritualis alis, unus polus applicatus ad alium, attrahet ad se hæmisphærium alterius, atque ita ambo poli unionem facient hoc modo.

Vbi Polus Borealis C. naturali amore videtur osculari B. & B. pari letitia & amore recipere C. Quibus quilibet sibi constans speculator discernere potest, rationem sympathiæ & Antipathiæ atque etiam attractionis & dilatationis in qualibet creatura, & quomodo res quælibet naturali quodam instinctu inclinet, ad suum in proprietate & ordine simile; atque è diverso naturaliter declinat & fugit à suo contrario: Cum contrariæ istæ proprietates ab oppositis actibus in una radicali essentia procedant, quemadmodum immediatè experimento magis particulari & familiari explicabo.

Ex instrumento meo experimentali, quod Philosophici istius mei discursus sectionis primæ libro primo descripsi, observare potestis, duos punctos duobus mundi polis correspondentes, videlicet matrati seu vitri caput, quod representat polum Borealem, & aqua in parte ejusdem inferiori, quam ad polum Meridionalem refero: Aer inter hæc duo extrema interpositus spatioso mundi celo seu spiritui sublunari comparo, in cujus medietate videlicet 1. linea æquinoctialis secat vel transit, ut pote, quæ exactum suum situm habet inter duos polos. Invenimus semper, quod, quando aer in summitate seu capite vitri inclusos sit magis frigidus, nempe, cum flatus Boreales in mundum emittuntur, ipse erit magis contractus atque in spissatus, ac consequenter ad motum suæ contractionis exuret ad se vel elevabit in altum aquam inferiorem. Quo quidem concipere fas erit, rationem attractivæ naturæ non modò in ventis Septentrionalibus, verum etiam in Magnete & omnibus alijs rebus quæ per contractionem aeris seu spiritus attrahunt & sugunt ad se; & consequenter, quod habeant illam proprietatem à potestate spiritus divini, qui mediantibus organis suis Angelicis spirat à septentrione. His etiam manifestatur ratio, cur unus polus alliciat ad se & attrahatur ab altero in Magnete, nimirum, propter continuationem axis spiritualis, qui efficitur & constat ab uno lapide Angulari sive essentiali

& centrali spiritu, uti dictum est, tametsi ex duplici conditione opposita disposito, qui etiam secundum multiformem graduum diversitatem operatur: Vnde dixit Salomon, spiritum illum esse simplicem seu unicum, hoc est, respectu divinæ suæ naturæ, & multiplicem, hoc est, quatenus operatur juxta modum multiplicem: Nam, ut operatur circa axis polos, sibi virtute frigoris loci atque siccitatis attrahendo & alligendo, ita juxta Æquinoctium & movendo gradatim à polis ad illud millies in proportionem, plus minuse in dilatatione variatur, ratione multiplicium graduum caloris, quem sol iste centralis aëri impertit: Atque hoc non solummodò in vitro seu instrumento nostro experimentali demonstratur, quatenus in venimus, quod magis sol coelestis cum divino isto agente centrali nobis appropinquat, eò magis aër extraneum, eorum calore dilatatum, dilatari etiam aërem, in collo & capite instrumenti contentum: Cujus dilatatione & rarefactione aqua frigore antea elevata jam præcipitatur, ac si quis diceret, calorem repellere jam frigus hyemis, quæ introivit per imbres & pluvias à meridie in proprium suum hæmisphærium missas. Quare ut natura poli frigidi est attrahere & allicere sibi per condensationem (quod quidem mediante condensatione sive facultate Saturnina perficitur) ita quidem naturæ calidæ æquinoctij cum partibus ei adjacentibus est, suum oppositum expellere per dilatationem, quæ efficitur mediante calore rarefaciente. Atque ista est causa (ut in prædictis est demonstratū) quod lapidis Magnetici æquinoctium sit in inclinatione sua naturali, ut cum polis jungatur, tam ad versum, atque è diverso poli abhorrent ab Æquinoctijs. Etiam hæc est ratio, quod in polo dicti lapidis sit tanta attrahendi & ad se alliciendi potestas, & quod stylum ferri more perpendiculari hoc est ad angulos rectos ad se attrahat: At quod propinquius acus, ferrum seu filum ferreum erit ad locum Æquatoris applicatum, eò obliquior erit ejus coitio seu conjunctio cum lapide: Ita, ut quando applicetur directè super æqui-

sep. 7.

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. II. Memb. II.

æquinoctium lapidis, omni angulari contactu prævabitur; nam pronus & super ventrem quasi jacebit in loco illo: Vti videre licet in sequenti ista demonstratione.

Pro descriptione & explicatione hujus V. Gilberti, 2. cap. 6. de Magnete.

Sed, quoniam demonstrationes istiusmodi videntur vulgaribus nimis intricatae & obscurae: Quippe, qui sunt Solis centralis, quem Philosophi vocant Archæum, naturæ ignari: Ac etiam difficile erit ipsis, quid sit terræ axis, quidve poli concipere: Atque iterum, quia Magnetis usus & speculi instrumenti praxis pluribus est penitus incognita: Procedam ego ad quandam probationis atque hujus rei applicationis speciem, quæ cujuslibet hominum conditionis familiaris est.

Non potest negari, quin homo atque etiam omnes aliæ creaturæ tam vegetabiles, quàm animales sint compositæ ex anima vivente, quæ est earum internū, & corpore, quod est eis externū, hoc idem est de terra etiam judicandū: Quoniam ipsa spiritum internum habet, mediante quo operatur diversè. Atque iterum, ut nullum est animal vel vegetabile, quod sine aëre existere potest, ut pote quo mediante res quælibet existit, & per inspirationem vivit: nā istius mediæ vehiculo influentia cœlestis ipsis introducit: Ita quidem Elementum æreum mediātibz suis influentijs nutrit spiritum internum terræ. Nam aer de de super conducit, influxus cœlestes in corpus terrestre, quod est mineralium atque vegetabilium matrix. Vobis in præcedentibus recitavi, omnia inferiora cum suis operationibus, esse typos & similitudines rerum superiorum, & Deum animare Angelos, & Angelos informare stellas, & daemones seu Intelligentias stellares seu Olympicas influentias suas emittere in ventos, & ventos animare Elementum æris Catholici quadriformiter, hoc est, secundum naturā quatuor ventorum, quæ quidem quadriformis informatio, dat sive assignat nomē quatuor Elementis: Et quamvis in aëre Catholico non sit nisi unica substantia in essentia, tamen illa variatur in natura sua, secundum quadriformem conditionem juxta voluntatem & proprietatem spiritus illius unici, qui est solus actor seu agens sufficiens in istiusmodi metamorphosi seu Proteotica transformatione ab una natura seu forma in aliam: Vt cunque in isto negotio organis sive vehiculis tam Angelicis, quàm stellari- bus utitur, sic enim dicitur vehi & quasi æ-

quitare super Cherubin & volare super alas venti: Ob istam rationem Propheta dixit. Veni, ô spiritus, à quatuor ventis & inspira super interfectos istos, ut vivant: non dixit, venite, sed veni spiritus. Quibus arguere videbatur, esse unicum & non plures spiritus, qui fiat essentialiter à quatuor ventis, & per consequens, istum spiritum in essentia esse tantū unicā rem, tametsi sit quadriformis respectu suæ proprietatis; & quod, ut in isto spiritu Archetypico, totus mundus erat Idealiter in polos & alias portiones natura differentes circularis spiritualibus divisus. Ita quidem in omnibus regionibus mundi observat constanter unū eundemque positionis characterem, nimirum eundem in mundo stellari ac in aëreo: & in aëre ac in aqua & terra: Nam polus Borealis cœli assignatur stellæ polari, atque indicatur per characterem astrilli, qui invenitur in extremo caudæ uris majoris: In aëre, manifestatur in illo puncto, à quo Boreas flat, qui exactè natiuo, situ & positione stellæ polari correspondeat. Iterum, quod terra observet eundem ordinem in directione sui poli, evidenter ex Magnetis & ferri conversione ad stellam polarem apparet. His igitur constat esse non nisi unicum spiritum, qui operatur omnia in omnibus. Procedo ergo in demonstratione mea, quæ est tam familiaris cuilibet creaturæ, ut neminem, nisi mentis inopem latere possit. Quis enim ignorare potest, aërem, cum spirat à Borea, esse in conditionem frigidam & siccam, & per consequens in conditionem & consistentiā terræ mutatum, nimirum à clara, lymvida, transparente, dissoluta & delata in perturbatam, opacā & obscurā, grossā, ponderosā atque contractā aëris substantiam. Nam experientia docet, aërē, flante Borea, in nives, grandines, pruinas & glacies converti, hoc est, ab aëreo spiritu in corpus terreum seu solidum à statu invisibili & mobili in statum visibilem & fixum: Ac denique integer aer mutatur in spiritualement & corporalem terram: Atque istam transmutationem accipit ab illa frigida & contractiva facultate, quā accepit à vëro Boreali seu proprietate Septentrionali spiritus, divini, qui ordinat & disponit omnia: eaque ab una forma

forma in aliam per spiritum suarum narium alterat (ut scripturae more Allegorico loquendo, dicunt) sive per ventosas illas emissiones seu Angelicas emanationes, quas emittit à quatuor terrarum Angulis: Ita, ut mediante spiritu suo à plaga seu Angulo Septentrionali proprietatem suam attractivam atque contractivam & retentivam ac aggregativam exercet, qua fugit & contrahit à circumferentia ad centrum, atque ita congelat, coagulat, inspissat, inducat & fixat spiritus molles per contractionem illarum partium, quæ erant antea porosæ ac dilatatae. Sed aliqui fortasse replicabunt & dicent, Quomodo probabile est, illam emanationem aut emissionem spirituum à porta Binah sub nomine Elohim, aut irradiationem seu emissionem spiritus à Borea & duobus suis ventis collateralibus posse mollia indurare per contractionem, aut fugere ad se & introducere spiritus à circumferentia ad centrum, cum eorum emissiones sint directæ à Septentrione versus Meridiem, & nullam faciant reflexionem, quæ ulla talis à circumferentia ad centrum contrahitio fiat. Respondeo, hoc more mirabili & ab ingenijs electioribus observando effici. Debemus igitur ordine priori considerare, proprietatem attributi Binah, cui præ est nomen Elohim esse ante omne principium ordinatam, ut negativam seu contractivam Noluntatis seu tenebrarum æternæ unitatis naturæ indueret: Nam, quando Deus non vult emittere vultus sui lucem, ardorem & virtutem lucis suæ in se reflectit (ut Mercurij Trisnegisti verbis à sacris scripturis hac in re non dissentientibus utar) hoc est, contrahit à circumferentia in centrum, atque hac ratione creatura est luce & vita deprivata. Ita Dei proprietas est Antipathetica illis mundi partibus, atque etiam creaturis, quæ vitam habent à naturali calore, qui initium suum ab actu & emanatione Dei benevola ducit, in qua à se, hoc est, ab unitate ad multitudinem, quasi centro versus circumferentiam, seu creaturas suum velle seu virtutem positivam emittit: Sequitur ergo, quod, quamvis emissio ventorum à septentrione sit directæ, tamen proprietates eorum essentialis immediatè ab organis Dei Angelicis procedens, est contractiva & attractiva à circumferentia ad centrum, quatenus est emissio, quæ per animationem divini spiritus & actionem in natura Elohim, redditur frigida sicca, coagulativa, congelativa & ad quietem disposita, atque ideo est Antipathetica & dispositioni aeris oppugnans, quippe qui est calidus humidus, & consequenter ab actu illo dilatativo animatur, quæ spiritus Catholicus expirat seu emittit ex sole suo celesti aliisque stellis vivificantibus, ut sunt Iupiter, Venus: Atque ob hanc causam evenit, quod, cum spiritus Boreales emittantur in aerem, necessariò sequi debet, ut ad contactum Antipatheticum illorum spirituum frigidum,

rum, naturale calidum seu vita aeris fugiat & se ipsum contrahat à sua circumferentia centrum versus, atque ita aer partim per motionem illam contractivam in se ab antipathetici seu concursu sui contrarii facta, & partim per mixtionem formæ terrestris cum eo congelatur, & ad tetrà quasi mortuus & immobilis in forma nivis, grandinis, pruinae vel glaciei præcipitatur. Vitæ aeris calidæ motus retrogradus à circumferentia ad centrum per contactum frigoris Borealis vehementem istiusmodi experimento luculenter declaratur: Nam, si optimum vini spiritum sine igne extractum desideretis, exponatur dolium vino plenum aëri aperto, dum maxima frigoris & ventorum Borealiū inclementia in celo urgeat, pruinaque & glacies vix tolerabiles in terra & aquis severè grassentur, atque intra paucos dies vini exterum glacie coactatum invenietis, quod si in centro perforare velitis spiritum vini optimum effluere videbitis. Quibus evidens est, vitam vini ad contactum vehementissimi frigoris effugere à circumferentia ad centrum sui corporis, quasi ad locum remotiorem à sede actus & dominationis frigoris. Pariformiter etiam videre licet vitam æream in alijs creaturis, cujus formalis existentia consistit in dilatativa Dei proprietate cogi frigoris inclementia volare à circumferentia ad centrum, relinquendo partes exteriores gelidas & rigidas atque congelationi mortali & Lethali quieti obnoxias: Quod quidem observamus non modò in creaturis animalibus, sed etiam in vegetabilibus, cum sanguis eorum (ut ita dicam) sive succus hyemali tempore à frigore Septentrionali se inclinans in eorum centro congelatur, ita, ut quasi mortua videatur, quousque Sol vernalis eorum spiritus in centro consopitos, quiescentes & quasi mortuos (nodum Borealem resolvendo) vivificet & ad circumferentiam evocet, quo functione eorum vitalem & vegetativam iterum exercent. Propter istam ergo rationem liquet, non esse rei veritate, nisi unum Elementum Catholicum, quod partim privativæ & tenebræ, & consequenter contractivæ Dei proprietati subijcitur, partimque capax est ad positivam, lucidam & dilatativam ejus dispositionem induendum. Et commune hoc subiectum esse spiritum sive aerem mundi sublunaris in eo patet, quippe qui minori inspilatione seu contractione à ventis Occidentalibus facta in aquam; majori verò compressione & constrictione à ventis Septentrionalibus facta, in naturam terream reducitur: è contra, minori dilatatione & rarefactione à ventis meridionalibus facta, efficitur vapor seu fumosus aer, & majori adhuc rarefactione & subtiliatione à ventorum Orientalium dominio, idque præcipue æstivo tempore facta producit ignis sive conflagratio, ut antea est relatū. Et ambæ hæc variformes proprietates ad unum e-

SECTIONIS SECVNDÆ LIB. II. Membr. II.

undemque spiritum attingent, uti diximus. Certè ista demonstratio neminem decipere potest, quatenus creaturæ etiam irracionales naturali quodam instinctu moventur vel ad sympathizandum & gaudendum clementiâ & consolatione unius proprietatis, aut ad fugiendos & evitandos severos alterius insultus, quippe, qui antipathizant cum eorum naturis. Sed, ut ad propositi nostri medullam revertamus, Manifestum est ex eo, quod est dictum, spiritum Borealem esse contractivum, attractivum, inspissativum, atque ad tenebras, immobilitatem & quietem pronum, & Meridionalem seu potius ventum spirantem ab æquinoctio esse ei in natura contrarium, quatenus est paratus ad effectus illos destruendos, quos venti Boreales prodixerunt, videlicet aërem congelatum, & in nives, pruinas, grandines, & glacies, in aquam resolvere & aquam in aërem subciliare, & opacum reddere transparentem, & densum efficere subtile, atque idè inter has oppositas proprietates non magis reperitur Sympathia, quàm in prædictis demonstravi esse inter æquatorem Magnetis atque ejus Polum, qui inter se convenire nequeunt. Atque iterum, ambas has naturas oppositas procedere ab una eademque divinitate seu spiritu essentiali Catholico, cujus est operari omnia in omnibus ubique, & consequenter tam in terra, quàm in cœlis testimonium istud veræ Philosophiæ confirmare videtur. Deo emittente (ait Textus) sermonem suum in terram, quàm celerrimè excurrit, qui nives emittit, sicut lanam, & pruina, quasi cineres dispergit, deijcit gelu, tanquam frusta, coram frigore ejus quis consistit? Emittit verbum suum & liquefacit ista, simul ac efflat ventum suum effluunt aquæ &c. Quibus manifestum est, idem verbum seu spiritum Dei congelare per unam proprietatem & dissolvere per aliam, & consequenter, ut Deus est unicus essentialis, ita quidem esse eundem spiritum, qui efficit quadriformes istas in unico spiritu mundano alterationes, quas antiqui distincta dixerunt Elementa, quoniam ad hunc usque diè determinare haud potuerunt, quænam esset essentialis Elementorum forma. Sed, si bene quatuor Elementa considerassent, de quibus tot fecerunt verba, at (ut videtur) parùm essentialiter ea intelligebant, aut si rectè percepissent, cœlum & terram prius fuisse ex aqua & per aquam creatam consistentem verbo Dei, uti Philosophia sacra nos docet; tunc procul dubio communem eorum substantiam fuisse non nisi spiritum unicum creatum & in lucem mediante spiritu divino productum: Atque etiam, quod quadriformis illius informatio esset ab unica increata essentia effecta, ut pote, quæ Elementum hoc Catholicum quadruplici emanatione multipliciter informat (ut sæpius probavimus, ita, ut voluntas unius spiritus creatis effecta per, & o-

perante in quatuor Angelos naturarum oppositarum, faciat, disponat & quotidie alteret spirituale hoc subiectum aqueum, hunc vel illum statum, in quo secundum subiecti naturam illud hujus vel illius elementi nomine insignire videntur, quod totum ex instrumenti nostri experimentalis demonstratione evidenter comprobatur. Nam, aër in eo inclusus vel per contractionem vel per dilatationem convertit se in formam cujuslibet Elementi, atque in ejus carcere seu receptaculo alteratur secundum naturas ventorum variis temporibus in aëre Macrocosmico regnantium. Iam verò, quemadmodum queri potest, unde terra & aquæ, quæ hic inferius perpetuò resident & loco elementorum se habent, suum ducant ortum: Respondeo esse effectus, quos venti originaliter Deo seu Ruach-Elohim sic volente, ex aquis prodixerunt, atque hi effectus primitus ab aëre seu aquis invisibilibus, eos in aquam visibilem per unum gradum inspissando, illamque per aliud in substantiam magis grossam, solidam & fixam, nimirum terram aridam inspissando sunt derivati, uti ex doctrina Moytis declaratur. Nam Apostolus & Philosophus facer hoc verificare videtur, ubi ait: Credendum est per fidem, ea, quæ sunt visibilia, fuisse prius ex rebus invisibilibus. Atque iterum, si duo corpora inferiora se ipsa in aërem paulatim & gradatim, licet insensibiliter non resolverent, foret impossibile, ut terra aut aqua tantam aquæ pluvialis, lapidum, sulphuris, & hujusmodi aliorum solidorum & sensibilibus copiam daret, quæ quotidie à cœlo vel aëre cadunt, idque sine augmentatione vel aquæ seu maris & terræ vel diminutione aëris, imò verò in eadè naturali semper magnitudinis proportionem invenirentur: Vnde dixit sapiens; omnia flumina intrant in mare, & mare non redundat &c. Hisce ergo satis (ut opinor) luculenter declaravi vobis proprietatis contractivæ & attractivæ poli Borealis rationem: Quatenus contrahunt à circumferentia ad centrum, quod est actui vitæ humanæ contrarium: Idè res omnes, sive sint aëreæ, aquæ vel terreæ, quæ reducuntur ad rigidam & frigidam Proprietatis Borealis conditionem, attrahunt fortiter ad se; quemadmodum per instrumentum nostrum experimentale probatur, quippe, in quo aër inclusus radijs & frigida & sicca virtute robusti venti Borealis animatus, fugit seu attrahit in altum aquas inferiores, nimirum a 7. Hæmisphærij æstivalis ad 1. qui est sedes Æquinoctij, & ab 1. sedes Æquinoctij ad summam seu extremitatem 7. Hæmisphærij hyemalis, videlicet usque ad matræ caput. Atque propter hanc etiam causam spiritus cujuslibet terreæ substantiæ, frigore & sicco congelati, attrahunt & allicunt ad se illos alterius terreæ, fortiter ab extra ad intus, uti in bolo armenico videre licet: Sed hoc fit ratione suæ

761. 147.

2. Tet. 3.

Ecclesi. 1.

suæ siccitatis, unde ipse gaudet, suum contrarium sibi attrahere : At verò attractio in Magnete fit longè aliter : Nam ipse virtute naturali matris suæ terræ indutus & essentiam stellæ Borealis in se habens, quæ est de natura Saturni & veneris : Avidè & cum concupiscentia & desiderio haud minime, masculinos sulphuris spiritus ex ferro ad se attrahit & fortiter retinet, quæ quidem attractio non fit tali modo, ac est illa Antipathetica, quæ est absolutè à circumferentia ad centrum; nimirum, quando res aliqua timore quasi perculsa, radios suæ vitæ contrahit in centrum, ut ab illis adversarijs in ejus circumferentia versantibus declinaret & se ipsum absconderet, hoc est, non ut conjungeretur cum suo simili, sed ut separaretur à suo contrario : Attractio, inquam, Magnetica aliter se habet : Nam, ut in Antipathetica attractione fit separatio irascibilis à radijs inimici intuentis, & exacta contractio ab extra ad intus sine ulla attractione seu potius cum quadam expulsiōe persequenti seu intuentis : Ita è regione in ejusmodi attractione Magnetis fit radiorum à centro extra ipsius circumferentiam emissio, ut amici adventum congratuletur : Vnde sibi simile etiam ultra sui corporis dimensionem amplectitur, & à suo simili comiter more reciproco recipitur, ac tandem ad suum hospitium illud attrahit, non ut eum odio prosequatur, sed, ut ipsum amicitia & gaudio naturali afficiat, & lætium reddat juxta illud Philosophi: Natura naturâ gaudet & lætatur: Vnde fit, ut in istiusmodi motu spiritus ipsius non recedant aut contrahantur à circumferentia in centrum, sed maneant hilariter sine timore cum suo amico & circa circumferentiam versantur : Non possum equidem congressum seu amplexum horum duorum melius describere, quàm per amicum quendam singularem, diu ab amico absentem, quem, ut primum dominus palatij à porta respiciens è longinquo venientem percipit, subito exit, eumque amicè excipit ac manu ad aedes suas conducit; vel, si foemina viro suo diu absenti pariter in via, occurrat, & pluribus amplexibus præcuntibus recipiat ad se. At si amor ille Magnetis sit sui nutrimenti causa (nam ajunt Magnetem limaturâ ferri nutriri, roborari & animari) tum quidem spiritus in Magnete & eorum motum cum aranea haud in eptè comparare possum, cujus domus est quædam in quodam suæ telæ angulo spelunca, capta igitur in ejus reti musca, aranea subito & cum gaudio egreditur, muscamque rapit & ad suum fert domicilium, ut ipsius corpore reficiatur: Ita, ut videatis etiam hic esse quandam Sympathiam inter spiritum muscæ & illum araneæ : Nam aliter, tantâ concupiscentiâ non affectaret essentiam muscæ, quæ procul dubio ei erat in natura similis : Sed hoc non ita propriè pro sympathia haberi potest. Ex altera parte attra-

Empedocles.

ctionem seu contractionem Antipatheticam, quæ fieri solet partim iracundè, partimque timoris accessu haud insulsè comparare queam testudini & limaci, quæ animalcula, ubi nullum adest periculum vel damnum, emittunt capita sua & limax cornua sua è testudine simul atque vermis pro parte è terra exit post pluviam solari calore delectatur : At si vel testudo vel limax vel vermis aliquem videat timendum, vel se invadentem, subito contrahunt se in se & in domibus suis se recondunt : Haud aliter se res habet cum spiritibus in Antipathia effectis : Non enim trahunt spiritus sibi contrarios ad se, sed se ipsos in se ab eorum aspectu ab extra ad intus contrahendo, attrahunt. Sed relinquendo eorum opiniones, qui credunt, istam Magnetis attractionem esse sui potius nutrimenti, quàm amoris Sympathetici causam, ad eam inclinamus, qui cum amplexu eorum sympathetico tenent : Nam cum sit certum, tam ferrum, quàm Magnetem ab eadem mittere, vena & natura extrahi : Sunt enim uterque dispositionis terræ & Borealis : & cum Magnes & spiritus ejusdem formales sint magis ornati & aggravati superfluitatibus, quàm ferrum igne examinatum & depuratum, aut suum simile ex ferro seu chalybe depurato magno appetitu attrahere tentant, quò melius eorum assistentia ab onere tali liberarentur, & in istiusmodi actione alliciunt ad se ferrum (quod, quasi spiritus suos formales relinquere nolens, per naturalem quandam continuitatem, motum radiorum suorum formalium sequitur) aut ut solatium ei & opem, imò verò & refectionem aliquam ferat; haud aliter, quàm materia foemina allicit & appetit masculum formalem, ut ejus masculino spermate & sulphurea forma reficiatur, quàm formam illi ambo ab ideali Catholici agentis Boreali natura originaliter acceperunt, qui sustinet & animat terram, ut testatur Iob. Idem hoc alia similitudine, sed ex regno vegetabili comprobabo. Observamus, granum tritici, non participans cum natura terræ, hoc est, tam diu, quàm est supra terram & non seminatum in terra, suum simile à cælo, quo multiplicari possit, attrahere non posse : At postquam matri terræ committatur, seu sepeliatur in terra & quòd terra vincula suæ compositionis per corruptionem dissolverit, spiritusque hac ratione captos liberaverit, tunc spiritus incipere ad se allicere, & deorsum ad se attrahere radios solares, influentiaque constellationis suæ tam fixæ, quàm erratice, ut eorum ope penitus ab Elementaribus suis ligamentis liberentur, & median- tibus radijs ejusmodi suæ naturæ à cælo missis, sursum eleventur, & quasi in patriam reascendant : Ita, ut simile additum sibi simili reddatur fortius in suo ascensu: Nam ab experientia docemur, formam celestem seu radium vitalem inclusum gradatim

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

tim repere & paulatim assurgere è terra & summo conatu sive appetitu tendere ad suam sedem nativam, à qua prius descendebat: Sed quoniam Elementum ignis est spiritui Æthereo contiguum, atque idèd permittere non vult, radium cœlestem ascendere sine eo: & quoniam aer est vicinus contiguus cum igne, idèd non minus durabit, ut ignis sursum sine ipsius confortio tendat: Atque iterum, aqua illud ipsum sibi vendicat privilegium, ut uniatur in plantæ ascensum cum aëre: Denique terra non sinet aquam aliis ascendere sine suo amplexu, ut pote, ei proxima societate conjuncta, ac ratione suæ gravedinis ascendere nequeat, aquam inferius suo amplexu retinet, ut & aqua aërem, & aer ignem, & ignis naturam aetheream: Atque ita spiritus illi irradiati, qui pro libertate suorum fratrum videbantur descendere, vinctis istiusmodi Elementaribus à suo motu ad sursum impediuntur, cogunturque in aëre pendere, ubi loco ascensionis eorum ad cœlum in granorum multitudinem augentur. Atque ego propriâ meâ experientia, videlicet in Chymia Elementorum seu partium Tritici separatione notavi, foeminam in Tritico, quæ virtute Magnetica influentia cœlestes sibi similes attrahit, esse quoddam sal tenerum, & volatile ex depurata seu aërea terrestri substantia, sed admodum in igne cœlesti dives & scaturiens: Atque idèd volatile unione utriusque extremi redditur: Ita, ut sit ista foemina illa, quæ allicit & deorsum trahit Magneticè radios de desuper, eosque ad naturam suam multiplicandam retinet: Haud aliter, quàm auceps ave captivâ ad alias aves ejusdem speciei in retia sua alliciendas utitur. At verò pro natura minerali foeminea, quatenus corpus ejus est magis solidum & compactum & nō facile corruptibile, illa per eam ipsam rationem, nimirum per attractivâ salis sui stiptici virtutem, essentiam radiorum ferri, tanquam à stella suæ naturæ ad consolandos & redimendos suos spiritus ad se allicit, & consequenter mediantibus suis spiritibus corpus masculinum ad se affugit & attrahit: Quoniam unum ab alio non potest congruè dividi; & quando ipsa illam attraxerit, eam firmiter retinet, partim consolationis & corroborationis causa, partimque ad multiplicandam suam essentia. Atque idèd Philosophi illi decipiuntur, qui Magnetem more occulto formalibus ferri spiritibus nutrirî negant, ajuntque, quodd, quamvis ipsius virtus esset per ejus in limatura ferri immersionem seu sepulturam aucta: Tamen, quoniam Magnetem nec mensura augmentatum inveniunt, nec ferrum suo pondere diminutum, concludunt, eum non nutrirî. Sed ipsos scire oporteret, formales in aëre radios non plus ponderis ei addere, quàm lumen candelæ aut vitro, aut aquæ, quæ illuminat, & tamen formaliter nutritur, & essentia formali multiplicatur,

tametsi non substantia materiali aut quantitate. Denique, ut externum frigus, facit calidum in aëre formali se ipsum contrahere, & à circumferentia centrum versus retrogredi ad evitandos insultus sui adversarij: Ita etiam externum frigus cum coarctat in spatium magis strictum, mediante reverberatione Antiperistatica & contractione facta à penetratione frigoris Borealis: Sed in Magnete Spiritus est Saturninus, & haud aliter fugendo suū simile introducit per assistentiam etiâ corporis Saturnini, siccitate naturæ Marialis animatus: Quæ natura etiam Septentrioni à quibusdam ascribitur, sed præterea affectat suum simile in ferro: Atque idèd per affectionem & appetitum Sympatheticum eò magis ad opus attractionis animatur: Atque præter ista omnia apparet, esse etiam facultatem attractivam in corpore ferri, quæ trahit ad se spiritus Magnetis: Haud aliter, quàm masculus seu Mars in sua natura appetit venerem: Sed, quoniam foemina ratione suæ frigiditatis maximè affectat & concupiscit societatem masculi, radij spirituales suæ attractionis majori fervore & desiderio appetunt, & per consequens magis attrahunt & alliciunt ad se masculum, qui est calidior & perfectioris naturæ: Verum hoc optimè observatur in dispositione ferri, quod ego existimo pro mare: Nam, quamvis ipse per se sine Magnetis assistentia, polos suos naturali inclinatione ad polos mundi convertit, tamen observamus, hoc fieri magis lentè, tardè & minori cum appetitu & consequenter affectione magis formali, quàm materiali.

Colligo ergo ex ijs, quæ sunt antea dicta, duo similia, quæ sunt de natura Æquinoctiali & Zonæ temperatæ se in vicem per amissionem Sympatheticam radiorum afficere & amplecti, à centro usque ad circumferentiam: Atque talis est illarum creaturarum amor, quæ per proprietatē emanationis positivæ vivunt, uti sunt animalia calidæ dispositionis, sive sint sicca aut humida, atque idèd non unum sensibilibiter trahunt spiritum ad aliud, sed operantur per unionem, quæ facta est à conjunctione sive concurrentia luminum post radiorum eorum formalium emissionem. Atque hujusmodi relationem habent ad proprietatem spiritus illius, qui emittitur à ventis Orientalibus vel meridionalibus, quorum naturæ est dilatare à centro, atque idèd nō contrahere à circumferentia. E contra duæ naturæ similes, quæ proprietatem polorum & Zonaum frigidarum amplectuntur, se invicem amant & amplectuntur, per modum contractionis, nimirum attrahendo & fugendo unius & alterius naturæ à circumferentia utriusque ad eorū centrum: Quemadmodum videmus in Magnete uno per medium diviso, ejus pars unica attrahet & affugiet aliam ad se, & miro conamine tendunt ambæ, ut invicem in loco æquinoctiali

alis motus conjungantur: Haud etiam aliter fit illa attractio, quae facta est inter Magnetem & ferrum, quae ambo sunt creaturae Saturni & Virgini & stellae polari subiectae. Ab istis physicis & astronomicis nostris assertionibus non multum videtur contemplatio Chymica variare: Nam si in tali speculatione naturam Magnetis respiciamus, inveniemus quidem, non oriri à naturali, sed potius monstruoso partu seu generatione; ut pote, qui ad instar multi ab inaequalibus & dissimilibus notatur parentibus procedere. Nam, si consideremus modum compositionis ipsius, percipimus, ejus matrem seu massam corpoream passivam esse communem, petrosam ac terrestrem Mercurium, & ejus patrem, seu formam activam esse spiritum metallicum, sive sulphureum & Martialem: Ac denique inveniimus, eorum mixturam effici in hunc modum. Liquor Mercurialis de lapidea terrestri seu Saturnina natura existens adhuc in prima sua materia & quasi concha, existensque propinquus vicinus Mercurio Martis, Nam haec duae naturae inveniuntur communiter in eadem terrae vena propinqua sive in societate mutuo ad invicem: ob istam rationem sibi transmutationem acquisivit levem. Atque ita apparent haec duae naturae arcta quadam contiguitate & fere continuitate simul conjungi, adeo, ut compositio ista mediam obtineat inter metalli Martialis & lapidis Saturni naturam, ac haud ineptè Mercurius imperfecto modo transmutatus, seu quae Mercurij Hermo phroditi Saturnini species, in quam, cum spiritus Sulphurei Martialis, tanquam forma metallica ingreditur, recipit illos spiritus martiales, eosque quasi propria eorum passiva Mater in suo ventre conservat: Atque hac ratione massa illa in corpus petrosam coagulatur. Iam verò, & consequenter iste lapidis magnetici per illud, quod est ei in natura similis, avidè ut nutriatur desideret: Quae quidem ejus nutritio seu spiritus nutriendus praecipuè in farre invenitur. Accidit ob hanc causam, spiritum internum Martialem in Magnete attrahere ferrum ad se, & occulto quodammodo videri nutrimentum ex eo ad se sugere & allicere. Concipio ergo, salem fixum, in ferro seu Magnete esse partim ex calida

& sicca Martiali natura atque idè conditione ignea, terrea; & partim ex frigida & sicca stiptica atque Saturnina facultate, quam etiam à terra recipit. Adeo, ut duo concurrant testimonia mirabilis attractionis in Magnete. Et, quoniam Venus dicta est amica foemininae & Sodalis Marti, ipsa Magneti desiderium, concupiscibilem fontem attractivae Magnetis facultati impertit, & hac de causa refranat & deprimat proprietatem irascibilem & odibilem in Marte suis amplexibus foemininis. Verùm, si ferri internam ferri aut Chalybis naturam introspeciamus, hoc totum per effectum eliciemus: Nam ego familiari quodam menstruo corpus ferreum seu Chalybem in speciem Copperosae seu vitrioli reduxi, quae quidem mineralis Salis natura est tam familiaris cupro, quam ferro: Nam Vitriolum per eandem è cupro extrahitur rationem. Iam verò in Vitriolo & Copperosa, dispositionem seu naturam calidam & ardentem cum Sulphure quodam terreo & attractivo inveniimus, quod haud aliter fugit & attrahit ad se, quam Bolus Armena aut terra sigillata humiditate soleat. Unde liquet, tam Martialem & Saturninam, quam veneriam conditionem in sale Magnetico & ferrogineo concurrere. Praeterea reperimus, influxus Martis se ipsos naturaliter cum ventis Borealibus miscere, & per optimè cum natura terrae convenire. Quoniam in Elementorum circulatione terra respectu suae siccitatis consentit & Sympathizat cum igne. Porro etiam Ptolomaeus ventis illis Aquilonaribus, qui sunt violenti, influentias Martis ascribit. Praeterea spiritum Martialem esse causam virtutis attractivae in quolibet sale corrosivo atque etiam hebrae & gummi ei subiecto, apparet manifestè ex Euphorbio, scammonia, Laureola Flammula, & calidis corrosivis venenis: Nam istiusmodi simplicia (ut nos docet Hermes) potestati & constellationi Martis subduntur. Hinc ergo testatur experientia, vitriolum esse frigidum, acidum & stipticum in suo externo, & tamè calidum, causticum & corrosivum in suo interno: Atque iterum Ferrum, quod nuncupatur Mars, quatenus Martis influxu sit subiectum, est vitriolum seu Copperosa in suo interno, ut etiam cuprum in fluentijs veneris obdure dignoscitur, unde & Venus dicitur,

CAPUT. III.

De hominis in regno animali excellentia & de admirabili Magnetis natura in regno minerali.

Possum auctaster, idque haud ineptè Magnetis conditionem, cum illa hominis comparare, considerando admirabiles virtutes & dignitatè unius in regno animali & miraculosas atque mysticas proprietates & operationes alterius in regno minerali. Ad hominem verò quod attinet, de ipso dignitatis ipsius causa in primo loco efficiam mentionem: Thesaurus tam supereminens & admirabilis in ipso recoditur, ut sapien-

tes summam hujus mundi sapienciam in vera sui ipsius cognitione, hoc est mysterij illius secreti, quod in homine delitescit revelatione consistere existimaverint: Nam homo dicitur esse centrum cujuslibet creaturae & centrum atque miraculum mundi, in se comprehendens omnium creaturarum tam coelestium, quam terrestrium, & consequenter ipsos Magnetis proprietates, unde & Microcolmus vocatur: dicitur etiam Tem-

plum Dei, Membrum Christi & habitaculum Spiritus Sancti (uti ab Apostolo docemur) nec quidem imaginandum est, Deum voluisse sibi mansionem in loco indigno eligere: Atque ideo in huius subjecti consideratione & in arcanæ rei que tanti momenti inquisitione, opus habemus, ut eum exactissima nostra discretionem & Iudicio à visibilibus in homine procedamus ad ejus invisibilia, hoc est, ut acutiori ingenij nostri acie per viam demonstrationis à posteriori nimirum ab externo homine, in secreta, mystica ac internæ ipsius existentie viscera penetremus. Quare procedimus in hunc modum. Cum homo haud injuriâ ab Hermete traditur esse filius mundi, uti ipsum mundum Dei filium dicitur, quatenus ad imaginem Archetypi fabricatur: Atque ob istam rationem Microcosmus dicitur; operæ pretium erit intelligere, quod ipse etiam more Macrocosmi, in cœlum & terram dividatur & per consequens in se haud aliter comprehendat suos circulos, cœlos, polos & stellas in proportionem ei competenti, quam Macrocosmus: Atque etiam, ut invenimus, icones spirituales cœlorum cum suis circulis & polis etiam in terra Macrocosmi & omni particula ejus delineantur: Quomodo in Magnete & ferro videre licet. Ita quidem interni hominis Character in homine externo delineatur & exprimitur: Haud aliter, quam de figura ensis & vaginæ proportionem, aut nuclei effigie ex cortice dijudicare possumus. Ad polorum mundanorum inventionem in homine quod spectat, haud minima inter Philosophos de ea facta est controversia, cum Plato, Pythagoras atque Aristoteles manum hominis dextram plagæ orientali ad aptaverint, ac eorum ratio est, quoniam diurnus cœlorum motus, qui procedit à primo mobili, efficitur ab ortu in occasum, atque ideo per hanc eorum rationem, ejus plaga occidentalis debet sinistro correspondere, atque in disponendo hominem secundum istam positionem, ejus facies debet respicere septentrionem, atque posteriora Meridiem. Et Empedocles videtur huic opinioni se opponere, asseverando, Solstitium æstivale sive Tropicum Cancræ, parti mundi dextræ assignari: & tunc sequetur, quod statio solis hyemalis sive Tropicus Capricorni sit sinistræ dicata, ac juxta istam directionem, facies humana debet respicere occidentem: At animi mei sententia est hisce eorum opinionibus penitus opposita: Quoniam tam rationibus Theologicis, quam ex sacris literis collectis sum persuasus, faciem humanam debere naturali positione solis ortui sive plagæ orientali ad aptari, & tunc ejus posteriora respicient occasum & consequenter manus ejus sinistra indicabit Polum septentrionalem, ut & dextra Meridionalem. Probatum ista positio in primis testimonio sacro: Nam Patri-

archæ, Prophetæ & Apostoli in majori sua devotione facies suas ad orientem convertebant. Quod quidem erat argumentum, illam mundi plagam arteriori hominis partem esse dicatam divinitus. Porro etiam in Marth. 14. Evangelista legimus, quod fulgur egredietur ab Oriente & in Occidentem transibit. Et alibi dicitur: Metimini quamque ad Numeri. 35. plagam Orientalem & ad plagam Australem & ad plagam Occidentalem & ad plagam Septentrionalem &c. Ac si dixisset: Metimini agros ante vos & ad dextram vestram & post terga vestra & ad sinistram, Et apud Iobum invenimus: Si ad Orientem ero non apparet, si ad Occidentem, non intelligam eum, si ad sinistram, quid agam? Non apprehendam eum, si mevertam ad dextram, non videbo ipsum: Vel, ut Fr. Vatablus & Pagninus inter pretantur: Si mevertam ad Aquilonem, dum operatur ipse, & non videbo, abscondet se in Meridie, nec videbo. At Tremellius sic interpretatur: En, si antrosum iuero, non aderit, si verò retrorsum, non animadvertam eum: Cum ageret ipse ad sinistram, non tamen videbo: Operiet dexteram plagam, nec tamen respiciam &c. Ita, ut quod Pagninus facit orientem Mundi angulum, Tremellius vocat faciem seu partem anteriorem mundi &c. Vnde sine ulteriori, ut opinor, controversia apparebit, directam hominis dispositionem secundum mundi majoris situationem esse, ut facies ejus ad aptetur ad orientalem terræ angulum: Atque ob istam rationem, oculi ejus bini atque etiam aliarum creaturarum in sua fabricæ frontispicio disponantur, ut post tenebras nocturnas longas, solem Orientalem sua cum delectatione & desiderio respiciant, ut in præsentia ejusdem creatorem opiparè in ea habitantem adorarent, in cujus auro aspectu est noctis tenebræ dominium expellere, & consequenter ipsum quasi solis æterni ac invisibilis typum salutare, qui etiam (ut nos scripturæ docent) ultimo die ab oriente apparebit ad renovandum atque purificandum mundum corruptibilem igne: Sequitur ergo, partem hominis dextram debere respicere Meridiem, ut ejus portio leva spectat ad septentrionem. Quod etiam totum eò certius apparet, quò magis rationi Philosophicæ conveniunt: Nam hepar positionem suam in dextra corporis regione habens, communiter cum natura Meridiana si sympathizare videtur, quatenus sua virtute sanguinem æreum & calidum generat, eumque per alveos venales undique in Microcosmi terram emittit, ut mediante eo vegetet: Haud aliter, quam ventus Meridionalis tepidos & madidos producit imbres ad terram macrocosmicam irrigandam, ut hinc inde plantæ & herbar, quæ super terram crescunt, vegetentur, au-geantur & multiplicentur abunde: Sinistra verò corporis humani portio haud ineptè referri

referti quàm aptissime potest, ad plagam mundi Septentrionalem seu polum Arcticum. Nam, quemadmodum in illo angulo aer, aqua & terra est admodum frigida & sicca & ad congelandum apta, atque etiam conditionis litipticae & contractivae seu restrictivae, ita etiam invenimus, quod lien, cujus positio est in sinistra corporis parte sit receptaculum Melancholiae sive humorum frigidorum, spissorum, acidorum atque terrenorum: Similiter. ut flatus Boreales macrocosmi solent plerumque pulcherrimum lumen Solare obfuscare atque abscondere, atque hac ratione tenebras ac obscuritatem Haemisphaerio nostro procurare, animadvertitur: Ita etiam in mundo minori, Ventositates & fumi à liene expirati, observantur cordis ventriculos contrahere, & loco passionum bonarum, lucidarum, & piarum, cujusmodi sunt letitia & gaudium, amor, charitas, spes &c. Producere solent passiones seu perturbationes pravas & obscuras, quales sunt tristitia, metus, desperatio & huiusmodi alia, faciuntque, ut cor affectus syncreticos patiatur. Sic ergo eligere fas est polos duos in microcosmo oppositos, cum illis in macrocosmo ad amissum in effectu concurrere, numerando polum Meridionalem ab Aequinoctiali. Nam si dividamus Magnetem in medio, inter duos suos polos, pars illa aequinoctialis, quae est polo Arctico proxima, inserviet & manebit in loco poli Meridionalis: Atque iterum, si illa medietas dividatur in loco Tropici Cancrini, divisio illa circa Tropicum erit polum Meridionalis. Sed, ut magis intrinsecus adhuc in mundum minorem introspeciamus, inveniemus profecto, ipsum super spiritualem illum lapidem Angularem super aedificari, à quo mundus major erat factus, atque terra ejusdem sustentata: & consequenter in isto lapide Spirituali mundus & qualibet ejusdem particula erat idealiter delineata ab origine, priusquam ad imaginem terrae, quae dicitur spiritus sapientiae esse plena, fuisset formata. Hinc ergo dictatur homo seu mundus minor, Templum Dei & corpus ac membra Christi, ac habitaculum Spiritus Sancti, uti antea est relatum. Ob hanc ergo causam credendum est, secretos esse polos, circulos atque stellas tam Spirituales, quàm corporales compositioni humanae assignatos: Haud aliter, quàm ipsos exactè & sine omni dubitationis alea in terra & omni portione ejusdem magnetica invenimus: Ita, ut in homine sunt proprietates Ventorum Macrocosmi, & consequenter in eo passiones procreari possunt, & ex eo produci, quae sunt tam Antipatheticae, quàm Sympatheticae.

Iam verò si loco secundo more debito & cum diligentia Magnetis naturam consideremus, haud minima in ipsius proprietatum observatione rapimur admiratione:

Imò verò inveniemus, captum atque rationem humanam fere excedere, quod lapis mineralis, utcumque furdus, immobilis & stupidus tales nihilominus Spiritus possideret, qui insensibiliter occultas suas facultates seu virtutes per & trans saxa durissima, ligna firmissima & solidissima metalla, haud in conceptu humano transpirabilia; Imò ipsū vitrū impenetrabile quasi, atque alias huiusmodi substantias compactas, quae nulla sensibilia in se habent spiracula, seu porositates, penetrare valet, & quod possit in se ipsum atque in ferrum operari, & quod polum Arcticum in distantia tam remota, ut remotior respectu nostri excogitari Vix possit, nimirum à terra usque ad coelum quippe octavum, ubi est stella polaris, quae longitudo est quasi in commensurabilis, tam constanter intueri queat. Auda & et pronuntiare audeo, universam scholam Peripateticorum, quae cujlibet rei rationem reddere, ac omnia, quae ad occultissimorum & intimatissimorum secretorum naturas spectant, scire proficetur; se ipsam admodum perturbatam & in imaginationis phantasticae ac Chimeriae labyrintho involutam atque confusam inveniet, priusquam negotium hoc nebulosum discutere, aut ad anigmatis tam profundi viscera penetrare, hoc est, priusquam ad optatum huiusce inquisitionis metam pertingere potuerit: Vt pote, quae digito verioris & Divinioris Philosophiae, quàm est illa Ethnica judicatur, cujus totius actionis & virtutis origo & principium formale est lapis ille angularis Catholicus Christus Iesus, in quo est divinitatis plenitudo, uti nos docet Apostolus. Nonne est res admiratione digna, spiritum istum Magneticum transire & penetrare solere, haud aliter, quàm ille caelestis humanus, ubi aëri denegatur ingressus? Nonne est Argumentum evidens, esse de progenie caelesti, cum effectus tales, etiam non obstantibus corporibus solidis interpositis inter ipsum & ferrum, producuntur? Quare non ita ovanter jactetur & gloriatur Plutarchus, uti in loco illo fecit, ubi nodum illum intricatum Gordonium solvere tentat, reputando illud pro dedecore & defectu in Philosophis doctis, qui in istiusmodi mysterio versati, in ejusdem profunditatem non sunt demersi, cum ille ipse tandem egregium suum in ista stricta sua inquisitione denotet errorem: Quippe cujus conclusio est, insensibiles emanationes seu emissiones aut effluxiones, quae egrediuntur ex Magnete & produciunt attractivos tales effectus, sint grossae & flatuosae. At si iudicio paulò maturiori negotium istud considerasset, tunc quidem perciperet, aërem subtilissimum atque admodum rarum viam ullam aut porositatem non posse invenire per ligna plana seu tabulas ligneas & lapides politos, aut laminas argenteas aut aureas, ac multò minus spiritibus grossis & flatuo-

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. II. Memb. II.

sis conceduntur spiracula, per quæ trans-
versim corpora talia compacta penetrare | aut ingredi queant. Sed, ut ad directam
discursus hujus nostri semitam revetar.

CAPVT. IV.

*De dispositione duplici attractiva in homine, quarum unica cum na-
tura Magnetis convenit, altera verò ab ipsa differt, in hoc eti-
am capite, ratio cur viri mortui cadaver, Mag-
netica sive attractiva virtute indua-
tur, lucide explicatur.*

VT in dimensione Magnetis esse mul-
tiplices attrahendi species sive modos
observatur (nam ejus attractiva facultas est
aliter affecta circa ejus polos, nimirum
perpendicularis, quàm in ejus æquatore:
Quippe, quæ ferrum more prono & pro-
strato ad se allicit) ita etiam magna repe-
ritur differentia inter effectus virtutis il-
lius attractivæ, quæ in homine reperi-
tur. Nam lien habens naturam & pro-
prietatem Borealis Poli, suum simile, nimi-
rum succos Melancholicos & terrestres
virtute quasi Saturnina directè attrahit: At
cista fellis, suam facultatem attrahendi à
proprietate Martialis Sulphurea seu terre-
streitate ignea accipit, atque hepar dilata-
tione meridionali sive æquinoctiali san-
guinem, quem prius rubicundum fecit,
mediantibus canalibus venosis per univer-
sam terram Microcosmicam dispergit at-
que transfundit. Sed in primo loco per po-
rosa organa chilosam cibi substantiam ab
intestinis attrahit, quas omnes attrahendi
& expandendi facultates nunquam exer-
ceret, nisi calor naturalis incitamentis ad
illud opus esset animatum. Et, quam vis
calor ille ex natura sua magis dilatando
dispar, quàm, ut attrahendo contrahat;
tamen ille incitat & animat instrumenta
quædam corporalia, quæ à natura ad tale
opus perficiendum, nimirum ad sugendum
& alliciendum sibi per contractionem, at-
que iterum ad se dilatandum per relaxa-
tionem ordinantur. Atque ob istam ra-
tionem Cor, Stomachus, intestina, venæ
&c. Formatae & compactæ sunt ex fibris
directis, attractionis gratia, & transver-
sis, retentionis causa, & obliquis propter
expulsionem. Atque iterum aëris per as-
peram arteriam & nares attractio, haud
quivit perfici sine ope & auxilio pulmo-
num, qui minimè sine caloris dilatantis &
vivificantis animatione atque incitatione
operari aut movere potuerunt. Ita, ut in
hoc casu, omnis externi aëris attractio,
quæ fit per poros in partes, carnosas, & per
pulmones in Lavum cordis Thalamum,
procedit immediatè à dilatativa caloris
naturalis actione, & perficitur mediantibus
instrumentis, idque præcipuè per pul-
mones & cor: Haud aliter, quàm videmus,
Syringam seu fistulam, si ei ejus organum
interius extrahatur, parum aërem vel a-
quam ad se trahere: At si illud interius de-
trudatur, aërem vel aquam illam attractio-
ne introductam iterum emittere seu ex-

pellere: & tamen ambæ hæ naturæ oppo-
sitæ in unico instrumento procedunt ab
unico Spiritu humano dilatato, qui opera-
tur. Debemus igitur intelligere (uti est
antea dictum) hominem componi ex ma-
teria, quæ est ejus patiens, & forma, quæ
est ejus agens: Atque ut materia prius pro-
cedebat ex subiecto aqueo chaos tenebrosi
abyssus egrediente, atque ideo est per se Bo-
reali & privativa dispositioni, nimirum
quieti, frigori, mortificationi & immo-
bilitati proclivis. Ita quidem est ista ma-
teria, quæ facit contractionem tam in cor-
de & per consequens in pulsuum motu,
quàm in alijs corporis partibus, hoc est, na-
turalis materiæ in homine inclinatio est
contrahere Spiritus à circumferentia ad
centrum, cum è diverso forma, quæ à luce
derivatur versatur in dilatatione atque
ideo in animatione & exagitatione mate-
riæ, quæ sine istiusmodi agente à Borea-
li matris suæ frigore stupida & quasi mor-
tua remaneret. Atque ista est ratio Sy-
stoles & Diastoles in motu cordis, qui pro-
venit ab illa actione & passione sive opera-
tione & resistantia, quæ facta est inter lu-
cem, calorem seu formam æquinoctia-
lem & materiam tenebrosam frigidam
aut polarem, in compositione humana. Vn-
de evidens est, quod, ut mundus major
dictus est ex lite & amicitia constari, ita
etiam mundus minor haud injuriâ ex con-
trarijs componi traditur, videlicet ex lucis
sobole & illa tenebrarum. Iam verò in hoc
videtur facultas hominis vivi attractiva, ab
illa Magnetis, in eo discrepare: Quoniam
Magnetis non apparet sensui humano adeò
vividus & agilis ac homo, sed quodam-
modò videtur mortuus, quatenus à vena
sua ferruginosa dividitur. Atque iterum
ipse non evidenti dilatatione à calore vivi-
fico procedente, mediante substantiâ or-
ganicâ, sed virtute contractiva partim ter-
restri & partim cætrali, quæ prius dilatatio-
ne suos emisit radios, ac tunc demum ad se al-
liciendo contraxit, atque ob istam rationem
major ipsius attrahendi potestas consistit in
polo: Attractio verò hominis viventis pro-
cedit à caloris vivifici dilatatione à centro
versus circumferentiâ, qui efficit, ut instru-
menta materialia tam ad attractionem,
quàm retentionem & expulsionem, officia sua
præstent, & quandoque operatur præcipuè
ad contractionem, hoc est, movere solet à
circumferentia versus centrum, videlicet
cum voluntate divina privativæ emanatio-

nis radios recipiat: Quemadmodū, quando cor contrahitur, unde fit, ut passiones pravæ, ut sunt tristitia, melancholia, invidia, desperatio, timor &c. Oriantur, de quibus antea est relatum. Quandoque etiam calor natus refectit ad sensum solarium quietem radios suos internē, uti in actione somni, qui est mortis & tenebrarum imago videre licet: At verò è regione se ipsum à centro ad circumferentiam dilatat, quando vult, ut Spiritus animales vigilent & operentur.

Hic ergo imaginari possumus, attractivam Magnetis facultatem esse primum ab extrinsecus ad circumferentiam, & ab illa ad centrum, ita tamen, ut res corporea Spiritus desiderati, retineatur à Spiritu retinente & à centro contrahente in circumferentia, uti in ferro à Magnete, & palca à Carabe attracta videre fas est. Ista est enim ratio sui similis in ferro & chalybe sibi attrahendi ratio, quæ substantia ferrea respectu suæ à Mercurio petroso heterogeneo purificationis, naturæque jam purificatæ homogeneitatis homini vivo comparatur, qui spiritibus vivis se dilatantibus animatur. Velim enim, ut quilibet intelligat, non esse ullam in terra creaturam, quæ non habeat suam Astrologicam seu stellarem influentiam; quæ (quamvis ipsam oculariter discernere nesciamus) emicat, suumque ad suum in specie simile non facit aspectum, videlicet ad tales creaturas, quæ sunt conditionis stellarum, quibus influentiæ eorū distillant. Verum si duæ creaturæ fuerint naturâ mutuo dissonantes & contrariæ, tunc earum una more Antipathetico diverget & refectet radios suos ab alio. Ferrum ergo instar masculi vivificantis Magnetis occurrens, ei sui amoris radios facillime emittit, qui eos tam avidè sibi virtute spirituum suorum interiorum Martialium etiam ad suum centrum attrahit atque introducit: Atque attractione radiorum ferri formalium secum etiam vehit & ducit corpus ferri, quod possidet stellares sive Martiales influentias. Pari etiam respectu, videlicet appetitus concupiscibilis Magnes in virtute fortis, loco foeminae ad debiliorem, videlicet, in quo non est tantus appetitus, haberi potest. Haud etiam aliter res sese habet cum homine vivo ac cadavere alterius: Nam, tametsi multa corpora videntur esse mortua, tamen Magus Naturalis intelligit, in ejus carne & ossibus atque etiam sanguine admirabiles delitescere spiritus, qui miracula haud minora; imò verò majora, quàm illa Magnetis præstare queant. Atque ideo velim, ut quilibet Mysterijs Dei in natura creaturæ perversus & sua imaginatione nimium occæcatus, melius ab experientia instruat, priusquam tantâ audaciâ & sine hæsitacione asseveret, nullos mēbris hominis amputatis, nec cadaveri hominis mortui in esse spiritus, imò quidem ipsum Diabolum nihil spiri-

tum ipsis conferre posse autumant. Nam moneo ego iudices tales audaces atque temerarios, ut sciant, quod, ut Magnes (ut cunque oculis massa apparet mortua) observatur sibi centraliter appetitu vivo fugere & allectare spiritus radiosos cū corpore alterius Magnetis & totus Magnes & qualibet ejus portio à toto divisa, hoc idē juxta suam proportionem præstabit: ita etiam probare & confirmare possum demonstratione oculari, quod debita applicatione carnis ex aliquo cadaveris membro desumptæ, ad carnē hominis vivi per nonnullas horas, homo, cui applicatur debilis & invalidus reddetur: Et tamen paulò post Mummia illius Magneticæ corporalis remotionem, ille vires suas pristinas recuperabit: Verum, ne relatio ista mea videretur adversariis figmentum, quatenus allegare possunt, rerum istiusmodi applicationem posse magis in hominis viventis imaginatione quam corpore operari, & quod sine vero fundamento se esse debilem sibi persuadeat, & quod nullus produci queat affectus externus, quæ hoc probare possit, Respondeo ego, tantæ esse istam applicationem efficaciam, ut mummiam Spiritualim in forma visibili extrahere observetur: Nam ratione frigoris exterioris membri, mummia in superficie corporis Magnetici sic extracta condensabitur, haud aliter, quàm aer in nubem aut nubes in nivem: Ita, ut colligi possit & in speciem quandam Panacææ reduci, modò si persona, ex qua extrahitur, sit sanæ complexionis & in suo corpore salubris. È regione verò pro medicamento tã corruptibili & Antipathetico haberi debet, ubi corpus morbo aliquo venenoso seu contagioso, nimirum morbo gallico, lepra, & similibus inficitur, ut infra clarius explicabitur. Iam verò ratio istius actus seu operationis in parte hominis mortui Magnetica est, quod, ut cū corpus esset vivum à radijs lucidis activis animabatur, & per omnes ipsius lucis vivificæ proprietates gauderet: Nam erat activū, mobile, dilatativū & denique æquinoctialis seu Australis conditionis: Ita, ut sanguis extincto calore naturali proprietatē tenebrarū induit: Nam mortificatur à frigore, cōgelatur, potentialis, hoc est, immobilis & cōtractivus redditur ejus actus, ac (ut verbo dicā) de natura Zonæ rigidæ & poli frigidi, aded, ut, ubi antea, dum in vita esset, radios suos à centro ad circumferentiam emitteret, ac benedictiobus emanationis Dei vivificantis & positivæ frueretur, jam in apparitione mortis conditionem & emanationem proprietatis Divinæ contractivam, privativam & mortificantē induit. Et tamen nihilominus nolim, ut sapientes cogitent, quod, quoniam corpus vivum in cadaver mortuum convertatur, ideo sit Spirituum vitalium omnino vacuum; cū à scripturis sacris confirmatum habent,

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

Sep. 12. 1.

in corruptibilem Dei Spiritum in esse omnibus, & per consequens tam in mortuis, quam in vivis: Nam spiritus iste incorruptibilis, secundum ejus in quatuor ventis proprietatem, est aliquando in motu à centro rei, cui inest, ad circumferentiam: Nam istiusmodi sua activitate creaturam vivificat, eamque facultate sua æquinoctiali seu australi agere, & vivere facit: Sic dicimur in Deo vivere, movere & esse: Movetur (inquam) in ista sua proprietate à centro Solis cœlestis ad omnium creaturarum inferiorum animationem, nimirum evocando spiritus earum, incorruptibiles, ad centrum ab hyemali frigore reperfusos, à centro ad circumferentiam ipsarum: Quemadmodum in vegetabilibus videre licet, quæ tempore hyemali apparent mortua: Quoniam spiritus vitæ relinquunt circumferentiam eorum, & in centro, quasi loco à frigoris insultibus remotiori se abscondunt, ibique acquiescere videntur. At vero quando spiritus iste percipit & sentit fontis lucidi appropinquationem, ut pote à cujus radijs solamen & auxilium recipit, incipit paulatim à centrali suo palatio emergere & plantæ circumferentiam jam visitare gestit, atque radijs cœlestibus, qui in eorum auxilium de desuper emittuntur, unitas, tenebrosam privationem & frigora congelativa è suo tabernaculo summa ope expellere tentat, ut ad vegetationis & multiplicationis actum liberius procedat, quemadmodum in tritico in terra sepulto seu seminato liquet: Haud aliter, dico, natura Magnetis Martialis, spiritu Saturnino originaliter in suum centrum contracto, exagitur atque incitatur, & cum pari gaudio formales ferri radios ad se fugit, à cujus spiritu Sulphureo Martiali, ipsi originaliter scaturiebant: Atque tali etiam modo spiritus Cadaveris, mediante frigore mortificante, à circumferentia in centrum coactus, atque ibidem in quiete & sine actione remanens, reddit corpus & quamlibet ejusdem partem fixam & immobilem. At verò cum aspectum seu applicationem ad vivæ suæ speciei circumferentiam faciat, tunc equidem à suo centro circumferentiam usque (ac si in centro esset quasi fame oppressus) exurgit, suumque simile in homine vivo (quod se ipsum dilatat & per poros more radiose ad suppetias ipsi afferendas ejaculatur) appetitu avido ad se vectum, Mummiâ Spirituali versus centrum attrahit ut vitâ etiam, qua vivebat antea, induatur, atque ut illius præsentia recreetur. Sed nummiâ unctuosâ spiritualis viri

mortui, spiritibus lucidis repleta & super superficiem hominis vivi à frigore inspillata subito congelatur, & pro usu privato reservari potest. At verò hoc melius confirmari nequit, quam per exemplum virtutis contractivæ, restrictivæ aut congelativæ ex crescentiæ fumo sæ salis, in ossibus mortuorum contenti: Nam applicatione illius, nimirum Vznæ seu moschi crescentis, super cranium mortuorum, ad sanguinis eruptionem in homine vivente, sanguis in homine vivo calidus, affectione quasi Antipathetica motus retrogreditur, & ei denegatur exitus à congelante & astringente ex crescentiæ hujusmodi Borealiter affectæ operatione. Sed omittendo pro aliquo tempore istiusmodi cōclusiones, quæ ad Magnetem hominis mortui Mummialem, ejusque virtutes spectant, quid dicetis, si sit Microcosmicus Magnes, qui ex homine vivo sine aliquo vitæ aut sui corporis detrimento colligi queat: Cujus virtutes tam respectu generationis & partus sui naturalis ac monstrosi, ut pote à parentibus dissimilibus derivatus, atque etiam ex substantiæ specie differentibus ad instar muli, videlicet ex Mercurio terreo & Cholericis Sulphuris spiritibus humanis compactus, quam etiam ratione suæ attractionis spiritualis Mummiæ, ex homine vivente, atque etiam (quod est magis adhuc admirabile) transplantationis ipsius, tam in animalibus, quam vegetabilibus speciebus modo alieno & admiratione digno tam Sympatheticè, quam Antipatheticè operatur. Scio profecto, ista nova statim proædibus Diabolicis vijsque illicitis ab ijs reputatum iri, qui ad judicium injustum & iniquum sunt proclives, quatenus ista sphaeram capacitatis superant & tamè pro certo intelligo, ea esse verâ, atque à nonnullis experta non sine admiratione multorum; imò quidem istum Magnetem Microcosmicum cum usu ipsius haud ignoramus, cujus actus actuumque effectus, quando à sapientibus comprobabuntur, tam naturales apparebunt, quam eorum effectus ab ipsis bene ponderati, videbuntur prima fronte admirabiles & capacitati humanæ alieni ac admodum abstrusi. Verum enim verò, si ea, quæ à me sunt antea recitata intelligantur rectè, serioque sint ponderata, causa eorum non apparebit admodum abstrusa, ut limites naturæ excedat. De istiusmodi Magnetis Microcosmici actione tam sympathetica, quam Antipathetica, mihi Deo concedente plura in sequentibus, videlicet libro hujusce ultimo discurrere proposui.

CAPVT. V.

In hoc capite explicatur causa secreta, quare; & modus, quomodo Magnetes tam Microscopicus quam Macroscopicus ad instantiam; imò quidem dimensionem in cognitam seu intervallum indeterminatum aperari soleat.

Fosterus in libro quodam suo, cui titulus Hoplocrisina spongius, Philosophiæ suæ tenuitatem satis superque in eo expressit, ubi dicit, quòd, quoniam Solis & stellarum lumina nubes obscuras, corporaque opaca penetrare nequeant, ideò formalis hominis essentia non valet in suo motu seu cursu ad metam aliquam distantem movere sine impedimēto aut oppositione montium, castellorum, nemorum & similium. Sed, si paulò profundius se in Philosophiæ veræ visceribus immerisset, tunc procul dubio agnosceret, sperma æthereum, seu influentias stellares esse in conditione multò subtiliores, quàm sunt lucis visibilis vehicula: Imò quidem sunt tenues & exactè spirituales & admodum mobiles, ac tam penetrantes & vivæ, ut sint potentes, atque etiam soleant perpetuò sine aliquo manifesto obstaculo aut resistentia ad terræ viscera seu centrum penetrare, atque ibidem metalla omnium specierum secundum influentiæ conditionem generare. Atque istius rei testimonium ferunt omnes Philosophi tam antiqui, quàm recentiores. Subtilitatem ergo Spiritus huiusce Plotinus juxta mentem Platonis explicare videtur in verbis istis: Tanta est Ætheris tenuitas, ut omnia corpora penetret universi, tam supera quàm infera, & cum ipsis conjunctus aut implicitus majora minimè reddat, quia spiritus iste interior cuncta opera eorum mole minima nullum prorsus augmentum recipiente alit atque conservat. Hæc ille. Atque ratione puritatis ac subtilitatis naturæ istius cœlestis cœlum, à Philosophis & Poëtis mysticis terræ maritus seu sponsus vocatur, quam vestem vocarunt: Imò verò ipsæ cœli stellæ, in quarum serie Copernicani numerant terram, assimilantur uxoribus cœli, ut pote, quæ ab eo haudaliter extrahuntur, quàm ex latere Adæ Evæ: Nam definiunt esse densiores partes suorum orbium, unde fit quòd pro cœli membris habeantur, nihil est tam tenue, subtile ac penetrans quàm est spiritus ille, à quo ipsi per condensationem derivantur. Hæc autem est ratio, quòd veri Alchymistæ tot de suo cœlo, quòd & quintam essentiam vocant, admiranda narrent, inde arguendo, ratione puritatis ac subtilitatis ipsius res omnes penetrare posse. Et Philosophi dicunt, istam quintam essentiam esse naturam illam suam, quam definiunt esse vim quandam in rebus infinitam, omnia permeantem entia, cunctas res generantem easque augmentem alentemque &

ex similibus similia procreantem. Et certè, si cui quam realiter considerare placuerit, quæ à me sunt antea allegata, recordabitur me dixisse, virtutes Angelicas ab emanatione archetypica effluere, esseque divinarum Idearum typos, atque etiam spiritum æthereum esse Angelicis influentijs repletum, quæ radicem suam essentialem à Deo & in Deo habuerunt: Ita, ut in rei veritate non sit Lux stellaris, quæ tam profundè penetret, aut tam universaliter operetur, sed æternus ille centralissimus spiritus, qui sua divina & haud resistibili essentia per omnia penetrat & permeat, tam in cœlo desuper, quàm in terra & aquis inferioribus. Atque totum hoc videtur à Philosophis Mytticis, (tametsi non nisi obscurè) confirmari, quando vocant Saturnum, qui Pater erat Iovis seu caput seu Cheter Catholicæ emanationis; patrè cœli & terræ, hinc inde arguentes, quòd in emissione spiritus sapientiæ creaverit & informavit cœlos, juxta illud Iobi: Cœlum ornasti Spiritu tuo. Et David: Verbo Domini firmati sunt cœli & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum. Et D. Petrus habet, cœli erant prius & terra ex aquis & per aquas existentes verbo Dei. Certum est ergo, totum actum essentialem in spiritu æthereo esse emanationis divinæ actum seu splendorem incorruptibilis Dei spiritum, ut verbis utar Salomonis. Atque ideò necessariò sequitur, Spiritum illum, qui creetur esse immediatum influentiæ talis minimè resistibilis & potentissimæ vehiculum, debere esse conformem ad ipsam naturam in puritate & subtilitate, quæ eum informavit: Qui à Salomone dicitur esse omni re mobilior & subtilior & attingere ubique propter suam munditiam & innovare omnia & implere orbem terrarum. Hoc ergo erat illud, quod coëgit nonnullos etiam ex Christianis Philosophis in sermonem istum irrumperere: Deus est natura, & natura, Deus. Quo intelligere videntur, naturam naturatam & radicaliter informantem, fuisse æternam illam emanationem, quæ fecit atque informavit naturam humidam mundi, qui ob istam rationem est dictus natura naturata, videlicet præsentia ipsius naturæ naturantis, sive Divini Spiritus Dei, qui ferebatur super aquas, ipsique igneum vigorem seu virtutem impertivit, quemadmodum partim testimonio literarum sacrarum, & partim D. Augustini asseveratione videre licet. Oporteret ergo, ut nos debita harum

Iob.
I. 1.
2. Petri. 3.

Sap. 12. 7.

Sap. 7.

Sap. 1.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

rerum à nobis allegatarum consideratione habitâ, sciamus, quod, si influentia completâ à spiritu incorruptibili Domini anime-
tur, tunc necesse est, ut proprietatibus natu-
ræ illius spiritus Divini imbuatur, & consequenter debet esse omnium spiritu-
um maximè subtilis, agilis, mobilis & pe-
netrans: Atque in eo respectu magis erit
potens ad omnia, quæcunque solida sine
ullo impedimento aut resistentia pene-
tranda, atque etiam ad omnia generanda,
augmentanda & nutrienda magis accom-
modatus & paratior. Ac si incorporetur
aut specificetur, individua similia ex sin-
gulis procreare solet. Porro etiam respec-
tu capacitatis humanæ infinitam in ra-
diorum suorum emissionem habet extensio-
nem, atque idcirco, ut illa limitetur, est im-
possibile. Quod quidem omne experien-
tia seu demonstratione huiusmodi oculari
demonstrabo. Invenimus in praxi Mag-
netica, Magnetem virtute sui Spiritus
subtilis, qui cum intrinsecus & centrali-
ter animat, tam potentem reddi in vir-
tute sua attractiva, ut sine ulla resistentia
radios suæ activitatis per saxa durissima,
ligna spissa, metalla compactissima, atque
etiam vitra quasi impenetrabilia trans-
mittere valeat. Quod argumentum est
evidentissimum, spiritum istum esse de
natura longè penetrabiliore & subtiliori,
quàm aer ille sublunaris, quatenus ei de-
negatur etiam per Chartam tenuem aut
pelliculam transitus. Pari etiam ratione
internus cœlestis hominis spiritus, qui est
radij istius vivificantis vehiculum, est tam
subtilis in se, ut nihil potius sit ei resiste-
re, quando radius mentalis interius, ad
quamlibet metam, utcumque ab homi-
ne remotam & in capacitate humana in-
accessibilem, collinet. Nam, cum cœle-
stis ille in homine spiritus sit ad ex em-
plar spiritus Divini formatus, necesse est,
ut in istiusmodi sua actione eum limitet:
Iam verò subtilitas actus Divini in spiritu
humano ab Hermete hoc modo exprimi-
tur. Quicumque hac Dei natura fulti sunt,
intelligentiâ suâ cuncta complectuntur,
quæ in terra sunt & quæ in mari, & si quid
est præterea supra cœlum, atque adeò seip-
sos erigunt, ut ipsum quoque bonum in-
tueantur, &c. Quibus significare videtur,
omnem sufficientem Dei actum in pene-
tratione & transmigratione per omnia;
qui actus consistit in radio mentali, cujus
actui non resistendo, influentiæ cœlestes
penetrant & operantur ubique in terra &
in mari sine ulla resistentia aut inpedi-
mento intermedio. Hisce ergo evidens
est, quod, ut quælibet creatura inferior
specifica, hoc spiritu essentiali est prædita
& in ipso consistit ac super ipsum, quasi
reale suæ veritatis fundamentum seu lapi-
dem verè angularem ædificat: Ita æquidè
radiatorum ipsius emissio, non est ab aliqua
sphaera activitatis terminanda, ut quidam

¶ Ibidem, 4.

indiscreti & magis sensuales, quàm intel-
lectuales Philosophi asseverare haud eru-
buerunt: Cum teste sapientissimorum
Philosophorum turbâ, spiritus iste defini-
atur esse vis in rebus infinita & per conse-
quens non definita seu determinata: Nam,
quàm longè ipsa emittit suæ activitatis ra-
dios ex centro stellæ cœlestis, etiam eous-
que potest spiritus iste centralis in terra &
creaturis ejusdem suæ emanationis diame-
trum extendere: Ita, ut quemadmodum
radiofa stellæ cœlestis influentia deorsum
penetrat usque ad terræ centrum, eodem
planè modo quælibet stella cœlestis pene-
tret ascendendo usque ad centrum suæ
stellæ cœlestis, à quo radicaliter erat deri-
vata; & quod opulentiôr, ditior & magis
exaltata erit forma illa stellaris in creatu-
ra, eò propinquius accedit ad naturam
stellæ magis digne atque occulte in cœlo,
& per consequens facit radiorum suorum
sive semidiametri suæ emissionis extensio-
nem longiorem & validiorem. Iam verò,
ut videmus quamlibet influentiam astralè
in creatura naturali quodam instinctu id-
que morè Sympathetico fontem cœlestè
seu stellam à qua primitus est orta, aspicere,
atque itidem stellam illam cœlestem
pariter paterno quodam respectu influen-
tias suas deorsum ad filium suum terrenum,
seu filialem suam formam vel ignem in
creatura fovendum & nutriendum, emite-
tere, adeò, ut earum ambæ mutuo inter se
gaudere videantur & in reciproco eorum
complexu se recipiant secundum istud Phi-
losophorum: Natura naturâ lætatur & na-
turam continet. O natura cœlestis verita-
tis naturas Dei mutuò multiplicans: Ita eti-
am species creaturarum, quæ una eadem-
que influentia induuntur, solent ratione
suæ similitudinis ad invicem radios sym-
patheticos, hoc est, naturâ consentientes
ejaculare, quibus in concordia & amore
conveniunt. Atque ob istam rationem axi-
oma Philosophorum antea allegatum est
tale: Natura ex similibus procreare solet.
& hæc est causa, cur quælibet forma spe-
cifica in suo simili congaudere, suumque
simile sine transgressione à suæ speciei li-
mitibus procreare animadvertitur. Verbi
gratia natura humana producit hominem,
equina equum. semen fœniculi fœnicu-
lum, faba fabam: Granum tritici triti-
cum &c. Atque etiam natura rei taliter
creata est amicissima sibi simili, radiof-
que sympathiæ amabiles emittit, ut con-
veniant & concurrant cum radijs, qui à
suo simili emittuntur, ita ut ambæ naturæ
consentiant & mutuo amplectantur: Vt
in Magnete cum Magnete, atque Mag-
nete cum ferro videre est. Nam si unus
Magnetes inveniat seu occurrat alteri, am-
bo se virtute Saturnini Sulphurei Spiritus
aspicient atque se mutuo amplectentur:
Nam debita eorum applicatione unus ad
alium, emissionem radiorum à centro ad cir-
cum-

cumferentiam se aspiciunt, atque iterum contractione illorum radiorum in se invicem amplectentur & allicient se ad se. Quod etiam inter ferrum & magnetem observatur: Nam, quoniam ferrum eidem constellationi cum Magnete subijcitur, suaeque stella centrali fruitur, illi Magnetis in omni respectu convenienti: Nam ob istam essentialem eorum consanguinitatem in eadem miniera semper seu vena terrestri reperiuntur, idem se invicem amare & tanto appetitu recipere observantur. Nam ab experientia docemur, lapidem foemininum, admodum & instar meretricis luxuriosae ferrum masculinum attrahere & appetere: & non è contra, uti Averroes, Scaliger & Cardinalis Cusanus erroneè & falsò existimant: Quippe quorum est sententia, ipsum ferrum allicere ad se Magnetem tanquam ipsius Originem & matricem, unde erat orta: Nam hac ratione polus Borealis in Magnete per se & à sua inclinatione propria citius ad stellam polarem, quae est fons influentiarum centralium utriusque, moveret, quam Magnetis: At hoc totù experientià probatur falsum.

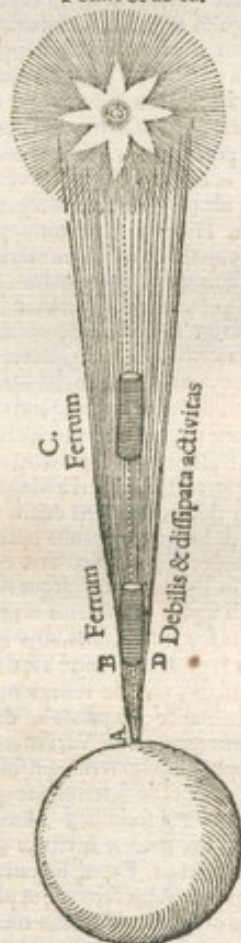
Iam verò ad confirmandam infinitam horum radiorum centralium in dictis duobus corporibus, nimirum stellae polaris & Magnetis seu ferri efficaciam opus est, ut prius Theorià quadam idoneà sinus deducti, ut tum postea faciliori cum Methodo in praxin descendamus. Radius (inquirit Alkindus) qui à centro stellae ad centrum terrae procedit fortissimus esse probatur in operatione suae speciei &c. Quibus arguere videtur ad distantiam, quam incommensurabilem occultus stellae radius seu influenza radiosa operatur & agit, cum & in sua imagine seu effigie in terra. Nam alibi dicit haec: Liqueat, radios stellares diversa constituere individua in hoc mundo &c. Iterum pro stellis centralibus seu influentijs stellaribus corporum inferiorum, & radiosis eorum extensionibus, haec alibi Mundus Elementaris est exemplum mundi Syderei, ita, ut quaelibet res in eo contenta ipsius speciem contineat, manifestum est, omnem rem huius mundi radios facere suo modo ad instar Syderum, alioquin formam Syderei mundi ad plenum non haberet, sed & hoc in aliquibus sensim manifestatur. Ignis enim radios caloris ad loca proxima transmittit, & terra radios algoris. Hoc igitur pro vero affirmantes, dicimus, omne, quod actualem habet existentiam in mundo, Elementorum radios emittere in omnem partem, qui totum mundum Elementalem replent suo modo. Praeterea distantia unius rei ab alia facit differentiam in effectu radiorum in rebus huius mundi: Haec ille. Quo sermone certiores nos facit; Primum, nihil esse in mundo inferiori, quod non habeat suum simile in illo superiori à quo suae es-

sentiae radios atque influentiam recipit: Atque iterum, quòd, ut illa stella coelestis suos radios etiam ad terrae centrum ejaculetur, atque idem tam latam habet activitatis sphaeram, ut quamlibet mundi totius concavi portionem scrutetur, ita etiam scintillae illae stellares seu radiantes, quas creaturis sibi subiectis emittit, cum stellae earum sint in substantia & forma unum & idem cum suo fonte & consequenter continuatae sunt cum eo, & ab eo haud quaquam spiritu & luce indivisibiles, omnes pericruntur angulos regionis sublunaris; Imò verò ad fontem earum coelestem penetrare solent, à quibus vim suam vitae fortiuntur, uti infra demonstrabitur, idque è claris indicatur, quoniam quaelibet magni Magnetis portio utcumque minima, suos, sibi polos ac circulos distinctos vendicat, aequè, ac ille magnus, seu integer à quo erat excisa. His ergo redditur apparens, actionem cujuslibet rei elementaris effici tam ad distans, quàm quando duo corpora sunt simul per contactum mutuum conjuncta. Verum rerum Elementariù actio, dum ab invicem separantur, debita applicatione atque influentiarum radiosarum in invicem infusione, perficitur, quod vix credibile ratione occultationis actionis ipsius videretur, nisi illud nos experientia ex observatione attractionis ferri à Magnete ad distantiam doceret. Porro etiam imagines rerum de longè in speculis opticis discerni animadvertimus. Nec erat quidem minimum in Pythagoricis, atque nonnullis ex Philosophis Christianis artificium, suas mentes seu intentiones, alijs in locis disitis seu regionibus longè à se distantibus viventibus, ratione reflexionum per vitra Mathematicè preparata ac disposita in disco lunae exprimere. Verum enim verò Philosophi nostri externi, qui solo sensu gubernari volunt, de determinata quadam activitatis sphaera somniant, limitesque huic spiritui sive naturae mysticae assignare haud erubescunt. Exempli gratia, quoniam Magnes attrahit ferrum, ut plurimùm, non nisi ad distantiam dimidiae mensae vel ulnae unius, idem ipsi putant ac concludunt vivificantem ipsius virtutis actum ulterius penetrare aut se in aëre extendere non posse, & consequenter solo corporis & non intellectus oculis ducti, terminare hac sua observatione externa volunt Spiritualem Magnetis extensionem: Sed, si oculos suae inquisitionis corporeos claudere, ac more Philosophorum peritissimorum lumine mentali actionis tam abstrusae medullam intueri velint, perciperent quidem, extensionem Spiritus radiosi in Magnete aequalem esse cum semidiametro propriae stellae coelestis suae, cum uterque sint unius ejusdemque essentiae: Ac pariter similis in ferro spiritus & cujuslibet ipsius portio, sed sunt plurima, quae evidentem in Magnete effectum impedire possunt,

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II, Membr. II.

sunt, videlicet rei sive ferri ponderositas, cujus ratione illud extra circulum sensibilibus suæ emanationis attrahere nequit, atque radiorum à Magnete emissorum dissipatio seu dispersio, nam radij ejus, postquam à Magnete emittuntur, eo magis in aëre aperto expanduntur, quò remotius à Magnete evolvant, quemadmodum ex ista demonstratione luculenter explicatur.

Plenitudo virium in Stella Polari & ab ea.

Magnetis

In qua A est Magnetis Polus, B. D. Basis radiorum ejus cum integro ejus vigore, quæ terminatur & se adaptat in principio virgæ ferreæ B. D. Ita, ut in tali contactu ad distans, nihil radiorum occulte à magnete scaturientium deperdatur: Sed tota ejus vis sita est in ferro, atque ob istam rationem ferrum facile à Magnete attrahitur, quoniam vis unita est fortior. At verò cum ferrum in distantia longiore seu à Magnete remotiori disponatur, videlicet in C. tunc quidem major Basis Spiritualis pyramidalis emissionis portio, dilatur atque extra latera ferri sine ullo ejus contactu, seu occurfu directo cum eo transit, at-

que ita virtutis Magneticæ actus nimis debilis redditur ad rem adeò ponderosam sibi in tali distantia attrahendam. Verùm quia stellæ ipsius cœlestis radius, magnetis emissionibus occurrit easque fortificat, idè evidens est, stellam polarem operari in Magnete ad excitandam & animandam similem in eo vigorem: Atque ipse Magnetes taliter animatus atque in vigore suo vivifico auctus actioni stellæ illius correspondet, penetrando uno eodemque sympathetico consensu etiam ad centrum sui fontis cœlestis, quod quidem facillimè in eo præstari potest, quoniam uterque sunt unius ejusdemque essentie: Nonne animadvertimus hoc externa apprehensione esse verum, cum observamus polum Magnetis Borealem in debito naturali atque obediendi respectu, stellam polarem constanter ad tantam distantiam respicere, quod aliter fieri non potuit, nisi radij eorum essent in medio, aëris, imò quidem in ipso æthere atque etiam in terra & mari conjuncti? Quis enim negare potest, ipsius stellæ polaris radios descendere in terram & operari atque conjungi cum radijs sibi similibus in magnete, ferro, atque etiam in terra cocta, cum hoc idem ab experientia oculari doceamur? Si ergo Magnetes & ferrum ac terra sint istius stellæ scintilla, cur obsecro, more sui fontis non emicarent scintillæ istæ pariter & ascenderent sive emitterent suos radios ad Stellam illam cœlestem? Cum certum sit & experientiâ probatum, vel minimum Terræ seu Magnetis magni fragmentum ex suo toto excisum seu divisum, adeò esse in suis circulis & polis completum ac ejus integrum. Vnde liquet, virtutem cujuscunque rei à formali scintilla in ea latitante procedere: Nam scintilla seu radius Solis eandem habet pro sua proportionem potestatem agendi & illuminandi, quam ejus fons Solaris, haud aliter ac videmus candelam parvulam taliter pro sua quantitate coruscare, quàm major illa, à qua lucis suæ principium duxit. Quare non est dubitandum, quin, si stella polaris suos radios impluat in corpus Magneticum, centralis etiam corporis magnetici Stella suos pariter radios ad cœlestem sui fontis polaris sedem emittit. At verò praxi Astronomica docemur, distantiam seu intervallum inter hæc duo corpora, nimirum Stellam polarem & terram sive Magnetem esse adeò grande & immensum, ut extensio major in rerum natura respectu nostrum vix ex cogitari queat, nimirum illa inter cœlum octavum, in quo est Stella polaris & terram: & tamen invenimus, hæc duo corpora se invicem respicere & simul operari sympathia admirabili, Imò quidem & quandoque, ubi non sit recta inter se dispositio, videntur inter se Antipathia satis notabili discrepare. Quid? An debet abstrusi illius Spiritus actio Phantasticæ seu ima-

Imaginarie alicujus activitatis sphaerae limitibus, juxta hominum nunnulorum imperitorum & nimis superficialiter in occultis Theauris atque atcanis seu centralibus actionibus Dei in creatura versatorum, opiniones terminati? Pari etiam ratione necesse habemus concedere, quod sit similis radiorum occultorum concursus sympatheticus inter ferrum & Magnetem, quoniam eorum uterque, habet in se Stellas centrales seu radios influentias unius ejusdemque naturae sive essentiae ab uno fonte descendentes, quorum emanationes occultae, transeunt ad distantiam nobis incognitam, tamen earum effectus, accidentaliter nobis non magis appareant, quam coelestes illae influentiae, quae de caelo super mineralia, vegetabilia, & animalia descendunt. Nihilominus si historiis & relationibus fidem aliquam adhibuerimus, à Serapione, Olao Magno & ipsis Mauris accepimus, apud Indos, versus polum Borealem esse scopulos nonnullos Magneticae consistentiae, qui naves à Magna distantia ad se trahunt, imò quidem, & tantam esse eorum in attrahendo virtutem, ut etiam clavos ferreos à lignea navium substantia quandoque extrahant, unde fit, ut naves & cymbas suas clavis ligneis & non ferreis condere cogantur. Atque iterum, quid est dicendum ad opinionem illam medici ac Philosophi doctissimi Fracastorij, quippe, qui post longuam suam in naturam Magnetis inquisitionem, concludere tandem videtur, rationem, cur Magnes suum polum ad Septentrionem convertat, esse, quoniam in illo mundi angulo multi reperiuntur montes ex lapide Magnetico consistentes, qui ferrum de longè ad se attrahunt. Quod si esset verum, sequeretur, ejusmodi scopulos Magneticos potuisse à sede æquinoctij ad punctum congelatum poli Borealis operari: Nam experientia docemur, nautas etiam usque ad lineam æquinoctialem facere acus magneticæ usum, ad explorandum, in qua altitudine navigent. Veruntamen, licet hoc nonnullis videbitur alienum & impossibile, tamen sunt quidem artis Geographicæ periti, atque in cartarum marinarum compositione versatissimi, qui huic Fracastorij sententiæ firmiter adherent. Quibus videre licet, aliquos viros vulgariter sapientes atque doctos, videri intimare illam activitatis sphaeram limitatam Magnetis virtuti à Peripateticis & Christianis academicis assignatam, esse vanam & nullius momenti. Sed ut jam à regno minerali ad illud vegetabile & animale ascendam: Observamus quidem esse relationem admirabilem inter stellas fixas & erraticas, atque per eandem rationem inter plantam & plantam: Exempligratia, Compertum est (teste Mizaldo) radios ac flores herbarum Heliotropij, atque illius Cechorei, solere more Sympathetico radijs solaribus gaudere; & cum radiofa il-

lius influentia convenire, eamque comiter amplecti: Nam se ipsas convertunt etiam in die nebuloso ad diurnum Solis motum: è contra verò nocturno tempore, ratione absentiae Solis flores earum se contrahunt, ac si essent tenebrae ac frigida nocti inimicae. Etiam cepa in quibusdam regionibus (ut testatur Plutarchus) virefcit in decremento Lunæ, atque iterum marcescere notatur crescente ipsa. Est etiam magna Sympathetica relatio inter cancrum ac ostream & Lunam: Nam, dum crescit Luna, eorum succi augentur, at verò decrecente ea, ipsi pariter in sua substantia diminuuntur. Porro ad irradiationem unius plantæ ad aliam quod spectat, observatum est, Rutam herbam summa cum amicitia ficum arborem respicere, unde fit, ut hæc planta nullibi melius aut copiosius vigeat & feliciori cum successu vivat, quam si sub ficu arbore plantetur. Atque esse etiam Sympathiam notabilem inter earum naturas, in eo redditur manifestum, quia in gustu & odore haud sunt dissimiles. Præterea si Myrtus prope arborem Granati plantetur, eam magis fecilem ac fructiferam efficit, atque ex altera parte granatum reddet myrtum magis edoriferum: Unde liquet, unum præsentia alterius gaudere & lætari. Ac rei veritate ambo animadvertuntur convenire in unam conditionem Elementalem, ut pote quæ arbores sunt frigida, sicca & astringentes. Verum ad exprimendam ingentem illam relationem Sympatheticam, quæ est inter naturam vegetabilem & mineralem, præcipue & cum diligentia observare debemus occultam illam in Corylo proprietatem: Nam si tempore quodam statò, virga Corylina in extremitate furcata, ex arbore sua colligatur, & utraque pars furcata manu utraque sustineatur, ea tamen lege, ut locus, ubi virgulæ trunco seu Baculo jungantur simul cum trunco

A. B. Directè perpendiculariter erigatur, Atque istiusmodi Baculi positione, ille, qui virgam seu baculum tenet, montis summitatem, in quo minera auri vel argenti excogitatur esse, pertransit: Cum autem directè super metalli venam ambulet, virga perpendicularis A. B. Etiam invito homine se (mirabile dictu) versus terram inclinabit: At verò, si miniera talis tunc in suo

Plutarch.

Monst. Geogr. lib. 19. cap. 8.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

suo situ orthogonaliter constanter manebit: hoc esse verum, ego ipse testari possum eò quod nonnulli Germani in fodinis Cambriæ seu Walliæ argenteis laborantes, hanc ipsissimam viam ibidem in ventæ argenteæ inquisitione tentaverint. Porro est hoc artificium valde inter Germanos familiare & optime notum atque praxi quotidianæ adhibitum, in montibus Saxonæ & Hongariæ, ubi inveniuntur minere auri & argenti. At ne scrupulosi nonnulli huic rei fidem nihilominus minimè adhiberent, ipsos scire velim, Georgium Agricolum atque Munsterum mentionem de hac re in suis de mineralibus tractibus facere, artificiumque hoc pro vero & experto confirmare. Deus bone, quantum tumultum facerent unguenti armarij hostes seu adversarij ad tale spectaculum intueundum? Quid? Quod ramus arboris insensibilis, duplici in suo termino virgula divisus, possit metalli argentei vel aurei sedem detegere, & consequenter per 600. orgyas in terræ viscera mediantibus suis radijs invisibilibus, idque trans scapulos venasque petrosas penetrare valeat. Anne hoc possibile, ut vegetabilis natura, quæ est minus activa, mobilis & calida, quàm est illa animalis, actum talem præstare possit, cum sit omnino (uti asserunt) impossibile, ut radiosa influentia seu emanatio animalis, queat ad distantiam remotam cum suo simili cooperari propter impedimenta castellorum, montium, scopulorum, nemorum, nebularum & similibus? Procul dubio concludent istiusmodi Philosophi superficiales, hoc mysterium vel minimè omnino verum esse, vel si sit, tunc non posse sine actu Diaboli perfici. Nam, cum spiritus animalis istiusmodi unionis aspectum ad talem distantiam complere nesciat, anne probabile est ut vegetabile insensibile hoc per se & ex propria sua inclinatione præstaret? Talis, si scio, erit eorum hæc de re censura, qui ad iudicandum, antequam res, pro ut est, intelligatur, sunt paratissimi, cum sit in rei veritate harmonia illa in omnibus creaturis inferioribus proportionata, qua ipsæ corporibus cœlestibus seu potius Divinis in ipsis influentijs correspondent, quæ ortum suum ab unica capitali, Catholica & æterna emanatione ducunt, quæ radios suos tum essentielles tum Sympatheticos, quàm Antipatheticos in quem libet Globum Stellatam immediate infundit: Atque ipsi itidem eos in mundum Elementarem implunt, efficientes hac communione consensum Harmonicum inter ambas istas regiones: Atque idèd Alkindus ait: Omnia, quæ sunt in hoc mundo & contingunt in mundo Elementorum, à cœlesti Harmonia sunt translata. Certum est igitur, radios metallicos concurrentes in suo ascensu cum influentijs radios vir-

gæ furcatae esse in causa, ut illa virgæ Corylaceæ portio, deorsum se declinet, haud aliter, ac Magnes observatur ferrum & alium magnetem fortiter per ejus polum attrahere: Scio, quòd alienum videbitur ejusmodi hominibus, substantiam metallicam radios ex suis venis emittere: Verum si adèd essent in vivis metallorum naturis versati, ac artifices illi, qui laborant in fodinis montium Tirolæ & Hungariæ, tunc oculari experientiâ certiores forent facti, quod ipsæ quandoque fulgura & tonitrua in terræ concavitates emittant, quæ opificibus admodum sunt periculosa, ita, ut nisi subito ex minera immediate post signa data exeunti, vel pronè humi jaceant, extremum ut plurimum patiantur. Hæc à nobilibus Germanis fide dignis accepi, quorum alij fuerunt testes oculares: Sed ut in proposito nostro procedamus, est pariter inter creaturas inferiores Antipatheticus quidam aspectus haud aliter, quàm inter Stellas nonnullas cœli speciales cum erraticas tum fixas: Atque unius creaturæ aspectus, agnoscitur alium alterius abhorre, ita, ut in eorum radiorum applicatione una observatur ab alia irascibili reformidabili seu odibili aversione declinare atque reflectere, Mizaldus ait, Cucumerem, ac si esset voce tonitruorum terre factus scipis ab ea mutari: Cæpa recusatur ab Ægyptijs in cibis, quoniam admodum ab alijs vegetabilibus differre observatur: Nam, ut omnes aliæ herbæ præter ipsam in lunæ augmento crescunt; Ita è regione sola cæpa vigescente luna suum recipit detrimentum atque diminutionem. Est etiam notabilis inter arborem ficum, nec non & vitulum marinum & fulgura Antipathia: Vnde oritur, quòd istæ duæ à fulmine minimè percutiantur. Porro inter arundinem & filicem haud exiguum animadvertitur esse odium; Ita, ut, si radix unius ponatur super ramos alterius, cum quodam quasi contemptu & odio deiciatur. Inter omnes etiam bestias Elephas odio habet parvulum murem: Vnde evenit, ut, si quid frumenti, quod ijs pro nutrimento adhibetur, à muribus edatur vel tangatur, illud statim recusent atque abhorreant. Similis quædam Antipathia observatur esse inter naturas Catablepæ atque mustelas: Nam mustelæ sunt catablepis instar veneni. Gallus gallinacius vulpem more Antipathetico evitat. Omnes colubri & augues timent & evitant arborem fraxinum, atque idèd summâ corâ umbram ipsius tam matutinam, quàm pomeridianam effugiunt. Iterum, Dioscorides ait, Taxum arborem usque adèd venenatam, ut, si quis subter eam sedeat, damnum exinde sit accepturus, & quandoque vitam suam amissurus, Cœlius Rodi-

Agric. lib. de
foss. Manu. de
Geogr.

Mizald. lib. 1.

Plin. lib. 9.
cap. 10.

Ibid. 12.

Plin. lib. 16.
cap. 13.

Dioscor.

Alkind. de
ind. stellar.

Rodiginus asserit, colubrum timore hominis nudi percuti. Bene notum est & à multis authoribus confirmatum, catablepam, quæ non est nisi parvulum animal, solo suo nihilominus aspectu per mille ab ea passus interficere. Etiam homo lippitudine oculorum affectus, potens est alium hominem satis longè distantem, secreta quadam radiorum contagiosorum emissionem inficere atque etiam lippum reddere. Videmus, cæpam Lachrymas ex persona ad distans, idque sola radiorum suorū ejaculatione elicere. Præterea notum est factum, quod, ut simile existens salubre soleat suum simile more salutari recipere, ita etiam simile existens corruptum, more Antipathetico, idque ad distans inficit & intoxicat suum simile, quod erat sanum. Quemadmodum observamus, oculum unius hominis ophthalmiā affectum; Inficere nullum alterius hominis membrum præter oculum. Atque etiam unus phthisicus sive pulmones ulceratos habens, pulmones alterius hominis suo aulhelitū etiam ad distantiam convenientem vulnerat & lædit, idque applicatione seu concurrentia duarum irradiationum unius naturæ, quarum una est more Antipathetico affecta atque veneno, unde & aliam etiam, cui applicat, contaminare solet. Sed, ut ad Scopum nostrum Magneticum, qui est tam Spirituālis, quam corporalis, redeam, Affirmo, effectantum respectum Sympathiæ Spiritualem inter unam creaturam atque alteram, ut amatum more mirabili Spiritum amantis sibi attrahat atque alliciat. Hoc idem ego ipse mirabiliter à cane meo aquatico effectum vidi: Nam in itinere meo Lugdunum Galliæ versus penularium meum super arcum ephippiarium pendens (in quo præter alia mihi necessaria, literæ Camby erant inclusæ) malè perdidit, & cum ad ipsum perquirendum retrogredi tentassem, cursoris equum nullo modo præter consuetudinem, ut retro iret compellere potui. Vnde necessitate coactus eram, ut canem ad mea bona amissa perquirenda eaque mihi afferenda remitterem: Recessit canis, & postquam per spatium ferè dimidiæ horæ esset absens, penularium illud meum ore reportavit, quod quidem erat admirabile, considerando me equestrem fuisse, atque adeo, ut nullius pedis mei aut tractum seu odorem sentire potuerit & tamen nihilominus directè ad penularium, à me siti Tantalea inhiatum, properavit & percipiendo in eo mei odorem, rem protinus agnovit, eamque festino cursu ad me adduxit. Sed, ut propinquius & magis pertinenter ad huc accedam, Amicus quidam in societate mea tunc temporis existens, canem suum aquaticum in civitate Londinensi nocturno tempore perdidit: Interea nos ambo Domum quandam privatam, in qua vix fuit antea, iumus ingressi: Cumque in cubiculo ejusdem domus colloquium inter

nos privatum etiam clauso ostio habuissemus, paulò post semi horam canis revertitur & ad portam accedit, ipsamque strenuè suis unguibus, ut aperiretur, scalpebat, quo dominum adiret suum. Quibus evidens est radios affectionis ipsius, utcumque absenti corpore à suo Domino radiorum nihilominus sui Domini aspectum minimè defuisse, unde factum est, ut ipsi cum ad locum incognitum tam directè conducerint. Nonne est etiam admirabilis illa Sympathetica emanatio ex columba dicta tabellaria, qua & cujus lumine tam directè per tot millia ad domum, in qua erat orta & enutrita tendere solet? Quam propter illam rationem tam charè amat & afficit, ut, tametsi per 500. millia in suo corbe clausa portetur, ipsa nihilominus directè retrò cum literis ejus collo Susphenis volabit. Quod quidem argumentum est evidens, ipsam directè à radijs suæ affectionis in via gubernari, qui modo quodam Spirituali continuantur & uniuntur, nec separantur à leco, in quo maximè delectatur. Quid dicemus in duabus personis, quarum una masculum & altera foeminam amat, & sine omni ratione afficit; Atque idem radijs affectionis suam amatam prosequitur, tametsi è regione hac illam abhorret, negligit, & non reciproco affectionis gradu recipere potest, sed radios sui amoris in odium avertit. At verò, ubi duo mutua affectione & unionem Sympathetica se recipiunt, ibi quidem actionis virtus ad distantiam longiorem suos producit affectus: Haud aliter, ac, quando duæ stellæ cæli radios suos semidiametraliter emittunt, & in uno eademque Harmonico affectionis puncto conveniunt. Imò verò, quemadmodum videmus experientiâ docti, esse magnam Antipathiam inter Spiritum contractum hominis interfecti & interfectorem; Adeo, ut Spiritus vitalis mortui in suo centro frigoris contractu post mortem contractus, per passionem quandam irascibilem Antipatheticam, iterum à centro ad circumferentiam movere animadvertatur, faciatque sanguinem congelatum iterum resuere & movere versus homicidam, ac si secundo sui hostis insultui resistere, vel si vindictam adversus eum capere vel petere voluisset: Ita quidem agnoscere & confiteri debemus, quod, ubi Spiritus unus ratione Sympathetica cum alio similis naturæ concurrat, ibi potestas debet esse major; & consequenter actio ejus potest vim suam ad longiorem distantiam exercere, ut evidenter demonstratur in abstrusa operatione inter telam vulnerariam, unguentum amarium & personam vulneratam: De quibus verba tot feci in hostili illo concursu, qui inter Folterum Presbyterum & me est factus;

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

videlicet in libro illo meo adversus ejus librum dictum HOPLOCRISMA SPONGVS, sive spongia ad unguentum armarium delendum, cui libro meo titulus est, spongiæ Fosterianæ Presbyteri compressio. De cujus libri medulla in hujus mei discursus sine Deo concedente veniam, dicam plura.

Argumentum Fosteri consistit in impossibilitate operationis unguenti, seu potius vivi sanguinis emanatione seu influentiarum ad sanguinem mortuum & congelatum emissionem, tam remotam ad distantiam à nonnullis propositam. Quæ quidem impossibilitas, si vera in regno animali esset, quod est cæteris duobus regnis magis dilatatum & minus vinculis corporis ligatum; ad miror ego, cur non sit magis impossibile, in corpore minerali ratione suæ soliditatis firmæ atque constrictæ & per consequens ad influentiales radios continendos atque retinendos minus apto, quam in corpore aliquo magis Laxo, molli & poroso. Præterea corpus animalis vivi est calidum & igneum & consequenter ad dilatandum & radios suos remotius emittendos promptius; ut illud minerale est frigidum, atque ideo in radiorum suorum ejaculatione minus activum & potens. Et tamen nihilominus experientia docemur, Magnetem stellam polarem respicere, eique aspectum suum Spiritualem emittere, atque itidem, stellam illam radios suos in eadem distantia ferè in commensurabili ad metam suam mineralem ejaculari, quemadmodum in præcedentibus est demonstratum: Quod cum ita sit, cur, obsecro, non potest Stella animalis à fonte Stellari seu cælesti derivata, radios seu influentiam etiam suam in sanguine congelatam terræ suæ unctuosæ, videlicet unguento infusam, aut in Spiritum sanguinis invisibilem in poros instrumenti vulnerantis, & præcipue ferri ratione naturæ suæ attractivæ sulphureæ absorptum effundere? Nam experientia confirmat, quod, quamvis sanguis nullus corporeus inveniatur super Gladium, vel pugionem & similia: Tamen, si locus teli, qui vulneravit, unguento perlinatur, curat etiam ratione aspectus sui Sympathetici: Nam Chirurghi rurales seu rustici sunt experti, quod, quando non sunt ausi vulnus aliquod profundum proba ferrea examinare, tamen per impositionem Gladii in ignem facillimè discerunt, quàm altè telum in carnem penetraverit. Nam portio illa teli seu Gladii, quæ vulneravit, colorem suum mutavit, & magis fusca vel cærulea, quàm reliqua apparebit: Hac, inquam, sua observatione intelligunt, quàm profundum sit vulnus. Atque ideo hoc est argumentum egregium ingressionis spirituum sanguineorum in instrumenti vulnerantis substantiam: & consequenter liquet, esse Spiritus essentielles, quæ emanant seu exeunt à sanguine e corpore exilienti.

Quibus arguitur ad versus M. Fosterum, quod, si grossiores in sanguine Spiritus valeant firmam chalybis substantiam penetrare, probabile est, Spiritus eorum tenuiores posse sine ulla resistantia res omnes alias utcumque compactas ad instar influentia permeare. Nec possunt ista à me jam nunc relata videri vel miracula vel saltem impossibilia, cum etiam experientia testetur in muto & surdo seu insensibili minerali hoc idem esse effectum: Nam acus seu Chalybs solo Magnetis contactu solet spiritus ipsius imbibere, qui quidem Spiritus à ferro ita absorpti penetrant per ejus totum, & consequenter cuilibet ipsius portioni in sunt: Nam Axioma hoc à præstantioribus Philosophis in mysterio Magnetis optimè versatis, est tale.

Si obelus ferreus seu fili grossi ferri portio, ex uno termino Magneticè tangatur, vigor Magneticus totum permeabit ferrum, habebitque illud virtutem contrariam in utroque extremo seu polo axis illius, unam nimirum Borealem atque aliam Australem, & pars axis dimidia erit unius naturæ & altera ejus medietas alterius. **PROBLEMA** a. Vbi a. Habet naturam Septentrionalem & b. australem. Hic est canon eorum generalis.

Problem.

Ridley: Tract. Mag. cap. 6.

Verum enim verò huic meo proposito propius accedam & demonstrationem meam à minerali ad vegetabile, transferam, ut hac ratione simile per suum simile melius; & perspicuus in subjecto nostro animali exprimere queam. In animo meo igitur est, grano tritici insistere, quod, cum in terra sit mortuum & putrefactum, radios Solis influentia à morte resuscitatur: Nam simile, magnetica quadam virtute, attrahit ad se suum simile, & simile suo simili gaudere solet, ac simile resuscitatur & vivificatur, hoc est, à sua quiete centrali evocatur à suo simili illud evocante, alliciente & amplectente, atque hac ratione substantia radiosa, seu atomi solaris influentia in grano tritici ociosa manens & nihil operans, in centro ejusdem jam grano corruptione dissoluta, excitatur à suo simili externo ad agendum & operandum pro sua ex cæno elementari seu viscosis compositionis elementaria ligamentis redemptione. Atque ideo, ut Spiritus vitæ in tritico contractus erat à frigore circumferentiali externo in centrum, ita jam præsentia Solaris irradiationis recentis de desuper descendens, à morte quasi ad vitam resuscitatur, & hac ratione assistentia radiorum cælestium surgit extra grani corrupti limites, ac terræ superficiem penetrat, pendetque extra & super eam in aëre aperto, summoque conamine tentat in patriam suam solarem, à qua descendebat, ascendere; Sed in suo motu ad sursum à sub-lunari substantia, tanquam catenis elementalibus, quæ ipsum undique includunt & ligant, ex omni parte sale aëris volatili circum-

circumdatur & loco ascensionis suæ ad patriam suam desideratam, coactus est fixæ summitati stipulæ suæ adherere : Atque suam speciem ibidem multiplicare ac ita alia grana ipsis similia producantur in aëre. Simili etiam ratione Sol vitæ microcosmo in sanguine regnans, radiorum suorum Spirituum emissiones facit, qui sunt ei continuitate inseparabili conjuncti & per consequens à Spiritu in sanguine congelato, qui telo vel ferro absorbetur minime divisi : Nam tam purus, subtilis & dignus est vitæ humanæ Spiritus, ut qualibet creatura natura, naturalis quodam instinctu cupiat de eo participare ; Imò verò ipsi Dæmones, lucifugi dicti, ob istam rationem corpora humana possidere dicuntur, nimirum propter excellentem in eo temperiem, ut testatur Psellus. Nec velim, ut quisquam meam assertionem respuat, cum sit certum, in ipsis lapidibus atque mineralibus surdis, esse passionem concupiscibilem, quemadmodum in Magnete & ferro videre licet, & spiritus ferri, tametsi sit mineralis, est etiam ejusdem conditionis in Catholica sua natura, cujusmodi sunt omnes alij spiritus. Quare nolim, ut aliquis admiretur, eò quod dixi, mineralem spiritum effectare illam animalem & vegetabilem : Verum ego demonstrationem satis probabilem ad istud probandum producam. Est comes quidam nobilissimus Angliæ, dictus The Carleof Bridgewater, cujus Hortalanus manum suam falce cænarum crudeliter in gramine metendo vulneravit, magna sanguinis copia est perfusa, nec fisti potuit hæmorrhagia, comiti annuntiatum est hoc, ejusque hæc in re openi implorant : Quippe quem unguentum armarium habuisse & in usu ejusdem fuisse optime versatum noverunt, ipse protinus jussit, ut falx à ligneo suo sustentaculo seu manubrio percuteretur & ad se adduceretur. Hoc à vulnerato audito ille marculo in manu vulnerata retento ictu satis valido ferrum percussit, quo facto in instanti, sine ullo alio remedio cessavit sanguis, nec ab illo impulsu guttam aliquam perdidit, ac si Spiritus mineralis, qui illam animalis comprehendebat esse, ictu illo terrefactus & pavore quodam & Spiritus vulnerati in cussus, ac proinde integram suam attrahendi & spiritus percutientis retinendi facultatem amisit, aut quod Spiritus vulnerati, in ferrum imbibiti, in harmonia cum Spiritu vulnerati consentientes in eo quasi vindicta, quam vulneratus sumpsit in ferrum seu telum, quod videretur : Nam sciendum est, esse Sympatheticam & Antipatheticam irradiationem æquæ inter animalia & mineralia, ac inter animalia & animalia, & mineralia ac mineralia. Sed observa obsecro secundum hoc de unguento armario experimentum. Bevis Thelwell eques auratus, mihi fide sua data retulit, quendam rotarum lignearum fabrum graviter securi

fuisse vulneratum, hic à chirurgis prius erat tractatus, sed sine ulla dolorum mitigatione : Ita, ut per quatuor vel quinque noctes dormire haud potuerit : Tandem ejus amici auxilium ipsius instanter exoraverunt, ut pote quem multum Boni unguento armario præstitisse intellexerunt : Ipse autem securim ungebat, & uti mos est, linteo involuebat, ac protinus dolores sunt mitigati, ita ut jam dormire inceperit. Quo audito, ipse tentandi gratia, nimirum, ut rem sibi à pluribus relatum experiretur, parvum lineum à securi removebat, & ex unico securis unctæ angulo unguentum scalpello abradebat ; Quo facto, certior immediate factus est, ipsum vulneratum admodum esse de dolore ex unico vulneris angulo subito exorto conquestum : Vnde ille confestim nudam & abrasam securis portionem iterum illinivit, & confestim sedatus est dolor. Hoc idem etiam experimentum à Capitanco Stiles & Nicolao Gilbourne, Equite, viris fide dignissimis est probatum, uti in responsio meo ad Fosterum inferius explicatum apparebit. Possum etiam affirmare ex mea cognitione, in Cœmeterio super montem de Bredstreet, Anglicæ Bredstreet hill, in civitate Londinensi, quandam viduam generosam, pyxidem hoc unguento plenam possidentem multos dolore dentium affictos, curasse, efficiendo inprimis, ut dentium dolentium gingivas Bacillo acuto vel ex roremarino vel simili pungerent, quosque pauxillum sanguinis emanaret : Hoc peracto, Bacilli partem seu terminum sanguine perlutum in unguentum immergit, & paulatim cessant eorum dolores. Inter reliquos mulier ex vicinioribus quædam, conditione temeraria, contentiosa, & probra dicaculé dicere satis apta, dolore etiam dentium vexata est, ac tandem eodem modo cum cæteris curata. Hæc nihilominus paucis post diebus verba opprobriosa ancillæ illius generosæ dedit, nec quidem Dominæ benefactrici pepercit malevolâ suâ linguâ : Quibus generosa allatis, ut erat more jocosæ disposita, inquit ipsa ridendo, tunc tentabo ego experimentum mihi ab unguenti istius datore relatum : & protinus pyxidem unguenti adit, bacillumque ad hanc mulierem pertinentem extrahit, ac in pelvim aquâ plenam injecit : Quo facto mulieris illius temerariæ dolores redierunt, ac reconciliatione tandem facta secunda vice est curata. Quibus accidentibus à me cum diligentia observatis præcipuum Spiritus inclusi solacium in ipsius à frigore externo præservatione, consistere animadverti ; & quod si unguentum ab eo removeatur, aer gelidus, qui est spirituum sanguineorum activitati adversus, erit ad ipsos congelandos potens, atque ita per consensum influentiæ radiosæ vitæ à vulnere ad Spiritus inclusos emissæ & ad eas inseparabiliter continuatæ (nam erat unus

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

idemque spiritus juxta Ezechielis testimonium in duabus proprietatibus qui fiat à septentrione & ab aulro) intemperies contingit Spiritui incluso & congelato in telo ab effectu remissionis radiorum evocatorum, & quasi per cartificationem vulneri patientis. Iterum considerare debemus, sanguinem separatim quemlibet in se habere Microcosmi respectum: Haud aliter, ac una Magnetis portio ab integro divisa, in se omnes totius Macrocosmi proportionem habet, nempe polorum, Æquinoctij &c. Æquæ ac totus, adeò, ut Idea membri vulnerati existat in Spiritibus sanguinis emissi, suamque relationem ad quamlibet ejusdem partem faciat, haud aliter, quam poli portio alicujus integri Magnetis, utcumque minimæ, respectum habent ad totum; Vt etiam est similis attractio occulta & emissio radiorum inter parum sanguinis emissum & integram sanguinis massam in venis retentam, ac est inter Magnetem parvum à Magno amputatum, & totum. Concludo igitur, quòd, ut Spiritus Sanguine amputato congelati, & ferrum jam possidentes virtute caloris homogenei atque unctuositatis ungenti, quasi maturescere & paulatim respiratione insensibili versus suum fontem exhalare observantur, non aliter, quam scintilla grani tritici in sua terrea à frigore externo præservata, extra terræ Margines aspirare & sursum ad solem coelestem tendere conatur: Ita quidem vulnus in vulnerato paulatim sanari vidimus. Atque huc usque pro modo actionis inter vulnus & unguentum armarium sive Magneticum: Iam verò de intervallo seu intercapedine, quæ sita est inter vulnus & unguentum, discurrem paucis.

Distantia inter Stellâ Polarem & Magnetem est incognita, & tamen unam in alteram per radiorum suorum reciprocorum sursum & deorsum emissionem operatur: Vnde constat, nullam hisce eorum actionibus posse sphaeram activitatis ascribi: Sol atque Spiritus in grano tritici eodem plane more inter se agunt; Nimirum continuatione unius ejusdemque naturæ. Ecce ergo hic limitata & conterminata activitatis sphaera omnino aboletur, quoniam nemo potest justè determinare Solaris influentiæ extensionem, de cujus essentia granum in tritico participat: Non aliter, quam Magnes parvulus à Magno excisus suis similiter cum illo Magno fruitur polis & circulis. Homo influentiam subtilissimam Spiritumque vitæ vivacissimum ei ab alto infusum, hoc est, inspiratione divina inspiratum habet, in quo sita est quatuor ventorum proprietates, uti nos docet Propheta Ezechiel: & consequenter ideam cujuslibet naturæ in se habet. At istius spiritus essentia est indivisibilis, atque ideò Spiritus vivificans ab eo in hominem missus, omnes Spiritus illius, qui cum missi ei infudit, proprietates, non aliter, quam

minor Magnes (ut iterum iterumque huic experimento insistant) ex majori demptus proprietatem majoris in omni respectu acquirit, & consequenter Spiritus unius non Magis ab altero dividitur, quam radij Solares à Sole. At verò Spiritus Domini, qui implet omnia (uti ait Salomon) suæ operationis virtutem magis minusve intendit in homine, pro ut est ejus voluntas, atque ideò nullo modo phantasticam illam activitatis sphaeram admittit, quam humana illa sapientia, intelligo subjectum Philosophiæ Paganorum (quod est stultitia coram Deo) invenit, ob istam igitur rationem Hermes hæc habet: Anima mente deoque Pimand. 11. plena intima mundi replet, complectitur extima, vitamque hæc omnibus suggerit; Dat vitam Magno illi animali mundo & Spiritum omnibus, quæ in eo vivunt. Atque ipse alibi: Naturâ in corporeâ nihil est capacius, nihil velocius, nihil validius aut potentius: Sic iterum à te ipso incipiens meditari, atque animæ tuæ præcipito, quæ citius, quam præcipies, volabit, lubeto, inquam, ut transeat in Oceanum illa, priusquam jusseris, ibi erit, inde, ubi nunc est, nequaquam discedens. Iubeto iterum, ut in cælum volet, nullis pennis egebit; Nihil enim obstat cursui, non Solis incendium, non ætheris amplitudo, non vertigò cælorum, non Syderum antiquorum corpora, quin penetrans omnia ad supernum usque corpus transcendat. Quin etiam, si volueris globos omnes transire cælorum, quodque superius est investigare, id quoque tibi licebit. Ad vertè, quanta sit animæ tuæ potestas, quanta celeritas. Hæc ille: Quibus duobus Hermetis testimonijs observare possumus inprimis, animam in genere, atque ideò in specie seu particulari esse divinitate plenam, & per consequens, istam Divinam essentiam, quæ operatur omnia in omnibus, in esse huic animæ & cuilibet membro ejusdem, uti testatur Apostolus. Atque hinc est, quòd Philosophus iste verus in loco antea citato dixerit, animam mente deoque plenam esse: Secundo, istam Divinitatem in Spiritu Catholico creato omnia implere in Angelica quadam existentia, hoc est, quatenus spiritu vasto mundano quasi veste induitur. Et huic astipulari videtur pagina sacra, dicens: Spiritus Dei incorruptibilis inest Sep. 12. 1. omni rei, atque ideò est actus vitæ mundanæ essentialis, quemadmodum libro primo istius Sectionis probavi, unde & didici Hermes alibi: Animæ universæ, per omnem mundum ab una mundi totius anima profluunt, tanquam distributæ circumferentes &c. Quod quidem cum illo Salomonis antea allegato convenit, nimirum, quòd omnes in isto mundo animæ sint quædam emanationes radiosæ ab irradiatione Catholica procedentes, quæ à fonte æterno actus illuminantis procedit, quibusdam parcius, & nonnullis copiusius.

Hinc

Hinc ergo homo dicitur Angelis in dignitate esse paulò minor, ratione largæ lucis à Deo ei concessæ portionis. Spiritus Dei (ait Iob) fecit me, sed inspiratio omnipotentis fecit me intelligere. Tertio, quod in noctu quasi oculi potens sit anima penetrare per omnia, idque ad quamlibet distantiam, & per consequens ab aliqua sphaera activitatis imaginaria non terminabitur. Sed M. Fosterus cum suis associatis ait & replicat, spiritum istum, qui debet in sanguinem & sanguine ad unguentum operari, esse naturalem & minimè divinum. Profectò non possum ad hanc ipsorum assertionem non subridere: Ac si quis diceret, quod actus iste vivificans atque etiam omnium aliarum facultatum ad Spiritum humanum pertinens, suam originem ab uno eodemque fonte divino non hauriat, cum ab Apostolo doceamur, quod in eo vivimus, movemur & sumus: Iterum dicitur, in sanguine esse vitæ seu Spiritus vitalis sedem. Et D. Iohannes in Verbo erat vita. Dicam igitur, quid quidam verus Philosophus scribat de hoc puncto. Anima (inquit) ad similitudinem totius sapientiæ facta, omnem in se gerit similitudinem, estque Spiritus intellectualis, semper vivens, semper in motu & secundum sui operis officium varijs nuncupatur nominibus: Dicitur vita, dum vegetat; Spiritus, dum contemplatur; Sensus, dum sentit; Animus, dum sapit; Mens, dum intelligit; ratio, dum discernit; Memoria, dum recordatur; Dum vult, voluntas: At illa omnia non sunt, nisi unica unius essentiae anima, utcumque sint proprietate diversa. Hæc ille. Unde patet, eundem esse actum essentialem, qui facit vitam & contemplationem, sensum ac intellectum, & qui producit memoriam & rationem: Denique est ille, qui vult & non vult. Quæ cum ita sint, nonne graviter peccant homines ignorantia obruti, qui volunt & perhibent, actiones occultas istius Spiritus abstracti, quo mediante ipsi vivunt, moventur, intelligunt, inter bonum & malum discernunt, recordantur, vident, audiunt, tangunt & gustant, esse effectus Diaboli? Atque hinc inde splendidissima ipsius animæ dignitas & honor (arcane operationes Diaboli ascribendo) irreligiosè ac falsò loco gratiarum ei debitæ actionis pro assistentia sua violatur, & in oculis mundanis commaculatur. Et, cur, obsecro tam absurdè faciunt illi? Quoniam scilicet ad profundam ipsius activitatis medullam, qua mediante vivunt, moventur & existunt, se nesciunt immergere. Hinc ergo activitatis ejus extensionem limitibus juxta placitum suum terminare haud erubescunt, qui (utcumque hoc sitipsis ignotum) ab ipso suam vitam & voluntatem accipiunt, ipsi iudicibus temerarios limites pro placito ascribendo, est in sua existentia ininitus, quatenus est Spiritus ab emanatione

divina haud divisus, quæ in sua extensione est infinita. Ergo evidens redditur, Spiritum istum vivificantem actiones suas ad quamlibet in mundo metam à quacunque natura specifica, sed præcipuè à creatura microcosmica emittere, idque eò citius & volentius, si meta sit unius ejusdemque conditionis cum vehiculo spiritus, nimirum sanguine effuso, commensurando in primis distantiam, quæ est inter vulnus & unguentum. Præterea invenimus hoc confirmatum, ab alijs ipsius operationibus in eadem minera microcosmica effectis, à qua radios suos ad distantiam haud determinatam ejaculat. Exempli gratia, experientia comprobatur, idque vijs merè naturalibus, nulla delusione Diabolica seu artificio superstitioso concomitante, quod si urina icteritij ad medicum deferatur vel ad aliam personam, etiam ad multa millaria ab agroto distantem (quemadmodum à nobilissimo comite de Mulgrave, viro admodum justò & religioso est super centum personas probatum) & medicus vel alius cum urina illa & cineribus fraxini pastam componat, eamque in 3 vel 5. portiones dividat, easque in formam rotundam deducat, & in singulorum globorum summitate foramen parvulum faciat, illudque urina cum unico croci grano impleat, ac denique hos globulos in aliquo vase loco convenienti seponat, Ipse Comes, dico, cum filiabus suis testatur, hoc fuisse verum, & virtute istiusmodi sæpe se curare solitum esse, ubi experimenta medicinalia nimis ad hoc opus debilia atque invalida sunt repta. Et jam ego istius rei testimonium perhibebo: Anno 1630. Chirurghi uxor juxta turrim Londinensem habitans, icteritia & ventris torminibus laborabat graviter: Post plures medicos opera sua in vanum adhibentes, me tandem vocarunt; Sed non obstante meo conamine morbus in vigore suo persistit: Quare ipsa me de curationibus à comite isto peractis mentionem facientem audiens, oravit, ut literas meas pro ipsa ad nobilem illum mitterem. Puer cum literis urinam protinus ad comitis domum ferebat, ubi duos alienos gratias pro eorum de icteritia curatione agnoscentes invenit. Pro amore mei urina erat recepta, reditque servus. Sed observetis velim sequelam, ut primùm puer cum urina suæ dominæ discessit ab ea, ægrotae animus erat admodum à feminis quibusdam garulis &c. Superstitiosus, perturbatus, quippe quæ ipsam fecerunt certam, eam istam sine ope Diaboli seu cacomagie præstari haud potuisse, atque idèd hunc actum fore tam pro ejus corpore quam animo periculosum. Quo audito, ut illa ipsa erat conditione satis superstitiosa, suspiciosa & nimis incredula, clamare incepit contra Magiam & veneficium, & admodum facta est inquietata. Quod cum intellexissem, eam ut potè ingratam & incredulam, nolui amplius vi-

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

fitare sed subito ad nobilem misi, ut opus illud, si potuisset, globulos rumpendo destrueret, nulliusque momenti efficeret; Renuntiavit, se hoc facturum, verum affirmavit, hoc fuisse nimis tardum, dicendo opus illud, invito eo fore completum. Et profecto mulier hinc inde subito incepit convalescere, & fortasse ipsa curandi rationem alicui alij medicamento, nullius in hoc opere momenti, ascripsit. Non possum etiam aliam hoc in loco de hacre Historiam celare. Quaedam scemina nobilis Baronis filia & Equitis aurati nobilissimi uxor, morbo icterico laboravit vehementer, curavi eam ferè binis vicibus, sed iterum invaluit morbus. Quo viso, consului marito, ut urinam ad comitem mitteret: Fecit quod monui. At comitissa ipsa voluit curam huius sceminæ nobilis suscipere honoris gratia. Aliquid momenti effecit hæc ipsius præparatio in morbi curatione, eam verò ad felicem exitum perducere non potuit, unde urina iterum secunda vice mittitur & a comite disponitur, ac statim nullo interea temporis medicamento adhibito, convaleuit. Huius rei plurimi præter me fuerunt testes. Denique ego ipse modum atque rationem huiusce curationis haud ignoro: Nam comes ille, nobilissimus, ex sua gratia eum mihi communicavit, imò verò & virgines, filia ejus nobilissimæ multos tam pauperes, quam divites ex gratia curaverunt. Et comes mihi affirmavit, se nonnullos ad distantiam centum ferè milliarium curasse. Iam verò istius curationis ratio non aliter efficitur, quam illa unguenti armarij. Nam spiritus Sanguinis in persona infecta habet continuatam relationem ad suum salem; Imò verò & ejus habitatio inest aëreo Sanguinis Sali, qui quidem Sal, cum sit subtilis terra, in cujus centro Spiritus contrahitur, & cum sit ille Sal per urinam, quæ est serum Sanguinis, dispersus, allicit atque attrahit sibi suum simile à corpore infecto, à quo existens ipse quasi resuscitatus & de novo vivificatus, radios novos emittit ad occurrentes, consolandos & corrigendos radios illos infectos, qui ex corpore ægroti ejaculabantur. Atque iterum spiritus humoris icterici inficiens, ratione tum croci, tum salis in cineribus reprimitur; Ita, ut, quemadmodum ille moritur, ita humor ictericius insultans cum venenoso suo Spiritu paulatim marcescat ac finaliter extinguatur. Quibus patet, quòd mediante uno eodemque Spiritu in sale urinæ atque illo in sanguine ægroti si ve icterici sunt ambo more Sympathetico recreati & emundati, atque humor corruptus, idest Spiritus inficiens, tam in ægroti corpore, quam in urina more Antipathetico extinguitur atque annihilatur. Hoc igitur respectu comparamus illam compositionem ex cineribus, urina & croco in istiusmodi curatione icterica cum unguento armario & consolidatione vulnere, atque

urina ab ægrotato translata, ad massam sic compositam cum sanguine seu spiritu in tello seu gladio vel similibus: Ac exfuscitationem Spiritus congelati in sale urinæ, refero ad Spiritum revivificantem & exagitantem in sanguine mortuo seu Spiritu à porosa ferri seu teli substantia imbibito. Aded, ut videmus hic unum & eundem consensum: Nam, ut sanguis mortuus processit à vivo fonte sanguinis, ita quidem urinæ, quæ est serum seu serosa sanguinis substantia Spiritibus sanguineis haud quaquà destituitur in transplantatione Spirituum sanguineorum humanorum. Quid censemus de admirabilibus ad alia animalia vel vegetabilia effectibus? Certè haud illos latere potest, quin Mysterijs Magiæ naturalis tam macro, quam microcosmici versati sunt, Mummiæ Spirituale, cujus sedes est in sanguine microcosmico ex corpore humano mediante quadam substantiâ Magneticâ ex eodem subiecto electâ extrahi posse, atque in bestiam, arborem vel plantam transplantari; Ita, ut hac etiam ratione morbus ægroti possit ab eo in diætas creaturas transferri, istiusmodi operationis seu Magnetis microcosmici virtute, atque huius rei praxis libro sequenti luculenter explicabitur. Similiter Iohannes Rumelius Pharamundus profitetur, se plurimos podagra laborantes tali via curasse, nimirum pedum ac tibiærum ægri pilos & ungues abscindendo, eos in foramen, terebrâ ad medullam quercus usque factum, intrudendo, ac tandem foramen illud obturamento ex eadem arbore formato firmiter occludendo, ac denique locum perforatum stercore vaccino undique oblinendo. Tunc, (inquit) si podagra in trium mensium spatio non reveniat, quercus erit sufficiens, ad morbum more Magnetico ad se attrahendum: At si in eo spatio reveniat, tunc hoc est argumentum insufficientiæ magneticæ quercus virtutis. Quare tunc procedit in hunc modum: Aliud in alia quercu perforat foramen, ut antea, & frustra, quæ ex foramine in perforatione exierunt colligit, ea contundit, in sacculum lineum conficit, hunc sacculum loco dolenti applicat, atque hoc facere solet per tres dies ante novilunium, tunc in hora novilunii aufert sacculum à loco & extrahit frustra lignea, eaque in foramen immittit, illudque obturamento forti occludit. At si tandem post tres menses non perfectè curetur, tunc ad tertiam suam operationem pergit, quæ est huiusmodi: 1. capit pilos & ungues patientis, eosque ligat ad dorsum locustæ seu cancri fluvialis, animalque ita in flumen projicit, & patiens curabitur. Hoc profitetur iste in medicina Doctor in quodam suo libello idiomate Germanico impresso: Atque ibidem mundo publicare videtur, se multos primo hoc suo, experimento curasse, atque haud paucos primo & secundo, ac denique se quam plurimos podagricos de-

ploratos modo suo ultimo ad pristinas sanitatis limites reduxisse, testatur. Concludit autem, istum curandi modum communiter inveniri certum, in illis podagris, quæ à causa sulphurea contingunt: At (inquit) in ijs, quæ à falsa & Mercuriali natura procedunt, frequenter errat. Atque proinde ipse Magicam istiusmodi curandi rationem relinquendo, ad illam, ex topica adhibitione consistentem, se accingit.

In tractatu illo meo, dicto, Spongiæ Fisterianæ expressio, Historiam satis mirabilem recitavi, de admirabili illa Sympathia, quæ est inter herbam dictam rosam Solis & matricem mulieris, dixique, quomodo ipsa in aquam Plantaginis imposita se ipsam claudat vel contrahat, & quod si pars illius aquæ bibatur à muliere partu laborante, atque herba in aqua ad aliam removeatur domum, tamen nihilominus partu ipsius instante flos vel herba illa paulatim se aperiat atque dilatabit, haud aliter, quam matrix parturientis assolet. Evidens profecto argumentum, quod radij, qui emittuntur ab istis duobus, inter se mutuo Sympathizent. Concludo igitur esse manifestum, quod, cum Spiritus attractiva virtus in qualibet creatura inferiori descendat à Stellis cæli, & sit unius continuatæ naturæ cum ipsis, ut radij solares, qui non

sunt, in terra à suo fonte lucido divisi, sequitur, ipsas radios suas influentias sibi invicem nequaquam aliter emittere, quam duæ stellæ cœlestes à quibus stellæ creaturarum descendunt, suos aspectus in aëre aperto facere animadvertuntur. Ita, ut, si duæ in cœlo stellæ sint amice, mutuo soleant Sympathizare, & quasi seipsos in sui occursum seu irradiatione amplecti: At si sint sibi inimicæ, tunc in suis applicationibus Antipathizabunt & volenter ab amplexu declinabunt. Ad distantiam autem, quam in mutuis actionibus observant, quod attinet, illam imaginari debemus, tam longè se extendere, ac radij ipsorum, qui faciunt applicationem, ad invicem distant. Et velim, ut tales, qui tantummodo in rebus sensibilibus versantur, sciant, harum creaturarum actionem per applicationem ad invicem occultè operari, tamen affectus illius actionis non semper sensui subijciatur, nec non concipiant, suadeo, quod, quod propinquis in affinitate naturali Stellæ sunt in cœlo, & per consequens creaturæ istæ inferiores, quæ Spiritibus superiorum subijciuntur, eo efficaciores erunt effectus eorum Sympathizantes, quoniam radij eorum ejaculabunt & convenient magis directè, hoc est sine ulla deviatione vel declinatione ad invicem.

CAPUT VI.

Quod Diabolus ad stratagemata sua adversus genus humanum perpetranda, usum rerum naturalium sive creaturarum Dei faciat, sine quibus nihil prestare potest: Ac utrum res illæ naturales sint adeo Cacomagicae & per consequens ab hominibus evitandæ, quoniam effectus earum occultati sese quandoque voluntati Diaboli conformant.

Legimus in multis sacrae scripturæ locis, Diabolum usum facere de creaturis Dei ad sua stratagemata & machinationes pravas adversus genus humanum perpetrandas. Exempli gratia, Satan ad fortunas Iobi auferendas, paupertatemque ei inferendam, usus est ventis Dei, & vocavit (ut testatur Textus) ignem Dei à cœlo ad bestias sive armenta ipsius consumenda. Deus tamen nobis Christianis melius, quam, ut ob istam rationem creaturæ illæ Dei, pro Cacomagicis & Diabolicis idè à nobis haberentur, quoniam Deus ipsas ad voluntatem suam per Diabolum exequendam, aliquando, disponit: Ipse etiam fecit Diabolum aëris principem; Ita, ut in ejus potestate sitæ sint tempestates in mari atque cœlo Elementari incitare, & hac de causa aër quandoque & à quibusdam dicitur Synagoga Satanæ, Quid? Anne idè aërem & ventos abhorre & in abominatione habere debemus, quoniam Diabolus quandoque ijs mediantibus facinorosa patrate notatur, cum aër nonnunquam

à corruptione ventorum agitatione, purificatur & clarificatur, ut testatur Aristoteles: Nam, si aër non excitaretur & moveretur à ventis, facilè, haud aliter ac stagna mortua, putresceret: Iterum, si aërem evitarem, aut in horrore haberemus, quibus vehiculis, aut quo (obsecro) Spiritu viveremus, cum in Spiritu aëreo consistat vitæ nostræ seminarium. Legimus etiam in scripturis, Deum fecisse solem indifferenter oriri super bonos & super malos, & Solem & Lunam, quandoque detrimenta terræ ac hominibus afferre, ut è regione alijs solatium & salutem conferunt: Atque idè Rex David ait: Sol te non percutiet diurno tempore, nec Luna nocte, Deus te præservabit ab omni malo. Luna, quæ etiam Hecate à Poëtis nuncupatur, traditur esse veneficarium & magorum Dea: Nam ipsi Hecate, Medea famosa illa Maga, ad opera sua nefanda propitianda, suas effudit preces, & tamen aër, aqua & terra lunæ madore virtuteque humida irrigantur, atque etiam plantæ, nec non & animalia ipsam vegetationis

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

tationis patronam sive almam matrem agnoscunt. Ipsa est, quæ facit maria tumescere, atque iterum alia ipsius in cælo positione seu aspectu, maria deprimuntur, humoresque in qualibet creatura vegetabili, inveniuntur magis parci & diminuti; Imò quidem observamus, omnes malignos spiritus aquaticos ipsius influentijs esse subiectos, atque etiam Satanâ tempora diversarum positionum, seu conjunctionum & applicationum lunæ cum alijs Stellis tã fixis, quàm erraticis, in suis malignis actionibus observare: Est enim ipse à longo tempore astrologiæ admodum peritus, novitque cuiusque cælorum positionis effectus, ac per consequens nequaquàm ignorat minuta fortiorum eorum influentiarum super creaturas animales, vegetabiles vel minerales, quæ ijs subijciuntur. Atque ideo intelligit tempora, in quibus deorum effunduntur, atque in ipsarum virtutibus valde est expertus, quæ tunc temporis sunt in majori vigore & efficacia præditæ, quando influentia potens propriarum suarum constellationum, ferit directè super eas, spiritusque earum centrales excitat ad extremum occultarum & arcanarum suarum naturarum sive conditionum, emittendum atque manifestandum: & tunc in eodem instanti colligit ille herbas seu lapides, aut usum facere de membris animalium, vel saltem veneficas seu incantatrices docet hoc idem præstare, sine mysterij constellationum seu radiorum applicationis cognitione in tempore collectionis illarum creaturarum: Ita, ut, quando ipsæ usum tentant facere per se sine suo magistro de iisdem simplicibus, neglecto ex ignorantia tempore electionis, ea inveniant, debilia & nullius quasi virtutis, quoniam Spiritus cuiuslibet herbarum, animalis & mineralis sunt debiliores, quando Stellæ quæ est cuiuslibet eorum nutrix & quasi Mater cœlestis, minimam habet in cælo potestatem seu dominium. Quod omne pro vero medicus astrologicus experientia edoctus, haud ignorat: Nā ipse colligens herbam hanc vel illam, in eo puncto, quando constellatio tã fixa, quàm erratica, quæ Dominium essentiale habet super ipsam, est in majori sua dignitate sive potestate in cælo, invenit admirabilem in ea facultatem, atque efficaciam, nimirum tam in ejus occultis, quàm manifesta proprietate: Cum è regione, si herba tali tempore colligatur, quo ejus patrona seu Mater & nutrix cœlestis sit debilis ac virtute vacua, apparebit in sua operatione quasi mortua & vix ullius efficaciam. Quibus sat liquidò constat, esse creaturas Dei, quæ naturis seu Spiritibus suis essentialibus operantur, & effectus tã Sympatheticos, quàm Antipatheticos producant, quibus Diabolus ad suam malitiam exequendam utitur, non aliter, quàm medicus, Philosophus seu magus naturalis, suas bonas intentiones herbis, animalibus & mineralibus perficere tentant. Quid igitur est dicendum? Quod, qui utuntur in suis nego-

tij creaturis Dei, & mediantibus ipsarum virtutibus, sive sint animales, vegetabiles, sive minerales, operantur, sint prorsus pro Cacemagis aestimandi, operaque eorum pro Diabolicis habenda, quoniam Diabolus quandoque eorum subtilis & abstrusas actiones ad suum nomen & famam inter istius mundi sapientes statuminandam atque exaltandam accommodat? Nonne est Deus, qui tales creaturis suis effectus solet operari & coram mundanis producere? Nonne has creaturis virtutes seu facultates verbo suo primitus in creatione impertivit, easque per successionem generationis in hunc usque diem continuavit? Cur igitur non est ita possibile homini, qui ad imaginem Dei formatur, vera tempora seu horas electionis ad creaturas illas colligendas, & usus seu virtutes earum intelligendas atque usurpandas æque ac Diabolo? Quid? Anne, homo ipse post Adæ lapsum ignorantiam adeo occaecatus est, ut lucem quasi à tenebris vix possit distinguere? Adamum autem post suum lapsum novisse Stellarum virtutes & conditionem cuiuslibet creaturæ terrestris particularis, quæ alicui earum subijcitur, partim colligimus ex sacris scripturis. Nam aliter foret ei impossibile nomen genuinum & naturæ conveniens cuiuslibet illarum assignare. Verum, si Adæ successio sit adeo cæca, ut de coloribus haud quaquam possit distinguere, atque ideo secretorum talium Dei Thesaurorum est ignarus: Quomodo, quæso, habet Diabolus inspectionem in ijs ita profundam, cum sit certum, ipsum propter illius adversus suum creatorem rebellionem longè imius, quam genus humanum fuisse præcipitatum, & per consequens obscuriori tenebrarum velo quàm homo obductum, unde & tenebrarum princeps haud injuriâ dictatur? At mundani replicabunt, sat scio, Diabolus esse Spiritum sine corpore & ob istam rationem, esse magis ad secreta Dei in creaturis discernenda potentem, quare & ea citius & melius comprehendere potest, quàm homo, ut pote creatura grossa, compacta & corporea: Atque iterum homo omni mundi ætate moritur, sed Diabolus ratione ævitatæ & vitæ perpetuitatis est procul dubio experientiâ maximam præditus. Respondeo, quod, tametsi homo moritur & non diu mapere solet in hoc mundo, & licet in suo intellectu parumper obfusceretur ratione lapsus primi ipsius parentis, & quamvis (ut ait Salomon) ejus anima à corpore malè digesto aggravetur; Ita, ut vix possit per se, ea quæ in oculis suis sunt distinguere, tamen ipsi conceditur in Principio post Adæ lapsum à Deo veritatis revelatio, & rerum in natura abstrusarum detectio, quæ ei successione seu traditione Cabalistica etiam à primo ejus Patre Adamo, atque etiam quibusdam immediatè revelatur arcanum Dei, per Spiritum ejus sacro Sanctum, quem suis

Sep. 7. 17.

concessit electis : Nam, mediante sapientia (ut ipse testatur Salomon) ille novit dispositionem terræ, virtutes Elementorum, Principium, medium & finem temporum, morum mutationes, divisionem temporum, cursum anni, Stellarum dispositionem, naturas animantium, conditiones ferarum, vires ventorum, differentias plantarum, virtutes radicum, imò verò (inquit) res omnes abditas seu occultas detexi, nam sapientia, quæ est omnium operatrix, me docuit. Atque iterum invenimus, ipsum in mysterijs omnium Plantarum, etiam ab humili Hyssopo ad proceram Cedrium Liban fuisse versatum : Fuit ne igitur actio aliqua in Salomone Diabolica, respicere, inquirere & praxin adhibere in secretis plantarum, animalium & lapidum, & scientiâ suâ Astrologicâ Stellas illas in coelo animadvertere, & quæ sint radicales illarum matres in coelo & nutrices, addiscere, & tempora eorum collectionum aptiora observare, cum ab ipsa sapientia Divina creantur & in ijs & per eas essentialiter operentur, ac tandem ipsum nomine fecit suarum arcanarum operationum participem, quia Diabolus etiam sua observatione acuta particeps est factus illarum, illisque ad vias suas inservendas utitur? Quid? Quoniam dico, ipsum habere scientiam huius vel illius simplicis creaturæ colligendæ & eligendæ, dum sit in maximo suo vigore, idque per observationem relationis illius, quæ est inter Stellas earum & ipsas, idem non debet etiam homo fieri illius & ejusdem cognitionis, nimirum naturalium eorum particeps, aut sciens & intelligens reddi in arte collectionis seu electionis eorum sine ope aut revelatione Diaboli. Cum verbis apertis à scripturis doceamur, Deum ipsas creaturas omnes pro usu humano condidisse, debentne æstimari Diabolica in illis hominibus, qui ijs utuntur : atque idem hominibus interdici, quia Diabolus eas suis malignis inventionibus usurpat? Ac si quis diceret, Deum quicquam creasse pro usu Diaboli, & non ad generi humano in sua necessitate pro suo libero arbitrio inserviendum, cum alibi dicatur, homini datam esse potestatem, ut cuilibet creaturæ prædominaretur. Quod si simplex aliquot animal, vegetabile aut minerale, damnum quandoque & in nonnullis casibus homini inferant, & veneni partes agant, tamen alio respectu salutaria esse probantur. Non reperitur adeò prævus & malignos ventus, qui alicui non flet bonum. Colocynthis, Scammonium, Euphorbium, Cucumer asinus, Tithymallus, brauca ursina, Flammula & similia in regno vegetabili, quandoque venenosa in effectu esse approbantur, & tamen à sagaci medico salubriter corpori humano adhibentur : Etiam in regno Minerali Arsenicum, Auri pigmentum, Antimonium, Rosulgar, argētum vivum & similia in sphaera minerali,

nonnunquam & sine præparatione aut correctione applicata interficiunt, & tamen felici Magi naturalis manu adhibita, sanitatem deperditam restitunt : Denique in regno animali Bufo, vipera, Scorpio, Aranea, Cantharides, & similia venenosa admodum esse cognoscuntur, & nihilominus mo, resalutari, præparatione debita facta, applicari sive adhiberi possunt, & loco eorum venenationis, à veneno præservare dignoscuntur, ut pote quæ frequenter pro alexipharmacis habentur. Præterea ut nihil in mundo existit, quod magis efficaciter per viam sympathiæ & secundum naturam operatur, quàm una salutaris & sana natura cum alia : Ita quidem nihil est, quod magis antipatheticè, hoc est, naturæ contrario ac destructivè agit, quàm corruptio unius spiritus intoxicati atque venenati cum Spiritu sano ejusdem speciei. Atque hujusce rei ratio est, quoniam communicatione radiorum avida, appetit & desiderat auxilium quasi, & suppetias in tali sua calamitate tabescente, à Spiritibus suæ naturæ sanis, recipere, quibus Spirituum suorum infectorum radios assistentiæ gratia applicat, quemadmodum tempore contagionis, Spiritus instar vaporis ascendens vel emanans à persona infecta, radios suos contaminatos ad Spiritum à suo simili sano emanante amplectendum emittit, atque ita continuatione unius ad alteram, igneum illud unius venenum, coinquinat & intoxicat salutarem alterius naturam, idque solummodò cum specifico sibi simili : Nam pestis, quæ communiter hominibus est familiaris, non adhæret aut se jungit Spiritibus bestiarum, videlicet ovibus, vaccis & similibus, ut etiam è regione, lues sive contagio inter oves, non solet Spiritum humanum inficere, sed similis natura specifica semper invenitur aptior ad radices suos sibi simili applicandos. Propter istam igitur rationem evidens est, quòd, ut ex homine sano Mumia Spiritusalis sana extrahi potest, quæ est admodum generi humano salutaris, adeò ut pro universalibus ipsis respectibus, Panacea seu Medicamēti Catholici loco ad sanitatem tuendam haberi queat : Ita etiam ex Mumia hominis Spirituali extrahi potest quedam stupenda corruptio, quæ est spiritui sano admodum venenosa, perniciofa ac maligna. Ob istam ergo causam quidam civitatis Tuncetis Iudæus (ut mercator fide dignus, qui noviter de Fessa Barbariæ in civitatem Ligournam Italiæ appulit, mihi fidenter retulit) post quàm per multos dies juxta portum ambulasset & nautam capillis ruffis indutum in navi Anglicana oculis fixis esset intuitus, & se ipsum fingens, se amore ipsius fuisse vehementer captum, ita egit cum misero illo, ut ipse tandem pro 300. libris se ipsum Iudæo vendiderit, existimando, se aliqua optata postea occasione data, clanculum à suo Domino evasurum : Paulò

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

post exornata nave & nautæ reliqui, antequam discederent, suo socio captivo valedicere cupientes, ad Iudæi domum properant, qui, postquam ipsi, ut suum socium ante eorum discessum viderent valedicendi causa petissent, in locum quadratum, solem æstuantem directè aspicientem, eos ducebat, ubi illum ruffum dorso ipsius fracto, & ligno inter dentes adaptato cū faucibus & gutture tumefactis, quippe (uti tum postea ijs erat relatum) in ejus os intrusæ viperæ morfu vulnerantes, adversus solem suspensum pelveque argentea ori ad liquorem ab eo destillantem recipiendum subterposita, non sine magno stupore intuebantur, ex quo postmodum liquore Iudæus illæ in humanis venenum aded lethale conflavit, ut solo ipsius contactu homines interficeret: Dixitque Iudæum illud pretio ineffabili quibusdam mercatoribus vendidisse. Veneni huic similis confectio mihi relata est à quodā Pharmacopœo Papali Avenionensi, atque etiam illam ab eo tempore aliorum etiam Romæ degentium testimonijs habui confirmatam. Cardinalis (ait) quidam ex sua meretrice capillis Ruffis ornata & jam ab eo facta grvida, eam, post partum infantis, in terram usque ad mammas sepelivit & vipersas duas (vel ut Germanus retulit) duos bufones famelicos uberibus applicuit, quorum morfu venenoso sanguis graviter erat infectus. Quo facto, ipsa more antedicto adversus solem suspensa, liquorem reddidit admodum lethalem, ac præterea lac, tum postea in bufonum ventribus repertum, tam contagiosum erat, ut nihil supra. Ratio autem, cur venenum perniciosius ex homine ruffo extrahatur, est, quoniam à nativitate sua influentis Solaribus tales homines sunt subiecti & per consequens corruptioni ac putrefactioni magis obnoxii: Vnde fit, ut Mummia eorum Spiritus cū sit veneno animali contaminata, post ejus fermentationem & putrefactionem valde reddatur subtilis, penetrabilis & malitiosa. Et quamvis infirmitas Mummie infectæ desiderium Sympatheticum, ut cum suo Simili conjungatur; Tamen, quia inficitur & intoxicatur Spiritu bestie venenosæ Antipathetico, qui jam ei prædominatur, non potest suum simile more Sympathetico amplecti, sed etiam Antipathetico suo additamento, Spiritum sanum sibi similem contaminat, atque ita adventitium & heterogeneum illud venenum hos ambos spiritus in suam naturam destructivam convertit. Fuit quidam Eremita prope Aquilexiam Provinciæ degens (cujus fama erat tunc temporis, cū ibi vixi recens & in cujuslibet ore) qui simili philtro venenoso totam illam civitatem peste desperatissima infecit; ita, ut Magna populi illius civitatis portio, exinde vita esset deprivata; In cujus contagionis vigore si Eremita esset ad quempiam vocatus, in ejus solius potestate

erat eos sanare, atque ob istam causam Eremitæ Sancti nomen sibi acquisivit. Nam ut ipse tudites sive Marcolos portarum domiarum civitatis, quodam veneno tetigit; Aded, ut quicumque pulsaverint portas interficerentur; Ita quidem ipse Antidotum secum portavit, quo contaminatos in pristinum sanitatis statum redigere solebat. Hic vir Diabolicus erat tandem detectus, & pœnas pro meritis suis luebat gravissimas: Nam post tormenta varia tandem igne in cineres est redactus. Pari etiam astutia seu veneficio pestis non diu ab hinc erat in civitatem Turingæ Pedimontanæ, à quibusdam personis pestiferis & quasi Diabolis incarnatis introducta, qui etiam sceleris sui pœnas luerunt, quippe quorum carnes, re detecta, forcipibus igne candescentibus erant avulsæ atque dilaceratæ. Sic etiam pestis per quandam pulveris venenosi asperersionem erat in civitate Mediolanensi accensa. Quibus liquet, istiusmodi inventionibus pravis & impijs Spiritus internos hominum fuisse corruptos, aëremque externum veneno manere quodammodo inquinatum. Neque debet hoc naturalistæ vero, seu Philosopho digno, apparere alienum, cū sit experientia probatum aërem salubrem, statu Austri venenoso in dispositionem corruptam & contagiosam reduci, & quod aër, qui erat purus & impollutus, jam anhelitu personæ peste laborantis, aut pestiferi Carbunculi seu Anthracis halitu coinquinetur & venenosus reddatur: Ac ille aër ita corruptus, vicinum suum aërem sanum simul atque corrumpet. Observemus, obsecro, quomodo Spiritus infectus, personæ peste, aut variolis, aut morbillis, aut Phthisi, aut Ophthalmia aut lippitudine inquinata, spiritum hominis sani ad satis Magnam distantiam inficere: & quæ ratione spiritus leprosi, Epileptici, morbi Gallici per contactum immediatum hoc idem præstare soleat. Invenimus etiam illud, quod erat salubriter in homine creatum, jam devenisse & redditum esse mala ordinatione contaminatum & venenosum. Quid igitur dicam? Anne hinc inde concludendum, quod idem naturam nostram relinquantur seu deseramus, quoniam quandoque malo contaminatur & lethalis nobis nonnunquam redditur? Vel an igitur judicemus, naturam humanam abominabilem esse & ab ipsolumine abhorrendam, quoniam venefici & incantatores solent (eos docente Diabolo) usum carnis, Capillorum, unguum excrementorum & sanguinis, atque etiam Mummie ipsius, tam corporalis, quam Spiritus, ad incantamenta, philtro atque veneficia sua perpetranda, faceret? Quod hoc ita se habeat, invenimus non modò Hystoriae testimonijs, sed etiam quotidiana veneficorum praxi confirmatum. Nam Apulejus narrat, quomodo amica ejus Fotis, esset à sua hera (quæ erat in cantatrix & Philtro- atque

atque veneficij perita) ad officinam Barbitonforis ad capillos hominum exinde clauculum surripandos missa, ut eos in suis negotijs Magicis impenderet: Etiam ibi loci offendit, rem fuisse in illis diebus frequentem ratione multitudinis incantatricum, quæ in Thessalia abundabant, habere vigiles cum luminibus seu candelis sufficientibus ad custodienda cadavera mortuorum post mortem hominum, ne venefica, quarum mos erat, elanculum, idque nocturno tempore sub forma aut mustelæ aut animalium similibus, portiunculam aliquam cadaveris illius surripere, eamque ad conamina sua Cacomagica usurpare. Præterea res est Necromanticis communis, sepulchra mortuorum visitare aut cadaveris portiunculæ auferendæ causa, aut ut partem aliquam panni linei, in quo involuntur cadavera surriperent; aut ratione cistæ seu phæretæ, in quo conduntur, cui mummia Spiritualis in hæret, ad negotia sive opera sua improba perficienda. Erat in confessione cujusdam veneficæ, quæ filiam cujusdam Comitis Britannicæ, nimirum Rutlandicæ veneficio interfecit, se nullam potuisse super ipsam habere vim sive potestatem, quousque auxilio cujusdam suæ filia, illo tempore in domo Comitis manentis, chirothecam virginis illius recuperasset, ac tum postea, se, mediante ea Dominum super corpus ipsius habuisse agnovit. Atque causa erat ratione relationis illius, quam Spiritualis Mummia virginis, quæ sudoris vehiculo substantiam chirothecæ imbibebat, quam illa in corpore ejus vivo habebat, haud aliter ac Spiritus in telo vulnerante respectum habet ad Spiritum vulnerati, ut quemadmodum illa se habet aut in calida aut in frigida intemperie, ita quidem se habet cum Spiritu vulnerati. Vbi etiam apparet, quod, quando aut telum aut ferrum coopertum fortè, aut accidente aliquo detegatur, vulnus deveniet magis dolorosum & frigore intemperatum: & quando experiendi gratia aliquid unguenti à telo abradatur, seu auferatur, illa vulneris portio, quæ parti abraasæ correspondet, dolore & perturbatione afficitur. Eodem planè modo veneficæ pravum & perniciosum suum venenum Mummie, chirothecæ, calceo, subiculæ, sicco lineo & similibus applicare solent, quibus è longè seu ad Magnum distans, malitiam suam efficiunt. Legimus etiam in libris de Cacomagia tractantibus, in quanta apud Cacomagos & incantatores æstimatione habeantur membra infantum, & præcipuè eorum cutis seu corium, ex quo post varias Diabolicas atque Necromanticas eorum consecutiones pergamina sua virginea creare tentant; In quibus nomina Dei atque Angelorum, quos invocant, atque etiam Characteres Planetarum seu Stellarum, ad quas Angeli illi pertinent, solent inscribere. Debet ne igitur ob istam causam effe-

ctus naturæ humanæ Magneticus, aut Spiritualis ipsius Mummia cum similibus in homine, pro Diabolicis & damnablebus haberi, quoniam eorum mysterium in sensu malo veneficis à Diabolo revelatur, & secreta eorum proprietates in usum impium & minimè Christianum convertitur? Anne idèd à nobis recusandus atque repudiandus est aer, quoniam potest vijs & modis perniciosus corrumpi atque in venenum lethale converti? Aut estne ignis à societate humana idèd excludendus & pro damnable adhibendus, quia ipse malè applicatus destruere & consumere notatur? Cùm è regione, si rectè applicetur nutrimentum & solatium astantibus affert. Si contaminatione aut mutatione unius Mummie in dispositionem contagiosam seu venenosam, alia sana inficiatur, uti unum peste infectum alium ad distans afficere cernimus, atque unam domum igne accensam aliam accendere, tametsi non sint contiguæ; Debetne, inquam, ob hanc causam aut aeris aut ignis usus in exilium ab humana societate relegari? Aut idèd abhorrendus est ignis Dei à coelo descendens, quoniam Satan usum de ipso in sensu destructivo, nimirum ad possessiones Iobi consumendas fecit? Anne dicendum est, proprietatem Mummie Spiritualis occultam, atque admirabilem Spiritus humani efficaciam in salubribus & pijs usibus esse idèd repudiandum, quoniam ipsa corrumpendo in dispositionem venenosam converti queat? Vel estne bonus gladius & ad tutelam corporis ordinatus idèd reiiciendus aut rumpendus, quoniam impius ipso virum bonum interfecit? Res bona malè applicata damnum afferre potest: Influentia & Lux Solis celestis, in quo situm est vitæ spiraculum, si malè à subjecto terrestri recipiatur, prave ut plurimum effectus producere animadvertitur: Imò verò ipse Diabolus observat statuta anni & solaris cursus tempora, & tamen neque Sol, neque ullæ virtutes sive actus ipsius debent pro Diabolicis haberi. Simili plane modo, si descendamus à sphaera animali ad illam vegetabilem & mineralem, percipimus, Magam sive in cantatricem illam famigerabilem Medeam, usum in suis incantamentis specialem fecisse (uti etiam hoc idem traditur de alijs veneficis & necromanticis) de herbis, lapidibus & mineralibus, sine quorum naturalium ope, nec ipsa, nec ejus Dæmon, qui secretas eorum virtutes & effectus illi revelavit, quicquam in sua arte ad desideria sua iniqua perpetranda præstare potuerunt. Atque ob istam rationem (uti ab Ovidio colligimus) alta montis Atæ cacumina peragravit ipsa, ut herbas suo proposito inservientes ibidem colligeret. Sunt magorum quàm plurimi, qui, occulta proprietate & virtute lapidum, ijs à Diabolo revelatorum, Cacomagicos suos producant effectus, tametsi ipsi Stellarum influentias, quæ

lapidibus illis dant vires, atque tempora earum collectionis atque præparationis ad tales effectus producendos prorsus ignorant. Exempli gratia fuit venefica quedam seu saga in Scotia, quæ in sua examinatione falsa est, se proprietate quadam lapidis occulta, qui ab ea tunc temporis ablati erat, potuisse quæstionem quamlibet resolvere: Dixit enim, quod, si res petita esset vera, lapis statim sudorem emitteret; At si esset falsa, tunc sudorem nullum apparere: Etiam dixit, lapidem istum, res multas sibi per ejus de colore in colore mutatione revelasse. Denique, quando astantes aliquot de hac re experimentum exoptarent, respondet, se velle id libenter facere, modò si lapidem illum suum sibi concederent: Sed ipsi titimantes, ne auxilio illius è manibus eorum evaderet, hanc ei petitionem prorsus negarunt: Hoc factum fuit à Queens Ferry in Scotia. Alij à Diabolo instruuntur, ut metallum aliquod eligant, illudque sub constellatione quadam apta præparent & in eo Characteres Stellæ, cui subest, insculpant, nomenque Angeli seu intelligentiæ, quæ est Domina illius Stellæ describant, hocque eo precipuè tempore tentant, dum Stella illa in coelo sit fortior & potentior & ab impedimentis aliorum planetarum magis libera; & tunc inveniunt, ejusmodi laminas metallicas esse in operatione Magica admodum efficaces. Quid? Quoniam Diabolus novit virtutes & proprietates harum rerum naturalium & potens est ministros suos in malo earum usu instruere, Anne idè sequitur, Adamum, Salomonem & Sapientes ab Oriente venientes, ac quàm plurimos alios bonos & pios homines talibus simplicium naturalium virtutibus, temporibus electionis & collectionis, & modis applicationum ipsorum in re Bona & licita; Imò verò & si justa se offerat occasio in sensu contrario, idque sine limitum naturæ aut Magiæ licitæ transgressione, fuisse ignaros, cum verum istius operationis subjectum sit sapientiæ Spiritus, qui est basis sive fundamentum naturalis Philosophiæ, quid facimus nos de modo, quo Moyses est usus in dispergendo illos cineres, qui ulcera Ægyptiaca non sine habitantium stupore produxerunt. Sed alij replicabunt & dicent, hoc fuisse more supernaturali effectum: At inspiciant velim in occulta naturalium animalium, vegetabilium & mineralium secreta & mytheria adeò mirabilia, ac sunt ista in ipsis naturaliter comprehensa, omni commercij Diabolici suspicione seposita, inveniunt. Anne habendus est Pater ille reverendus Albertus Magnus pro Cacomago, quia abstrusas, occultas ac mysticas animalium, vegetabilium atque lapidum virtutes detexit? (Hoc idem etiam Hermes, Plato, atque alij profundissimi Philosophi fecerunt) aut debent isti inter affectus Diaboli numerari, quoniam nove-

runt tempora seu horas collectionis & modum præparationis earum? Minime Heclé: Nam arcana ista à Philosophorum seu sapientum profundorum traditione acceperunt, qualis erat Adam, Salomon, Hermes atque alij istiusmodi veri Magi, qui talia mytheria traditione Cabalistica de seculo in seculum reliquerunt mundo. Nonne erat miranda in annulo Gygis proprietas, quæ ipsum quandoque invisibilem reddidit? Et tamen homines istius mundi ignorantia occæcati volunt, hujusmodi in creaturis effectus à Diabolo, & non mirifica verbi Divini operatione procedere. Vnde videntur Omnipotentem Dei Spiritum suo honore privare, utcunque Salomon verbis apertis fatetur, se omnia secreta, electionis tempora & mysticas Stellarum naturas & occultas virtutes ac proprietates animalium, plantarum, radicum & rerum omnium aliarum, tam occultarum, quàm manifestarum à Solo Spiritu sapientiæ accepisse, unde sermonem illum verbis istis concludit. Omnium enim, opifex (ait) me docuit sapientia. Quibus verbis inferre videtur; Primum, quod Spiritus Sapientiæ detegat atque aperiat homini, abstrusa Philosophiæ veræ Mytheria, quæ consistit in cognitione & revelatione naturalium virtutum, tam in superioribus, quàm in inferioribus. Secundò, quod sit hic idem spiritus, qui tales animalibus, vegetabilibus & mineralibus infernè, indidit virtutes & mediis illis per omnia operatur. Quod, cum ita sit, quid obsecro, in creando virtutes essentielles potest Diabolus ad Stratagemata seu facinora sua perpetranda, quàm ipse homo? Cum homo sit creatura rationalis æquè ac Diabolus? Aut cur illi attribueremus nos illa, quæ in rei veritate, spectant ad spiritum omnia creatantem & operantem in creatura interna? Si hominis sit iniquitatem alicujus actionis Diabolo arrogare, qui hominem ad malum instigat, eumque ostendit modum, ad malas & iniquas suas voluntates exequendas, hoc quidem rite ad ipsum Diabolum spectat, quippe qui creatus est ad destruendum (ut ait Propheta Esaias) atque ad hujusmodi suum officium complendum, ei in usum veniunt creaturæ à Deo creatæ. Nam usum ignis Dei celestis adhibuit ad destruendas Bestias Iobi, ad eruendam domum, destruendos ejus filios, & ad corumpendum aërem, ut peste ea, Israëlitas ob peccatum Davidis interficeret. Nec quidem erat unquam observatum, quicquam per se adversus hominem, præterquam, quod Spiritum humanum tentando atque seducendo & phantasiam hominis portentis prestigiosis deludendo, patrare potuerit. Verùm observatur semper, aut mediante malo creaturarum usu, mortalium corpora destruere, aut ea reddere insalubria & morbida. Nam modis & vijs talibus Antipathizantibus naturalibus, hoc est, creaturis, quæ sunt natura & conditio-

ditione rei, malo afficiendæ contrariæ, operatur, tametsi Deus creaturas tales Antipathizantes pro usu hominis salubriori & magis directo creaverit. Concludo igitur, necesse esse, ut Cacomagi ac venefici nihil mali alicui imponere possint, nisi operentur per substantiam creaturæ realem & manifestam, cuiusmodi sunt pulveres, unguenta, herbæ & similia. Exempli gratia Claudea, Fellea, Ioan, Banno & Nichola Piscatrix cum tota sua societate confessæ sunt in Lotharingia 9. May 1581. à Diabolo sibi traditos fuisse pulveres detriplici conditione, qui colore etiam erant distincti: Nam (inquiunt) ille pulvis niger interficit aspergendo eum super cibos, aut fricando corpus cum eo, aut aspergendo illum super vestimenta: At ille rubicundi coloris, morbos & infirmitates parit: Pulvis verò albus solet morbos illos curare, quos peperit ille rubens: Atque Odella Boncuriona examinata 18. Ianuarij 1586. Dixit, morem esse veneficis sui ordinis & conditionis, pulverem quendam in via dispergere, per quam ipsi progredierentur, quos odio persequerentur. Et Francisca Perine facta est die 4. Novembris 1588. Herbam quandam traditam esse sibi à Diabolo, ut in via poneretur, per quam Riberianus iret, (quia pyra ejus furto sustulerat) ejus virulentia is statim ægrotavit: Franciscus Follers, Margarita Warny & Iacobus Equine confessæ sunt 15. Ianuarij 1584. se habuisse unguenta, quibus illiverint Virgas & flagella; Aded, ut, si cum illis solam vestem alicujus tangeret, necesse fuit, ut ipse paulò post moreretur. Etiam dixerunt, quod si manus suas hoc unguento Magico perunxissent, si vestimenta cuiuspiam tangerent, intra paucos post dies morerentur. Atque ex his exemplis videre potestis, quomodo Diabolus realiter malum operari nesciet, nisi Solis venenis à creaturis desumptis: Nihil enim veritatis ab eo solo provenire potest, sed meræ delusiones atque apparitiones præstigiösæ, nimirum eæ, quæ videntur & tamen in effectu rei veritate nihil magis sunt, quam imago depicta respectu veræ substantiæ. Atque ideo, ne jactitent velim ministri, Diaboli, istiusmodi in natura admiranda provenire ex mera Diaboli inventione sive actu ejus solo: Nam veri Alchymistæ testantur ex propria sua experientia & praxi, materiam suam, quando manet in putrefactione & nigerrimum acquirit colorem, esse Tyreo Serpente venenosiorē, & per consequens subito interficere, quare admonent operadores, ut à fumis ipsius præcaveant: At verò quando apparet in decoquendo inter rubedinem & albedinem, patientem inter mortem & sanitatem, atque ideo in statum morbidum reducit; Verum in actu suæ albedinis, quæ significat perfectionem in maturitate, infirmitates curat & malitiæ illi prævenit quam pulvis niger induxit; Ita ut

videreliceat, Diabolum non posse plus ex naturæ mysterijs elicere, quam generi humano datum est cognoscere. Iterum, ad pulveris istiusmodi exitialis per plateas Mediolanenses quod spectat, traditum est, illud factum esse anno 1629. Pro unguento vero lethali, quod solo contactu interficere solet, hoc composuerunt Iudeus atque Cardinales antea allegati, ut creaturas Dei æquæ ac Diabolos violarent. Ac iterum hoc ab Eremita more impio erat effectum, qui marculos portarum cum ijs (ut dictum est) in fecit, atque ipse etiam suum secum habuit Alexipharmacum, æquæ ac Diabolus & Cacomagici ejus discipuli. Ex istis ergo videre potestis, hominem mente seu animo impio præditum, & ad creaturis Dei bonis nocendum inclinatum esse, tam pronum, ac Diabolum ad herbæ, animalia & mineralia à vero illo sensu ob quem à Deo sunt creata, videlicet ad beneficium humanum vertenda: Quare & meritò inter Diabolos numerari potest, atque nomine Diaboli incarnati insigniri, eò quod ipse carne ac ossibus indutus, sine ope Diaboli multas inveniat destruedi & veneno interficiendi vias: Haud aliter, quam Diabolus, spiritalis, hoc est carne & ossibus destitutus.

Concludo igitur, magnam esse in mundanis incredulis absurditatem & dementiam, abstrusæ & arcana Dei in creatoris magnalia, tanta temeritate & audaciâ & pro inventionibus atque actionibus Diaboli habere atque mundo publicare, etiam si eorum effectus, quo ad nos sunt perniciosi, & multò magis, cum sint boni & salutiferi, ac est ille unguenti armarij, cum non modo ipsi Deo, sed etiam hominibus intellectui vero fruētibus, quod sit creatura animalis, vegetabilis, aut mineralis, quæ producat effectus insalubres & lugubres per abusum, atque illos bonos in debita & appropriata eorum facultate, quæ ordinata erat originaliter à Deo pro beneficio & salute generis humani. Nam Deus creavit omnes creaturas bonas, & per consequens ad bonos usus: Sed est malitia Diaboli, quæ eas divertit de proposito à Creatore ordinato, juxta illud Salomonis. Creavit Deus, ut essent omnia, & sanabiles fecit nationes orbis terrarum, & non est in illis medicamentum exterminij, nec inferorum regnum in terra, creavitque hominem inextinguibilem & ad imaginem similitudinis suæ fecit eum, invidia autem Diaboli mors introivit in orbem terrarum &c. Nam sciendum est, ante lapsum Adæ omnia fuisse directè & justè sumpta, atque ideo minimè à vero tramite fuisse detorsa: Sed, postquam de arbore boni & mali gustasset ipse, oculi ejus corporei fuerunt aperti, & creaturæ tam pro malo, quam pro bono distinguebantur & in utrumque usum fuerunt conversæ: Nam ab illa hora mysterium tam iniquitatis, quam justitiæ in

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. II. Membr. II.

mondo regnare occipit, & malum primo in mundum post lapsum ingressu, seu limine, incepit se bonitati, ac virtuti apponere, atque in illa praxi seu conflictu primordiali, iniustitia & vitium adversus iustitiam ac virtutem praevalabant. Hic ergo videre possumus, in principio omnium, Diabolum seu serpentem, fundamentum totius mali, mediante re naturali, nimirum pemo posuisse, Ac deinde feste ligneo, quo Cain iniustus, occidit suum fratrem iustum Abel; Cum è regione & in sensu contrario, hoc lignum, in forma crucis (arguentis oppositionem illam, quæ in hoc mundo facta est inter bonum & malum) erat instrumentum mortis ipsius, sine qua nulla erat salvationis aut redemptionis certitudo.

Ex his ergo animadvertimus, omnes operationes occultas, procedere à virtute in rebus naturalibus seu creaturis occulta, quæ à Spiritu Divino erat à Deo tam generi humano detecta, quàm ab acuta Satanae observatione concepta. Bonis, inquam, hominibus à bono Dei Spiritu erat detecta ad beneficiendum & malo resistendū. Nam, nisi prava creaturae dispositio cognoscatur, alexipharmacum seu Antidotus ad eisdem cerationem vix haberi potest: At malis etiam quandoque à Diabolo ad malefaciendum & iniquitatem exequendam revelantur. Enumerabo autem nonnullas virtutes abstrusas in tribus creaturarum compositionum regnis, nimirum animali, vegetabili & minerali. In primis ergo in regno animali, bubo dictus est ab Alberto Magno plures in se continere virtutes: Nam, inquit, si cor ejus ac pes dexter ponantur super hominem dormientem, ipse protinus in somno aperiet, quicquid ab ipso factum est, aut quodcumque ab eo petieritis; Dicique hoc pro vero à quibusdam suis satribus fuisse repertum: Atque iterum, si ipsi sub axilla disponantur, nullus canis adversus eum latrare ausus erit. Etiam sanguis capri traditur vitrum reddere non modò malicibile, sed etiam instar pastæ, molle, modo si vitrum in eo cum acete coquatur; Ita, ut si contra parietem projiciatur, non frangetur. Et, si quis faciat unguentum de eadem compositione & faciem cum illo illinat, res ei terribiles apparebunt: Et si illius compositionis portio igni imponatur, & sit aliquis prælens, qui laborat Epilepsia, & magnes cum tangat, subito in paroxysmum Epilepticum cadet, quasi mortuus: At si aqua frigida ei ad bibendum adhibeatur, statim resurgit: Hæc ille. Præterea ait, quod, si candela sanguine Cameli inungatur, omnes homines locis, capitibus Camelorum imbui videbuntur. Atque ita procedit ipse in Historia illa sua cum admirabilium illorum descriptionibus, quæ ab occultis Bestiarum, vegeta-

bilium & lapidum proprietatibus efficiuntur. Si M. Fosterus cum suis socijs replicabit & dicet, hæc omnia esse pura mendacia. Respondeo ego, fuisse Philosophum doctissimum, atque Theologum famam celebratum, illorum auctorem, qui ista fide sua tradidit: & haud dubio (si ad hoc inter vivos fuisset superstes) affirmaret, ipsos oportere prius addiscere atque intelligere veras electionis horas, in quibus simplicia illa colligi debent, atque etiam si frestellas, quæ in ea Dominium habent, cum temporibus majoris earum fortitudinis & exaltationis in caelis. Ad me autem quod attinet, fateor me secreta in homine & brutis haud ignorare admirabilia, quorum omnium Peripatetici nullam planè rationem sufficientem reddere possunt: Exempli gratia, quod loci piscis intestina desiccata, urinam potenter provocent, quod Epilepsia possit suctione seu attractione sanguinis, à naso Talpæ exciso, curari, & quod post deglutationem illius sanguinis patiens præter modum ægrotabit, quemadmodum experientia nonnullorum & inter reliquos, cuiusdam nobilissimæ feminae comitatus Cantia docetur. Etiam quod Talpa combusta & in pulverem redacta habeat occultam quandam virtutem passionem Colicam expellendi: Quod cor & hepatis sit medicamentum Epilepsia curationi appropriatum: Quod exuvie serpentum, partum muliebrem expellunt: Quod menstrua in muliere epota lepram inducant: Quod bufo combustus sanguinem præter modum fluentem fistat: Atque etiam aranea viva, si modò naribus adhibeatur. Hæc omnia ego cum multis alijs sum expertus.

Pro alijs occultis lapidum, metallorum, herbarum atque animalium virtutibus veri Salomonis discipuli & imitatores, Hermes, Plato, Thebith, Albertus Magnus, Dioscorides & alij, eas nos docent abunde. Qui omnes procul dubio non ita stulti ac veritate inanes atque frivoli viderentur, ut mendacia tam ingentia, aut tantas impossibilitates mundo publicarent, nec falsò asseverarent, res istas in eorum cognitione fuisse ad exitum perductas: Atque ita hac ratione, illam inter mundanos reputationem, quam sibi sapientiæ suæ insigni comparaverunt, more tam stolido amittere. Verum jam ad plenam negotij hujus nostri praxin, nimirum ad illum Sympatheticum & Antipatheticum respectum, qui est inter varias Mummiarum corporis humani species & ocularem demonstrationem à Magnetis proprietate productam, me conferam; Atque in animo meo erit, plura in hoc ultimo libro vobis demonstrando probare, quàm aliquis alius ad hunc usque diem effecit unquam.

LIBER TERTIVS.

In quo probationes practicæ & conclusiones experimentales, ad confirmandam Sympatheticam microcosmi attractionem sive coitionem, atque Antipatheticam seu odibilem expulsionem per proprietates lapidis Magnetis Macrocosmi pertrahantur.

Authoris ad præsentem istum librum Proœmium, in quo ea, quæ antea sunt dicta remetuntur paucis.

VObis in discursu hoc meo præcedente recitavi, atque demonstratione sufficienti probavi, Spiritualem, Christum, sive verbum Divinum seu sapientiam æternam esse veram Philosophiæ essentialis Basis seu fundamentum; Ut pote, qui est securus & nunquam deficiens lapis Angularis, in quo & super quem tota creatura consistit atque ædificatur, quatenus in eo existit vita, & illa vita est Lux illa essentialis, quæ vivificat omnia, & per consequens operatur omnia in omnibus, uti scriptura verbis expressis testatur. Nam, si Spiritus Domini vitam & inspirationem & omnia vitæ creaturæ impertit: Atque iterum, si ille Spiritus orbem terrarum impleat, atque rei cuilibet hujus mundi insit, ut scribit Salomon, Tunc necesse est, ut agnoscamus, quod Spiritus cujuscunque rei specificæ centralis sit illa Divinitas, in qua radix essentialis omnis Magneticæ attractionis & Antipatheticæ expulsionis consistit: Nam, cum ipse sit Catholicus ille amor, qui cuilibet particulari existentiae se impertit, eique actionem & motionem assignat, quo naturam sibi similem ad se, nutritionis, assistentiae atque consolationis gratiâ alliciat, ita quidem organum, in quo operatur satis forte & validum reddit, ad emanationes tales expellendas & propulsandas, quæ ei vel ordine, vel qualitate, vel essentia dissentiant, aut se specificæ suæ existentiae & conservationi opponunt, aut damnum aliquod inferre conantur. Ob istam igitur rationem, Spiritus iste, creaturam affectione duplici, nimirum desiderio concupiscibili & odio irascibili induebat, quorum hoc, cogaudet, & Sympathizare solet cum suo simili, atque ideo illud ad se ad suam assistentiam & consolationem allicit & attrahit, illud, per aspectum odiosum seu Antipatheticum, evitat atque expellit, quod ei sit natura oppositum aut nocuum. Atque iste est actus Sapientiæ illius omnia creantis & sustinentis, quæ creavit quamlibet creaturam successiva quadam præservatione, quam à suo simili, ut existat in hoc mundo, attrahit, & consequenter ei etiam facultatem irascibilem concessit, ut se à rebus ei in natura contrariis muniret & defenderet: Quibus videre possumus, quomodo Spiritus iste vivificans omnia manu minimè parcâ moderetur; Aded, ut, tametsi omnia per oppositionem, nimirum lucem & tenebras creaverit, atque ided in respectu humano bonum & malum, tamen ordinavit ac disposuit, ut quodlibet individuum indueretur facultate irascibili, atque odio Antipathetico ad evitandum & effugiendum malum, hoc est, sibi vel ordine, vel natura, vel ambobus adversum, quousque tempus illud compleatur, in quo, post ejus exaltationem, omnem contrarietatem & discordiam, per unionis firmæ stabilitatem, ex mundis utrisque evacuetur: Quod etiam D. Paulus videtur sic confirmare: Cum evacuerit omnem Principatum & potestatem & virtutem, oportet eum regnare, donec ponat omnes inimicos sub pedibus suis: Novissima autem inimica destruetur mors, omnia enim subjecit pedibus ejus; Cum autem ei subiecta fuerint omnia, tunc & ipse Filius subiectus erit illi, qui subjecit

Coloss. 2. 1.

Ioh. 1.

1. Tim. 6.

1. Cor. 12.

Act. 7.

Sap. 1.

Sap. 12. 1.

1. Cor. 15.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. III. Membr. I.

Iohan. 12.

Apocal.

illi omnia, ut sit Deus, omnia in omnibus &c. Ista Catholica virtus Magnetica agnoscitur à Spiritu, in Christo, ex istis verbis: Si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad me ipsum &c. Ac si dixisset: Ego, attractivâ & Magneticâ meâ virtute & unione reducam omnia in unionem atque identitatem meam, hoc est, in meam propriam naturam ea inferam. Ecce (inquit Textus alibi) omnia nova facio &c. Quibus liquet, quodd, ut initio omnia ab uno sunt orta, utpote in eo implicite comprehensa, & tum postea in explicita eorum existentia, sub duobus Principijs contrarijs continentur: Ita quidem in fine omnia sub Principijs discordantibus comprehensa, in unum & idem radicale Principium reducentur. Sed adhuc Principijs contrarijs subijcitur: Nam totus mundus cum membris ejusdem ex lite & concordia ex inimicitia & amicitia, ex tenebris & luce, ex bono & malo componuntur, atque idè sub unius istius sapientiæ Divinæ protectione existunt, quæ gubernat omnia, & conatur victoriam super confusionem atque discordiam habere. Ut tandem pax atque unio sive consensus universalis fieri queat in isto mundo, & consequenter, ut res omnes revertantur in ipsam, in ipsa vivant, & cum ea uniantur, quæ est unica & sola Charitas; Ipsa creatura habet potestatem efficere consensum Symphoniacum cum suo simili, atque è regione, ut irascibili seu Antipathetica quadam proprietate suum contrarium aut evitet, aut summo conamine repellat.

Iam verò cum Spiritus iste insit omnibus, atque idè in re qualibet specifica, sequitur consequenter, quod attrahat illud Sympatheticè, quod est conservativum suæ naturæ & conditioni in qualibet re specifica ex animali, vegetabili, & minerali regno: & expellit Antipatheticè, ab ea, quod est nocivum, odibile, & detestabile, seu dispositioni suæ est contrarium: Atque huc usque, quod ad abbreviationem præcedentis meæ Sympatheticæ ac Antipatheticæ Theoriæ spectat. Iam verò me in utriusque earum praxin parumper immergam, ut hac ratione facilius ad credendum inducaris, quod talia, quæ Theoricè à nobis sunt antea propalata, sint efficacia, praxin realem semiter (contra vanam, insipientium nonnullorum hujus mundi opinionem) idque naturaliter, hoc est, sine ulla Cæcæ magica aut Diabolica operatione producendam. Procedam, igitur ad propositum meum, atque ut Magis Methodicè incedam librum hunc in duo membra diversa distinguam, quorum prius Sympatheticos pertractabit effectus: Posterius eventus illos Antipatheticos, qui Magneticè in regno animali vegetabili & minerali proferuntur, breviter explicabit.

LIBRI TERTII Membrum. I.

In quo effectus in Sympathia mirabiles, qui Magnetica,
attractione similis ad simile perficiuntur,
lucidè pertractantur.

CAPVT. I.

*In hoc exprimitur, quomodo per quandam comparationem Magnetis
mineralis & virtutum ejusdem attractivarum, cum illis anima-
lium & vegetabilium in lucem demonstrabilem proferre
queamus, admirabiles illos effectus, qui in ipsis
ambobus delitefcunt.*

Cum sit res obfervatione inter fapien-
tes digna, nihil eſſe in regno coeleſti,
quod ſuum in illo terreſtri non habeat ſi-
mile, ita quidem nihil eſt in regno mine-
rali, quod ſuo ſimili in regno vegetabili
non fruatur: Atque iterum, ſphaera Ve-
getabilis imago tam in amore & odio, ſi-
ve in attractione & evitatione ſeu unione
& divortio in animali eſt reperienda: Sed,
quoniam in regno minerali nihil in virtute
actioni & vitae animalium propinquis
ipſo lapide Magnete reperitur, quatenus
ſuum ſimile ferreum ſenſibiliter affectat,
illudque amore concupiſcibili proſequi-
tur, nec non illud avidè attrahit, ac tandem
ſe more mirabili cum eo inſtar maris ac
foeminae in regno animali conjungit & u-
nit. Propter ſtam rationem omne ſimile
in animali vel vegetabili regno, quod ſecū-
dum hunc modum, nimirum in ſuo ſimili
attrahendo operatur, haud injuria Magne-
ticum diſtatur. Hinc inde Paracellſus
in iſtiusmodi Myſterijs verſatiſſimus, cum
de mummij Myſticis tam corporalibus,
quàm Spiritualibus facit mentionem, at-
que etiam de vijs & modis activis ad eas
tam ex corpore vivo, quàm mortuo extra-
hendas, ipſe pro meliori ſuorum diſcipulo-
rum inſtructione, atque etiam talium, quos
artis filios nuncupat, exempla à lapide
Magnetis & ferro deprompta producit:
Nam per ipſos talium Mummiarum ex-
trahendarum modum ſatis clarè denotat;
& per conſequens ſuo more, quid ſit ani-
malis & microcoſmicus Magnes, medi-
ante quo, Mummia microcoſmica è ſuo
corpore elicitur, explicat, videlicet, quòd
ſit res ſeu ſubſtantia quaedam corporea,
quemadmodum ex iſtis ipſius verbis colli-
gere, fas eſt: Mummia (inquit) Spiritualis
non operatur; Niſi per corporalia media:
Quibus arguit modos corporeos, ſeu Mag-
netica illa corpora, quae Mummiam hanc
ex corpore animalis viventis extrahere ſol-
lent, eamque operari faciunt tam domi-
per contactum immediatum, quàm aliunde
& ad diſtans; Imò quidem ad interval-

lum incognitum, idque mediante trans-
plantatione debita. Ille ergo, qui ſapit, &
in myſterijs naturae profundus, & cui Sym-
pathetica concordantia, abſtruſa proprie-
tas, natura, virtus & Magnetis atque ferri
origo, ſunt bene nota, agnoſcet procul du-
bio, quòd eorum Exempla homini poſ-
ſint quàm aptiſſimè conferri: Nam, per
eas, Magnetem microcoſmicum facili-
mè diſcernere, rationemque extractio-
nis Mummiae Spiritualis ex homine in-
telligere, ac ſimul atque illius uſum &
finem ad ſalutem humanam deſtina-
tum concipere poteſt: Vt igitur res il-
lae, melius leſtori dilatentur atque enu-
cleentur, operae pretium exiſtimo, ut in
primo loco chordam eandem concor-
dantiae Symphoniacae percutiam, quae
naturam ac originem lapidis Magnetis,
atque ferream concernit, quam aliquan-
tulum plenius libro meo praecedenti teti-
gi, ut exinde majori cum facilitate, qui
nam ſint Magnetes microcoſmici, colliga-
mus.

Vt in capite 3. lib. 2. iſtius tractatus
vobis pateſceat, quòd eſſet evidens, lapi-
dem ipſum Magnetem ſive Calamitam,
ex origine aliqua naturali minimè proces-
ſiſſe, ſed potius ex partu ſeu initio mon-
ſtroſo, quippe qui, ut ab effecto vide-
tur, ad inſtar muli ex genitoribus ſeu
parentibus diſſimilibus, atque naturà in-
aequalibus procreatur, cum ejus Ma-
ter, ſeu maſſa corporea paſſiva, apparet
evidenter, eſſe quaedam Saturnina Mer-
curialis ſubſtantia, ejus verò Pater ſi-
ve forma magis activa Spiritus metal-
licus, Sulphureus & Martialis. Iam ve-
rò modus, ſecundum quem mixtio ho-
rum duorum fit, eſt huiusmodi: Cum
Saturninus Mercurialis liquor lapideae
naturae, eſſet adhuc in ſua prima materia
propinquus Mercurio Martis (nam hi
duo communiter inveniuntur ſimul & in
eadem miniera, videlicet natura Mag-
netica & ferrea miniera) ob ſtam ra-
tionem, nimirum ratione propinquitatis

SECTIONIS SECUNDÆ. LIB. II. Memb. II.

eorum in consanguinitate (ut ita dicam) seu existentia, non nisi levis ac facilis requirebatur, ad ambos in unum corpus colligandos, transmutatio: Atque hinc est, quod naturam inter metallum ac lapidem mediam, retineat: Vnde haud ineptè Mercurius Saturninus semi-transmutatus dici potest, in quem, quando Sulphur Martiale, quasi forma Metallica ingreditur, illum pro Matre sua, passivè habet, ut pote, qui ipsum in se conservat & in corpus faxeum coagulatur, quod calamita, seu lapis Magnes nuncupatur. At, quoniam quilibet Spiritus ab eo, quod propinquius & similis est suæ naturæ, affectat & appetit nutrirî, quæ natura & Spiritus præcipuè in ferro invenitur, imò verò ferrum & Chalybem perfectissima ab eadem miniera seu matrice provenire, nimirum ex corpore Magnetico observatur; Necesse habemus credere ex ejusmodi consideratione, quod Martialis ac Saturninus Spiritus Magnetis, ad se, idque à centro suo corpus ferreum attrahat ac fugat formales suos radios, quasi Spirituale suum nutrimentum ab eo extrahendo: Sed, quoniam ferreum corpus non tam citò relinquit Spiritum suum internum, idè sequitur, simul cum suo Spiritu attrahi ad Magnetem: (experimenti enim docemur, quod Magnes à ferri Spiritibus nutriatur & in suo vigore augeatur) atque iterum, ipsum ferrum Spiritus sibi similes in Magnete reperiens, appetit pariter æquali coitione, ut ipsorum fieret particeps atque in conjunctio sive unio haud aliter inter eos est facta, quàm inter marem & sceminam. Sed, quoniam Magnes est Mercurio lapideo Saturnino plenior quàm ferrum, quippe quod ab illa superflua materia virtute ignis emundatur atque purificatur magis & per consequens propinquius ad naturam masculi ac. e. i. t., idè Magnetem ad se non tam avidè, quàm Magnes alligit: Est enim vetus & bene confirmatum axioma, quod materia desiderat & appetit formam, eamque tam avidè ad se allicit & amplectitur, ac scemina solet masculum. At verò, quod ferrum sit loco masculi, in eo liquet, quoniam virtutem & vires addit Magneti: Nam si polus Magnetis Chalybe seu ferro armetur, eum longè ultra propriam suam naturam animat, nam in causa est, quod lapis pondus ferri longè gravius ad se attrahat, quàm potuit sine suo ferreo additamento præstare. Hoc igitur rectè considerato, cum majore facilitate colligere possumus, quidnam rei & qualis conditionis Magnes ille Microcosmicus esse debeat, qui Spiritum seu mummiam Spiritualem microcosmi, omni sine damno aut corporis detrimento aut debilitate extrahere potest. Si ergo opus hoc admiratione dignum aggredi velimus, necesse est hoc faciamus cum Magnete Corporali ex homine vivo ex-

tracto, cujus productio & generatio debet in omni respectu illo terreno & minerali microcosmi convenire, de quo antè amplam fecimus mentionem: Quem quidem hoc in loco apertè nominare mihi idè non proposui, sed solis circumstantiis insinuare, ut ista ratione à virtute ac honestate dignis & veræ Philosophiæ peritis percipiatur, atque ab indignorum, malignorum, stolidorum turba abscondatur: Nam, ut mediante hac re, Magna salutis humanæ utilitas afferri potest, ita etiam è regione vires ipsius ad sensum malevolum, mala multa proferri, & scelera haud in re publica tolerabilia patrari possunt. Sufficiet igitur Sapientibus intelligere, quod sit res quedam, ex corpore sine violentia extracta, quæ terream, mercurialem ac Saturninam existentiam habet, à Martiali, seu sulphurea atque cholericæ forma, ad instar Magnetis mineralis, imbuta sive animata, quæ post debitam præparationem habebit virtutem specificam extrahendi Mummiam Spiritualem, tam sanam, quàm infectam à corpore microcosmico, quæ tum postea ad distantiam à patiente transferri aut trans plantari potest.

Velim autem, ut quilibet intelligens Philosophus, sciat, quod natura omnium rerum Magnetica, tam Antipathetica, quàm Sympathetica solummodò in Sulphurea virtute Spirituum vitalium consistat, qui ratione suæ incarcerationis apti seu prompti sunt, suum simile per contractionem sui ipsius à circumferentia ad centrum attrahere: Ita quidem animale, vegetabile & minerale subjectum, quod est immediatum Spiritus Sulphurei receptaculum, quadratione suæ puræ Saturninæ Mercurialis terræ, suum simile ad circumferentiam virtutis aëtis Spirituum inclusorum attrahit, quo mediante, vegetant tam in aëre, quàm in volatili eorum sale, quod Saturnina & Boreali quadam conditione ad instar nivis condensatur & pruinæ, in æthereo & coelesti eorum igne, quo vivunt. Atque iterum Spiritus Sulphureus retrovolat, vel radios suos in sal suum centrale reflectit, postquam à centro ad circumferentiam emanaverit, ratione accidentium Boreali, videlicet frigore externo, uti in igneis seu coelestibus semina-rijs aëri instrumenti nostri experimentalis inclusis apparet, quippe qui cum spirante Borea vel vento Boreali, idè contrahitur, quia Spiritus Sulphuris sive ignis coelestis, qui ei inest, olim calore expansus, hâc frigoris suæ naturæ oppositi insultu evitando, se ipsū in aëris inclusi centrum recolligit, & quasi nebula aërea involuit, ut melius à frigoris inclementia muniatur. Nâ (ut in posterâ Magnetica quadam demonstratione docebitur) Sulphureus æquator est polis frigidis Mercurialibus admodum adversus. Etiam in corpore humano, dum Borealis sive stupidus quidam pavor illud ob-

sedis,

sedit, Spiritus vitæ sulphureus observatur se à circumferentia ad centrum contrahere, atque hac ratione exanguis pallor seu lutor, aspectum faciei & universi corporis externum occupare notatur: At verò motus istiusmodi Spirituum retrogradus, est Antipatheticus, & à passione contranaturali efficitur. Iterum, Sulphurei illi Spiritus libertate adepti se ipsas dilatant & expandunt in aërem apertum; Ut pote, qui nullum habent Magnetem evidentem ad eos, vel centraliter attrahendos vel in locum arctiorem contrahendos.

Concludimus igitur, quòd Magnes microcosmicus debet egredi, vel originem suam habere à sulphureo microcosmico Spiritu in suo proprio sale, in quo consistit ejus forma, & à Mercurio magis extraneo atque alieno, qui ratione suæ vicinitatis & propinquitatis, ad ejus minieram est magis familiaris cum eo, & quasi ademptione ei alligatus: Atque iste Mercurius, est materia hujus Magnetis passiva: Quare ex istis duabus Microcosmi vivi portionibus, nimirum formali & materiali, Magnes iste noster elicitur, quo mediante Mummia Spiritualis ex homine vivo extrahitur, cujus ope & actu mirabiles curationes simul atque damna perniciose possunt tam ad distans, quàm per contactum immediatum effici. Etiam ille internus Magnes, sive attractivum sal in homine, in cujus interno, Sulphureus Spiritus vivificans sedem suam habet, & ex cujus conditione & radice Magnes noster prædictus

oritur, eosdem effectus salutes, atque quam plures alias raras conclusiones experimentales præstare potest, si à viva persona aut in Sanguine, aut unguibus, aut pilis hominis vivi transferatur, ac debito modo transplantetur, idque per effluxionem quandam insensibilem.

Est etiam & alius Magnes microcosmicus, qui ab hominis mortui cadavere desumitur, cujus ope Mummia Spiritualis ex homine vivo elici, & humanæ salutis, tam immediata applicatione, quàm transplantatione illius in vegetabile, nimirum in herbam vel arborem, conferre potest, ut infra dicetur clariùs. Sed, quoniam Methodus ac ordo harum rerum in ista nostra demonstratione à posteriori, hoc est retrogrediendo ab effectu ad causam originalem harum rerum, erit admodum capacitati humanæ conveniens, operam in ista mea explicatione dabo, ut à grossis Elementis ad magis subtilia & abstrusa ascendam; Ac si gradibus proportionis à terra ad astra me paulatim elevarem. In animo igitur meo est, ea loco priori vobis enucleare, atque Magneticè demonstrare, quæ per solum duorum corporum, unius ejusdemque naturæ & conditionis contactum perficiantur. Sed, priusquam incipiam cum illa Mummia, quæ extrahitur è corpore mortuo, maxime in loco priore, opinor, fore necessarium, ut aliquid de Cadaveris humani mysterio hoc in loco tradam, quo melius & magis Methodicè in sequentibus incedamus.

CAPUT. II.

Quod sint quatuor corporalis Mummie genera, quorum unum est salutare & in usum Medicinalem venit, in isto etiam capite experimentum quoddam cum quibusdam demonstrationibus ocularibus, ad Magneticam sive attractivam Spirituum Balsamicorum virtutem confirmandam, quæ mummie solutari inest, satis luculenter exprimitur.

Quæ naturam tam internam, quàm externam hominis satis profunde considerant, hi certè perceperunt, Mummiam microcosmicam esse conditionis duplicis, corporalis scilicet & Spiritualis: De illa autem corporali meum erit in primis hoc in capite loqui: Alterius autem dispositionem pertractabo inferius. Ad illam corpoream quod spectat, est illa aut naturaliter Sympathetica aut innaturaliter Antipathetica: Invenimus ergo experientia docti, quòd Mummia corporalis naturalis, post debitam ejus præparationem, quæ propria sua proprietate Magnetica efficitur, sit tantummodò medicinalis & salutifera; Alia verò, nimirum illa innaturalis

aprior est morbos & infirmitates parere & homines sanos inficere, quàm, ut ullum ipsis ægrotis aut remedium aut solamen afferre queat: Nam, ut juxta quatuor Elementorum naturas sunt quatuor corporales seu substantiales Mummie: Ita etiam ipsæ secundum Elementa illa, quorum naturis sunt inditæ distinguuntur, ex quibus illarum tres sunt corruptibiles, & morborum ac mortis productores, nempe illa terrea, aquea, atque ignea; & solummodò illa, quæ est ærea est ad vitam humanam præservandam utilis, quippe naturæ humanæ amicabile. Ad tres istas species, quæ corruptionem generant quod attinet, ratio cur ipsæ deveniant ita corruptæ, est hujusmodi.

SECTIONIS SECVNDÆ, LIB. III. Membr. I.

Pro axioma in Philosophia generali habere debemus, quod corruptum corruptentis naturam induat: Exempli gratia, si cadaver hominis in terra corrumpatur, tunc mutatur & transit in naturam terræ, & pro salute humana inutile devenit; Imò quidem magis destructivum, quam constructivum aut salutare redditur. Iterum, si corruptio fiat in aqua, tunc quidem caro corrupta aut corpus mortuum, aqua imbutum, acquirere & induet naturam mucilagineam; Atque idè incommodum atque inutile pro conservatione vitalium spirituum erit: Denique inmoderata ignis violentia Spiritus in corpore Mumiali consumuntur, & expirant. Iam verò ratio, cur Mumia dictæ corporales in tali statu sint pro sanitatis tuitione inconvenientes, est, quoniam illæ prædictæ tres ita destruunt & corrumpunt corpus earum, ut cogant ejus terram, aquam & ignem in suam propriam materiam reverti: Aded, ut cum terra & aqua ordinantur esse duorum Elementorum, videlicet ignis & aeris receptacula, quæ ambo, solummodò in corpore in corrupto conservari possunt, debet necessariò sequi, quod in tribus prædictis Mumijs, Spiritus illi vivificantes debeant evolare atque evanescere ob defectum corporis naturalis quod jam factum est corruptum, putridum & consequenter innaturale. Cum igitur nihil requiratur in vera Mumia, quàm illud, quod aptum est ad vitæ conservationem, imò verò pro sola vita seu Spiritu, qui est aer, qui in exilium relegatur & expellitur à tribus prædictis Mumijs, idè nihil ex ipsis extrahi potest, præter ægri tudinem, mortem ac destructionem & consequenter effectus Antipatheticos: Ita, ut si corpus interfectum seu præfocatum sanum corrumpatur sub terra aut in aqua, non erit idoneum aut proprium ad usum corporis humani salutarem: Ille idem respectus est corporibus talibus habendus, quæ ex infirmitate aliqua moriuntur, & quamvis hæc non sint visibilibus corrupta à tribus dictis Elementis externis, tamen nihilominus evenit aliquando, ut quædam invisibilis, corruptibilis influentia sive impressio, fiat aut causetur ab externo Elemento in interno. Hinc ergo

procedit bellum illud intestinum, in corpore humano, quo Elementa se invicem interficiunt & corrumpunt, sed modo ac ratione planè diversa, aliter videlicet in uno corpore, quàm in alio, secundum quod unum Elementum vel Elementaliter alteratio dicitur habere Dominium super aliam: Atque hæc est ratio, quod tanta morborum varietas frequenter corpus humanum. Verbi gratia, Hydrops procedit à forti impressione aquarum; Febris Hectica & ardens ex igneis oriuntur in sultibus; Ac lepra à Dominio terræ & fixa ejus falsedine &c. Atque idè, ubicunque talis corruptio Elementaliter corpori cuiquam accidit, ibi Salutis Mumia corporalis spiritus, cum habitatione seu mansione ipsius funditus subvertitur, unde & spiritus coactus est discedere; ac per consequens spiritus, Mumiales contrarij prædominantur: & ad operandum Antipatheticè & destructivè præparantur & apti sunt: Quemadmodum in secundo libri hujus membro exprimitur latius. At verò si corpus sanum & infirmitatis expertum per, vel in Elemento aeris interficiatur, hoc est vel præfocatione, suspensione & hujusmodi, tunc nulla invenietur in eo cadavere dictorum Elementorum corruptentium impressio, & propter hanc causam manebit in corruptum, nec aliquam resolutionem Elementarum tam diu permittet, quàm in aere reservatur. Si ergo corpus seu Tabernaculum spirituum & Balsami vitalis maneat integrum, tunc aereus vitæ Balsamus, non compellitur à sua mansione recedere, tam diu, quod corpus seu cadaver nec natura nec arte dissolvatur. At si dissolvatur tunc corpus illud mortuum, relinquet utani ma atque etiam Spiritus astralis, qui unum cū alia reconciliavit: Sed vitalis vegetabilis & Balsamicus Spiritus manet in corpore incorrupto. Sequitur ergo, quod ista aërea species Mumia microcosmica sit maximè pro spirituum vitalium in homine vivo conservatione propria, si debito modo extrahatur, & præparetur, ac tandem à medico perito ægrotis adhibeatur, iam verò ad experimenta nostra Magnetica, ad subiectum mumiale pertinentia accedam breviter.

PROPOSITIO.

Si ista salutis Mumia aërea species cum suo vehiculo aut organo Magnetico rectè eligatur, induet ratione absentia vitæ activæ & Dominij frigoris, conditionem poli Borealis, & consequenter per rationem istam, illi Spiritus aërei inclusi, (qui dum corpus viveret, erant calidæ seu æquinoctialis naturæ, atque idè magis dilatativi à centro circumferentiam versus, quàm contractivi, jam verò per mortem coacti sunt agere & movere à circumfe-

rentia ad centrum) si à centro sint excitati, atque evocati à Spiritibus, qui sunt vivi & æquinoctiales tum redduntur ac fiunt attractivi & attrahunt sibi mumiam æquinoctialem, nimirum contrahendo eam versus suum centrum: Ac per consequens, ista aërea Microcosmica Mumia debet induere Magneticam proprietatem poli Borealis, atque idè contactuali ejus applicatione, ad suum simile in homine vivente, suget & attrahet avidè & valdè sensibilibiter

liter naturā sibi similem illamque per attractionem introducā retinebit, ita, ut illa possit debita præparatione reddi Sympathetica, ac in optimi pro salute humana medicamēti statū reduci: Vel ē regione potest taliter ab impura & contagiosa Mummia

creaturæ alicujus infirmæ corrumpi aut cōtaminari & Antipathetica fieri, ut median- te ea, morbus possit transferri seu trāsplan- tari ab una creatura, videlicet ab ea infectā, ipsam relinquendo sanam, ad aliā sanam, ip- sā coinquinando & efficiendo morbidam.

Experimentum super hoc.

Ego ipse accipiebam sive eligebam por- tionculam Mummie Borealis, videlicet Carnis hominis suspensi, in qua Mummia centralis inhabitabat centraliter, atque eam corporis mei parti applicui, quæ erat propin- quior in situ naturali ad Mummiam applicatam; Ligavi eam loco satis firmiter per totam noctem, & inveni eam in pri- mo contactu, valde frigidam & instar glaciæ Borealis gelidam, postquam autem per aliquod tempus ibidem remansisset, percepi quidem in Spirituum ipsius con- gelatorum & Borealer in centro contra- ctorum, à calore corporis mei æquinoctia- li, excitatione, aliquid ex meis Spiritibus Mummialibus & vivificis avidè attrahi & partes adjacentes quandoque ac quasi per

vices & accessiones, in operatione Magne- tica sensibiliter & modo quodam doloroso avelli ac contrahi. Denique post aliquod spatium, nimirum tempore matutino, re- movebam corporalē illam mortui Mum- miam, eamque inveni valde tam in odore, quam colore alteratam, ratione spirituum meorum quantitatis, quos ei attraxit, quos ambos spiritus, ita in unum more Magne- tico congregatos, pro salubri corporis mei usu præparavi atque reservavi: Verūm, quoniam forsā assertio hæc mea, quibuscūq; incredulis apparebit falsa, ego cujuscūq; hujus rei particularis seu membri possibili- tatem, exemplis sive demonstrationibus comprobabo.

Prima demonstratio, facta per relationem ad naturam microcosmicam habitam.

AD probandum & demonstrandum, quod spiritus Microcosmicus, non aliter quam aer Macrocosmicus ad quamlibet impressionem polarem induendam sit aptus, & per consequens magis attracti- vus & Magneticus in Boreali seu frigida sua proprietate, quam in habitu suo æqui- noctiali seu Australi, Machinam seu specu- lum nostrum experimentale intueri debe- mus, quod pro demonstratione, Catholica, ad Philosophiam meam sectione prima descriptam, inserviebat, quippe in quo per- cipiemus, quodd, quando venti æquinoctia- les, nimirum aut Australis aut Orientalis spirant, tunc aer vitæ inclusus; Atque idē ille exclusus Catholicus aer, est minus Magneticus seu attractivus, quam cum venti Boreales spirant. Atque hoc in eo evidenter probatur, eod, quodd, quando di- cti venti spirant, aer internus & conse- quenter ille externus aptior est ad se dila- tandum, ratione emanationis spirituum illo- rum sulphureorum seu coelestium à cen- tro ad circumferentiam, qui in quolibet dictorum spirituum æthereorum inseruntur: Nam tali emanatione facta est expulsio quædam, seu potius partium ætherearum ex- pansionis, per rarefactionem corporis earum: Atque idē observetur in instrumento, quodd aer, dum flant venti calidi, aqua non ascendit in collo vitæ ultra signum seu fi- guram 1. sed magis deorsum depellitur: ē contrario verò, quando venti Boreales spirant, aer tam in elemento Catholico dilatatus, & inoblior redditus contractio- ne condensatur, & in nives, glaciem &

pruinās immobiles redigitur, hoc est terream induit conditionem, ita ut vide- mus, aërem in hoc statu esse admira- biliter contractivum: Quemadmodum ad vivum in instrumēti illius descriptione lib. 1. sect. 1. hujus facta, depingitur: Nam spiritus vitæ inclusus attrahit aquam pon- derosam inclusam sursum super 1. & se constringit & coarctat in minus seu Au- gustius spacium: Vti redditur evidens, quando nives & pruinae diu habuerunt in Macrocosmo Dominium, in quo tempore aquam contra suam naturam usque ad 7. colli machinæ seu vitæ scandisse observa- bimus, cujus quidem rei rationem in præ- cedentibus indicavi: Nimirum, quia oc- culta sulphurea natura spiritus, qui est Sol, lucis & in vita actor, in suo aëreo spiritu vectus, frigoris eum persequentis insultus evitat, seque aëre circa centram ejus se- dem obducto & condensato adversus sui inimici actus manet.

Eodem planè more frigidi & congelati Mummie mortuæ spiritus, centraliter ob eandem rationem contracti & quasi mor- tificati & congelati, per Mummie illius applicationem ad corporis vivi spiritus, quasi frigidum, Borealem aërem ad æqui- noctialem seu Australem solem, atque ita hominis vivi contactu excitati, atque evo- cati, avidè eos in vivo corpore, quasi eo- rum opem & suppetias adversus hostem suum frigidum implorando, attrahunt & possessione eorum videntur gaudere ac fortificari, & quodammodo saties fieri. Quodd autem hoc sit ita exemplo ite

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB.III. Memb. I.

demonstrativo à Magnete desumpto, facil- I limè, eo quo sequitur modo, probabo.

2. DEMONSTRATIO.

Quod nec Spiritus in corpore mortui Spiritus mortuos, nec Spiritus in corpore vivi vivos ad se Magneticè nisi admodum lentè & moderatè, attrahant, in hunc modum ex Magneticæ dispositionis observatione arguitur.

PROBLEMA. I.

Polos Australis unius Magnetis, naturali quodam modo evitat polum australem alterius, & nullo pacto se sinent mutui amoris vinculis conjungi: Sed unus naturali quadam Antipathia effugiet contactum alterius: At vero si polos Borealis unius, applicatur polo Australi alterius, se invicem naturali inclinatione amplectentur, & forti attractione sibi adhærebunt.

Exempli gratia.

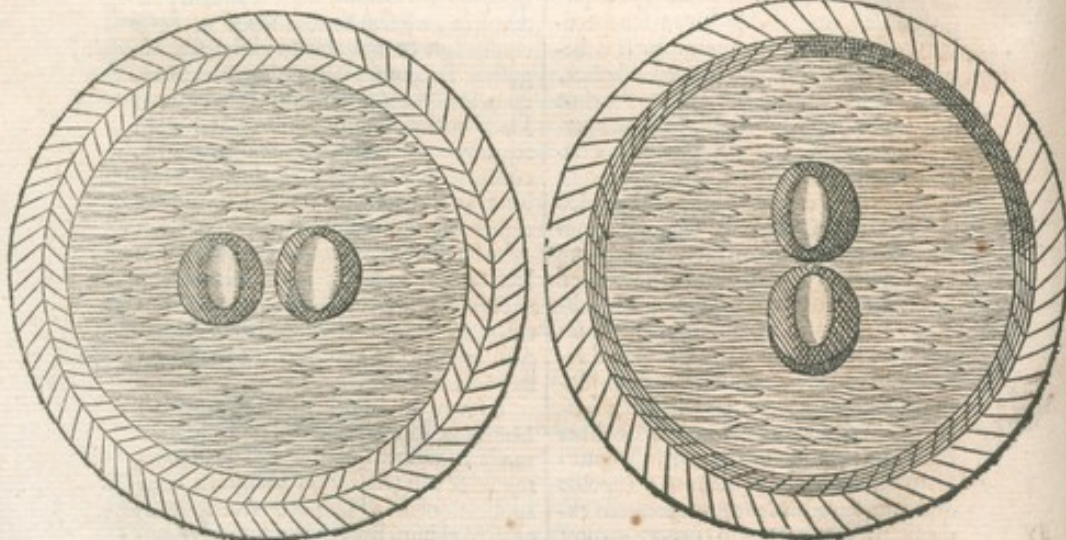
Accipe Lapidem Magnetem, polis distinctis perspectum, tam meridionali, quam Boreali signatum, pone illum in parvulam cimbam ex subere confectam, vel in pelve vel dolio aqua repleto fluctuet, sintque poli ad planum Horizont rectè dispositi, aut saltem non multùm elevati & obliqui: Tene alterum lapidem in manu, cujus poli sunt etiam cogniti: Ita, ut Polus Meridionalis ejus, sit versus polum Septentrionalem, natantis prope ipsum à latere: Sequitur namque illico fluctuans lapis, lapidem, (modò intra vires ejus & dominatum fuerit) nec desistit nec deserit, donec adhæreat: Nisi manum subducendo, conjunctionem cautè evitaveris: Perinde etiam, si polum Septentrionalem illius,

Quem manu tenes, opponas meridionali polo lapidis natantis, concurrunt inter se & mutuo sequuntur invicem: Contrarij enim poli contrarios alliciunt. Iam verò si Septentrionalem Septentrionali & Meridionalem Meridionali eodem modo opponas, lapis lapidem fugat, & tanquam clavam impellente navita divertit, & in contraria velificat qui æquora sulcat, nec usquam constat aut acquiescit, si alter insequitur: Disponit enim lapis lapidem, convertit alter alterum, in ordinem reducit & in suas concordantias deducit. Hæc Gilbertus libro 1. cap. 5. de Magnete, cui convenit Rüdlaus in tractatus sui Magnetici cap. 22. & 24. disponendo duos lapides, in suis vasis vel Cymbis affabrè sic dispositos.

Gilbertus de
Magnete lib.
1. cap. 5.

Rüdlaus Ta-
blat.
De Mag. cap.
22. & 24.

Rüd.
Fol. 75.

Applica.

Applicatio ad rem nostram.

Pari siquidem ratione Mummia mortua, seu naturæ ac dispositionis Borealis, aut non omnino, aut non nisi debiliter in suum simile operabitur: Nec quidem magis præstabit, caro æquinoctialis vel australis, hoc est, calida & viva in sibi simile: Sed e contra poli invicem contrarij

mutuò agunt in se invicem, & virtute Magnetica tentabunt, ut simul uniantur, idque attractiva & contractiva. Boreæ microcosmicæ, sive frigidæ hominis mortuæ carnis, quæ secretò quodam instinctu calidam Æquinoctij, seu aultri humani naturam concupiscit.

3. DEMONSTRATIO.

Ad fortificationem autem & augmentationem Spirituum in Mummia quasi mortua & impotenti, per contactum Mummia Meridionalis seu carnis vivæ quod attinet, probatur modo Magnetico

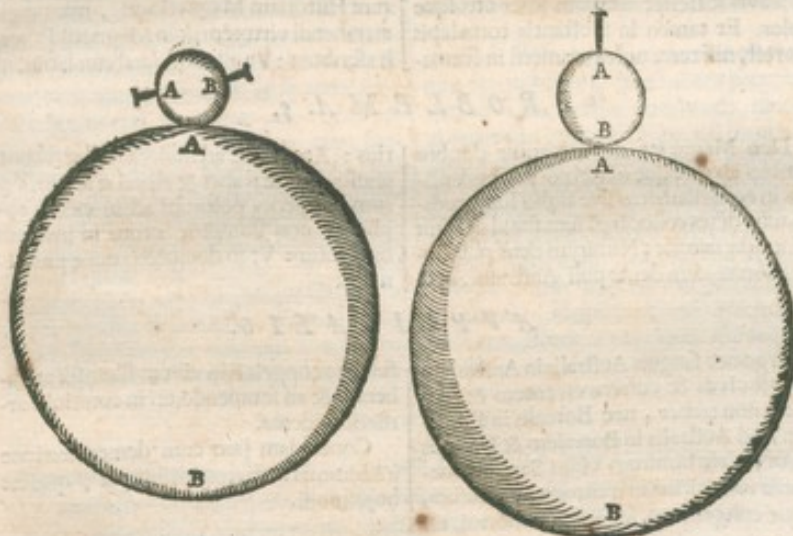
esse possibilis; per istam sequentem demonstrationem problematicam, quæ nos docet, quòd Magnes Borealis aut Mummia aërea ex altatur in sua potestate per illum Meridionalem.

PROBLEMA. 2.

Magnes robustior majorque, vires augeret Magnetis debilis minoris, atque etiam ferri supra polum Magnetis majoris, posito minori: Borealis polus robustior evadet & obelus (tanquam sagitta adhæret polo A. Boreali, non polo B. omnino: Polus etiam A. cum in recta linea fuerit superne cum axe utriusque Magnetis juxta

Magneticas leges conjuncti; Obelum attollet ad perpendiculum, quod non potest, si Magnus Magnes remotus fuerit propter proprias vires imbecilliores; Hæc Gilbertus, lib. 2. cap. 25. de Magnete, cui attestulari videtur Riddleus, cap. 23. tractatus Magnetici.

Gilbert, lib. 2.
cap. 25. de
Magnete.

Gilbert de
Mag. lib. 2.
cap. 25.

APPLICATIO.

Simili planè modo Mummia Borealis in carne mortua, sua conjunctione cum natura australi seu carne viva excitatur & viribus exaltatur: Nam fugit & allicitur hac ratione Spiritus novos & vigorem amplio-

rem ad se à Magnete fortiori, illum relinquendo ob istam rationem debiliorem: Sed hoc sequenti isto problemate luculentius declaratur.

PROBLEMA. 3.

Si duo Magnetes duobus dentibus ferreis seu Chalybeatis armati vobis exponantur, quorum unus est fortior, alter debilior multum, quorum axis sive Diameter inter dentes sunt æquales seu ejusdem longitudinis, & tunc adaptabitis den-

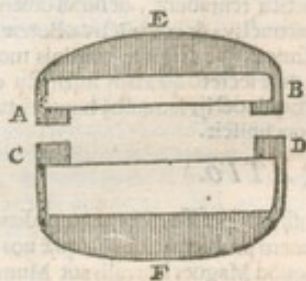
tes horum à contrarijs polis provenientes ad invicem, invenietis, quòd lapis fortior apprehendet & elevabit debiliorem, & debilior cum fortiori unitus atque incorporatus virtute illa, quam recipit à fortiori, elevabit fortiolem & majorem à terra;

H h

& fit

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

& firmiter retinebit eum, tamen si sit gravior multum, quam est pondus, quod iste lapis minor solet communiter elevare,

In qua demonstratione superioris & minoris Magnetis A. B. E. poli seu dentes sunt A. B. Quorum A. est Borealis. B. Australis, inter quos est eadem in

longitudine distantia seu axis, quæ est inter dentes seu polos majoris Magnetis C. D. F. nimirum inter C. & D. cujus C. est polus Meridionalis est. C. Borealis verò D. ut possint more Magnetico ad se invicem adherere.

APPLICATIO.

Ita etiam debilior seu Borealis Mummia, utcumque in quantitate minor, vires attrahet & multiplicabit Spiritus facultate sua Magnetica à massa majori & fortiori Mummia australis sive viva.

Denique, quod in applicatione istius Mummie Borealis seu gelidæ mortuæ, ad illam australem vivam seu æquinoctialem, maximè evidens & fortior attractio procedit à Mummia Boreali, ex isto lapidis Magnetici exemplo apparet.

PROBLEMA. 4.

Est quædam Magnetica attractio à Magnetis æquatore, sed admodum differens ab illa ipsius poli Borealis, tam in violentia, quam modo attrahendi: Nam attractio æquinoctialis est magis naturalis & suavis ac si esset medium inter utrosque polos. Et tamen in substantia totus lapis non est, nisi terra unica, tamen si in forma

li executione sit diversus. Exempli gratia, erectio obelli ferrei erit minus perpendicularis, & attractio erit ed debilior, quod propinquius accedit à polo versus æquatorem: Atque iterum, omnes qui scripserunt Historiam Magneticam, maximam attrahendi virtutem polo Magnetis Boreali ascribunt: Vt infra declarabitur latius.

PROBLEMA. 5.

Duo Magnetes qui armantur duobus dentibus ab utroque extremo descendentibus in eodè diametro sive simili longitudine, tunc dentes collocandi sunt simul qui sunt contrariæ naturæ: Nimirum dens poli Borealis unus, cum dente poli Australis Alte-

rius: Atque hoc ad invicem adhererunt, unusque ad se trahet & elevabit altum. Verum, Si pedes polorum ad in vicem applicant non uniuntur neque in invicem operantur: Vt in demonstratione problematis.

APPLICATIO.

Ergo nec sanguis Australis in Australem hoc est vivus & currens viventem & mobilem non trahet, nec Borealis in Borealem, sed Australis in Borealem & Borealis in Australem nimirum vivus Sanguis mediante suo Spiritu, in mortuum, effusum, atque congelatum, seu Spiritus mortui, ef-

fusi, ac congelati in vivum illum sili attrahendo & ad se uniendo, uti in curatione armario videtur.

Concludam jam cum demonstratione à Mummia bestiarum desumpta, quæ est huiusmodi.

4. Demonstratio, quæ est Animalis.

Commune est & vulgariter in usu, carnis bovinæ crudæ portionem accipere, eamque ad nucham capitis, seu superiorem colli partem applicare, ad divertendos catarrhos sive defluxiones ab oculis. A quodam fide & Doctrina digno eram certior factus, quod, cum homo quidam rationis non multum capax, qui oculis rubentibus & lachrymantibus laboraret, à quodam consuleretur, ut carnem bubulam omnino crudam, in collo ad retro distrahendum humorem adhiberet, ipse male capiendos sermones sui medici, carnes frigidæ super utrumque oculum imposuit,

unde mala erat ejus fortuna, medicamen hoc tam fortiter attraxisse, quod loco extractionis humoris peccantis oculos ejus ex eorum sede & loco evulserit. Similiter generosa quædam mihi, quondam patiens affirmavit, quod applicatione carnis huiusmodi crudæ collo suo ad oculorum suorum defluxiones curandas, ipsa sensim, idque ab eo tempore, diu percepisse propter fortem copiam attractionem, oculos suos quodammodo ad interiora reclinantes: Nec ad hunc usque diem persuaderi queat, quin ut oculi sint profundius in capite, quam par est immersi, tamen fateor, me illud vix

vix & ne vix quidem illud potuisse percipere.

Ex istis igitur ratione longè fortiori arguitur, quòd experimentum superius à me allegatum sit in omni (ni fallor) respectu

pro vero demonstratum, quatenus ipsius Magnes ex subtilibus aëreis Spiritibus Mummialibus interna & centrali quadam virtute, in massa Magnetica congelatis, componatur.

5. Demonstratio relativa animalis Magnetica.

Vir quidam nobilis, Bohemix Burgravius dictus, huiusmodi medicina pro suæ podagræ curatione est usus: Accepit carnis bubulæ crudæ portionem & cum vini pauillo eam humectavit, locoque affecto applicuit, istud medicamentum per singulas sex horas renovando, & magnam copiam materiæ fetidæ ac sordidæ extraxit, & si tum postea canis aliquis carnem illam comederit, ille etiam eodem inficietur morbo & claudicabit, atque erat super duos illius Magnatis canes probatum: Vti Hans Tanker minister sive presbyter, ad Baronē Lord Hoffman asseveravit: Atque ipse agnoscit, se oculis suis proprijs vidisse effectum super alium canem: Si ergo massa ista grossa substantiæ Magneticæ po-

tuisset in suo simplici natura tam fortiter ad se attrahere, multum magis debet fides nostra super Mummiam magis Spiritualem & aëream sive Magnetem Mummialem fundari sive collacari, qualis est illa ex homine vivo more antea citato extracta, quam non adeò aperte, sed solummodò per relationem ad monstruosam Magnetis generationem descripsi, ut à sapientibus & pijs, & minimè à stultis & malevolis impijs & Diabolis incarnatis intelligeretur, quippe mediante quo tam malum patrari, quàm bonum effici queat, scio etiam pro re experta, Epilepsiam à servo fororis Roberti Cotton Militis, in canem modo haud dissimili fuisse translatam, libero manente tum postea homine.

6. Demonstratio etiam animalis.

Habetur pro maximo in peste remedio, quando Carbunculus apparet: Si bufonem defsecatum aceto maceratum ad tumorem seu locum affectum applicemus: Nam istud medicamentum topicum traditur venenum morbi vivaciter ad se attrahere: Hoc sæpius erat probatum, & à quolibet procul dubio infecto prospero cum successu probari potest. Ratio autem est, quia bufo est Magneticè attractivus & stipticus, partim respectu sui veneni frigidi atque etiam Borealis, stupida, gravis, atque melancholicæ dispositionis, & partim, quoniam observatur sanguinem sistere: Ita, ut iste grossus & terrestris Magnes venenosus, suum præstet officium in attrahendo venenum à Carbunculo sibi simile, ta-

metti non ita subtiliter & Spiritualiter, ac Mummia illa Elementaris, aut aërea Borealis facit à vivo seu australis naturæ homine.

Vobis recitare possum naturas plurimorum vegetabilium, quæ habent proprietatem ad se alliciendi ac attrahendi, modò si in febrilibus intemperiebus, vel plantis pedum aut pulsibus brachiorum adhibeantur: Sed quoniam opus tale vobis tedium fortasse videbitur, relicto eo, ad secundum in virtute Mummiarum Magnetica gradum, procedam, qui spectat etiam ad distans, imò verò ad longitudinem incognitam, idque mediante Spirituali in aëre attractione, uti capite isto sequenti latius.

CAPVT. III.

Quomodo relatione rerum naturalium ad invicem, ipsæ (facto prius inter se contactu corporali) mirificè operentur, hocque Magnetico consensu & Spirituali continuitate, postquam contactus est factus tam in curatione morborum, quàm consumptione sui similis per mutuam operationem ad distantiam sive spatium in cognitam.

Procedam in hoc meo discursu, ut occæpi, nimirum à generali propositione ad diversitates experimentorum, quæ

tum postea facta esse possibilia, varijs relationibus demonstrativis comprobabo.

PROPOSITIO.

Possibile est, ut dux Mummia conditione oppositæ, hoc est una existente in statu mortuo & Boreali; Alia verò in dispositione viva & australi seu æquinoctiali, possint post contactum corporalem inter

cas factum, operari ab una in aliam ad magnam distantiam, mediante, Spirituali quadam relatione, quæ tam Antipatheticè, quàm Sympatheticè coninuatur inter eas.

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

1. Experimentum dictam propositionem confirmans.

Nobilis quidam Italus habuit malâ fortunâ nasum suum excisum atque amputatum : Hic consilio sui medici vulnus fieri iussit in Brachio cuiusdam sui servi seu captivi, cui vulnere ipse nasum suum mutilatum mediâ applicuit, firmiterque ad illud ligavit, & in hoc statu continuavit, quousque unio completa inter carnem servi & sui Domini erat facta. Post hæc portio seu frustum carnis servi naso adhærens erat excisum, & in formam nasi redactam, vulnus autem servi à chirurgo est sanatum, & ipse pro dolore & patientia & merito suo, non modò manu mittitur, sed & præmium, nimirum bonam pecuniarum portionem accepit, viamque Napolim versus fecit, quæ civitas à domo seu residentia sui Domini erat ad minus centum milliaria : Caro igitur nasi adaptata, prosperè vigeat, & à venis tam diu quàm servus vivebat, nutrimentum suum accepit. Accidebat autem, quòd manumissus ille Neapoli moreretur, unde eveniebat, ut caro naso adaptata immediâtè marcescere & gangrænâ paulatim affici inceperit, ita, ut sicam subitò & sine mora non excindisset, in periculo mortis fuisset procul dubio. Hæc mea relatio à multis literatis ac alijs fide dignis pro vera confirmatur, & apud Italos communiter est publicata, & à docto quodam Germano scriptis suis publicè sustentata.

Hæc igitur Historiâ videre possumus, quòd tam diu, quàm duo corpora, quæ contactum fecerunt, essent unius ejusdem-

que conditionis, videlicet Australis sive æquinoctialis, ipsa, utcumque ab invicem remota, admodum Spirituali Sympathia inter se operabuntur, hoc est, non obstante Magno illo intervallo, erant nihilominus præsentia in Spiritu, vel mutèd convenienter radiorum Sympatheticorum aspectu, & hac ratione caro unius Spiritualiter vivificabatur à vivo alterius fonte, haud aliter, ac granum tritici nutrimentum suum habet, & vivificatur applicatione radiorum solarium ad illud : Sed quando Australis seu Æquinoctialis proprietates unius, nempe servi, in Borealem, mortuam & frigidam naturam erat mutata, tunc vivificans in eo Spiritus ab actione sua cessabat, hoc est, à pristina sua ad carnem adaptatam applicatione quiescebat, & loco vivifici illius aspectus, Spiritus ejus jam in Borealem conditionem redactus, allestat & fugit ad se totam illam naturam, quam dispositio ejus australis ei impertivit. Eodem videlicet planè modo, quo Borealis pruina in mundo, interficit quasi & Boreali & contractiva sua facultate extrahit vitam grani, seminis, aut plantæ, aut herbæ. Atque ob istam rationem Gangræna, (quæ est morbus Borealis) portionem carnis naso adaptatam occupavit. Hic ergo videmus, quomodo idem Spiritus alteratus ab Australi sive æquinoctiali in Borealem dispositionem, per modum contrarium, innaturalem & privativum, idque secreto & è longinquo operetur,

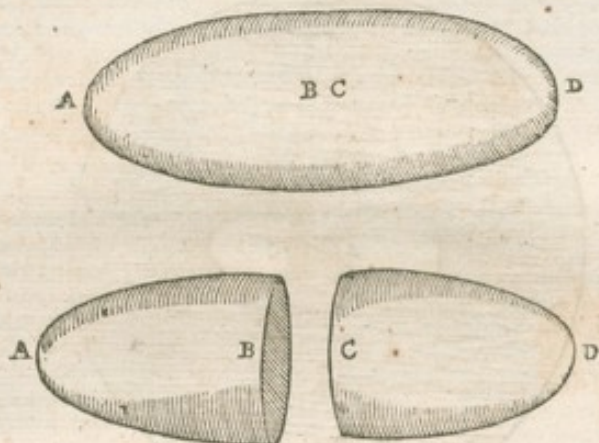
1. Demonstratio Corollaria à macrocosmo desumpta.

Videmus in instrumento Calendario seu experimentalis nostro antè descripto, quòd inter caput vitri & locum aquæ, videlicet per integram matricij tubum, sit Spiritus æreus invisibilis, qui tamen ex se non videatur, nihilominus in effectu visibiliter operatur. Nam, si externus aer sit admodum calidus, tunc aer vitro inclusus dilatatur, quod exinde liquidò declaratur, quoniam aqua elevata tunc temporis deorsum depelletur, tamen nullum aliud agens oculare invenitur : Verùm intuitu intellectuâli discernere possumus, illud virtute vivæ lucis in aëre Sulphureæ emanationis fieri, cujus secreta radiorum emissionem, aer inclusus rarefit, & rarefactione aquam in tubo sublimatam præcipi-

tat : è regione verò, frigore Boreali, aqua elevatur in altum, ratione Spirituum emissionis contractionis ; Ita, ut percipere queamus, quomodo emanationes vivæ, & consequenter agentes & vivificantes Spiritus, è vivo & calido fonte microcosmico creaturis ad animandum & vivificandum aptis emittantur. Sed si fons ille deveniat frigidus & glacialis, loco additionis actionis australis vitæ, mortiferam & privativam distractionem pariet, quod etiam facillimè in instrumento meo experimentalis ex Spirituali concurrentia, seu potius invisibili atque insensibili continuitate, quæ facta est inter utraque in instrumento extrema, est observandum.

2. Demon-

2. Demonstratio à lapidis Magnetici proprietate derivata.

Gilbert. lib. I.
de Magnete
cap. 5.

Accipiemus lapidem Magnetis oblongum sitque A. D. in quo A. sit polus Septentrionalis; D. verò Meridionalis, hunc in duas partes æquales seca per æquinoctialem circa B. C. Postmodum exponatur portio A. B. in suo vasculo ex subere velligno consistente, ut in dolio seu alio vase aqua pleno fluctuet: Etiam disponatur altera medietas C. D. in alia cimba seu vasculo, æquali primæ, & similiter fluctuet, & inueniemus, quod istæ duæ medietates B. C. existentes unius ejusdemque naturæ æquinoctialis

summo cum appetitu contendunt, ut ad se invicem iterum uniantur, ac ad eandem continuitatem, in qua erat prius, reducantur: Atque ob istam rationem Spiritus, qui inter eas continuatur, utcumque ipsæ corpore ab invicem dividantur, cum sit invisibiliter utrique portioni conjunctus & unitus, ambas illas portiones dirigit, & per emanationem actualem ex utraque parte effluentem, fugit, attrahit & quasi agglutinat utramque earum in propriam & connaturalem illam positionem, in qua erant prius. Hæc Gilbertus.

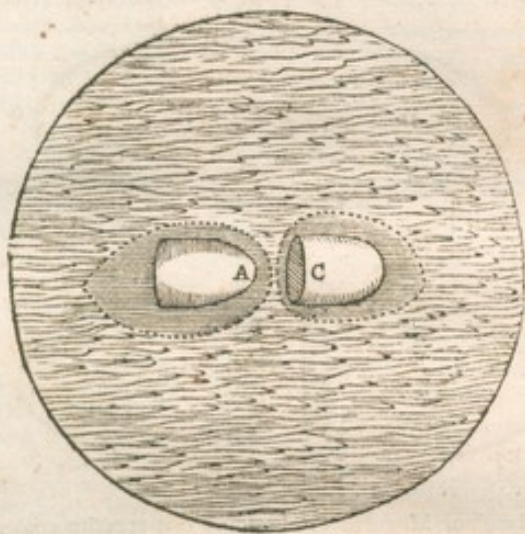
APPLICATIO.

Hic ergo ratio continuationis Spirituum inter carnem captivi Neapoli degentis, & illam, quam ejus Dominus pro nati formatione accepit, evidenter demonstratur, atque possibilitas ejusdem ad amissum (ut mihi videtur) confirmatur. Et, quamvis obijci queat, lapidem Magnetis non attrahere ultra suum or-

bem sensibilem, tamen huic objectioni respondeo ego, quod, tametsi homines hujusce rei conjecturam faciant, ex sensibili ponderum attractione, tamen impossibile erit, penetrantes actionis illius radios, qui sunt inter corpora Magnetica terminare, quemadmodum in libro præcedenti luculenter demonstravi.

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

Progressio in præcedenti Magnetica demonstratione.

Gilbertus,
lib. I. de
Mag. cap. 5.

E Contrario verò si proportionis prædictæ æquinoctialem C. cum polo A. in suis Cimbris seu vasculis conjungere sive applicare tentaverimus hoc modo.

Vna portio statim, quasi talem unionem abhorrens evolabit ab altera ac summo quasi odio talem evitabit amplexum, quoniam conjunctione tali, ut pote cujus

natura irregulari pervertetur, unde & forma lapidis mirum in modum perturbabitur: Atque idè ista ab invicem fuga, sive odium inter se à mala naturarum discordantium in ordine suo genuino positione atque applicatione oritur, quippe qua bellum intestinum & odium ac Sympathiam inter ambas illas portiones excitantur.

APPLICATIO.

Qua demonstratione apparet, quòd Spiritus æquinoctialis seu australis prædicti captivi sive servi viventis, jam in Borealem naturam mutatus, nullo modo conveniet, ut antea cum natura Australi carnis naso Demini adhuc viventis adaptatæ, sed mutatus est jam in naturam Antipatheticam & destructivam, hoc est, bellum contraria proprietate adversus illam videtur ge-

rere, quoniam radios ipsius Spirituum tam rapaciter à circumferentia ad centrum, videlicet à carne, Domino accommodatâ sive mutâ datâ, attrahit, quam more æquinoctiali sive Boreali, dum vivebat, à centro ad circumferentiam, nimirum à fonte vivo in captivo, ad suum simile in Domino.

3. Demonstratio à lapide Magnete deprompta.

Ridleyus tra-
ctatu Mag.

Apparens est etiam, quòd acus Chalybea Magnete contacta, aspiciet Magnetem ad omnem positionem, dum Magnes fortis & vivax existat: Sed, quando Mag-

nes est quasi mortuus, hoc est, cùm virtutem suam vi ignis amiserit, proprietas etiam ejus morietur: Ridleyus in tractatu Magnetico.

2. Experimentum propositionem prædictam confirmandum.

Antè tempus, in quo, ut Anatomiam vice mea publicam, in collegio Londinensi Legerem mihi erat conceditum, præ manibus meis (ut mos erat) cadaver cujusdam suspensi, illud privatim seu in domo mea Anatomizandi gratia habui; Quo tempore à D. Kellet pharmacopæo eram sollicitatus, ut erum cujusdam sceminae satis nobilis, quæ tumore quodam scirrhotico ibi se laborabat, manu mortui tangi &

fricari permitterem, quoniam ipsi (uti dixerunt) ab aliorum experientia erant docti, illud opus ad istiusmodi mali horridi extirpationem atque abolitionem, admodum esse efficax. Generosa cum suo marito & fratre se domum meam contulerunt, & quod affecit, est protinus pro voto peractum. Paulò post, nimirum non pluribus ab eo tempore diebus Pharmacopæus cum dictâ scirrhotica marito domum

MECUM

ineam revertendo agebat mihi gratias pro favore illo mdo, affirmando, illud negotij haud parum uxori suae emolumentum ac solatij attulisse, dixerunt enim, tumorem ab eo tempore gradatim fuisse mitigatum. Iam verò ab isto experimento elicere fas est, quod contactus illius Mummiae Borealis in manu viri mortui faceret, ut australiter accrescens & vegetans ille tumor, qui

magis magisque radios suae vitae à centro ad circumferentiam extendebat, decreveret, & diminueretur, ac quasi tabesceret ratione centralis continuationis & unionis Spiritus Borealis in mortuo, cum eo qui praeter naturae leges vegetabat in vivente, idque ad spatium sive distantiam satis remotam.

3. Experimentum ad illum eundem effectum.

Evidens est atque saepius inter vulgares etiam homines probatum, quod, si verrucae carne bubula recente fricentur: Atque illa caro in campum aliquem translata sub terra sepeliatur, ut caro sepulta corrumpendo consumetur, ita etiam verrucae paulatim marcescent & contabescunt: Simili etiam planè ratione experientia observatum est, quod si verrucae cum portione lardi fri-

centur, ac postea lardum illud clave ferreo ad postem Solem respicientem affigatur; ut lardum illud pedetentim languescet ac diminuetur in Sole, ita etiam & verrucae paulatim decreverunt ac diminuentur.

Porro etiam ipsae verrucae contactu cadaveris gradatim evanescent & moriuntur.

APPLICATIO.

Hisce evidentè probatur, quod, ut res in suo esse sive existentia & incremento more Sympathetico praeservantur, ita etiam ipsae aspectu quodam Antipathetico sive Spirituali continuitate inter duas naturas remotas, quarum una erit Borealis, altera Australis seu aequinoctialis mutuum earum contactum corporalem, una quae tetigit, efficit, ut altera contacta paulatim evanescat, & juxta naturam tangentis diminuat. Nam, ut Borealis proprietas est calori Australi inimica, ita quidem contactus ipsius facit, ut res naturales virtute caloris illius cres-

centes, qualitate frigida tabescant & paulatim diminuantur, mutando naturam vivificantem & vegetantem contactam in naturam ejus decreverentem, contractam & mortificantem. Vitrum nostrum experimentale nos docet, frigoris actionem, esse omnimodè illi caloris in uno eodemque Spiritu contrariam, & à scripturis docemur, si sufficientem experientiae fidem adhibere nolumus, quod verbum Dei in australi sua proprietate dissolvit ac destruit nives ac glaciem, quas idem Boreali sua conditione in existentiam adeò compactam fecit & construxit.

CAPUT IV.

Quomodo quaedam partes excrementitiae à membro infirmo hominis vel alterius animalis sumptae, & in arborem seu plantam aliam vegetabilem transplantatae, habere soleant relationem sive continuatam Spiritualem cum membri impotentis & infirmi Spiritu à quo excinduntur: & per consequens ipsius aroti.

Ego melioris Methodi gratia hujus capitis frontispicio propositionem quan-

dam, uti illi praecedentis, inseram, quae erit talis.

PROPOSITIO.

Magnetica Mummiae Spiritus virtus habitat & agit etiam in excrementitijs & superfluis membri cujuscunque excrecentijs, & ibidem manent, postquam ab eo excisione separentur, & in convenienti Magnetico, vegetabili seu planta transplantentur, Ita, ut secreta quadam emanatione seu applicatione radiorum ab eo ad

radios membri à quo fuerunt decerptae, factae: & per consequens relatione illa continua, quae est inter eos & corpus seu membrum, à quo derivantur, possunt ambo mediante assistentia Magnetica plantae seu arboris, cujus naturam idem membrum marcidum habet, ad distantiam haud determinatam operari.

1. Experimentum hoc idem confirmans.

Præceptor meus Mathematicus nomine Ruthenus & natione Helvericus erat tunc temporis, cum Romae degerem Cardinalis Sancti Georgij ingeniatur, sive machinator expertissimus, mihi fide sua as-

severavit, quod si quispiam membrum aliquod, ut manum, aut Brachium aut tibiarn aut pedem, & similia consumptum, aut Atrophia confectum habeat, ab illo membro sive sit pes vel Brachium, unguis & capil-

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

los & cuticulam abradat, eosque salicis trunco (foramen usque ad ejus medullam terebrâ faciendo) imponat, ac foramen illud clavo ex eodem ligno confecto obturet, observando tamen in ista actione, ut Luna sit in augmento, atque boni planetæ in signis multiplicativis, cujusmodi sunt Gemini, & Saturnus (qui desiccât valdè) sit in sua depreffione, membrum aded consumptum paulatim regenerabitur, atque iterum crescat & vegetabit, hand aliter, quam arbor, in qua partes excrementitiæ includuntur, quotidie vigeat & floreat.

Etiam ipse mihi asseveravit, me eundem inventurum effectum, si excrementa illa in Coryli radicem (foramine prius facto) inposuisssem, foramen illud tum postea cortice ejusdem arboris occludendo, locumque finaliter terra tegendo: Dixit sua fide, sapientis fuisse expertum, quodd, ut arbor illa cresceret, ita & membrum deficiens & languescens se prosperè gerebat: Sed super omnia me monuit, ut exactam colorum dispositionem observarem, nam sine ea, ista curandi ratio minus efficax invenietur.

2. Experimentum aliud Magneticum ad propositionem prædictam confirmandam.

Ex libello
eius lingua
Germanica
impresso.

Iohannes Rhumelius Pharamondus falsus est, se sapius podagram prædictis medijs, nimirum eadem transplantationis via curasse: Nam abscissis capillis & abradis unguibus pedum, tibiærum & crurum (foramine prius ut antea in quercus centrum usque facto) eos in cavitatem illam intrudit, tunc foramen clavo ex eodem ligno facto obturat, ac denique locum fimo vacino oblinat. Ille author dicit, se hac inventionem curasse quam plurimos. Verum enim verò, si forte accideret, ut non obstante tali actione intra trium mensium spatium revertatur, tunc ait, istud est argumen-

tum; Quercum istam esse nimis, ad fortiter sibi Magneticè attrahendum, in sufficientem: Et tunc in hunc modum progreditur: Foramen aliud in secundam quercum terebrat & frustra ex foramine in terebrando exeuntia reservat, eaque in sacculum parvulum lineum consuit, quem tum postea loco doloroso sive membro infecto applicat: Atque hoc opus per tres dies ante novilunium aggreditur, tunc in ipsa hora novilunij remouet sacculum à loco affecto & illum in dictæ arboris foramen includit & clavo, ut antea, obturat &c.

3. Experimentum ab eodem Authore expertum.

Ille ipse Author videtur asseverare, se hac eadem transplantationis ratione Herniam curasse, atque modus ipsius est huiusmodi. Herniolum accipit ovum recenter jactum & cum eo adhuc calido fricat locum podagricum, sed clementer, idque sapius; Tunc auferre solet corticem Magnæ arboris & cum Magna terebra facit foramen, aded Magnum, ut valeat ovum in se recipere: Tunc iterum arbori suum corticem ablatum, ut antea imponit, foramen optimè cum eo obturando, locum tum postea cemento seu luto Arborali oblinendo. Quod totum negotium debet ordine & tempore debito præstari. Nobis narrat, quodd quando cortices arboris simul crescant & invicem adherent, tunc temporis, etiam hernia seu ruptura se confirmabit & labia agglutinabuntur, sed, si eveniat, ut hernia illa non sit in spatio unius mensis curata, tunc aliam quercum perforat, colligitque frustra, quæ cadunt in perforando, eaque contundit & in parvulum sacculum concludit ac consuit, locoque affecto applicat per tres dies ante novilunium, & tunc circa horam novilunij in fora-

men quercus intrudit, in omnibus faciendò, ut antea.

Plures alias ibi loci observationes tam respectu temporis, videlicet si primum Herniæ incrementum esset in incremento vel decremento lunæ, quas omnes brevitate causa hic relinquo.

Denique ait, quodd si Hernia non prototo hoc deveniat consolidata, tunc perforat foramen in quercu & imponit in illud ungues & pilos manuum ac pedum patientis, atque etiam pilos pudendorum, obturando tum postea illud, ut dictum est: Affirmat enim, quodd, quando foramen illud contrahetur in unum, tunc etiam Hernia agglutinabitur: Ibi etiam rationem ostendit, quare nonnunquam pluribus vel paucioribus istiusmodi operationibus in ista curandi via, uti sit coactus secundum naturam Herniæ, quam aggredi conatur: Videlicet in Hernia incipiente unica prævalebit operatio, ad inveteratas verò plures requiruntur: Dicitque, quodd in ista curatione tempus & mensura arboris cum foraminis profunditate sit præcipue consideranda.

4. Aliud

4. Aliud experimentum ab ipso prolaturum.

Etiam dicit, si ungues pedum & manum hydropici ad cancrum fluviatilem transplantentur & dorso illius alligentur, ipseque tum postea in flumen projiciatur, ipsum hac ratione ab hydropice liberari. Quibus videre potestis, experientia aliorum probata instructi, quod medulla seu vigor prædictæ propositionis sit in omni respectu confirmatus.

Atque iterum si ungues, pilos & cuticulæ rasuras comburamus, & eorum fumum per Alembicum sive fundo recipimus

percipiemus quidem, quoddam oleum quoddam Balsamicum flavum ab ijs exsurgere, quod erit valde attractivum & desiccans, vulneraque agglutinans: Atque ideo apparet, quod hisce excrementis insit quaedam virtus Balsamica, tametsi ignorantibus, ipsa non nisi virtutis seu valoris exigui esse compareat. Sed istiusmodi Magnetica partium excrementitiarum virtus, potest etiam quodammodo per lapidis mineralis proprietatem demonstrari Exempli gratia.

Magnetica hujus rei Demonstratio.

Possimus haud ineptè excrementiarum harum superfluarum massam, Magneti minori, chalybe vel ferro armato comparare: Ut pote, quæ, quando transplantatur in plantam: In facultate sua attractiva devenit fortior atque efficacior: Nam ferrum polo Magnetis utcumque debili additum, ipsum fortificat in suo vigore, ipsum habilem reddit, ut pondus gravius ad se attrahat: Nam ferrum ei dat vires & vigorem.

Pari siquidem ratione si excrementiæ Magneticæ corpori arboris Magneticæ inferantur; Tunc arbor illa suget & attrahet ad se suum simile, nimirum Spiritus

membri tabescentis seu deficientis, eos reddendo vegetabiles, adeo, ut possint crescere & augeri, quod quidem munus sine hoc obire haud potuerunt, sed è regione decreverant, & marcescebant: Nam Spiritus attractus & per dilatationem à membro ad naturam arboris vegetativam continuatus, similem videtur cum arbore induere conditionem & per continuitatem, animat Spiritus in membro languidos ad crescendo & vegetandum: Iam verò ad istam relationem Magneticam demonstrandam, problemata quaedam ad naturam Magnetis spectantia in lucem producam.

1. PROBLEMA.

Est fortis unio in Magnete, chalybe vel ferro armato, & pondera graviora mediante ista unione attolli possunt, quam si lapis nodus maneret & sine armatura: Gilbertus lib. 2. de Mag. cap. 19. Hujus au-

tem rei ratio est, quoniam vis unita est fortior: Quod autem ferrum debili Magneti addit vigorem, ex isto sequenti problema te confirmatur.

Gilbert. lib. 2.
cap. 19. de
Mag.

2. PROBLEMA.

Si fuerit lamina ferrea tenuis manu extensa vel fixata polo Magnetis inferiori, inter Magnetem & pondus, tunc Magnes duplum elevabit, & quandoque decup-

lum: Atque ab ista praxi sive experientia adamantis cum chalybe vel ferro, armatura erat prius inventa.

Kidley. cap. 24.
tra d. Mag.

Vbi duo sunt exempla, in quorum priori A. B. sunt poli dentibus ferreis armati: A. B. C. D. Magnes undique circa polos C. A. D. B. Armatus E. F. G. pondus ferreum, quod sustentat lapis A. B. C. D. Per polos armatus A. B. In posteriori K. H. L. & M. N. I. duo poli Magnetis H. I. K. L. M. N. Quorum unus attollit pondus O. I. N. Q.

APPLICATIO.

Simili correlatione, si Magnes animalis potestate vegetabili armetur, tunc magis efficaciter, & vigore multiplicato attrahet ad se Spiritus à majori animali Magnete, seu potius animali ferro: Etiam problema hoc sequens est notatu dignissimum.

3. PROBLEMA.

Quodlibet corpus, cui Mummia viva Paracelsi in alio homine propinatur, illico fit Magnes. Paracelsus. Tractat. 3. Philos.

APPLICATIO.

Atque ideo viva Mummia membri Languescentis & aridi, partim unguibus & pilis ejusdem inclusa: Ac tum postea in corpus illud

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

illud vegetabile translata, illud corpus vegetabile, quod eos recipit immédiate, post actum unius in aliud efficitur Magneticum, sibi membra deficientis, Spiritus ad se trahit, ipsque vegetativæ suæ facultatis portionem impertit: Atque ita vis Magnetica in pilis, in unguibus (utcumque in se

sunt debiles, validiores & efficaciores in virtute fiunt, per ipsum in fortius Magneticum vegetabile plantationem; Ita, ut unum alterum fortificet, & potentior reddat in sua actione: Atque adhuc Lucidius sequenti isto problemate demonstratur.

4. PROBLEMA.

Debilis Magnes, à fortiori ex parte unius ipsius poli contactus seu perfrictus, virtute & vigore meliorabitur.

Etiā si ponatur Magnes minimi & vix perceptibilis vigoris super Magnetem

majoris virtutis, idque præcipue super polos, atque ostendet ille vigorem tantum, ac si esset lapide fortiori, cui conjungitur, fortior.

APPLICATIO.

Simili planè ratione transplantare possumus superfluum excrescentiam, in qua non nisi Mummia apparet virtutis Magneticæ signum, super Magnetem vegetabilem, sive plantam vegetabilem fortiorē, atque præcipue in ejus nuca sive axi: Atque ipse emittet vigorem quendam Magneti-

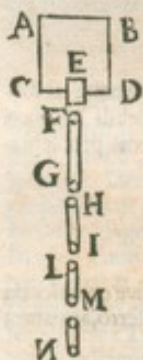
cum æqualem illi plantæ. Quod quidem in eo arguitur, videlicet, quia potestatem vegetabilem ad membrum marcidum suis radijs dirigit: Iam verò, quod relatio inter arborem & membrum per Spiritualem continuitatem efficitur, istiusmodi problemate explanatur.

5. PROBLEMA.

Gilbert. lib. 2. cap. 4. Ridl. Ibid. cap. 17. & 22.

Si ferrum oblongum conjungatur ad polum Magnetis, & termino illius aliud applicetur ferrum; & ad terminum secundi tertium & sic cum pluribus; Magnes virtute Spiritus radiosæ suæ emanationis

hæc omnia ferro concatenabit & ad instar catenæ ad invicem adharere faciet; Idque vel plura vel pauciora, secundum lapidis vigorem: Vid. Ridl. cap. 22.

A. B. C. D. Magnes: E. polus ferro armatus. F. G. Ferrum longum: H. I. Aliud: L. M. aliud. N. aliud.

APPLICATIO.

Quibus sat liquidò declaratur, quod, ut Spiritus Magnetis est continuatus & ratione suæ continuitatis est aptus ad corpora distincta in unionem conjungere atque retinere; Ita etiam emanatione Magnetis duplicis in unum, à centro ad membrum In firmicis uniti continua vegetativæ successio in ipso paulatim generatur: Iam verò, quod, duo Magnetes vires suas in unum unientes seu congregantes emanationem vigorosam emittant, & per consequens majori virtute Magnetica imbuantur; Probat per secundum problema, 3. demonstrationis Capitis secundi allegatum.

CAPVT. V.

Hic probatur, quod vegetabilia in se Spiritus Magneticos contineant, quibus mediantibus sensibiliter tam à regno Animali & minerali, quam à vegetabili attrahunt: Et in primo loco exprimitur per 2. propositiones & tum postea illa varijs demonstrationibus experimentalibus sustentur.

1. PROPOSITIO.

Est quædam vis sive virtus Magnetica tam in vegetabili, quam in animali ac minerali, quæ operatur more attractivo

tam in suum simile in regno vegetabili, atque etiam in illo animali & minerali.

1. Demonstratio experimentalis.

Effectus istius propositionis experientia est multiplex, atque etiam ex ijs, quæ in

capite præcedenti sunt allegata, indicatur, quod relatio seu unio Magnetica, quæ fit inter

inter vegetabile & animale sit sufficienter nota, atque etiam in posterum clarius adhuc enucleabitur.

Etiam si aliquis febre laborans accipiat herbam, quæ dicitur Iberis, nimirum illius manipulum & illam calceis suis imponat, & ita ambulet, quousque caleat, percipiet quidem, quod herba ista attrahet ad

se bonam quantitatem materiæ aquosæ, & hac ratione fertur curare febres. Sed (ait Author) herba ista tum postea in via, qua aut homo aut bestia tendit, sterni non debet: Nam illud animal, quod illam calcet inficietur ac febricitabit statim. Christophorus Schuszen Germanus affirmavit, se sæpius fuisse illud expertum.

2. Experimentum.

Iohannes Karfinanneus pro vero tradidit, verrucas manuum atque aliarum partium auferri posse, capiendò stramina & secando nodos in ijs, atque præparat pro qualibet verruca duo, & stramina debent esse in longitudine pollicis, deinde disponendæ sunt illæ duæ sectiones in hunc modum rectè tangant verrucas: Atque opus

est, ut fortiter premantur super verrucam, ac hoc denique est cuilibet verrucæ faciendum cum duplici stramine: Quo facto, effodjatur foramen sub canali, à qua pluvia cadit ab ædibus, imponantur & lapide tangantur: Ac inveniatis (ait) ut stramina putrescant, ita etiam & verrucæ paulatim decrescent & evanescent.

3. Experimentalis demonstratio.

Mira traduntur de herba Chamæleon: Atque relatum est mihi à quodam nobili Germano pro re certa, & communiter à quàm plurimis nota, quod aurigæ in finibus Bohemiæ, soleant quandoque median- te herba Chamæleonte attrahere vigores aliorum equorum, eosque imponere in suum: Vnde fit, ut equi eorum in oneribus portandis efficiantur longe robustiores & validiores, quàm fuerunt antea: E regione verò alij fiunt ad labores sustinendos, debiliores multum: Hoc (inquit) fit vel per se, si herba vel potius radix horâ propriâ atque ipsi convenienti colligatur, vel post quâ

Mummia succum per trans plantationem imbiberit. Radix detur in cibo vel appendatur & attrahit à proximo, qui non habet herbam appensam: At si herba illa ei appendatur, tunc ea Magnetica vis ei non nocebit: Quia simile non agit attractiva virtute adversus suum simile; Quare impedit ac obtundit attractivam virtutem sui similis. Ille meus Author asseruit fide sua, se virtutem equi alterius mediante hac herbâ attraxisse, & inter dentes sui equi in fræno: Sed dixit se portionem ejusdem secum reservasse. Hæc ille fide data, si credere fas sit.

4. Experimentum.

M. Balthasar Wagner ait, se sæpe esse expertum curationem istam Magnetici in inflammatione ac rubedine oculorum: Accipit radicem malvæ communis, quando Sol est in medietate Virginis, & ad capitis seu

colli nucam sive summitatem applicat, sitemiter eam ad locum ligando, atque hoc rubedinis ac inflammationis causam ad se attraxisse.

5. Experimentum.

Est quædam Magnetis species, quæ dicitur Evax, quem Plinius Magneticam habere facultatem carnes ad se attrahendi refert: Atque etiam alibi nos docet, quod sit alia Magnetis species Sarda dicta, quæ ligni tam fortiter attrahendi ad se habet pro-

prietatem, ut ab invicem separari nequeant, nisi lignum ab eo incisione dividatur. Quis etiam ignorat notabilem illam familiaritatem, quam succinus habet cum palea, cum sit omnibus apparens, quanto appetitu hæc ab illo alliciatur.

6. Experimentum.

Quidam ulceribus in corpore varijs vexatus, à quadam vetula erat instructus, ut pro sua curatione inquireret rubum Magnam, cujus caput post ejus in aërem ascensum, ad terram more circuli; descendebat & ferræ demum quasi secunda vice inferebatur: Inventa autem tali rubo

(nam & ipse multas in vita vidi) jussit ipsum vestibis punimè exotis, ut trans foramen seu orbem istius rubi retro ter recederet: Fecit, ut monuit, & curatus est: Hoc quidem erat mea cognitione hic in Angliæ effectum.

7. Experimentum.

Quid dicendum est de admirabili illo, quod est inter minieras aureas atque argenteas, ac virgam Corylinam bifurcatam commercio, qua Germani atque alij aliarum regionum, ad fossibilia pretiosa in terra detegenda, utantur, de qua antea stylo

pleniori sumus locuti. Certè operis oculis, exinde colligere fas est, quanta sit inter ista Sympathia, & quàm avidè vegetabile naturam mineralem affectat. Sed relictis istis ad propositionem secundam veniamus.

2. PROPOSITIO.

Ordo singularis, & tam in Sympathia, quàm Antipathia partium vegetabilium inter se typicè per relationem seu respectum, qui habetur inter eas & Magnetem exprimitur: Quo arguitur, quòd vege-

tabile & minerale & per consequens animale, unam & eandem proportionem Symphoniacam sive Harmonicam, tam in eorum ordine Symphonico, quàm irregularitate observant.

Problema ad confirmandam hanc propositionem.

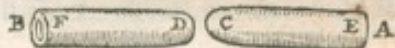
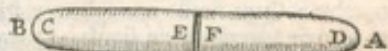
Gilb. lib. 3.
cap. 6. de
Mag.

In rebus omnibus Magneticis, sive sint vegetabilia, sive mineralia & consequenter animalia, semper natura ad unitatem convenientem tendit: E contra verò, ubi par-

tes eorum secundum naturæ cursum & ordinem ad conjunctionem non inclinatur, ibi oritur perturbatio & quasi repudiatio sive separatio partium.

Demonstratio à Magnete minerali.

Cape Magnetem ablongum, sitque C. D.

C. tendit in Boream telluris B. & D. in meridiem A. divide hunc lapidem oblongum in medio inter duos polos ubi æquator transit, nimirum inter E. & F. & erit E, tendens in A. & F. tendens in B. sicut enim in integro, Ita in diviso natura petit hæc corpora nimirum E. finis conveniēter, & desideratè cū F. rursus coit ac coheret: E verò non jungit unquam cū D. nec F. cū C. tunc enim oportebat C. converti contra naturā in A. Austrum, aut D. in B. Boream, quod

est alienum & incongruens. Separato lapidem in loco secto & convente D. ad C. & optimè conveniunt ac combinantur; Nam D. tendit in Austrum, ut prius & C. in Aquilonem: E. & F. connatae partes in minera jam sunt dissitæ maxime: Non enim confluent propter affinitatem materiæ, sed à forma motum & inclinationem suscipiunt: Ita termini, sive conjuncti sive divisi eodem modo tendunt Magneticè ad telluris polos, in prima integræ figura & divisa, perinde, ut in secunda figura, perfectumque est Magneticum. F. E. in secunda figura in unum corpus confluxum, atque C. D. primitus in sua vena genitum & F. E. in suos super aquam fluctantes, Ita, ut istius lapidis termini, utrum sint uniti aut disjuncti ad polos terræ, secundum unum modum Magneticè tendunt, tam in lapidis integri, quàm divisi figura, uti in secundo exemplo apparet: Et concursus Magneticus F. E. in secunda figura in corpus unum erit adeò completus, si taliter in sua vena procreata.

Applicatio ad vegetabile.

Eadem planè formæ Magneticæ convenientia vel inconvenientia, quæ notatur esse in Magnete minerali, obseriabitur etiam in vegetabili: Nam si accipiamus virgam arboris salicis, sive plantæ alterius

facile crescentis: Sitque A. B. & A. erit superior virgæ portio & B. inferior & radici proximior. Hoc modo Gilber. lib. 3. de Magn. cap. 6.

Divide hanc virgam in ejus medio D. C. Dic ergo, quoddam terminus D. inseratur in termino C. crescit naturaliter & augebitur: Etiam si B. inseratur super A. partes ad invicem consolidabuntur, & efflorescent. Sed si D. inseratur super A. vel C. super B. litigabunt & bellum intestinum inter se gerent, & consequenter minimè unquam crescent, sed necesse est, ut planta intereat ratione ordinis præposteri, & in-

convenientis positionis partium ipsius: Quoniam vis sive virtus vegetabilis, quæ uno modo ac viâ incedit, jam à cursu suo proprio divertitur & compellitur, atque coactione exagitur in partes contrarias.

Plura de hac re non dicam, sed ad conclusionum istarum Magneticarum practicalium, cum demonstrationibus earum onus, accedam.

CAPVT. VI.

Quomodo Magnetica curandi ratio probetur & demonstretur esse naturalis, & per consequens haud quaquam Cacomagica, uti nonnulli haud sibi constantes existimant falso.

Hoc ut possimus meliori methodo præstare, exprimemus more priori & quasi capitis frontispicio, propositionem maximè materialem ad istiusmodi curandi spe-

ciem pertinentem, atque tunc postea eam probationibus evidentibus à virtute præcipue Magnetis derivatis, elucidabo & luculenter demonstrabo.

PROPOSITIO.

Si, factâ continui solutione sive vulnere, externi sive effusi sanguinis portio cum suis Spiritibus, cum telo, vel portio Spirituum ejusdem sanguinis, sine ulla ejusdem apparitione, quæ in telum, vel in alicujus rei alterius vulneris fundum perscrutantis, spenetraverit ad aliquod distans incognitum ac indeterminatum, transferatur ad unguentum aliquod conveniens, hoc est, cujus compositio est Balsamica & naturæ creaturæ vulneratæ congrua, modò si ordine decenti adapteatur, & in eo quasi inseratur atque transplantetur, tunc unguentum ita hisce Spiritibus animatum, eveniet protinus Magneticum & ad Spiritus radiosos, qui insensibiliter ac invisibiliter è vulnere irradiabunt, directione Spirituum Sanguineorum in telo aut re alia, quæ eos recipientes atque imbibentes applicabit, & vivaces ac australes radij, à vulnere scaturientes sive effulgentes, volunt mediante Boreali unguento, seu potius Spirituum ibidem inclusorum attractione, more Magnetico animare & se ipsos unire, cum Borealibus & congelatis, seu fixis Spiritibus sanguineis in unguento tentis, eosque incitare, ut australiter sive æquinoctialiter, hoc est, à centro ad circumferentiam agant: Ita; Vt per reciprocam istiusmodi actionem, unio-

nem, seu continuitatem, radij vivaces australes agent, radios sopidos sive somnolentos, gelidos, fixos, Boreales reviviscant, qui unguentum virtute Magnetica animabunt, & unguenti Spiritus animatos, Spiritibus utrisque reddent agiles, atque hi, Spiritibus, qui erunt prius transplantati in unguento, eadem unione seu continuitate suam, virtutem Balsamicam Spiritibus in vulnere, prius Magneticè attractis impertiunt. Atque isti tum postea, harmonia quadam inseparabili, eam ad vulnus usque transmittunt hæc ergo est illa Sympatheticæ atque Antipatheticæ relationis seu respectus ratio, quæ experientiâ observatum, esse inter unguentum & vulnus: Ita, ut si totum spatium teli, qui fecit vulnus, ungatur & cooperiatur & à frigore defendatur, unus inveniet consolationem, ac dolor ejusdem mitigabitur: Sed, si pars unguenti vel cultello vel re quapiam alia abradatur, aut abstergetur ab ense, securi vel telo alio vulnerante, sequetur & sentietur immediatè tum postea dolor atque intemperies in vulnere: Etiam, locus teli unctus temperatè teneatur calidus, vulnus se taliter quo habebit, at si ipse detegatur & in aëre frigido detineatur, tunc quidem eveniet, quod vulnus vexabitur, & frigore etiam afficiet.

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

Quædam demonstrationes Problematicæ, ad cuiuslibet propositionis prædictæ particulæ veritatem confirmandam, & consequenter ad Demonstrandum, quòd Magicus istiusmodi curationis, modus possit naturaliter, atque idèd haud Cacomagicè, præstari.

Prædictæ propositionis particulæ facillimè ab illis ocularibus Demonstrationibus probari atque sustineri possunt, quæ à virtuosa Magnetis, mineralis operatione prodeci possunt; Quippe cui omnia corpora Magnetica cum actionibus suis ritè comparare queamus: Quatenus ipsa suas

denominationes ab ipso Magnete minerali habent, atque idèd unguentum istud armarium, dicitur etiam Magneticum.

Procedo igitur ad propositum meum; Hanc meam propositionem in varia membra five portiones dividendo, in hunc modum.

Membrum
Primum.

Primum membrum five portio præcedentis propositionis, cum nonnullis conclusionibus experimentalibus à Magnete electis, ad illam confirmandam atque Demonstrandam.

In primis ergo colligimus per præcedentem propositionem, quòd duo corpora Magnetica similis naturæ, possint Spiritualiter, mediante repositione & naturali incitatione similis naturæ, currere

& ad invicem uniri, & quòd hac ratione telum vulnerans, five aliud materiale penetrans imbibere soleat Spiritus sanguineos, fiat Magneticum.

Demonstratio à Magnete descripta.

Lapidem polis distinctis perspectum habeas, hoc est tam Meridionali, quàm Boreali signatum, pone in suo vase ligneo, ut fluctuet, sintque poli ad planum Horizontis rectè dispositi, aut saltem non multum elevati & obliqui: Tene alterum Magnetem in manu, cujus poli etiam cogniti sunt; Ita, ut polus Meridionalis ejus sit versus polum Septentrionalem natantis prope ipsum à latere: Sequitur namque illic fluctuans lapis, lapidem, (modò intra vires & dominatum fuerit) nec desistet nec deferet, donec adhæreat: Nisi manum sub-

ducendo, conjunctionem cautè evitaveris: Perinde etiam, si Septentrionalem polum illius, quem manu tenes, opponas Meridionali polo lapidis natantis, concurrunt inter se & se mutuo sequuntur invicem: Contrarij enim contrarios alliciunt: E contra verò Septentrionalis Septentrionalem, & Meridionalis Meridionalem pellit, si eodem modo apponatur: Atque ita lapis lapidem fugat, & tanquam clavum navitâ impellente divertit & in contraria velificat: Gilbert. lib. 1. cap. 5. de Mag.

Gilbert. lib. 1.
cap. 5. de
Mag.

2. Demonstratio ab eodem.

Simili planè ratione, si ferri portionem in parvula cymba lignea collocemus, & Magnetem in alia, percipiemus quidem, ferrum simili celeritate & festivitate ad Magnetem in sua propria navicula situm properare: Nam observabimus, quòd eo-

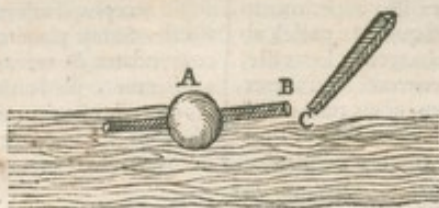
rum quilibet ad se invicem vehetur, & unus alteri in media via ad hærebit; & quòd, postquam desiderium cuiuslibet eorum sit completum, hoc post factam collisionem, ex propria sua inclinatione quiescet.

3. Demonstratio à Ferro.

Ferrum ipsum solum per se, nullis excitum lapidibus, alienis viribus nullis imbutum, aliud ferrum allicere deprehenditur: Quamvis non ita avidè rapere & subito convellere, quemadmodum robustior Magnes, quod sic cognoscito. Suberis cortex exiguus, nucis avellanæ magnitudine rotundus, trajicitur filo ferreo usque ad

fili medium, in aqua tranquilla cum nataverint, appone fini illius alteri, prope (ita tamen, ut non tangat) finem alterius ferrei fili, & filum filum trahit, & alterum lentè subductum sequitur, atque hoc tantum convenientibus terminis perficitur: A. cortex seu suber, cum ferreo filo: B. finis alter.

Gilb. lib. 1.
cap. 11.

Parum supra aquæ superficiem elevatur. | tur à C.
C. finis alterius fili, quomodo B. trahi-

4. Demonstratio à ferro.

Alio modo probatur hoc in majori corpore : Pendeat longa virga ferrea nitida (qualis pro velis & fenestrarum cortinis paratur) in æquilibrio, tenui filo serico: Hujus extremitati alteri in aëre quiescenti, admove ferri massulam politam, oblon-

gam, convenienti termino in distantia semidigitali : Vertit se ferrum libratum ad massam, tu eadem celeritate manum cum massa subducito, via ad pendentis æquilibrium circulari, subsequitur ferri librati finis & in orbem vertitur.

APPLICATIO.

Hiscæ ergo exemplis redditur liquidum, quomodo duo Spiritus similis dispositionis, seu Potius unius in natura identitatis sint apti & naturaliter dispositi ad concupiscendum & amplectendum suum simile: Idque non modo per contactum sed etiam ad distans, hoc est, ubi spatium aliquod vel loci intervallum duobus illis corporibus Magneticis interponitur, & per consequens, quod non sint corpora, quæ agunt (nam illa sunt à se invicem divisa) sed Spiritus formales in illis corporibus, quæ astrali quadam emanatione, imprimis se invicem Sympatheticè & amicabiliter aspiciunt, ac tum postea per unam æqualem attractionem sese amplectuntur & quasi osculantur. Atque idèd alienum aut impossibile sapientibus non potest videri, quod Spiritus Sanguinei in unguento, ac illi in vulnerato soleant in tam magna distantia, quæ inter unguentum & vulnus est, concurrere

& convenire, hoc est, per aspectum Sympatheticum ad invicem applicare : Cum ambo hi Spiritus non sint, nisi radius unus quintessentialis indivisibilis, utcumque sint proprietate Elementaliter alterati: Haud aliter ac aër, à vento Boreali factus est differre ab illo Australi, tametsi uterque iste aër sit in sua existentia, non nisi unus aër essentialis & individuus.

Ad ramum prædicti membri ultimum quod attinet, arguit quidem, quod Spiritus sanguinei possint à telo vulneranti imbibi unde & juxta hujusmodi axioma Paracelsi, locus seu portio teli vulnerans, facta est in Magnetem : Ejus enim assertio est talis.

Quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illico fit Magnes. Paracel. tract. 3. Phil.

Sed & hoc Magneticè per problema istud probatur.

5. Problema seu demonstratio à Magnete.

Ferrum à Magnete ex parte poli Magnetis incitatum seu animatum, attrahit ad

se simile Magnetis, qui illud tetigit.

APPLICATIO.

Quod Spiritus animalis vulnerati, animales in momento ictus, in telum vulnerans penetrare soleant, & quod telum percutiens illos avidè imbibat & sibi assugat, probatur ex sequenti ista observatione.

Chirurgi nonnulli ruri degentes, & ob sui imperitiam vulneris periculosi profunditatem probè tentare aut scrutari minime ausi; Telum, sive sit ensis, sive pugio, sive cultellus & similia accipere assolent, illudque carbonibus ignitis imponunt: & quamvis nullam caloris differentiam dis-

cernant in telo ante ipsius in ignem emissionem; Tamen postquam ab igne extrahitur, locum in telo vulneranti in colore ab ejusdem residuo mutatum observant, idque ratione Spirituum illorum, quas portio illa feriens imbibeat: Atque hoc communiter verum, aliorum experientià reperitur.

Verum etiam est alia probatio, quæ exactè etiam hoc idem approbare videtur: Nam si vipera seu Caluber ense vel cultello feriat, Spiritus venenosus irascibilis fer-

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

pentis in substantiam Chalybis penetrabit: Atque hoc quidem ex isto experimento confirmatur: Nam, si quis tum postea ab isto telo ita infecto vulneretur, locus iste, qui Spiritus animales venenosos imbiberet, taliter venenabit vulnus, ut vix tum postea curabile sit futurum, nisi antidotus quædam cum vipera vel colubro confecta, ei

rectè adhibeatur: Hoc à quodam Gallo nobili accepi, qui affirmavit, se expertum vidisse. Simili planè ratione, si Scorpio contundatur & vulnere à Scorpione factò applicetur, illud citò curabit, quòd aliter mortale esse deprehenditur: Vti etiam omnibus in Italia & Gallia est notum, hoc idem oleo ex scorpionibus factò fieri.

Secundum propositionis prædictæ membrum sive portio cum probationibus ejusdem.

Membrum, I.

Secundò quòd, si corpus aliquod Magneticum; sive sit animale, vegetabile aut minerale in partes dividatur, natura harum partium Spiritualis, semper tendit inclinatione naturali, ad unitatem & conformationem à Deo primitus ordinatam, tametsi hæ partes dividantur ab invicem &

ad bonum distans removeantur, quod est Argumentum, eas esse non nisi unam continuam rem in Spiritu, atque idè pars unica diversè cooperatur, radiosque actuales suæ identitatis Sympatheticæ ad aliam emittit, utcunque earum corpulentia ab invicem sunt divisæ & distantes.

1. Demonstratio istius membri cum confirmationibus ejusdem.

Hoc quidem satis superque (ut mihi videtur) per demonstrationem ad primi membri confirmationem allegatam, atque adhuc claris per 2. Demonstrationem capite 3. hujus, quippe in qua declaravi, quòd si Magnes longus in medietate inter duos polos dividatur, nimirum in æquatore lapidis, & quælibet harum medietatum, in suis cimbis ad fluctuandum super aquam quietam imponantur, Spiritus utriusque dimidij influentialis, qui est in essentia unicus & cum utrisque est continuus, desiderabit & omnimodè tentabit corpora sua sic vulnere vel continui solutione distincta, iterum unire & in pristinum suæ sanitatis statum reducere, & ob istam rationem B. & C. (quorum illud est Meridionale videlicet B. hoc verò, nempe C. Septentrionale) quæ prius erant partes continuatæ, sed jam per Spiritum illum inseparabilem, qui dat vitam utriusque, ambæ in unum alliciuntur & contrahuntur & in pristinum suæ continuitatis statum rediguntur: Hoc est, ex duobus lapidibus fit unus: Ita, ut por-

tio Spiritus in C. attrahit atque allicit ad se corpus B. portio Spiritus B. affugit atque allicit corpus C. ad se: Nam notandum est, quòd unitas Spiritus semper appetit & affectat unitatem corporis illius, cui inhabitat; Nam Spiritus formalis seu quintessentialis in varietate dispositionis Spiritus aërei minimè delectatur: Atque idè cupit specificam illam donum sive palatium inhabitare, quod prius immediatè post ejus à patria celestis seu parentibus Stellaribus descensum, possidebat. Atque hæc est ratio, quòd unus Spiritus est aptus, imò verò & latatur cum suo simili communicare, sed præcipuè unus & idem Spiritus debet necessariò agere & nunquam abesse ab alio: Atque idè, quando Borealis & gelida quasi natura à proprietate australi seu æquinoctiali incitatur & exagitur, si rite adaptetur & Australis ferri proprietates à polo Magnetico Boreali alterius tangatur, & attractionem suam fortius prestant.

Problema hoc idem confirmans.

Si corpora Magnetica dividantur & pars aliqua à quolibet eorum integro abscindatur vel rumpatur: Pars illa ita separata habebit suos polos Borealem & Australem æquè ac integrum: Atque idè quælibet ferri seu Magnetis particula à suo integro seu toto divisa, habebit Borealem proprietatem atque etiam Australem: Quo manifestè confirmatur capacitibus sapien-

tum, quòd Spiritus cujuscunque individui habeat Borealem & Australem conditionem, & per consequens attractivam, contractivam atque etiam dilatativam naturam, non (inquam) Spiritus solummodò totius, sed etiam cujuscunque particulae ejusdem, cum Spiritus formalis sit in ejus toto & quælibet ejusdem parte.

Cap. lib. 2.
cap. 32.

A P P L I C A T I O.

Potestis igitur ex istis colligere, quàm sit possibile, quòd Spiritus in sanguine mortuo seu telo imbibitus, translatus ad distans

& è longe in unguentum ad vulneris curationem conferre possit: Quippe, quod unguentum non longè à natura vulnerati distans

ferens

ferens potenter operatur, idque præcipue respectu falis vegetabilis ac ulnæ, in qua Spiritus delitescent, qui quidem Spiritus applicatione Spirituum Australium seu vivorum in homine vulnerato, directione sanguinis transplantati conductorum, rev-

viscit & cum iisdem Spiritibus cooperatur, non modò in sanguinis emanantis sistentia, sed etiam in curatione & consolidatione vulnerum; uti infra ostendetur latius.

*Tertium propositionis prædictæ membrum confirmatur
hiscæ testimonijs.*

Membrum 3.

Tertiò, quod non sit externus animalis sanguis, sed internus, qui à suo fonte separatus, & in alia quasi terra seu loco unctuosò transplantatus, operatur Mag-

neticè à loco, ubi plantatur ad fontem, à quo prius fluebat: & hoc sustinetur & confirmatur in hunc modum.

Demonstratio ad membrum istud confirmandum.

1. PROBLEMA.

Non est corporeum, quod defluit à Magnete, aut quod ferrum ingreditur, aut quod à ferro expergesto refunditur, sed Magnetem forma primaria disponit, Magnes verò ferrum sibi familiare, simul

ad formatum vigorem revocat & disponit, propter quem ad Magnetem ruit, & avidè se conformat. (mutuis viribus concorditer, promoventibus) Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4. de Magnete.

Gilb. lib. 2.
cap. 4. de Mag.

APPLICATIO.

Est ergo Spiritus planè formalis, seu subtilis & celestis influentia, quæ mutuo operatur à vulnere ad sanguinem transplantatum, & consequenter neque corpus, neque sanguis aut aer, aut unguentum, in quod sanguis effusus, & per effusionem quasi mortuus, seu Spiritus Sanguinei transplantati continentur: Ita, ut Spiritus excitati, in unguendo, aspectum suum ad radios sui excitatoris applicent: Boreale (inquam) Spiraculum Meridionalem, atque ita unio facta est inter Spiritum unguenti cum sanguine ei adaptato ac illis corporis vulnerati. Et ut videmus, quòd concursu venti Borealis & Australis in aère macro-

cosmico, ambo Spiritus simul & in eandem formam uniantur, & Magneticè cum aère suo vehiculo in nubem contrahuntur, quæ in se ignem formalem, nempe fulgura ac corpus aqueum continet: Ita quidem duæ emanationes efficiunt ac producant contractum aereum Spiritum, in loco applicationis, vel concursu eorum, qui in actu suæ contractionis Spiritum Balsamicum in unguento residentem & ab eo emanantem attrahit: Haud aliter, ac videmus in instrumento nostro experimentale, quòd aer eo frigore contactus, non sit pro illa contractione ad huc visibilis: Sed hoc ulterius adhuc sic confirmamus.

2. PROBLEMA.

Ferrum allicitur sive attrahitur solummodò per immaterialem actum formæ, hoc est, per progressum incorporeum, qui operatur & decernitur in subiecto ferreo, tanquam continuato homogeneo corpore: Atque ista est ratio, quòd ferrum movetur & attrahitur ad Magnetem, sine ullo

interpositionis alicujus corporis densi ac bene compacti impedimento, atque iterum ferrum attrahit ad se Magnetem, & concursus ad unitatem, fit per mutuum consensum & vigorem, qui quidem concursus propriè dicitur attractio.

Gilbert. de
Maga. lib. 2.
cap. 4.

APPLICATIO.

Hic videmus illam relationem, quæ est inter Magnetem & minieram, ex qua Spiritus ille, qui animat Magnetem, extrahitur. Exempli gratia, capite antedictò, Spiritus Mummie microcosmicæ in excrementia sua excrementitia, in plantam transplantatur, atque ita planta illa ab eo Spiri-

tu animata, in Magnetem facta est, qui Spiritum suum vegetativum dirigit, ut Spiritui aut radijs membri tabescentis applicet.

Iam verò ad membri prædictæ propositionis quarti probationem venio.

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

Membrum 4.

Membrum istius propositionis quatuor probatur in hunc modum.

Quartò, quod sit Spiritus penetratio facta ab uno corpore ad aliud, priusquam aliqua Magnetica operatio completi queat.

Demonstratio.

Hoc membrum est sufficienter ab ijs, quæ in prædictis membris sunt antè dicta, confirmatum, & tamen adhuc clariùs isto sequenti problemate exprimitur.

PROBLEMA.

Magnes ducit Magnetica, quæ ab ejus viribus vigorem avidè concipiunt, non in extremitatibus tantùm, sed in intimis & in medullis ipsis: Nam bacillum ferri, ut apprehenditur, Magneticè excutitur in fine, quo apprehenditur, permeatque etiam ad alteram extremitatem vis illa, non per superficiem tantùm, sed per interiora & universum medullarium.

APPLICATIO.

Hicce evidenter apparet, quòd radij formales unius Magnetis, penetrant usque ad centrum alterius, atque itidem alter more reciproco penetrat ad centrum usque illius: Ita etiam Spiritus vulnerati penetrat atque permeat partim per sui ipsius emissionem, & partim sui similis, in unguento attractionem, etiam in viscera seu medullarium unguenti ad Spiritus sui generis, qui in eo occultantur & per consequens unguentum more reciproco in Magnetem per Spirituum sanguinis animalium imbibitionem factum, radios suos attractivos applicat ad illos, qui à vulnere emittuntur, & in ista sua actione à Spiritibus Sanguinis mortui in unguento dirigitur: Quem admodùm infra declarabitur luculentius.

Membrum 5.

Membrum propositionis prædictæ quintum cum suis probationibus.

Quinto, quòd percipimus actum Magneticum, seu operationem Spirituum cœlestium seu astraliorum deorsum influentium non esse mente humana determinandam, aut in motu suo ullo impediendam, si modo in istius negotij profundum oculo intellectuali velimus inspicere.

Ad meliorem istius membri anatomiam & expressionem, necesse habemus pro certiori lectoris instructione, ut illud in duos ramos seu particulas separatas distinguamus, quarum prior explicabit extensionem emanationis à Spiritibus duobus astralibus factæ non esse humano in genio limitibus certis determinandam, utcunque ipsa per externum aliquem effectum videatur quodammodò conjecturari: Secunda particula probabit, quòd tales radiosæ stel-

lares influentiæ seu emissiones quintessentiales, quæ à Magnete in ferrum, aut ab uno Magnete ad suum in natura simile ejaculantur, & consequenter ab omni alio corpore Magnetico conditionis in essentia similis, non possint impediri per corporum solidorum & bene compactorum interpositionem, uti Philosophi nonnulli inconsulti temere & audacter nimis in suis scriptis asseverarunt.

Ad primum autem ramum quod attinet, qui radiorum seu formalium extensionem seu emanationem à corporibus Magneticis terminationem imaginariam intra sphaeræ activitatis cognitæ limites, ejusdem rei impossibilitas (utcunque Philosophi nostri Peripatetici contrarium finxerunt) istiusmodi demonstrationibus problematicis sequentibus arguitur.

Quædam Propositiones Theorematicæ & Problematicæ, contenta istius articuli sive particulæ primæ confirmantes.

1. THEOREMA.

Vigor in corporibus cœlestibus, mediante quo moventur, animam ipsis in esse, testatur, atque ob istam rationem à Philosophis sapientioribus actu seu Spiritu quodam divino imbui atque animari exist-

mantur, cujus virtute moventur: Quod cum ita sit, extensio applicationis radiorum debet etiam esse incerta, & per consequens limitibus constantibus destituta, quoniam Spiritus ipsorum emanatione semel

semel facta, quandoque in aëre, nonnunquam in aqua; Atque haud rard, imò vero omni momento, idque sine ulla resistentia etiam ad terræ centrum penetrant, ut ibidem in regno minerali operentur, ipsius subjectis diversis, diversimodè pro more influentiarum quibus subsunt, deformali

corum actu & virtute impertiendò, per quam in acuta eorum penetratione agunt: Atque idè creaturæ istæ inferiores similis naturæ, sunt potentes ad virtutes suas radiosam tam longè extendendas, & radios suos ad distantiam tam indeterminatam ac sunt stellæ applicandos.

2. THEOREMA.

Redè tunc dicitur Magnes movere Magnetem, & quòd eorum unus disponat alium per primariam eorum formam, quam à fonte Stellari recipit: Atque idè haud absurditas ulla erat in sapiente Tha-

lete Milesio, nec erat dementia aliqua in Scaligero, animam Magneti assignare; Cùm centraliter & ab interno Principio incitatur, dirigitur & circulariter movetur.

1. Problema istud Theorema confirmans.

Si duo Magnetes in superficie aquarum sibi invicem expositi fuerint in suis navigijs, non statim occurrunt, sed primum convertunt se mutuo, aut minor majori obtemperat commovendo se circulari quodam modo, tandemque cùm secundum na-

turam dispositi fuerint, concurrunt: Hæc Gilbertus lib. 2. cap. 4.

Ille idem etiam effectus apparebit inter Magnetem & ferrum, ut infra declarabitur.

ADDITIO.

Et quamvis quis replicare queat, quòd iste actus in Magnete cum Magnete sive in Magnete cum ferro videatur ab effectu externo certa quadam dimensione determinari & consequenter verba à me antea prolata haud multùm adhuc ad indeterminatam emanationis corporum Magneticorum dimensionem probandam conferre: Respondeo ego, sensibilem inter Magnetem & Magnetem actum, arguere haud videri; Quòd, quoniam duo illa corpora ponderosa suum motum evidentem habeant non

nisi ad talem distantiam, idè Spiritus eorum ulterius sese extendere aut radios suos ulterius applicare haud quaquà possint: Nā est unum operari sensibiliter per violentiam massæ ponderosæ attractionem, atque aliud, ut una solummodò forma amplectatur, & in Harmonia quam naturali concurrat cum alia, atque ista alteratio illis, qui optimè in proprietatibus Magnetis versantur, per problema hoc sequens ad amissum verificatur.

2. PROBLEMA.

Orbis virtutis latius extenditur, quàm orbis motionis cujusvis Magneticæ, efficitur enim Magneticum in extremo, etiam

si non moveatur locali motu, qui propius admoto Magnete efficitur: Nam tunc tota corporea massa movebit ad eum.

3. PROBLEMA.

Acus Magneticæ contacta aspiciet Boream etiam à puncto æquinoctialis; Quòd quidem est apparens argumentum exten-

sionis indeterminatæ virtutis lapidis Magnetici.

Aliud problema hoc idem præstans:

4. PROBLEMA.

Separatæ partes à Magnete integro utrosque polos induunt, si divisio non fuerit parallelicè: In parallelo si divisio fuerit, unum polum in eadem, qua prius sede retinere possunt: Hæc Gilbertus, lib. 2. cap. 32.

Gilbert lib. 2. cap. 32.

Ridens, cap. 21. Tract. Magn.

Ac Ridens, cap. 21. sui tractatus Magnetici, ait: Si minor Magnetis pars à majori auferatur, ea portio minuta eadem vitâ & vigore imbuetur, quem integer lapis possidebat: Haud aliter, quàm infans vitam suam à patre hauriens, patri suo in

vita & partibus correspondet, eritque frustum istud majoris lapidis, quasi nova creatura: Nam habebit suos polos & æquinoctialem aequè & completè ac integer lapis habuit.

Etiam, si virga ferrea, ut est illa cortina, suspendatur, suamque positionem habeat Borealem & Australem sive ullo Magnetis contactu (nam, si cadatur Borealiter & Australiter, induet proprietates easdem, nimirum virtutes polares & movebit in aëre, si filo serico suspendatur, que

R k 2 cymbæ

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

cymbæ committatur, ut super aquam fluctuet, ad Boream & Austrum juxta suos polos (si inquam) parvulum virgæ frustum rumpatur ab ejus Borea, illud frustum ha-

bebit suos polos, Borealem nimirum & Australem æquæ ac ejus totum; Videlicet virga longa, à qua erat ablatum.

APPLICATIO.

Quibus liquet, quòd si quælibet portio seu fragmentum Magnetis seu ferri habeat suos polos æquæ ac totum, tunc Spiritus, qui inest ijs, habet suam relationem vel applicationem ad stellam polarem majoris mundi, atque etiam respicit virtutem Australem atque etiam polum ejusdem: Nam, nisi ei inesset animæ mundanæ scintilla, quæ in ea secundum exiguum ipsius pro-

portionem, haud aliter, quàm in mundo majore, operatur, impossibile foret, ut utrumque polum tanta exactione respiceret, uti experientia testatur: Ac ob id, ut actiones animæ mundi sunt adeò Catholice, ut non possint limitibus certis terminari, etiam se habent Spirituales & Astraliæ creaturarum inferiorum emanationes sive irradiationes.

5. PROBLEMA.

Gilbert lib. I.
cap. 12.

Ferrum rectum sex pedes longum, digitali crassitie (ut antea) in justo æquilíbrio cum filo serico tenuiori & firmo; Filum verò variè debet esse contextum, ex varijs sericis filis non una simplici via contortum, sitque in camera parva clausis ostijs fenestrisque omnibus, ne ventus ingrediatur, aerque cubuli moveatur quovis modo, tardè movetur, donec tandem acquies-

cens, finibus suis ostendit Boream & Meridiem, quemadmodum Magnete tactum ferrum in Horologijs sciotericis & compassis & nautica pyxide solet.

Præterea invenimus, quòd Magnes aut res aliqua alia, quæ excitatur à Magnete in suis cymbis disposita, suum aspectum dirigit super acum in suo verticali, versus polum Borealem.

CONCLUSIO.

Est idèò manifestum, quòd extensio Spirituales seu formalis Magnetis emanationis, atque etiam illius omnium aliorum corporum Magneticorum, non sint limitibus certis concludenda: Quatenus ipsa agit & applicat suos radios ad sedem & stationem usque stellæ polaris: & stella Polaris similiter influentijs suis emissis more reciproco operatur; Applicat ad, vel aspiciat Magnetem, atque ita inter istos radios ascendentes atque illos descendentes facta est continuata Spirituales unio, quoniam oculariter discernimus, quòd tam Magnes, quàm ferrum, Magna cum diligentia & cum manifesta Sympathia aspiciant & moveantur ad stellam illam. His ergo ritè ponderatis, consideret quis velim, quanta sit illa intercapedo sive spatium, quod est inter terram & octavam sphaeram, ac procul dubio percipiet, illud esse quasi infinitum seu potius incommensurabile, & consequenter irradiationes à corpore Magnetico factæ, aliqua Phantastica & sensibili activitatis (juxta imaginariam Philosophorum nonnullorum phantasticorum sen-

tentiam) terminare nesciunt. At si actus talis & ad tantam distantiam, vel stellæ Polaris vel Magnetis denegetur à nonnullis, & illa Fracastorij, cum illa etiam multorum aliorum doctorem opinio recipiatur & pro Authentica habeatur, quæ dicit ipsum Magnetem & ferrum, atque acum à Magnete tactum, se tendere ad Septentrionem ratione attractionis variorum Scopulorum ex Magnete consistentium, qui in montibus hyperboreis siti sunt: Si ista (inquam) opinio pro vera statuatur, tamen ex ea elicere possumus actum Magnetis ipsum & respectum actualem, quem corpora Magnetica faciunt, ad illum non posse limitibus ullis certis terminari, cùm in ista etiam consideratione, talium corporum irradiationes, observabuntur cooperari à loco Equinoctialis usque ad scopulos Hyperboreos: Sed istam eorum opinionem alibi falsam atque vanam probavimus. Iam verò istud totum, quod dictum est ad præsens hoc nostrum propositum, nimirum primum hujusce membri articulum applicabimus.

APPLICATIO.

Primum & secundum problema nos docet, quòd sit talis cœlestis & Astralis subtilis Spiritus in omnibus Magneticis terræ corporibus, qualis est illis cœlestibus: & per consequens, quòd radij cujuscunque eorum, tam longè penetrare queant (tamen ista penetratio sensu discerni nequeat) quam radij cujuscunque stellæ. Hisce percipere possumus, cœlestem in homine

Spiritum, qui est ex puriori & subtiliori substantia, quàm ille Magnetis; Emittere valere radios suæ virtutis, non modò ad metam illam, ad quam collinat Magnes, sed etiam ad summum Divinitatis Thronum: Iterum hinc inde arguitur, quòd Spiritus in sanguine transplantato, potens sit in vulnus ad quamlibet distantiam operari, atque itidem, quòd radiosus vulneris Spiritus

Spiritus valeat cooperari & continuatum cum illo respectum habere. Tertium denotat, quod tametsi unguentum & sanguis in eo comprehensus non appareant ad longinquum inobiles, nihilominus cooperari, & cum Spiritu vulnerati ad distantiam & proportionem loci incognitam conjungi possunt. Per quartum & quintum elicere possumus, aspectus sanguinis Borealis ad austrum extensionem, esse ab æquinoctiali ad polum, nimirum per 90. gradus. Verum enim verò affirmo ego, quod, ut Borealis & Australis animæ mundi emanatio vastam mundi cavitatem implet: Ita etiam Mediante eâ & in ea potest actus iste animæ humanæ se ipsum longè ultra capacitatem carnis & Sanguinis extendere: Atque idè ipse, non nisi intellectualiter est concipiendus: Per quintum intelligimus, quamlibet Sanguinis humani seu Mummie Spiritualis particulam à toto divisam, habere & idealiter continere in se omnes partes seu proportionem, quas totum sive integrum possidet: Atque idè tam

Boreali, quàm Australi aspectu soleat operari & per consequens deorsum à cælo proprietatem similem pro occasione data allicit sive attrahit. Nam ob istam rationem hic Spiritus dicitur à Propheta venire à quatuor ventis, & tamen non est, nisi Spiritus in essentia unicus, utcumque est in proprietate quadruplex: Nam erat virtute hujus, quod mortui à Propheta specificati resurgerent: Atque idè tam longè, quàm venti Borealis aut Australis extensio potest esse, tam longè potens est Spiritus iste in homine radios suos Spirituales emittere.

Ezechiel. 36.

Iam verò veniam ad probationem articuli secundi, qui penetrationem Spiritus istius acutam demonstrat ostenditque, quod sine ullo impedimento perficiatur contra opinionem nonnullorum ignorantum, qui credunt, Castella, scopulos, sylvas, montes & hujusmodi alia posse Spiritus istius subtilis & omnia permeantis motum atque actum impedire: Ejus probatio fit hoc modo,

Fosterus & alij crassam farniam.

Demonstrationes secundum hujus membri articulum comprobantes.

1. PROBLEMA.

Nequè ignis, nec aqua, nec terra ingressum actionis aut penetrativæ virtutis in Magnete super ferrum impedire valet, quatenus experientia comprobatur, quod Magnes allicit seu attrahit ferrum ad se, non obstantibus aut igne aut corporibus solidis: Exempli gratia sit flamma aut candela juxta lapidem, appone filum breve ferreum, & cum appropinquaverit per medias flammæ ad lapidem penetrabit, versoriumque seu acus in versorid, nec lentius nec minus avidè applicat

ad Magnetem per medias flammæ, quàm aère apertò, ita ut non impediunt flammæ interpositæ coitionem. Hæc Gilbertus lib.

Gilb. lib. 2. cap. 4.

2. cap. 4.

Ita, ut videre possimus istiusmodi experimento, coitionem horum corporum Magneticorum esse nullo modo interpositione ignis aut perturbandam aut impediendam; Etiam si aqua vel terra ipsis interponatur, tamen hoc idem præstabit Magnes officium.

2. PROBLEMA.

Ferrum allicitur actu immateriali seu processu incorporeo, qui operatur & concipitur in ferreo subjecto, tanquam in corpore continuato homogeneo: Ac ob istud ferrum movetur & attrahitur à Magnete, atque iterum ferrum attrahit ad se Magnetem, & concursus sive convenientia in unitate erit per eorum radios facta, tametsi corpora densa ad eorum coitum impediendum sint interposita: Gilbert, lib. 2. cap. 4.

Ita, ut elicere fas sit ex isto problemate, quod substantiarum diversarum interpositio nil possit in impediendo illam Spirituum coitionem, quæ facta est inter illa duo corpora; Quod est argumentum, quod influentiales seu formales Spiritus nequeant suo motu impelli; Atque idè subtilis iste Spiritus, qui ortum suum ducit ab anima mundi, à Philosophis sagacioribus dicitur omnia permeare entia, verum hoc sequenti problemate planius.

3. PROBLEMA.

Magnes sive frictione aut calore, sicus aut humore perfusus, tam in aère, quàm in aqua Magnetica provocat; Tum etiam solidissimis interstitiis corporibus, vel lignorum tabulis, aut lapidum aut metallorum: uti auri, argenti, aut ferri crassioribus laminis: Hæc sunt verba Gilberti, lib. 2.

cap. 2.

Et Riddleus, quod, etiam si illa substantia, quæ non sunt Magneticæ collocetur inter acum versorij & Magnetem, tamen haud possunt impedire orbem & progressum vigoris Magnetici: Exempli gratia, si Magnes claudatur in pyxidem

K k 3 ant

Articulus. 2.
hujus mem-
bri.Gilbert. lib. 2.
cap. 4.Gilb. lib. 2.
cap. 2. de
Magn.

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

aut ligneam aut lapideam aut stanneam, | Magnes orbem suum Magneticum exten-
aut argenteam &c. Tamen nihilominus | det.

APPLICATIO.

Concludimus igitur per typicam istius-
modi expressionem, quod Spiritum vita-
lium in homine emissiones sint tam subtiles
ac penetrantes, ut nulla corpora interpo-
sita valeant eos in motu suo determinato
impedire: Nec non est sanguis ille Mag-
neticus in unguento Magneticè excitatus,
in concursu & unione cum eodem Spiritu
Australi seu vivificante, impediendus, hoc-
que præcipue, quoniam formales unius
Spiritus sunt continui & homogenei ad il-
los alterius.

Procedo jam ad sextum prædictæ propositionis membrum.

Sextum membrum est, quod postquam
Scorpus aliquod (sive sit animale, vege-
tabile aut Minerale) sit per transplanta-
tionem alterius factum Magneticum, aut
Magnes, ad aliud corpus, facit per attra-
ctionem suorum Spirituum, amatorem ad
se, ijs virtutem & proprietatem imperti-
re, quæ pertinent ad se ipsum: Ita, ut,
quemadmodum amator participare solet
cum natura amati, ita etiam amatum solet
cum natura & conditione amatoris com-
municare, hocque præcipue, si modò sint
in genere homogenei atque affectione re-
ciproc.

*Quædam demonstrationes problematice ad istud mem-
brum confirmandum.*

1. PROBLEMA.

Quodlibet corpus, cui Mumia viva | nes.
in alio homine propinatur, illicò sit Mag-

APPLICATIO.

Problema hoc est animalis & non mi-
neralis naturæ, sed inferre videtur, quod
per transplantationem sanguineorum spi-
rituum humanorum, unguentum protinus
Magneticum reddatur & attractivum,
haud aliter, quàm in præcedentibus affir-
mavi, ungues & pilos in quercum trans-
plantatos, ipsam statim communicando
Spiritus unius cum Spiritibus alterius, at-
tractivam & Magneticam reddere.

2. PROBLEMA.

Magnes nihil potest præstare, quod fer-
rum Magneticè excitatum efficere neque-
at: Idque non modò contactu, sed etiam
ad rationabile distans.

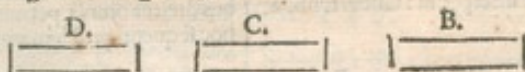
APPLICATIO.

Nec pariter quicquam potest Spiritus
in homine vivus agere, quod Sanguis mor-
tuis in unguentum transplantatus, præ-
stare non potest: Si modò more recipro-
co coëant; Imò verò Spiritus in un-
guento ulterius procedunt, nam nati-
vam influentiam in vulneratum inspi-
rant.

3. PROBLEMA.

Gilb. lib. 2.
cap. 4.

Ferrum Magnete contactum aliud fer-
rum recreat, illudque ad motus Magneti-
cos instruit; Ita, ut tertium etiam ferrum
ad se trahat, verbi gratia: Magnes appli-
catus ad A. trahit clavum seu obelum B. si-
militer post B. trahit C. & post C. D. re-
motis verò clavis B. & C.

In eadem distantia Magnes A. non at-
tollit in aërem D. clavum &c. Hæc Gil-
bertus.

APPLI-

APPLICATIO.

Ferrum B. comparatur ad Spiritus, qui prius animantur à Spiritibus vivis in homine, & qui animant Spiritus unguenti, qui sunt de natura Microcosmica, ratione falis in usnea volatilis, quod est talium Spirituum vegetantium atque vivificantium receptaculum, qui dant vitam homini, præterquam, quod jam Borealem proprietatem induerint & quasi pro mortuis habeantur. Spiritus autem isti in unguen-

to referuntur ad C. qui agunt & operantur, postquam ita excitantur in D. quod Spiritus ex vulnerato emissos importat: Aded, ut elicere possimus, quod non sit, nisi unus & idem spiritus continuatus, qui in actionem reducit tria diversa subjecta cum spiritibus eorum, nimirum sanguis effusus & transplantatus, unguentum & corpus vulneratum.

4. PROBLEMA.

Gilbert. lib. 2.
cap. 4.

Magnes & vena ferrea sunt idem & eandem habent naturam, atque etiam in una Miniera, quasi Gemini, inveniuntur. Imò & robustus Magnes ferrum in se continet, atque ided ferrum, quod ab utrisque eorum extrahitur, habet omnes Magnetice virtutes, tam in vena, quam post factam

separationem, sed magis debiles & impotentes, nisi excitatur à Magnete, aut ipsi addatur, hoc est, nisi Magnes cum eo armetur: Nam hac ratione reddetur in sua facultate Magnetica fortior, quam ipse Magnes.

APPLICATIO.

Simili planè ratione sanguis in vulnerato, atque ille, qui transplantatur, ut in unguento purificetur & confortetur, ab una eademque derivantur vena, atque unam eandemque matricem habent, atque ided idem extractus sanguis retinet in se omnes virtutes Magneticas sed Magis debiliter, & in potentia magis, quam actu, nisi ab Australi sanguinis virtute excitetur, aut Balsamica unguenti natura armetur: Nam, si ita præparetur ac muniatur, videli-

cet, si ita incitetur & dirigatur, possidebit & suam potestatem Borealem: Atque illa Balsamica & attractiva virtus usneæ est aded potens in sua Boreali & Saturnina conditione, ut subitò quasi sigillo confirmet & siltat per congelationem Australem illum sanguinem, qui fluit, haud aliter, quam videmus, ventum Borealem convertere in ignem & immobilem nivem atque grandinem.

5. PROBLEMA.

Magnes & ferrum inter omnia alia corpora nobis cognita, sunt in natura & conditione, propinquiores ad terram: Nam in se retinent substantiam admodum ge-

nuinam & homogeneam & ad terram appropinquantem: Atque ided hæ tres substantiæ naturâ ad invicem conveniunt.

APPLICATIO.

Hicce liquet, quàm sit propinqua relatio inter corpus humanum, quod comparamus cum terra, & sanguinem, qui exit è venis, quem referimus ad Magnetem, atque unguentum Spiritibus sanguineis relatū, quod ex sanguine erat extractum: Nam pinguedo & usnea atque Mummia erant de sanguine: Scripturæ enim nos docent, animam carnis, & per consequens pinguedinis & ossium esse in sanguine sitam: Quo fas est considerare, quod, quamvis hæ tres substantiæ corporeæ differant, tamen in homogeneitate Spiritus conveniunt: Ac ob hanc causam non est mirum, si sit continuïtas quadam inter Spiritum Sanguinis corporei, atque illum in unguentum transplantatum. Nec profectò aded debemus admirari in commercio, illo naturali, quod est inter Spiritus Sanguineos & unguentum, aut, quod unio tam subitanea fieri soleat inter eos, aut quod il-

lud debeat tam subitò fieri Magneticum, five Magnes, sola adaptatione eorum in Balsamica & sanativa ejus in vulnus operatione: Idque præcipuè, quoniam per Spiritus in eo transplantatione adaptatos, dirigitur, & post animationem radios suæ naturæ in suum simile convertit, cum sit tam propinquum in Spiritu & proprietate ad sanguinem vulnerati & frustum ferri, ut portio Magnetis ab integro abrupta sit suo toti: Quæ quidem portio in omnibus convenit cum Spiritu sui patris seu fontis, à quo est derivata: Ita etiam videmus, quod, quamvis aer macrocosmicus videatur naturâ secundum suam positionem variare (nam aer Borealis est frigidus; Australis verò seu Equinoctialis calidus) est tamen non nisi unus & idem Spiritus continuus, utcumque in hanc vel illam nubem, distingui videatur: Atque iterum Spiritus internus seu formalis, qui quatuor ventos

K k 4 diver-

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

Ezechiel. 36.

diversimodè animat, est non nisi unus & idem Spiritus indivisibilis (ut ab ore Prophetæ accipimus) similiter est unica & eadem Spiritus identitas, quæ agit in vulnere & in sanguine effuso seu transplantato, atque unguento: Quatenus omnes

hi tres non fuerunt nisi unus sanguis, ut D. Paulus docebat Athenienses: Nimirum, quod omnes homines veniant ab uno sanguine, & consequenter ab uno Spiritu in sanguine. Hoc etiam isto problemate confirmo.

AA. 17.

6. P R O B L E M A.

Attractio facta est in corporibus primarijs, atque illa sunt ad invicem propinquiora, & unius mutui inter se concentus, ratione eorum identitatis in conditione. Atque ob istam rationem Magnes attrahit

ad se ferrum, atque itidem ferrum allicit ad se ferrum, & terra terram adducit, ac iterum horum quodlibet sibi alterum trahit.

A P P L I C A T I O.

Hinc ergo colligitur ratio, cur sanguis sibi sanguinem attrahat atque unum corpus suum simile, & unguentum animatum ab una eademque natura suum simile affeclat; Atque ideo Paracelsus haud inconsultè dixit (ut antea) quodlibet corpus, cui Mummia viva in alio homine propinatur, illicò fit Magnes: Atque ideo haud injurià possumus pronuntiare, cum ab ipsa experientia hoc manifestatur: Quod quodlibet unguentum, & præcipue illud Micrococinicum, quod imbibit aut comprehendit Mummiam Spiritualem Sanguinis alterius hominis, confestim fit Magnes, & per incitationem Mummie Spiritualis,

quam continet, avidè affeclat & appetit suum simile: Atque propter hanc causam illud attrahit & allicit ad se, atque exinde ei tam impertit sanitatem, quam illud cum suo attractore de proprietate sua vivifica communicat. Plura ad fortem istius unguenti attractionem, post ejus à Spiritibus hominis vivi animationem probandam, proferre potui: Sed in hoc faciendo fortasse sædium potius, quam delectationem lectori inducam; Atque iterum in præcedentibus mentionem satis amplam de ea feci; Atque ideo relinquam ego membrum hoc, ut ad septimum procedam.

Membrum Septimum propositionis cum problematibus.

Septimò, agentem, qui alienum seu peregrinum corpus; Multò magis illud, quod est de consanguinitate ipsius, Magneticum facit, & concupiscibile seu affeclionabile; Idque specie propinquitatis in natura, esse Spiritum cruentum transplantatum in unguentum animale, seu plantam vegetabilem, (de qua antea verba feci) qui

etiam Spiritus, est Magneti unctuosus director, ut in subjectum & Spiritum ejus, unde sic erat derivatus, Magneticè operetur, qui Spiritus si fortis & validus sit, potenter operatur; Sin debilis aut languidus, debilem duntaxat producit operationem.

Nonnulla demonstrationes problematice ad confirmandum membrum antè dictæ propositionis.

Hoc membrum in meliorem intenti nostri explicationem in tres articulos seu partes dividamus necesse est, quarum prior probabit, Spiritum transplantatum reddere unguentum, cui commissus est, Magnetem ad vulneratum: Secunda, quod ipse sit solus dux & director poten-

tia unguenti, & conductor facultatis ipsius Balsamicæ ad Spiritum vulnerati: Acultima demonstrabit, quomodo debilis ac impotens Spiritus non nisi debiliter operetur per se, & tamen assistentia & adminiculo sanioris ac robustioris naturæ recreetur & iterum confortetur.

Demonstrationes confirmantes contenta primi articuli hujus Membri.

Gill. de Mag. lib. 2. cap. 25.

Experientià nos docuit, & huic rei astipulatur Baptista Porta, quod si Magnes debilis, pulveribus chalybis ad tempus obruatur, evadet validior & potentior in attractione sua: Similiter chalybs naturà suà efficitur præstantior & validior: Sed Paracelsus magis adhuc in relatione sua ve-

ritati appropinquit, dicens, extractione Magnetis candentis in oleo Croci Martis, qui conficitur ex selectissimo Chalybe Corynthiaco, eò usque, dum amplius nihil imbibat, ita corroborabitur hic Magnes, ut decuplo plus virum in attractione sua possideat, quàm habebat antea.

A P P L I.

A P P L I C A T I O.

Simili relatione Spiritus Languidus in Sanguine transplantato imbibitur, unguento animali, (quod eandem relationem in se habet ad Mummiam Spiritualem, quam oleum Croci Martis ad Spiritum debilem in Magnete) revivificabitur ac recreabitur in vigore suo Magnetico, ac mixtus cum unctuosio suo simili, constituet Magnetem compositum, qui similem sibi Spiritum potentius longè attrahet, quam poterat antea: Vicissim, ut parvulus seu debilis Magnes obrutus pulveribus terræ ferruginosæ, quæ est de natura ipsius, vires suas deperditas recuperat: Sic etiam Spiritus sanguineus inhumatus terræ unctuosæ, de natura sua propria, attractione sui similis à fonte sanguinis & salutaris spiritus ab unguento, sic unitur unguento, ut per animationem creet Magnetem aptissimum,

qui naturam hanc Balsamicam utrique communicando, attractione membri lauciati reddit se ipsum medicinabilem; Ita, ut continuitate & integritate spiritus per contactum immediatum spiritualem, deferat spiritum usine Balsamicum, aliorumque ingredientium unctuosorum ad vulnus. Nonne observamus, quod aqua, quæ per acervum seu cumulum salis transit, virtutem salis omnimodè induat, licet effluxus ejus sit per longus, & quod ea natura falsa ab uno ejusdem extremo ad aliud communicet, & multò magis aer naturam loci, per quem transit procul vel longinquum transferet, & tamen omnis ille aer sic animatus erit continuatus, & per consequens multò magis subtilis ille spiritus coelestis, qui aerem inhabitat.

2. P R O B L E M A.

Gilbert. de
Magn. lib. 2.
§ 4.

Ferrum contractatum recreat aliud ferrum per contactum, illudque instruit ad motiones Magneticas.

A P P L I C A T I O.

Simili proportionem in regno animali sanguis transplantatus per Australem seu vivum suum fontem, animat ac recreat Magneticè unguentum; Ita, ut operetur

in vulnerati spiritum emanantem, & attractam ad se naturam vulneratam, emissionem suâ Balsamicâ meliorando & in pristinam conditionem restituendo.

3. P R O B L E M A.

Ridle. tract.
de Mag. cap.
26.

Si Magnetem nullius sensibilis roboris aut virium, quasi, Magneti roboris ac vigoris validi & potissimum polis imponamus, vigorem illa robustioris ac majoris, cui uniebatur, æqualem ostendet: Sed postquam removebitur, minor ille erit adeo

debilis, ut antea, nisi sæpius repetatur: Idem effectus planè sequetur, si frustum ferri Magneti robustiori applicetur, sed si tollatur à lapide, tunc omnis virtus ferè evanescet & deperdetur.

A P P L I C A T I O.

Simili ratione sanguis debilis Borealis in unguentum transplantatus, & applicans se ipsum viventis spiritus emanationi, præservatione & corroboracione unguenti fortificatur, & attrahit seu operatur efficaciter, reddetque totum unguentum Magneticum: Sed, si accidat, ut unguentum vel separetur seu abradatur à loco teli, in quod spiritus penetrarunt (ut Bevis Tell Well, eques auratus, fecit periculum in securi, quæ sauciârat plaustrarium) vel decutatur aut abstergatur, (ut accidit in securi; Quæ sauciârat naupegum, per improvissam dejectionem capuli gladij Nicolai Gilbourni, equitis aurati) dimittet virtutem suam, quam recipit à Spiritibus sanguineis in homine vivo & liturâ Balsamicâ unguenti; Ac proinde vulnus ea divisione æquè aut magis dolorosum erit, ac antea: Sed si unguentum loco iterum appli-

cetur, telumque obvolvatur calidè, concursus Magneticus renovabitur, dolorque confestim sedabitur, ut probatū est in multis: Atque hæc disturbatio seu intemperies non fit aère frigido solum efficiente dolorè rigidum ac torpidum in vulnere, sed etiam vulnus calore ignis fit tam inflammatum ac adustivè dolorosum: Nam, Iacobus Virat, quondam mihi famulus, sed jam reginæ Pharmacopola, habitans in Blake Friers, anno proximè elapso, conficiebat hoc unguentum, & tentandi gratiâ, quandam phlebotomo suo in Brachio vulnerabat, & postmodum in unctum Phlebotomum igni admovebat, ut liquefieret unguentum & Phlebotomum incalesceret, atque ita evenit, ut in illo instanti vulneratus ardorem adeo Magnum in vulnere suo persentiret, ut vix esset ferendus: & tum è vestigio iterum perungebat Phlebotomum,

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

num, & vulneris confestim dolor sedabatur, & mox confanescebat: Pharmacopola in vivis est, atque ad id confirmandum paratus erit: Idem melius confirmatur per hoc problema.

4. PROBLEMA.

Ridl. libid. Si Magnes debilis in loco alterius polorum ejus Magnete validiori perfricetur, ille per vigorem & virtutem meliorabitur, si non in potentia augetur.

APPLICATIO.

Eadem proportio actionis est inter Mummiam in unguibus & capillis, & Magnetem vegetabilem, ut etiam inter illum in sanguine transplantato & in unguento: Nam Magnes vegetabilis seu quercus reducebat secretam illam ac occultam in ipsis Mummiam à potentia in actum, referendo naturæ abdita; Haud aliter, ac in terra solet granum tritici, putrefaciendo: Atque ita etiam est potentialis seu Borealis natura Mummie Spiritualis sanguineæ, cùm sit extracta & in actum terræ unctuosâ seu unguento Magnetico redacta.

5. PROBLEMA.

Ridl. cap. 19. Si acus Magnetica contrectata prius tactu Magnetis candescat igne, amittit omnem potentiam polarem suam, & virtutem ac facultatem directivam: Sed, si recens tangatur iterum, recuperabit virtutem & actum.

APPLICATIO.

Itaque per conversionem propositionum (nam contrariorum eadem est ratio) si sanguis transplantatus, qui transebat Magneticè spiritu vitæ, frigore congeletur, omne robur suum ac operativam directivamque virtutem amittit: Sed, si ro- boretur unguento ac reanimetur, per spiritum Australem seu vitalem, ut antè, non reviviscet modò & ager iterum; Verùm etiam reddet unguentum Magneticum, ac diriget illud in cursu suo ad Membrum affectum.

6. PROBLEMA.

Ridle. de Mag. corpor. cap. 24. Si tenuissima lamina Chalybis affigatur neutri polorum Magnetis, nimirum inter Magnetem & viam ejus, Magnes ita attollet, duplo; Imò quandoque decuplo plus, quàm poterat antè: Ab hac praxi inchoabat armatura Magnetis, cum Chalybe seu ferro, juxta diversos modos.

APPLICATIO.

Pari modo translatus sanguis Borealis, est Magneti haud immeritò comparatus, & unguentum ad armaturam ferro: Nam uniendo sanguinem congelatum cum unguento, virtus attractiva & vis Magnetica multò major est, & potius est fortiter sugere & attrahere sibi Spiritum Australem, sanguinis viventis, in vulnerato: Idque dulcidiùs probò per sequens problema.

7. PROBLEMA.

Ridle. cap. 24. Si duo Magnetes, armati duobus dentibus, separatim nobis ante oculos statuuntur; Altero existente valido, alio verò debili seu multò minori, cujus axis seu diameter inter dentes est æqualis & similis longitudinis, conjunge dentes eorum, qui procedebant à polis & partibus contrariis invicem, tunc fortior apprehendet & attollet debiliorem; & debiliior unitus ac incorporatus cum fortiori, virtute, quam recipit à fortiori, tollit à terra & retinebit fortiolem ac majorem admodum firmiter, licet sit multò ponderosior pondere, quod lapis parvulus ordinariè elevat.

APPLICATIO.

Hoc typo minerali docemur, (mutando mensuras ponderum in proportionem in vigore spiritus) congelatum, effusum, ac transportatum sanguinem spiritum oblitum & quasi armatum unguento, cujus natura æquè est propinqua, ac sanguis est spiritui, factum esse Magnetem usque adeò potentem, ut potius sit ad se attrahere majorem ac robustiorem naturam sanguineam, per applicationem ad ipsum minorem Magnetem Borealis naturæ, & quasi polum suum Borealem ad Magnetem majorem.

rem naturæ Australis : Nam hîc medijs in regno minerali , unio naturalis fit , ut probatur hoc problemate.

8. PROBLEMA.

Ridley, Ibid. Est naturalis quædam ; & violenta ac depravata unio : Illa verò naturalis est, cum coitio à polis contrarijs , nimirum polo Boreali & Australi fiat : Iterum, quòd fortior attractio sit à polo Boreali, hoc confirmat problema.

9. PROBLEMA.

Ridley, cap. 6. Polus Borealis est polus ad omnia proposita ac intenti Magnetica fortissimus ac robustissimus, si quantitatem illam habeat, quàm Australis possidet.

APPLICATIO.

Ridley, cap. 6. Quibus patet, Borealem naturam, quæ est in Magnete unctuofo, ac spiritum ejus influentialem, longè magis attracturum esse, quàm Australis seu calidus Spiritus, aut æquinoctialis attrahere potest, nisi pro ut participat de natura Boreali , naturali quadam ad suam simile concurrentia : Atque hæc est ratio, quòd naturalis unio dicitur esse, ubi concurrentia oppositarum naturarum polarium est facta : Nam ab illis fortior fit attractio, quia natura sola frigoris est contrahere, ut è contra, caloris est dilatare. Vis ista polaris conclusivè sustinetur hoc problemate, cum quo hujus articuli confirmationem concludo.

PROBLEMA.

Ridley, cap. 24. Magnetes, ferro armati polum duntaxat apprehendunt.

APPLICATIO.

Ac si diceret, Borealem seu congelatam Mummiam, unguento propriæ naturæ suæ circumdatam & quasi armatam, ac Australem seu vivam Mummiam carne repletam atque stipatam, sibi invicem Magneticè propè polos applicare, nimirum vivam Mummiam propè Australem & æquinoctialem, & debilem ac congelatam, propè Borealem : Ac proinde attractio manifestata est à Magnete unctuofo atque agente ejus, imbibito.

Articulus 2.

Iam ad secundum hujus Membri articulum seu portionem devenio.

Demonstrationes confirmantes contenta secundi hujus Membri articuli.

Quod ad secundum articulum hujus membri attinet, qui demonstrat, Mummiam sanguinis transplantati, Spiritualem esse virtutis seu vigoris unguenti Magnetici ad vulnus, ad quodvis intervallum, directorem & ductorem, indicat, illud hoc testimonio demonstratur.

1. PROBLEMA.

Gilbert, de Magn. lib. 2. cap. 4. Et Ridley, de trad. Mag. 7. cap. Magnes conducit ac dirigit res Magneticas, quæ concipiunt vigorem ac vires ab eo non modo in exterioribus ; Verùm etiam, in interiori ac venosa medulla : Exempli gratiâ, ut primum particula ferri apprehenditur ; Magneticè ad finem usque excitatur, ubi tangebatur ; Atque ipsissima vis ei sic impertita, ad alteram usque extremitatem, tam superficialiter, quàm centraliter penetrat.

APPLICATIO.

Hoc exemplo probatur, formalem sanguinis Mummiam simili planè modo operari cum Unguento, quod se habet ad ipsam, ut ferrum ad Magnetem : Ita, ut, quemadmodum Magnes per ferri contactum, facit illud post imbibitionem vigoris sui spiritualis Magnetem : Sic etiam post receptionem hujus Mummie sanguineæ unguentum redditur Magnes : Quatenus per ejus totum, vigore quodam Magnetico animatur, & virtute animæ hujus Mummialis dirigit radios suos ac virtutem Balsamicam ad

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

fontem, à quo Spiritus ille Mummialis originem suam ducebat: Directionem autem hanc esse veram, per ista sequentia problemata probamus.

2. PROBLEMA.

Vnus Magnes alium Magnetem disponit, alter alterum convertit, ac in ordinem suum reducit & conducit, illumque ad concordantias suas dirigit: & quando convenerunt ac juncti sunt invicem, firmiter sibi coherent invicem: Exemplum evidens est: Nam, si duo filamenta ferrea unius longitudinis accipiamus, quæ in extremitatibus per polos contrarios excitantur, eaque per subera rotunda quantitatis

nucis avellanæ intrudantur, quæ postmodum aquæ innatae ac fluctuare imponantur, percipietis illa paulatim se dispositura atque ordinata, ac contactum Borealem Spiritualem unius, prius axem suam directuram, & postmodum attrahere polum Australem, dum ambo sibi in morem duorum equitum cum suis spiculis occurrant & obviant.

DEMONSTRATIO.

APPLICATIO.

Mumia Spiritualis in Sanguine transplantato est unus Magnes, qui unguentum cum in modum disponit, ut ad Magnetem etiam quadret: Atque hic Magnes dirigitur Spiritu Mummie in concordantias Mummie Spiritualis, quæ expirat ex vulnerato, quam attrahit & unit, & partim

de virtute ejus vivifica participat, & partim communicat cum ipso de Spiritu suo Balsamico, qui ratione continuitatis suæ cum vulnere facile, licet invisibiliter, transfert ad vulnus: At jam ad tertium hujus membri Articulum seu particulam procedo.

Demonstrationes contenta hujus membri tertij ejusque ultimi articuli confirmantes.

Articulus 3. **A**D tertium & ultimum Articulum hujus membri quod attinet, qui ostendit, quod Spiritus debilis ac impotens non nisi debiliter ex se operetur, sed per assistentiam naturæ robustioris recre-

etur & fiat vigorosus: Hoc totum est per complures conclusiones problemáticas confirmatum, quæ ex Magnetis proprietatibus producantur.

1. PROBLEMA.

Gilbert. lib. I.

Magnes amittit virtutem suam attractivam, & quasi deficit ætate, si aëri aper-

to diu exponatur, nec servetur ac obruatur limatura seu scorijs ferri.

APPLICATIO.

Gilbert. lib. I.

Similiter sanguis vivus, ubi primum ex venis suis mineralibus calidis est effusus & de aëre frigido gustavit, suam activam virtutem amittit & deveniet gelidus & quasi mortuus, nisi cum carne, & teload

sibi appropriatum unguentum transferatur, quod illum ab aëre frigido præservat, locoque limaturæ ferri ad Magnetem, ad Mummiam spirituales defendendam ac muniendam, inservit.

2. PROBLEMA.

Baptista Porta Magnetem in limatura Chalybis servabat bono temporis spatio, ac postmodum reperit illum multo vigorosorem ac efficaciorum in virtute ejus

attractiva, quam antea. Similiter Paracelsus calcaciendo ac inbibendo Magnetem oleo Martis, ejus vigorem multis gradibus augebat, ut dictum antea.

APPLI-

A P P L I C A T I O.

Simili modò, si Mummia Spiritualis in sanguine transportato, debilis aut Languida, servetur ad tempus in unguento animali, reddetur Magis vigorosa in tantum, ut animaverit totum unguentum.

3. P R O B L E M A.

Rid. in tr. de Mag. corp. cap. 17.

Imponatur Magnes nullarum virium seu roboris, quod facile percipi queat, Magneti eximij roboris ac vigoris, potissimum polis, & exhibebit vigorem, ac si æquè esset virtuosus, ac Magnes, cui unitus est; Sed postquam ablatus est, erit æquè debilis ac antea, nisi sæpiùs repetatur.

A P P L I C A T I O.

Sic etiam si Spiritus transplantati cum Sanguine, unguento sano ac Balsamico implantentur, colligent vires: At, si unguentum vel abtergatur, vel ignis calore defluat ab arnis, confestim amittet vim suam: Atque iterum, si recens inungatur, & calidè obvolvatur, è vestigio recreabitur iterum, ut antea. Præterea hoc etiam Problemate antea prolato confirmatur, quod est tale.

4. P R O B L E M A.

Rid. ibid.

Si Magnes debilior perfricetur ad polos suos Magnete fortiore, meliorabitur inde virtutè ac vigore suo, si non augeatur inde.

5. P R O B L E M A.

Rid. ibid.

Validior, isque major Magnes, augeat virtutem minoris, si ille imponatur polo majoris illius: Nam tunc polus ejus Borealis erit vigorosior.

A P P L I C A T I O.

Validus sanguis ac spiritus in vulnerato aspectu, facit sanguinem debilem ac spiritum, qui in unguentum transplantatus est, Magnetice operari, & applicare ac dirigere spiritum unguenti ad illum fortiter, quod non præstaret sine unione illa, quam cum suo fonte habet, qui est vividior, agilior ac robustior.

8. Membrum propositionis cum probationibus suis.

Octavum membrum hujus propositionis est, quòd in omnibus operationibus Magneticis. Necessè est, ut sit applicatio reciproca seu aspectus factus inter amatorem & amatum, ut inter materiam seu foemininum, quod concupiscit, & formam seu marem, qui concupiscitur: & per similitudinem seu continuationem spirituum formalium suo simili, quod agit in materia, unitur: Sic spiritus Borealis cum suo unctuosò Magnetico corpore efficaciter concupiscit & radios formales & æquinoctiales seu emanantem spiritum ex vulnere appetit, Magnetemque unctuosum, ad effectus suæ concupiscentiæ producendos dirigit, quod facile perficitur, modo si continuatio fuerit inter spiritus eorum. Sed ad probationes nostras.

Demonstrationes quædam problematice ad confirmandum hoc problema.

1. P R O B L E M A.

Gilbert. de Magn. lib. 2. cap. 4.

C Oitio Magnetica est actus Magnetis & ferri, non unius, sed utriusque ad instar viri & mulieris.

A P P L I C A T I O.

Ut molier, quæ frigidior est & magis Borealis naturæ, concupiscit virum, qui est calidioris & Australioris dispositionis: Sic etiam similitudine quadam Sympathetica in utriusque spiritu coeunt, ac sua semina affectionis uniunt: Consimili prorsus modo spiritus frigidus in Sanguine congelato, spiritus sanguinis vividi & activi concupiscit, & postquam unusquisque coierunt, uniunt naturas ac tertium quoddam procreant; Ut filium, qui de utroque parente perticipat.

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

2. PROBLEMA.

Prima formæ principalis in ferro virtus, in Principio erat distincta: Sed jam quidem fusione seu liquefactione corporis ejus, confusa est, cum Magnetica seu ferrea vena igne examinaretur: & tamen nihilominus, postquam integer & pervalidus Magnes applicatur illi, in pristinum suum

actum ac vigorem revertitur: Nam ejus formâ dispositâ atque ordinatâ cum Magnete, uterque conjungunt simul vires sociabiles, consentiuntque simul sine ullo corporali contactu & per consequens unum redduntur.

APPLICATIO.

Eadem ipsa est ratio contrariorum, ac proinde idem dici potest de frigoris extremitate, quod in problemate allegatum est de illa caloris. Dicimus igitur, sanguinem, qui, quamdiu erat in vena sua naturali, distinctus erat in actione sua, jam effusione ejus in aërem gelidum, factum esse confusum ac omni manifesta formali actione vacuum: Cum verò assistentiâ unguenti excitatur, denud spirituali emanationi sanguinis robusti applicatur, rectificatur iterum, conjungitque naturam suam cum po-

tentia adaptata, quam ab unguento accipit; Atque ita unio naturarum utriusque conflatur, qua spiritus vulneris participat cum natura Balsamica Mummia: Iterum in vera dicti problematis natura sine ulla propositionis conversione, sanguineus in unguento Spiritus calore nimio reddebatur confusus, ut apparet M. Jacobi Viroti Pharmacopœæ experimento, in admovendo phlebotonomi igni, postquam jam Brachium alterius sauciârat, ac unguento esset perlitum.

3. PROBLEMA.

Gilbert,

Bini Magnetes in cymbas diversas dispositi, ac ad superficiem aquæ expositi, si sufficienter intra orbis virtutum suarum collocentur, se præparant affectione mutua, ut ad invicem concurrant, & sub finem mutuo sese amplectantur ac adhærescant.

Similiter, si ferrum adaptetur in una scapha, & Magnes in alia; Ferrum festinabit eo ipso modo ad Magnetem, & Magnes etiam in sua scapha movebitur ad ferrum; Aded, ut uterque à loco suo eo mo-

do ferantur, ut postmodum sibi invicem jungantur, atque ut probè satis facti ac contenti in amore sui conquiescant.

Simile efficietur, si duo filamenta ferrea ^{Ridley. exp.} à Magnete excitata, per similia subera transeant ac ad natandum aquæ imponantur: Nam videbitis, ea se mutuo amore amplecti, movendoque gradatim sensibilibus coitura, & extremitatibus suis percussura, atque contracta tura se invicem.

APPLICATIO.

Simili ratione sanguis Borealis seu congelatus, seu Mummia sanguinea transportata, conductu vehiculi sui unctuosi, quod etiam præsentia ejus factum est Magneticum, unionem Australem vividorum ac mobilium sanguineorum Spirituum vulnerati, ut materia formam, seu formam marem concupiscit: & quoniam Spiritus continuatus est inter utrumque, quemad-

modum aër continuatus est inter polum Borealem & æquinoctialem Australem, in macrocosmo, sicet unaquæque extremitas sit diversæ naturæ, nimirum altera frigida ac sicca, congelativæ, attractivæ ac immobilis; Altera calida ac humida, dissolutivæ discussivæ, & mobilis seu agilis: Ided facile concurrunt, sibi invicem amplexu Sympathetico obviant.

4. PROBLEMA.

Ridley exp.
22.

Vnio naturalis Spirituum Magneticorum est, cum coitio fit per partes contra-

rias, uti per polos, Borealem & Australem.

APPLICATIO.

Sic sanguis Borealis seu Spiritus in sanguine transportato, qui congelati sunt, Borealem proprietatem assumpserunt, facile concurrent cum Spiritibus Australis aut æquinoctialis naturæ, nimirum cum illis fortis viventis, unde proveniunt. Cum simile suo simili gaudeat naturaliter; Possimum cum aëre frigido ac crudo cir-

cundatur, atque ita cogitur se ipsum contrahere cum aëreo suo vehiculo à frigido suo adversario: Nam, Spiritus ab æquinoctio derivati instinctu quodam naturali, gelidam terræ & septentrionis dispositionem evitat: Ac proinde profugus seu contractus, in centrum attrahit ad se vivos radios sanguinis Australis: Hæc est ratio in

Macro-

Macrocosmo, quodd, cum Boreas Spirat fortiter, nec Ausiter usque adeo valide, aer in nubem condensatur contractione igne-
orum formalium, & Aequinoctialium seu radorum Astralium, in aere condensentur, qui ob frigus externum fugit ab aeris cir-
cumferentia ad centrum; Adeo, ut hanc ob rationem sapientius observetur, quod in

fulgura ac coruscationes erumpat: Hac etiam contractio in aere incluso, cum ex-
ternus aer friget, facile in effectu per vi-
trum calendarium, seu instrumentum no-
strum experimentale discernitur, nimirum cum aqua elevata est & aer inclusus, con-
tractus seu coarctatus in spatium angu-
stum.

Nonum membrum propositionis cum probationibus suis.

Membrum nonum propositionis est, quodd valida attractiva cujuslibet Magnetis facultas sit conditionis Borealis seu Septentrionalis proprietatis, ac per consequens praecipuam suam facultatem attractivam a Stella Polari habeat, ac proinde juxta morem Magnetis attrahit a circumferentia ad centrum: Iterum, omnia desiderata atque adamata, quatenus formalia sunt, de aequinoctiali facultate participant, cujus est radios per dilatio-

nem a centro emittere; Ac proinde eorum per applicationem unio facit tempera-
menti mixtionem, quae est inter polum Borealem atque aequinoctialem, id est, partim attractivam, & partim dilatativam: Quemadmodum est vitalis hominis Spi-
ritus, qui agit in systole & Diastole, vel contractione & dilatatione: Eodem pro-
fus modo se habet coitionis Magneticae actus.

Nonnullae demonstrationes problematicae ad confirmandum membrum hoc.

In primis probatum vobis dabo demon-
strativè, idque relatione facta ad Mag-
netem, efficacissimam Magneticam at-
tractionem esse a polo Boreali, & conse-
quenter, quodd necesse sit, ut sanguis, in-
duendo Borealem ac congelativam facul-

tatem, admodum reddatur attractivos
& contractivos sui similis, pro ut mobi-
lem ac tenuem expansum aërem, in ni-
vem spissam flante Borea, vel in prui-
nam, gelu aut grandinem converti vide-
mus.

1. PROBLEMA.

Polus Borealis semper est ad omnia
Magnetica proposita vigorosior & robu-

stior, si quantitatem habeat, quam habet
Australis.

APPLICATIO.

Qua propter Spiritus Sanguineus, in-
duendo naturam Borealem, efficacissimus

est ad operandum in naturam Australem,
Magneticè vel attractivè.

2. PROBLEMA.

Magnes attrahit ferrum validius a polo
Boreali, quam ulla alia ejusdem portio.

APPLICATIO.

Hoc confirmat antedictum problema:
denique attractio Magnetica Sanguinis
Borealis causa est plantationis plurium

Spirituum consimilium, Magnete un-
ctuosio, quo reddetur robustior in opera-
tione sua.

3. PROBLEMA.

Magnes possidet punctus suos, id est,
veros suos polos, in quibus major ejus vis
residet: Atque hanc ob causam non at-
trahit ferrum aequali virtute ab unaqua-

que parte: Atque etiam subjectum Mag-
neticum non movetur nec fluit, ad quam-
vis Magnetis partem.

4. PROBLEMA.

Partes polo Boreali viciniore fortiores
in attractione, & remotiores, debiliores ac

infirmiores in virtutibus suis attractivis
esse observantur.

DEMONSTRATIO.

Iam verò varijs demonstratur modis, maximam attrahendi virtutem esse à Septentrione: Ac primò quidem, si suspendamus longam quandam ferri portionem per filum, (ut dictum antè) pars mundi Septentrionalis attrahet ad se extremitatem ejus; Ita, ut directè ad Septentrionem ac Meridiem spectet.

Ridicus, cap. 14.

Secundò, si filamentum ferreum longitudinis quatuor digitorum transeat per suber, ac postmodum Magnete excitetur, suberque aquæ imponatur, Stella Polaris extremitatem ferri ad se alliciet.

Ridic, cap. 17.

Tertiò si oblongum ferrum Septentrionaliter ac Meridionaliter fabricetur, atque ita collocetur, ut in eadem positione refrigeret, tunc animabitur atque induetur virtute poli, ac movebitur in aëre suspensum ex filo, vel cymbæ impositum super aquam, & trahetur à Septentrione, ac habebit quasi coitionem cum Boreali

Ridicibid.

Stella.

Quartò, si oblonga portio luti seu argillæ recens exultæ, versus Septentrionem ac Meridiem refrigeret, tunc recipiet potentiam Magneticam à terra & polo.

Quintò constituite duos Magnetes cum polis eorum unius denominationis, nimirum polum Septentrionalem aut Meridionalem utriusque, ad extremitatem utramque ex portinacula argillæ igne candescentis, dum refrigerat, & utraque extremitas unius erit naturæ.

Ridicus.

Sextò imponatur portio luti oblongæ formæ igni, ac postmodum Septentrionaliter ac Meridionaliter refrigeret, & accipiet polarem virtutem: Ex hinc, ure denuò igne, & illa extremitas, quæ refrigerabat prius Septentrionaliter, jam refrigerat Meridionaliter & commutabitur in naturam Meridiei, & altera in naturam Septentrionis.

APPLICATIO.

Ex primo igitur horum Problematum atque experimentorum apparet, fontem attractionis vigoroſæ esse à polo, eo quòd proprietates frigoris Borealis est attrahere, ac proinde Spiritus Sanguineus, induendo naturam Borealem, redditur Magneticus, æquè ac ille è luto seu ferro.

Procedam igitur jam tunc ad demonstrandum effectum, quem hic Septentrionalis ac Meridionalis Spiritus concursu suo mutuo atque unione producant, pro

ut videmus Septentrionalem ac Australem polum, concursu suo immediato proferre æquinoctialem, quæ est vernalis ac temperata, id est, calida ac humida, qualis est sanguis vivens: Ita, ut media natura, quæ de utroque participat extremo, producat inter confluentiam aspectus eorum, seu applicationem, quæ recipit ab uno & communicat illam cum alio: Probationes meæ Magneticæ sunt hæc.

5. PROBLEMA.

Ridic, cap. 19.

Binis corporibus Magneticis invicem in polis suis junctis, poli illi duo se invicem contingentes, naturam habent æqua-

toris seu æquinoctialis, nec excitabunt aut tenebunt acum ita tangentem.

APPLICATIO.

Borealis seu contractus sanguineus Spiritus, junctus applicatione quadam cum æquinoctiali Australi aut vivos aut dilato, alter induet per hanc conjunctionem naturam æquinoctialem, quæ relationem

ad quamlibet extremitatem habet, nimirum recipiendo à Spiritibus unguenti & dando seu impertiendo illos Sympatheticè vulnere.

Membrum decimum propositionis cum suis probationibus.

MEmbrum propositionis decimum est, quòd per Spiritum viventem Australem (portione sui similis per effusionem ejus in apertum ac frigidum aërem debili, languida, Septentrionali seu congelata facta) potest post transplantationem revivificari, vegetari ac corroborari, atque ita revertendo ad naturam suam Australem seu æquinoctialem, potest unione

quadam Sympathetica fieri una homogenea, cum vivo sanguineo Spiritu, natura, transferens secum paulatim naturam plantæ seu massæ animalis, cui implantatus est, atque ita potest efficere, ut quælibet natura extrema participet cum Symptomatibus alterius, sive bona illa sint ac salutaria, sive maligna ac dolorosa.

Non-

Nonnullæ demonstrationes Problematicæ ad confirmandum
hoc membrum.

1. Problema antea recitatum.

Si Magnes nullarum virium ac roboris, | si esset æquè fortis ac ille, cui unita est
quod facile discerni potest, polo Magnetis | Sed postquā ablatum est, æquè debilis erit,
validioris imponatur, ostendet vigorem, ac | ac erat antea, nisi repetatur hoc sæpius.

A P P L I C A T I O.

Sanguis Australis penetrans per Mag- | guineci penetrabant, Spiritus revivificati
netem unctuosum, animat eum, atque ani- | languescunt denuo, & vulnus doloro-
mando vivificat illum, & tam Spiritum | sum erit, pro ut erat, antequam sanguis
transplantatum ab externi aeris inclemen- | unguento inhumaretur: Similiter etiam,
tia præservans, quàm illum per naturam | ut, si terra removeatur à Spiritibus vigo-
suam attractam Australem calefaciens, | rosis in grano mortuo, languescunt, nec
Spiritus emortuos languentis sanguinis | planta crescat nec multiplicabitur: Verùm
ita transporta, vivificat, pro ut Spiritus, in | si unguentum, ut antea, animatum reappli-
grano mortuo tritici terræ in humato, | cetur, vulnus prosperabitur ac consanescet
terram cum radijs Solaribus vivificatam, | sine dolore, non aliter, quàm si terra, quæ
denuo quasi à morte ad vitam animari | removebatur à Spiritu revivificato in gra-
cernimus. Quod si verò unguenti portio, | no, reapplicetur illi confestim, ille Spiritus
auferatur à loco teli sive armorum, qui- | crescat iterum.

2. P R O B L E M A.

Si Magnes debilis ad unum polorum | tur, exinde virtute ac vigore Emeliorabi-
suorum cum Magnete validiore perfrice- | tur, si in ea non augeatur inde.

Demonstratio: Ad hoc confirmandum.

Expertum est quotidie ab ijs qui cervi- | novæ & recenter operantis, vertetur in cer-
siam faciunt, quod si cervisia plane mor- | visiam optimam & summæ virtutis.

A P P L I C A T I O.

Probatio hæc typica etiam exactè con- | vivi Spiritus vigorabunt illos languen-
firmat idem membrum, nimirum, quod | tes.

3. P R O B L E M A.

Gilbert. de | Magnes aliquid de virtute sua attracti- | si diu aëri aperto exponatur, & in liniatura
Mag. lib. 2. | va amittet, & senectute quasi languescet, | ferri non reponatur aut recondatur.

A P P L I C A T I O.

Sic etiam sanguis humanus, ex sua mine- | ac debilis redditur, nisi in unguento arma-
rio effusus aërique aperto expositus, languet | rio, quod est de natura ejus, reservetur.

4. P R O B L E M A.

Gilb. Mag. lib. | Vnum ferrum à Magnete excitatum | Magneticas instruit,
2. cap. 4. | recreat alterum, illudque ad motiones
Et lib. 1. cap. |

A P P L I C A T I O.

Sic Mummiale unguentum, per radios | in sanguine transportatos recreat, incitat
emissos Sanguinis vivi animatum, Spiritus | & animat.

Membrum Vndecimum hujus propositionis cum pro-
bationibus suis.

V Ndecimum Membrum est, quod altera- | passionē intemperatus ac inclemens aër ope-
tio aëris operatur æqualiter super utrū | ratur in uno, illa perferitur ab altero. Haud
que extremū: Quod evidens est argumentū | secus ac si filum ad utramque procestrij ex-
cōtinuatæ unitatis in spiritu, inter sanguinē | tremitatē, extendatur & ligetur altera ex-
transplantatū in unguento & vulnus, ut, quā | tremitate, altera extremitas Sympathizat

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

aut agit similiter per consensum : Quod argumentum est evidens , aërem esse medium seu vehiculum , per quod influentia spiritualis transit , dictumque formalem coelestem seu influentialem spiritum , qui in eo fertur per contactum immediatum communicare cū intemperie vehiculi ejus aërei , & per consequens hoc medio mutatur per vices ac portiones in dispositionem

Septentrionalem seu Australem; Ac proinde per frigus externi aëris, spiritus à vulnere fugit , illudque relinquit malè affectum ac dolorosum, cū hac attractionis specie, naturali quodam calore privetur ; Ita , ut Sympathia in Antipathiam convertatur, ut apparet , cū unguentum à loco vulnerrante armorum , vel totaliter, vel ex parte auferatur, ut est antea dictum.

Demonstrationes nonnullæ problematicæ ad confirmandum hoc membrum.

1. P R O B L E M A.

IN vitro calendario seu experimentalis, cujus tam sæpe facta est mentio , inter ejus caput seu matrarium superius , & aquam inferius, aërem quandam continuatum in vitri collo deprehenditis, & imaginemini oportet , aërem istum inclusum non esse sine spiritibus suis sulphureis , qui dilatatione sui, dilatant etiam aëreum , cui insunt , vehiculum , & cum vehiculo dilatato aqua præcipitatur , & contractione spirituum eorum, aëreum vehiculum contrahitur pariter , & aqua exfugitur : & tamen videmus, aërem, qui est inter utrumque extremum, esse unum aërem ab uno extremo ad alterum continuatum ; Atque ideo multò magis occultum ac coelestem Sulphureum spiritum , qui habitat atque agit in eo, estque instar animæ in corpore, in toto & in qualibet parte : Idque indivisibiliter, ac minimè in partes divisus : Cumque hic inclusus agens spiritus, unus exi-

stens numero, derivetur ab anima mundi, Vt universalis spiritus operatur in majore mundo , nimirum à Septentrione aut à Meridie: Pari modo etiam hoc membrum universalis illius spiritus operatur in aëre suo incluso : Nam , si Catholicus mundi spiritus agit aut spirat à Septentrione , ac producit in aëre effectus congelativos & contractivos, tunc quidem centralis in vitro spiritus similiter operatur , juxta eundem modum : Nam contrahit vehiculum suum & exfugit aquas : Sed , si Catholicus mundi spiritus spirat ab Austro , tunc aër antea contractus, jam iterum dilatatur , & tunc etiam spiritus inclusi formales in vitro, operabuntur juxta eundem morem, ac dissipabunt & extendent vehiculum suum aëreum in proportionem seu modo ampliore, ut oculari demonstratione in dicto instrumento discernere licet.

2. P R O B L E M A.

Boreas flans in Macrocosmo continuat essentiam flatus sui à Septentrione ad Meridiem : Sed , quò magis lineæ æquinoctiali appropinquat , eò debilior est ejus in contractione & congelatione effectus , in hoc cum Magnete conveniendo , cujus partes ; Quò polo sunt viciniore , eò existunt in facultate sua operativa seu attractiva potentiores , & quò longius absunt, eò sunt infirmiores ac debiliores : Sed hic spiritus emanans à Septentrione ad æquinoctialem , est unus idemque spiritus in essentia , licet in proprietate variet in suis partibus. Similiter auster prædominans, ab æquinoctiali ad Septentrionem, suum flatum sine ulla essentiae suæ discontinuatione emittit & tamen, quò magis appro-

pinquat Septentrioni , eò debilior est vis ejus in dilatatione ac dissolutione : & tamen spiritus est unus idemque in essentia cum illo Septentrionis : Est enim una tantum anima mundi, seu spiritus vivificans mundum , quem Platonici existimant habere habitaculum in sole : & David ait : Posuit Tabernaculum suum in sole : Ac proinde venti à quibusdam vocantur filij Titanei : & Propheta æquè arguit unitatem & omnipotentiam spiritus hujus vivificantis, ubi inquit : Veni spiritus à quatuor ventis & insuffla interfectos istos , ut reviviscant : Vbi arguit , non esse , nisi unum spiritum essentialem , qui (ut Salomon refert) implet mundum , estque in omni re mundi, sed multiplici proprietate.

Ezek. 36.
Sap. 1. 12.

Applicatio conclusiva.

Concludimus igitur , spiritum in vulnerrati sanguine non exhausti, & in sanguine exhausto unum esse spiritum in essentia, licet variet in proprietate : Ac proinde, cū sit continuatus ac indivisibilis in essentia; Mirum non est, quòd ab uno extremo ad aliud diversimodè , nimirum Mag-

neticè & attractivè ab unguento agat: Nam ratione essentiae suæ ab Australi seu vivo sanguine in corpore, induit naturā Borealē & ad se fugit atque attrahit suum simile , postquam in aërem emanarit, & Polus Australis seu punctus æquinoctialis, per dilatationem emittit spiritum suum attrahentem.

hendum, atque ita facta est communicatio inter naturam Balsamicam & vulneratum, eo ipso spiritu diversimodè operante. Et ego insigne exemplum in macrocosmo vobis referam, quando Sol est ultra æquinoctialem Austrum versus, (quod hyeme accidit) tunc natura Borealis potentissima est in attractione, congelatione, inspissatione, citra æquinoctialem: Vt contra natura Australis maximè viget ac efficax est in dilatatione, dissolutione ac sublimatione; & tamen clare discernatis, quomodo unus idemque spiritus, in mundo operetur, ab uno extremo ad aliud: Nam, cum Sol aërem in Austro & aquas ibidem dilatat, quas hyems antecedens per attractionem frigoris inspissavit; & dilatatione eas dissipat, tunc aër ille ac aqua ita dissipata reperit locum ampliorem, ac fugit à solis aspectu Septentrionem versus: Atque iterum proprietas Borealis ejusdem spiritus, hyemali tempore maximè potens existens, per attractionem fugit ac dirigit Magneticè hos spiritus, qui fugati sunt ab Austro, & quod propius attrahit eos ad polos, eò citius condensat eos in nubes, quæ ob naturam Sulphuream, quam affert ab æstate seu æquinoctiali, immediatè resolvuntur in pluvias: Atque hæc est ratio, quod venti Australes sunt usque ad eò frequentes inter nos hyemali tempore; & consequenter, quod pluviae abundant in illo tempore: Ita, ut videre liceat, quomodo duplicata proprietas unius ejusdemque spiritus, operetur in uno eodemque tempore circa effectum unius ejusdemque rei in uno eodemque aëre Catholico mundi, ut dixi antea in Philosophia mea Moysaica: Vt etiam in ascensione ac descensione fontium in

quovis hæmiisphærio simile efficiatur: Quæ omnia vivaciter ac dilucidè expedita sunt in vitro Calendario, ut expressi ante. Ex quibus convincitur, quod, cum spiritus microcosmicus unicus sit in conditione cum illo macrocosmico: Sequitur, quod, licet corpus ejus dividatur, tamen spiritus manet indivisibilis, seque potest dilatare ac contrahere ad illam extensionem, ut probatum est proprietatibus ventorum duorum contrariorum, quorum spiritus continuatur ab utroque extremo & per minutulas Magnetis particulas, quæ completos suos polos æquè ac integer possident. Similiter ex his videre licet, hujus spiritus operationem non esse illa Peripateticorum imaginaria activitatis sphaera limitandam, & consequenter operari posse ad ullam distantiam, si à vero ac homogeneo Magnete dirigatur & conducatur, hoc est, Magnete consentiente ad minus in specialitate, si non in individualitate, vel utraque: Vt sanguis vulnerati, qui transplantatus est, & ille in corpore, qui uterque est identitas in natura, & similiter, ut est usnea & Mommia in unguento, quæ est de eodem specifico, licet non individuo.

Vides igitur (lector judicose) quàm planè hoc negotium, seu antedicta propositio demonstrata fuerit, tam per Magnetem & praxin naturalem in majori mundo, quàm in praxi vitri Calendarij, quod nuncupo instrumentum demonstrativum meum experimentale, sed, cum tot peregrina accidentia, quæ incidunt in hac curatione, casu & ex improvviso, quorum ratio hætenus dari nondum potuit, Paucis illa in secunda propositione attingam, ac proinde hoc caput finiam.

Propositio secunda.

In curatione vulnorum per unguentum armarium observatum fuit, quod, si tempore curationis hæmorrhagia incidat, ab alia quadam vulnerati parte, ut fluxus sanguinis narium, mictus sanguinis; Vel ab alio quodam vulnere; Vel si rem habeat cum muliere menstruosa interea temporis, virtus unguenti divertetur, ejusque efficacia nullius erit momenti: & ratio quidem, quam reddere queam, est, quoniam spiritus

Australis sanguineus, qui regnans in venis, emittebat ac dirigebat radios suos ad unguentum quod facile attraherebat, alia via deducitur, attrahiturque à subjecto Magnetico contrario, divortium quasi fiet per secundum Magnetem, inter spiritum emanantem & attractivum in unguento: Et sustinebo, demonstraboque, hoc verum esse experimento hoc Magnetico.

Problema ad confirmandam propositionem

Giber, lib. 2.
cap. 32. de
Mago.

Duo Magnetes seu Ferramenta excita, ritè cohererentia, alterius Magnetis aut ferramenti exciti robustioris adventu, divortium faciunt: Quod recens adveniens fa-

cie aversa fugat alterum, & illi imperat & duorum antea junctorum conatus desinit &c.

APPLICATIO.

Sic videtis, quàm aptè hi duo Magnetes concurrant, nimirum antè allegatus actus animalis, cum illis mineralium; Finio hoc caput hæc assertionem: Spiritus, qui sublimationem ac actionem suam à calore

naturali recipiunt, vivaciter agunt, quàm diu existunt, intra sensibilem orbem radiorum lucis calefacientium, excitatorum à centro ad circumferentiam: At verò, si dicti spiritus discedant aut exeant ex orbe

M m 2 lucis

lucis, & actu tenebrarum frigido circumcingantur, se ipsos contrahunt à circumferentia ad centrum, atque ita quiescentes in centro, cessant agere, nisi incitentur aut provocentur virtute caloris, qui subtiliat, & subtiliatione reddit utrumque extremum simile; Vt probatum est per vitrum calendarium & per hæmorrhagiam vulneris &c. Vt dictum antè. Quare audacter concludam, spiritus in sanguine vel corpore Sanguinis translatos vel ab armis vulnerantibus, vel in Bacillo aut acu textoria exsuctos, aut proba, aut similibus, posse evocari, extrahi, revivificari ac uniri ad fontem suum, partim præservando illum ab externi aeris inclementia, dum denucleatur calore confortabili speciei suæ, & partim viva coitione seu concurrentia ac conjunctione sui similis, aspectu favorabili ac salutari. Fui (vereor) nimis tædiosus in hoc capite, & tamen non prolixior, quàm materia rectè postulat, confide-

rando, quomodo mundus fuerit perturbatus, & omnes Philosophi scopo ingenij sui mandent, de vera ac debita hujus curationis modi inquisitione, ut pote, qui in conclusione tam parum proferre & minus demonstrare poterant, modum istiusmodi curandi esse naturalem, quod viam darent sine contradictione, censuris præposteris ac temerarijs hominum sibi sapientium, ut qui sanè constituere vellent, hunc curandi modum prorsus Cacomagicum & Diabolicum, quod ipsi insultanter idèd moluntur sustinere, quoniam Philosophi apparenter præcellentes, qui in defensionem hujus unguenti calamus stringebant, tam parum dicere ac proferre poterant, eaque ad tam leve intentum & tam levis momenti, ad intentum pro contrario: Iam dicam pauca de alijs Historijs, quæ referri possunt ad eandem curandi rationem.

CAPVT. VII.

Quomodo sit possibile operatione naturali ac Sympathetica, ut morbus in Sanguine, curetur saltem transplantatione excrementorum ejus ad longinquam distantiam in terram vegetabilem, non vegetantem, sed corroborantem naturam infestam morbi mortificatione.

POSSIBILE est, ut morbus contagiosus in sanguine & corpore curetur seri excrementitij Sanguinis, nimirum urinæ ægroti translatione ad remotam distantiam, in

cineribus cujusdam vegetabilis, quod aptum est ad confortandam naturam & ad tollendam ac destruentem infectionem, quæ debilitat eam.

Historia experimentalis ad confirmandum hoc.

Est comes quidam nobilis, haud inferioris apud nos Anglos notæ, jisque vir prudens, religiosus, & optimæ reputationis, qui communiter solet curare icterum ad distantiam, quandoque (ut mihi retulit) 100 milliarium, idque solummodò mediante ægri urinam translatam ad se: Et modus hic est, cineres arboris fraxini admiscet urinæ ægri, atque inde in passum redigit, indeque in globulos numero 3. 7. vel 9. & in summitate cujusvis dictorum rotundorum, facto foramine, indit Croci filamentum, atque ita replet illud cum urinæ residuo, ac tum postea collocat seu disponit hisce globos in locum aliquem secretum, ubi nullus violet eos: & immediatè icterus in patiente, siue longius siue propius absit à medico, decrescet, atque hoc experimentum probatum est in pluribus centum, & pauperibus & divitibus, & complures eorum tales erant, de quibus medici desperarant: Hoc non ipse solùm, verùm etiam nobilissimæ Dominæ filia, quæ gratis in Dei gratiam benefecit pluribus pauperibus, affirmant verum esse: & tantum ipse affirmare possum, quòd vocatus ad uxorem Chirurgi Anno 1632. Postquam alij

Doctores dereliquissent eam, quæ foetidissime infecta erat dicto morbo arquato, & usâ etiam Pharmacis, sed in vanum: Ad ipsius petitum ablegabam famulum ejus rus, cum literis ad dictam nobilem, ad implorandum ejus axilium, sed interea temporis, quo mittitur urina, persuadebatur dicta scemina à quibusdam fatidis mulierculis, fieri astu & Magiâ: Quod admodum perturbabat ipsam, ut duriter etiam famulum suum tractaret in reditu: Hinc expeditio nuntium è vestigio, expetens, ut ejus Amplitudo destruat, quod fieri fecerat ab ingratitude dictæ sceminæ: Renunciat mihi, se velle, sed replicabat simul fore in vanum; Nam sanitati restituer eam jam, faciam quicquid velim: & sanè convaluit ipsa immediatè. Similiter erat quædam nobilis scemina Baronis filia, uxorque Equitis aurati nobilissimi, Guilhelmi Brooke, quæ turpiter defœdabatur dicto morbo, deprehendensque, remedia usalia in medicina parum aut nihil conferre sibi, urinam ipsius mittebam ad dictum Cornitem nobilem, qui faciebat, quod in se erat: Cum verò deprehenderem, morbum semper adhærescere ipsi, licet urinæ quidem colo-

colorem mutaret, consensu equo, certificabam nobilem illum de modico effectu medicinae habito; Petebat is, ut mitterem urinam denud: Atque ita infecta illa Domina secunda vice urinam mittebat, & incipiebat confestim conturalescere & intra

paucos dies perfectè atque integrè fuit sanitati restituta. Est & alius, qui ad cognitionem meam plus quadraginta curavit hoc morbo infectos, evaporando urinam eorū lento igne: Quæ (Deus est testis) satis longè absunt vel à superstitione vel veneficio.

Demonstrationes quædam problematicæ ad confirmandam probabilitatem hujus propositionis.

1. PROBLEMA.

Vngues & pili ægri foramini quercus inclusi, clausoque foramine cum paxillo seu clavo ejusdem ligni, illudque

luto oblinendo, curant membra Atrophici laborantia, ut probatum est antea.

APPLICATIO.

Ac proinde multò magis materiâ serofa, quæ à sanguine separata est, quia sal essentialis, vegetabilis sanguinis in specifico, in quo sunt scintillæ quædam spirituum vitalium, miscetur cum eò, & virtute eorum est Sympathia seu respectus continuus inter sal & sulphur, inter globos & sanguinem infectum: Nam (ut probatum dedi in præcedenti capite) spiritus urinæ æquè continuatus est cum illo in sanguine, ac erat spiritus vulnerati & unguenti; Ita, ut continuitate aliqua atque unione consensus, facultas curativa cinerum vegetabilium operatur spiritualiter, tam super infectum sanguinem in corpo-

re, quàm super urinam; Ac propterea hoc causæ est, quòd, ut sal in cineribus operatur, in salem in urina; Sic uterque eorum communicant virtutes suas concentu mutuo, ratione ejusdem continuitatis sanguini; Ita, ut, quemadmodum virtus plantæ cum croco tollit ac intoxicat infectionem in urina; Sic etiam consensu mutuo, qui est inter duo inficientia extrema, nimirum sanguinem & urinam, infectio in sanguine observetur paulatim deficere, languescere ac perire: Sed, producam vobis Problema Magneticum ad confirmandam possibilitatem hujus propositionis.

2. PROBLEMA.

Duo Magnetes aptè coherentes ad polos oppositos, accessione validioris Magnetis seu ferri incitati abortum faciunt, & recens accedens, facile depeller alterum,

qui est facie adversa, ac imperabit illi, atque ita coherentia seu unio aliorum duorum, cessabit ac finietur.

APPLICATIO.

Sic unio illa, quæ fiebat inter spiritum infectum cum corrupto humore & sanguine corrupto separatur, atque innaturalis, cogitur aufugere ac discedere à naturali ad minic ulò alterius, qui potentior est innaturali, qui est minus homogeneus & aptus ad rectificandum & purificandum per unionem sui spiritus impuritatem in sanguine naturali, & ad tollendum ac mortificandum corruptorem in urina.

Non opus, ut de his plura ad eorum probationem proferam, cum caput præcedens hoc plenè confirmet; Idque relatione ad Magnetem habitâ, & ad vitrum Calendarium in quavis particula hujus propositionis. Siquidem, ut sanguis transf-

plantatur à fonte sanguinis vulnerati, & quasi implantatur & inseritur unguento; Sic etiam urina cum sanguineis spiritibus transfertur à fonte Sanguineo icterici, & plantatur seu collocatur in aream cinerum salutarium; Vndè, non aliter in vivo sanguine operatur, quàm sanguis aut spiritus in unguento in venis vulnerati.

Iam verò procedam ad Magnetem Microcosmicum, qui exemptus est ex vivo homine; & in animo meo est vobis paucis, & tamen generaliter, effectus in Sympathia mirabiles, delineare, quos ipse, sua Mummiæ Spiritualis ex corpore humano extractione ac transplantatione veraque applicatione, producit.

CAPVT. VIII.

In quo secretus Magnes, qui ex Microcosmo seu homine vivente extrahitur, universaliter unâ cum modo attractionis ejus, seu extraktionis Mummie Spirituales ex homine, & applicatione & operatione ejus tam Antipatheticâ, quàm Sympatheticâ explicatur.

IAm verò Abstrusam, per transplantationem curandi rationem, paucis aperiam, quæ si probè consideretur, multis gradibus illam unguenti armarij excedet. Nam, non solum curat ad distans, ut illud, sed eundem operatur effectum per spiritum vegetativum plantæ; & tamen spero, Historiam hanc meam sapientum auribus minime Cæcomagicam visam iri, sed saltem naturaliter Magicam; Ac proinde ordinatam à Deo, ad operationem, in vero ejus usu, in hominis bonum & beneficium: Nam in eum finem spiritus sapientiæ docebat eos, qui prompti erant ad sapientiam (ut Salomôn testatur) tam ea, quæ oc-

culta sunt & abdita, quàm ea, quæ manifesta & apparentia sensui humano: Cumque bonum per se converti possit per abusum in illicita & mala intentâ, ut gladius tam ad occidendum, quàm ad servandum, ut vobis in posterum dicetur. Quapropter Dei est voluntas, hæc mysteria ab imperitis occultari, vel ad minus illis vulgaribus denegari, qui perverso sunt animo, & destinavit, ut ijs detegerentur, qui honesti sunt, sapientes ac Deum timentes: Sed, dimittendo omnia problemata, ad rem me accingam, & eâ, quæ cœpi methodo, procedam.

Propositio generalis.

Magnes ex homine vivo sine ullo detrimento sanitatis ejus extrahi potest, qui diversa quadam ad partes corporis convenientes applicatione, Mummiam Spiritualem, vitalem seu naturalem, pro placito applicatoris ex uno eodemque homine vivente, idque absque ullo detrimento corporis ejus extrahit seu ex fugit, quæ rectè cum Magnete, qui imbibebat illam,

transplantata ac reddita vegetativa, operabitur, æquæ administratione interna, quàm ad longum intervallum, vel per Spiritualem emanantem relationem, postquam debito modo disposita est & adaptata tam sanitati, ac præservationi, quàm infectioni ac detrimento & destructioni humani generis.

Explicatio cujusvis Membri hujus propositionis.

Hæc propositio consistit ex pluribus Membris, quorum prius spectat ad generationem, conditionem ac præparationem Magnetis: Secundum, modum applicationis pro extraktionem Mummie spi-

ritualis aperit, Tertium aperit modum variæ transplantationis Mummie illius sic extractæ, ac finaliter tam usum, quàm receptum illius: De quibus omnibus particulis seu membris sic ordine.

De Magnete Microcosmico.

Nuncupamus hunc Magnetem Microcosmicum, eò quod proprietatem habet Magnetis mineralis; Ac ob id facile conjici poterit ab ijs, qui judicio pollent, quid sit; Comparando Magnetem animale cum illo minerali: Nam, ut mineralis Magnes non est naturalis sed monstrosi partus: Non enim à similibus & æqualibus genitoribus generatur, sed procreatur ad morem Mulae, siquidem ejus Mater, seu passiva corporea massa, est vulgaris Saturninus ac saxeus Mercurius, sed ejus genitor seu forma activa est Metallinus, Sulphureus, Martialis spiritus: Sic etiam hic Noster Magnes Microcosmicus consistit ex Sulphureo, Martiali spiritu, qui est quasi genitor ejus formalis, & de peregrino atque exotico Mercurio, qui nihilominus est proximus vicinus in positione &

conditione, Mercurio Microcosmico, ut passiva ejus seu Mercurialis materia: Quod ad mineram quidem, ex qua extrahitur, est homo vivens, desumiturque ac derivatur ab ipso sine ullo detrimento sanitatis ejus, & post debitam præparationem ejus, redditur Magnes aptissimus ad ex fugendam atque attrahendam Mummiam spirituales ex homine vivo, idque sine omni sanitatis detrimento ac noxa.

Ratio autem, cur Magnetis istius nomen in publicum viva voce non protuli, in præcedentibus satis apertè explicui, nimirum, ut ad indignorum manus non perveniret tale arcanum; Atque de ipso nihilominus hoc in loco feci mentionem: Quoniam (in oblivionem & exilium perpetuum relegato illo malo, quod afferre potest) respectu usus sui salutaris, quatenus scilicet converti

potest in sanitatem & præservationem humani generis, sic dignum est expressione & citatione in literis aureis, omnibus probis ac pijs, mentis maturæ ac ingeniosæ; Licet sciam à quibusdam scrupulosis criticis & mucosæ naris hominibus, effectus illius salutares, qui inde procedunt, nuncupabuntur Cacomagici & ascribentur actui Diaboli: Licet audacter asseverare mihi

liceat, me expressisse subjectum Magnetis nostri tam dilucidè ac planè, illudque descripsisse circumstantijs relativis, tam effectivè, ut Philosophus aut Medicus, nisi sit affinitatè capacitatis, facile expedire & expiscari illud, ac diducere realem materiam ejus possit, allusione typica facta inter illud & mineralem Magnetem, in compositione, nativitate & proprietatibus.

Actus transplantationis Mummie Spiritualis.

QUOD ad actum seu modum transplantationis attinet, Paracelsus inquit, extractam Mummiam Spiritualem non operari ad sanitatem & præservationem, nisi medijs mineralibus, vegetabilibus ac animalibus: & proinde necessarium est, ut spiritualis Mummia attracta seu extracta ex corpore, virtute Magnetis animalis, introducatur in naturam vegetabilem, quæ Mummia dicta, der se existens vegetabilis, per adoptionem quasi in illam introduci potest, atque vegetativa natura ac conditione indui.

Debemus itaque portiunculam Magnetis hujus imbibiti, cum certa proportionem terræ ejus materiæ permiscere, & in hac compositione semina talium herbarum sere, quæ ad hunc vel illum morbum expellendum, & hanc vel illam malè affectam partem Principalem corporis humani, vel hoc aut illud membrum infirmum,

quod in regione continetur sua, curare apta sunt, ut, Exempli gratia: Pro pulmone in regione, vitali, cum morbus est Phthisis, semen lini seu Juniperi, in regione naturali, cum est hydròps; Pimpenellam seu Absynthium: In partium contusione & attritione, hypericonem seu Plantaginem; Ut tumoribus seu vulneribus, persicariam, consolidam majorem aut vel minorem; In morbis falsis, ut sunt dolor dentium, dolor oculorum, in menstruis fluentibus Persicariam maculatam &c. Herbae crescant necesse est in terra hac composita, idque in aère aperto: Utque herba seu planta crescit, Sympatheticè & Magneticè extrahet Spiritus imbibitos Mummiales ex Magnete, atque hoc modo efficiet, ut Mummia ex quovis membro particulari extracta, juxta ejus conditionem apta ad curandas infirmitates membri proprii reddatur.

De usu ac virtute Mummie transplantatae.

POSTREMÒ, ad modum quomodò uti debeamus Mummiam hac transplantata, postquam in naturam seu conditionem vegetabilem mutatur, quod attinet, sciendum est, quòd.

Si morbus humidus sit, comburatur necesse est herba cum terra Magnetica denudò; Si magis sit morbus temperatus; Nimirum, inter extremitates aquæ & ignis, tunc herbam in aère seu fumo ad siccandum suspendito, & morbus deficiet paulatim, pro ut herba marcescit; Vbi præbueris ad comedendum herbam illam seu fractum bestiae, quæ est validioris naturæ, quàm agrotus, bestia inficietur eo morbo, & homo morbidus liberabitur.

Si verò morbus sit siccus & de natura combustiva, ut est icterus Phthisis &c. & eum in animo est curare, atque ex corpore expellere, tunc accipiens herbam cum terra ejus Magnetica, eamque projcito in aquam currentem, & morbus deficiet & evanescet paulatim.

Similiter, si Mummia Spiritualis ita ex quodam membro particulari hominis facta, in vegetatione sua continua conservetur; Si dempto ejus fructu, eum transplantantes in quercum solidum, hoc medio membrum, ex quo Mummia erat extracta crescet continuè & continuabitur in naturali sua ac robusta proportionem ve-

getationis, absque defectu.

Juxta eundem modum etiam salices, nisi eò quòd incrementum tam subitò, ab id minus aptiores sunt ad hoc opus; Ne membrum nimis festinanter cresceret: Nam, illo modo multa consequi possunt incommoda, ut exempli gratia: Si juxta dictum modum pili alicujus, salici includantur, crescent tam subitò & usque adeò copiosè; Ut, nisi removeantur inde, aut salix igne cremetur, oculi & cerebrum perferant inde noxam ac detrimentum, ut fluxiones dolorosas excitet: Nimirum in subitanea accretione aut nimia humiditate arboris: Ac proinde juxta hominis proportionem, necesse est inveniatur & eligatur arbor proportionata, in quam Mummia est transplantanda: Sed quercus ante alias est eligenda arbores, quòd non nisi temperatè & validè crescit & augetur, & hominis ætas, dies quercus vix excedet per Mysticum hoc attractionis genus, verus ac Sapiens ille Magus (sic enim appellare mihi licet legitimum Philosophum, qui in morem Salomonis, per proprietates rerum naturalium, talia in effectum reducere potest, quæ in admiratione multis (ut dixi) gradibus potentiam seu actum unguenti armarij excellunt: Nam, mediante eo, sapientes amorem induxerunt & familiaritatem inter eos, qui capitali odio inter se

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. I.

diffidebant : & multa alia stupenda hoc medio præstari possunt. Paracelsus loquens obscure de facultate hac Mummiali, ostendit, quomodo simia & Anguis seu Coluber, (inter quos Antipathia naturalis seu conflictus atque odium esse semper observatum fuit) possint sibi invicem reconciliari: Sed ad rem nostram.

Si membra, ex quibus secunda Mummia fuit extracta, sint corroboranda, tunc extractam Mummiam vegetare facias, ut antè, per transplantationem temperatam,

& juxta naturalem proportionem in quercu, vel aliqua alia arbore sana consimili. Si verò membra æquo sicciora sint, tunc fac, ut extracta eorum Mummia, vegetetur in salice, & inde vicissim transplantetur in aliam quandam arborem temperatam. Similiter etiam in complexione humida, potest ad tempus transplantari in calida & tardè crescente arbore, qualis est Juniper, solummodò observando, ut fructus, in quem Mummia est transplantata, præferatur ab omni externo nocumento.

DE MONSTRATIO.

Non est, quòd tempus in ultiore demonstratione possibilitatis operationum istarum, in Spirituali transplantata Mummia, conteram, cùm ipsidem probationibus, quibus modum curationis per unguentum armarium & transplantationem, confirmavi, quod descriptum est in capite libri hujus prædicto, plenè ac dilucidè ratione harum occultarum & arcanarum actionum in hoc curandi genere expediti ijs, qui nolunt cum Thoma quicquam credere, nisi quod sensu confirmetur: Ac proinde pro manifestatione actionis hujus occultæ per naturarum relationem, vos etiam ad illum ipsum locum remitto, ubi unguentum comparatur vegetabili & Magneti; Spiritus sanguinei ad Mummiam Spiritualem: Modus applicationis radiorum à Mummia, ad membrum ægrum, ad applicationem transplantatorum sanguinorum Spirituum, ad membrum vulneratum, præservatio Spiritualliter crescentium Spirituum in unguento, à frigore ad præservationem fructus vegetabilis, in quo plantatur Mummia ab injuria externa, ita, ut eadem sit utriusque ratio; & consequenter eadem sit demonstrationis via in ambobus.

Nimis tædiosum est hoc loco operationes efficaces hujus secretæ Mysticæ Mummie exprimere, & certum scio, imperitum aliquem Momum, seu ignorantem quendam Cynicum, vel risurum vel obla-

traturum illis, quæ jam à me dicta sunt; Nam, quis major scientiæ inimicus quàm ignarus? Ac proinde reliqua occultæ hujus Mummie proprietates & effectum ejus Sympatheticum, criticis ejusmodi celabo, atque in Theatro veritatis reponam: Vno verbo dico, nimirum, quòd mediante ea pleuritis, Hydrops, Phthisis, vertigo, Epilepsia, morbus Gallicus, Paralysis, Cancer, fistula, ulcera putrida, tumores, vulnera, herniæ, fracturæ, superfluitates, suppressiones menstruum in mulieribus, ut & sterilitas in ijs, hæctica, Atrophia seu membrorum consumptio, & similia, medijs hisce naturalibus Magicis, curari possint, idque ad distans & sine ullo immediato contactu: & Paracelsus affirmat, hunc Magneticum curandi modum, qui magia naturali efficitur, omnia alia Phytica secreta, quæ extrahi possunt vel ex herbis, aut radicibus, aut mineralibus, virtute atque operatione excellere. Denique, quoniam de Magneticis Medicamentis in libro illo, Tractatu meo de Medicamento Apollinis oraculo descripto, ulteriorem de istis Mysterijs feci mentionem, vos qui estis judiciosi, docti & prudentes ad illum refero.

Iam verò ad secundam hujus libri partem seu membrum proparabo, quod de Antipatheticis experimenti hujus Mummialis effectibus tractat.

Pars seu Membrum Secundum hujus

Libri, qui praxin Antipathie pertractat.

CAPVT. I.

In hoc capite Author exprimit, quomodo illo ipso eodemque Spiritu, in creatur, atam Antipathetici, quàm Sympathetici, effectus produci possint: Hic etiam ratio redditur, atque enucleatur, cur Spiritus infectus & conditione venenosa corruptus, maxime sit suo generi venenosus ac contagiosus.

VT certum est, simile naturaliter gaude-
re suo simili: Natura enim lætatur natura, ac natura corrigit & corroborat na-

turam suam, si sana sit & Spiritibus vivificantibus ac salobribus plena, sic etiam natura, si intoxicetur & inficiatur à natura vene-

venenosa, semet ipsam sanæ ac salubri naturæ uniendo, citò corruptet atque inquinabit illam: Atque ita hoc genere abortivæ ac depravatæ unionis, Antipathia loco Sympathia substituitur: Iam verò quomodo hoc in natura sit possibile, paucis vobis referam. Ut natura Magneticæ affectat & allicit ad se suum simile: Ita quidem, si illud simile, quod affugit sibi, corruptione inquinetur, dictus attrahens spiritus, utcumque sit sanus, citò glyciptoron, nimirum venenum sapiat, atque ita similiter corumpetur æqualiter cum illo spiritu, qui ipsi est homogeneus, in quo residet infectio, coactus ex improvise fovere conflictam dissensionem & Antipathiam, in Tabernaculum suum recipere, pro ut videmus, Spirituum sanum in animali, qui fitiens simile spirituale coeleste pabulum, quod occultè in aëre vagatur, ut recreetur inde, ex improvise inimicum secum adducere, nimirum fumum pestilentem ac corruptum, quo opprimitur & incenditur igne putrido: Ita, ut non esset desiderium aut appetitus sani spiritus, venenum illud introducere, sed spiritum ipsi similem, qui intoxicabatur: & iterum unusquisque spiritus, qui gravatur ullo Antipathetico & innaturali accidenti, expetit excutere Antipathiam contentiosam, & reassumere Sympathiam illam pacificam, qua antea fruebatur: Sed se ipsum ad hoc opus nimis impotentem inveniens, aptus est adhaerere sanis ac bonis Spiritibus ad sui recreationem, cum quidem vis unita fortior, & si plures salubres Spiritus sui similes jungentur sibi, tunc ed facilius adversarium suum Antipatheticum vinceret & expelleret: Sic etiam videmus, unum lippum, ejaculando radios suos contagiosos in recreationem ad mediocre intervallum, fieri flammam, quæ incendit Spiritum sanum, cui applicat: Nam venena spiritalia, sunt secreta flammæ ignis maligni similia: Quapropter, ut Spiritus unione quadam junguntur invicem & multiplicentur ad instar olei oleo additi: Sic flamma contagiosa increvit & pascitur æqualiter utroque: Nam, ut sanus Spiritus expetit societatem sui similis ad confortandum illud, & corruptus spiritus ita desideratus etiam concupiscit sanum Spiritum, ut sibi adversus inimicum suum assistat: Ita corruptio fugitur & attrahitur ab utroque, & Antipathia cogitur inter eos quiescere, nec eos derelinquit, dum penetrarit & corroserit usque ad ipsa eorum viscera, & intoxicavit illa. Et notandum est nobis, non esse Spiritum venenatum, qui citius se jungat Spiritui, quam talis, qui specificus est & naturæ homogeneus: Hac enim est ratio, quod unus hominis Spiritus infectus apidemiâ, usque adeo multiplicat illam, potissimum in genere suo, ut etiam infectio illa maligna, dicta (The Murren) furit

præcipue in Spiritu ovium, nec tentat spiritum aggredi humanum. Nonne communiter videmus, similem naturam alteratam putrefactione maxime esse exitalem suo simili? Sic vermes ejeti è corpore & siccati in pulverem redacti, interna administratione enecant lumbricos: Sputum reiectum à pulmonico post debitam præparationem, curat Phthisin: Splen hominis præparatum inimicum est spleni tumentis. Calculus vesicæ aut renum, per calcinationem curat ac dissolvit calculum: Tactus manus mortui curat tumores scirrhosos: Scorpio confusus, aut corpus ejus maceratum oleo, curat vulnera scorpionum: & oleum viperæ, ut etiam trochisci carnis morsum viperæ: Mortuus ac congelatus sanguis & excrementa ex ossibus humanis facta, est Antipathetica hæmorrhagiæ: Tandem nihil est, quod magis præpotens sit ad corrigendum impedimentum in spiritu, quam applicatione spiritus ejusdem speciei alterati à natura sua per ejus contrarietatem: Sic etiam nihil est, quod citius inficiat naturam sanam, quam natura sibi ipsi homogenea, quæ jam corruptionem induit: Atque hæc est ratio, quod infirma ac corrupta Mumia unius hominis tam apta est putrefacere ac corrumpere illam alterius: Quod etiam non solum Paracelsi verbis hisce discernere possumus: Corrupta (inquit) Mumia corpus etiam sanum quod attingit, & cum quo unitur corrumpit: Ea autem sani corporis corruptio est corporis alterius, ex quo Mumia sumota est, valetudo & sanitas: Ut exempli gratia: Si vir sit leprosus, egoque extraham Magnete microcosmico Mumiam ex eo, tradamque sano homini, leprosum illum suæ restituet sanitati: Sanum verò, qui accipit, turpiter eodem morbo inficiet, ut vobis expedietur in posterum latius. Sed, antequam medollam hujus negotij aggrediar, fas erit, ut transgressionem efficiam Apologeticam, ne quidam ex invidia potius & indiscretionem, quam in vera Magia naturali profunditate, me Cacomagiæ indignè incusent, idque duntaxat, quia penitus sunt in Mysterijs licitarum illarum artium naturalium ignari, quales Salomoni revelabantur, ac sapientibus hujus mundi in bonum ac beneficium humani generis per bonum Dei Spiritum detegebantur: Nec propterea evirandi sunt, ed quod per homines malignos ad malos effectus converti queant: Atque ita à veris usibus, in quem finem Deus illos destinabat diverti: Sed potius peritus naturalis Magus, qualem verum medicum esse convenit, prius scire debet bonos usus mysteriorum ejusmodi occultarum in natura, ut meliori cum effectu, ijs, pro generis humani commodo ac sanitate amissa restaurando, uti ac applicare possit: Ac tum postea, ut non sit illorum abusus insciens, qui illis pro-

Paracelsi de
Phil. tract. 3.

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. II.

duci possunt, ut inde eò commodius ante
veniant, divertant ac deponant omnes
ejusmodi malignos effectus, quales homi-

nes impij vellent illis in damnum ac destru-
ctionem creaturaram proferre.

CAPVT. II.

*Brevis Apologia pro usu mysticæ seu Spiritualis Mummie, & ad proban-
dum, quod tam abusus ejusdem Antipathetici, quam usus Sympa-
theticæ, atque omnium aliorum naturalium à Mago natura-
li, seu sapienti medico præventionis causa sciri at-
que intelligi debeant: Licet non in actum
redactæ, sed saltem, ubi necessi-
tas requirit.*

EQuidem non ignoro, complures cyni-
cos latrantes, Criticosque invehentes,
atque Momos Satyricos fore, quorum sola
voluptas igne indignationis seu malitiæ fo-
veri assolet, qui suffocati quasi cæco ac tor-
penti ignorantia fumo occaecati, dicent:
Quod, si effectus Mummie Spiritualis
Sympathetici liciti & concessi sint medi-
co, tamen proprietates ejus Antipatheticæ
odiosæ sunt ac minimè ferendæ; Imò qui-
dem Cacomagicæ sunt, quia Diabolus in-
struit ministros suos circa abusus, seu ma-
lum usum Microcosmicæ hujus speciei
corruptionis; Ac proinde hanc ob causam
vel ipsa scientia ejusmodi rei tolerari non
debet &c. Hæc objectiones (scio) sensus
& rationis expertis genus Blateratorum, de
negotij tam mystici scientia movebit: Ve-
rùm si dicta illorum inter sapientes locum
inveniant, quid obsecro eveniet de arte Sa-
lomonis in Magia naturali, aut cur ipse (qui
sapientissimus hominum putabatur) usque
ad eò deciperetur, ut ad cognitionem om-
nium aspiraret, & tam naturæ humanæ
inimicos, quàm amicos intelligeret? Nam
dicitur de ipso, illum scivisse naturas crea-
turarum viventium, ferocitatem bestia-
rum, cogitationes hominum, differentes
plantarum virtutes radicum, atque aliorum
omnium, quæ occulta erant & secreta:
Imò, cur diceret, sapientiam artificem om-
nium docuisse se? An non igitur plantæ,
animalia & mineralia, quæ tam valida sunt
naturæ humanæ venena, quàm ei benigna
& salutaria? Sciebat (inquit Textus) natu-
ram omnium creaturarum viventium seu
animalium: & cur, si modò illud esset ve-
rum, quod convitiatores ita effutunt? Cur
proprietates eorum, quæ venena sunt, ac
damnosa generi humano cognosceret ac
contempleretur? Nunquid Aspis, vipera,
coluber & putrefaciens ille ac corrumpens
vermis, qui Seps vocatur, aut Gallicè Pour-
risseus, ratione putrefaciētis veneni: Serpēs
dictus Dyplas, qui spiritus sui immensura-
bili afficit: Amphibena, Basiliscus, Draco
& Hollio, Salamandra, Cantharides, alio-
rumque infinitus numerus, tam terrestriu-
m, quàm aquæcorum animalium: Nunquid
(inquam) sunt ista venenosa ac mirum in

modum perniciofa humano generi? Scie-
bat etiam differentias ac virtutes planta-
rum: Sed dicent judices temerarij, quid
rationis habebat spiritus sapientiæ, ut de-
tegeret ac demonstraret Salomoni effe-
ctus abominabiles herbarum dictarum Aconitum,
quæ usque adeò perniciofa est & homini &
pecudi, ut Pœtæ illam ad ripam fluminis
venenosi Acharontis in inferno crescere
fingerent. Cicuta, quæ Character erat
mortis inter Athenienses (nam succo ejus
homines morti condemnatos intoxicabant)
Iusquiamus, Papaver, ex cujus succo som-
niferum Opium derivatur, Scammonium,
Euphorbium, Colocynthis, Apium risus,
Tythymallus vel Cataputia, Colchicum,
Flammula & multa alia vegetabilia simi-
lia: Similiter inter Mineralia Antimoni-
um, Argentum vivum, Arsenicū, Rosalgar,
æs viride, Lithargyrium, Cerussa, Vitrio-
lum aliaque infinita? Ad quæ replico; Om-
nia hæc, licet in se sint venenosa, tamen de-
bito modo tractata & preparata à sapien-
tibus, fiunt medicinalia, eosque scire velim,
Deum omnia bona creasse: Sed est Diabo-
lus, ejusque instrumenta, quæ per malum
eorum usum seu applicationem illa odiosa
ac detestabilia naturæ humanæ reddunt:
Nam, ut genuino ac legitimo suo usu & ap-
plicatione possunt effectus Sympatheticos
producere: Ita quidem abusu suo nihil, nisi
Antipatheticas actiones conficiuntque re-
belles pariunt in natura humana: Deus (in-
quam) ea ordinavit ad bonos usus, nimirum
pro sanitate humana, sed Diabolus ea more
destructivo & malitiosè applicat: Quod
etiam ante ductus sapiens seu Magus natu-
ralis Salomon hisce in verbis confirmat:
Deus (inquit) creavit omnia, ut existerent
& essent, faciebatque omnes terræ ratio-
nes sanas ac durabiles, ita, ut non esset in il-
lis medicina destructiva: Similiter Deus
creavit hominem inextremabilem, sed
erat malitia Diaboli, ut mors intraret mun-
dum: & maligni ac impij imitantur ipsum,
suntque ex semine illius: Unde liquet, fuisse
Diabolum & homines improbos, qui sunt
mortis & exterminij instrumenta; & sanè
veri Diaboli incarnati, qui adaptant illud
usui malo, quod revera bonum ac legiti-
mum

num est in se. Quid plura? Anne quoniam Diabolus bonas res applicat ad usum malum, ideo illud in perpetuum ab horri-ri debet & evitari a sapientibus? Ac, est ne ob istam causam bonus ejus usus ex huma-na societate excernendus, & in aternum pro Cacemagico, damnofo & Dia-bolico habendus? Ut exempli gratia: Quia Diabolus & ejus adhaerentes, intelligo ve-neficos & necromanticos, institutione ac manu ductione Diaboli, applicant Mummiam humanam tam corporalem, quam Spi-ritualem pro perniciosius ac destructivis suis inventionibus, propterea omnes, qui utun-tur eodem ad intentum bonum ac salutife-rum, sunt pro Cacemagis aestimandi? Anne est indicium, quod medicus, qui morbos per illud curare solet, ob eam rationem commercium cum Diabolo habeat? Aut necesse est, Christianum medicum, quia notum ipsi est malum, quod proprietates rerum naturalium innaturali quadam & Antipathetica adaptatione patrare pos-sunt, ideo illud malum in iacturam sanita-tis humanæ debere, exequi? Sanè si res, pro ut sunt, considerentur probe, scientia boni & mali in creatoris optimè ad medicinæ artem quadrat, medicæque scientiæ con-venit. Nisi notitiam habeat tam de malo quam bono, quomodo ei possibile est cura-re in commoda, quæ a malo efficiuntur: Si-quidem, nisi notâ causâ effectus difficilimè aut nunquam curabitur. Exempli gratia: Quomodo perficietur curatio, aut causa extinguetur aut tolletur? Verus Magus non intrat scientiam simplicium venenosæ naturæ, ut mediantibus illis noceat, sed, ut discernat Alexipharmacum, quod debebat prævenire malitiam ejus: Ut Scorpio Scor-pionis, Vipera Viperae noxas persanat. An-ne est necesse, ut quisque gladius suo gladio occidat aut lædat? Nonne defendere potest aliud, ne interficiatur aut lædatur? Sic etiâ nec sequitur, ipsam medicum necessa-riò debere intoxicare patientem suum, quia venenum novit, atque etiâ modum corrigendi & emendandi ejus malignitatem, quod patientem sua sanitate privavit: Nisi enim venenum noscatur, Alexipharmacum diffi-culter habebitur: Si Heremita Aquia sex-tensis ille (de quo antea dixi) novisset spe-ciale Antidotum ad eos curandos, quos veneno infecerat & peste afflixerat, com-plexores eorum quos postea curabat, cecidif-sent unâ cum reliquis: Si incarnati sint Dia-boli, quorum voluptas est destruere (ut qui-dâ homines gladiati voluptatem capiunt in schismatibus, credibus &c.) alij, qui usum ignis noverunt, malè illum applicant, ut ille, qui Dianæ templum Ephesi igne de-struebat: absit, ut tales naturales creaturæ, quales sunt ignis, ferrum & similia protinus abijciantur, nec in vero eorum exercean-tur usu, ed, quod damnum inferunt, cum in abusum rapiuntur: Sancti, sunt æquè ac

sunt Diaboli in terra, qui notis sibi impijs inventionibus ac machinationibus istorum Diabolorum, cum Archimagistro suo Sata-na valent se vindicare, eosque armis suis proprijs invadere ac superare. Scholastici discunt ab Aristotele artem Sophisticatio-num & fallaciarum, non ut decipiant, sed, ut præveniant fallaciam, & sic honestus, artificiosissimus ac fidelis medicus, myste-ria veneni, maxime Spiritualis, scrutatur, non cum intento intoxicandi aut damna inferendi, sed, ut majore cum certitudine & efficacia vigorosa, molietur curationem morbi, & ut causam, eâ prius notâ, tollat, nat-urâ cum venenis probe intellectuâ, curatio erit ed certior. Vulnus venenosum viperæ (ut dixi) curatur Antidoto Theriacali, in-cujus compositionem caro viperarum in-greditur: Oleum Scorpionum, seu ipse Scorpio per se contusus, curat ictum Scor-pionis, idque attractione quadam Magn-e-tica sui similis. Quod cum ita sit, cur non prudens medicus intueatur naturâ veneno-rum Spiritualiū, æquè ac Spirituاليا alexite-ria quæ sunt in homine, cum venenū, quod vulnerat, deprehēdimus esse ratione suæ ho-mogeneitatis in natura Magnetē perfectis-simum, ad fugendum ad se suum simile? Si per sanam Mummiam in homine curare possunt ac tollere corruptionem seu venenum, quod similis ejus natura accidentaliter imbibit, nunquid fas est scire unū æquè ac alterum.

Confitendum est mihi (ut dixi) esse Dia-bolos incarnatos super terram, intelligo abominabiles ministros & filios Satanæ, qui traditi suo magistro ac capiti, committunt (ut vobis dixi antè) varias in solentias ac in-fidiosa stratagemata, per sanguinem, pilos, ossa, cutim & Mummiam corporalem cor-poris humani: Sed, super omnes alios ma-litia quorundam latronum, carnificum, aliorumque factionis illius necromanticæ, abominanda est coram Deo & hominibus, & digna, ut virgis feri eis eadatur, vel igne deleatur & extirpetur ex quavis republica bona, qui Diabolicâ suâ astutiâ, in utrum ad-hibent, extremum hominis halitum in expi-ratione vitæ eorum, ut inserviat malignis suis intentionibus ad voluntates suas: Atque ita disturbant quietem tranquillam Spiritus hominis morientis, de quo genere malignarum, Paracelsus in hunc modum loqui-tur: Per triplices hæc Mummias multa passim præstita & commissa sunt ab ijs cumprimis, qui illas ipsimet præpararunt, ut sunt carnifices, lictores latrones &c. Qui non solum vitam hominibus ademerunt & jugulatos ipsos Mummiam fecerunt, sed etiam jugulatorum Spiritum, quem Spi-ritum hominis vocarunt, exceperunt, illum-que sibi in extremo mortis momento sub-ijecerunt seu subjugarunt, ac varijs imposi-tis oneribus exagitarunt. Hinc ars enata est Necromantia, taliter ab ipsis vocata: Væ autem huic arti ac illis universis, qui

Paracelsus, de
Philos. trad.

tam facile illa abutuntur. Necromantia quidem & ipsa, est seu Diaboli seu à Diabolo instillata, docta & tradita, & ab ipsius instrumentis seu mancipijs in abusum tam grandem conversa: Sunt enim illi homines nocentissimi, quibus præstaret lapidem molarem de collo suspendi, atque ita in profundum mare eijci.

Relatum est mihi, carnifices Germaniæ vulgò, artiffas esse in Diabolico hoc genere vocationis, & per illud mirabilia posse efficere, eò magis dolendum, eos ferri ac tolerari. Sic itaque quisque discernere potest

differentiam manifestam inter verum usum & abusum abominabilem rei bonæ, & quomodo (ut dictum ante) sint Diaboli incarnati, æque ac Sancti seu pii ac boni super terram, quorum nonnulli, utuntur Dei creaturis ad beneficium hominis, atque alij ad ipsius ruinam ac destructionem; & per consequens, licere medico honesto & pio versatum esse in utroque extremo, licet sola ejus praxis debet occupari in beneficiendo: Iam ad subiectum meum descendam.

CAPVT. III.

Quomodo Sympathia possit per accidens, aut mala dispositione in Antipathiam mutari; Hic etiam demonstrationes quadam Magneticæ ad quamlibet hujus Subjecti propositionem probandam exprimuntur.

IN hoc capite, quod pertractat effectus Antipathiae, juxta eandem, quam in discursu meo præcedenti Sympathiae Methodum observavi, procedere mihi animus est;

Quare in primo loco proponam vobis certa fundamenta, quæ eam ob rationem voco Propositiones, ac postmodum eas varijs modis demonstrare aggrediar.

1. PROPOSITIO.

Vt per Sympathiam in Spiritibus naturalibus quodvis membrum corroborari potest ac fortificari: Sic itidem per Antipa-

thiam membra possunt debilitari, corrumpi ac infici.

Exemplum experimentale seu Demonstratio.

Si Mummia Spiritualem extracta ex homine, admisceatur rebus venenosis, atque ita permittatur, ut putrefiant simul, vel misceantur cum Mumijs infirmorum ac infectorum, vel cum menstruis venenosis mulierculæ, tumque herba plantetur, vel Magnes ita imbibatur & conservetur in vegetatione continua, causa esse potest, ut morbus sit continuus: Similiter, si quis præbeat herbam aut fructum qui sapit Mummiam ægroti, bestię, quæ validioris ac firmioris est naturæ quàm æger; Tum bestia inficietur illo morbo, & æger liberabitur. Ab hoc experimento complures egregij abusus perficerentur à malignis hominibus,

si hic modus divertendi virtutem creaturæ à bono ad malum notus esset illis: Nam hoc modo disseminare possunt febres & epidemiam: Planta enim exsugget Mummiam Spiritualem eorum, qui infecti sunt istiusmodi morbis venenosis ratione vegetativæ activitatis suæ: Similiter, si Spiritualem Mummiam extracta sit mediante Magnete isto Microcosmico ex corpore lepra infecto, appliceturque, vel modo quolibet ad intra administretur alij, qui sanus est ac salubris, inficietur sanum ac salubrem, infectumque liberabit, ut à quibusdam probatum est: Hæc Paracelsus in libro de tempore.

Paracelsus, in lib. de Tempore,

2. PROPOSITIO.

Mummia Antipathetica ægri extrahi potest ac infici seu in fundi alij, qui sa-

nus est,

Exemplum demonstrativum.

Hoc confirmatum est probationibus præcedentibus, & ulterius hunc in modum statumatur.

Si quis ferat semina seu herbas, spectantes ad tria membra Principalia in Mummia Cadaveris mortui, seu in Mummia ex ægro vel infecto aliquo extracta, fructusque horum vegetabilium dentur seu administren-

tur homini vel bestię, tum morbus transferretur in dictum hominem seu bestiam: & hoc etiam medio improbi ac maligni inficere ac intoxicare possunt. Cum verò hæc facinorosa horribilia sint spiritui religioso, non ausim ulterius effectus Antipathiae in Spiritibus exprimere, qui abusu benedictionum Dei Patrari possunt. Intrabo igitur

sur

tur aliam speciem praxeos Antipatheticae, quæ potius ad conservationem hominis, quam ad ejus destructionem verget. Ibidem.

3. PROPOSITIO.

Si duæ carnis particule, recens vulnerata, sibi mutuo applicentur, Sympathizabunt ac uniantur, assimilabuntur, unaque caro continua reddetur: Ita, ut altera earum prosperat, sic etiam altera faciet; Modò, si ille, à quo caro illa addita mutuata est, sanus, vivus & in vegetabili sua dispositione maneat. Quòd si verò arbor animalis, ex qua surculus erat desumptus (intelligo corpus, ex quo caro mutuata erat seu exsecta) marcescat aut pereat, id est,

agere ac vegetare dimittat, tunc quidem hæc mutuata caro, diffidebit cum carne commodatoris, qui vivit ac vegetatur: & per consequens, Antipathia ex illa unionē procedet, quæ antea erat Sympathetica; Ita, ut non nisi emoriens caro jam amputetur, aut à carne viva, super qua transplantata erat & fixa excindatur, vivam carnem etiam Gaugrænari ac corrumpi secum faciet.

Experimentum ad hoc confirmandum.

Hoc rite probatum ac statumatum est experimento illo in Italia antè citato. Cum enim quidam nobilis vulnere nasum amisisset, vulnereque facto in Brachio alicujus mancipij sui, ex consilio medicorum adaptaret illud naso suo itidem vulnerato, atque ita caro unius firmiter affigebatur carni alterius, continuans juxta illum modum, dum agglutinatione ac unione Sympathetica, utraque caro in unum coalesceret, tuncque portio carnis captivi excindebatur ex Brachio, formabaturque in formam nasi, in Nobili illo, mancipiumque ita manu

mittebatur, cum pecunia satis ampla pro suis doloribus perpeffis: Accidit autem quodam tempore post, ut moreretur Mancipium, & licet ex hac vita discederet longè diffitus ab hero suo, tamen caro mutuatica in naso heri ejus marcescebat ac gangrænabatur, eatenus, ut Antipathia inter utramque carnem licet unitam in unam substantiam, usque aded augetetur, ut, nisi confestim caro illa emortua fuisset excisa, reliquas partes sanas corrupisset ac destruxisset.

Demonstratio Problematica pro Magnete.

Magnes Magnetem trahit in naturali sua positione, sed innaturaliter dispositus fugat ac resistit alteri.

Demonstratio hujus Problematis ex-

pressa fuit tam per Magnetem in scaphas distinctum, quam per duo ferrea fila innatantia suberibus.

2. PROBLEMA.

Si planta excindatur, exempli gratia salix, sique regulariter eidem trunco inferatur, crescet; Si verò irregulariter, emoriatur ac peribit. Vbi superius explicatur.

Pro hujus Problematis probatione vide 2. propositionem. §. capitis, in applicatione ad vegetabilia.

APPLICATIONE.

Sic, si Spiritus utriusque carnis, innaturaliter disponantur invicem, removeanturque ab unionē Sympathetica ad dualitatem Antipatheticam, vel separationem aut discordiam innaturalem, tunc tam quidem

post inæquales discordantias, corruptionem generatio sequetur: Nam (ut dictum) corruptum, corruptentis facillimè induit naturam.

4. PROPOSITIO.

Si Mummia Spiritualis ab aliena seu peregrina quadam natura corrumpatur, tamen respectu Mummie corporis naturalis; Sani ac salubris, quod ita infectum est, sana ac salubris Mummia corporis non affecta illam Magneticè attrahet, licet non tam affectionatè, sed tardius ratione unionis aut adhesionis veneni exotici, quod mixtionem Antipathie cum illa Sympa-

thie efficit, & ratio illius tarditatis in repulsionē insultus Antipathetici est; ed quòd sana ac homogenea Mummia, partim actu suo concupiscibili sibi simile suum Sympatheticum attrahit, & partim dissimile suum proprietate sua irascibili contaminans expellit. Sed quoniam dissimile hoc Antipatheticum tam firmiter simili suo infecto adheret, ided accidit, ut resistentia expul-

SECTIONIS SECUNDÆ. LIB. III. M. II.

sive sit tarda ac debilis saltem: Ac ita Mummia Spiritualis aequè corrumpatur ac inficiatur, atque altera; & hoc modo Sympathia convertitur in Antipathiam.

Experimentum ad confirmandum hoc.

Multæ ac variæ dantur probationes atque argumenta stabilitæ hæc, nam cum corrupta Spiritualis Mummia in aëre ab aliquo febri pestilentiali seu variolis infecto, feratur; Mummia ita infecta, eam sit Spiritui sani hominis homogenea, se unit; atque in hoc respectu alter alterum amplectitur: Sed Spiritus sanus Mummialis persentiscens & quasi degustans naturam heterogeneam seu infectam, quæ suo simili adhæret, illam seignius ac tardius expellit, eive resistit, eò quod suum simile concupiscit ac proinde attrahit Sympatheticè, & vicissim odio prosequitur suum dissimile, & proinde illud Antipatheticè non nisi lentè & seigniter expellit, quod ob hanc rationem efficitur. Atque hæc est causa, crisin expulsiuam subito haud fieri, postquam infectio quædam venenosa est recepta, nec sudores, nec hæmorrhagiæ seu eruptiones sanguinis ex naribus, quæ sunt resistentiæ ac facultatis expulsiuæ Antipathicæ contagiosæ argumenta, subito apparere volunt: Atque hoc quandoque victoriâ Spirituum sanorum, & quandoque vana eorum molitione perficitur.

1. Demonstratio Problematica derivata à Magnete.

Si exigua ferri portio ponatur in cymbam cum alijs necessarijs ad navigandam, ut super aquam fluctuet, atque Magnes in aliud vas ad illam ipsam aquam prope alterum collocetur, coitio, quæ fiet inter hæc bina corpora Magnetica, depravabitur de-

bilisque ac innaturalis erit facta, eò quod Magnes affectat, & sibi validè suum simile vel maxime adamatum attrahit, si modò non misceatur materijs contrariæ naturæ, & per consequens minimè cum illo in sympathia consentiens oneretur.

APPLICATIO.

Denique, Mummia quæ Antipatheticam infectionem sibi iunctam habet, & in conjunctione sanæ seu robustæ ac salutariæ Mummie applicat, in simili ratione se habet ad fragmentum lapidis diæti Theamides (qui Antipatheticus est illi Magnetis). Nam ille, teste Plinio, repellit ferrum vel Magnetem ipsum, ut Magnes illos ad se attrahit) ac si jungeretur in Scaphula seu vasculo Magneti vel portioni ferri ita locatæ

in ipsa, & scapha seu cymba ita onerata, applicetur Magneti peregrino in alia scapha in pelvi aquâ pleno, validior Magnes partim attraheret suum simile, nimirum Magnetem seu ferrum, ac partim resistet atque expellet inimicum suum; Atque ita ratione ejus attractionis expulsiô ejus foret seignior ac tardior, quare etiam Philosophi Magnetici hoc habent pro Theoremate.

2. PROBLEMA.

Coitio seu unio inter Magnetica corpora est vividior ac agilior, quam fuga vel divortium à se invicem. Experientia enim docet, corpora Magnetica seignius repelli, quam alliciuntur seu attrahuntur sibi invicem: & ratio est, quia est quædam invasio Antipathetica, quæ prægignit illud odium,

ac producit illam irascibilem resistentiam inter spiritum homogeneum Mummie, & venenum heterogeneum seu infectionem in illo: Nam nobis considerare incumbit, Magnetica corpora concupiscere unionem Sympatheticam.

PROPOSITIO.

Duæ Mummie diversorum corporum, quorum alterum sanum, Alterum infectum est, tametsi in prima sua coitione videantur consentire, ratione respectus illius homogenei, qui est inter illas, cum non sint in earum puritate, nisi unius & ejusdem essentia; Tamen cum altera infecta sit; Ac ob

eam causam dispositionem heterogeneam induit, quæ est ad essentiam utriusque contrariâ. Ob eam (inquam) rationem, secunda Mummia conatur diverti ab utraque, atque hoc probatur ita, demonstratione hac Problematica ex ipsius Magnetis proprietate desumpta.

3. PROBLEMA.

Vbi duo fila ferrea tenuia ad polos Magnetis collocaveris, hæc fila simul in inferiore sua extremitate super puncto poli coherescere observabuntur, sed in verticibus

suis erunt discordia, atque sibi invicem in extremitate sua superiore adversa, ita ut furcam juxta hunc modum facere observabuntur, ac si una extremitas evitaret ac fugeret

geret consortium seu societatem alterius.

Vbi A. C. & B. C. sunt ambo fila ferrea, quorum vertex invicem hærentes sunt: A. & B. C. autem est punctus poli Septentrionalis: A. & C. sunt Septentrionales fines, qui ferro adjunguntur & detinentur in polo. C. fines sunt Meridionales: &c.

Eadem est ratio opposita, si poli fili ferrei Septentrionales A. B. polo Septentrionali C. applicentur: Nam more furcato in hunc modum distabunt.

Ratio est, quoniam polum similem simili applicare, innaturale est.

5. PROPOSITIO.

Mumia Spiritus de natura Sympathetica, in illam Antipatheticam recta, non modo aërem circum ambientem sed etiam medium, densius nimirum liquores inficere valet.

Demonstratio hoc confirmans.

Historia quæ hoc confirmare potest est huiusmodi The de Bruer: In civitate cantuariensi Comitatus Kantæ erat vir quidam in allæ confectioe magnæ notæ & haud exiguæ illa sua facultate æstimationis. Accidebat multoties causa minime cognita, quod alla quam fecit. Subito de-

veniebat pessima, mortua & quasi nullius valoris: Conquestus est multis ex suis familiaribus de hac re, nec ratione investigare potuit, cur ipse allam ab omnibus Laudatam alijs temporibus confecerat, jam tam evidenter idque varijs vicibus errasset? Quodam die à vetula certior erat factus, hoc posse halitu fetido alicujus ex servis in confectioe atque decoctione versatis, idque sua experientia evenire: Examinatis ergo servis in Allæ confectioe laborantibus, unum præ ceteris halitu admodum foetido affectum, spiritumque contagiosum invenit, quem per solutis stipendio abire jussit: Iterumque novam allam efficere nicipit, illa sine ullo obstaculo creavit bonam, atque talem assidue successum bonum, absente halitu corrupto habuit. Post anni spacium iterum experiendi gratia accepit servum illum halitu corrupto affectum, & in negotijs facultatis suæ ut antea applicuit, quo facto allam suam in statum pristinum redactam persentit, unde de hac re certior & securior factus, servum illum cujus spiritus erat allæ suæ adeo exitialis, iterum demisit: Hoc pluribus fide dignis est notum.

APPLICATIO.

Si ergo Spiritus iste sit adeo exitialis spiritui alieno ut eum corrumpere queat, ad distans, multo magis procul dubio Antipatheticus erat Spiritui suæ naturæ & speciei, uti in spiritu humano peste infecto videre licet, nam observatum est ultimum viri peste morientis spiraculum, admodum præsentibus esse contagiosum, perniciosum & adeo lethale ut nihil supra.

CONCLUSIO.

Possim equidem (lector judiciose) volumen integrum congere ex propositionibus experimentalibus, unâ cum probationibus earum circa abyssum ac sylvam infinitam effectuum Sympatheticorum ac Antipatheticorum in tribus regnis, nimirum animali, vegetabili ac minerali tam mutud inter quamlibet speciem, quam ab individua libus ab uno genere ad aliud: Sed meas audaciores ac constantiores de vera Philosophia ejusque appendicibus opiniones, in phrasi ampliori exprimere mihi non proposui, considerando asperitatem & præcipitantiæ calami mei ratione defectus mei ac insufficientiæ in polita ejus natura: Vicissim non ignoro, limata ac phalerata verba phrasæque non esse, nisi volitantes potentis ac opulenti subiecti bullas & quasi umbras, quæ, ut sunt Proteoformiter in colores infinitos mutabiles: Sic etiam hominum phantasie ac judicia admodum sunt variabilia; Iuxta proverbium: Quot homines, tot sententiæ. Reor equidem, & animus præfagit, quod, ut cunque in scriptura mea fini curiosus seu exactus, aut in phrasi

SECTIONIS SECVNDÆ. LIB. III. Memb. II.

expressionis meae laboriosus, tamen conamina mea meliora haud sine culpa seu crimine in oculis curiosorum apparebunt, licet forsitan satis grata alijs. Quapropter sufficere arbitror, quod audeo esse in subiecto fundamentalis Philosophiæ hujus essentialis confidens, ut pote quæ ipsam veritatem, sine ulla verborum superficialium adornatione ad se defendendam ac vindicandam habeat, ac proinde, ut veritas non quærit angulos, sic etiam expressione verborum eloquentium, ac sententiarum perpolitum aut Phrasium ad se, in oculis sapientum ac eruditorum illustrandam ac perspicuiorem reddendam, opus non habet; Cum neminem latere possit, eam omnia vincere: Est enim lucidus splendor seu emanatio, ab omnipotente ac æternæ fonte orta quæ illuminat omnia, ac se ipsam in effectu omnibus revelat, & propterea usque aded est in omnibus operibus suis manifesta, ut ullo auratæ linguæ oratore, aut blando Methodico Rhetore, aut eloquenti Philosopho, ad honorem sibi in expressione, excellentiæ suæ & in relatione perfectionis jucundatum suarum, toti mundo revelatæ revelandum, non egeat, licet indigni mundani, nolint eam cum reverentia, uti par est, ag-

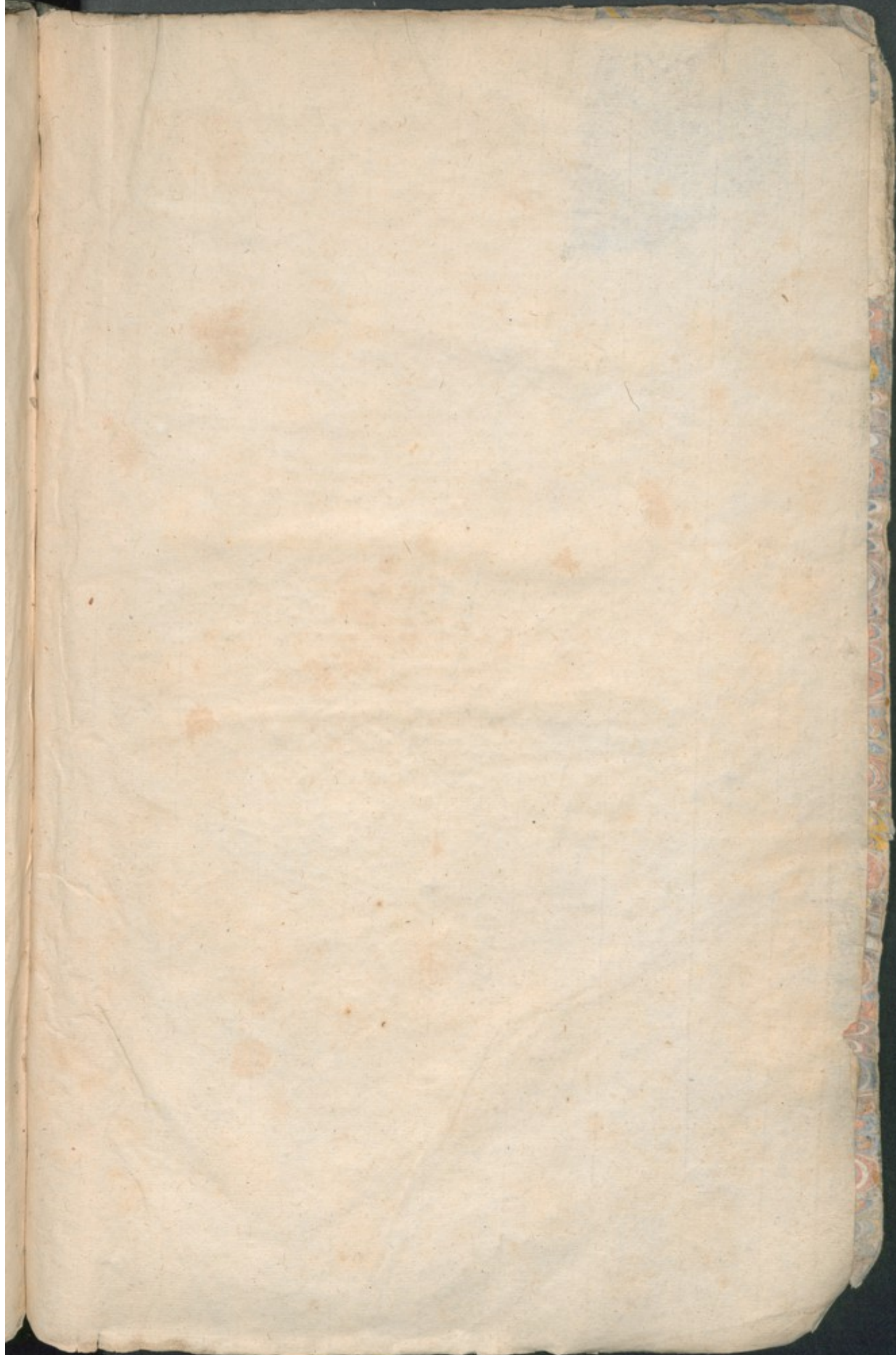
noscere aut recipere: Sed eam potius perpetuo cinribus conatibus suis velo ignorantie obscuræ abscondunt, atque ita quotidie Christum spiritualem persequi ac crucifigere non abstinere, qui est sola veritas, vera sapientia, verus lapis Angularis ac essentialis veræ ac legitimæ Philosophiæ subiectum, cujus non en benedictum sit in secula, qui solus cælum ac terram ac omnia in ijs condidit, eaque sui spiritus vivificatione sustinet atque præservat, qui operatur omnia in omnibus, ac regnat in gloria & potentia cum Patre in æternum, qui servos suos à malè cordatis defendere, ac instar scuti & asyli defensorij ad præservandum præconem viritatis suæ à linguis viperinis malignorum veteratorum, tergiversatoris convitiatorum & venenosorum dictiorum Cynici ac Satyrici Momi tueri dignabitur; Ipse est, qui cultori veritatis suæ tradidit: Ego dabo vobis os ac sapientiam, cui non poterunt resistere ac contradicere omnes adversarij vestri. Itaque cum Propheta Davide concludam: In alarum tuarum umbra canam: Domine, in te confido: Vindica ac præserva me ab inimicis meis juxta misericordiam tuam. Amen,

Lucæ. 21. 15.

Psalm. 63. 8.

F I N I S.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs, with some lines appearing to be part of a list or index.

20

88

bej

44

5878

